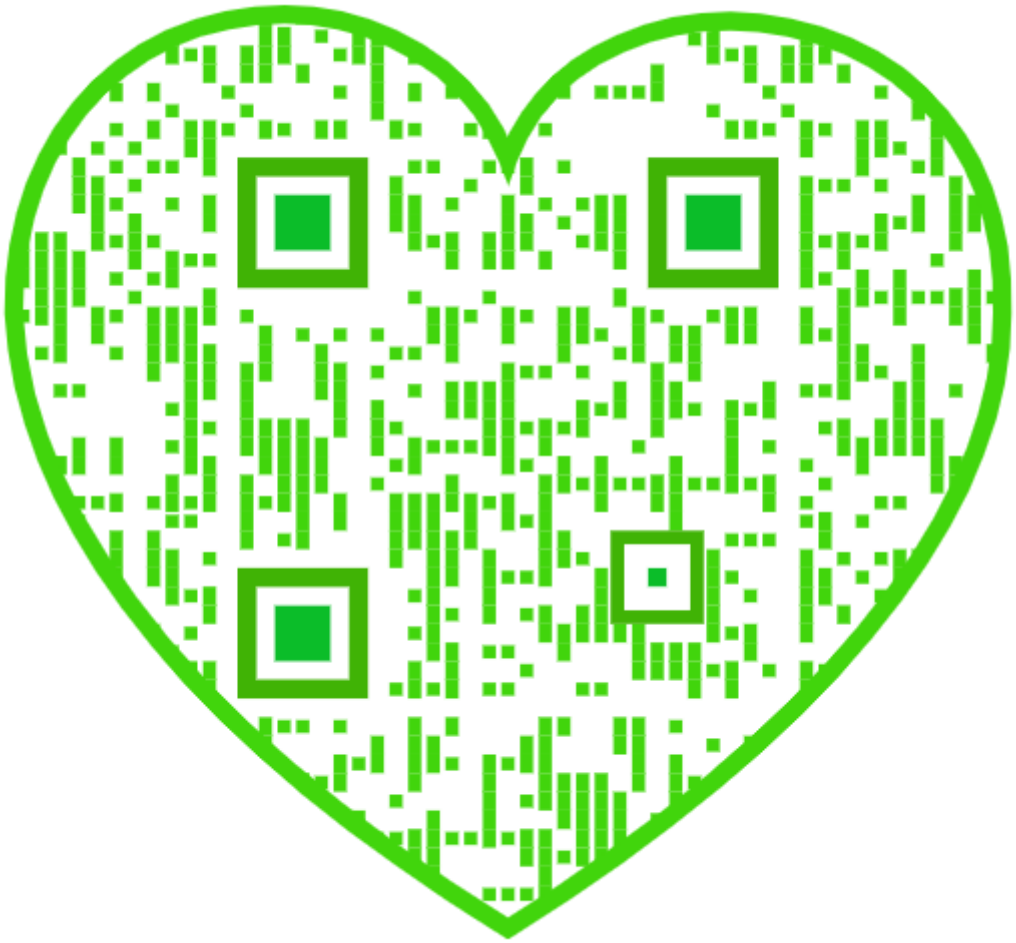
BIOGRAPHISCH
WOORDENBOEK
DER
NEDERLANDEN.
DERDE DEEL.

BIOGRAPHISCH WOORDENBOEK DER NEDERLANDEN,

Bevattende de Levensbeſchrijvingen van voorname STAATSMANNEN, KRYGSHELDEN, GELEERDEN in allerleije vakken van Wetenſchappen, DIGTERS, SCHILDERS en andere KONSTENAREN:

EN VERDER,

Zodanige Perſonen, die door de ene of andere daad, zig beroemd, of aan den Vaderlande verdienſtelijk hebben gemaakt; veelal verzeld van hunne Karakterſchetzen, zeldzame Anekdoten die men elders te vergeefs zal naſporen, onpartijdige beoirdeling hunner Daden, optelling hunner Schriften, en aanwijzing der Schrijvers welke van hun gehandeld hebben.

OPGEMAAKT,

Uit Handſchriften, een groot aantal van de beſte Schrijvers in verſcheidene Talen over die onderwerpen handelende, en medegedeelde Berigten.

VAN DE OUDSTE TIJDEN AF TOT HEDEN TOE,

DOOR

J. A. DE CHALMOT.

Met Pourtraitten en Plaaten.

DERDE DEEL.

TE AMSTERDAM, BIJ
JOHANNES ALLART.
MDCCXCVIII.

BIOGRAPHISCH WOORDENBOEK DER NEDERLANDEN.

DERDE DEEL.

B.

BERTLING (MICHIEL), geboren te *Coevorden*, eerst Predikant te *Ruinwoude*, *Alblasserdam*, *Hillegondsberg* en *Delft*, daar na, ſedert het jaar 1738 te *Groningen*. Bedankte voor de beroeping te *Amſteldam* en *Rotterdam*, en werdt Hoogleraar in de Godgeleerdheid te *Groningen*, in het jaar 1752. Hij aanvaardde dit ambt met ene redevoering, *de modestia, modestaque ſapientia, Theologo digna & necesſaria.* —— STOSCH, Neues Gelehrtes Europa / IX. Th. bl. 177–186.

BERTOLF (GREGORIUS), wierdt in het jaar 1506, te *Leuven* bevorderd tot Doktor in de regten, en vervolgens door Keizer KAREL DEN V, aangeſteld tot Preſident in 't Hof van *Friesland*, in wiens Bibliotheek van hem berust: Statuten van Friesland / in de landtaal eigenhandig door hem geſchreven. Hij ſtierf te *Leeuwarden* in 1527. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 380.

BERTON (LEONARD), geboren te *Namen* in 1605, begaf zig tot het genootſchap der *Jeſuiten* in 1625, en wierdt

en vervolgens volkomen ingelijfd door het doen van de vier geloften; hij leraarde de wijsbegeerte te *Douai*, en was vervolgens *Prefect* of Opperleermeester van de latijnſe ſcholen in verſcheidene kollegien; hij ſtierf den 18 october 1666, en heeft uitgegeven: *Via, veritas, & vita*, CHRISTUS *demonſtratus*. *Duaci* 1667. *in* 4*to.* —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 814. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XVII. p. 351.

BEST (WILLEM), zoon van een Predikant te *Amersfoort*, wierdt geboren of ten minſten gedoopt in die ſtad den 23 auguſtus 1683. Men zondt hem naar *Utrecht* om het onderwijs in de klasſieke ſcholen onder het opzigt van PETRUS BURMAN den Ouden te genieten; vervolgens oeffende hij zig in de regtsgeleerdheid onder JAN VAN MUYDEN en KORNELIS VAN ECK, en maakte zulke grote vorderingen, dat hij met groten roem op den 7 october 1704 de doktorale waardigheid bekwam, met het ſchrijven van ene *Diſſertatio de quibusdam Conjecturis in Jure Civili*. Na in deze ſtad als Advokaat geprakticeerd te hebben tot in 't jaar 1715, wierdt hij op den 15 ſeptember 1716 te *Harderwijk*, Hoogleraar in beide de regten, in plaatze van JOAN. ORTW. WESTENBERG, welke in die zelvde waardigheid naar het Hogeſchool van *Franeker* vertrokken was: hij vervulde dien post maar omtrent ſlegts drie jaren, ſtervende in den bloei van zijne jaren den 15 auguſtus 1719, betreurd door een ieder die prijs op geleerdheid en wetenſchappen ſtelt, doordien iets groots in het gemeenebest der letteren van hem was te verwagten, ja hij bezat een doordringend oirdeel, ſnedig vernuft, was ongemeen geoeffend in de litteratuur, en daar bij een ſchrander Criticus. Men heeft van hem in druk: 1. *Ratio emendandi Leges, ſive libellus in quo ſecundum Regulas plurimæ emendantur Leges, nonnullæ explicantur, ſtabilita plerisque in locis Pandectarum Florentinorum auctoritate. Addita ſunt etiam aliorum Auctorum loca non pauca, & ex Codice Theodoſiano quædam Leges, quibus iisdem ex Regulis petita adfertur medicina. Ultraj.* 1707. GUIL. VAN DE WATER in 8*vo.* 2. *Oratie de æquitate Juris Romani, illiusque ſtudii jucunditate. Harderov.*

1717.

1717. 4to. 3. *Oratio de Pactorum & Contractuum, ſecundum Jus Gentium & Romanorum, natura & æquitate, dicta publice a. d. V. idus Majas M.DCC.XIX., quum magnifici Rectoris dignitate ſe abdicaret. Harderov.* 1719. 4to. —— ANT. DRAKENBORCHIUS *in Praefat. ad* SILIUM ITALICUM, *Stel.* 3. *pl.* 1. G. BURMANNI, *Trajectum eruditum.* p. 27-29. ABRAH. WIELING. *in praefat. ad Lectiones Juris Civilis* ** 3. NEUHUSIUS *in praefat. ad renov. editionem*, p. 7, 8. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars VI. p. 73. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. IX. p. 248--250. Jo. FRID. JUGLERS, Beytrage zur Juriſtiſchen Biographie. I. Th. bl. 437--441. WÆCHTLERI, *Opuſc.* p. 448. 473.

BESTBRUGGE (ÆGIDIUS), geboortig van *Deijnſe* een klein ſtadje in *Flaanderen*, is geen onberoemd Regtsgeleerde en Redenaar geweest, en heeft omtrent het jaar 1512 te *Parijs* en elders gebloeid. Men heeft van hem: *De uſura centeſima, beſſe, triente, ſemiſſe &c. Adverſus Juriſperitos diſſentientes ab* HERMOLAO BARBARO, *Veneto, Litteratorum illius aevi facile Coriphaeo. Item, Declarationem de eo, An Juriſconſulti ſine eloquentiae ope Jura civilia intelligere atque exponere poſſint; ad* NICOLAUM BERALDUM. Beide deze verhandelingen zijn bij een gedrukt, te *Parijs* in 1524. in 4to.

BETH JANSZ. (JAN) en JAN KOENENSZOON, beide *Amſteldammers*, ontzagen zig niet, toen in 1570 door de Watergeuſen op zee zo ſterk met geweld geroofd wierdt, 't welk ook menigen aan de galg hielp; nog bij 't geweld ſchandelijk bedrog te voegen, ten einde hunnen vijand afbreuk te doen; deze beide knapen waren het immers, die een ſchip uitrustten, 't welk zij met verlof des Prinſen VAN ORANJE, door toedoen van Jr. DIDERIK VAN SONOI, ten dele te *Antwerpen*, ten dele in *Zeeland*, met *ſpaanſe* en *italiaanſe* koopmanſchappen beladden, met oogmerk omze den eigenaren te ontvoeren, en naar *Embden* te brengen, niet naar de plaats werwaards zij bevragt waren. Doch zij werden door tegenwind genoodzaakt te *Rochelle* in te lopen, daar zij, die zig de helft van een ſchonen buit hadden toegelegd, gedrongen werden, de goederen om half geld te geven, en dus weinig meer dan de ſchande

van zulk een veragtelijk bedrijf overwonnen. —— HOOFT, *Ned. Hiſt.* VI. Boek, bl. 216. WAGEN., *Beſchrijv. van Amſt.* III. St. bl. 306, 307.

BETHUNE (EVERHARD), gebijnaamd de *Grécist*, ter oirzake van den tijtel die hij aan zijne *Grammatica* gaf, bloeide omtrent 't midden der XIIde eeuw, want het ſchijnt dat het in 't jaar 1124 was, dat hij dit boek vervaardigde, ingevolge het tweeregelig vers, door een ſchrijver van de XVde eeuw, met name ARNOLD VAN ROTTERDAM, bijgebragt.

Anno milleno, centeno, bis duodeno
Condidit Ebrardus Græcismum Bethunienſis.

Zijne andere werken ſtrekken ten bewijze dat hij zig op de Godgeleerdheid heeft toegelegd, en na de tijden waar in hij leefde, goede vorderingen daar in heeft gemaakt. Geen geeſtelijke orden hem voor den zijnen hebbende erkend, is het zeer waarſchijnlijk dat hij een wereldlijk Geeſtelijke is geweest.

Wij hebben van hem: 1. *Græcismus, de Liguris & octo partibus Orationis; ſive Grammaticæ latinæ, verſibus latinis explicatæ; cum Expoſitionibus* JOANNIS VINCENTII METULINI. *Lugd.* JOAN. DU PRÉ. 1483. *in* 4*to*. *It.* 1490. Deze *Grammatica* is in verſen, en men maakte 'er eertijds gebruik van in de meeſte der ſcholen van *Frankrijk*, *Duitschland* en der *Nederlanden*. Maar zedert dat 'er een beter ſmaak in het vak der letterkunde is ontdekt, heeft dit werkje met meer anderen van dien aart, lotgemeen gekregen, om in het ſtof der vergetelheid bedolven te worden. METULINUS de uitlegger van dit *Græcismus*, bekleedde den ſtoel van Hoogleraar in de fraije letteren te *Poitiers*, en zijn regte naam was GUILLET of GUILLOT. 2. *Antihæreſis*. In de *Trias ſcriptorum, adverſus Waldenſium ſectam*: EBRARDUS BETHUNIENSIS, BERNARDUS *Abbas Fontis caldi*, ERMENGARDUS; *quam* JACOBUS GRETSERUS, *Soc. Jeſu Theol. nunc primum edidit, & Prolegomenis, notisque illuſtravit. Ingolſt. Typogr. Ederiana*, 1614. *in* 4*to*. Naderhand is het gelijkt in de JAC. GRETSERI, *Opera omnia*, *Ratisb.* 1738, *in folio*; in *pars* 2. van *Tom* XII. p. 108-241. En nog eens zijn deze werken herdrukt in de

Bi-

Bibliotheeken der Vaders van *Ketlen* en *Lijons*, *Tom.* XXIV. p. 1525-1584. Ook heeft BETHUNE enige andere werkjes in geschrift nagelaten, welke in sommige klooster-bibliotheken zijn te vinden. —— HENR. GANDAV. *c.* &c., *edit.* FABRIC., p. 128. SWEERTII, *Athen. Belg.* p. 233. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 211, 212. LE DUCHAT, *Remarques sur* RABELAIS, Tom. I. p. 90. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XIII. p. 164--169. C. SAXII *Onom. liter.* P. II. p. 287.

BETS (Mr. JAN), is geweest een der eerste Raadsheren van het Hof van Justitie, onder den naam van *Hogen Raad* in *Holland* in 1580 opgerigt, welke den 21 meij 1582 in bediening trad, en zijne eerste zitting in *'s Hage* hield; daar het ook zijne permanente vergaderplaats heeft blijven houden, tot in 1795, toen dit kollegie na de merkwaardige revolutie door de *Franschen* bewerkt, wierdt vernietigd. —— WAGEN., *Vad. Hist.* VII. D. bl. 451.

BEUKELAAR (JOACHIM), Konstschilder, geboren te *Antwerpen*, omtrent 't jaar 1553, scheen van nature tot de konst genegen, en na dode van zijn ouders bij zijne moeije huisvestende, hadt hij het geluk dat deze trouwde aan den uitmuntenden Schilder PIETER AARTSEN, welke hem tot de volkomenheid in de schilderkonst een handleider en wegwijzer was. In den beginne hadt hij moeite om een goed kolorriet te treffen; doch toen zijn oom PIETER, hem aan 't schilderen van groentens, vrugten, vlees, vogelen, *visten* en dergelijke voorwerpen deedt gewennen, kreeg hij zulk een vaste hand in het temperen der verwen, dat hij ten dien opzigte een der uitmuntendste Meesters geworden is, en daarbij, zeer vaardig, schier zonder moeite en met grote bevalligheid schilderende. Doch gelijk doorgaans in de wereld de dingen, die gemakkelijk te bekomen zijn, gering geacht, en in tegendeel de schaars te verkrijgene gretig gezogt worden, ging het even zo ook met de kunstige stukken van BEUKELAAR, want die hij in zijn leven voor een gering loon schilderde, heeft men na zijnen dood, 12 maal hoger prijs voor dien betaald.

JOACHIM schilderde bij voorkeur keukenstukken, daar hij

ongemeen wel in ſlaagde, en vis, vlees, allerlei gevogelte, groenten, en vrugten zo natuurlijk wist te verbeelden, en zodanig met allerlei keukengereedſchappen te ſtofferen, doorgaans daar ook een aan 't werk zijnde meisje zo bevallig wist in te plaatzen, dat men zig nauwelijks kost verzaadigen om het te beſchouwen. Ook vindt men heerlijke ſtukken van hem, fruit- en vismarkten verbeeldende, vol van allerlei aartig behandelde voorwerpen naar het leven, en met enige keukenmeiden en andere beelden geſtoffeerd, die zeer natuurlijk en wel gekoloreerd zijn. Hij ſtierf in zijne geboorteſtad nauwelijks den ouderdom van 40 jaren bereikt hebbende. —— K. v. MANDER, *Leven der Schilders*, II. D. bl. 210-213.

BEUKELSZOON (WILLEM), een Viſser van het ſtadje *Biervliet* in *Staats-Vlaanderen* gelegen, heeft zig een onſterfelijken naam, en bij de nakomelingſchap ten hoogſten verdienſtelijk gemaakt, door het uitvinden van het kaken, zouten en in tonnen pakken der Haring. Hij leefde in de XIVde eeuwe, en ſtierf in 1397 op de plaats zijner geboorte. Vader CATS gedenkt aan dit nuttig mensch in zijn *Twee-en-tagtig jarig leven*, alwaar hij van *Biervliet* ſprekende, onder anderen van onzen WILLEM zegt:

Wel BEUKELS weest gegroet; uw graf dat dient verheven,
Op dat uw goeden naam hier na ſou mogen leven:
Het is een oud gebruik, hij dient te zijn veréert,
Die aan onkundig volk bequaame dingen leert.

Keizer KAREL DE V. door *Biervliet* reizende, bezogt het graf van BEUKELSZOON, en wenste zijne ziele alle zaligheid toe. —— SMALLEGANGE, *Kronijk van Zeeland*, bl. 766. *Handv. Privilegien enz. der ſtede Vlaardingen*, bl. 128. *Beſchrijv. van Mechelen*, I. D. bl. XII *Voorr.* 1770. in 4to. WAGEN., *Vad. Hiſt.* III. D. bl. 499.

BEUNINGEN (KOENRAAD VAN), wierdt geboren te *Amſteldam* in het jaar 1622; en, ſchoon men niet met volle zekerheid den naam van zijne ouders kan opgeven, is het egter

zeer

zeer waarschijnlijk, dat zijn vader is geweest GEURT DIRKZOON VAN BEUNINGEN, die in het jaar 1622, tot Raad in de Vroedschap te *Amsteldam* werdt gekozen, en der gematigde partij in 't stuk van den godsdienst was toegedaan. KOENRAAD, een geestige jonge, liep de triviale scholen in zijn vaderstad met alle vlugheid door, en werdt vervolgens naar *Leijden* gezonden, alwaar hij in de regtskunde zig zo vlijtig oeffende, dat hij in 1643 tot Doktor in beide de regten wierdt gepromoveerd, en nog in dat zelvde jaar tot Secretaris van *Amsteldam* werdt bevorderd.

VAN BEUNINGEN was van der jeugd af aan somber van humeur, en hieldt veel van de eenzaamheid en een afgetrokkene levenswijs, het een en ander werkte zo sterk op hem in 't jaar 1650, dat hij eensklaps zijn ambt, geboortestad en familie vaarwel zeide, om zig naar *Rijnsburg* nabij *Leijden*, met er woon te begeven. Hier verkeerde hij veel aan het huis van des dorps bakker FRANS JOACHIMSZOON OUDAAN, vader van den zo bekenden digter JOACHIM OUDAAN; voor welken laatsten hij zo veel genegenheid en achting opvatte, dat hij altoos zeerd in gemeenzame vriendschap met hem heeft verkeerd. Aan het huis van dien bakker, daar de *Rijnsburgers* doorgaans samenkwamen om hunne gesprekken en oeffeningen te houden, maakte hij ook kennis met JOHAN HARTIGVELT zoon van KORNELIS HARTIGVELT, Burgemeester van *Rotterdam*, als mede met DANIEL BREEN en meer andere menschen van soortgelijke denkwijze, die hem tot 't gevoelen van 't rooojarig rijk van CHRISTUS hier op aarde overhaalden; hij bemoeide zig zelvs ook om in deze bijëenkomsten redevoeringen te doen, en onder anderen ene zeer ernstige, waar in hij betoogde, hoedanig een Christen moet handelen, *om nâär 't Boek*, dus noemde hij de H. Schriftuur, welbehaaglijk voor GODE te wandelen.

Dan zijne familie en vrienden wisten hem, na dat hij ruim een jaar in deze sonderlinge levenswijze hadt doorgebragt, daar van af te trekken, en hem over te halen om ene voor hem loffelijker loopbane in te treden, daar hij zijne aangeborene en verkregene talenten tot oneindig meerder nut voor

hem en zijne medemenſchen koste doen werkzaam zijn.

Voorts na zijne terugkomst te *Amſteldam*, droeg hem de Regering van *Amſteldam* den zwaarwigtigen post van Penſionaris hunner ſtad op, en hij toonde ſpoedig ter Staatsvergadering van *Holland* en in 't waarnemen der kommisſien die hem toevertrouwd werden, dat hij een man was van een vlug verſtand, ſchrander oirdeel, ervaren in 's lands gebeurenisſen, en zeer bekwaam om op het Staatstoneel een der aanzienlijkſte hoofdrollen te ſpelen.

Zijn eerſte zending was, om na het overlijden van Prins WILLEM DEN II, benevens KORNELIS PIETERTS, Burgemeester van *Hoorn*, en WILLEM NIEUWPOORT, Vroedſchap van *Schiedam*, naar de provintien van *Friesland* en *Groningen* te reizen, om in name van hunne principalen, de Staten van die gewesten te verzoeken en aan te ſporen, om Gevolmagtigden naar de grote vergadering te willen zenden, die in *'s Hage* ſtondt gehouden te worden, om aldaar door de gezamentlijke Bondgenoten geraadpleegd en gehandeld te worden over de belangrijke punten van *Unie*, ~~*Religie*~~ en *Militie*. Kort hier na wierdt hij naar *Zeeland* gezonden, ten einde het beſluit der Staten van dat gewest, tot het aanſtellen van een Kapitein-Generaal, te doen uitſtellen; zijn perſoon wierdt allerdienſtigst tot het waarnemen van deze kommisſie geoirdeeld, doordien hij meer dan eens blijken hadt gegeven, dat hij der Stadhouderloze regering van *Holland* met hart en ziel was toegedaan.

In 1652 vertrok VAN BEUNINGEN met den tijtel van buitengewoon Afgezant naar het Hof van *Zweden*, en kwam in augustus te *Stokholm*. Dewijl hij nu een man was bedreven in de filoſofie en andere delen der geleerdheid, zogt hij zig hier door aangenaam te maken bij de Koninginne KRISTINA, die voor een liefhebſter der geleerdheid gehouden werdt. Hij hadt last om in *Zweden* te vertoonen: „ dat *Engeland*, den Sta„ten den oorlog aandoende, moest geagt worden, in enen „ zekeren zin gants *Europa* te beoorlogen, zullende dit ge„ meenebest ligtelijk meester van de zee worden, na dat het „ den koophandel der *Verenigde Gewesten* zou bedorven heb„ ben;

„ ben; dat *Zweden* hierom belang hadt, om zijne wapenen te
„ voegen bij die van dezen Staat, waar toe de Koningin daar-
„ enboven verpligt was, uit hoofde der verdragen, in de ja-
„ ren 1640 en 1645, met de Staten gemaakt; dat men wel
„ niet onderftig hieldt, dat de Koningin voor zij zig tegen
„ *Engeland* verklaarde, die Natie, door onderhandeling, tot
„ vreedzamer gedagten zogt te brengen, doch dat zij midler-
„ wijl, zig niet ontflagen kon rekenen van de verpligting, om
„ de Staten met 4000 man, in troepen, in geld, of in krijgs-
„ behoeften, bij te ftaan, waar toe zij zig bij verdrag verbon-
„ den hadt, ten minfte, moest zij hare onderdanen beletten,
„ den *Engelfen* te voorzien van zulke waren, als dezelven tot
„ het aanbouwen en uitrusten van oorlogfchepen, nodig had-
„ den." VAN BEUNINGEN bevondt welhaast, dat bij aan 't *Zweedfe* Hof niet veel zou kunnen uitregten, daar men niet alleen misnoegd was, over de verdragen door de Staten, in 1649 met *Denemarken* gefloten; maar zig ook te onvrede hieldt, dat men zekeren JOACHIM GROOT-JOHAN, die met bijzondere brieven van de Koninginne in *Holland* gekomen was, om fchuld vast gezet hadt, en bij aanhoudendheid zitten liet, hoe zeer men uit *Zweden* aanhieldt, om zijn ontflag. De *Zweedfe* Staatsdienaars, midlerwijl door de *Engelfen*, met hoop op merkelijke voordelen in den koophandel, waar bij zij bijzonder belang hadden, zijnde aangelokt, fchroomden niet te verklaren, dat de Koningin zig in de tegenwoordige *omftandigheden*, niet verbonden rekende om de gemaakte verdragen naar te komen; ook gedoogde de flegte ftaat der geldmiddelen in *Zweden* niet, dat men van daar, dezen Staat onderfteunde. Al wat VAN BEUNINGEN verwerven kon, kwam uit op eene verklaring, dat de Koningin zig, tusfen *Engeland* en dezen Staat, volkomen onzijdig dagt te houden, en niet ongenegen was, om middelares te zijn tusfen de twee oorlogende Mogendheden, en zelvs tusfen *Frankrijk* en dezen Staat, die ook, ter oirzake van het vervoeren der krijgsbehoeften naar *Spanje*, en van de *Franfe* kaperijen die hier op gevolgd waren, enig misnoegen hadden opgevat tegen elkanderen. *Frankrijk* nam de aanbie-

ding van *Zweden* aan; doch zij werdt in *Engeland*, daar men *Zweden* mistrouwde, van de hand gewezen. De Staten die ook geenen zin hadden in de *Zweedſe* bemiddeling, alzo zij beweerden, dat *Zweden* volgens de verdragen, tot wat meerder verbonden was, antwoordden den *Zweedſen* Gezant, die ze hun voorgeſlagen hadt, dat zij zig deswege verklaren zouden, zo dra *Engeland* zig verklaard hadt. VAN BEUNINGEN hieldt zig tot in 't jaar 1654 in *Zweden* op, zonder iets te hebben kunnen ſluiten. 't Was 'er zo ver af, dat de Koningin zig zou hebben laten bewegen, om den Staat tegen *Engeland* bij te ſtaan, dat zij zelvs haar best deedt, om de handeling te ſtremmen, die ten dezen zelvden einde, aan 't Hof van *Denemarken*, aangevangen was, die egter met dit al een veel beter uitſlag hadt. VAN BEUNINGEN naar *Zweden* verlekkende, hadt laſt gehadt, om in 't doorreizen te polſen, of 'er bij de *Hanze-ſteden* iets goeds zou uit te werken zijn; doch hij gaf hier toe ſlegts flauwe hoop: „ *Bremen* en *Lubek* zouden," ſchreef hij „ mooglijk over te halen zijn, in de belangen der *Verenigde Steten*; doch *Hamburg* zou zig waarſchijnlijk, onzijdig „ zoeken te houden, om, gedurende den oorlog, zijnen koophandel te veiliger door de Hoofden en verder weſtwaards, „ te konnen uitbreiden; ook de *Engelſe* lakens, over *Lubek* te „ voeren naar *Dantzig*, werwaards zij anders met *Hollandſe* „ ſchepen, plagten gebragt te worden." En dit berigt hadt ten gevolge, dat de bezending naar de *Hanze-ſteden* vooreerst uitgeſteld wierdt, en eindelijk agterbleef.

KRISTINA Koningin van *Zweden*, hadt in 't jaar 1654, de kroon aan haren vollen neef KAREL GUSTAAF, afgeſtaan, die de *Zweedſe* wapenen in *Duitsland* gevoerd hebbende, wel dra toonde dat hij nog oorlog in den zin hadt. De Graav VAN KONINGSMARK was reeds enigen tijd bezig geweest, om voorbereidzels te maken tot het beleg van *Bremen*, welke ſtad zig zo volkomen niet onderworpen hieldt aan de *Zweedſe* kroon, als men 't in dit Rijk verſtond te behoren; hij hadt zelvs in den aanvang van 't jaar 1654, de ſtad begonnen te belegeren; zij zondt om onderſtand aan den Keizer, aan de *Hanze-*

ſte-

ſteden en aan de Staten der *Verenigde Gewesten*; welke laatſten toen nog belemmerd met den *Engelſen* oorlog, alleenlijk beſloten, VAN BEUNINGEN, EFO BOOTSMA en KNIPHUIZEN VAN LUISBERG, als buitengewone Gezanten naar *Stade* te zenden, om een verdrag te bemiddelen tuſſen *Zweden* en de ſtad *Bremen*; doch deze bezending was vrugteloos afgelopen, doordien *Zweden* de bemiddeling der Staten niet wilde aannemen.

In 1655 wierdt VAN BEUNINGEN, benevens GODARD ADRIAAN VAN RHEDE, Heer *van Amerongen* en MATTHIAS VAN VIERSSEN, oud voorzittende Raad in den Hove van *Friesland*, in gezantſchap naar *Denemarken* afgezonden, om ware 't mogelijk, de rust in 't *Noorden*, door handeling te herſtellen, en tot dien einde was 'er ook diergelijke bezending naar *Zweden* beraamd, doch 't liep tot in 't volgende voorjaar aan eer dat dezelve vertrokken. Gedurende den tijd dat deze Gezanten zig in *Denemarken* bevonden, wierdt *Kopenhagen* door den Koning van *Zweden* belegerd, en het ſcheelde niet veel of VAN BEUNINGEN was in handen van dezen Vorst gevallen die hem enen dodelijken haat toedroeg; doch hij ontkwam het door behulp van een klein vaartuig, dat hem naar *Holland* overveerde.

In 1660 deedt VAN BEUNINGEN afſtand van zijn Penſionaris ambt, en werdt daar op terſtond tot Raad in de Vroedſchap te *Amſteldam* aangeſteld, en teffens door de algemene Staten benoemd, om benevens JOAN VAN GEND, Here *van Oosterwede*, en JUSTUS DE HUYBERT, Penſionaris van *Zierikzee*, gevoegd bij der Staten gewonen Gezant BOREEL, naar *Frankrijk* in ambasſade te gaan, om ware 't mogelijk, een nauwer verbindtenis met dit Hof te ſluiten. Terwijl hij zig te *Parijs* bevondt, wierdt hij beſchuldigd, door zijnen invloed *Amſteldam* te hebben overgehaald, om zig te kanten tegens het verlenen van bijſtand aan de ſtad *Munſter*, die met haren Biſchop in onmin was geraakt, en dat enkel aan hem 't verlies van die ſtad moest worden toegeſchreven; doch deze beſchuldiging berust op al te losſe ſchroeven om 'er geloof aan te kunnen ſlaan. Want VAN BEUNINGEN was in dezen tijd niet alleen

leen uitlandig, maar ook vindt men in de brieven tusſen den Raadpenſionaris J. DE WITT en hem gewisſeld, geen het minſte ſpoor, dat hij zig bijzonderlijk met de *Munſterſe* zaken hebbe bemoeid.

De Staten der *Verenigde Gewesten* in 1664 voorziende, dat de oorlog met *Engeland* onvermijdelijk was, beſloten in het begin van december, VAN BEUNINGEN op nieuw naar *Frankrijk* te zenden, ten einde LODEWYK DEN XIV, te bewegen, om hun ingevolge het geſloten verbond in 1662 bij te ſpringen, in geval zij door *Engeland* mogten werden aangetast. VAN BEUNINGEN vertrok in aller ijl, en hadt den 28ſten reeds zijn eerſte gehoor bij den Koning, aan wien hij zig in zijne aanſpraak breed uitliet over de onregtvaardigheid der *Engelſen* in het beginnen van den thans woedenden oorlog; hij toonde zulks met verſcheiden voorbeelden; en beſloot zijne redevoering met aan zijne Majeſteit uit naam der Staten te verzoeken, om te willen voldoen aan het verbond, onlangs, met hen geſloten en behoorlijk bekragtigd, waar bij bepaald werdt, om hun bij te ſtaan met 1200 man, ingevalle zijne pogingen niet mogten uitwerken, dat de vrede binnen vier maanden wierde herſteld. Doch op dezen voorſlag kwam niet dan algemeen en uitſtellend antwoord. De *Franſe* Staatsdienaars gaven voor: „ dat „ de Koning, zo hij nu den Staten bijſtondt, veelligt binnen „ kort, als hij zijnen eisch op de *Spaanſe Nederlanden* zou doen „ gelden, hen ten vijand hebben zou." Voorts, vorderden zij, dat men zijne Majeſteit hieromtrent gerust ſtelde, zo men hem bewegen wilde, om de Staten tegens *Engeland* te helpen. De Heer DE LYONNE, Geheimſchrijver van Staat, liet zig wat later tegen VAN BEUNINGEN uit, in deze woorden: „ Vreemd is 't, dat wij om u bij te ſtaan, het verbond welke „ wij met *Engeland* hebben, breken zullen; daar wij te ver„ wagten hebben, dat *Engeland* en de *Verenigde Gewesten* ons „ morgen den oorlog zullen aandoen. De verkeerde Staat„ kunde, dat 'er een voormuur tusſen de *Verenigde Gewesten* „ en *Frankrijk* nodig is, bederft alles. De Koning denkt mis„ ſchien niet om de *Spaanſe Nederlanden*; maar 't is jammer dat

„ men

„ men zulke gevoelens heeft onder zijne Bondgenoten. Ik „ weet daar van en van 't gene men desaangaande openlijk „ ſpreekt in de *Verenigde Gewesten*, meer dan ik u zeggen wil." De Marſchalk DE TURENNE zeide hem ook: „ dat de toeleg „ op de *Spaanſe Nederlanden* wat verre zag; doch dat de Koning „ nog wel met enige grensſteden, vooral met *Kamerijk* diende „ geholpen te worden." Alle deze geſprekken dienden, om VAN BEUNINGEN onzeker te houden wegens 's Konings oogmerk. Ook geliet zig deze ſchrandere Staatsman, als of hij 'er niets van vaſtſtelde, middlerwijl niet verzuimende bij aanhoudendheid aan te dringen, op de naarkoming van 't verbond van 1662, waar na men, zeide hij, voordaan kon, 't gene men goeddagt. Voorts, maakte hij onder de hand zwarigheden tegen den toeleg op de *Spaanſe Nederlanden*, ontleend van 't geen andere Mogendheden daar tegen ondernemen zouden, alſchoon 'er de Staten zig niet aan ſtoren mogten. Maar men hieldt zig in *Frankrijk* verzekerd, dat de Koning in zulk een' toeleg, de Staten zo zeer als iemand anders, tegen zou hebben. Intuſſen bleef den oorlog tuſſen *Engeland* en onzen Staat ſteeds voortduren, en de *Franſe* Koning weigeragtig in het zenden van den beloofden onderſtand. VAN BEUNINGEN liet ook geene gelegenheid voorbij ſlippen om op 't vervullen der belofte aan te dringen; ja hij verklaarde ten laatſten zig te vrede te zullen houden met de belofte, dat de Koning het verbond geſtand zou doen, indien de *Engelſen* toonden in den oorlog te willen volharden. Dan dit alles vondt weinig ingang, en ſchoon VAN BEUNINGEN dus in zijne handeling aan 't *Franſe* Hof niet zeer voorſpoedig ſlaagde, ſchijnt hij 'er egter grotelijks gezien te zijn geweest, 't welk onder anderen uit 't ſchrijven van den *Franſen* Gezant in *'s Hage* D'ESTRADES blijkt, welke hem nevens HIERONYMUS VAN BEVERNINGH en JAN en KORNELIS DE WITT, als een viertal opnoemd, welke hier te lande niet om te kopen waren. 't Vermoeden van VAN BEUNINGEN, aan den Raadpenſionaris medegedeeld, dat ingevalle ener voorgenomene bevordering des Prinſen VAN ORANJE, de Regering op *Franſe* hulp zou kunnen ſtaat maken,

werdt

werdt eerlang bewaarheid, doordien LODEWYK DE XIV, toen men door de gantſe Republijk op die bevordering aandrong, 6000 man hulptroepen zondt.

VAN BEUNINGEN verbleef te *Parijs* tot in 1667; en wanneer hij toen in *'s Hage* te rug kwam, trad hij in onderhandeling, met den *Franſen* Gezant D'ESTRADES, betrekkelijk de verëffening der geſchillen die 'er tusſen *Frankrijk* en *Spanjen* plaats vonden. Hij was van gevoelen, dat *Spanje* nimmer zou over te halen zijn tot het te rug geven van zo vele plaatzen als *Frankrijk* vorderde, indien LODEWYK DE XIV, niet wilde afſtaan van den eisch zijner Gemalinne op de *Spaanſe* nalatenſchap, welke men niettegenſtaande den afſtand daar van bij de huwlijksverbinteniſe gedaan, nu op nieuw deedt herleven. Dan deze voorſlag was onſmakelijk, en vondt geen den minſten ingang bij het *Franſe* Hof.

VAN BEUNINGEN werdt in 't volgende jaar 1668 op nieuw als buitengewoon Gezant naar *Frankrijk* gezonden, met last, om ingevolge het drievoudig verbond, tusſen *Engeland*, *Zweden* en de *Verenigde Nederlanden* geſloten, aan de herſtelling van den algemenen vrede te werken. Hier van kweet hij zig met een warmen ijver; ja hij verſtoutte zig ſomtijds den *Franſen* Staatsdienaren het gevaar voor te ſtellen, waar in de Koning zig ſteken zou, zo hij de aangebodene voorwaarden niet aannam. Doch deze vrijmoedigheid werdt euvel door *'t Franſe* Hof opgenomen. DE LYONNE ſchreef deswegens aan D'ESTRADES: „ dat hij zig verzekerd hieldt van den vrede, zo hij „ ſlegts twee uren met DE WITT konde ſpreken, van wiens „ redelijkheid en bekwaamheid om zwarigheden uit den weg „ te ruimen hij ten vollen overtuigd was; doch dat de haastig„ heid en bedreigingen van den Heere VAN BEUNINGEN, die „ zig alleen bezig hieldt met het vertonen van uitſtekende „ gevaren, waar over de *Franſen* niet zeer bekommerd wa„ ren, alles moesten doen dugten van enen Koning, die zo „ roemzugtig was, en zo kies op het punt van eere als de „ Koning van *Frankrijk*." Met dit al volhardde VAN BEUNINGEN in zijnen ijver om ware 't mogelijk den vrede te bewerken;

ken; te dien einde ſtelde hij met TREVOT den *Engelſen* Gezant aan 't *Franſe* Hof een ontwerp van een verdrag op tusſen *Frankrijk* en *Spanjen*, 't welk zij vervolgens hunnen Meesteren toezonden. Ook was het dit ontwerp 't welk in 't vervolg den grondſlag leide, op welken de vrede tusſen beide genoemde Rijken getroffen wierdt. Kort na het opſtellen hier van, ſloten VAN BEUNINGEN en TREVOT, op den 5 april 1668, te *St. Germain* een verdrag met LODEWYK DEN XIV tot bevordering van den vrede; en men vondt goed bij 't ſluiten hier van te bepalen, de zaak geheim te houden, tot dat *Spanje* den vrede zou hebben aangenomen.

In 1668 ontſtond 'er in de provintie van *Overijſſel* merkelijke tweeſpalt, 't welk zo hoog liep, dat de Staten van dat gewest zig in twee partijen verdeelden en afzonderlijk vergaderden, zo dat men met geen mogelijkheid kans zag om de zo hevig tegens malkanderen verbitterde gemoederen te doen bedaren, en de geſchillen zonder tusſenkomst van enen derden te veréffenen; te dien einde wierdt dan de bemiddeling der Staten van *Holland* verzogt, die in de maand junij van dit jaar, VAN BEUNINGEN, die toen Raad en regerend Burgemeester van *Amſteldam* was, benevens ADRIAAN PAATS, Raad en Vroedſchap van *Rotterdam*, naar *Overijſſel* zonden, om uit te werken, dat de leden van dit gewest niet langer geſcheurd bleven, maar in ééne vergadering ſamenkwamen. Na enige weken verloops keerden zij te rug zonder het doelwit van hunne zending bereikt te hebben; 't welk egter enigen tijd daarna, door de ijverige dienſten van den Raadpenſionaris J. DE WITT daar aan beſteed, gelukte.

Onderwijlen ijverde VAN BEUNINGEN om ten beste van 't vaderland werkzaam te zijn, en nieuwe ontwerpen tot bevordering van deszelvs heil en welvaart te verzinnen. Niet zonder grond vreesde hij, dat de Koning van *Frankrijk* knorrig zou zijn over het belemmeren van den voortgang zijner overwinningen, en zig daar over zou zoeken te wreken; veel grond hadt hij hier voor, doordien die Vorst den *Hollandſen* koophandel reeds door nieuwe belastingen bezwaarde; en hierom

om drong hij aan, dat men de *Franſe* waren mede moest bezwaren, en zig door nieuwe verbindtenisſen zoeken te ſterken. Dan men kost niet goedvinden om voor als nog in deze maatregelen te treden, om reden dat het eerſte ontwerp te voorbarig wierdt geoirdeeld, doordien *Frankrijk* de *Hollandſe* waren beter konde ontberen; dan de *Hollanders* die der *Franſen*; en wat het tweede betreft, 's lands ſchatkist was niet ruim genoeg voorzien, om de benodigde kosten daar toe vereist wordende, op te leveren. Beter gelukte het hem, om nevens den Raadpenſionaris DE WITT, enige ontſtane geſchillen met *Engeland*, over ſommige plaatzen in *Oost-* en *Westindiën*, uit den weg te ruimen.

VAN BEUNINGEN die een ſcherp doorzigt hadt, dagt hoe langs hoe duidelijker te bemerken, dat LODEWYK DE XIV den *Verenigden Gewesten* geen goed hart toedroeg, en voornemens was dezelven te bederven. Hij dagt op middelen om ware 't mogelijk deze ſchok voor te komen; en geen beter middel wist hij hier toe uit te denken, dan op nieuw ter bane te brengen, om den koophandel met *Frankrijk* te verbieden; hij viel in 't begrip, dat zodanig verbod het dienſtigſte middel was om dezelvs magt aan banden te leggen. Hij berekende, dat 'er jaarlijks voor vele millioenen wijn, brandewijn, zijde en zilveren ſtoffen, linten, waijers, handſchoenen en andere ſnuisterijen, door *Hollandſe* ſchepen uit dat Rijk gehaald wierden, en hij verbeeldde zig dat door dit verbod, gehele *Franſe* provintien tot den bedelzak zouden gebragt worden. Dan zijn ontwerp geen ingang vindende, ſloeg hij eene belasting voor van 40 rijksdaalders op een vat wijn en 60 op een vat brandewijn, doch dit vondt even weinig ſmaak, en dus kwam van 't een zo min als van 't ander. Die anderzins zo lepe Staatsman bedagt op dit ogenblik niet, dat de *Franſe* waren voor het minst gedeelte tot eigen gebruik van de bewoonders der *Verenigde Gewesten* dienden, maar meestäl om naar elders vervoerd te worden, en dat deze handel die een der voornaamſte bronnen van *Hollands* welvaart en rijkdom pleeg uit te maken, eenmaal geſtopt zijnde, zig noodwendig elders zou ontlasten.

In

In 1670 begonnen zig zodanige duistere wolken bijeen te pakken, en aan de kimmen van *Neerlands* ſtaatshemel te vertonen, dat men bedugt wierdt het onweder te zullen zien losbarſten, 't welke voor lange door VAN BEUNINGEN gevreesd was. Inzonderheid was men bedugt, dat *Frankrijk* en *Engeland* zouden ſamenſpannen, om de Republijk in haar verderf te ſtorten. Ten einde dit, zo mogelijk te ontduiken, beſloot men tot het doen van verſcheiden bezendingen; VAN BEUNINGEN, als toen Oud-Burgemeester van *Amſteldam*, wierdt naar *Engeland* gezonden, welke hem in dezen tijd zo veel te liever tot dien post verkozen, om dat hij onder het getal der braaffte en eerlijkſte Regenten van het gemeenebest wierdt gerekend, en altoos de maatregelen hadt gevolgd die DE WITT omhelsde, ſchoon men 'er vindt die verzekeren, dat deez' Staatsman zints enigen tijd een ander doorzigt in de zaken hadt gekregen, en daar door meer genegen was geworden, dan wel voorheen, om tot de bevordering van den Prins VAN ORANJE mede te werken; zulks ſchijnt zig ook volkomen te ontwikkelen en te bewaarheden, uit enen brief van den Engelſen Ambasſadeur WILLIAM TEMPLE in *'s Hage* geſchreven den 20 meij 1670, aan den Grave VAN ARLINGTON. Deze Gezant die VAN BEUNINGEN door ene dagelijkſe verkering van nabij kende, en zijn karakter beſtudeerd hadt, drukt zig in deze bewoordingen over hem uit: „ Als gij VAN BEUNINGEN ont-
„ moet, zult gij niets in hem ontwaar worden, dat in ſtaat
„ is de achting die gij voor hem hebt, te kunnen vermindе-
„ ren; dan alleen zal het u ſtoren, dat hij meer geneigdheid
„ heeft om zelven te ſpreken dan anderen te horen, en dat
„ hij door rijkheid van denkbeelden ſomtijds tot vervelens toe
„ over een en de zelvde zaak redeneert; dit zegge ik u bij
„ voorraad, ten einde gij u niet laat voorinnemen, zonder
„ hem in den grond te kennen. Ik heb hem verwittigd, dat
„ gij geenzints gediend zijt met menſchen, die zulk een ruim
„ gebruik van woorden maken. Gij zult voor 't overige ont-
„ waar worden, dat hij een eerlijk man is, die in 't begrip
„ ſtaat, dat het geluk van zijn vaderland nauw verknogt is

„ aan de verbonden met den Koning gefloten; en ik ben van
„ denkbeeld, dat hij ook om den Prins van ORANJE, *wiens*
„ *belangen hij met veel ijver begunſtigd*, met vriendelijkheid ver-
„ dient ten Hove ontvangen te worden. Wat zijnen omgang
„ betreft, gij zult hem beleefd en wellevend vinden; en in
„ genen dele zal hij uw zoeken te dwingen, om zijne voor-
„ ſtellen goed te keuren; geenzints, hij zal u zijne denk-
„ beelden en de redenen daar voor betogen, en als dan verre
„ van u te willen noodzaken om daar een goedkeurend ant-
„ woord op te geven, zijn vertoog befluiten, met de betui-
„ ging, dat gij meester zijt zodanig te handelen, als gij zult
„ goedvinden; dat de Staten zeer gaarne de middelen zullen
„ omhelzen, die de Koning zal voorſlaan; en dat zij altoos
„ bereidwillig met gemeen overleg werkzaam zullen zijn,
„ ten aanzien van alle de zaken die onze naburen betreffen."
Verders hadt VAN BEUNINGEN ook last, om den Koning van *Engeland* te bewegen, tot de vervulling van het drievoudig verbond, waar in hij voor eenige jaren, met den Staat benevens *Zweden* getreden was; wijders moest hij den Koning ook zoeken over te halen, om met verëende kragten, die van *Algiers*, *Tunis* en *Tripoli*, door geweld van wapenen te keer te gaan. Deze laatſte voorſlag was naar alle waarſchijnlijkheid een gevolg van zeker ontwerp door onzen ſchranderen Staatsman gevormd; hij hadt namentlijk beweerd, dat ten einde de *Algerijnen* uit te roeijen, de *Levantſe* Koopvaarders rijkelijk moesten voorzien worden van manſchap en geſchut, dat ze gezamentlijk onder een ſterk convoij moesten varen, en de haven van *Algiers* gedurende den tijd van een jaar gefloten houden. Door het eerſte middel, dagt hij deze roofgasten van buit, hun enig voedzel te verſteken; door het twede de ſtad uit te hongeren, en tot overgaaf te noodzaken. Dan VAN BEUNINGEN verſpilde zijnen arbeid te vergeefs, om den Koning van *Engeland* over te halen, tot onderhouding van het drievoudig verbond; en hij meende niet onduidelijk te beſpeuren, dat KAREL DE II, en LODEWYK DE XIV, zig onderling verſtonden; ook keerde hij kort hier op naar *Holland* te rug.

Het

Het jaar 1672, dat zo rampſpoedig was voor ons vaderland, bevestigde de argwaan van onzen *Amſteldamſen* Burgemeester, die hij al lang tegens den *Franſen* Koning hadt opgevat. Het is hier de plaats niet om te melden, welk enen ſpoedigen voortgang de *Franſe* wapenen in ons Gemenebest maakte, en welk enen ſchrik en benauwdheid zulks bij de meeste inwoners veroirzaakte. Na dat LODEWYK DE XIV, zig van een goed gedeelte der Republijk hadt meester gemaakt, trad men in onderhandeling met hem, doch de voorſlagen aan hem door PIETER DE GROOT, Penſionaris van *Rotterdam*, als afgezondenen der algemene Staten gedaan, ſtrekten weinig tot genoegen van ſommige leden van *Holland*, met name die van *Amſteldam*. VAN BEUNINGEN voerde in hunnen name het woord ter Staatsvergadering, en wist door ene welbeſpraakte redevoering, met klemmende reden bekleed, zo veel uit te werken, dat zodanige leden, die voor de handeling geſtemd hadden, van hun denkbeeld te rug kwamen, en het gevoelen van *Amſteldam* goedkeurden. Onder anderen betoogde hij: „ dat de aanbie„ ding der *Generaliteits-landen*, door DE GROOT, aan *Frankrijk* „ gedaan, zeer aanſtotelijk was voor *Spanje*; dat men ook „ *Breda* en *Bergenopzoom*, niet kon overgeven in weerwil van „ den Prinſe, wien men, noodwendig kennis moest geven „ van alles wat 'er gehandeld werdt. Dat men, daarenboven „ geld uitgeloofd hadt, buiten bewilliging der andere Gewes„ ten en van *Amſteldam*. Dat men, met een woord, meer „ uitgeboden hadt, dan men magtig was te volbrengen. Dat „ DE GROOT die dit uitbod gedaan hadt, niet wederom naar „ den Koning van *Frankrijk* keren; maar dat men zig op zijne „ ongereedheid, onpaſelijkheid of duizend andere verhinde„ ringen, verontſchuldigen moest. Dat 'er, gedurende de „ handeling, twee voorname perſonen uit *Engeland* hier ge„ komen waren; dat de Prins VAN ORANJE ook middelerwijl, „ tot Stadhouder was aangeſteld; die niet alleen bij den Ko„ ning, maar ook bij de Gemeente van *Engeland* bemind „ was, en wien de *Engelſen* om zijne verwagting van de „ kroon, niet zouden durven bedriegen. Dat zij ook niet

„ moesten verondersteld worden, te zullen handelen tegen
„ hun eigen belang; dat zij geraden hadden, dat 's Lands
„ vloot zig van de *Engelſe* kusten onthielde; dat zij nog iets
„ gezegd hadden, dat geheim blijven moest; dat zij zo hij ge-
„ loofde, goede oogmerken hadden, en openingen hadden ge-
„ daan, die *Frankrijk* zeer kwalijk nemen zou, als hij ze wist;
„ dat de Prins VAN ORANJE reeds gemagtigd was, om met *En-*
„ *geland* te handelen, en dat men door middel van zijne
„ Hoogheid en de *Engelſen* ook met *Frankrijk* handelen kon;
„ dat men de rust in de Gewesten, met name in *Zeeland* niet
„ kon bewaren, zo men niet door den Prinſe handelde; dat
„ DE GROOT zeer verdagt was bij de Gemeente, en gehan-
„ deld hadt op enen voet, die van de tegenwoordige hande-
„ ling verſchilde, hebbende de *Engelſen* aangeboden te be-
„ proeven, of zij met *Frankrijk* ſluiten konden, op minder
„ voorwaarden, dan reeds waren voorgeſlagen; dat DE GROOT
„ hierom niet gevoeglijk zou kunnen voortgaan met handelen;
„ dat de Gewesten zig ook tegen zijn vertrek naar den Ko-
„ ning van *Frankrijk* hadden verklaard; dat men den Prins
„ met de handeling behoorde te laten geworden, hem be-
„ dankende, dat hij de zaken reeds zo verre gebragt hadt;
„ dat de leden, te voren uit verbaasdheid en angst, een be-
„ ſluit genomen hadden, welk men bedaard zijnde, behoorde
„ te veranderen. 't Slot was, dat naar 't gevoelen van *Am-*
„ *ſteldam*, VAN GEND bij den Koning van *Frankrijk* blijven
„ moest; dat men DE GROOT niet moest laten keren; dat men
„ met *Frankrijk* niet dan van wege alle de Gewesten hande-
„ len moest; doch de handeling geheellijk laten aan den Prinſe
„ en de *Engelſen*." Wonder was het om te zien, hoe ſpoe-dig alle de Staats-leden dit advijs van VAN BEUNINGEN toejuig-ten, en zig bij de ſtem van *Amſteldam* voegden; 't welk dan ook ten gevolge hadt, dat men de handeling overliet aan de *Engelſen* benevens WILLEM DEN III, die onlangs tot de waar-digheden van zijne voorzaten, door eene genoegzame eenparige kreet was verheven. VAN BEUNINGEN was nevens genoemden Prinſe en de Heren BEVERNINGK en GOCKINGA, kort te voren

ge-

gemagtigd, om met BUCKINGHAM en ARLINGTON, *Engelſe* Gezanten, in onderhandeling te treden, ten einde ene offenſive en defenſive alliantie met *Engeland* te ſluiten. De *Engelſe* Gezanten van *'s Hage* naar *Bruſſel* vertrokken zijnde, wierdt VAN BEUNINGEN door de Staten ook derwaarts gezonden, om hoëdanig met hun te handelen; doch een en andermaal met hun in geſprek geweest zijnde, beſpeurde hij wel ras, dat 'er weinig gegronde hope was, om van dien kant te ſlagen; 't welk hem ook bewoog ſpoedig naar *'s Hage* te rug te keren; de Staten berigtende, dat 'er met handelen niets anders dan tijd te winnen was.

Uit het hier boven betoogde door VAN BEUNINGEN ter Staatsvergadering van *Holland* gedaan, wordt het door ons geopperde vermoeden bekragtigd, dat hij in deze tijd des Stadhouders partij was toegedaan, en zulks wordt nog te meer bevestigd, wanneer men in aanmerking neemt, dat hij nog in dit zelvde jaar, benevens JOAN HUDDE, buiten den tijd der gewone verandering, door den Prinſe tot Burgemeesters in plaats van REINST en VAN DE POLL wierd aangeſteld.

De vernielende rampen des oorlogs die het Gemeneſest in 1674 nog zo knellend drukte, deden de algemene Staten op ernſtige middelen bedagt zijn, om ware 't mogelijk de vrede te herſtellen, waar toe de weg enigzins gebaand ſcheen, door den onlangs geſloten vrede van den Staat met *Engeland*, en dat *Frankrijk* de bemiddeling van die kroon hadt aangenomen. Men zondt derhalven een gezantſchap naar *Engeland*, waar toe Burgemeester VAN BEUNINGEN, benevens de Heren VAN REEDE en VAN HAREN wierden benoemd, die in 't laatst van mei te *Londen* aankwamen. Terwijl dit gezantſchap zig aldaar bevondt, beſloten de Staten van *Gelderland*, den Prinſe VAN ORANJE en deszelfs nakomelingen, het oppergezag over hun Gewest aan te bieden, onder den tijtel van *Hertog van Gelder* en *Grave van Zutphen*; ſommigen willen, dat VAN BEUNINGEN op 't horen van deze maare zondé gezegd hebben: „ dat nu „ vrijheid van den Staat in gevaar was, zo men geen ſpoed „ maakte met het luiten van den vrede."

VAN BEUNINGEN ſchoon reeds tot hoge jaren geklommen, liet zig egter in 1682 overhalen, om benevens ARNOUD VAN CITTERS, Raadsheer in den Hogenraad, op nieuw in gezantſchap naar *Engeland* te gaan, zijnde het doelwit dezer zending, om den Koning van *Engeland*, ware het mogelijk deel te doen nemen in het verdrag van Aſsociatie, onlangs tusſen *Zweden* en de *Republijk* gefloten. Doch deze handeling liep vrugteloos af, en men beſpeurde ten duidelijkſten, dat *Engeland* met *Frankrijk* heulde en den Staten ongenegen was. Men zogt dit wel door ſtaatkundige ſtreken te bewimpelen, doch nutteloos voor het doordringend oog van den ſcherpzienden VAN BEUNINGEN, die uit *Londen* aan de Regering van *Amſteldam* ſchreef: „ dat men geen ſtaat kon maken op de trouwe of bijſtand van „ *Engeland*, doordien dat Hof nog ten enemalen in de *Franſe* „ belangens ſtondt; dat de verdeeldheid tusſen de Hof- en „ Volkpartij zo groot was, dat hij niet geloofde, dat ze in zo „ verre zou kunnen weggenomen worden; dat de Koning „ moeds genoeg zou hebben, zig in een verbond te begeven, „ dat hem in enen oorlog zou kunnen wikkelen." Na nog enigen tijd te *Londen* getoefd te hebben, wierdt hij in 't begin van 1683 door zijne Meesters uit *Engeland* terug ontboden. Niet lang na zijne terugkomst in *Holland*, wierdt ter Staatsvergadering van dat gewest in overweging genomen, of het niet nodig ware zonder uitſtel de landmagt van den Staat te vermeerderen en daar toe 16000 man aan te werven. De Edelen en meeste Steden bewilligden hier in, tot groot genoegen van den Prins VAN ORANJE, op wiens aandrang een ontwerp daar toe door den Raad van Staten was gevormd. *Delft* vorderde eenparigheid; doch *Amſteldam* was weigerig, oirdelende de Vroedſchap dezer ſtad, dat de bekrompene ſtaat van 's lands geldmiddelen niet gedoogde, dat men zig op nieuw in enen oorlog inwikkelde. De Afgevaardigden dezer ſtad, deden op 't verzoek der Staatsvergaderinge, meer dan enen keer naar huis, om nieuwen last, doch de Vroedſchap bleef onverzettelijk. In dezen toeſtand van zaken, leverde de *Franſe* Afgezant D'AVAUX het geſchrift over, waar bij hij verklaarde,

dat

dat de Koning zig met an'ere plaatzen, in ſtede van *Luxemburg* zou laten genoegen, en deze aanbieding ſtrekte, om *Amſteldam* te ſterken in hare meningen. Ten zelvden tijde kwam de zaak van de werving wederom op het tapijt ter vergadering van *Holland*; en toen verklaarden de Afgevaardigden van *Amſteldam*, die zeven in getale ter dagvaart gezonden waren: „ dat zij de werving moesten blijven afſtemmen, vooral, om „ dat *Frankrijk* onlangs, voorſlagen tot een vergelijk gedaan „ hadt, die *Spanje* behoorde te omhelzen, alzo dit Rijk en de„ zen Staat niet magtig waren om den oorlog te voeren tegen „ *Frankrijk*. Betere voorwaarden te zullen konnen bedingen, „ na dat men de wapenen zou opgenomen hebben, was bui„ ten alle waarſchijnlijkheid; de uitſlag des krijgs geheel on„ zeker. De Keurvorſten van *Beijeren* en *Saxen* waren nog „ niet getrokken in het gemene verbond; het Huis van *Brunſ„ wijk-Lunenburg*, ſchoon het onderſtandgelden getrokken hadt „ van *Spanje*, hadt nog niet konnen bewogen worden, om „ krijgsvolk te zenden naar de *Spaanſe Nederlanden*. De Kei„ zer hadt de handen vol werks met den *Turkſen* oorlog; de „ *Duitſe* Vorſten moesten hem, in den zelven bijſtaan. 's Lands „ vloot was te rug gekeerd van *Gothenburg*, zonder dat *Zweden* „ enen man ingeſcheept hadt. De Koning van *Engeland* ſtelde „ *Spanje* en dezen Staat in 't ongelijk, en weigerde bijſtand. „ *Spanje* zelv voorzag de *Nederlanden* niet naar behoren; en zorg„ de meer voor de beſcherming van *Italie*, en andere oorden. „ Raadzaam was 't dus, dat men ſlote met *Frankrijk*, en, om „ hier toe te geraken, den voorſlag van den Graave D'Avaux „ in overweging name." De Prins die zig ter dezer tijd in de vergadering van *Holland* bevondt, nam dezen voorſlag van *Amſteldam* zo ên el op, dat hij ziedende van gramſchap, verklaarde: „ dat de Graav D'Avaux geene andere taal zou heb„ ben konnen voeren, zo hij hier tegenwoordig geweest ware; „ dat VAN BEUNINGEN die 't woord gevoerd hadt, zijn hoofd „ kwijt zijn zou, zo men alles ten ſcherpſten onderzoeken „ wilde; dat hij Prins VAN ORANJE, zo veel belang bij 's lands „ welvaart hadt, als *Amſteldam*; dat hij zig van deze ſtad niet

„ zou laten ringeloren, en veel minder zig nog vlijen naar de „ grilligheden van VAN BEUNINGEN:" die bij 's Prinſen vrienden, werdt aangezien, als de voorname oirzaak, waarom *Amſteldam* de werving zo ernſtig tegenſtemde. Ligt begrijpt men dat door dit gebeurde, merkelijke verwijdering ontſtond, tuſſen zijn Hoogheid en den Burgemeester; dat nog merkelijk toenam, wanneer op den 16 februarij 1684, om dat *Amſteldam* afzonderlijk gehandeld hadt met den *Franſen* Gezant D'AVAUX, op voorſlag van den Prinſe, de papieren dezer ſtad in *'s Hage* verzegeld werden. De tijding hier van ontſtelde de Burgemeesters geweldig, inzonderheid VAN BEUNINGEN, die de meeste kennis hadt van de buitenlandſe zaken, en in 't voorleden jaar als Burgemeester gekoren zijnde, thans als Oud-Burgemeester was aangebleven; waarom hem de handel met D'AVAUX, beter dan iemand bekend was; ook hadt hij 'er verſcheiden' brieven over gewisſeld met den Penſionaris HOP, wiens papieren nu ook onder 't zegel lagen; doch zijne en zijner ambtgenoten ontſteltenis, ſproot gelijk zij naderhand betuigd hebben, *geenzints uit* enige bewustheid van ſchuld; maar enkel om dat zij hunnes eragtens, op ene onheusſe en onredelijke wijze in *'s Hage* behandeld waren.

Middelerwijl nam de verwijdering tusſen *Amſteldam* en den Prins VAN ORANJE, hand over hand toe; laatstgemelde in een geſprek dat hij met PAULUS VAN FUCHS Gezant van den Keurvorst van *Brandenburg*, die uit naam van zijnen Meester de Staten en den Prins tot vreedzame gevoelens moest aanmanen, en de ſtad *Amſteldam* in hare mening verſterken, drukte zig onder anderen op deze wijze uit: „ Wat mij betreft, ik ben „ in de tegenſpoeden geboren en opgevoed. De Goddelijke „ gunst heeft mij egter, ondanks de pogingen mijner vijanden, „ herſteld in de waardigheden mijner voorouderen; de zelvde „ gunst zal ook, hoop ik, niet gehengen, dat ik ellendelijk „ ſterve; heeft GODS wijsheid het egter anders over mij be„ ſloten, ik zal berusten in zijnen wil. Een ding ſmert mij „ ten hoogſten, dat de Keurvorst, die mij van mijne vroegſte „ jeugd af, als zijnen zoon bemind heeft, en dien ik geëerd

„ heb

„ heb als mijnen vader, nu meer ſchijnt te hellen over de zij-
„ de der *Amſteldammeren*, die 't zig tot een roem rekenen, al
„ wat van mij voorgeſlagen wordt, te dwarsbomen. Onzeker
„ is 't, wat uitſlag deze binnenlandſe onlusten hebben zul-
„ len; doch zo de ſtad *Amſteldam* al t'enigen tijde tot betere
„ gedagten komen mogt, wil ik egter nimmer iets te doen
„ hebben met VAN BEUNINGEN, van wien ik op 't hoogst be-
„ ledigd ben."

Uit dit gezegde beſpeurt men middagklaar den verregaanden haat dien de Prins VAN BEUNINGEN toedroeg, hem voor de oirzaak houdende van de wederſtrevingen, die de ſtad *Amſteldam* tegens zijne ontwerpen aankantte; ook was VAN BEUNINGEN niet onkundig van 't misnoegen, het welk de Stadhouder in 't bijzonder tegen hem, hadt opgevat; ja volgens het berigt van ſommigen, wordt verzekerd, dat hij niet uit *Amſteldam* durfde gaan, uit vreze dat hij opgeligt en vastgezet zou worden; ook in de ſtad zelve hieldt men zig bekommerd over enen vijandelijken aanſlag, zo dat de poorten met dubbelde wagten wierden bezet, en het ijs in de graften gebroken, als ware men voor overrompeling bedugt geweest. De inlegering van 5000 man te *Naarden*, en een gerugt dat de Prins voor hadt om *Amſteldam* te bombarderen, vermeerderde niet weinig de bekommering; hier kwam nog bij, dat VAN BEUNINGEN aan de Burgemeesters HUDDE en HUYDECOPER, benevens den Penſionaris HOP hadt bekend gemaakt, dat de *Franeker* Profesſor JOH. VAN DER WAAYEN, die gebruikt wierdt om den Prins VAN ORANJE en den Vorst VAN NASSAU Stadhouder van *Friesland*, die onderling twist met malkander hadden gekregen, te verzoenen, hem dien ogtend zijnde den 14 april, kennis hadt gegeven van de middelen, die daar toe van de zijde des Prinſen VAN ORANJE waren aangewend, en die beide in beloften en bedreigingen beſtonden, en hoe hij 'er bijgevoegd hadt: „ dat de Prins VAN ORANJE ook het oog „ hadt op *Amſteldam*;" doch gelijk men weet, werdt 'er niets tegen de ſtad ondernomen.

Het was ook omtrent dezen tijd, dat 'er ſterke gerugten lie-

pen van een aanſlag tegen VAN BEUNINGENS leven, en hiertoe deden zig zulke waarſchijnelijke gronden op, dat die van den Geregte het raadzaam oirdeelden, om op den 21ſten april af te kondigen, dat daar de waarheid van die gerugten hun genoegzaam gebleken was, zij ene præmie van 1000 ducatons uitloofden, aan hem die de ſchuldigen aanbragt. Onder de genen die van dezen aanſlag verdagt gehouden werden, vindt men met namen vermeldt JOAN VAN BANKHEM en SAMUEL BOSCH. Deze VAN BANKHEM hadt in 1672 Schepen van *'s Hage* zijnde, de hand geleend in den moord van de gebroeders DE WITT, en was vervolgens door WILLEM DEN III, tot Bailjuw van *'s Hage* bevorderd; in het waarnemen van deze bedieninge, hadt hij zig zo flegt gedragen, dat hij van verregaande ſchelmſtukken beſchuldigd, op bevel van het Hof wierdt gevat, op de voorpoort gebragt en eerlang gevonnisd om onthalst te worden; doch zig op den Hogenraad beroepen hebbende, ontſnapte hij terwijl het geding aldaar onafgedaan hing, uit de gevangenis, en week naar *Amſteldam*, alwaar hij op nieuw gevat wierdt, en wederom naar *'s Hage* op de voorpoort gevoerd, daar hij na een geruimen tijd gezeten te hebben, overleed. SAM. BOSCH, die te *Amſteldam* woonde, was die ſtad ontweken en voorts opentlijk ingedaagd, zonder dat hij egter te voorſchijn kwam.

Na veelvuldige pogingen door de Regering van *Amſteldam* aangewend, wierden eindelijk hunne ſtads-papieren in *'s Hage* ontzegeld, en men dagt dat deze ſtap de eensgezindheid tuſſen haar en den Prins zou herſtellen; doch een voorval dat niet lang daar na gebeurde, ſtrekt ten bewijze, dat het misnoegen van den Prins tegens *Amſteldam* en inzonderheid tegens VAN BEUNINGEN nog niet uit den weg geruimd was. De Stadhouder namelijk in 't begin van october 1684, van een buitenplaats niet verre van *Haarlem* gelegen, naar *Zeeſtdijk* willende rijden, verkoos zijnen weg, als den naasten, door *Amſteldam* te nemen; een neef van VAN BEUNINGEN die den Prins verzelde, gaf hier van kennis aan zijnen oom; deze verwittigde daar van de andere Burgemeesters, welke beſloten zijne Hoogheid

heid het middagmaal aan te bieden, dat egter in een *collation* wierdt verwisfeld, doordien men vernam, dat de Prins niet voor 's nademiddags zou aankomen. Op 't verzoek van VAN BEUNINGEN vergaderde de gantfe Raad op 't ftadshuis; maar wat gebeurt 'er? zijne Hoogheid met vollen ren, van de Nieuwebrug op den Dam komende, nam zijnen weg digt langs de waag; hier op kwamen de drie Burgemeesters, GEELVINK, VAN BEUNINGEN en HUYDECOPER, fchielijk ten ftadhuize afgetreden, en hadden nauwlijks den tijd, de koets te doen ftilftaan; de nodiging van den voorzittenden Burgemeester GEELVINK aan den Prinfe om enige ververfing op 't ftadshuis te nuttigen, wierdt afgewezen, zonder enig blijkbaar teken van beleefdheid, dan dat hij 't hoofd een weinig voorwaards boog; waar na hij de kalverftraat in, en voorts ter ftad uit, reedt. Deze trots van Prins WILLEM, wil men, dat de Regering zeer griefde, en dit voorval VAN BEUNINGEN bij hun in ongunst bragt, doordien hij hun hadt verzekerd, dat zijne Hoogheid enkel met oogmerk kwam, om over de dienftigfte middelen te handelen tot herftelling van het onderling goed verftand. De verzoening wierdt egter in het volgende jaar 1685, tusfen den Prins en *Amfterdam* getroffen; doch hoe weinig de Regering zig verder de belangens van VAN BEUNINGEN aantrok, blijkt, doordien hij niet eens in het verdrag ter dier gelegenheid gefloten, wierdt begrepen. De peil van zijn aanzien was te *Amfterdam* merkelijk gedaald, en de Prins bleef even zeer op hem gefloord als te voren.

Deze gebeurtenisfen gevoegd bij de klimmende jaren van onzen Staatsman, maakten hem het bewind wars, en bewogen hem met den aanvang van 1686, aan zijne Mede-regenten zijn ontflag als Burgemeester en Raad in de Vroedfchap te verzoeken. Men vindt geen fpoor, dat dit verzoek is ingewilligd: zekerder gaat het, dat VAN BEUNINGEN zederd dien tijd niet weer tot Burgemeester is aangefteld. Later, namelijk in 1686, toen hij reeds zwak van hersfenen was, tragtte men hem de waardigheid van Curator van 's lands Hogefchool te *Leijden*, welken post hij jaren lang hadt bekleed, te benemen,

om 'er den Here NIKLAAS WITSEN mede te voorzien; aan wien zulks door den Here BENTINK, uit naam van WILLEM DEN III, die toen reeds Koning van *Engeland* was, wierdt voorgeſlagen; zijnde het inzigt om dezen tot een hoofd der *Voetianen* op te werpen, tegen den Here van BEVERNINGK, die ook Curator was en de *Coccejanen* begunſtigde; doch niettegenſtaande 'er eer en voordeel aan deze waardigheid verknogt was, en de Koning zelv' bij WITSEN aanhieldt om dien post te aanvaarden, wees hij zulks egter op ene edelmoedige wijze van de hand, doordien hij begreep, dat het niet met de billijkheid ſtrookte, iemand om ziekte van zijn ambt te ontzetten, en dat het niet onmooglijk was dat VAN BEUNINGEN van zijne onpaſelijkheid herſtelde.

In ene van VAN BEUNINGENS gedrukte *Zendbrieven*, geſchreven den 1 januarij 1689, meldt hij, dat hij toen drie jaren van de regeringe ontſlagen geweest was, en zig in dien tusſentijd met ijver op de zaken der Oostindiſe Maatſchappije hadt toegelegd. Ook hadt hij ſterk in de oostindiſe actien gehandeld, maar met een zeer ongelukkigen uitſlag, en de ſchade die hij op dezen handel leedt, verbijsterde zijn verſtand. In 1688 reeds ontvonkten op nieuw bij hem, zijne in de jeugd zonderlinge gevormde denkbeelden, over het duizendjarig rijk van CHRISTUS, en hij ontwierp nu een geſchrift, waar in hij betoogde, dat het in 't kort zou worden opgerigt. Zijne krankzinnigheid trapswijze vermeerderende, liet de Regering toe, dat hij in zijn huis opgeſloten en bewaard werdt, daar men zig van geneesmiddelen bediende, om hem te herſtellen. Doch hij beweerde, dat hem niets deerde, en zo wel zijn ligbaam als ziel in een gezonden toeſtand was; ook nam hij het zeer euvel, dat men hem met geweld een ader geopend hadt. Het was niet voor hem verholen, dat men hem 't bewind zijner middelen hadt benomen, en zulks door Schepenen, op den 21 óctober 1688 aan zijne huisvrouwe met bijvoeging van enige anderen, gedurende dat zijne ongeſteldheid zoude voortduren, was opgedragen; dan met dit al, verbeeldde zig de man dat hij nog rijk was, en zag grote winſten te gemoet op zijne be-

beleende actien, die hij den armen der ſtad, of den Prinſe VAN ORANJE, tot oirbaar van 't land aanboodt; doch hij beklaagde zig dat niemand die wilde aanvaarden, 't welk hij als een wonderwerk aanzag; en hier voor hieldt de ongelukkige VAN BEUNINGEN bijna alles wat ten zijnen aanziene gebeurde; en onder anderen, dat niemand hem aanſprak of zijne redenen onderzogt, en dat op zijn kloppen, ſchreeuwen en weeklagten bij nagt, geen der buren ten bedde uitgerezen was. Deze en meer andere blijken zijner verbijstering van zinnen, vindt men in zijne eigen gedrukte *Brieven*, die allen in of kort voor zijnen ongelukkigen toeſtand geſchreven zijn. Met wat oogmerk, of door wien dezelve ter perſſe zijn bezorgd en uitgegeven, vindt ik geen ſpoor van; zekerder is het, dat deze ongelukkige Staatsman, nimmer het gebruik van zijn verſtand heeft te rug gekregen; en dat hij op den 20 october 1693 ſtierf, nalatende zijne weduwe JOANNA BARTOLOTTI VAN DEN HEUVEL, waar van geen blijken voorhanden zijn, dat hij kinders bij heeft verwekt.

Dat VAN BEUNINGEN een wel geoeffend en doorſlepen Staatsman is geweest, zal men uit het bovenſtaande levensverhaal ontwaar zijn geworden. Zesmalen heeft hij de Burgemeesterlijke waardigheid te *Amſteldam* bekleed, en is menigvuldig ten dienſte van zijn vaderland in gezantſchappen aan verſchillende Hoven gebruikt; en ſchoon hij meermalen niet gelukkig in het voorgenomen doel van zijne bezendingen geſlaagd is, moet men zulks minder aan mangel van bedrevenheid dan aan de zaken waar in hij gebruikt wierdt, toeſchrijven. In de dagelijkſe verkering ſchijnt zijn karakter allerbeminnelijkst te zijn geweest, vriendelijk, beleefd en meewaardig, liet hij nimmer enen Burger die hem als Regent kwam raadplegen, ongetroost van hem henen gaan; was hij gedrongen een weigerend antwoord te geven, het ging altoos met zulk een vriendelijkheid en blijken van aandoening verzeld, dat de vrager, ſchoon niet vergenoegd, ten minſten geen reden hadt om de gedane weigering aan enige grillen van hem te wijten. Gezellig was hij van aart, bragt gaarne zijne ſnipperuren in gezelſchap van kun-

kundige en geleerde mannen door, en wist zig daar ook door zijne bedrevendheid in verleleije wetenſchappen, te doen gelden; doch als ene fout merkt men in hem aan, dat hij al te rijk in woorden was, en zig dikwerf daar door meester maakte van de ſamenſpreking, zonder aan een ander tijd te gunnen, zijne tegenwerpingen te kunnen aanvoeren. Ook wijt men hem, dat hij ſomtijds te vlug van tong niet zeldzaam de gevoelens van zijn hart openbaarde aan de zulken, daar het beter voor ware gezwegen; de man was eerlijk en gul, dit bragt hem wel eens in het dwalend denkbeeld, dat ieder even zo dagt als hij, en deedt hem ſomwijlen misſtappen begaan, die hem naderhand berouwden. Dat hij een warm vaderlander was, zal niemand ontkennen, hier van heeft hij veelvuldige blijken gegeven; hij kende geen partijzugt, wanneer de Republijk in gevaar was; zulks toonde hij in het noodlottige jaar 1672, toen die zig als nabij de oever van haren ondergang vertoonde, en niet gered ſcheen te kunnen worden, dan door het aanſtellen van den Prins VAN ORANJE tot Stadhouder, want toen nam VAN BEUNINGEN, ſchoon de antiſtadhouderlaanſe partij toegedaan, alles ter hand wat in zijn vermogen was om 's Prinſen verheffing te bevorderen. Hij was buitengemeen vlug in zijne antwoorden; wij zullen ons vergenoegen maar een voorbeeld daar van aan te voeren: gedurende zijn gezantſchap in *Frankrij* namelijk, vroeg hem de Koningin 's daags na MARIA *Hemelvaart*, of dat feest ook in zijn hotel was gevierd? dit door VAN BEUNINGEN met neen beantwoord zijnde, riep de Vorſtinne in verwondering uit: „ hoe is 't „ mogelijk! en dat een feest van de Koningin der Hemelen!" „ ja maar," antwoordde VAN BEUNINGEN, „ uwe Majeſteit zal „ onbekend zijn, dat ingevolge onze geloofsbelijdenis, het „ Koningrijk der Hemelen, zo min als dat van *Frankrijk* tot „ 't ſpinrokken vervalt." Meer dergelijke ſnedige antwoorden van dezen Gezant, ontmoet men in het bij mij gedrukte werk, getijteld: *Land- en Stad-Bibliotheek, beſtaande in ene verzameling van belangrijke Geſchiedenisſen, Karakterſchetzen van voornaame en andere Perzonaadjen, ſnedige Gezegdens en Antwoorden,*

den, en wetenswaardige Anekdoten; door een Gezelschap, onder de zinspreuk UTILE DULCI. II. D. bl. 311--313. Het werkje van den Burgemeester waar van hier boven wordt gewaagd, dat thans zeer zeldzaam is, heeft dezen zonderlingen tijtel: Alle de Boeken ende Schriften / tsedert eenigen tijd opgestelt bij den gewesen Burgem. C. v. BEUNINGEN ende na sijn Ed. oogmerk ingerecht / om de Christenen / en alle menschen / door het herstellen van het eeuwig Evangelium / sonder menschelijke uitleggingen / met malkanderen te vereenigen: en de weg te baanen tot het langhverwachte Rijk Christi op Aarden / in vorige tijden bij alle Christenen / en tsedert bij dese verwacht. Amst. ter Druckerije van ANDRIES PIETERZ. 1689. in 4to. De voorreden aan 't hoofd van dit boeksken geplaatst, kenschetst niet onduidelijk, dat des Schrijvers hersenen geroerd waren. Onder anderen wordt daar in gezegd: „ dat het stukswijze ge„ drukt is, en telkens aan alle Kerkenraden, en Predikers „ van alle gezindheden, zo Joden als Christenen te *Amsteldam* „ is uitgedeeld; voorts aan de Theologise faculteiten van de „ voornaamste Hogescholen; en ten laatsten aan alle de Op„ permagten in *Europa*, om het door hare Theologanten te „ doen nazien, met bijgaand schriftelijk verzoek: aan allen, „ om aan den Schrijver de aangemerkte misslagen bekend te „ maken, ten einde niet te blijven dwalen, ende niemand te „ misleiden, enz." Het werk zelve doorbladerende, zo ontmoet men op ieder bladzijde bewijzen ter bevestiging dat de Man raaskalde. ——— PUFFENDORF, *de Rebus gestis* FRID. WILHELM. Libr. XVIII. p. 1202. THURLOES, *Papers.* Vol. III. p. 667. BURNETS, *History of his own Time.* Vol. I. p. 330. WICQUEFORT, *Hist. des Prov. unies.* Livr. VI. p. 353. Livr. VII. p. 412--415. *Voyages Histor. de l'Europe.* Tom V. p. 211. &c. *Lettres d'Estrades.* Tom. III. p. 383. *Negociations du Comte* D'AVAUX. Tom. I. p. 347. 350. 352. 378. L. v. AITZEMA, *Zaken van Staat en Oorl.* III. D. bl. 750--752. 760. 795. 865. V. D. bl. 85, 86. 207. 288--292. 577--581. 595. 600--603. *Holl. Mercurius van* 1680. bl. 160. JOH. DE WITT, *Brieven.* IV. D. bl. 490. G. VAN LOON, *Nederl. Historiep.* III. D.

bl. 18--20. WAGEN., *Vad. Hiſt.* XII. D. bl. 130. 268--271. 277. 288. 293. XIII. D. bl. 13. 88. 127. 216. 338. 352. XV. D. bl. 61. 140--143. 186. 203, 204. XVI. D. bl. 45. WAG., *Beſchr. van Amſteldam.* IV. D. bl. 345. VI. D. bl. 129--132. 148. *Levensbeſchr. van Nederl. Mannen en Vrouwen.* III. D. bl. 308--333.

BEURS (WILLEM), Konſtſchilder, wierdt in 1656 te *Dordrecht* geboren, uit geringe ouders, wezende zijn vader een ſchoenlapper. Vroegtijdig werdt WILLEM op het kleermaken beſteld; doch dit handwerk geviel hem niet, hij kreeg lust om een Schilder te worden, en verwisſelde de naald voor het penſeel. In 1671 geraakte hij bij den Schilder WILLEM VAN DRILLENBURG, en vorderde zo ſpoedig in de konst, dat hij reeds in 1672 vrij aartige landſchapjes in den trant van zijnen meester ſchilderde. Vervolgens begaf hij zig tot het ſchilderen van pourtraitten, daar hij ook vrij wel in ſlaagde; verliet zijn vaderſtad, en toog naar *Amſteldam*, daar hij aan een zilverſmids dogter trouwde. BEURS zou het ongetwijffeld verre hebben gebragt, ware het niet dat hij aan zijn tot nu naarſtige en ingetogen levenswijze hadt vaarwel gezegd, om zijn meesten tijd in kroegen en kitten door te brengen; dit flordig gedrag, 't welk zijn finantiëlen ſtaat ſchraal maakte, deedt hem *Amſteldam* verlaten en te *Grol* gaan wonen, alwaar hij zig aan 't bloemſchilderen begaf, en zig verder geneerde om aan de jeugd onderwijs in de tekenkonst te geven. Hier ſchreef hij ook een werkje, onder de tijtel van: De groote Wereld in 't klein geſchilderd; handelende over de vermengingen en behandelen der Olijverwen / gedrukt in 1692. De tijd van zijn overlijden is mij niet gebleken. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwb. der Schilders.* III. D. bl. 355. J. C. WEYERMAN, *Ned. Konſtſchilders.* III. D. bl. 188.

BEUVILLE (JAKOB DE), Jeſuit, geboren in het graavſchap *Artois*, leefde in het laatſte gedeelte van de vorige eeuw, en was geen onberoemd Digter. Hij heeft uitgegeven:

ven; *Spinus Carmen.* (de Kanarievogel); *Atrebati*, PEIL. CORNU. *in* 24*mo.* dat dus aanvangt:

Quæ ſtudia & mores, Spinis qui cultus alendis,
Et quas, dum faciles animi, formentur ad artes,
Hinc canere eſt animus. Vos ô præſentia vatum
Numina, Caſtalios penitus recludite fontes
Atque meo tenues verſu date vincere luſus. &c.

Het is een Leerdigt of onderwijzend digtſtuk, opgedragen aan S. VAAST, Provoost van *St. Michiel* bij *Arras.* —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XII. p. 108, 109.

BEVEREN, is de naam van een oud en aanzienlijk *Nederlands* geſlagt, 't welk inzonderheid in *Zuidholland* gebloeit heeft, en niet alleen vele voorname Regenten, waar onder Mannen van grote kunde, heeft opgeléverd; maar ook verſcheidene Kerkleraars van naam, waar van wij hier eenigen der voornaamſten laten volgen. Men vindt hier van een uitgebreide geſlagtlijst bij M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 951-978.

BEVEREN (ABRAHAM DE), Heer van *Barendrecht*, was een zoon van KORNELIS DE BEVEREN en ALIDA VAN BARENDRECHT, is geboren te *Dordrecht* in 1604, was aldaar Schout in 't jaar 1631, en Burgemeester in 1643, 1644, 1660 en 1661, voorts Gecommitteerde in hun Hoog Mogenden vergadering enz. In 1629 trouwde hij met SUSANNA DE VELARE, die binnen 't jaar kinderloos ſtierf, als wanneer hij hertrouwde met ELIZABETH RUYSCH. Hij ſtierf kinderloos den 25 augustus 1663, kort na zijne terugkomst van een gezantſchap naar den Biſchop van *Munſter.* —— WAGEN., *Vad. Hiſt.* XIII. D. bl. 82.

BEVEREN (JAKOB DE), mede een zoon van KORNELIS DE BEVEREN en ALIDA VAN BARENDRECHT, wierdt geboren te *Dordrecht* den 27 junij 1612. Hij is Schout van *Dordrecht* geweest van 1643 tot 1662; voorts Burgemeester aldaar, in de jaren 1663, 1670 en 1671; Dijkgraav van den *Alblasſerwaard*

en Watergraav van de *Nederwaart*. Hij trouwde in 't jaar 1637 met JOHANNA DE WITT, dogter van den Burgemeester JOHAN DE WITT; bij wie hij twee dogters heeft verwekt; de oudſte ALIDA, gehuwd aan KORNELIS POMPE VAN MEERDERVOORT, Heer van *Hendrik-Ido-ambagt*, Schout en Oudraad van *Dordrecht*, benevens Raad en Rentemeester van *Zuidholland*. De jongſte LYDIA, is getrouwd geweest met NIKLAAS VAN DER DUSSEN, eerst Secretaris van *Dordrecht*, naderhand Bailjuw en Dijkgraav van *Strijen*. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordr. bijvoegz.* bl. 21.

BEVEREN (JOHAN DE), twede zoon van KORNELIS DE BEVEREN en KRISTINA PYLS, wierdt geboren den 29 julij 1626. Hij begaf zig van der jeugd af aan in den krijgsdienst, en wierdt den 3 december 1664 Kollonel van de infanterij, en op den 23 junij 1672, Kommandeur van *Geertruidenberg* en onderhorige forten; hij trouwde den 24 december 1649 met MARIA ZWEERTS DE WEERT, dogter van DAVID ZWEERTS DE WEERT, voorzittend Schepen van *'s Hertogenbosch*, en HESTER VOOGD. Hij ſtierf den 6 ſeptember 1673, den roem nalatende van een dapper krijgsman geweest te zijn, zij volgde hem 31 jaren later, namelijk op den 17 februarij 1711, en zijn beide bij elkander begraven in de *Beverens* Kapel te *Dordrecht*.

Zij hebben *elf* kinderen te zamen verwekt, als: 1. KRISTINA, geboren den 11 april 1651, ſtierf ongehuwd, den 22 februarij 1710. 2. HESTER, geboren den 20 maart 1654, trouwde met JOHAN COLYAR, Major onder het regiment Schotten van den Kollonel MACKAY, zijnde een zoon van JUSTINUS COLYAR, Ambasſadeur van dezen Staat aan het *Turkſe* Hof. In den veldſlag van *St. Denijs* op den 12 augustus 1678 wierdt hij doodgeſchoten, naar *Dordrecht* gevoerd, en aldaar in de *Beverens* Kapel begraven, geene kinderen nalatende. 3. KORNELIS, wierdt geboren den 20 maart 1654; was Luitenant van de infanterie, en ſneuvelde gedurende het beleg van de ſtad *Grave* den 17 october 1674. 4. JUSTINA ELIZABETH, geboren den 12 december 1655, huwde den 19 meij 1680 met

Jo-

JOHAN VAN BROEKHUIZEN, Kapitein onder de infanterie ten dienſte dezer landen. Op den 3 augustus 1692 wierdt hij in de batailje van *Steenkerke* door een kogel in de borst gewond, en door de vijandelijke ruiterij vertreden, hebbende men nimmer zijn lijk weder kunnen vinden. 5. DAVID, geboren den 21 ſeptember 1656; ſtierf den 13 februarij 1660. 6. EMERENTIA GEERTRUID, geboren den 21 maart 1661. 7. MICHIEL, geboren den 20 maart 1665; getrouwd den 26 julij 1706, met KRISTINA DE BEVEREN, weduwe van JOHAN REEPMAKER. 8. JOHAN DAVID, geboren den 19 meij 1667; geſtorven den 9 maart 1670. 9. MARIA, geboren den 27 junij 1669; geſtorven den 16 januarij 1706. 10. JOHANNA MARIA, geboren den 20 ſeptember 1670. 11. JOHAN DAVID, geboren den 18 april 1672, was Lt. Kollonel an de infanterie, en is ongehuwd te *Oostende* overleden in 1716. —— *Medeged. Berigten.*

BEVEREN (JOHAN SIRIACOPS DE), Hoogleraar in de wijsbegeerte te *Leuven*, is geboren omtrent het jaar 1515, zeer waarſchijnlijk in het dorp *Bievres* in *Henegouwen*. De lage ſcholen doorlopen zijnde, ging hij naar *Leuven* in de wijsbegeerte ſtuderen, waar in hij zo wel ſlaagde, dat hij in 1536 met algemene goedkeuring den eerſten prijs behaalde; vervolgens leide hij zig op de Godgeleerdheid toe, en wierdt in 1540 beroepen als Hoogleraar in de philoſophie te *Leuven*, welken post hij gedurende het tijdvak van 23 jaren, met enen warmen ijver tot op zijn dood toe vervulde, welke voorviel op den 6 november 1663, ſlegts den ouderdom van 48 jaren bereikt hebbende, en den roem nalatende, van een groot wijsgeer en een geleerd man te zijn geweest. Onder zijn afbeeldzel, dat zo wel bij MIRÆUS als FOPPENS wordt gevonden, leest men dit vierregelig vers van J. FONTANUS:

Dum Sophiam illuſtras, & inania, BEVERE, *pellis*
Somnia, fis promuscondus Ariſtotelis.
Nunc cœles colis, & quas rerum hic dicere cauſſas
Non poteràs, plenis inde vides oculis.

Na zijn dood, hebben zijne leerlingen uitgegeven: *In* ARIS-

KOTELIS *Stagiritæ*, *Philoſophorum omnium principis*, *de rebus Naturalibus libros*, *brevis ac dilucidus Commentarius*, *ex quotidianis prælectionibus D.* JOANNIS BEVERI, *ordinarii ac celeberrimi quondam in Academia Lovanienſi Philoſophiæ Profeſſoris*, *quorundam Diſcipulorum ejus ſtudio atque induſtria exceptus*, *ac nunc recens in lucem editus*, *Lovanii* BARTHOL. GRAVIUS, 1577. *in folio*. — MIRÆI, *Elog. Belgica*, p. 131, 132. SANDERI, *Flandria illuſtr. ed. ult.* NICOL. VERNULÆI, *Academia Lovan.*, *ult. ed.* p. 161. SWEERTII, *Athen. Belg.* p. 397. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 460. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 580. PAQUOT, *Memoires litter.* Tom. XVI. p. 147-150.

BEVEREN (KORNELIS DE), oudſte zoon van PIETER DE BEVEREN en ALEID MUIS VAN HOLY, wierdt geboren in 1524; is in 't jaar 1572, de eerſte Gereformeerde Burgemeester te *Dordrecht* geweest, en hij ſloot als Raad benevens de Gildens op den 23 junij van dit jaar, een verdrag met den Groninger Ridderman, BARTHEL ENTES VAN MENTHEDA, waar bij de ſtad aan het beſtier van den Prins VAN ORANJE wierdt overgegeven, en de Hertog VAN ALVA, voor vijand verklaard. Tweemalen is hij wegens zijne geboorteſtad naar Prins WILLEM DEN I, tot *Delft* gezonden; ook was hij in 1578 tegenswoordig bij het ſluiten der *Pacificatie van Gent*; en in 't jaar 1580, werdt hij aangeſteld tot Raad van voornoemden Prinſe, als mede tot lid van den Landraad. Hij huwde in 't jaar 1548 met MARIA VAN DE VALK, dogter van GYSBERT VAN DE VALK, Kastelein van *Leerdam* en *Acquoi*, bij wie hij zeven kinderen heeft verwekt. Hij ſtierf zeer onverwagt, den 27 januarij 1586, op het ſtadhuis in bezigheid zijnde. Men vindt zijn afbeeldzel bij MATTH. BALEN, met dit onderſchrift:

HANC LAUDEM FERAM,

Dit was een zuil van Staat, die ijvrend voor 't Gemeen,
Dorst ALVA's tierannij manhaftig tegen treen,
Een meester aan 't gebouw der vrijgevogten Steden,
Die WILLEM diende als Raad in 's Lants bouvalligheden.

Den

Den eerſten Borgerheer van Hollands eerſte ſtadt,
Na dat den Batavier het dwanggeloof vertradt.
Die ſtervende, den geest op 't Raadhuis heeft gegeven.
Waar eindigt zulk een Man roemwaardiger het leven?

Men vindt van onzen KORNELIS getuigd, dat hij een vijand van dweperij en vervolgzugt was, een warm ijveraar voor de vrijheid, een goed Staatkundige, en uitmuntend Raadsman. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 255. 667. 842-844. 880. 959. WAGEN., *Vad. Hiſt.* VII. D. bl. 23.

BEVEREN (KORNELIS DE), Heer van *Streefkerk*, *Westvlisſelmonde*, de *Lindt* enz., een zoon van WILLEM DE BEVEREN en EMERENTIA VAN DEN EYNDE, is geboren te *Dordrecht* in 't jaar 1591. Hij is geweest tweemaalen Burgemeester in zijn vaderſtad, ook Raad en Rentemeester generaal van *Zuidholland*. In 1631 werdt hij als buitengewoon Afgezant naar *Denemarken* en *Hamburg* gezonden, en in het voorjaar van 1636 naar *Engeland*, om met Koning KAREL DEN I, een nieuw verbond te ſluiten, en over 't ſtuk der Haringvisſerij daar twist over ontſtaan was, te handelen; doch deze beze ding liep vrugteloos af. Ook is hij meermalen Gecommitteerde Raad geweest van de Staten van *Holland*, en lid ter vergaderinge van hun Hoog Mogenden, voorts Curator van het Hogeſchool te *Leijden*. In 1635 werdt hij door LODEWYK DEN XIII. Koning van *Frankrijk*, tot de waardigheid van Ridder verheven, en aan hem brieven van adeldom verleend. Hij is getrouwd geweest, met KRISTINA PYL, dogter van JOHAN PYL, Schepen te *Dordrecht* en MONDINA DE JONGE, bij wien hij elf kinderen, namelijk 5 zoons en 6 dogters heeft verwekt. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 965. WAGEN., *Vad. Hiſt.* XI. D. bl. 260. G. v. LOON, *Ned. Hiſtoriep.* II. D. bl. 233.

BEVEREN (KORNELIS DE), Heer van *Westvlisſelmonde* en de *Lindt*, is geboren in het jaar 1634, en was de derde zoon van KORNELIS DE BEVEREN en KRISTINA PYL. Hij is Baillauw en Dijkgraav geweest van de *Merwede*, Oud Raad en Schepen te

Dordrecht, als mede Muntmeester generaal der *Verenigde Nederlanden*. Hij nam ter vrouwe ADRIANA VAN WOUW, dogter van ERNST VAN WOUW, Ontvanger van de Societeit in *'s Hage* en van ELIZABETH VAN BEAUMONT, bij wien hij drie kinderen heeft verwekt. —— M. BALEN, *Beschrijv. van Dordrecht*, bl. 973.

BEVEREN (LAMBERTUS DE), was een zoon van THEODORUS DE BEVEREN, Predikant te *Tilburg*, en ene dogter van den bekenden Geschiedschrijver LAMBERTUS VAN DEN BOSCH, naar wien de jongeling werdt genoemd. Het schijnt dat LAMBERTUS zijnen akademischen loop te *Groningen* heeft volbragt. Zijn eerste beroep was te *Noordhorn* in het *Westerkwartier* van genoemde provintie; vervolgens heeft hij te *Meppel* gestaan, en laatstelijk te *Hoorn*, alwaar hij is overleden den 28 januarij 1742. Tweemalen is LAMBERTUS getrouwd geweest, bij zijn eerste vrouw KATRINA STEGNERUS, dogter van ANTH. STEGNERUS Predikant te *Groningen*, heeft hij een' zoon en twee dogters verwekt. De tweede die ene dogter was van den Advokaat FELTMAN te *Groningen*, heeft hem overleeft; hier huwde hij mede, toen hij nog Predikant te *Noordhorn* was; en heeft bij haar een' zoon verwekt, die den naam van zijne moeder heeft aangenomen, en THEODORUS FELTMAN DE BEVEREN is genaamd, waar van hier onder nader.

LAMBERTUS heeft zig beroemd gemaakt door zijne schriften, welke door zodanige menschen, welke in dien smaak vallen, hogelijk geroemd worden; de voornaamsten zijn: Gelukzaligheid van een Volk wiens God de Heere is. Hoorn 1725. in 8vo. J. BUNJAN, Christens reize naar de Eeuwigheid/ met aantekeningen van onzen Leraar. Zyon. 1729. in 8vo. —— G. VROLIKHERT, *Vlissingsche Kerkhemel*, bl. 257. *Boekz.* 1742. *a.* bl. 215.

BEVEREN (MICHIEL DE), zoon van PIETER DE BEVEREN en ALEID MUYS VAN HOLY, is meermalen Burgemeester van *Dordrecht* geweest, benevens Raad en Rentemeester generaal van *Zuidholland*. Hij trouwde met ADRIANA OEM, ene dogter van

van JAKOB OEM, Burgemeester te *Dordrecht*, en verwekte bij haar ene dogter; en ſtierf in 1554. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 958.

BEVEREN (PIETER DE), zoon van WILLEM DE BEVEREN en MARIA VAN BAKEL; is opvolgelijk geweest, Raad, Schepen en Burgemeester te *Dordrecht*, gecommitteerd ter dagvaart in *'s Hage*, en den 29 maart 1552 Gedeputeerde naar *Bruſſel*. Hij is tweemaal getrouwd geweest, zijn eerſte vrouw, was ALEID MUYS VAN HOLY, bij welke hij vijf zoons heeft verwekt, en die in 1538 ſtierf; voor de tweedemaal trouwde hij in 1541, met ENGELBERTA VAN DE LINDE, welke kinderloos in 1553 ſtierf, en PIETER volgde een jaar later. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 957.

BEVEREN (THEODORUS FELTMAN DE), een zoon van LAMBERTUS DE BEVREN en SOPHIA THEODORA FELTMAN, is geboren te *Noordhorn* in de provintie van *Groningen*, den 26 november 1706. Door de opvolgende beroepen van zijnen vader naar *Meppel* en *Hoorn*, heeft hij aan de ſcholen van die beide plaatzen zijne eerſte letteroeffeningen verrigt, die hij met ongemene vlijt en ſpoed doorliep; waar na hij nog enigen tijd te *Hoorn* verbleef, en lesſen in de letterkunde, wijsbegeerte en godgeleerdheid ontving, zo dat hij ter degen toegerust en bekwaam, in 1724 naar het Hogeſchool van *Groningen* vertrok, en na aldaar twee jaren verbleven te zijn, ook de akademie van *Leijden* bezogt, om de geleerde Mannen die toen ter tijd aldaar bloeiden, mede te horen en zijn nut te doen. Als Student, voegde THEODORUS bij ene ſtigtelijke en godvrugtige levenswijze, een ongemenen ijver en naarſtigheid, waar door hij zig enen ſchat van geleerdheid vergaderde, en de achting van een ieder tot zig trok.

Den 13 october 1728, wierdt hij na een allerloffelijk examen, bij de klasſis van *Hoorn* tot Proponent aangenomen, en den 20 maart 1729 reeds als Predikant te *Schellinkhout* beroepen; alwaar hij ſlegts twee jaren toefde, en toen naar *Schipluiden* onder het klasſis van *Delft* vertrok, hier maar ruim drie

jaren het dienstwerk met alle getrouwheid hebbende waargenomen, verliet hij deze hem waarlijk lievende gemeente, om voor die van *Vlisſingen* te verwisſelen, daar hij den 17 october 1734 wierdt beroepen, doch ook maar twee jaren verbleef, geen vrijheid vindende, om de ſtem die hem op den 17 meij 1736 in de bloeijende gemeente te *Utrecht* begeerde, niet op te volgen; hier is hij verbleven, na vervolgens voor verſcheidene aanzienlijke beroepen bedankt te hebben, als onder anderen dat van *Amſteldam*, tot op den 10 april 1767, wanneer hij in den ouderdom van ruim 60 jaren, na eene korſtondige ziekte, onder ſtille en bedaarde werkzaamheden, en hartelijke betuiging van zijn vertrouwen alleen te vestigen op JESUS zijne genoegdoende verdienſten, als een opregt Christen is ontſlapen.

Ruim 35 jaren, heeft FELTMAN DE BEVEREN in den ongehuwden ſtaat doorgebragt, doch het huishoudelijk ongezellig leven hem toen vervelende, nam hij tot zijne bedvriendin, ANNA ELIZABETH ADRIANI, waar mede hij zig te *Groningen* op den 25 *meij* 1744 *in* het huwelijk verbondt; zij was de dogter van Mr. ARIUS ADRIANI, Secretaris der Gedeputeerde Staten van dat gewest, een man die door zijne vriendelijkheid en kunde een onſterflijken roem heeft nagelaten; en zig inzonderheid bij *Groningens* gereformeerde Kerkleraaren heeft verdienſtelijk gemaakt, doordien hij aan alle de Predikanten ten platten lande, waar van ſommigen nauwelijks 300 guldens bezolding genoten, een jaarlijks tractement van 500 guldens heeft bezorgd. Bij deze vrouwe, die te *Groningen* overleden is in meij 1794, heeft onze Leraar drie dogters verwekt, waar van de oudſte vroegtijdig is overleden, en van de andere beiden, SOPHIA THEODORA, geboren den 31 maart 1751, en JOHANNA MARIA, geboren den 28 meij 1754, is de oudſte getrouwd geweest aan den zeer geleerden Heer Mr. MEINARDUS TYDEMAN, eerst Hoogleraar in de regten aan het Hogeſchool te *Utrecht*, en nadenhand Griffier van de Staten van *Overijſſel*, die er zes kinderen bij heeft verwekt, van welke nog vijf in leven zijn. Zij overleed den 4 april 1789. De jongſte dogter is nog in leven,

en

en de huisvrouw van den Heer Mr. WICHER VAN SWIJNDEREN, te *Groningen.*

Van genoemden Kerkheer vindt men getuigd, dat hij een man is geweest, van een diepdrinkend oordeel, veel vernuft, en arbeidzaam ijverig in het uitoefenen van alle de pligten aan zijne zwaarwigtige bediening gehegt. —— G. VROLIKHERT, *Vlissingsch Kerkhennel*, bl. 257 enz. *Boekz.* 1767. *b.* bl. 194 enz.

BEVEREN (WILLEM DE), zoon van HENDRIK DE BEVEREN en FLORENTIA VAN DEN TYMPEL, was in 1365 lid van de Magistraat te *Dordrecht*, en in 1395 wegens die stad ter dagvaart in *'s Hage*; was mede een der Gemagtigden om de vrede te bewerken tusschen Hertog ALBREGT VAN BEVEREN, en zijnen zoon den Graave VAN OOSTERVANT. Hij is getrouwd met GEERTRUID VAN GENDEREN, en liet een zoon na DANIEL DE BEVEREN, benevens ene dogter ZOETE DE BEVEREN, die in 1432 Mater en Nonne in het klooster van *St. Marienlorn* te *Dordrecht* was. —— M. BALEN, *Beschrijv. van Dordrecht*, bl. 953.

BEVEREN (WILLEM DE), zoon van DANIEL DE BEVEREN en deszelvs nigte SUETA DE BEVEREN, was in 1431 eigenaar van 't Schroot-ambagt zijnes geslagts, als vrij allodiaal goed; hij was medestigter van de *Beverens-kapelle* in de groote Kerk te *Dordrecht*. In 1427 gecommitteerd geweest naar *Vlaanderen* en *Braband*; hebbende ten vrouwe gehadt, KATRINA VAN WEEDE, dogter van HENDRIK VAN WEEDE, Heer van *Weede*; welk Weede met 't stamhuis, in 1421 door den groten *Zuidhollandsen* inbreuk is verzwolgen. Bij deze vrouw heeft WILLEM, drie zoons en drie dogters verwekt, en stierf in 't jaar 1464. —— M. BALEN, *Beschrijv. van Dordrecht*, bl. 955.

BEVEREN (WILLEM DE), zoon van JAKOB DE BEVEREN en ELIZABETH SPRINGERS, is van 1484 tot 1505 geweest Secretaris der stad *Dordrecht*, heeft voorts de meeste stads-ambten doorlopen, is veelmalen ter dagvaart gezonden, en tot verscheidene honorabele kommissien aan Vorsten en Graven gebruikt.

In 1481, trok hij als Schutmeester van de Ed. Kruisboog, neffens de Schutterijen van andere ſteden in *Holland*, in 't beſtormen van 't blokhuis en ſlag tegen die van *Utrecht*; alwaar hij zig van enige Hollanders verlaten, zeer manhaftig gedroeg. Hij is getrouwd geweest met MARIA VAN BAKEL, dogter van NIKLAAS VAN BAKEL, Burgemeester te *Dordrecht*, bij wien hij vijf kinderen heeft verwekt, en hij is in 1514 overleden. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 955.

BEVEREN (WILLEM DE), zoon van KORNELIS DE BEVEREN en MARIA VAN DE VALK, dogter van GYSBERT VAN DE VALK. Hij wierdt geboren den 4 december 1556, en den 4 ſeptember 1593 verlijd met de heerlijkheid *Strevelshoek*. Vijfmalen is hij Burgemeester geweest van *Dordrecht*, voorts Raad en Rentemeester generaal van *Zuidholland*; meermalen gedeputeerd geweest in de Vergadering van hun Hoog Mogenden en den Raad van Staten. Ook is hij benevens Prins MAURITS als Raad te velde geweest, en heeft verſcheidene veldſlagen en belegeringen bijgewoond. Toen genoemde Prins in 1618 de veranderingen in de ſtadsregeringen maakte, kwam hij ook te *Dordrecht*, met voornemen, zo getuigd wordt, om *elf* Vroedſchappen af te zetten, waar onder zig ook onze WILLEM bevondt; doch de Schout MUIS VAN HOLY wist zulks voor te komen, onder anderen betogende: „ dat de Wethouders te „ *Dordrecht*, aan elkanderen door huwelijken en bloedver„ wantſchap nauw verknogt waren, waarom het ongelijk van „ enigen, allen treffen zou." DE BEVEREN trouwde den 28 ſeptember 1582, met EMERENTIA VAN DEN EYNDE, dogter van den Theſaurier generaal KAREL VAN DEN EYNDE en MABELIA KOOL, bij wien hij agt kinderen heeft verwekt; zijnde den 18 julij 1631 overleden. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 961. WAGEN., *Vad. Hiſt.* X. D. bl. 281.

BEVEREN (WILLEM DE), zoon van KORNELIS DE BEVEREN en KRISTINA PYL, is geboren den 12 november 1624; was Heer van *Strevelshoek*, Raad en Rentmeester generaal van *Zuidholland*, mitsgaders Bailjuw en Dijkgraav van den lande

van

van *Strijen*. Hij is meermalen ter dagvaart afgezonden, als mede lid geweest der vergadering van hun Hoog Mogenden; in 1651 is hij als Ambasfadeur extraordinair naar *Engeland* geweest, en in 1672 tot die zelvde waardigheid aan het Hof van *Spanje* benoemd zijnde, ſtierf hij in *Texel* aan boord van een ſchip, dat zeilree lag om hem naar *Spanje* over te voeren. Hij is getrouwd geweest, aan KORNELIA SCHAAP, dogter van GERARD SCHAAP, Schepen te *Dordrecht*, bij wien hij zes kinderen heeft verwekt. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 968.

BEVERLAND (HADRIANUS), geboren te *Middelburg* in het jaar 1653 of 1654, ſtudeerde in de regten, en wierdt Doktor in die wetenſchap, als mede Advokaat, na dat hij enige tijd aan het Hogeſchool te *Oxford* zig verder had geoeffend. Hij is een man geweest die een groot vernuft en geest bezat, en daarbij door geleerd was; doch van deze gaven maakte hij een zeer ſlegt gebruik, door het opſtellen van zedenloze en ontugtige boeken. Zijne geliefdſte Schrijvers waren OVIDIUS, CATULLUS, PETRONIUS en meer anderen van dien ſtempel, die hij zo vast in zijn geheugen hadt geprent, dat hij 'er, wanneer zulks te pas kwam, gehele bladzijden van kost opzeggen. Omtrent 27 jaren bereikt hebbende, gaf hij ene verhandeling in 't licht, die zijne dartele en ijdele geaartheid vrij duidelijk kenſchetſte, zij voerde dezen tijtel: HADRIANI BEVERLANDI, *Juſtinianei, de Stolatæ Virginitatis jure, Lucubratio Academica. Lugd. Bat. typis* J. LENDANI 1680. in 8vo. Want ſchoon hij wel dit tweeregelig vers op den tijtel geplaatst hadt:

Nuda recede Venus: non eſt tuus iſte libellus
Tu mihi, tu Pallas Cæſariana, veni.

vondt men 'er ruim zo veel van de dartele VENUS in als van de ſtatige PALLAS. Doch meer gerugt maakte het volgende werk van hem, dat hij in 1678 uitgaf, onder den tijtel: *Peccatum originale κατ' ἐξοχήν ſic nuncupatum, Philologice, προβληματικῶς elucubratum a Themidis alumno. Vera redit facies, diſſimulata perit. Eleutheropoli, extra plateam obſcuram, ſine privile-*

gio

gio Auctoris, absque ubi & quando, in 12*mo.*; en aan het flot van 't werkje ſtaat: *In Horto Hesperidum, typis Adami Evæ Terræ filii* 1678. Daar is een tweede druk van, met den naam van den Schrijver aan 't hoofd: HADRIANI BEVERLAND *J. U. Licentiati de Peccato originali κατ' ἐξοχήν ſic nuncupato Diſſertatio &c. ex Typographia.* 1679. *in* 8*vo.* Het doelwit van BEVERLAND in dit boek is, om te betogen, dat de zonde van ADAM enkel heeft beſtaan in de vleeſelijke verkering die hij met EVA heeft gehouden, en dat de *oirſpronkelijke zonde* niets anders is, dan de natuurlijke geneigdheid van de ene ſexe tot de andere; ene geneigdheid die zig reeds van de tederſte jeugd af aan doet gevoelen. Hij weidt breed uit over deze geneigdheid en derzelver uitwerkzels, en bezigt alle de uitdrukkingen, waar van de losbandigſte Schrijvers zig bediend hebben, om de vereniging der beide ſexen aan te duiden. Men heeft in de franſe taal een boek in den zelvden ſmaak, waar in men de eigenſte ſtelling beweerd; een gedeelte der bewijsgronden is uit het werk van BEVERLAND ontleend, maar de Schrijver heeft 'er verſcheidene andere bijgevoegd, uit de *Contes van* LA FONTAINE, en meer gelijkſoortige Schrijvers. Dus is het voorgeven van ſommigen te onregte, die beweren, dat het ene vertaling van BEVERLAND zoude zijn; zie 'er hier den tijtel van: *Etat de l'Homme dans le Peché originel, ou l'on fait voir quelle eſt la ſource, quelles ſont les cauſes & les ſuites de ce peché dans le monde. Imprimé en* 1714. *in* 8*vo.* De uitgave van dit onbezonnen werkje, veroirzaakte aan BEVERLAND verregaande onaangenaamheden. Als Akademie-burger, wierdt hij daar over voor de Vierſchaar van het Hogeſchool aangeſproken, in der Studenten gevangenis geſloten, en gevonnisd tot recantatie, met bijgevoegde belofte onder eede, van nimmer iets dergelijks weer te zullen ſchrijven, ene boete van 100 ſilveren dukatons te betalen, zijn naam uit de rolle der Studenten geſchrapt, en voorts buiten de Univerſiteit, benevens *Holland* en *Zeeland* gebannen. Hier op begaf hij zig naar *Utrecht*, alwaar hij enigen tijd woonde, en met zijne verdorvene en zedebedervende kundigheden van ontugt, in gezelſchap van losban-

bandige jongelingen, in kroegen en kitten, een allerlaagſte rol ſpeelde, zo dat de Regering van *Utrecht* deze ergernis uit hunne ſtad willende weren, hem die onder bedreiging van ſtraf ontzeiden. Inmiddels hadt hij gedurende zijn verblijf aldaar een boek geſchreven, genaamd *Vox clamantis in deſerto*, waar in hij den Magiſtraat en Profeſoren van *Leijden*, met de zwartſte kleuren tekend en vinnig hekelt; hier op vertrok hij naar *Engeland*, daar IZAAK VOSSIUS hem een jaarlijks inkomen uit de kerkelijke goederen wist te bezorgen. Schoon nu zijne middelen van beſtaan niet ruim waren, beſteedde hij egter een groot gedeelte daar van aan zeldzame, doch merendeels ontugtige boeken, ſchilderijen en prenten; ook viel zijne liefhebberij op dat gedeelte der Natuurlijke Hiſtorie, welke de naam van *Conchyliologie* draagt, en hij heeft een vrij aanzienlijke verzameling van Schulpen en Horens, waar onder zeldzame gevonden wierden, bijëengebragt. Het ſchijnt dat hij vervolgens berouw kreeg van zijn ongeregeld leven, en over de verderfelijke boeken die hij hadt in 't licht gegeven; hij betuigde 'er, ten minſten zijn leedwezen over, in ene *latijnſe* verhandeling, die hij in 1698 uitgaf, onder den tijtel van: *De Fornicatione cavenda admonitio, ſive adhortatio ad pudicitiam & caſtitatem &c.* Hier in veroirdeeld hij de onbezonnene en onvoorzigtige afwijkingen van ene onberadene jongelingſchap, en verfoeid de losbandige ſtijl en ſchandelijke gevoelens die hij in zijne ſchriften heeft uitgedrukt; dankt GOD het bedekzel zijner ogen te hebben weggenomen, die hem in ene ellendige verblinding hieldt, en wederhieldt, nieuwe voorwendzelen te zoeken om in de loopbaan zijner misdaden voort te wandelen. Die zelvde GOD, betuigd hij hem ingeboezemd te hebben, om alles te verbranden wat hij over dit onderwerp geſchreven heeft, en aan den Rector van *Leijdens* Hogeſchool zijn boek *de Proſtibulis veterum* te zenden. Voorts ſmeekt hij alle die genen, welke nog enig geſchrift van hem in handen hebben, even veel hoe zij 'er zijn aangekomen, hem te rug te zenden, ten einde die in 't vuur te werpen. En hij wenst ten ſlotte, dat die genen welke verzuimen om zulks te doen, alle de ram-

pen

pen mogen overkomen, welke doorgaans het lot van verraders en trouwlozen is.

Het boekje door hem geſchreven, *de Prostibulis veterum*, is gedeeltelijk gedrukt in de aantekeningen van IZAAK VOSSIUS over CATULLUS; het wordt in de *Leijdſe* bibliotheek onder de MSS. gevonden, p. 333. n°. 106. Naderhand is het in zijn geheel in *Engeland* gedrukt en uitgegeven. Ook wordt aan hem toegeſchreven een werkje in het nederduits, getijteld: Eerſte Pleidoij van Mr. A. B. Regtsgeleerde / in zaak van Faiſiteit / 1677. 8vo.

Na den dood van VOSSIUS, (zegt de Heer CHAUFEPIÉ,) verviel BEVERLAND in de uiterſte armoede, om dat hij zig de veragting van alle eerlijke lieden hadt op den hals gehaald, door zijn ongeregeld gedrag en ligtmiſerijen, en den haat van de gantſe wereld, door de kwaadaartige ſchimpſchriften die hij onophoudelijk tegens verſcheidene perſonen maakte. Behalven dit ongeval, wierdt hij zinneloos, en zworf in 1712 gints en derwaarts in *Engeland* om, zig verbeeldende dat 200 menſchen zig hadden verbonden, om hem van kant te helpen. Denkelijk is hij kort daar na geſtorven; want men heeft zedert dat jaar niet van hem horen ſpreken. Schoon ik mij geenzints als verdediger van BEVERLAND opwerpe, weet ik egter dit getuigenis niet overëen te brengen, met een latijnſen brief door Dr. EDOUARD BROWNE uit *Londen* aan den Heer LE CLERC geſchreven, zonder vermelding van jaar, waar van het opſchrift is: *Viro clariſſimo Domino* LE CLERC, *Philoſophiæ Profeſſori Amſtelodami*; of het moeste wezen, dat hij na zijne bekering, op nieuw tot zijn ſlordig gedrag is te rug gekeerd, waar van egter voor zo veel mij bekend is, geene blijken voor handen zijn. De voornaamſte inhoud van dezen brief luidt dus: „ Dat BE„ VERLAND aan zijn vaderland zal worden te rug gegeven, „ doordien WILLEM DE III, Koning van *Engeland*, als het „ hoofd van alle de *Hollandſe* regtbanken, de magt heeft om „ het tegens hem uitgeſproken vonnis te lenigen; dat vele „ menſchen hier over verheugd zijn; dat zijne vrienden werk„ zaam zijn hem het nodige te verſchaffen, om in zijn vader„ land

„ land te rug te kunnen keren; dat zijne vijanden, zelvs de
„ zodanigen daar men zulks 't minſte van zoude verwagten,
„ hem vriendelijk befegenen en gelukwenſen. Dat niemand
„ van de genen die wetenſchappen waarderen, zig kan be-
„ dwingen om zijn lot te beklagen, en dat alle lieden van
„ verſtand hem wenſen tot leermeester te hebben; dat hij aan
„ de *Engelſen* heeft onderwezen om wel te ſchrijven; dat hij
„ Dr. BROWNE, een onuitſprekelijk genoegen in zijne verke-
„ ring heeft genoten, en dat hij zijn verlies grotelijks zal be-
„ treuren. Ik ſchrijf u dit, vervolgt hij, na dat die geleerde
„ zijne oirſpronkelijke zonde, door ene dadelijke zonde heeft
„ bevestigd; zo als ik ben ontwaar geworden door de Heer
„ OOSTRUM, Predikant te *Amſteldam*; nogthans heeft hij door
„ de genade van GOD, zo wel aan 't een als andere vaarwel
„ gezegd; en zederd die tijd is hij meerder werkzaam om zijne
„ ziel te behouden, als alle zijne leerlingen te zamen geno-
„ men, welke zig in een onbegrijpelijk aantal te *Londen* be-
„ vinden. Om kort te gaan, hij heeft zig met de *Engelſe* kerk
„ bevredigd, is door den Biſchop van *Lincoln* bevestigd, en
„ tot het H. Nagtmaal toegelaten. Welk ene vreugde in den
„ Hemel, over de bekering van zulk een ſchandelijk zondaar!
„ die ſchoon hij niemand nadeel heeft gedaan dan aan zig zel-
„ ve, thans zonder opheuden werkzaam is, om zig te zuive-
„ ren. Ten ſlotte, verzoekt Dr. BROWNE aan den Profeſſor
„ LE CLERC, van de Heer LOCKE en Mijlord CARBERY, om
„ aan alle de Geleerden deze mare te verkondigen" &c.

Dat BEVERLAND door en door geleerd is geweest en zeer geoeffend in de latijnſe litteratuur, inzonderheid in derzelver Poëten, zal niemand die zijne ſchriften gelezen heeft, zij mogen dan zo losbandig zijn als zij willen, betwisten, en zulks wordt nog bekragtigd door het getuigenis van vele geleerde Mannen. E. BADERS, in zijne *Poëmata* getuigd van hem, dat hij reeds in zijne vroege jeugd ongemene proeven van verſtand gegeven heeft; men leze zijn gedigt tot opſchrift voerende: *Doctiſſimo Juveni* ADRIANO BEVERLANDO, *Quæſtiones Logicas acriter defendendi*; waar van wij hier enige regels laten volgen:

Pïë-

Piërios inter Juvenis doctiſſime vates,
Mitia eſt Aonii natus ad arma gregis.
Indole te pulchra pulchri Sator optimus orbis
Donavit, vires ingeniique dedit.
Hinc genii raras coepiſti ſpargere dotes,
Auctæ bonis animi, corporis auctæ bonis.
Pectus & a teneris animasti rore latino,
Gnaviter artifluis invigilando libris.
Jam quoque quod Logices monſtras ſit maximus uſus,
Qua ſine nimirum dogmata cuncta jacent &c.

J. G. GRÆVIUS ſchrijft van hem in enen brief aan NIC. HEINSIUS, het volgende: *doleo ſane vicem ejus, quod tuis meisque ſalutaribus monitis noluerit aures dare & ingenium, ſi poliretur & limaretur, non ineptum, melioribus curis impendere.* J. F. REIMANN noemt hem: *Homo non indoctus; ſed ſuffenus ſibi & Poëtarum latinorum lectione tumidus;* en H. L. BENTHEIM, prijst hogelijk zijne geleerdheid, doch beklaagt hem, dat hij zelk een ſlegt gebruik van zijne bekwaamheid en verhevene kunde in de weteníchappen maakte. —— FR. GOTTH. FREYTAG, *Analecta litter.*, p. 93--95. V. PLACCII, *Theatr. Pſeudonym.* p 32. *Ejusd. Theat. Anonim.* p. 149--152. P. BURMANNI, *Sylloge Epiſt.* Vol. IV. p. 597, 598. 623. 626. J. F. REIMANNI, *Hiſt. Atheismi*, p. 481. & *Bibl. Theol. catal.* P. II. pag. 188. *Catal. Bibl.* BUNAV. Tom. I. p. 1085. C. SAXI, *Onom. liter.* P. V. p. 256, 257. NICERON, *Memoir. pour ſervir à l'Hiſt. des Hom. illuſtr.* Tom. XIV. p. 340--352. J. G. DE CHAUFEPIÉ, *Nouv Dict.* T. I. let. B. p. 282, 283. J. B. L. OSMONT, *Dict. Typogr.* Tom. I. p. 98. D. CLEMENT, *Bibl. curieuſe*, T. III. p. 270--280. P. DE LA RUE, *Gelett. Zeeland*, bl. 7--11. *Hollandſe Mercurius* 1679. bl. 278, 279. H. L. BENTHEIMS Holl. Kirch und Schuſenſt. bl. 451.

BEVERNINGK (HIERONIMUS VAN), is een der ſchranderſte Mannen van de XVIIde eeuw geweest, en heeft inzonderheid uitgemunt in dat vak der Staatkunde, 't welk de Gezantſchappen en belangrijke onderhandelingen ten onderwer-

werpe heeft. Hij is geboren te *Gouda* den 25 april 1614. Oirſpronkelijk behoorde zijn geſlagt in *Pruiſſen* te huis; en JAN VAN BEVERNINGK een Edelman uit dat gewest, kwam in 1575 met den Graav VAN HOHENLOO in *Holland*, bekwam eene kompagnie onder de infanterie in dienst van dezen Staat, en wierdt vervolgens Lt. Generaal van de artillerie; hij trouwde met de dogter van DIRCK LONCK, Burgemeester te *Gouda*, en Ontvanger generaal van *Holland*; uit dit huwelijk, ſproot MELCHIOR VAN BEVERNINGK, Kapitein in dienst van den Staat, welke zig in den egt verbond, met SIBYLLA STANDERS, dogter van LEONARD STANDERS, mede Kapitein van de infanterie en Gouverneur van *Knodſenburg* over *Nijmegen* gelegen, en van KATRINA HOUSSART, dogter van FRANS HOUSSART, Kamerheer van de Koninginne van *Hongarijen*. Het is nu uit dit huwelijk, dat onze HIERONIMUS is geſproten; een man daar *Gouda* met reden zig over beroemd hem te hebben voortgebragt. In 1645 wierdt hij Raad in de Vroedſchap van zijn vaderſtad, en men vindt hem in 1668, onder het getal harer Burgemeesteren opgeteld. In 1646, werdt hij naar de vergadering der Staten van *Holland* gezonden, alwaar hij zulke treffende blijken van zijne bekwaamheid gaf, dat het niet lang duurde of men maakte gebruik van hem, in het waarnemen van de belangrijkſte zaken. In 1650, zonden hem de Staten van *Holland* benevens den Heer VAN BREDERODE, en KORNELIS VAN BEVEREN, naar *Utrecht*, om dat gewest uit te nodigen, tot het zenden van Gedeputeerden op de aanſtaande grote vergadering die in *'s Hage* ſtondt gehouden te worden; en in het volgende jaar, woonde hij als lid die vergadering bij, en hadt geen gering aandeel in de ſchikkingen die aldaar beraamd en vastgeſteld werden. In 1653 hadt hij zitting in de vergadering van hun Hoog Mogenden, en wierdt dit zelvde jaar benevens WILLEM NIEUWPOORT, PAULUS VAN DER PERRÉ, en ALLARD PIETER JONGESTAL, als buitengewone Gezanten naar KROMWEL en de Republijk van *Engeland* gezonden; doch BEVERNINGK vertrok eerder dan de anderen, en was reeds op 't einde van junij te *Londen*, daar hij terſtond gehoor in den

Raad van Staten, die maar uit dertien leden beſtond, en onlangs door KROMWEL was opgerigt, verkreeg. De twee *Hollandſe* Afgevaardigden, onze BEVERNINGK namelijk, en NIEUWPOORT, en de eerſte inzonderheid, handelden zeer bedektelijk niet alleen ten aanzien van de uitheemſe Staatsdienaars, die zorgvuldig agt gaven op alle hunne gangen; maar ook voor hunne Mede-Afgevaardigden, VAN DER PÉRRE en JONGESTAL: ja, zo naderhand gebleken is, voor de vergadering der algemene Staten in *'s-Hage*. Hier uit rees vermoeden in ſommigen, dat BEVERNINGK en NIEUWPOORT heimelijken laſt van *Holland*, of van enige leden van *Holland* hadden, om iets ten nadele van den Prinſe VAN ORANJE te ſluiten. 't Gene, door de Gemagtigden van *Holland* in de *Engelſe* zaken, in den *Hage* gehandeld werdt, bleef ook gemeenlijk zeer geheim, en werdt niet dan in cijffer, aan de vertrouwdſte vrienden buiten 's lands overgeſchreven; en zulks gaf voedzel aan de agterdogt. JONGESTAL werdt in 't begin van augustus gewaarſchouwd: „ dat „ hij zijnen *Hollandſch* Mede-Afgevaardigden, die doortrapte „ guiten waren, niet moest vertrouwen, en als hij met hen „ ſprak, zeer op zijne hoede zijn." De brief was onderteekend, *Uwe eotmoedige Dienaar, wiens hart en hand geheel de uwen, en u wel bekend zijn.* JONGESTAL hieldt briefwisſeling met Graav WILLEM VAN NASSAU, Stadhouder van *Friesland*, wien hij onder anderen, in november, te *Londen* wedergekeerd zijnde, ſchreef; „ dat hij niets doen zoude ten nadele van den „ Staat, of van het huis VAN ORANJE; en dat BEVERNINGK, „ beſchonken zijnde, hem geklaagd hadt: dat hij met NIEUW„ POORT niet over weg kon, en meer genoegen ſchiep in de „ handelwijze van hem, JONGESTAL, dien hij altoos voor een „ eerlijk man zou houden." Hij en NIEUWPOORT ſchijnen 't evenwel, in de voornaamſte en geheimſte zaken eens te zijn geweest; en JONGESTAL zelv' ſchreef, in augustus des volgenden jaars, dat hij gehaat en verdagt was, bij BEVERNINGK en NIEUWPOORT beiden. De Raadpenſionaris DE WITT rigtte ook zijne geheime brieven, dikwils, aan hun beide. Men heeft 'er nog een, met deze woorden, in kragt, aan den voet:

„ zo

„ zo gij in *Engeland* blijft, en zo 'er hoop is, dat gij in uwe „ handeling flagen zult, zal ik u een cijffer zenden. Laat „ toch niemant uwer Mede-Afgevaardigden dezen brief zien, „ en draagt zorg, dat gij dien niet op uwe tafel laat, op dat „ geen van hun dien ooit in handen krijge." Ook wierdt de vrede meest door toedoen van deze beide Gezanten, en inzonderheid van BEVERNINGK gefloten op den 15 april; doch doordien KROMWEL die niet begeerde te beftendigen, voor en al eer hem de acte van uitfluiting des Prinfen VAN ORANJE tot het Kapitein-Generaal en Stadhouderfchap in *Holland* ware ter hand gefteld, liep het tot omtrent den 12 junij aan, alvorens de gefloten vrede met *Engeland* haar volle beflag kreeg, fchoon zij reeds den 27 meij in *Holland* was afgekondigd, en met onen plegtigen dankdag en enige vreugdetekenen gevierd.

De Ambasfadeurs nu niet veel meer in *Engeland* te verrigten hebbende, verzogten verlof om naar huis te mogen keren. JONGESTAL vertrok in october; zo hij zeide, om zijne bijzondere zaken. BEVERNINGK verwierf, eerlang, ook verlof, om een keer van zes of agt weken herwaards te mogen doen, en vertrok den vijfden van december, naar *'s Hage*. NIEUWPOORT bleef alleen in *Engeland*. BEVERNINGK deedt, niet lang na zijne aankomst, ene beëedigde verklaring in de vergadering der Staten van *Holland*: „ dat, noch hij, noch iemand anders „ met zijn weten, op enigerhande wijze, KROMWEL in den „ mond gegeven hadt, dat hij de uitfluiting van den Prinfe „ VAN ORANJE, als ene voorwaarde der vrede begeren moest; „ gelijk fommigen hier te lande fchenen te geloven, en de „ Afgevaardigden van *Friesland* zelven ter Generaliteit te „ verftaan gegeven hadden." De Ambasfadeur hieldt zulk ene verklaring dienftig, om zig te doen ftellen in het bezit van 't ambt van Thefaurier generaal; waar toe hij reeds benoemd was, en waar in de Staten van *Holland* hem, met allen ernst zogten te doen bevestigen. Doch 't liep nog tot in 1657 aan, eer zij hier in hun oogmerk bereiken konden. BEVERNINGK heeft dit ambt bekleed, tot in 1665, ftaande het enkel aan hem om het langer te behouden, want het was alleen op

zijn aanhoudend verzoek, dat hun Hoog Mogenden in zijn ontflag daar van bewilligden; ook hadt hij dezen post, zo zeer tot genoegen van zijne Meesters waargenomen, dat hij door den Raad van Staten, met ene geëmalieerde gouden beker wierdt beſchonken. Hij herwon ook allengskens de gunst der gewesten, welke hij door 't ſluiten der vrede op zulk ene moeijelijke voorwaarde, verloren hadt. In 1657, ſtelde BEVERNINGK benevens anderen, alle zijne pogingen te werk, om te keren, dat de *Frieſe* Stadhouder, Graav WILLEM VAN NASSAU niet tot Veldmaarſchalk wierde gekoren, en zulks gelukte hun. Benevens andere Gezanten, wist hij de geſchillen te doen ophouden die 'er in 1659 in de provintie van *Groningen* ontſtaan waren. Tweemalen wierdt hij naar *Kleve* gezonden; de eerſte reize ſloot hij den 16 februarij 1666, een naauwe verbindtenis met den Keurvorst van *Brandenburg*, en den 19 april van het zelvde jaar, trof hij de vrede met den Biſchop van *Munſter*. In 1667 was hij een der Gezanten op de vredehandeling te *Breda*. In *Frankrijk* hadt men klein genoegen in de perſonen die tot Gevolmagtigden wegens dezen Staat daar toe benoemd waren, van welken de drie voornaamſten, BEVERNINGK, DE HUYBERT en JONGESTAL, bij hen gehouden werden, voor grote vrienden des Prinſen VAN ORANJE, ſchrijvende den Koning zelve aan D'ESTRADES, „ dat BEVER„ NINGK een dienaar was van den Keurvorst van *Brandenburg*, „ en zeer verknogt aan de belangen van het huis VAN ORAN„ JE." Na vele tegenſtribbelingen werdt hier eindelijk de vrede gefloten op den 31 julij. In het volgende jaar, werdt hij als buitengewoon Gezant naar *Aken* gezonden, tot het ſluiten der vrede tusſen *Frankrijk* en *Spanje*, welk verbond getekend wierdt den 2 meij. De Staten van *Holland* waren zodanig voldaan, over de dienſten door BEVERNINGK bewezen, dat zij hem een fraij zilveren tafelſervies ten geſchenke gaven. In 1671 ging hij als buitengewoon Ambasſadeur naar *Spanje*, om diens Koning over te halen, de geſchillen die hij met *Frankrijk* hadt, in onderhandelingen te trekken, 't welk hem ook gelukte. In 1672 vergezelde hij den Prins VAN ORAN-

JE

ge naar het leger als Gedeputeerde te velde; bij zijne terugkomst van dezen togt, was hij ernstig bedagt om rust te nemen, en het overige zijner dagen ambteloos door te brengen; hij dagt zig met zijn verkregenen roem te moeten vergenoegen, bij zig zelven overtuigd zijnde alles te hebben gedaan, wat een goed onderdaan aan zijn vaderland verschuldigd is. Dan zijne talenten waren te uitstekend om die te kunnen ontberen, en hem de rust te laten genieten, die hij zig voorgesteld hadt. De verdubbelde aanzoeken van de Staten en die des Prinsen VAN ORANJE, haalden hem over, om in 1673 zig tot ene der belangrijkste onderhandelingen welke nog hadt plaats gevonden, te laten gebruiken, namentlijk die van *Keulen*, alwaar hij in het karakter van buitengewoon Ambassadeur verscheen. De oplagting van den Prins *van Furstenberg* bekwam de volkomene uitwerking, die men van zulk enen vermetelen stap was wagtende, te weten de afbreking der onderhandelingen ten aanzien van *Frankrijk*. Zij hielden egter haren loop met de Geallieerden van die kroon, en zelvs met een gewensten uitslag, want het gelukte aan BEVERNINGK, om door zijne bekwaamheid, na het vertrek der *Fransc* Gezanten, den Bisschop van *Munster* en Keurvorst van *Keulen*, de belangen der Staten te doen omhelzen; wordende met hen op den 22 april 1674, de vrede gesloten, en den 11 mij daar aan volgende getekend. Het jaar te voren was BEVERNINGK tot Curator der *Leijdse* Hogeschool aangesteld, ene waardigheid die zeldzaam pleeg verleend te worden, dan aan die genen welke in geleerdheid uitmuntten, en het vaderland bij gewigtige gelegenheden ten dienste gestaan hadden. Toen hij nu dagt de rust te zullen gaan genieten, waar naar hij reeds zederd lang gereikhalst hadt, wierdt hij op nieuw belast met de moeijelijkste van alle de onderhandelingen; want men drong hem zo sterk en aanhoudend, om naar *Nijmegen* als Ambassadeur wegens dit gemenebest te gaan, tot het bewerken der algemene vrede, dat schoon hij zulks verscheidene dennemaken hadt van de hand gewezen, hij eindelijk moest besluiten die belangrijke en werkzame taak te aanvaarden. Onnoemelijk waren de

hinderpalen die hij in dit gezantſchap hadt te boven te ſtreven, ook zou een minder wel beſtierd beleid en minder bedrevene ervarenheid dan de zijne, 'er onder bezweken zijn, en nimmer het bedoelde wit getroffen hebben; want uitgezonderd de *Franſe* Gezanten, waren genegzaam alle de anderen, ijveriger werkzaam om de vredesonderhandelingen te vertragen, dan tot een gewenst beſluit te brengen. Met dit al ſcheen het, dat zedert het nemen van *Gent*, de vrede ten minſten een noodzakelijk kwaad voor de Republijk was geworden, en een ieder begreep zo wel de noodlottige gevolgen die het nemen van deze plaats noodwendig ten gevolge konde hebben, dat zij vurig naar het einde van den oorlog verlangden. Hierom zegt men een afzonderlijke vrede met *Frankrijk* te ſluiten, en BEVERNINGK kreeg ten dien einde bevel, om den Koning van *Frankrijk* in zijn kamp van *Wetteringen* te gaan begroeten, alwaar hij den 30 meij 1678 kwam, en door de vriendelijke wijze op welke hij ontvangen wierdt, geen twijffel overliet of men zoude de vrede treffen; ook bedroog men zig niet in die verwagting, want zij wierdt op den 10 augustus 1678 getekend tuſſen *Frankrijk* en de *Verenigde Nederlanden*; waar na BEVERNINGK met een gewenſten uitſlag als Middelaar handelde, om op den 11 ſeptember ook de vrede tuſſen *Frankrijk* en *Spanje* te doen ſluiten. Insgelijks bewerkte hij een traktaat van vrede en koophandel tuſſen *Zweden* en hun Hoog Mog. 't welk op den 12 octobet 1679 wierdt getekend. Het was na zo vele roemen belangrijke onderhandelingen tot gelukkige uitkomſten beſtuurd te hebben, dat BEVERNINGH ten laatſten het genot van de ſtille levenswijze erlangde, waar na hij zedert langen tijd zo vurig gehaakt hadt; hij nam ten dien einde zijn verblijf op het huis *Oud-Teilingen*, anders *Lokhorst* genaamd, dat hem in eigendom behoorde, en een klein uur gaans van *Leijden* is afgelegen. Op dit aangenaam buitenverblijf, ſleet hij zijnen tijd ten grootſten dele met het kweken van allerlei ſoort van Plantgewaſſen, die hij uit de vier werelddeelen wist te verzamelen. Dan dit aangenaam en onſchuldig tijdverdrijf, kluisterde hem egter niet zo ſlaavs, dat zulks hem belette, verſchei-

ſcheidene uren van den dag af te zonderen, om zig aan letteroeffeningen over te geven; ook nam hij met een ongemene zorg en ijver zijn post als Curator van het Hogeſchool waar. Op zekeren morgen bezig zijnde met het doorſnuffelen der Handſchriften van de beroemde Bibliotheek door IZAAK VOSSIUS nagelaten, die kort geleden voor *Hollands* Hogeſchool gekogt was; gevoelde hij ene rilling door zijn gantſe lighaam; hier op ſtapte hij in zijn koets, reed naar huis, en wierdt door een koorts bevangen, die van dag tot dag toenam, en hem den 30 october 1690, ruim 76 jaar bereikt hebbende, in het graf rukte. Hij wierdt te *Gouda* begraven, in ene kapel van *St. Jans* kerk, door hem zelven uit marmer doen vervaardigen; waar op nadeihand in een zwarten toetſteen, dit uitmuntend verërende graffchrift door den Hoogleraar GRÆVIUS gemaakt, op last van zijne naastbeſtaanden is gebeitelt: HIERONIMUS VAN BEVERNINGK, *Theilingæ Toparcha, Senator, Judex, Conſul, Goudanus. In Conſeſu præpot. Ord. gen. aſſeſſor. Idem aliquoties extra ordinem, comm. Belgicæ fœderatæ Ærario præfectus. Lycæi Batavorum curator. In Hiſpan. & Fœderat. Belg. finibus regundis adjutor. Legatus* WILHELMO III. *in exercitu datus. Weſtmonaſteritan, Clivian II., Bredan, Aquisgranum, Bruxellas, Maëſtrium, Coloniam Agrip., Noviomagum, ad Gall. item Regem, Wetteræ Morinorum caſtra habentem, cum potestate res componendi miſſus. Ad Cæſarem vero deſignatus Orator, ire niſi perfecta nunquam reverſus. De in ximi præterea momenti rebus domi, de amicitiis parandis & fœderibus pangendis ſoris, a Patriæ Patribus paſſim, feliciter conſultus & adhibitus. Natus Goudæ* XXV. *April MDCXIV. Mortuus Theilingæ* XXX. *October MDCXC. Satur honorum. Hoc Monumento conditur, cum optima vitæ fortunarumque ſocia,* JOHANNA LE GILLON, *nata Amſtel.* XI Maij MDCXXXV. mortua XVII Septemb. MDCCVI. ΘΑΝΑΤΩ ΠΑΝΤΕΣ ΟΦΕΙΛΟΜΕΘΑ.

Deze Staatsman is getrouwd geweest aan JOHANNA LE GILLON, geboren te *Amſteldam* den 11 meij 1635, zijnde geſproten uit een voornaam geſlagt in *Picardien*, doch waar bij hij nimmer kinderen heeft verwekt.

Dat BEVERNINGK een uitmuntend en bedreven Staatsman is geweest, zal niemand ontkennen die der waarheid hulde doet; en hier in ſtemmen zo wel de *Franſe* als *Nederlandſe* Schrijvers overëen. Hij was ſchrander, arbeidzaam, vaardig en vlug van oirdeel, en liet nimmer het behartigen van een zaak daar hij mede gemoeid was varen, welke hinderpalen hij daar ook bij aantrof; ook is hij altoos wel geſlaagd in de handelingen, die hem werden toebetrouwd. Sommigen merken alleen zekere oneënparigheid in zijn gedrag aan, als een gebrek. Veelvuldig zijn de ſchriften welken de lof van BEVERNINGK verkondigen. Ik zal mij alleen bepalen tot het getuigenis, 't welk WICQUEFORT van hem geeft, en hier in beſtaat: „ HIERONI-„ MUS BEVERNINGK is onbetwistbaar een der eerſte Mannen „ van de *Verenigde Nederlanden* geweest, betrekkelijk het vak „ der Negotiatien. De ſtad *Gouda* die het behalven dat aan „ geen kundige onderwerpen mangelt, heeft hem verſcheide-„ nemalen in de vergadering der Staten van *Holland* en Gene-„ raliteits kollegien als haren Gecommitteerde gezonden, en „ hij heeft altoos ten vollen beantwoord, aan 't geen men „ van zijne ſchranderheid koste verwagten. Het was BEVER-„ NINGK die in 't jaar 1654 met OLIVIER KROMWEL het trak-„ taat ſloot, bij 't welk de vrede aan de *Verenigde Nederlanden* „ werdt geſchonken; maar welke vrede bijna enen binnenland-„ ſen oorlog zou verwekt hebben; doordien ingevolge het be-„ grip van ſommigen, de belangens des Prinſen VAN ORANJE „ 'er niet naar behoren bij waren in acht genomen. *Holland* in „ 't bijzonder was zodanig voldaan over den dienst dien hij haar „ bij deze gelegenheid betoonde, dat zij hem den post van The-„ ſaurier generaal, dat is, van eerſten Minister der *Verenigde* „ *Nederlanden* bezorgden. Daar is geen zo moeijelijke zaak, „ of hij wist die wanneer hij zig daar op toe wilde leggen, „ ten einde te brengen. Verlangt men 'er bewijzen van, „ behoeft men ſlegts het traktaat, 't welk hij in 1666, met „ den Biſchop van *Munſter* te *Kleve* ſloot, te raadplegen; en „ niet minder gelukkig is hij te *Madrid* geſlaagt, betrekkelijk „ de belangrijke onderhandelingen over de provintien van

„ *Vlaan-*

„ *Vlaanderen.* Dat zijne pogingen niet te *Keulen* zijn gelukt,
„ moet men eerder toeſchrijven, aan de verkeerde geneigdheid
„ der geesten, en aan de ſlegte omſtandigheid der zaken, als
„ aan zijne handelwijze, die zig altoos met de zelvde kragt
„ heeft ſtaande gehouden. Ook heeft men aan hem de gehele
„ vredesonderhandeling van *Nijmegen* toevertrouwd; en hij is
„ het dien de Staten benoemden, om dezelve bij den Koning
„ van *Frankrijk* nabij *Gent* gelegerd, ten einde te brengen. Hij
„ heeft een afkeer gekregen tegens de bedieningen, zo dat in
„ plaats dat anderen die zoeken, hij ze ontvliedde, liever op
„ het land in de eenzaamheid zig zelven willende bezitten,
„ als het verdriet te voeden, dat hem de behandeling van za-
„ ken veroirzaakte, en dat zeer dikwils voor hem zelven niet
„ minder laſtig was, dan aan die genen welke met hem te han-
„ delen hadden. Om het karakter van den Heer BEVERNINGK
„ te ſchetzen, zoude 'er een andere pen nodig zijn dan de
„ mijne, om reden, dat alle de delen daar van nauwkeurig
„ onderzoekende, men zal ontwaar worden, dat behalve eene
„ kleine ongelijkheid in zijn humeur, er niets in hem wordt
„ gevonden, of de fijne ſchaaf is 'er over gegaan. —— THURLOÉS *Papers*, Vol. I. p. 309. 369. Vol. II. p. 7. 484. *Lettres* D'ESTRADES, Tom. VII. p. 141, 168, 174. *Actes, Mem. & Neg. de la Paix de Nimegue*, p. 407. WICQUEFORT, *Traité de l'Ambaſſadeur*, Tom. II. p. 443. BAYLE, *Diction. ed. de* 1730. Tom. I. p. 545. L. v. AITZEMA, *Zaken van Staat en Oorl.* III. D. bl. 814–816. 1194. VI. D. bl. 27 enz. *Holl. Mercur.* 1673. bl. 13. 125. TEMPLE, *Memorien*, bl. 540–542. *Brieven van* DE WITT, III. D. bl. 310. WALVIS, *Beſchr. van Gouda*, bl. 314–16. WAGEN., *Vad. Hiſt.* XII. D. bl. 130. 257. 259. 279, 280. 313. 315. 337. 341. 369. 419, 420. XIII. D. bl. 245. 247. 423. 468. XIV. D. bl. 108. 244. 369. 416. 460. XVI. D. bl. 130. *Levens van voorn. Mannen en Vrouwen*, IV. D. bl. 199.

BEVERWYK (BARTHEL VAN), afkomſtig uit een aloud edel geſlagt, het welk in *Noord-Kennemerland* heeft te huis ge-

hoord; en waar van OTGER of OGIER VAN BEVERWYK, Ridder van 't H. Graf, Raad en Hofmeester van Graav JAN VAN EGMOND, Stadhouder van *Holland*, is gehuwd geweest met AAGT SCHAART; Heren KORSTIAANS dogter, die in 1404 Schepen te *Dordrecht* was.

Onze BARTHEL een zoon van DIRK VAN BEVERWYK en ELIZABETH DIERT, huwde den 10 september 1584 met MARIA BOOT VAN WEZEL, en ſtierf in 1615; nalatende de volgende drie zoons en drie dogters: 1. JOHAN VAN BEVERWYK, waar van ſtraks nader. 2. FILIP VAN BEVERWYK, trouwde MARIA THIENS, en ſtierf in 1615 zonder kinderen na te laten. 3. DOROTHEA VAN BEVERWYK, hadt tot haar eerſten man, ADRIAAN DE JONG, en is na zijn overlijden getrouwd geweest met AREND BOOT, zonder dat een van beiden kinderen bij haar heeft verwekt. 4. NIKLAAS VAN BEVERWYK, huwde den 30 september 1642 te *Vliſſingen*, SUSANNA SCHOT, en heeft bij haar verſcheidene kinderen verwekt. 5. ALEID VAN BEVERWYK, trouwde met Doktor GOMARUS WALEN, die in 't jaar 1636, weinige uren na elkander zijn geſtorven. 6. KORNELIA VAN BEVERWYK, is gehuwd geweest aan ADAM DIBBETS, uit een oud en aanzienlijk *Gelders* geſlagt geſproten. Hij was ſtads Doktor te *Dordrecht*, en in 1648 en 1649 Raad aldaar. Hij heeft enen zoon, JOHAN genaamd, benevens drie dogters, KATRINA, MARIA en ADAMINA verwekt. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 982.

BEVERWYK (JAN VAN), oudſte zoon van BARTEL en MARIA BOOT VAN WEZEL, wierdt geboren te *Dordrecht* den 17 november 1504. Hij leerde de griekſe en latijnſe talen onder opzigt van GER. JOH. VOSSIUS, die toen ter tijd Rector der triviale ſcholen van die ſtad was. Zestien jaren bereikt hebbende, zondt men hem naar *Leijden*, alwaar hij zig vlijtig in de ſraije letteren oeffende onder DOMINIKUS BAUDIUS en DANIEL HEINSIUS, horende teffens de leſen in de medicijnen van PIETER PAUW en EVERHARD VORSTIUS. De ſterke zugt om zig

VOR-

verder in het vak der Geneeskonst te bekwamen, deed hem na een verblijf van vier jaren, *Leijden* verlaten, om naar *Frankrijk* te gaan, hier oeffende hij zig onder de beroemdſte Hoogleraren, welke toen ter tijd te *Caën*, te *Parijs* en te *Montpellier*, de medicijnen leraarden, en het was in die laatstgenoemde ſtad, dat hij leſſen nam, van JAN VARANDE en FRANS RANCHIN. Vervolgens reisde hij naar *Padua*, alwaar de beoeffening der medicijnen toen ter tijd op het ſterkſt bloeide, en maakte hier gebruik van de leſſen van RODERIK FONSECA, SANTOR. SANTORII, JAN BAPTIST SELVAGGIO en JAN DOMINIKUS SALA; waar na hij op dit Hogeſchool tot Meester in de vrije konſten en Doktor in de medicijnen wierdt bevorderd. Van *Padua* verreisde hij naar *Bordogne*, en oeffende de praktijk onder geleide van FABRITIUS BARTOLETTI, dien hij enigen tijd in het bezoeken van zieken vergezelde. Zig ſterk geloog gevoelende om op eigene wieken te drijven, welde in hem de natuurlijke zugt op, om naar zijn vaderland te rug te keren; dan op de reize derwaarts, hielt hij zig nog enigen tijd te *Bazel* op, alwaar hij FELIX PLATER en KASPAR BAUHINUS bezogt; van hier trok hij naar *Leuven*, om kennis te maken met THOMAS FIENUS en ERYCIUS PUTEANUS. Te *Dordrecht* wedergekeerd, gaf hij zig aan de praktijk over, waar in hij ongemeen wel ſlaagde, en ook reeds in 1625 tot ſtads Doktor en Lector in de Heelkunde wierdt aangeſteld. Twee jaren later wierdt hij Raad, in 1631 Schepen, en in 1637 Weesmeester; ook is hij verſcheidene malen wegens *Dordrecht* afgevaardigd ter vergadering van de Staten van *Holland*.

Onze BEVERWYK, na gedurende een tijdvak van ruim 20 jaren, de praktijk met zeer veel roem en geluk uitgeoeffend te hebben, wierdt krank en ſtierf den 19 januarij 1647, nog maar 52 jaren oud zijnde; hij wierdt in de Hoofdkerk te *Dordrecht* begraven, in ene kapel aan *St. Barbara* toegewijdt. Men leest dit volgende graffchrift op de zark gebeiteld, die zijne rustplaatze bedekt:

Lex

Lex hic medendi, ſanitatis regula,
Salus ſalutis civium, vitæ artifex,
Mortis fugator ſedulus, victor ſuæ,
Scriptis ſuperſtes ipſe poſt mortem ſibi,
Dordrechti Apollo & Æsculapius jacet.
Defuncto lubens mœrensque poſuit
DANIEL HEINSIUS.

JAN VAN BEVERWYK is tweemalen getrouwd geweest; zijn eerſte vrouwe was ANNA VAN DUVERDEN, dogter van Mr. KORNELIS VAN DUVERDEN, Schepen te *Utrecht* en Hoofdſchout van *Amersfoort*, en van JOHANNA VAN VOORT, uit het geſlagt van LOKHORST; deze vrouw ſtierf den 26 augustus 1624. zonder hem kinderen na te laten; hij hertrouwde hier op den 2 december 1626, met ELIZABETH DE BAKKER, dogter van WILLEM DE BAKKER, Schepen te *Zierikzee*, en van JACOBA DE WITTE, bij wie hij agt kinderen verwekte; waar van 'er in 1677 ſlegts nog drie in 't leven waren; twee dogters, namelijk ANNA, getrouwd aan JAN DULLAART; en MARIA, die BLASIUS VAN HAARLEM ten manne heeft gehadt; voorts een zoon, WILLEM VAN BEVERWYK genaamd, die ſlegts ene dogter verwekte bij zijn huisvrouw MARIA VAN DE KORPUT; dus heeft BEVERWYK geen mannelijk oir nagelaten.

Dat deze Geneesheer een doorbedreven en ſchrander man in de beoeffening van zijne konst is geweest, zal niemand betwisten; ook was hij daar te boven een keurig liefhebber van de fraije letteren, en in de kennis der oudheid zo diep doorgedrongen, dat KORNELIS BOEY van hem getuigd, dat de gantſe ſchat van de ſchriften van *oud Griekenland* die door de alvernielende tijd geſpaard, voor ons is bewaard gebleven, door hem is gelezen en herlezen. Dat hij ijverig werkzaam is geweest, getuigen zijne menigvuldige ſchriften, waar van wij hier ene optelling laten volgen. 1. *Epiſtolica quæstio de vitæ termino fatali, an mobili? cum doctorum reſponſis. Dordr.* 1634. 8vo. De tweede druk hier van, wel twee derde vermeerderd, is te *Leijden* in 4to. in 1646 uitgekomen;

voorts

voorts in 1651 op nieuw vermeerderd. Men kan dit werkje niet rangſchikken onder de nuttigſte boeken die BEVERWYK heeft uitgegeven, maar met dit al is het vrij aartig en heeft het meeste gerugt gemaakt. 2. *De excellentia Fœminei ſexus. Dordr.* 1612. *in* 12*mo.*, zijnde mede in 't nederduits gedrukt, onder den tijtel: Van de uijtnementheijdt des vrouwelijken Geſlagts. Dordr. 1643. in 12mo. Dit werkje wierdt door BEVERWYK uitgegeven, om ene galanterie aan de geleerde ANNA MARIA SCHUURMANS te bewijzen, die aan hem verſcheidene brieven heeft geſchreven. 3. *Idea Medicinæ veterum. Lugdb.* ELZEV. 1637. *in* 12*mo.* 4. *De Calculo renum & veſicæ, liber ſingularis; cum Epiſtolis & conſultationibus magnorum virorum. Lugdb.* ELZEV. 1638. *in* 16*mo.*; dit is insgelijks in 't nederduits gedrukt, onder den tijtel: Steenſuijk / aenwijſende den oorſprongk / teijckenen / 't voorkomen / en ghenesen van steen en grabeel. 5. *Montanus ἐλεγχόμενος, ſive refutatio argumentorum, quibus* MICHAËL DE MONTAIGNE *impugnat neceſſitatem Medicinæ. Dordr.* 1689. *in* 12*mo.* In 't nederduits: Berg-baal / ofte wederlegginge van MICHIEL DE MONTAIGNE, tegens de noodtſakelijckheijdt der Geneeskonſte. 6. De Spaenſche Ferres / ofte vergelijkinge en beſchrijvinge van den Scheepſtrijdt / tuſſchen de groote Koningen van Perſen en Spanjen / tegens de verbonde Grieken ende Nederlanders. Dordr. 1639. in 4to. 7. Beſchrijving van Dordrecht of begin van Holland / met platen. Dordr. 1640. in 4to. 8. CLAUDII SALMASII, *Interpretatio Hippocratei aphorismi LXIX. Sect. IV. de Calculo. Additæ ſunt Epiſtolæ duæ* JOAN BEVEROVICII, *M. D., quibus reſpondetur. Lugdb.* 1640. *in* 12*mo.* 9. *Exercitatio in Hippocratis Aphorismum de Calculo, ad* CLAUDIUM SALMASIUM. *Lugdb.* 1641. *in* 12*mo.* 10. Den Hertogh van Alva enz. Dordr. 1641. in 12mo. 11. Schat der Gezondheijdt en Ongezondheijdt / ofte Geneeskonſte van de Sieken / verciert met hiſtorien / ende kopere platen / als ook met verſen van den Heere JACOB CATS, Ridder / Raedtpenſionaris in Hollandt. Amſt. 1660. in 4to. 12. Van de Blauw-Schuijt. Dordr. 1642. in 12mo. 13. *Introductio ad Medicinam Indigenam, ſive de* Αὐταρκεια *ſingulari-*

rium

rium regionum: Lugdb. 1644. & 1663. *in* 12*mo.* In 't neder-duits: Aenleydinge tot de Hollandſe Geneesmiddelen / ofte kort bericht dat elck landt ghenoegh heeft tot onderhendt van het leven ende de geſontheijdt der Inwoonders. in 12mo. 14. *Epiſtolicæ Quæſtiones, cum Doctorum reſponſis. Rott.* 1644. 1665. *in* 8*vo.* Ook zijn alle de nederduitſe medicinale werken van onzen Schrijver, waar onder behalven de opgenoemden nog behoord, ene Verhandeling over de Peſt / Geſpreck der Ontleedkonſt / en Lof der Heelkonſt / bijeen gedrukt in 1656 in folio en 4to., te *Amſteldam* bij J. J. SCHIPPER, onder de tijtel van: Alle de Werken / ſo in de Medicijne / als Chirurgie / van de Heer JOAN VAN BEVERWYCK, uit Schepen der ſtadt Oudtrecht. —— T. MAGIRI, *Eponymolog.* KONIGH, *Bibl. vet. & nov. voc. Epiſt.* ARN. BUCHELII, *in Syllog. Ep. per* ANT. MATTH. *edita LXIV.* J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 580, 581. *Catal. Bibl.* BUNAV. Tom. I. p. 1085. A. HALLER, *Bibliath. Botanic.* Tom. I. p. 455. C. SAXI, *Onomast. liter.* Pars IV. p. 325. NICERON, *Mem. des Hommes ill.* Tom. IX. p. 110--116. PAQUOT, *Mem. litter. des Païs-Bas.* Tom. X. p. 116--129. ADR. PARS, *Naamrol der Bataviſe en Holl. Schrijvers.* bl. 158. 305.

BEVERWYK (VINCENT DIRK VAN), ook *van Haarlem*, gebijnaamd, na zijne geboorteplaats in een groot dorp, twee uren van genoemde ſtad gelegen, alwaar hij het eerſte levenslicht in 1481 beſchouwde; was een Geestelijke van de orden der Predikheren. Hij heeft te *Parijs* in het klooster daar van, als *Alumnus* of kweekeling zijne jeugdige letteroefeningen verrigt; is vervolgens naar *Leuven* verhuist, alwaar hij op den 13 october 1517, tot Doktor in de Godgeleerdheid werdt bevorderd; vervolgens is hij geweest Inquiſiteur over het bisdom van *Utrecht*, en Superieur of Opperſte van het konvent der Predikheren te *Haarlem*. Hij ſtierf in het bloeijendſte zijner jaren, den 4 augustus 1526.

VINCENT was een geſlagen vijand van den zagtzinnigen ERASMUS, die hij in een boekje onder den verdigten naam van TAXANDER uitgegeven, op ene ſchandelijke wijze uitmaakt,

voor

voor ongeleerd, uitzinnig en leugenagtig; ERASMUS heeft zig op ene mannelijke wijze, van dezen vuigen laster verdedigd, in zijne *Epiſtolæ*, Lib. XIX. Ep. 13, 90 & 113; hem aldaar te regt noemende, *Pertinacisſimus obtrectator*.

Onze BEVERWYK heeft ter perſſe bezorgd, en met enige aanmerkingen verrijkt: *Opus* PETRI DE PALUDE, *Patriarchæ Hieroſol. in librum III. & IV. Sententiarum. Pariſ.* 1514. *in folio*. Men kan niet ontkennen, dat hij een kundig en geleerd man is geweest; doch van een wrevelig en onverdraagzaam karakter, 't welk inzonderheid in zijn geſchil met ERASMUS in het klaarſte daglicht wordt geſteld. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 300, 301. 846. & *Faſt.* 104. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 1157. DE JONGHE, *Deſolata Batavia Dominicana*. pag. 66, 67. 133, 134. PAQUOT, *Hiſt. litter.* Tom. VIII. p. 156–159.

BEYEMA (BERNARDUS), oirſpronkelijk een *Fries*, doch onderſcheiden van BEYMA, moet geboren zijn voor 't midden der XVIde eeuw. Zig door het beoefferen der fraije letteren een naam gemaakt hebbende, wierdt hij tot Rector van de latijnſe ſcholen in *'s Hage*, waarſchijnelijk in 1585 aangeſteld, en behieldt die post tot in 1590, toen hij tot opvolger kreeg FOLKERT VAN WESTERVOLD. Men heeft van BERNARDUS BEYEMA in druk: Uijtleggingh̃e oñer het Hoogheidt Salomons. 't Hage 1619. in 12°. —— MEURSII, *Athenæ Bat.* p. 192. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. IX. p. 148, 149.

BEYER (JAN DE), geboren in het kanton *Bern* in *Switzerland* in het ſteedje *Aran* in het jaar 1705, ging in zijn jeugd naar *Holland* en hieldt zig veelvuldig te *Amſteldam* op, alwaar hij gelegenheid kreeg om bij den beroemden PRONK de tekenkonst te leren, waar in hij zig zo vlijtig beijverde, dat hij een goed meester is geworden, hebbende ene grote menigte van gezigten van ſteden, kastelen en oude gebouwen, in 't land van *Kleef*, *Namen*, *Mastricht*, *Gelderland*, en het ſtigt van *Utrecht* getekend. Vervolgens ging hij in het dorp *Vierlingsbeek* wonen, zig des zomers vlijtig bezig houdende om voor

de

de boekhandelaars en konstminnaars te tekenen, welke tekeningen hij dan des winters te *Amſtelaam* bragt, en zig ruim deedt betalen; ook was hij om de treffelijkheid van zijne konst en voorbeeldig levensgedrag, van een ieder die hem kende geacht. De tijd van zijn overlijden is mij niet gebleken, maar in 1751 was hij nog in volle fleur. —— J. VAN GOOL, *N. Schouwb. der Schilders*, II. D. bl. 199.

BEYEREN (JACOBA), zie JAKOBA.

BEYEREN (JAN VAN), zoon van Hertog ALBREGT en oom van de ongelukkige Gravin JAKOBA, wierdt in 't jaar 1390 nog zeer jong zijnde, Bisſchop van *Luik*. Bijstere beroerten wierden 'er door hem in 1417 geſtookt; men hieldt hem niet zonder reden verdagt, zijne nigt JAKOBA van het bewind te willen ontzetten, en hij zogt zig met geweld tot haaren voogd op te werpen; geen beter middel, om dit heilloos ontwerp te verijdelen, wisten de Edelen en Steden te beramen, dan de Gravin in een tweede huwelijk te verbinden; ten dien einde liet men het oog vallen op Hertog JAN VAN BRABAND, niettegenſtaande hij haar volle neef was; ook wierdt deze egtverbintenis in 't voorjaar van 1418, in *'s Hage* voltrokken.

Het was omtrent dien zelvden tijd, dat Bisſchop JAN den Geestelijken ſtaat vaarwel zeide, en zig in het huwelijk verbond met ELIZABETH VAN LUXEMBURG, ene volle nigte van hem; en de geſchiedenis getuigd, dat hij zulks hoofdzakelijk deedt, om in het bezit der goederen van JAKOBA te geraken; ook was de Keizer hem gunſtig tot het bevorderen van zijn ſchandelijk ontwerp, en verlijdde hem bij opene brieven met de graavſchappen *Holland*, *Zeeland* en *Henegouwen*, waar van hij ook niet lang draalde, den tijtel van Graav aan te nemen. Noodwendig moest zodanig bedrijf vijandelijkheden verwekken, ook ontſtond 'er een bloedige krijg door, die merendeels ten nade'e van vrouwe JAKOBA gevoerd wierdt; 't welk haar deedt beſluiten, het oor te lenen tot bevrediging met haren oom; ook trof men eenlang onen zoen te *Woudrichem*, in februarij des jaars 1419. Groot waren de opofferingen die deze ongeluk-

lukkige vrouwe bij dit vredeverbond genoodzaakt was te doen, doch egter wierdt 'er hare toeſtand niet wanhopig door, doordien de meeste *Hollandſe* ſteden getrouw hare zijde bleven aankleven. Schoon nu dit verdrag tusſen haar en JAN VAN BEYEREN, wederzijds zeer plegtig op de Euangelien was bezworen, ſchroomde egter de laatstgemelde niet, om het openlijk te ſchenden; want niet alleen matigde hij zig meer gezags aan dan bij de zoen was bedongen, maar zelvs viel hij de Gravin op nieuw vijandelijk aan, en noodzaakte haar de wijk naar *Braband* te nemen.

Zig dus meester van 't bewind gemaakt hebbende over *Holland* en *Zeeland*, wendde hij nu ook zijne ogen naar *Friesland*, om aldaar den baas te ſpelen; te dien einde koos hij de zijde der *Schieringers*, en ging met hun een verbond aan, waar bij zij hem voor Heer aannamen, en twee groten vlaams van ieder huis, benevens 't regt der munt en tollen toeſtonden. Van zijne zijde beloofde hij, hen tegens hunne vijanden te zullen beſchermen, en bij de oude vrijheden, door KAREL DEN GROTEN aan hun vergund, te zullen handhaven. Ten einde zijn woord geſtand te doen, zondt hij enige manſchappen naar *Friesland*, die te *Makkum* gelukkig ſlaagden, doch uit de *Lemmer* verdreven wierden. Intusſen ſloot hij een verbond met de *Groninger Vetkopers*, en ontving 50 vette oſſen van hun ten geſchenke. Na enige andere bedrijven, overleed JAN VAN BEYEREN in 't begin van het jaar 1425, niet zonder vermoeden van door vergif van kant geholpen te zijn, onzeker of deze euveldaad gepleegd is door JAN VAN WOERDEN, Heer van *Vliet*, een zijner gemeenzaamſte vrienden, of wel door MARGRIET, Gravinne weduwe van *Holland*. Zijn lijk wierdt in *'s Hage* in de *Jakobijner* kerk, zonder enige pragt bijgezet.

Uit het voorgemelde blijkt eigenaartig, dat de karakterſchets van JAN VAN BEYEREN, in geenen opzigte een bevallig tafereel voor het oog oplevert, maar wilde men die ſchetzen, daar toe ſombere kleuren dienden te worden gebezigd. Ook getuigen de Geſchiedſchrijvers, dat hij ligtvaardig was, nors en wrevelig in zijne verkeering, ene onverzadelijke Staatszugt

bezat, en vurig dorstte naar grootheid; voorts zig weinig kreunde om de heiligst aangegane verbonden te ſchenden, wanneer zulks met zijne belangen ſtrookte. Dit laatſte getuigenis wordt onder meer andere gevallen ook ten vollen bewaerheid, door zijn loos en ondeugend gedrag, dat hij met zijne jeugdige nigte, de bevallige doch met geſtadige rampſpoeden worſtelende Gravinne JAKOBA heeft gehouden. —— WINSEMIUS en SCHOTANUS, *Kronijken van Friesland.* M. VOSSIUS, *Hiſtor. Jaarb.* bl. 480. 579, 580. 592. 595. 612. 622. 625, 626. 629. 633. 638, 639. WAGEN., *Vad. Hiſt.* III. D. bl. 427, 428. Zie ook JAKOBA VAN BEYEREN.

BEYERLINCK (LAURENS), Aartspriester te *Antwerpen*, wierdt in die ſtad geboren in april 1578. Zijn vader ADRIAAN BEYERLINCK een welgezeten Apotheker aldaar, was herkomſtig van *Bergenopzoom*, en de zoon of neef van JAN BEYERLINCK, een aanzienlijk Burger van die ſtad, welke er den 15 maart 1550 ſtierf, nalatende ene weduwe ANNA DE BIE genaamd; zijne moeder was KATRINA VAN EYCK. De eerſte gronden zijner letteroefeningen leide LAURENS in zijn vaderſtad, onder het opzigt der Jeſuiten; waar na hij de ſtudien vaarwel zeide, om zig aan den koophandel over te geven; maar een aangeboren trek tot het beoefenen der wetenſchappen in zig gevoelende, liet hij vervolgens MERKUUR voor MINERVA varen, en begaf zig naar het Hogeſchool te *Leuven*, alwaar hij met zo veel vlijt de wijsbegeerte en godgeleerdheid beoefende, dat hij nauwelijks het geeſtelijk gewaad hadt aangetogen, of men maakte hem Hoogleraar in de digtkonſt en welſprekendheid in het kollegie van de *Vaulx*. Hier enigen tijd in die hoedanigheid voorgelezen hebbende, bedankte hij voor dien poſt, intuſſen met de pastorie van *Hérent*, een uur van *Leuven* ten noorden gelegen, begifdigd zijnde. Bij de herderlijke werkzaamheden, die hij allervlijtigst waarnam, voegde hij nog die van leſſen in de wijsbegeerte te geven aan de jonge Geeſtelijken van *Bethlehem*, ene abtdij van reguliere Kanunniken, nabij zijne pastorie gelegen. De Aarts-

bis-

bisschop MATTH. Hovius van zijne verdiensten onderrigt, benoemde hem tot Coadjutor van den Aartspriester te *Leuven*; en in 1605 wierdt hij tot Licentiaat in de godgeleerdheid aangenomen. In dat zelvde jaar riep hem de Bisschop JOH. MIRÆUS naar *Antwerpen*, en betrouwde hem het opzigt over zijn kweekschool; vervolgens bezorgde hij hem een Kanunniksplaatze in de hoofdkerk, en maakte hem Aartspriester van het district en vervolgens van de stad *Antwerpen*. Het waarnemen van deze bedieningen, gevoegd bij den letterkundigen arbeid van onzen Schrijver, knakten op ene ongevoelige wijze zijne gezondheid, en rukten hem ten laatsten op den 7 junij 1627 in 't graf, nog maar 49 jaren oud zijnde. Hij wierdt betreurd van alle die hem gekend hebben, want hij hadt de achting van groot en klein verworven, en zig bemind gemaakt, door zijne gulle en aangenaime verkering, beschaafdheid en goed gedrag. *Antwerpen* verloor in hem, een der ijverigste en deugdzaamste Geestelijken, die zij bezat in een tijd, dat de beide Mogendheden met den besten uitslag de handen in een sloegen, om 'er de goede orde, de wetenschappen en de godsvrugt te doen heerschen en bloeijen. Hij is in de *St. Thomas* kerk begraven, daar men zijn jongste verblijf met een zerk gedekt ontmoet, waar op het volgende graffschrift is gebeiteld: D. O. M. S. LAURENTIUS BEYERLINCK, *Antverp. natus, litterisque excultus Lovanii Philos. & Theolog. hausit; ad Seminarii curam huc evocatus, præfuit, & fecit bene; hujus ædis Canonicus, & Libr. Censor, districtus primum, dein urbis Archipresbyt., nec non S. R. E. Protonotarius; tot muniis præclarè obitis, concionib., scriptis sacris & profanis, vitæ innocentia, atque in Deum pietate, apud cives & exteros clarus. Obiit 7 jun. M.DC.XXVII. ætat.* 49. Zijn gewone zinspreuk was: *Currite ut comprehendatis.*

Veelvuldig heeft BEYERLINCK geschreven; het voornaamste door hem uitgegeven werk, voert tot tijtel: *Magnum Theatrum vitæ humanæ; hoc est, rerum divinarum humanarumque syntagma Catholicum, Philosophicum, Historicum & Dogmaticum &c. Colon. Agripp. apud* ANTON. & ARNOLD HIERATI, 1631. VIII.

Vol. in folio. In 1678, wierdt deze verzameling herdrukt te *Lijon*, bij ANT. HUGUETAN, en naderhand nog te *Venetiën* in 't jaar 1707, beide drukken ook in VIII deelen, in folio. Thans wordt 'er zeer weinig werk van dit boek gemaakt, en te regt, want het bevat eene verzameling van godgeleerdheid, geſchiedenis, ſtaatkunde en wijsbegeerte, zonder de minſte orde onder een geſtanst, opgevuld met onnauwkeurigheden en nietige zaken, waar in men geene andere dan gemene dingen ontmoet, en waar in de verhandelde zaken niet naar behoren zijn gewikt, noch uit den grond opgehaald. De zedeleer beſlaat meer dan de helft van het geheel; en men ontmoet 'er dingen in, die men 'er gants en al niet in zoude zoeken, als onder anderen een lied aan BACCHUS toegewijdt. Om kort te gaan, het is *un' inſalata d'herbe d'ogni ſorte.* Van de overige zijner werken, meestal ingerigt tot ſtigting en onderwijs zijner geloofsgenoten, vindt men ene optelling bij PAQUOT. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 618--620. SWEERTII, *Monum. ſepulcralia*, p. 358. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 804. PAQUOT, *Memoir. litter.* Tom. VIII. p. 437--446.

BEYMA. Van dezen naam zijn *twee* geſlagten in de provincie van *Friesland* bekend, het ene uit den Adelſtand, en het andere tot de *Patricii* of Eigenërfden behorende. Het *eerſte*, dat reeds in de voorgaande eeuw is uitgeſtorven, was uit de ſtate *Beijem*, te *Arum* gelegen, afkomſtig. Volgens berigt van den reeds overledenen oud Raadsheer ED. MARIUS VAN BURMANIA, aan den Heer J. W. TE WATER medegedeeld, uit de MSS. verzamelinge van kwartieren, geſchreven door FEYO VAN HERMSTRA, is onder de XVI kwartieren van ANNA VAN EISINGA, huisvrouw en naderhand weduwe van FILIPS VAN BOSHUISEN, Grietman van *'t Bild*, en overleden in 1652, ook de naam en het wapen van BEYMA; gelijk die beiden ook voorkomen onder de kwartieren van REIN POPMA, te *Sneek*. In het regiſter der Edelen in *Friesland*, gemaakt bij den Hertog VAN SAXEN, in het jaar 1505, wordt mede gemeld SJOERD LIUWESZ. BEYEM, waar van men mede bij WINSEMIUS, *Chron.*

van

van *Friesland*, bl. 403. gewag gemaakt vindt, en bij den zelven Schrijver ook nog van anderen dezes geslags, als op bl. 187, 304, 307, 311 enz. SJOERD, waar van op zijne plaats hader, hadt een broeder, LIEUWE genaamd, welke mede een groot voorstander der vrijheid was, en veel deel hadt aan de loffelijke verrigtingen die in het onstuimige tijdvak waar in hij leefde, voorvielen. Van het *tweede* geslagt van dezen naam, 't welk verscheidene grote Mannen aan het vaderland heeft geschonken, die tot dieraad zo wel van het Staatsbewind als geleerdheid hebben verstrekt, zijn nog in leven, JULIUS MATTHYS VAN BEYMA, Secretaris van de Admiraliteit te *Harlingen*; benevens zijn beide zonen, COERT LAMBERTUS VAN BEYMA, geboren den 5 februarij 1753, een man die zig van zijn vroegste jeugd af aan, bijzonder op het vak der geschiedenisen van zijn vaderland heeft toegelegd, bij verscheidene gelegenheden zig als een vurig verdediger van dezelvs vrijheden en voorregten manmoedig heeft in de breste gestelt, en in vele opzigten zig gedurende het tijdvak van 1780 tot 1798 heeft beroemd gemaakt, en zijn naam over gants *Europa* doen klinken; en EDUARD MARIUS VAN BEYMA, geboren den 6 junij 1755, eerst lid van 's lands Rekenkamer in *Friesland*, en in 1798 lid van de *Constituerende Vergadering*, *representerende het Bataafsche Volk*, in *'s Hage*.

BEYMA (COERT VAN), uit den Eigenerfden stam, een zoon van LAMBERT en ELSKE NEDERHOF, dogter van COERT NEDERHOF, Schepen te *Leeuwarden*, is geweest Rentemeester der Domeinen van *Friesland*; hij trouwde den 4 augustus 1650 met ANNA VAN VIERSSEN, bij wie hij drie kinderen verwekte; 1. JULIUS VAN BEYMA, geboren te *Leeuwarden* den 27 januarij 1654; was Kollonel van de infanterij en Kommandant van *Embden*; hij huwde met APOLONIA VAN SMINIA, bij wie hij vijf kinderen heeft verwekt. 2. MATTHYS VAN BEYMA, geboren te *Leeuwarden* den 23 october 1655, heeft ten vrouwe gehadt ANNA JAKOBA DE VRIES, daar hij drie kinderen bij heeft geteeld. 3. ELSKE VAN BEYMA, geboren te *Leeuwarden*

den 12 april 1659; heeft tot haar eerſten man gehadt LIVIUS VAN VIERSSEN, Kapitein en Lt. Kôllonel van de infanterie; en huwde ten tweedenmale met HESSEL VAN SMINIA, Secretaris van de provintiale Rekenkamer.

BEYMA (COERT VAN), uit den zelvden ſtam, een zoon van JULIUS en APOLONIA VAN SMINIA, is geweest Secretaris van de Admiraliteit te *Harlingen*. Hij trouwde den 31 meij 1716 te *Leeuwarden* met KATRINA VAN GHEMMENICH toe *Kingma*, die zonder kinderen te hebben voortgebragt is overleden; waar na hij is hertrouwd met PETRONELLA VAN IDSINGA, bij wie hij een zoon, JULIUS MATTHYS VAN BEYMA heeft verwekt, thans nog in leven. COERT overleed den 29 october 1748, en zijne overgeblevene weduwe den 14 november 1770.

BEYMA (JULIUS VAN), een zoon van JAN VAN BEYMA, in 1560 Burgemeester te *Dokkum*, wierdt geboren in genoemde ſtad, omtrent het jaar 1539. De kindſe jaren afgelegd hebbende, werdt hij naar *Groningen*, gezonden, alwaar hij onder opzigt van REGNERUS PREDINIUS zijne eerſte letteroeffeningen verrigtte, en grondig in de latijnſe en griekſe talen wierdt onderwezen; van hier ging hij naar *Leuven*, alwaar hij enigen tijd in de regten ſtudeerde, verders naar *Orleans* in *Frankrijk*, daar hij in 1564 de waardigheid van Licentiaat in die wetenſchap bekwam. In *Friesland* te rug gekeerd, liet hij zig onder het getal der Advokaten optekenen, en oeffende de praktijk voor het Hof van *Friesland* te *Leeuwarden*; dan dit duurde niet langer dan tot in 1567, toen zijn bloedverwant SUFFRIDUS BEYMA, om der godsdienstwille in hegtenis geraakte, of wel tot in 1568 dat de *Spaanſe* dwingelandij en vervolgzugt, een ieder die den nieuwen godsdienst aankleefde, waar van onze JULIUS een vurig belijder en voorſtander was, noodzaakte het land te ruimen. Hij trok naar *Wirtenberg*, alwaar hij gedurende een tijdvak van tien jaren, openlijk de regten leraarde; waar na hij in *Friesland* te rug keerde, en kort daar op, namentlijk den 20 julij 1580 aan het Hogeſchool te *Leijden* tot bui-

buitengewoon Hoogleraar in de regten wierdt beroepen, 't geen twee jaren later, den 21 augustus 1582, in een gewoon professoraat wierdt veranderd. Vijftien jaren dang nam hij deze bediening met de uiterste vlijt waar, en tot zulk een groot genoegen der Opzieners van de Akademie, dat zij twee of driemalen zijne wedde aanzienlijk vermeerderden; waar na hij in de zelvde hoedanigheid den 3 april 1596 te *Franeker* wierdt beroepen, daar hij ook den 11 meij na toe trok, doch niet langer verbleef dan op het einde van maart des wolgenden jaars, dat hij als Raadsheer in het Hof van *Friesland* wierdt geplaatst. Kortstondig was egter deze zijn laatste loopkring, want na ene ziekte van weinig dagen, stierf hij te *Leeuwarden*, zeer godvrugtig en met eene lijdzame bedaardheid, den 15 junij 1598. Op de zerk die zijn stoffelijk deel bedekt, leest men het volgende grafschrift uitgebeeld:

JULIUS A BEYMA *Juris consultus et aequi,*
Ob Christi nomen pulsus in exilium.
Inde procul patria celebris Viteberga docentem
Audiit, et dictis obstupefacta stetit.
Audiit, et Leida; et decorata Franequera, et ipsa
Frisia doctoris vocibus obstupuit
Tandem Judicio summo praefectus honore
Magno, jus patriae dixit, et occubuit.
Obiit Leovardiae An. 1598. *Junii* 15.

BEYMA is niet alleen een geleerd, maar teffens een zeer braaf mensch geweest; zijn zedelijk karakter inzonderheid, was uitmuntende; hij was een ijverig voorstander van den godsdienst, en praalde met vele christelijke deugden. De zinspreuk, waar van hij bij gelegenheid wel eens gebruik maakte, was: *Mors tua, Christe, mihi vita est, victoria, regnum. Lethum meum moritur, sanguine vivo tuo.* Hij huwde in 1582 aan MAYKE GADEMA, ene dogter van JOHANNES LAMBERTUS, bij wie hij drie kinderen heeft verwekt, als: 1. ENA TITIA VAN BEYMA, gehuwt te *Leeuwarden* met GERLACUS VERRUIJ, Rentemeester der kloostergoederen te *Groningen*. 2. JOHAN VAN

BEYMA, was in 1624 Advokaat, voorts Burgemeester te *Leeuwarden*, en mede Gedeputeerde Staat van *Friesland*; hij trouwde den 4 julij 1624 te *Leeuwarden* met FEMME VAN BEINTINGA, en heeft twee kinderen nagelaten. 3. LAMMERT VAN BEYMA, wierdt in 1615 te *Orleans* tot Doktor in de regten gepromoveerd; was in 't jaar 1619 Secretaris van *Oostdongeradeel*, huwde den 16 junij van dat zelvde jaar met ELSKE NEDERHOF, wierdt vervolgens Secretaris der Gedeputeerde Staten van *Friesland*, en ſtierf in 1658.

De ſchriften die men van dezen geleerden man, door den druk heeft gemeen gemaakt, zijn: 1. *Disputationes Juridicæ, ſociata cum collega* HENR. SCHOTANO *opera editæ. Franeq.* 1598. *in* 4*to.* Ter welker gelegenheid, de geleerde ULR. HUBER, *in Auſpic. domeſt. Or. VI. pag.* 210. heeft aangemerkt: *Hic dum erat, cum* SCHOTANO *gravitate morum, præſtantia ingenii et aſſiduitate laborum, ſumma contentione, ſed absque ſimultate, certavit. Cujus rei habetur argumentum, quod Juventutem publicis disputationibus pariter exercuerunt; quarum volumen, Sociatis laboribus, non magis in doctrinæ, quam concordiæ teſtimonium, publicaverunt.* 2. *Commentaria in varios Titulos Juris. Tractatus de Mora. De uſura. De eo quod intereſt. De Fœnali ſtipulatione. Et de Dividuis et Individuis. Leov.* 1645. *in* 4*to.* 3. *Commentaria in Titulum de Verb. ſign. et Reg. Juris, It. Tractatus de Moderamine inculpatæ Tutelæ et de Legitima. Leov.* 1649. *in* 8*vo.* zijnde de beide laatſte werken na zijnen dood door zijnen zoon LAMMERT uitgegeven. —— U. EMMIUS, *Rer. Friſic. Hiſt.* lib. 29. 31. 36. *Academ. Leydenſis*, p. 87, 88. SWEERT. *Ann. Belg.* p. 497. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 598. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 781. E. L. VRIEMOET, *Athen. Friſiac.* p. 86–92. PAQUOT, *Mem. litter.* p. 144–148. P. WINSEM., *Chron. van Friesland*, p. 538. 542.

BEYMA (SJOERD VAN), afkomſtig uit het adelijk geſlagt van dezen naam, was een der ijverigſte voorſtanders der vrijheid die immer *Friesland* heeft voortgebragt, ook mede een ondertekenaar van het verbond der Edelen, waar toe hij ook gee-

geene moeite ſpaarde, om anderen zijner landgenoten over te halen; en, om daar zo veel te beter in te ſlagen, verzogt en verwierf hij van Graav LODEWYK VAN NASSAU en van BREDERODE, een nederduits afſchrift, door den Graav zelvs onderteken, daar nog een berigt in de hoogduitſe taal was bijgevoegd, waar na de *Frieſe* Bondgenoten zig hadden te gedragen. Naderhand ontwierp BEYMA nog een bijzonder verbondſchrift, ten huize van PIETER BERRIUS, dat ook door verſcheidene Edelen onderſchreven werdt. Toen de zaak der Edelen en verdere voorſtanders der vrijheid in 1567, den kreeſten gang begost te gaan, wierp zig BREDERODE in *Amſteldam*, waar bij zig BEYMA met meer andere *Frieſe* Edelen zogt te vervoegen; doch bij hunne komst aan de ſtad, werdt hun de ingang daar van belet; hier op genoodzaakt zijnde te rug te keren, werden zij door den ſchipper verraden, en het ſchip waar op zij zig bevonden, op ene zandplaat geſtuurd, waar op zij vast bleven zitten, en ten proije van hunne vijanden overgegeven; BEYMA, GALAMA en een groot aantal andere *Frieſe* Edelen hier op in hegtenis genomen zijnde, wierden eerst naar *Harlingen* gebragt, vervolgens naar *Vilvoorden* of op het kasteel *Ruppelmonde*, en eindelijk te *Bruſſel* gevangen gezet; alwaar BEYMA benevens zijn mede landgenoot GALAMA bij vonnis van den Raad der Bercertens, aan welks hoofd zig de bloeddorſtige Hertog VAN ALVA bevondt, veroirdeeld werdt om onthalsd te worden, met verbeurdverklaring hunner goederen. Dit heilloos vonnis wierdt op den 1ſten junij ten uitvoer gebragt, en zijn hoofd op een paal geplaatst, waar aan zijn lighaam werdt gehangen.

SJOERD VAN BEYMA is gehuwd geweest met JELTJE BOTTINGA, bij wie hij een zoon heeft geteeld, mede SJOERD genaamd, die Faandrik is geweest onder BREDERODE, en die zonder getrouwd geweest te zijn, overleden is. —— WAG., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 127. 211. 232. 277. J. W. TE WATER, *Verh. der Ed.* II. St. bl. 183.

BEYSSEL (JOOST VAN), geſproten uit een aanzienlijk

burger geſlagt te *Aken*, wierdt omtrent 't midden der XVde eeuw in die ſtad geboren. Na zijne eerſte letteroeffeningen ten einde gebragt te hebben, ging hij naar *Leuven* en leide zig inzonderheid op de regtsgeleerdheid toe, wierdt ook met veel lof in 1474 Licentiaat in die wetenſchap. Voorts bepaalde VAN BEYSSEL zijne ſtudien niet alleen tot de regten, maar leide zig ook toe op de poëſij, de welſprekendheid en de wijsbegeerte; vervolgens kreeg hij ſmaak in de godgeleerdheid, en volgde dien met lust op, zonder 'er van afgetrokken te worden door de beſlommeringen, welke noodwendig den huwelijken ſtaat verzellen. Zijne bekwaamheid wierdt hoegenaamd geroemd en kwam ter oren van den Aartshertog MAXIMILIAAN, Rooms Koning, die hem onder 't getal zijner Raden plaatſte. Het grootſte gedeelte van zijn leven bragt hij te *Aken* door; en leefde in een nauw verbond van vriendſchap met ARNOLD BOSTIUS, HERMOLAO BARBARO, den Abt TRITHEMIUS, RUDOLPH AGRICOLA, en meer andere geleerde Mannen, die alle grotelijks zijnen lof hebben verkondigd; welke door TRITHEMIUS verzameld is in een aanmerkenswaardigen brief, gedagtekend *Keulen* den 8 julij 1505. AGRICOLA, *in Epiſt. ad Barbirianum. 1 novemb.* 1482, noemt BEYSSEL, *humaniſſimum & ornatiſſimum hominem, & ornamentum Muſarum, omniſque eruditionis*; waarlijk, een vrij uitbundige loffpraak. De ware tijd van zijnen dood, die niet voor 1495 kan zijn voorgevallen, is onbekend. Wij hebben van BEYSSEL onder anderen de volgende werkjes: 1. M. TULLII CICERONIS, *converſi, commentarius de Chriſtiano ambitu, id eſt, de Petitione cœleſtis eminentiæ*, gedrukt zonder jaargetal nog naam van plaats. Dit boekje begint met deze woorden: *Etſi tibi omnia ſuppetunt.* Het is eene navolging der verhandeling van CICERO, *de Petitione Conſulatus.* 2. *Roſacea tria Coronamenta in honorem Annæ, Mariæ & Jeſu*; in treurzangen. *Ant.* 1495. *Lovan.* 1623. *in* 12*mo.* 3. *Geſta Flandrenſium liber unus.* 4. *De optimo genere Muſicorum, liber unus.* 5. *Orationes, Epiſtolæ & Epigrammata.* ——— TRITHEMII, *Scriptores Eccleſ. c.* 941. *ed.* FABRIC. p. 226, 227. SWEERT., *Ann. Belg.* p. 490. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* pag. 599.

590. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* pag. 762. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VI. p. 349-352.

BHEEM of BEHAM (SEBALD), van *Neurenberg* geboortig, daar hij in 1500 het eerſte levenslicht zag, was een treffelijk Schilder, vernuftig Plaatſnijder in hout en koper, en zeer kundig Etzer. Daar zijn verſcheidene koperen platen van hem in 't licht, die grotelijks door de liefhebbers gezocht worden, doch zeer zeldzaam te bekomen zijn. In houtſnede heeft hij bijzonder uitgemunt; en onder anderen, enige kleine bijbelſe figuren met een quarto tijtel er voor uitgegeven; voorts een groot getal kapitale prenten, die inzonderheid bij de *Hollandſe* konſtkenners gezogt worden. SEBALD, die in 't jaar 1550 te *Frankfort* is overleden, heeft twee broeders gehadt HANS en BALTHASAR, dat ook beide konſtige Plaatſnijders zijn geweest. ——— K. v. MANDER, *Leven der Schilders.* I. D. bl. 36.

BIBAUT (WILLEM), kwam omtrent het jaar 1484 te *Tiel*, een vlek in 't midden van *Vlaanderen* gelegen, ter wereld. Zijn ouders die rijk bemiddeld waren, zonden hem naar *Leuven* om te ſtuderen, zo dra hij negen jaren hadt bereikt. Doordien hij een verwonderlijk goed geheugen hadt, en een doordringend verſtand, maakte hij grote vorderingen; begaf zig nog zeer jong zijnde naar *Gent*, en wierdt bij een aanzienlijk Heer geplaatst, wiens kinderen hij onderwees, en door zijn bezadigd gedrag en vlijt desze've achting verwierf. Hij hadt een ſchoon vooruitzigt, om door de gunst van zijnen voorſtander fortuin te maken, toen een ongeval hem aan alle die vrolijke verwagtingen deedt vaarwel zeggen. Op een dag namelijk, dat hij bezig was om onderwijs te geven, floeg de blixem in het verſtek alwaar hij leraarde, mishandelde enige ſcholieren, en verſchrikte hem dermate, dat hij gelofte deedt Karthuizer Monnik te zullen worden, indien het Opperwezen zijn leven behieldt. BIBAUT het gevaar ontkomen zijnde, volbragt zijne gelofte in een Karthuizer klooster bij *Gent*, vervolgens wierdt hij in aanmerking van zijne verdien-

dienſten en bekwaamheid Prior in het klooster te *Geertruidenberg*, en vervolgens in 1521 tot Generaal van zijne orden aangeſteld; welke belangrijke bediening hij omtrent dertien jaren waarnam, en den 14 april 1535 in den ouderdom van 50 jaren ſtierf.

Om een denkbeeld van BIBAUT zijnen prediktrant aan onze lezers te geven, zo laten wij hier een grappigen trek uit een zijner ſermoenen volgen, dien hij op *Magdalena* dag aan zijne toehoorders opdiste, en door den geleerden VIGNEUL-MARVILLE, dus verhaald wordt: „ MARTHA, was een zeer „ goed wijf, *rara avis in terris*, beſtierde hare huishouding „ buitengemeen wel, was zeer godvrugtig, en ſchepte groot „ behagen in het aanhoren van den heiligen dienst en predi„ katien; maar MAGDALENA hare zuster was een *Coquette*, „ een liefhebſter van 't ſpel, een babbelaarſter, en die haar „ tijd ſleet met lanterfanten. Intusſen ſtelde MARTHA al wat „ in haar vermogen was, te werk, om hare zuster tot God „ te trekken en tot andere gedagten te brengen: ten dien „ einde *faciebat bonam ſociam*, zogt zij zig in haar gunst te „ dringen; en ten einde haar niet balörig te maken, veinsde „ zij hare wereldſe geneigtheden toegedaan te zijn; zo dat zij „ wetende welk een groot behagen LEENTJE in een wel ge„ maakt mansperſoon en ſchone taal, ſchepte, zij haar won„ deren van de perſoon en predikatien onzes Heren verhaal„ de, ten einde haar op ene behendige wijze over te halen „ om hem te gaan horen. Deze vond gelukte, MAGDALENA „ door nieuwsgierigheid aangedreven, ging 'er na toe; doch „ te laat komende, zo als doorgaans de grote dames doen, „ om zig zo veel te beter te doen bekijken, maakte zij vrij „ wat geſtommel, en over de ſtoelen heen klimmende, plaat„ ſte zig *in conſpectu Domini*, vlak over den Prediker, en be„ keek hem met een ſchaamteloze vrijpostigheid regt in zijn „ wezen." BIBAUT heeft in druk uitgegeven: *Sermones*, & *Orationes capitulares ad Fratres, de vitæ ſpritualis profectu. Erf.* 1539. Daar zijn nog verſcheidene andere drukken van, waar van de beste is die van *Antwerpen*, bij JAC. MEURSIUS, 1654.

In

in 4to. Ook heeft men van hem insgelijks in 't latijn, enige *Epigrammata* en andere verſen. ——— PETREJUS, *ad Chron. Dorlandi.* p. 101, 102. *& Biblioth. Cartus.* 117--120. SWEERT., *Ath. Belg.* p. 199, 200. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 307. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 392. MEROTI, *Theat. S. Cartus. Ord.* 29. VIGNEUL. MARVILLE, *Melanges d'Hiſt. & de Litterat.* Tom. II. p. 74. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VII. p. 305.

BICKER, zie BIKKER.

BIDELOZ (GILLIS), geboren in 1702 te *Luik*, en geſtorven den 16 december 1751, na gedurende 23 jaren lang de *onze lieve Vrouwe Kerk* bedient, en gants *Luik* door zijne voorbeeldige levenswijze en bereidvaardigheid tot den dienst van zijne natuurgenoten, geſtigt te hebben. Men heeft na zijnen dood, de gedagten en raadgevingen, die hij tot bevordering van zijn eigen heil en onderrigting van ſommige perſonen aan zijne zorgen toevertrouwd, heeft geſchreven, onder dezen tijtel in 't licht gegeven: *Receuil d'inſtructions tres ſolides, & de pratiques chretiennes par feu Rd.* G. BIDELOZ, *etc. Liege.* 1755. *in* 12°. Dit boek ademt van voren tot agteren, een tedere en welgegronde godsvrugt, het is geen voortbrengzel van een geleerd man; maar van enen Priester, die met ene hartelijke nedrigheid, ingevolge de grondbeginzelen van zijne belijdenis, de zielen aan zijne beſtiering toevertrouwd, tot ene zalige betragting van goede werken en deugd, zoekt op te wekken en aan te ſporen.

Het afbeeldzel van BIDELOZ, ontmoet men in een fraije koperen print, met deze onderſchrijving: *R. Dominus* EGID. BIDELOZ, *olim eccleſiæ Par. D. M. in Glano prope-Leod. Presb. et vic., etſi mortuus, vivet. Fuit hic humillimus in oculis ſuis, verus SS. Sacramenti adorator, B. M. V. cultor, pro animabus purgantibus interceſſor, Concionator corda movens, Confeſſarius egregius, ad mortem usque indefeſſus. Obiit* 16 *Xbris.* 1751. *ætat.* 50. *Presb. et Vic.* 23. *Sepl. in dicta eccleſ.* ——— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. IX. p. 56, 57.

BID-

BIDLOO (GOVERT of GODEFRIED), wierdt geboren te *Amſteldam* den 12 maart 1649, uit Mennoniten ouders, zijnde zijn vader ook GOVERT genaamd, en zijne moeder MARIA FELZERS, ene dogter van LAMMERT FELZERS, Inſpector van het *Collegium Medicum* te *Amſteldam*. GOVERT, na zijne eerſte letteroeffeningen verrigt te hebben, gaf zig met veel ijver aan de ſtudie der Genees-, Ontleed- en Heelkonst over, met dien uitſlag, dat hij 'er tot Doktor in wierdt bevorderd, en in 1688 tot Profesſor van die wetenſchappen in *'s Hage* werdt beroepen. Zig hier de gunst des Prinſen VAN ORANJE hebbende weten te verwerven, die kort hier na den vermaarden togt naar *Engeland* ondernam, werdt hem in 't jaar 1690, het algemeen opzigt over 's lands Gasthuizen voor de gekwetſte en kranke ſoldaten opgedragen; en twee jaren later vertrouwde hem Koning WILLEM insgelijks, het opzigt over de Gasthuizen voor het *Engels* krijgsvolk. In 1694, werdt hij tot Profesſor der Genees- en Ontleedkunde te *Leijden* beroepen, en in october des jaars 1701 tot Lijfarts van Koning WILLEM aangeſteld, in welke hoedanigheid hij zig naar *Londen* begaf, doch egter niet veel dienst gedaan hoeft, doordien die Vorst in maart des volgenden jaars overleed. BIDLOO hadt den Koning in zijne laatſte ziekte nog bijgeſtaan, doch begaf zig na 's Konings afſterven, wederom naar *Holland*, alwaar hij zijnen post van Hoogleraar op nieuw aanvaardde, dien hij met veel vlijt en geſtadige werkzaamheid in het ſtuderen, en mede in het bereiden van ontleedkundige voorwerpen waarnam, tot op zijnen dood toe, welke te *Leijden* voorviel in maart 1713, toen hij den ouderdom van 64 jaren bereikt hadt.

Onze Hoogleraar huwde, met HENDRINA KISKES, en heeft een zoon nagelaten, die even zo als zijn vader was genoemd, en geweest is Advokaat en Fiskaal van den Hogen Krijgsraad; deze nam ten vrouwe, ALEXANDRINA SCHALTER, dogter van een Burgemeester te *Haarlem*, waar bij hij vier kinderen, een zoon en drie dogters heeft verwekt.

BIDLOO is een geleerd man geweest, en doorkundig in verſcheijde takken van wetenſchappen; daar bij was hij de eerſte Ont-

Ontleedkundige van zijnen tijd; ook was hij een beoefenaar van de latijnſe en nederduitſe digtkonst, en ſlaagde 'er dikwerf niet ongelukkig in; en dat hij onvermoeid werkzaam is geweest, getuigen de menigvuldige ſchriften die hij heeft nagelaten, en waar van wij hier de optelling van die welke door den druk zijn gemeen gemaakt, laten volgen. 1. *Anatomia humani Corporis in CXV. Tabulis per* G. DE LAIRESSE *ad vivum delineatis demonſtrata, veterum recentiorumque inventis explicata, plurimisque hactenus non detectis illuſtrata. Amſt.* 1684. in zeer groot folio. Tot deez' tijd toe, hadt men noch geen zulke grote, noch zulke ſchone ontleedkundige platen gezien, als in dit werk gevonden worden, en zij zijn met de zorgvuldigſte nauwkeurigheid gegraveerd; in een woord, het is een der pragtigſte werken, welke men in dat vak van wetenſchap heeft. Het is naderhand ook in 't nederduits vertaald, en in 1735 te *Utrecht* gedrukt. 2. *Diſſertatio de antiquitate Anatomes etc. Leijd.* 1694. 3. *Oratio in funere* PAULI HERMANNI, *Med. Dr. Leidæ.* 1695. 4. *Vindiciæ quarundam Deſcriptionum Anatomicarum contra inoptas Animadverſiones* FR. RUYSCHII *Prælect. Anat. Chirurg. et Botan. Leydæ.* 1697. *in* 4to. RUYSCH in zijne *Anatomiſche Brieven*, verſcheidene der beſchuldigingen, die BIDLOO dertien jaar te voren in zijn grote werk hadt gegeven, beſpiende, wierdt de Hoogleraar 'er knorrig over, en antwoordde hem in dit werk, waar in hij hem vrij onbeſcheiden handeld, en hem zelvs voor onkundig in het vak der ontleedkonst uitmaakt. 5. GUILIELMUS COWPER, *Criminis Litterarii citatus coram Tribunali nobiliſſ. ampliſſ. Societatis Britanno-Regiæ. Leijd.* 1690. *in* 4to. Dit ſtuk behelst een zware beſchuldiging tegens Mr. COWPER, Heelmeester te *Londen*, en lid van de Kon. Maatſchappij. BIDLOO onderrigt zijnde, dat COWPER bezig was zijn groot ontleedkundig werk in 't engels te vertalen, ſprak 'er hem over in een reis die hij naar *Londen* deedt, en boodt hem aan, ingevalle hij dit voornemen mogt ten uitvoer brengen, om hem verſcheidene vermeerderingen en aanmerkingen die hij zedert de uitgave van zijn werk gemaakt hadt, te willen mededelen; doch COWPER verzekerde hem, dat hij zulks

zulks niet voornemens was; voor reden gevende, dat hij de latijnſe taal niet genoeg bezat, om zulks te ondernemen. Intusſen liet deze 300 exemplaren der platen van BIDLOO's werk in *Holland* opkopen, waar op hij op verſcheidene plaatzen zeer netjes met de pen letters van aanwijzing liet ſchrijven, ten einde de verklaring die BIDLOO 'er van gegeven hadt, te veranderen, 'er bij te voegen, en dikwils te bederven. Ook liet hij een *Engels* tijtelblad over het latijnſe plakken, daar hij voor des Schrijvers naam den zijnen ſtelde, en zijn afbeeldzel in ſtede van dat van BIDLOO plaatſte. Het is waar, dat hij een enkel woord van BIDLOO in zijne voorrede gewaagt, en aan 't ſlot van 't werk, enige weinige platen heeft bijgevoegd; doch BIDLOO betuigd, dat hij 'er deze voorrede eerst heeft bijgedaan, toen hij vermerkte dat zijn dieſtal niet ongemerkt zoude doorgaan. Nog beweerd hij, onwaar te zijn, dat de figuren van het Aanhangzel volgens de natuur zijn getekend, doordien 'er geen de minſte evenredigheid in wordt gevonden, zo als zelvs ten duidelijkſten kan opgemaakt worden, door die genen, welke ſlegts de eerſte gronden van de ontleedkonst verſtaan; en eindelijk, dat de vermeerderingen van COWPER, in zeer gemene dingen, of wel in verregaande misvattingen beſtaan. Mr. COWPER beantwoordde dit ſtuk, en beſchuldigde op zijne beurt BIDLOO van letterdieverij, en dat hij verſcheidene fauten hadt begaan; ook gaf dit geſchil, aanleiding tot de uitgave van zijn grote werk over de *Spieren*. 6. *Exercitationum Anatomico-Chirurgicarum, Decades duæ. Leijd.* 1708. *in* 4*to.* Deze Verhandelingen zijn geleerd, de Schrijver voert 'er geen leerſtelligen toon in, en indien het hem ſomtijds al gebeurd, om zekere gemene gevoelens te wederleggen, zo als bij voorbeeld de beſtaanbaarheid der dierlijke geesten, doet hij zulks met zulk ene grote mate van ingetogenheid en zedigheid, dat men blijkbaar vermerkt, dat hij eerder zoekt te onderrigten dan tegen te ſpreken. 7. Brief aan ANT. LEEUWENHOEK, over de Dierties welke men ſomtijds in de lebers der Schapen en ſommige andere Beesten vindt. Delft 1698. in 4to. 8. Konſt van

WIL-

WILLEM DEN III. in Holland/ met pl. 's Hage. 1691. fol. 9. Verhaal der laatſte ziekte en overlijden van WILLEM DEN III. Leijd. 1702. in 8vo. 10. Zieden der gemartelde Apoſtelen. Amſt. 1712. in 4to. 11. Poëzij. Leijd. 1719. in 4to. Het afbeeldzel van dezen Hoogleraar gaat in prent uit door E. BLEISWYK gefneden; groter voor zijn werk over de ontleedkonst, geplaatst, door BLOTELING. —— NICERON, *Mem. des Hommes ill.* T. VII. pag. 125. J. G. DE CHAUFEPIÉ, *Nouv. Dict.* Tom. I. let. B. p. 296, 297. A. PARS, *Naamrol der Bat. en Holl. Schrijvers.* bl. 329. ANTONIDES, *Gedichten.* bl. 109. WAG., *Vad. Hiſt.* XVII. D. bl. 196. WAG., *Beſchr. van Amſt.*, XI. St. bl. 334, 335.

BIDLOO (LAMMERT VAN), een broeder van GOVERT, wierdt te *Amſteldam* geboren den 30 auguſtus 1638, is een beroemd Apotheker in zijn vaderſtad geweest, en heeft zig onder de *Nederlandſe* Digters enen naam gemaakt. Men heeft van hem in 't licht: 1. Verhoogstin; des Joodſchen Volks. 3 Deelen. Leijd. in 4to. 2. Kabinet der hoognaamſte Nederlandſche Dichters / bekend onder den naam van *Pan-Poeticum.* Leijden 1720. in 4to. 3. Gedagten over het ſchoon Zaiſoen. 1718, 1722 en 1723. 2 Deelen. Leijd. 1724. en nog enige andere kleine digtſtukjes, benevens enige verhandelingen over de Kerkelijke Geſchiedenisſen, inzonderheid die der Mennoniten; ook heeft hij uit 't *italiaans* in 't *nederduits* vertaald: J. BARTHOLI, een Geleerd Man verdedigd en verbeterd. Amſt. 1724. in 8vo. Zijn portrait is in zwarte konst vervaardigd, door VAN HALEN; ook in 't koper gegraveerd, door J. HOUBRAKEN. Hij heeft een zoon nagelaten, NIKLAAS genaamd, die geweest is Lijfartz van Czaar PETER DEN I, en Opziender van 't hospitaal te *Muskouw.* —— Zie ook J. G. DE CHAUFEPIÉ, *Nouv. Dict.* Tom. I. p. 297.

BIE (ADRIAAN DE), Konſtſchilder, geboren te *Lier* in *Braband* in 1594, van enen vader die door de *operatio cæſarea* of keizerlijke ſnede, is ter wereld gekomen, en op ene verwonderlijke wijze in 't leven is behouden. ADRIAAN leerde de

konst bij WOUTER ABST, onder wiens opzigt hij tot zijn 18de jaar verbleef; als toen naar *Parijs* trok, en aldaar bij RUDOLF SCHOOF, Schilder van LODEWYK DEN XIII, gedurende twee jaren inwoonde, en zig hier met zo veel vlijt beijverde, dat hij al een goed meester was, toen hij op dat pas naar *Rome* vertrok; hier verbleef hij zes jaren, die hij zig buitengemeen wel te nutte maakte, met zig naar de beste model en geſtadig te oeffenen. Na verloop van dit tijdvak, voldeed hij zijne reislust, en bragt drie jaren door met de voornaamſte *italiaanſe* ſteden te bezoeken, daar hij overvloedige ſtoffe vondt om zijn weetlust te verzadigen, en zig hoe langs hoe meer bekwaamer te maken. In 1623, keerde hij naar *Braband* te rug, daar hij een groot aantal fraije pourtraitten en andere ſtukken geſchilderd heeft, die zijn naam beroemd gemaakt hebben. ADRIAAN heeft een zoon nagelaten, KORNELIS genaamd, die Schrijver was van het *Gulde Kabinet der Schilders*. E. VORSTERMAN, heeft het afbeeldzel van den vader in 't koper geſneden, en H. QUILLINUS dat van den zoon. ——— A. HOUBRAKEN, *Schouwb. der Schilders*. I. D. bl. 152.

BIE (ELIAS DE), Heer van *St. Peter*, is in het jaar 1664 geweest Griffier van de Finantien, bewaarder van 's Lands geſchriften, en Opziener van 's Konings boekerije te *Brusſel*, uitwijzens ene gedenkpenning ter zijner ere geſlagen; waar van de voorzijde zijn borstbeeld vertoond, met een randſchrift, behelzende zijn naam en tijtels; en het ruggeſtuk ene bijekorf met verſcheidene aan- en afvliegende bijën, onder deze ſpreuk: DULCIA MIXTA MALIS: *Het zoet is vermengd met leedt.* ——— SANDERI, *Stat. Aulic.* fol. 16. G. v. LOON, *Ned. Hiſtoriep.* II. D. bl. 52.

BIE (JAKOBUS DE), geboren te *Antwerpen* in 1591, is geweest een beroemd Penningkundige, en in verſcheidene andere vakken der oude letterkunde, buitengemeen bedreven, doch die zig inzonderheid op de kennis der oude munten en medailjes heeft toegelegd, en daar ook uitnemend in is geſlaagd. Men is aan zijnen noestigen onderzoeksijver en arbeid verſchul-

ſchuldigd: 1. *Imperatorum Roman. Numismata, a* JULIO CÆSARE *ad* HERACLIUM, *ſerie continua ex archetypis expreſſa. Antverp.* 1615. *in* 4to. 2. *Numismata Græciæ, ſeu Tabulas Inſularum Græciæ, quæ ex Goltzianis hactenus delituerant, eruit ediditque cum Notis, itemque Comment.* L. NONII. *Ib.* 1615. *in folio.* 3. *Numismata Imperat. Roman., aurea, argentea, ærea, a* CAJO JULIO *Cæſare, usque ad* VALENTINIANUM AUGUSTUM. *Antv.* 1617. *in folio.* 4. *La France metallique, contenant les actions celebres des Roys & Reynes, remarquées en leurs Medailles &c. Pariſ.* 1636. *in fol.* 5. *Les vrais portraits des Roys de France, tirez de ce qui nous reste de leurs Monumens, Sceaux & Medailles &c. Pariſ.* 1639. *in fol.* 6. *Les familles illuſtres de la France, par les Monumens des Medailles &c. Pariſ.* 1634. *in fol.* 7. *Genealogie & deſcente de la maiſon de* CROY *&c. Anv. in fol.* —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 501. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars IV. p. 252.

BIE (JORIS DE), behoorde onder het getal van die verdienſtige mannen, welke betoonden, te midden van de hevigſte ſtaatsörkanen, die in den aanvang van het jaar 1586 door den trouwloozen Landvoogd LEICESTER werden verwekt, met door allerleije middelen ene verdeeling en ſcheuring onder 's Lands beſtierders te ſtoken, door trouwe en vaderlandsliefde bezield te zijn. In plaats van den onwaardigen JAKOB REINGOUD die een vreemdeling was, wierdt onze DE BIE gedurende den loop van dit jaar tot Theſaurier Generaal aangeſteld; vervolgens werdt hij in 't jaar 1597 gebruikt, om de Staten van *Zeeland* op 't ernſtigſte aan te manen, tot de opbrenging van hunne quota in de ordinaris conſenten, die tot de kosten van een veldleger, en de beloofde hulp aan den Koning van *Frankrijk* vereischt wierden. In alle zijne daden en handelingen, heeft DE BIE getoond een man van beproefde vaderlandsliefde en eerlijkheid te zijn, en die zig grotelijks bij zijne landgenoten heeft verdiend gemaakt, zijnde dit het loffelijk getuigenis, 't welk de Geſchiedſchrijvers als uit enen mond van hem geven; ook was zijne onkreukbare trouwe oirzaak, dat hij in 1607, gedurende de onderhandelingen met den lo-

zen NEVEN, niet eens in verdenking kwam. —— *Negociat. de* JEANNIN. Tom. I. p. 247. HOOFT, *Ned. Hiſt.* XXV. B. bl. 1112. WAGEN, *Vad. Hiſt.* VIII. D. bl. 183. IX. D. bl. 273.

BIE (MARKUS DE), Konſtſchilder, zo wel als alle DE BIE's, uit een aanzienlijk geſlagt geſproten, heeft tot meester gehadt, den beroemden JAKOB VAN DER DOES, een puikſchilder, die zijn weerga in het ſchilderen van ſchapen nimmer heeft gehadt; want hij wist de wol van dit zagtzinnig dier, zo natuurlijk na te bootzen, dat hij in dit vak der konst, tot nog toe onnavolgbaar is geweest. DE BIE ſtreefde hem in den beginne op dat edel konſtſpoor rustig na, en zou hem denklijk ingehaald hebben, zo niet ene ijdele verwaantheid of misſchien jeugdige losheid, hem het beoeffenen der ſchilderkonst hadt doen vaarwel zeggen, om die voor den krijgsdienst te verwisſelen, verkiezende liever als Faandrik het land te dienen, dan zig verder aan de edele konst toe te wijden. De Konſtſchilder J. VAN GOOL, een wel bevoegd regter in dezen, betuigd, ſtukjes van hem gezien te hebben, die geheel en al den zwier van zijn meesters edel konstpenſeel hadden; ja dat hij de beesten zo vast en fraij naar 't leven tekende, als deze: Ook heeft hij met 't aanvaarden van den krijgsdienst, de edele konst, tot welkers beoeffening hij geboren ſcheen, niet ten eenmalen vaarwel gezegd; want daar zijn van hem, vier boekjes in 't licht, die hij na de tekeningen van POTTER heeft geetst. In 't jaar 1664 werdt hij als lid van 't genootſchap der *Haagſe* Konſtſchilders opgetekend. —— J. v. GOOL, *Nieuwe Schouwb.* I. D. bl. 67, 68.

BIEL (JOHAN), was in 't jaar 1618 *Sijndicus* der ſtad *Nijmegen*, toen Prins MAURITS zig durfde veroirloven, om tegens de privilegien aan, zo als men beweerde, zig in januarij van dat jaar naar die ſtad verzeld van den Kantzler, twee Raden en een Rekenmeester van *Gelderland* nevens den Rigter van *Veluwen-Zoom* te begeven, en aldaar de Regering naar zijn zin te veranderen; 'er die genen uit verlatende, welke tegens

her

het houden van een nationaal Sijnode te *Dordreeht* waren. Alle de ontflagen Regenten, werden daar na op hun verzoek bij den Prinfe ontboden; wien zij bij monde van onzen Biesz voorhielden, dat de tegenwoordige wijze van handelen ftreedt met de privilegien; doch de Stadhouder zulks ontkennende, *protesteerde* Biesz uit naam der ontflagen Regenten tegens 't gene 'er geſchiedt was; zig van 't zelve beroepende op de Algemene Staten; de Prins vondt egter niet geraden, hun *protest* te aanvaarden, en de zaak bleef zo als hij ze geſchikt hadt. —— Wag., *Vad. Hiſt.* X. D. bl. 197, 198.

BIESE (BELIN), werdt door den Landvoogd Alva in 1567 aangeſteld, tot lid van den nieuw opgerigten *Raad der Beroerten*, voor welken alles, wat enige betrekking tot de voorgaande bewegingen hadt, gebragt en afgedaan moest worden; dus werdt een ieder die zig meer of min gemengd hadt in de jongſte beroerten 'er voor gedagvaard; die niet verſcheen, gelijk niemand deedt, werdt, met verbeurdverklaring zijner goederen, die terſtond aangeſlagen en van 's Konings wege beſtierd werden, en met ballingſchap geſtraft; die men betrappen kon, werden meest allen ter dood gebragt. —— Wag., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 251. 253.

BIESIUS (NIKLAAS), geboren te *Gent* den 6 april 1516, leide de eerſte gronden tot de letteroeffeningen in zijne vaderſtad, trok vervolgens naar *Leuven*, alwaar hij zig in de medicijnen beoeffende, waar na hij *Valence* bezogt, daar hij zig met ijver op de wijsbegeerte en de welſprekendheid toeleide, ook de waardigheid van Doktor in de medicijnen verkreeg. Naar *Leuven* te rug gekeerd zijnde, is hem in 1558 eene Hoogleraarsſtoel opgedragen, en gedurende de *Nederlandſe* beroerten wierdt hij door den Hertog van Alva tot akademiſen Redenaar aangeſteld. Vervolgens naar *Weenen* gereisd zijnde, ten einde Keizer Maximiliaan in eene ziekte bij te ſtaan, vondt hij in deze ſtad zijn graf, en overleed aldaar den 4 april 1572.

Biesius is een geleerd man geweest, die ook liefhebberij voor de digtkonst hadt. Hij heeft, meestal in een zuivere

latijnſe ſtijl geſchreven; de werken van hem in druk zijn: 1. *De arte Dicendi, ſeu Rhetorica. Antv.* 1577. *in* 8vo. 2. *De Republica, ſive de univerſa morum Philoſophia, libr. IV. ib.* 1556. *in* 8vo. 3. *De varietate Opinionum, libellum. Lov.* 1567. 4. *De Univerſitate, ſive de Phyſica atque univerſa Naturæ Philoſophia, libr. III. proſa & carmine. Antv.* 1556. *in* 4to. 5. *De Methodo Medicinæ.* 1564. *in* 8vo. 6. *Theoreticæ Medicinæ, libr. II.* 1558. *in* 4to. *Comment. in artem medicam Galeni.* 1560. *in* 8vo. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 900.

BIESMAN (KRISTOFFEL), Burgemeester te *Nijmegen*, wierdt in die ſtad geboren in 1557; zijn vader die ook Burgemeester is geweest, was JAKOB BIESMAN, en zijne moeder, JOSKE VAN MEKEREN; hij huwde met CRADA, eene dogter van den Schepen JAKOB UWENS; door welk huwelijk als mede door zijne grootmoeder CANIS, hij aan al 't gene wat te *Nijmegen* in aanzien ſtondt en tot den deftigen burgerſtand behoorde, vermaagſchapt was; hier door kwam hij ook vroegtijdig in de Regering, en wist zijne raadsvrienden door verſtandig beleid en minzame vriendelijkheid, zodanig op zijne zijde te trekken en vertrouwen in te boezemen, dat het voornaamſte bewind der zaken door hem beſtierd wierdt. Ook was hij een boezemvriend van OLDENBARNEVELD, hieldt vertrouwelijke briefwiſſeling met hem, en wierdt door denzelven in de gewigtigſte zaken gebruikt; ook wist hij de Regering en Gemeente zo veel eerbied en achting voor dien grijzen Staatsman in te boezemen, dat zij ſchoon een genomen beſluit, om geen andere dan een inboorling van *Gelderland* tot Ontvanger der Licenten toe te laten; egter de door hun Hoog Mogenden in dien post aangeſtelden VAN DEN BROEK, goedkeurden, enkel om dat hij aan OLDENBARNEVELD vermaagſchapt was.

Als een telg, voortgeſproten uit ouderlijke en voorouderlijke ſtammen, die alles voor de beſcherming der vrijheid en voorrechten van hunne ſtad veil hadden, drukte hij die zelvde voetſtappen; en wist door zijnen invloed te bewerken, dat zijne ſtadgenoten de zijde der drie gevangengenomen Staatsleden

den aankleefden, het gehouden gedrag ten hunnen aanzien grotelijks wraakten, en met allen mooglijken aandrang en ijver zig tegens het houden van een nationaal Sijnode aankantten. Geene beloften noch dreigementen in ſtaat zijnde, om hen van beſluit te doen veranderen, wierdt Prins MAURITS over dezen wederſtand, die zijne geweldige voornemens belemmerde, knorrig, en geen middel ziende om het anders te redden, nam hij toevlugt tot zijn gewoon huismiddel, van, namentlijk tegens regt en privilegien aan, door krijgsbenden verzeld, de Regering zelvs te komen veranderen, en in ſtede van zijne tegenſtrevers, ſlaven aan zijnen willekeurigen wil geboeid, in derzelver plaats te ſtellen; dit ging egter in den beginne niet zeer vlot; want MAURITS bij mangel van andere dienſtige voorwerpen, op nieuw vier der aanhangelingen van BIESMAN aangeſteld hebbende, weigerden dezen volſtrekt om die posten aan te nemen, zeggende, „ dat indien 'er misdaan ware, „ zij alle even veel ſchuld hadden." Dit hadt ten gevolge, dat MAURITS, geen kans ziende, om het op ene andere wijze te dwingen, den Preceptor der latijnſe ſchool en den Steenhouwer SINGENDONK als Raden aanſtelde; de afgedankten deden wel een protest van al het geen 'er gebeurd was, doch het hielp weinig, en de zaak viel naar het genoegen van den Prins uit, zo als op het Art. BIEL is vermeld. Den regten tijd wanneer BIESMAN is geſtorven, kunnen wij niet bepalen, maar het moet voor 1627 geweest zijn, en hij heeft geene kinderen nagelaten. —— Zie ook WAG., *Vad. Hiſt.* X. D. bl. 91. 177. 195. 197. 199.

BIEZELINGEN (KRISTIAAN JANSZ. VAN), Konſtſchilder, is geboren te *Deift* omtrent 't jaar 1555, en was beroemd in het ſchilderen van portraitten, waar van hij de gelijkenis wonder ſchoon wist te treffen; ook bezat hij de konſt om zijne kleuren en verwen zo gepast te temperen, dat men daar weinig zijne weergade in aantrof. Men verhaalt van hem, dat hij middel wist te vinden, om den vermoorden Prins WILLEM DEN I, in 1584, niettegenſtaande het verbod

daar van door de Staten gedaan, af te ſchetzen, het welk zo volkomen geleek, dat het alle de andere beeldtenisſen welke van dien Vorst gemaakt zijn, verre zou overtroffen hebben. Men verhaalt verders van hem, dat hij ſommige zijner goede vrienden die een reis naar *Spanje* zouden doen, aan boord van het zeilree liggende ſchip ging bezoeken, om het laatſte vaarwel met hun te drinken; en in die vrolijkheid zig door ſterk aanhouden liet overreden, om benevens zijn vrouw en twee kinderen die hem verzelden, de reis mede naar *Spanje* te doen. Hier gekomen, raakte hij te *Madrid* aan 't Hof, en is daar gebleven, tot op 't overlijden van zijn vrouw; waar op hij naar *Holland* te rug keerde, daar hij een tweede trouwde, waar mede hij te *Middelburg* in *Zeeland* is gaan wonen, daar hij 42 jaren oud geworden zijnde, overleedt. —— *Beſchrijv. van Delft, in folio.* 1729. bl. 775. A. HOUBRAKEN, *Schouwb.* I. D. bl. 122.

BIGATO (MARKUS ANTONIUS), is geweest Abt van *Tongerlo*, voorts reguliere Kanunnik, van der Præmonſtratenſer orden, en in 1660 was hij Paſtoor te *Dieſem*. Daar is van hem in druk: *Auguſtinus humiliatus, excitans cor ad amorem miſericordiæ Dei, & dulcedinem Gratiæ illius, qua potens eſt omnis infirmus, qui ſibi per ipſam fit conſcius infirmitatis ſuæ. Lovan.* 1646. *in* 12*mo.* —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* pag. 838.

BIKKER, is de naam van een zeer oud en aanzienlijk geſlagt 't welk voor meer dan 300 jaren te *Amſteldam* is bekend, en de luiſterrijkſte Ambten zo in het Stads- als in het Staats-beſtuur bekleed heeft, waar van het volgende tot bewijs verſtrekt.

BIKKER (ANDRIES), Burgemeester te *Amſteldam*, een ijverig voorſtander van 's Lands vrijheid, en een vijand van allen gewetensdwang, wierdt in 1622 Raad van zijne vaderſtad, een tijd waarin de vervolgingen door Prins MAURITS en zijne aanhangers, den Remonſtranten aangedaan, enigzins ſchenen

nen te bedaren; en vele Regeringen, inzonderheid die van *Rotterdam* en *Amſteldam* begonnen te begrijpen, dat het uitvoeren der Plakaten tegen die gezindheid, niet met eene gezonde ſtaatkunde was overeen te brengen. BIKKER behoorde onder 't getal van die genen, welke die prijswaardige gematigdheid toegedaan waren, en hij ging rustig in het bevorderen der daar toe aangenomene maatregelen voort; niettegenſtaande hij en anderen die dezelvde loffelijke voetſtappen drukten, wel eens door enige hunner minder verdraagzame Mederegenten, daar over onheus bejegend, en zelvs voor *Arminianen* uitgemaakt wierden. Dan de brave man bekreunde zig weinig hier over, en beklom van trap tot trap, hoger eerambten. In 1627 bekleedde hij benevens drie andere leden van hun Hoog Mog. vergadering, een buitengewoon gezantſchap naar *'t Noorden*; zij hadden last, om nieuwe overeenkomſten wegens den *Oſterſen* handel, die gedurende den oorlog merkelijk belemmerd werdt, te ſluiten met de Koningen van *Zweden* en *Polen*; voorts moeſten zij den vrede tusſchen de twee Koningen zoeken te bemiddelen. In 1636, bij de plegtige inhaling van MARIA DE MEDICIS, verwelkomde hij die vorſtin bij het inkomen der ſtad, uit naam van de Regering. In 1643, wordt hij benevens JAKOB DE WITT, oud Burgemeester te *Dordrecht* en KORNELIS VAN STAVENISSE, Raadpenſionaris van *Zeeland* naar *Zweden* in gezantſchap gezonden, ten einde den vrede tusſchen dat Rijk en *Denemarken* te bemiddelen.

Manmoedig gedroeg zig ook onze BIKKER benevens zijn broeder KORNELIS en andere weldenkende Regenten, tegens de vermetele aanſlagen van Prins WILLEM DEN II, gedurende zijne verſchillen met *Amſteldam*. De Heren die bedagt waren, om het volk de vrugten van den vrede op eene genoeglijke wijze te doen ſmaken, ijverden ſterk om een gedeelte van 't Krijgsvolk te doen afdanken; dit kost niet anders dan den Prins grotelijks mishagen, want reeds bij 't leven van zijnen vader gewoon, zig aan het hoofd van aanzienlijke legers te bevinden, dagt hij, dat door zodanige afdanking zijn gezag zoude gekrenkt worden. Met dit al ging *Holland* voort met de vermindering niet al-

leen bij de andere provintien op het krachtdadigſte aan te dringen, maar zelvs wat hun gewest betrof, te bepalen en vast te ſtellen; en doordien ANDRIES BIKKER, zig met enen bijzonderen ijver, in het doordrijven hier van liet gelegen liggen, vatte de Prins een geweldigen haat tegens hem en zijnen broeder op: ja vele Regenten van dien tijd, waren niet vreemd van de gedagten, dat de Prins naar de oppermagt ſtond; en om de waarheid te zeggen, zijn gedrag gaf ook volkomen aanleiding tot zodanige vermoedens, doordien hij die genen welke zig tegens zijne hooghartige inzigten, dorſten verzetten, veeltijds op ene onbehoorlijke wijze behandelde; hier van het zenden van zes Staastleden naar *Loevestein*, en het belegeren van *Amſteldam*; waarlijk ſtuppen, die het toevertrouwd gezag aan enen Stadhouder, verre overſchreden. Schoon nu de Prins, in zijne heilloze pogingen om *Amſteldam* met Krijgsvolk te bezetten, door de wel aangelegde maatregelen van dezelver Regenten verijdeld wierdt, vorderde hij egter ten einde voedzel aan zijne eigen wraaklust te verſchaffen, dat de gebroeders BIKKER van de Regering zouden verlaten worden; daar deze mannen nu getoond hadden, rondborſtig voor het beſchermen der vrijheid in het ſtrijdperk te durven treden, waren zij teffens ook edelmoedig genoeg, nu het gevaar voorbij was, om hunne eigene grootheid aan het bevorderen der rust van de Gemeente op te offeren, zij ſtonden dus vrijwillig van alle beſtier af, ene opoffering aan den vrijen wil des Stadhouders, die des te meer ſchitterde, doordien 'er niets ten hunnen last konde bijgebragt worden, dan enkel ene verregaande wrok van verbittering, aan de zijde van den vergramden Prins, die van ſpijt meende te barſten, zijn ontwerp verijdeld te zien. Zulks bleek ten duidelijkſten, toen hij in het afzonderlijke punt van bevrediging ten aanzien van ANDRIES en KORNELIS BIKKER verklaarde, het dienſtig te oirdeelen, dat zij zig van de Regering afzonderden, egter buiten benadeling van hunne eer en goeden naam, en buiten bezwaar en krenking van hunne perſonen en goederen: dit was ook ene voorwaarde die zij expresſelijk gevorderd hadden, en die ieder eerlijk man genoodzwongen was te doen; deze verklaring ook door den Prinſe zelv-

zelv' gedaan, nam alle blaam van hun weg, en vernietigde teffens alle de beſchuldigingen, die tegens hun aangevoerd waren; dies verdienden zij ook in ene ruime mate, de dankbetuiging, die zij uit naam van den Raad, over hunne toegeeflijkheid ontvingen, en hier in beſtond: „ dat zij zeer affectueuſelijk bedankt wierden, voor haar gunſtige verklaring ten beste van 't gemeente beſtier gedaan, met belofte van deze gunſte aan hare E. E. perſonen, familie en de nakomelingen, bij alle gelegenheden van wegen de gemeente te erkennen."

Niet lang hier na gelijk men weet, namentlijk den 6 november van dit zelvde jaar, kwam Prins WILLEM DE II. op het onverwagtſte aan de kinderziekte te ſterven; en zo als men kan begrijpen, bragt dit een gantſe verandering van zaken te wege; alle de verlatene Regenten werden herſteld; en die van *Amſteldam*, gaven later op naam van den gantſen Raad dier Stad, een geſchrift in de Staatsvergadering van *Holland*, behelzende onder anderen, ene ronde verklaring: „ dat de Heren ANDRIES en KORNELIS BIKKER, altoos hadden *getoond te weezen vrome ende eerlijke Regenten, ende oprechte* ~~trouwhertige~~ *Patriotten, ende liefhebbers van 't Vaderland*; dat zij nimmer eenigen voorſlag gedaan hadden, tot verbreekinge der Unie, verandering der Regeringe, of der ware christelijke Gereformeerde Religie, noch bij gevolg tot verderf van den Staat; maar dat hunne daden en voorſlagen altijd, tot behoudenisſe van denzelven hadden geſtrekt; dat de Regering volkomen voldaan was, over de wijze, waarop gemelde Heren den last hun gegeven hadden uitgevoerd, in de raadplegingen op den nieuwen ſtaat van oorlog en op de afdankinge van een gedeelte van 'sLands krijgsvolk; waar over zij voor dezen bedankt waren en nu nog bedankt werden. Dat zij, wijders, van deze raadplegingen, van tijd tot tijd, getrouw verſlag gedaan hadden. Dat ook de werking tegen de bezending, het eigen bedrijf der gantſche Regering geweest was, en geſtrekt had tot handhavinge van de hoogheid der provintie, en van de geregtigheid der ſtad, geenſins, om eenige verwijdering te verwekken in den ſtaat. Dat de ſtad haar gedrag, ten deze opzigte, reeds in der Sta-

„ ten

„ ten vergadering geregtvaardigd hadt, en dat zij zig bijzon-
„ derlijk bedankte van het goed beleid der Heren, die zij daar-
„ in gebruikt had; welke nogmaals bedankt en kosteloos
„ en schadeloos gehouden werden, van alles wat hun
„ deswege nu of na dezen zou mogen overkomen." —— L. v. AITZEMA, *zaken van St. en Oorl.* I. D. bl. 601. 603. II. D. bl. 947-950. AITZEMA, *Herst. Leeuw.* bl. 75. WAG., *Vad. Hist.* XI. D. bl. 50. 65. 213. 383. XII. 105. 128. WAG., *Besch. van Amst.*, IV. St. bl. 345. V. St. bl. 20. 135. 137. 149. 157.

BIKKER (BOEL), was een der Raden en KLAAS BIKKER JACOBSZ., een der aanzienlijke Poorters in de vergadering welke op den 22 december 1498, door Burgemeesteren van *Amstelodam* belegd was in de Gasthuiskerk; en aan wie door dezelven wierd voorgehouden, het privilegie van den Hertog WILLEM van 1405, over de vrije vaart van en naar de stad, en gevraagd, hoe Raad en Poorterije het zelve begreepen? waarop als uit enen mond wierdt gean woord, dat elk en een iegelijk de vrijheid hadt, om door het *Marsdiep* of *Vlie* te mogen varen, met schepen en goederen naar *Amstelodam* komen en weder van daar te rug keren, zonder aan het lijf of goed bekommerd te mogen worden. De keur hier over genomen, vindt men bij WAG., *Besch. van Amst.* II. St. bl. 435.

BIKKER (GERARD), een zoon van den hier bovengemelden ANDRIES, Drossaard van *Muiden*, was de eerste die op den 30 julij 1650 te *Amstelodam* kwam, om het verspreide gerugt door den *Hamburger* Postiljon te bevestigen, dat 'er krijgsvolk tegens die stad in aantogt was. —— WAG., *Beschr. van Amst.* V. St. bl. 113.

BIKKER (JAKOB), in het jaar 1652 Majoor van de stadssoldaten te *Amstelodam*, bragt door zijn verstandig beleid zeer veel toe, om den opstand onder de matrosen van 's Lands vloot ter dier tijd geweldig woelende, tot bedaren te brengen. —— WAG., *Beschr. van Amst.* V. St. bl. 193.

BIKKER (KORNELIS), Heer van *Zwieten*, Burgemeester te *Amstelodam*, een broeder van ANDRIES, was zo wel als deze

een

een warme voorſtander der vrijheid. Hij was het die als voorzittend lid der regering op den 30 julij 1650, door den *Hamburger* Postiljon het eerst kennis kreeg, dat 'er krijgsvolk in aantogt naar de ſtad was, waarop hij terſtond kennis daar van aan den Raad gaf, en zig bediende van den raad en hulp van den Schepen JOAN HUYDECOPER, Here van *Maarſeveen*, doende terſtond de valbrugge ophalen, de poorten ſluiten, 't geſchut naar de wallen ſlepen, en de Schutterijen en Soldaten in de wapenen komen, en gebruikte verder met overleg van zijn mede Regenten zodanige voorzorgen, dat het voornemen van Prins WILLEM DEN II, om de Stad door het bezetten van krijgsvolk te dwingen, ten enemalen verijdeld wierdt. Hier boven onder ANDRIES, hebben wij gezien, hoe knorrig de Prins op beide gebroeders BIKKER was, zo dat zij genoodzaakt wierden vrijwilligen afſtand van hunne regeringsposten te doen, daar zij egter na den dood van dien Vorst met luiſter in herſteld wierden. KORNELIS ſtierf in het jaar 1655, den roem nalatende, van een braaf en kundig Regent geweest te zijn. —— WAG. *Vad. Hiſt.* XII. D. bl. 96. 105. 393. WAG. *Beſchr. van Amſt.* V. St. bl. 112. 135. 149. 157.

BIKKER (PIETER), een aanzienlijk burger en brouwer te *Amſteldam*, wierdt naar alle gedagten verdagt gehouden, dat hij deel had gehadt aan ene der aanſlagen, die in 1575 op de ſtad ondernomen werden. Men vindt aangetekend, dat hij in den zomer van dit jaar, met verlof van Burgemeeſteren ene reize naar *Friesland* gedaan hebbende, en te *Hoorn* en te *Enkhuizen* geweest zijnde, lijden moest, dat hem ingevolge een beſluit van de Vroedſchap, buiten enige vorm van regtsgeding, de ſtad ontzeid wierdt; 't leedt egter niet lang of men liet hem wederom binnen, mids hij, ten overſtaan van Burgemeesteren enen eed van getrouwigheid deedt, waarbij ook verklaard werdt, dat hij den ouden rooms-katolijken Godsdienst onderhouden en den Koning gehoorzaam zijn zou. —— WAG., *Beſchr. van Amſt.* III. St. bl. 398.

BILIUS (EDUARD), Monnik in het Predikheren Klooster

te

te *Antwerpen*, zijne geboorteſtad; ſtierf aldaar den 5 april 1669. Hij heeft onder anderen in druk uitgegeven: Legende der schoone ende gedenkwaerdige daden van de hoogmaamſte heylige / ſuyvere en loſwaerdige Maegden ende Wedunwen / ſuſters van de derde Orden der Pœnitentie van St. Dominicus. Antw. 1668. in 12°. —— PAQUOT, *Mem. litt. Tom.* VIII. p. 55, 56.

BILLICK (EVERHARD VAN), omtrent het einde van de XV eeuw geboren in het bisdom van *Munſter*, in het dorp waar van hij zijnen naam heeft ontleend; leide zig van zijne tederſte jeugd af aan toe, op de beoefening der fraije letteren, en wel inzonderheid op de welſprekendheid en digtkonst; zijne ſtudien volbragt hebbende, wierdt hij Karmeliter Monnik, in het klooster van die orden te *Keulen*; vervolgens zig grondig in de godgeleerdheid van zijne belijdenis geoefend hebbende, verkreeg bij den trap van S. S. Th. Dr., wierdt vervolgens Prieſter, en weinig tijd daarna Hoogleraar en Deken in de godgeleerdheid aan het Hogeſchool van die ſtad. In 1551 verſcheen hij als *Coadjutor* of medehelper van den Aartsbisſchop ADOLF op het Concilie van *Trente*, daar hij door zijne bekwaamheid, naam gemaakt heeft. Paus PAULUS DE IV, benoemde hem tot Bisſchop titulair van *Cijrene*, maar hij ſtierf omtrent een maand voor den tijd, welke bepaald was om hem in die waardigheid te wijden; want na eene kortſtondige ziekte, overleedt hij te *Keulen* den 11 januarij 1557, en wierdt begraven in de kerk van zijne orden, met het volgende graffchrift, dat op de zerk van zijne begraafplaats gebeiteld ſtaat: *Reverendiſſimus P.* EVER. BILLICUS, *Epiſcopus Cyrenenſis, postquam, ut erat præcellentis lectiſſimique ingenii, acerrimique judicii, diſſerendo, concionando, commentando, quamplurima atque egregia præſtitiſſet in Wormatiano colloquio A.* 1540. *& in Ratisponenſi congreſſu. A.* 1554. *in Trident. Concilio. A.* 1551. *In Augustanis Comitiis A.* 1548. *a Cæſare R. J.* CAROLO V. *coactis, orthodoxam religionem mirificè tutatus eſſet: postquam legationes varias Cleri, Univerſitatisque Colonienſis nomine obiiſſet: postquam Allemanicam provinciam ordinis Carmelitani annos XV. moderatus eſſet: tandem eo quo fuerat anno*

anno ab Il. D. ANTONIO SCHAUWENBURGICO *Principe Suffraganeo conſtitutus, animam Deo reddidit, anno* 1557. *die* 11 *januarii.*

BILLICK was zo in mond als pen een vinnig tegenſtrever van de hervormde leer, en heeft in zijne ſchriften, op een onbehoorlijke wijze MELANCHTON, BUCERUS, PISTORIUS en enige anderen gehekelt; ook aan hun gevoelens toegeſchreven, die zij nimmer goedgekeurd hebben. Hij heeft vele wederleg. ſchriften en enige anderen uitgegeven, waar van men de optelling bij PAQUOT vind. —— POSSEVINI, *Apparatus, ed.* 1608. p. 494. 495, ÆGID. GELENIUS, *de admirand. magnitud. Coloniæ*, p. 480. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 270. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. V. p. 181-188.

BINCK (JAKOB), Konſtſchilder, heeft waarſchijnlijk in 't midden der XVI eeuw geleefd, en was een *Duitſer* van geboorte. Men vindt een afbeeldzel van hem in den ouden druk van VAN MANDER, waar onder dit vierregelig latijnſche Vers.

BINCKIUS *ingenio quæ finxit, pinxit & idem,*
Et ſculpſit: certam ars, et manus ingenium.
Cum tua ſint docté parvis expreſſa Tabellis,
Artis cenſori, credito magnus eris.

In zijn afbeeldzel, ſtaat op zijn hoed tegen den rand aan, de afteekening van een Griekſen of Romeinſen gedenkpenning; in zijne hand houdt hij een toegerold papier of ene tekening, en voor onder zijn mantel of tabberd, laat zig een doodshoofd zien, afhangende van ene keten, die onder het kleed over zijn ſchouder gaat; agter hem doet zig even als een Romeins gebouw op; alle tekenen van de voorwerpen, waaromtrent dezes BINCK 's konsteeffening meest verkeerde; voorts ziet men uit het vers, dat hij ook een plaatſnijder geweest is, en zijn werk gemaakt heeft, van kleine ſtukjes te ſchilderen, veelal naar zijn eigen vinding. —— K. VAN MANDER, *Leven der Schilders*, II. D. bl. 217. 218.

BINGA (WILLEM), een Fries gebcortig van *Harlingen*, was een

een der tekenaars van 't *Verbond der Edelen*, en kwam ten verzoeke van BEYMA, in september 1566 van zijn landhuis te *Leeuwarden*. Hier ondertekende hij, ten huize van BERRINS, op 't voorgaan der voornaamste Friesche Edelen, ene nadere verbintenisse, en beloofde, de *Spaansche Inquisitie* met goed en bloed te zullen tegenstaan. Hij begaf zig naar *Amsteldam*, om van BEYMA bij wien hij huisvestte, te verstaan, hoe het met hun verbond gelegen ware. Wanneer BREDERODE die stad verliet, vertrok BINGA met BEYMA en anderen, van daar, en werdt op de *Zuiderzee* nabij *Harlingen* gevangen genomen. Men bragt hem naar *Vilvoorden*, daar hij een' geruimen tijd in hegtenis bleef. Eindelijk wierdt hij den 24 december gevonnist om onthalst te worden, en alle zijne goederen ten voordeele van den Koning verbeurd verklaard; welk vonnis vijf dagen later aan hem uitgevoerd is. —— MARCUS, *Sent. van* ALVA, bl. 353, 354. J. W. TE WATER, *Verbond der Edelen*, II. D. bl. 211, 212.

BINKES (JAKOB), Kommandeur ter zee in de jaren 1676 en 1677, en voerde als toen het bevel over een eskader van agt oorlogschepen. Hij heeft zig door zijne dapperheid, in den oorlog die toen ter tijd tusschen *Frankrijk* en dezen Staat plaats vondt, zeer beroemd gemaakt. In maart 1676 naar *Amerika* gezonden zijnde, om de *Franschen* zo veel mogelijk was aldaar afbreuk te doen, kwam hij den 4 meij met zijne agt schepen voor de rivier *Kajana*, alwaar hij het Fort en enige andere sterkten op den vijand veroverde. Niet minder kloekmoedig, kweet hij zig op het eiland *St. Martin*, dat hij benevens enige *Fransche* schepen bemagtigde. Doch wel dra kwam de Admiraal D'ESTREES die in het laatst van dit jaar *Kajana* herwonnen hadt, met negen oorlogschepen opdagen, en geraakte bij het eiland *Tabago* in maart 1677, met den Kommandeur BINKES in een hevig gevegt, verscheiden van 's Lands schepen werden in brandt geschoten of vergingen door haar eigen vuur. 't Schip *Kruiningen* gevoert door ROEMER VLAK, was door twee *Fransche* schepen, waaronder dat van D'ESTREES zelv' was, aangetast; de Kapitein zig in gevaar ziende van ver-

overd

overd te zullen worden, vraagde naar de kruidhorens; doch die niet ras genoeg na zijn zin konnende bekomen, liet hij door den konſtapel een tonneije buskruid op het dek brengen; ſtraks daar na, zag men den brand opgaan, agter de mast, en het ſchip van VLAK, benevens de twee *Franſe* ſchepen, vlogen eerlang, in de lugt; doch 't ſcheepsvolk bergde zig, ten minſten gedeeltelijk. D'ESTRÉES werdt ook na lange tegenſtrevens, eindelijk genoodzaakt, het eiland te verlaten, en, met merkelijke ſchade te rug te keren. Hij hervatte egter den aanſlag in ſeptember, en toen gelukte het hem, de ſterkte op het eiland te veroveren; want ene bom door hem geſchoten, trof de kruidkamer van het fort, en maakte het zelve tot een puinhoop, en alle die zig daar in bevonden tot verſcheurde lijken, waar onder ook den beroemden Kommandeur BINKES; waar van men getuigd vindt, dat hij een braaf Christen was, een trouwhartig vriend, dapper, onvertzaagd en kundig zeeman, en dus de Staat op deze ongelukkige wijze, ene van hare beste Officieren verloor. ——— SYLVIUS, *vervolg op* AITZEMA. I. D. XV. Boek. bl. 94. *Holl. Merkurius van* 1677. bl. 76--88. 263. WAGEN., *Vaderl. Hiſt.* XIV. D. bl. 376. 401. 443.

BINKHORST (LODEWYK), Ambagtsheer van *'s Gravezande*, een *Hollands* Edelman, was een ijverig voorſtander der vrijheid, en behoorde ook onder het getal der zamenverbonden Edelen; waarom hij ook door ALVA, na veelvuldige beſchuldigingen, wierdt gebannen; om rede zegt zijn vonnis: „ dat hij zig met SONOY en VAN WYNGAARDEN hadt opgewor„ pen tot een begunſtiger van den nieuwen godsdienst en „ deszelvs leraren, die hij huisvestinge en bekwame plaatzen „ tot godsdienstoeffeningen in den *Haag* bezorgd, en zig be„ vlijtigd hadt meer bondgenoten aan te werven; dat hij den „ Prins VAN ORANJE om beſcherming geſmeekt, zig in 1566, „ bij de tweede openbare preek te *Overveen*, bevonden, en „ PIETER GABRIËL op het huis te *Aſſen*, waar van hij kastelein „ was, huisvestinge verleend hadt." Deze edele banneling

vondt raadzaam, zig met de vlugt te redden; doch zijne huisvrouw ELIZABETH VAN RAPENBURG, een moedig wijf, hieldt ſtand, of keerde ten minſten ſpoedig te rug, en verzogt aan den Hertog in 't jaar 1571, ontſlag voor de helft der verbeurdverklaarde goederen, als mede van twee jaarlijkſe rentebrieven, die haar toebehoord hadden; het geen zij gedeeltelijk verkreeg. Toen de tijden nu enigzints gunſtiger werden, keerde BINKHORST uit zijne ballingſchap naar *Holland* te rug, alwaar hij voorheen Meesterknaap van de houtvesterij en nadeshand Rekenmeester was. In 1579 werdt hij benevens enige anderen als Gevolmagtigden naar *Woerden* gezonden, om de kerkelijke onlusten aldaar door den *Lutersſen* Predikant J. ZALIGER verwekt, te doen ſtillen. Die geeſtelijke roervink, welke niet ſchroomde, van den predikſtoel de *Kalvinisten* voor eedbrekers en oproerigen te ſchelden, die der Wethouderſchap de wet zogten voor te ſchrijven; noemde teffens de *Rooms*- en *Doopsgezinden*, verleiders en zielmoorders; doch hij maakte 't eindelijk zo grof, met zelvs den Prins te ſchelden; en het ſtuk van 't verlaten des Konings op den predikſtoel te brengen; leerende, dat daar veel toe behoorde, en dat men GOD bidden moest, om wijsheid voor de Staten, dat men hem benevens zijn medeleraar HENDRIK VREDELAND, den dienst opzei, en ten laatſten uit de ſtad bande. BINKHORST ſtierf zonder kinderen na te laten, in het jaar 1582. —— MARCUS, *Sent. van* ALVA. bl. 37. 51, 52. 465. 469. J. W. TE WATER, *Hiſt. van 't Verb.* II. D. bl. 513. WAGEN., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 127. VII. D. bl. 332.

BINSFELDT (PETRUS VAN), uit behoeftige ouders in het hertogdom van *Luxemburg* geſproten, wierdt in zijn jeugd genoodzaakt, ten einde een beſtaan te krijgen, zig tot dienstbaarheid te begeven; JAN VAN BRIDELL, Abt van *Hemmenrode*, van de orden der *Cisterciersers*, in het bisdom van *Trier*, geest en ene gelukkige geneigdheid voor de kunſten en wetenſchappen in hem omwaar geworden zijnde, trok hem uit dien nedrigen toeſtand, en verſchafte hem de nodige middelen om te ſtu-

ſtuderen. BINSFELDT de lagere klaſſen doorgelopen zijnde, begaf zig naar het *Duitſe* kollegie te *Rome*, alwaar hij de wijsbegeerte en godgeleerdheid met ijver en zulk een goeden voortgang beoeffende, dat hij vrij ſpoedig de doktorale waardigheid in de laatstgenoemde wetenſchap verkreeg. Tot *Trier* te rug geroepen, wierdt hij eerst Kanunnik en Prediker van de hoofdkerk aldaar, vervolgens in 1577 tot Biſchop titulair van *Azof* gewijdt, en ten zelven tijd verkreeg hij de bediening van Provoost des kapittels van *St. Simeon* te *Trier*. Na de kerk een geruimen tijd door zijn ijver, aanhoudende werkzaamheid en zuiverheid van zeden, geſtigt te hebben, ſtierf hij aan eene beſmettende ziekte, den 24 november 1598. De werken die BINSFELDT heeft nagelaten, ſtrekken ten bewijze, dat hij een kundig Godgeleerde ten aanzien van zijne geloofsbelijdenis was, en zeer bedreven in het kerkelijk regt. De voornaamſten zijn: 1. *Comment. Theol. & Jurid. in tit. Jur. Can. de Uſuris. Trev.* 1593. *in* 12*mo.* 2. *Tractatus de Confeſſionibus Maleficiorum & Sagarum &c. Ib.* 1596. *in* 12*mo.* 3. *Liber receptarum in Theologia ſententiarum & concluſionum &c. Ib.* 1595. *in* 12*mo.* 4. *Enchiridion Theologiæ paſtoralis. Ib.* 1599. *in* 12*mo.* 5. *Comment. in Tit. Decretal. de Injuriis & damno dato. Trev.* 1597. *in* 8*vo.* 6. *Comment. ad Tit. de Simonia. Ib.* 1605. *in* 8*vo.* 7. *Tract. de Tentationibus, eorumque remediis. Col.* 1623. *in* 8*vo.* 8. *Comment. in Tit. Cod. de Maleficis & Mathematicis. Ib.* 1596. *in* 8*vo.* —— DE VISCH, *Scriptores Ord. Cisterc. voc.* JOAN à BRIDELL. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 724. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 955. CALMET, *Bibl. de Lorraine.* p. 120, 121. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. II. p. 311–315.

BISBINK (BARENT), Konſtſchilder, een *Dordrechtenaar* van geboorte, leefde omtrent 't midden der XVIIde eeuw, was een leerling van JAN BOTH, en ſchilderde meest moderne ordonnantien.

BISET (JAN BAPTIST), Konſtſchilder, een zoon van KAREL EMANUEL, leerde de teken- en ſchilderkonst bij zijn vader, en heeft inzonderheid uitgemunt in het portrait- en hiſto-

ſchilderen. Zijne konst heeft hij het meest uitgeoefend, te *Breda*, in *'s Hertogenbosch*, te *Antwerpen* en te *Middelburg*, alwaar nog vele ſtukken van hem gevonden worden, die tot getuigenis verſtrekken, dat hij een uitmuntend meeſter is geweest. —— J. C. WEYERMAN, *Levensb. der Schilders* III. D. bl. 367-373.

BISET (KAREL EMANUEL), Konſtſchilder, vader van JAN BAPTIST, is geboren te *Mechelen* in het jaar 1633. Men vindt van hem getuigd, dat hij een groot meeſter is geweest, die een vleijend penſeel bezat, waar mede hij een behoorlijk gloeijend en golvend koloriet wist op het pancel te brengen, daarbij een bevalligen zwier aan zijne beelden gaf, en een rijk vernuft bezat, in het plaatzen van zijne bijwerken. Hij munte inzonderheid uit, in het vervaardigen van kleine ſtukjes, verbeeldende faletten, en gezelſchappen van Heren en Dames, die zo natuurlijk en geeſtrijk geſchikt en geſchilderd zijn, dat men niets vermaaklijker en vrolijker kan verzinnen; ook wist hij 'er de *hartstogten* op een ongemeen treffende wijze in te ſchetzen. Onder zijne beſte ſtukken, telt men die welke op vijf bijzondere taferelen, de geſchiedenis van den verloren zoon bevatten, waarin alle de veranderingen in het troniejje van dien losbol, buitengemeen natuurlijk en konſtig zijn waargenomen; want op het eerſte daar hij affcheid van zijnen vader neemt, ziet men op zijn aangezigt een *onbezonnen blijdſchap*; op het twede, daar hij onder de heeren en ſnollen zit, een *onkuiſſe dronkenſchap*; op het derde, daar hij buiten de deur word geſtoten, en met beſemſtokken begroet, een *ſmartelijk naberouw*; op het vierde, daar hij zig in het gezelſchap der zwijnen bevindt en door een van dezelven in den voet word gebeten, een *pijnlijk gevoel*; en op het vijfde, daar hij door zijn vader in genade werd aangenomen, een *nedrige demoedigheid* doorſtralen.

BISET was reeds een goed meester, toen hij naar *Parijs* vertrok, alwaar hij verſcheidene ſtukken zo voor het hof, als andere grote perſonaadjen geſchilderd heeft; hij bevond zig daar nog, toen J. DE BIE, zijn werk van 't *leven der Schilders* eindigde. Deze zegt tot roem van zijne konst, dat:

Zij

Zij overvloeit van geest, en toond van veer haar krachten,
Digt bij haar nettigheid, die waardig is te achten.

Op zijne terugkomst in *Braband*, wierdt hij Hofschilder bij den Graav de MONTERY, toen ter tijd Gouverneur der *Spaansche Nederlanden*; hij verbleef niet lang te *Brussel*, maar begaf zig naar *Antwerpen*, alwaar hij zig in 't huwelijk verbond; doch zijne huisvrouw stierf kort na dat zij JAN BAPTIST hadt ter wereld gebragt. Wedúwnaar zijnde, had hij een wonderlijke doch teffens grappige ontmoeting, die WEYERMAN betrigt van hem zelve gehoort te hebben, en hier in bestond: op zekeren avond een potteke *Leuvens* bier, met een Kanunnik die zedert eenigen tijd zijn gezelschap hadt aangezogt, zitte de te drinken; zeide deze, bemerkende dat zijn drinkbroeder een kop droeg: „ Mijnheer BISET, het is den mensch niet goed alleen te zijn, „ en inzonderheid is het kwaad voor uw Mijnheer, want „ ik heb al vermerkt datje een sonderlinge kompeer bent, die „ tusschen deur en dorpel wel een eijtje zoud leggen in uw „ buurmans nest, en dat teelen wij Calvisten onder de dodelijke zonden. Maar wat dunkje, zoud ik je eens aan een schone jonge reine en kuische weduwe kon helpen, zou dat geen „ goed gebraad zijn, voor uw keukenspit." De Schilder begon te grimlagchen op dat voorstel, en dewijl hij in zijn dronk verliefd was als een besopen pools Edelman, sloeg hij fluks den koop toe, schelde om een verse pot *Leuvens* bier, trakteerde den gewijden makelaar tot walgens toe, en ging toen dronken en welgemoed naar bed, alwaar hij tot 's anderendaags middags ten een uren bleef liggen ronken, toen opstond, zig wetjes paleerde, en volgens afspraak, om drie uren door den Kanunnik wierd afgehaald. Deze bragt hem aan een deftig huis, alwaar zij door de weduwe, die in der daad schoon was, op een vriendelijke wijze wierden ontvangen, en in een proper gemeubileerde agterkamer geleid; hier gaf de Kanunnik de zede van zijn bezoek aan het weeuwtje te kennen; 't welk namentlijk bestond, dat zijn vriend BISET door hare verdiensten en den roem harer deugden getroffen, niets vurigers verlangde,

dan zijne eerbiedige opwagting bij haar te maken, ten einde haar te betuigen, dat hij het tot zijn grootſte geluk zoude rekenen, zijn lot met het hare, door een huwelijk te verenigen; hem die hij wist dat zij achting toedroeg, had verzogt, om hem aan haar huis te verzellen enz. Het lieve weeuwtje die men wel kan denken dat vooraf van deze viſite was verwittigd, beantwoordde het compliment van den Pater, met ene zedige deftigheid. Hier op ging men zitten; en op het ſchellen van de Dame, kwam MARGO hare meid in de kamer, die last kreeg, glaasjes met enige vleſen moeſelwijn, benevens wat verſnapering om te crouſtiljeren te brengen; zeer ſchielijk wierd 'er een uitnemend collation van kreeften en andere dingen meer aangerigt, en men zette zig met graagte aan het eten en drinken, 't welk met een vrolijk praatje verzeld gaande, de Kanunnik deze gelegenheid deedt waarnemen, om aan het vrolijk weeuwtje, wiens ogen als gloeijende ſterren begosten te flonkeren, te zeggen: „ dat zij de doden behoorde te vergeeten, en „ om de levenden te denken; dat hij ten dien einde de Heer „ BISET, bij haar hadt geintroduceerd, die een deftig perſoon „ was, en zo veel geld koste winnen als hij maar zelvs wilde, „ haar daar te boven reeds zedert een geruimen tijd tederlijk „ hadt bemind, zonder dat hij zig hadt durven openbaren," en zo voorts. De weduwe bij wien het druivenat begost werkzaam te worden, antwoordde lispende, „ dat zij met veel lof „ en roem van den Konſtſchilder BISET hadt horen ſpreken, „ dat zij zedert dien tijd, ſchoon anders onbekend, veel achting voor zijn perſoon hadt opgevat, en dat zij met vermaak „ zijne bezoeken zouafwagten." De Schilder wierdt als vervoerdt door die te voren reeds beraamde toeſtemming, hij vatte haar bij de handen, en na dat hij de vrijheid hadt verzogt en ook verkregen, haar een kus te mogen geven, verzwoer hij ziel en zaligheid, van haar eeuwig te zullen beminnen. Dus ſtonden de zaken, toen het toneel in een ogenblik van gedaante veranderde; BISET begaf zig naar de plaats, welke hem door de meid wierdt aangewezen, om zijn overtollig vogt te lozen; de geopende vengſters van de agterkamer kwamen op deze

plaats

plaats uit, en gevallig dat de Schilder door het venster loerende, den eerwaarden Kanunnik op zulk eene veelbetekende wijze met beide zijne handen het weeuwtje zag karesseren, dat hij ten enemalen bedremmeld de kamer kwam instommelen, zijn mantel omhing, zijne handschoenen en hoed greep, en zonder een woord te spreken de kamer en het huis uitstoof; waarop de Kanunnik verbaasd, hem nariep: *hoe* BISET, *wat wil dit zeggen?* —— waar op de verstoorde Schilder, hem al grommende antwoorde: *Ik ben ik kik, bai god hier niet iens noodig; want daar ik kik om ben gekomen, zu.de gai wel afhaspelen;* en hier mede was de klugt gedaan. Naderhand trouwde BISET met zijne dienstmaagd, en bij overleed, na omtrent 80 jaren bereikt te hebben. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwburg*, II. D. bl. 292. J. C. WEYERMAN, *Leven der Schilders*. II. D. bl. 312 323.

BISKOP (JOAN), geboren in *'s Hage* in het jaar 1646, was een beroemd Advokaat voor 't Hof van *Holland*, en tevens een beminnaar en oeffenaar van de schilderkonst, die door zijne konstige wijze van tekenen met het penseel op wit papier, even als een welbedreven hand door de verw, ieder meesters bijzondere wijze van behandeling zo keurig en gelijkende wist na te bootzen, dat kenners met een opslag van 't oog konden zien, of zijne tekening naar een schilderij van TINTORET, BASSAN, KARATS, P. VERONEES, RUBBENS, VAN DYK enz. gevolgd was; waarom ook deze stukken, als konstjuwelen bij de liefhebbers in waarde worden gehouden.

Hij heeft ook bijzonder groten dienst aan de schilderjeugd gedaan, door zijn nette en fraije etskonst, waar door hij dezelve met de hand als bij trappen opleidt tot het hogeschool der tekenkonst, haar de waardigste en beangtste voorwerpen, zo van schilder- als beitelkonst voorstellende, die *Rome* toen ter tijd bezat. In het best van zijne jaren wierdt zijn ijvervuur door den dood uitgeblust, welk roodlottig tijdstip voor de konst voorviel in 1686. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwb.* III. D. bl. 212, 213.

BISSCHOP (ABRAHAM), Konstschilder, de jongste zoon

van KORNELIS, hadt zijn vader tot leermeester, in het beſchilderen van houten beelden, daar hij na diens dood door zijn broeder JAKOB nog verder in onderwezen, een zeker inkomen voor het huisgezin bezorgde. Egter belette hem dit niet, de leidingen van zijn natuurdrift bij de minſte gelegenheid die hij vond, te volgen. Hij begaf zig namelijk tot het ſchilderen van allerhande vogelen, inzonderheid hoenders; daar hij door bijzondere vlijt en geſtadige oeffening naar 't leven, trapswijze tot zulk een hoogte in gevorderd is, dat hij met regt in de reije der bekwaamſte meesters in dat vak van de konst, mag geplaatst worden. ——— A. HOUBRAKEN, *Schouwb.* II. D. bl. 222, 223.

BISSCHOP (JAKOB). Konſtſchilder, de oudſte zoon van KORNELIS, was reeds bij het leven van zijn vader in het beeldſchilderen zo verre gevorderd, dat hij na deszelvs dood zulks konde aan de hand houden, en hier mede grotelijks aan het huisgezin dienst doen. Maar wanneer nu zijn broeder ABRAHAM, die mede tot dat werk opgekweekt werdt, tot zulk een trap van bekwaamheid daar in geraakte, dat die zulks met behulp van zijne zusters kost beheren; gaf hij hier den zak aan, om zig in waardiger onderwerpen te oeffenen, en begaf zig tot het onderwijs van den zo beroemden kamer- en plafondſchilder AUGUST TERWESTEN; zedert welken tijd, hij zig ook aan het ſchilderen van zolderſtukken, kamers en wat daar toe behoord, gehouden heeft. ——— A. HOUBRAKEN, *Schouwb.* II. D. bl. 222.

BISSCHOP (KORNELIS), Konſtſchilder, de vader van ABRAHAM en JAKOB, is den 12 februarij 1630 te *Amſteldam* geboren, en heeft tot leermeester gehadt FERDINAND BOL; waar na hij door vlijt en geſtadig oeffenen, een meester in het portrait- en hiſtorieſchilderen is geworden. Ook is hij de eerſte, zo niet de beste geweest, welke allerhande ſoort van beelden, op hout geſchilderd, met levende kleuren en uitgehakt, dienende om eens in een hoek of portaal te plaatzen, wel het natuurlijkst gemaakt, en 't geestigst verzonnen heeft.

heeft. ARNOLD HOUBRAKEN getuigd 'er van gezien te hebben, die op hunne ſtandplaats geſteld het oog misleid, en de elve voor levende beelden zouden doen groeten hebben; ook ſchilderde hij ſommige derzelven gelaagd en gekleurd op de wijze van kaarslichten, welke bij donker een blaker met een brandende kaars in de hand hebbende, een natuurlijke vertoning deden; ja men verhaalt, dat zodanig een beeld door een zeker Heer uit de grap, wanneer hij gasten hadt onthaald, aan de deur of uitgang van de kamer geplaatst zijnde, ſommige derzelven die het voor de huismeid aanzagen, haar met een fooi beſchenken wilden, doch hun hand daar tegens aanſtieten, en bemerkende dat zij verſchalkt waren, hartelijk begonsten te lagchen. Bedriegerijen van dien aart, door konst te wege gebragt, noemt de jonge PHILOSTRATUS, een *genoeglijk en onſchadelijk bedrog.* Maar de tijd die zulke fraije ſtukken van dien aart voortbragt, is voorbij geſneld, en men ziet ten huidigen dage, geen andere beelden van dat ſoort, als prullen en vodden, door brekebenen en krukken verzonnen, of wel naar de voorgemelde fraije beeldſchilderijen op een zeer gebrekkige wijze nageäapt.

Behalven hier in, oeffende zig BISSCHOP ook in het ſchilderen van portraitten, waar in hij meesterlijk ſlaagde, en waar van 'er een menigte zeer konſtig uitgevoerd, in *Holland*, *Zeeland*, *Braband* en elders te zien zijn. Daar benevens heeft hij ook verſcheiden' hiſtorieſtukken vervaardigd, die zijn roem tot in de laatſte nageſlagten zal overvoeren; waar onder inzonderheid uitmunt, een uit twee of drie beelden bij kaarslicht, dat voor een grote ſom door den Koning van *Frankrijk* is gekogt. Hij wierdt door den Koning van *Denemarken* aangezogt tot zijnen Hofſchilder, welken post hij ook ongetwijffeld zou aangenomen hebben, ware hij niet door den dood daar in verhinderd geworden, die hem in de kragt van zijn leven aanpakte, 44 jaren oud zijnde; zijnde in 't jaar 1674 overleden, nalatende elf kinderen, waar onder drie zonen, van welke 'er twee benevens drie dogters hun vaders voetſtappen hebben gedrukt, en zig tot de beoeffening der ſchilderkonst

hebben begeven. ——— A. HOUBRAKEN, *Schouwb.* II. D. bl. 220-222.

BISSCHOP (REM EGBERTSZ.), een welgezeten Burger en Koopman te *Amſteldam*, de *Remonſtrantſe* lere toegedaan, en broeder van den zo beroemden Hoogleraar S. EPISCOPIUS, meest in 1617, de zo wrange vrugten van religie-haat op het deerlijkſte ſmaken. Men weet tot welk ene verregaande hoogte de tweeſpalt in dien tijd tusſen de *Remonſtranten* en *Contra-Remonſtranten*, was gerezen. In *Amſteldam*, daar de *Remonſtranten* het onderſpit delvden, was het grauw aangevuurd door enige zogenoemde regtzinnig woelzieke Predikanten en andere lieden, welke hunne partij aankleefden; ook door het ſtroijen en aanplakken van vuilaartige paskwillen, zo verre opgewonden, dat zij zig niet ontzagen, om openlijk de lieden van die gezindheid aan te randen, te ſchelden, te mishandelen, hunne godsdienſtige bijëenkomſten te ſtoren, en nog verregaander geweld te plegen, zo als het deerlijk geval aan REM te beurt gevallen, ten getuige verſtrekt, en zig op de volgende wijze heeft toegedragen.

Het grauw was door de aanplakking van een allervuilaartigst geſchrift in den waan gebragt, dat op zondag den 19 februarij door de *Remonſtranten* in het een of ander huis van die gezindheid ſtondt gepredikt te worden, en in die verdigte bekendmaking, met de onbezonnenſte uitdrukkingen aangevuurd, om zulks met geweld te beletten; het ſchoolde dien morgen reeds wel een uur voor zonnen opgang aan verſcheiden oorden in de ſtad bijëen. Omtrent zeven uren zag men jongens, mannen, en daar onder volk van de ſlegtſte ſoorte, die op plundering en roof vlamden, meest vreemdelingen, aan hopen van 50, 100 en 200, trekken door de ſtad. Velen volgden den Schout, die juist toen op de been was, om Roomsgezinde vergaderingen te ſtoren; doch zij verlieten hem, die eerlang naar huis ging. 't Grauw gaf voor, naar *Arminiaanſe* vergaderingen te zoeken, en kwam, eindelijk in merkelijken getale, omtrent ten agt uren op den ſingel- of konings-graft

bij

bij de warmoes-graft; van waar de menigte omtrent ten half negen uren naar den ijkant voortrekkende, eerst, met grote verwoedheid, de ogen floeg, op het huis van VOLKERT OVERLANDER, Schepen en Raad, en daar na Burgemeester der ſtad, ſtaande omtrent de bergſtraat; toen op dat van REM EGBERTSZ. BISSCHOP, naast het voorgemelde; wijders op de huizen van AREND PIETERSZ. VAN DER BURG, HUIG JANSZOON, den Oud-Burgemeester KORNELIS PIETERSZ. HOOFT en den Oud-Burgemeester GERRIT JAKOB WITSEN. Daar na een weinig te rug deinzende, bleef de onſtuimige ſchare ten laatſten ſtaan, voor 't huis van REM, zijnde de zesde woning benoorden de bergſtraat, daar de luipaárd in den gevel ſtond. Men hadt het volk diets gemaakt, dat hier gepredikt zou worden, 't welk gretelijk geloofd was; eerst klopte men aan naast zijne deur; doch zijn buurman zeide, *Mannen, gij zijt verkeerd*, hun te gelijk, het huis van REM aanwijzende, daar terſtond aangebeld werdt, zo geweldig, dat de ſchel brak, onder 't roepen van: *Doet op gij Arminianen, gij preekt daar in huis.* REM BISSCHOP riep van binnen, „ dat het niet waar was, en dat „ een hunner binnen komen kon, om 't huis te bezigtigen." Doch 't baatte niet. Twee glazen ramen van de zijdkamer werden met ſtenen aan ſtukken geſmeten, en men zogt door dezelve in huis te komen, doch BISSCHOP kreeg met hulp van iemand van buiten, het houten venſter digt, en floot de woeste hoop daar buiten. Toen ging 't werpen met ſtenen wederom aan, doch ſlaplijk, terwijl BISSCHOP zig naar de bovenſte zolder begaf, op ene bedpan floeg, en luidkeels *brand! brand!* riep, op hope van ontzet. Doch niemand repte zig om hem bij te ſpringen; des zondt hij zijne dienſtmaagd, door enen uitgang, dien zijn huis op de heren-graft hadt, naar den Opperſchout WILLEM VAN DER DOES, met bede om onverwijlde hulpe; en, dit verzoek werdt aangedrongen, door een' zijner buren, HERMAN THOLINKS, ſchoonzoon van den Oud-Burgemeester HOOFT, die zelv' maar drie huizen van BISSCHOP woonde. De Schout liet zig overhalen, drong van agt dienaars verzeld, nevens THOLINKS, door 't volk, tot voor de deur,

deur, daar een der vinnigſte ſteenwerperen aangetast en in 't huis gebragt werdt; ook hieldt toen het ſmijten op. De Schout, ſtraks de deur wederom openende, zeide: „ gasten, wat „ wilt gij hebben?" 't antwoord was: „ de *Arminianen* pre- „ ken daar, die willen wij ſtoren." De Schout wederom: „ daar is geene vergadering; ik ben boven, beneden, en „ overal geweest." Zij toen; „ de naaste buren hebben ons „ geleid, dat wij hier zijn moesten." Bisschop, 't volk over de deur aanſprekende, zeide: „ mannen en gasten, waarom „ doet gij mij dit? heb ik iemand te kort gedaan? of iemand, „ die voor mij gewerkt heeft, niet wel betaald, of een pen- „ ning afgetrokken? heb ik met iemand enigen twist? ben ik „ niet een burger, zo onbeſproken als een ander? wat hebt „ gij op mij, dat gij mijn huis zo beſtormt?" *Niets, niets*, was de gemene ſtem, *dan gij zijt een Arminiaan.* Zo dra de Schout een weinig van de deur afweek, begon men wederom in de glazen te werpen; de Onderſchout, met zijne dienaars ook in huis gekomen, ſtilde 't volk dat agter aan 't huis aan 't werpen van ſteenen was, met woorden. De Schepen Volkert Overlander, die naast Rem woonde, dat de kerk gehaald zijnde, begaf zig met allerijl, naar 't huis van den voorzittenden Burgemeester Reinier Pauw, welk enige huizen verder, op de zelvde graft ſtond, met verzoek, om bijſtand; ook nam deze aan, met de andere Heren te zullen ſpreken, en zijn best te zullen doen, om den oproer te ſtillen. De ſmijters riepen, midlerwijl, dat men hunnen gevangen makker loslaten zou, dan wilden ze 't huis met vrede laten. Bisschop toen nog hoop hebbende op ene goede uitkomst, bad voor den gevangen, dien de Schout eindelijk ſlaakte; doch dit was zo veel als olie in 't vuur, want hunnen wil verkregen hebbende, wierp men ſterker dan te voren. De Schout, na een half uur verloops, verdriet in 't wagen krij- gende, beſloot, met den Onderſchout te vertrekken. Rem Bisschop, zijne huisvrouw Lysbet de Bisschop, zuster van Jan de Bisschop, Raad der ſtad, en zijn's broeders huisvrouw, baden en ſmeekten, dat zij toch blijven zouden, zeggende:

„ mij-

„ mijne Heren, zo gij weggaat, zijn wij gelijk als overgele-
„ verd." Doch 't antwoord was: „ wij konnen hier den
„ gantfen dag niet blijven; wij hebben daar toe geen last van
„ Burgemeesteren." Bisschop betuigde hier op: „ gemeend
„ te hebben, dat de Schouten altoos last hadden, om kwaad
„ te verhoeden; en zulken, die beledigd werden, te be-
„ fchermen;" te gelijk vragende: „ of 'er, zo dit niet zijn
„ kon, geen middel ware, om tien of twintig foldaten te
„ bekomen, op zijne eigen kosten?" Doch zij zeiden: „ niets
„ te kunnen doen, zonder last van Burgemeesteren; maar
„ zij zouden agteruit gaan, en hun best doen, om de jongens,
„ die voor 't huis waren, te verjagen." Doch de Onder-
fchout Haan, den degen trekkende tegen 't grauw, werdt
met ftenen geworpen; en terftond daar na, riep men: *de Schout gaat weg; 't huis is ons ten prijs, met al wat 'er in is.* Straks wierp men, met zo veel gewelds, op deur en vengfters, dat niemand in 't voorhuis, of in de zijdkamer duren kon. Bisschop en zijne huisvrouw befloten toen, de boeken, het geld en enige andere dingen van waarde van agteren over de fchutting, in den tuin van den Schepen Overlander, te bergen, waar in zij van enige arbeiders, die, onder ene hagelbui van ftenen, door de agterdeur in huis gelaten waren, geholpen werden. Bisschop zelv' bergde zig ook in 't huis van Overlander, na dat hij 't geweer, welk hij in huis hadt, zorgvuldig verfteken hadt, op dat 'er geen groter geweld mede gepleegd werdt, 't huis met den meesten huisraad, latende ten proije der plunderaren. Zijne huisvrouw bleef nog enige tijd na hem in huis; doch vloodt, eindelijk met veel gevaar naar de heren-graft, daar haar 's mans broeder, Jan Egbertzoon Bisschop, woonde, wiens huis ook reeds met plundering gedreigd was, en waar men al enige glazen hadt ingefmeten. De vrouw, van 't grauw gevolgd wordende, geraakte in een kasfenmakers huis, en uit hetzelve in den tuin van Burgemeester Witsen, daar men hare kinderen, heimelijk bij haar bragt. 't Grauw hadt, midlerwijl, het hek of de glinting, voor 't huis van Rem Bisschop ftaande, uit den grond

grond gerukt, en met de deur derzelve, ook met ene plank, zo geweldig gebonsd op de deur van 't huis, en van den kelder, dat zij de laatste eindelijk, open kregen; toen sleeptenze twee zware balken uit den kelder, waar mede geweldiglijk op de huisdeur gerameid werdt. Eindelijk raakte de deur los, en het geboefte raakte om elf uren in huis, daar toen alles geplunderd en vernield werdt. De vaten met koopmanschappen werden geopend, en twee kisten, met kostbare boeken, die Bisschop uit *Engeland* ontvangen hadt, verscheurd. De voorraad van spijze en drank werdt te lijve geslagen, weggevoerd, of vertreden en geplengd; de schilderijen in stukken gesneden; een ijzeren kist, die men niet open krijgen kon, naar de graft gesleept, daar men ze zou ingeworpen hebben, zo 't niet door den Schepen, Pieter Matthyszoon, belet geworden was. De schade, door Rem Bisschop, bij deze plundering geleden, is naderhand op 5000 guldens begroot.

Intusschen waren de Wethouders op 't stadshuis bijëen gekomen, en hadden, terstond, de samenrotting en 't geweld aan de huizen van Rem en Jan Egbertsz. Bisschop, welk toen nog niet op 't hoogst gekomen was, bij openbare afkondiging verboden. Doch dit verbod hielp luttel; en 't plunderen ging zijn gang, tot dat Burgemeester Pauw en enige Schepenen en Raden, omtrent ten twaalf uren, voor 't geplunderde huis verschenen, de plunderaars door hunne tegenswoordigheid alleen verstuiven deden. De Heren traden vervolgens naar binnen, daar Rem Bisschop en zijn huisvrouw, na dat zij vier uren buitenshuis geweest waren, zig eerlang weder bij hun vervoegden. Burgemeester Pauw beklaagde zijn lot met tranen; en 't huis wierd door enige Soldaten bewaard; ook dat van Jan Bisschop, het welk den volgenden dag, andermaal gedreigd werdt. Zelvs werden enige andere huizen van *Remonstranten*, tegen den avond van den 20sten met Soldaten voorzien. En, 't grauw was indedaad zo verbitterd en opgewonden tegen deze lieden, dat twee hunner, Kornelis Klaasz. Spring, beschuitbakker, en Abraham Antoniszoon, kaarsemaker, gedurende de plundering van Rem Bisschops huis,

huis, op ſtraat aangerand, met ſteenen geſmeten, en in groot gevaar van hun leven gebragt wierden, tot dat de eerſte zig bergde in 't huis van den Schout, daar hij wel ontvangen werdt, en tot 's avonds vertoefde; en de ander in dat van een ſpekverkoper, daar men hem nogthans agter na liep, en noodzaakte over twee daken te klouteren, en ene veiliger ſchuilplaats te zoeken.

Burgemeesteren gaven den 20 van dezę zelvde maand, den Raad kennis van 't gebeurde aan 't huis van REM EGBERTSZ. BISSCHOP. De Raad verſtond: dat men niet alleen tegen diergelijke ongeregeldheid behoorde te waken; maar ook het onbehoorlijk prediken ſcherpelijk verbieden; voorts moest men de plunderaars zoeken in handen te krijgen, en het ſtroijen van parquillen waar in de Wethouderſchap beſchimpt of gelasterd werdt, door de beste middelen tragten voor te komen. Ingevolge dit beſluit, maakte 't Geregt ene keur, die 's anderendaags afgekondigd werdt, en waar uit men den geest der leden daar van eigenaartig koste opmaken; want „ de „ opſchudding werdt bij die keure, geweten aan de *Remonſtran-* „ *ten*, die zonder nood of wettelijke reden afgezonderde vergade- „ ringen gehouden hadden, welke vergaderingen nu uitdrukke- „ lijk verboden werden."

Om ware het mogelijk bij REM EGBERTSZ. BISSCHOP's uitgeſtaan grievend leed, nog honenden ſmaad te voegen, werdt hem die lidmaat der gereformeerde kerke was, 's anderendaags na de plundering, door twee Ouderlingen, uit den naam des Kerkenraads aangezegd, dat hij zig van 's Heren avondmaal 't welk des zondags daarna ſtond gevierd te worden, zou hebben te onthouden; dit lot viel mede te beurt aan JAKOB LAURENSZ. REAAL, Secretaris der Admiraliteit, en aan enige anderen, die naderhand alle openlijk van de gemeente werden afgeſneden; namelijk op den 31 december 1623, wanneer REM en zijne huisvrouw LYSBETH FILIPS DE BISSCHOP, bij openbare afkondiging van den predikſtoel in de nieuwe kerke *geëxcommuniceerd*, of in den ban gedaan werden; om dat zij het gevoelen der *Remonſtranten* toeſtemden en dezerlver vergadering bijwoonden of ge-

gelijk in de *Onpart. Chron.* bl. 47 meer overeenkomſtig met den inhoud van het kerkelijk vonnis uitgedrukt wordt, „ om dat „ zij niet ſlegts bij hun *ketters gevoelen* bleven, maar zig ook „ in de *Remonſtrante* en *Wederdoperſe* vergaderingen laten vin„ den." REM EGBERTSZ. BISSCHOP, dat een braaf en daar bij eerlijk man is geweest, wel geoeffend in veelerlei konſten en wetenſchappen, overleedt ruim een jaar na deze afſnijding van de gemeente, op den 10 april 1625. —— VOETIUS *Polit. Eccl. Pars* III. *Tract.* IV. *Cap.* I. P. A. LIMBORCH, *vita* S. EPISCOPII p. 91-102. 291. 303. G. BRANDT, *Hiſt. der Reform.* II. D. bl. 487-499. BRANDT, *Dagwijzer*, bl. 691. WAG. *Vad. Hiſt.* X. D. bl. 147. 149. WAG. *Beſchr. van Amſt.* IV. St. bl. 180. 277. 287. 343.

BITTER (KRISTINA), was de grootmoeder der huisvrouwe van den om zijne geleerdheid als vaderlandsliefde, zo zeer beroem'den Ridder, P. C. HOOFT. Zij is eerst gehuwd geweest met ANDRIES VAN ERP, en daarna met ARNOUT FABRY. In de moorddadige plundering door de *Spanjaarden* in 1576, te *Antwerpen* gepleegd, gaf deze vrouwe bijzondere blijken van ene onverzaagde kloekmoedigheid. Zij en hare moeder AGATA OOMS, ene hoogbejaarde weduwe, hadden zig om ware 't mogelijk voor de bloeddorst der vervolgers, die kunne nog jaren ſpaarden, te beveiligen, in een afgelegen kelder begeven; dan het geweld, dat op de huisdeur werdt gepleegd, bewoog de oude vrouw, zig uit hare ſchuilplaats te begeven, om te zien wat 'er gaande was; juist op hare aankomst ſlaat een vaatje buskruit de deur aan ſtarden, en haar zelve te morſelen. De dogter op het gehoor van den donderenden ſlag door het vaatje buskruid verontzaakt, ſchiet toe, en vind hare moeder verzengd levenloos in het voorhuis liggen. Nog ter nauwernood van haar' eerſten ſchrik bekomen, grijpen de ſoldaten deze waardige vrouwe, die tuſſen de 40 en 50 jaren bereikt hadt, op de onmenſchlijkſte wijze aan, en zoeken haar door de verregaandſte bedreigingen te dwingen, om aantewijzen waar haar man en geld was; doch zij volſtandig weigerende, om

het

het een of ander te ondekken, wierdt door deze balddadige krijgsknegten, met een ſtuk lont om den hals aan enen ladder gehangen; en men liet haar in dezen benauwden toeſtand, tot dat zij bijna den jongſten adem ſtond te geven; toen men vermerkte, dat zij het niet langer zonder te ſlikken konde uithouden, wierdt zij los gemaakt, en een weinig bekomen zijnde, herhaalden de Soldaten hunne vragen, en hongen haar, die bij de gedane weigering bleef volharden, op nieuw aan den ladder, het geen zij vervolgens ten derdemale herhaalden; doch deze wreedaarts ziende dat zij niets op haar konden verwinnen, lieten haar in dien beklaaglijken toeſtand, en trokken de deur agter zig toe; dan zij waren nauwlijks geweken, of een der verſcholen zittende huisgenoten ſchoot toe, en kwam nog even tijds genoeg om haar van den dood te bevrijden; hij ſneed de lont aan ſtukken en redde dus haar leven, dat zij nog enigen tijd, zeer droefgeestig en in het verſtand verzwakt, ten eenemalen verzuft doorbragt. —— HOOFT, *Nederl. Hiſt.* XI. B. bl. 472.

BIVOORDE (LODEWYK VAN), geboren te *Rhode St. Pierre*, zijnde een dorp twee uren van *Leuven* gelegen, zo als men moet veronderſtellen omtrent het laatſte van de XIVde eeuw, doordien hij in 1430 of daaromtrent gezegd wordt in den bloei van zijne jaren geweest te zijn. Hij was reguliere Kanunnik in de Abtdije van *Groenendaal* nabij *Brusſel* in het bosch van *Soignié* gelegen, en hij beſteedde 'er zijne ledige uren, om ſtigtelijke verhandelingen in latijnſe vaersſen te ſchrijven, welke nimmer het licht hebben gezien, maar in het genoemde klooster bewaard worden, en waar van men de lijst vindt bij PAQUOT. —— MASTELINI, *Necrologium viridis vallis*, p. 155. 162. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 826. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XVII. p. 172, 173.

BIZE (VEDASTUS), is geweest Licentiaat en Pastoor van de parochie *Fontenoij*, in het bisdom van *Atrecht*. Hij heeft in het licht gegeven: *De providentia Dei circa res temporales. Duaci* 1632. in 8vo. —— J. F. FOPPENS, *Biblioth. Belg.* p. 1151.

BLAAUW (JOAN), Schepen en vermaard Boekdrukker te *Amſteldam*, was de oudſte zoon van WILLEM JANSZ. BLAAUW, en is zijn vader in den boekhandel opgevolgd; ook was hij geoeffend in de regtsgeleerdheid, en geen onbedreven Advokaat. In 't jaar 1651 werdt hij verkoren tot Schepen en Raad van zijne vaderſtad, doch bleef des onaangezien den handel voortzetten. Schoon de Atlas en Stedenboeken de voornaamſte werken zijn, die van zijne drukkerije zijn voortgekomen, heeft hij 'er egter verſcheiden anderen gedrukt, die in fraijheid van papier en netheid van letter, voor de hedendaagſe zo zeer geroemde drukken van FOULIS en BASKERVILLE, in geenen dele behoeven onder te doen: getuige hier van onder anderen, het *Corpus Juris Civilis*, *opera & ſtudio* S. VAN LEEUWEN, bij hem in 1663 in folio gedrukt, en waar van het grieks der *Novellen*, zo heerlijk is uitgevoerd, dat men niets fraijer van dien aart kan uitdenken; als mede het zelvde werk in gr. 8vo. in 1664 uitgekomen, waar in men verzekerd, dat geen ene drukfeil gevonden wordt, dan alleen bij de tweede afdeling, in de plaats van *Pars ſecunda*, *Pars ſecundus*, en dat zulks nog met opzet zoude geſchied zijn. Ook is van zijne pers voortgekomen, ene *franſe* vertaling van HUG. GROTII, *Annales de Rebus Belgicis*, waar van de *Katwijkſen* Leraar A. PARS in zijne *Naamrol der Bataviſe en Hollandſe Schrijvers*, bl. 287. getuigt, dat de opdragt van onzen BLAAUW aan de Staten van *Holland*, voortreffelijk is. Het is aan zijne noeste vlijt en arbeid ook, dat men 't grootſte gedeelte van den uitmuntenden *Atlas*, XII. Delen in allergrootst folio uitmakende, is verſchuldigd; en VOSSIUS, die hem teffens als een groot Sterrekundigen en ſchrander Aardrijksbeſchrijver opgeeft, zegt, dat hij het publijk, zo wel verrast als verblijd heeft, door het wonderbare vernuft, met welke hij zijne *Stedeboeken* heeft vervaardigd. BORREMANS betuigt, dat hij door zijnen arbeid en geduldigen ijver, met welke hij zijne boeken heeft gedrukt, zulke belangrijke dienſten aan het gemeenebest der letteren heeft bewezen, dat zijn naam met glans van roem zal leven, zo lang 'er Geleerden in wezen zijn,

en

en de boeken zullen duren; en, dat het enkel zijne verdienſte is, die hem de keuze heeft waardig gemaakt van den *Zweedſen* Koning GUSTAVUS ADOLPHUS, welke hem tot zijnen Drukker aanſtelde. Zijne drukkerij ſtondt eerst op de blomgraft, doch werdt daar na verplaatst agter de Nieuwekerk, in het gebouw daar het latijnſe ſchool pleeg te zijn; en bevatte negen drukpersſen, die de negen muſen genoemd werden. Doch deze uitmuntende drukkerij was maar weinige jaren aldaar in ſtand geweest, toen zij op den 22 februarij des jaars 1672, ongelukkelijk, met een aanmerkelijk gedeelte van den afgedrukten *Atlas* en *Stedeboeken*, ook de meeste letters en koperen platen, door de verſlindende vlam werden vernield; de ſchade hier door veroirzaakt, vindt men op 382000 guldens begroot. De Jeſuit PAPENBROCH berigt ons, dat ſommige dweepzieke menſchen te *Amſteldam*, i: eloos genoeg waren, om dit ongeluk aan te merken, als ene hemelſe ſtraf, over het drukken van enige *Roomſe Kerkboeken*, en andere voorname werken, met welken men, ten tijde van den brand, bezig was; zekerder is het, dat dit aanzienlijk verlies een gevoelige ſmart bij alle ware beminnaars van konst en geleerdheid te wege bragt. De Heer BLAAUW overleefde niet lang zijnen rampſpoed, want hij ſtierf den 28 december 1673. ——— KONIGH, *Bibl. vet. & nov. voc.* MAGIRI, *Eponymalog. voc.* VOSSIUS, *de Scientiis Mathematicis.* C.XLIV. §. 40. p. 263. Jo. FABRICII, *Hiſt. Biblioth.* Part. III. p. 469. ANT. BORREMANS, *Epiſt. ad* THEOD. AB ALMELOVEEN, p. 120. *post vit. Stephanor.* J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 582. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars IV. p. 437, 438. D. CLEMENT, *Bibl. curieuſe.* Tom. IV. p. 267--276. WAG., *Beſchrijv. van Amſt.* VIII. St. bl. 661, 662. XI. St. bl. 287, 288. K. LESCAILIE, *Poëzij.* II. D. bl. 318. J. VOS, *Gedichten.* I. D. bl. 525.

BLAAUW (WILLEM JANSZOON), de vader van JOAN BLAAUW, is te *Amſteldam* geboren, in of omtrent het jaar 1571, daar hij een aanzienlijken boekhandel heeft gedreven, en verſcheidene fraije werken in 't licht gebragt; ook hadt hij

zig op de oefening der wiskundige wetenschappen toegelegd; en was in zijne jeugd, een leerling van den beroemden TYCHO BRAHÉ geweest. Hij overleed den 18 october 1638, twee zoons JOAN en KORNELIS nalatende. BLAAUW was een kundig en geleerd man, die de latijnse, franse en hoogduitse talen volkomen magtig was; en GROTIUS geeft hem den roem, de naarstigste Boekdrukker van zijnen tijd te zijn geweest; hij bezat een uitmuntend vernuft, en een verwonderlijk goed oordeel. Ook heeft hij de volgende werken over de *Sterren-* en *Zeevaartkunde* geschreven, welke nog ten huidigen dage bij de kenners in achting zijn: 1. Groote Zeespiegel / Amst. 1653. 2. Delen. in fol. 2. Onderwijs in de Hemel- en Aard-Globen. Ib. 1647. in 4to. 3. Tafelen der breedte van den opgang der Zonne. Ib. 4to 4. Van de Declinatie der Zonne. Ib. 8vo. —— GER. VOSSIUS, *de Philolog.* Cap. XI. §. 27. p. 64. *Idem, de Scient. Mathem.* Cap. XXXVI. §. 46–49. p. 199–201. GROTIUS, *Epist.* pag. 124. KONIG, *Bibl. vet. & nov. voc.* T. MAGIRI, *Eponymolog. voc.* MORHOF, *Polyhistor. Mathem.* Lib. IV. §. 8. p. 467. T. II. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 408. C. SAXI, *Onomast. liter.* Pars IV. p. 348. BAILLET, *Jugemens des Scavans.* T. I. p. 219. WAG., *Beschrijv. van Amst.* XI. St. bl. 286.

BLAAUWHULK (JAN SIMONSZ.), is geweest Raad en Schepen der stad *Enkhuizen*. De Heer CENTEN heeft in zijne beschrijving van die stad, menigmalen gebruik van zijne Gedenkschriften gemaakt. —— A. PARS, *Naamrol der Bat. en Holl. Schrijvers.* bl. 150.

BLAER (JAN DE), is geboren te *Diest* in *Braband* in de XVde eeuw; hij begaf zig in de orden der Benediktijners, en wierdt Prior van het klooster *St. Jakob* te *Luik*, alwaar hij in 1496 schreef: *Tractatus, sive historia de revelatione institutionis festi venerabilis Sacramenti, constans articulis &c.*; gevoegd bij het aanhangzel van het *Magnum Speculum Exemplorum*, p. 70–75. gedrukt te *Douai* 1603. in 4to. —— FIESEN, *Origines Festi Corp. Christi.* p. 253. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 581. PAQUOT, *Mem. liter.* Tom. II. p. 196.

BLANK-

BLANKAART (NIKLAAS), Hoogleraar in de grieksche taal en geschiedenissen, te *Vrancker*, is geboren te *Leijden* den 27 december 1624, uit een zeer aanzienlijk geslagt. Want zijn oud overgrootvader was STEVEN BLANKAART, Drossaard van *Heusden*; zijn overgrootvader KORNELIS, hadt ter vrouwe ADRIANA VIERLING, eene dogter van NIKLAAS VIERLING, Raad van WILLEM DEN I, Prinse van *Oranje*; zijn grootvader NIKLAAS, is mede Drossaard van *Heusden* geweest, en hadt in huwelijk ALIDA BOL, dogter van JOAN BOL, Burgemeester te *Utrecht*; hier verwekte hij drie zoons bij, waar van de middelste STEVEN, de vader van onzen NIKLAAS is geweest, een geleerd man, die het Hoogschoutambt van *Leijden* heeft bekleed, doch in NIKLAAS zijn vroege jeugd zeer ontijdig, door het vallen van een paard, overleedt. Zijne moeder ANNA, was uit het beroemde geslagt der HEEMSKERKEN herkomstig, zijnde de dogter van HENDRIK VAN HEEMSKERK, Burgemeester der stad *Leijden*. Deze brave vrouw, overleedt benevens een groot aantal van hare bloedverwanten in het jaar 1636, aan eene besmettelijke ziekte, die toen ter tijd door gants *Nederland*, en inzonderheid te *Leijden* sterk woedde. Dus geraakte onze NIKLAAS, slegts twaalf jaren zijnde, ouderloos, en onder het bestier van twee voogden, zijnde WILLEM SERJANSENS en JOAN VAN LEEUWEN, beide mannen van beproefde trouwe en Schepenen der stad, die ook alle vlijt aanwendden om hem eene goede opvoeding te bezorgen; ook beantwoordde hij hunne pogingen op de beste wijze; en zig in de eerste beginzelen der wetenschappen met een ongemene vlijt geoeffend hebbende, wierdt hij vroegtijdig Student; genoot het onderwijs in de arabische en persische talen van den beroemden GOLIUS, terwijl hij de lessen in de geschiedkunde van den in dat vak bedrevenen BOXHORN hoorde, en geen weinig vrugt trok uit de geleerde verkering van SALMASIUS, die zig toen te *Leijden* onthieldt, en behagen in des jongelings vernuft geschept hebbende, hem eene tedere vriendschap toedroeg. Met dus vlijtig in de renbaan der wetenschappen voort te snellen, verkreeg hij reeds voor het eindigen der jaren van zijne jongelingschap,

den naam van geleerd, en bijzonder bedreven te zijn in de ſchriften der *Grieken* en *Romeinen*, 't welk van die uitwerking was, dat hij nog maar 20 jaren oud zijnde, op den 13 october 1645, door ERNST WILLEM, Grave van *Bentheim*, tot Hoogleraar in de wijsbegeerte en geſchiedenisſen aan het gijmnaſium van *Steinfurt* wierdt beroepen; en dezen hem toevertrouwden post, bekleedde hij tot zulk een groot genoegen van den Graav, dat die hem ook tot zijnen Raad aanſtelde. Toen in 1650 te *Middelburg* een Gijmnaſium wierdt opgerigt, beriep men aldaar onzen BLANKAART den 3 ſeptember, tot Hoogleraar in de geſchiedkunde en oudheden, ALEX. MORUS in de godgeleerdheid, GEORG CRAGIUS in de regtskunde en CLAUDIUS LE GRAS DE ST. HILAIRE in de wijsbegeerte. BLANKAART beijverde zodanig de belangen van dit nieuwe opgerigte kweekſchool van geleerdheid en wetenſchappen, dat de Staten van *Zeeland*, zijne pogingen om dit inſtituit in bloei te brengen, willende vergelden, en hem daar voor hunne goedkeuring doen blijken, hem tot Geſchiedſchrijver der provintie aanſtelden. De ſlegte opgang dien niettegenſtaande dit alles, het gijmnaſium hadt, gevoegd bij de ſobere bezolding die onze Hoogleraar aldaar genoot, bewogen hem, na een behoorlijk affcheid genomen, en een loffelijk getuigenis, zo van de Regering als Kerkenraad verkregen te hebben, *Zeeland* te verlaten, en zig naar *Friesland* te begeven, alwaar hij zijne woonplaats op het aangename vlek *Heremveen* vestigde, na alvorens te *Harderwijk* met zeer veel roem tot Doktor in de medicijnen te zijn gepromoveerd; hier oeffende hij gedurende negen maanden de praktijk, waar na hij door Princeſſe ALBERTINA, weduwe van den *Frieſen* Stadhouder WILLEM FREDERIK naar *Leeuwarden* geroepen werdt, om het opzigt te hebben over de letteroeffeningen van haren zoon HENDRIK KASIMIR, die toen tien jaren hadt bereikt. Vijf jaren later, namelijk den 27 november 1669, wierdt hij in de plaats van PIETER MOLL, tot Hoogleraar in de griekſe taal en geſchiedenisſen, aan *Frieslands* Hogeſchool aangeſteld. Toen in 1671 gemelde Prins KASIMIR te *Franeker* als Akademie-burger zijn verblijf nam, wierdt aan BLANKAART de

zorg

zorg toevertrouwd, om zijne ſtudien te regelen. Tweemalen heeft hij het Rectoraat waargenomen, als in 1679 en 1685; in welk laatstgenoemde jaar, hij ook in die hoedanigheid op den 24 ſeptember, door ene plegtige latijnſe redevoering het 200 jarig jubelfeest van de Akademie heeft gevierd.

Onze Hoogleraar huwde den 11 februarij 1650, met MARIA EVERSDYK, ene dogter van MATTHEUS EVERSDYK, die Burgemeester en Hoofd-Officier te *Goes* is geweest; en verwekte bij haar zeven kinderen, wijf zonen en twee dogters, waar van ſlegts de jongſte dogter ANNA MARIA, hem heeft overleefd, zijnde deze in 1744 t *Franeker* in den ouderdom van 81 jaren overleden. Zijne huisvrouw, die met de beminnelijkſte ziels- en lighaamshoedanigheden begaaft was, en daar te boven door de fortuin in ene ruime mate begunſtigd, ſtierf tot zijn innige zielenſmert in ſeptember 1674. Met den dood van deze brave gezellin, ſcheen het of BLANKAART zijne fleur ook ten enemalen hadt verloren, benevens zijne aangeborene vrolijkheid; hij wierdt van tijd tot tijd droefgeestig, ziekelijk van geſtel en zukkelende; en dit nam zodanig met de tijd toe, dat hij de laatſte tien jaren van zijn leven geen kollegie hielât, noch enige ambtsbezigheid uitoeffende; en het was met alle gelatenheid en onverſchrokken moed, dat hij den naderenden dood te gemoed zag, en met een christelijk vertrouwen overleedt, den 15 meij 1703.

Dat NIKLAAS BLANKAART een doorgeleerd man is geweest, daar bij buitengemeen vlijtig en arbeidzaam, getuigen de werken van latijnſe en griekſe Schrijvers, dien hij behalven zijn overige menigvuldige letterarbeid, met aantekeningen verrijkt, heeft in 't licht gegeven, en waar van wij de optelling hier laten volgen. 1. QUINT. CURTIUS, *Hiſtoriæ Alex. Magni. Lugd. Bat.* 1649. 8vo. 2. L. A. FLORI, *Epitome Rerum Romanarum. Ib.* 1650. 8vo. 3. ARRIANUS, *de expedit. Alexandri. Amſt.* 1668. 8vo. 4. ARRIANI *Tactica, acies contra Alanos. Periplus Ponti Euxini & Maris Erythræi, de Venatione.* EPICTETI *Enchiridion cum Paraphraſi, ejusdem Apophthegmata &c. Amſt.* 1683. 8vo. 5. HARPOCRATIONIS, *Lexicon &c. Lugd. Bat.*

1683. 4*to*. 6. PHIL. CYPRII, *Chronicon Eccleſiæ Græcæ, e MS. Byzantino primum vulgatum & Lat. redditum. Accedit* CHRISTOPH. ANGELI, *de Statu hodiernorum Græcorum Enchiridion cum ver.* G. FELAVII. *Franeq.* 1679. 4*to*. 7. THOMÆ MAGISTRI, *Dictionum Atticarum Eclogæ, emendatæ, opere univerſo diſpoſito, & addito Catalogo veterum Scriptorum, Quorum in hiſce Eclogis mentio. Franeq.* 1690. 8*vo*. & 1698. Waar bij nog behalven de zijne, ook de aantekeningen van den Hoogleraar LAMB. BOS zijn gevoegd. 8. *Orationes tres: Panegyricus Matthæuſio et Pavio a ſtabilita pace Monaſterio reducibus ſacratus. Leidæ.* 1648. *Adlocutio ad Celſiſſ. & Illuſtr. Principem* HENRICUM CASIMIRUM, *qua adventum ejus in Acad. Franeq. ſolemniter gratulabatur. Fran.* 1671. *fol. & Panegyricus pro Jubilæo S. Feſto Sæculari Acad. Ibid.* 1685. *fol.* 9. *Tabulæ Geographicæ Aſiæ, Europæ & Africæ veteris.* —— Nog hadt hij onder handen genomen, om aantekeningen op CYRILLUS te vervaardigen, en ingevolge het getuigenis van den geleerden REGIUS, heeft hij een groot gedeelte daar van afgewerkt; doch dit zo min als zijne overzieningen van THUCYDIDES, hebben immer het licht beſchouwd. Ook onderhieldt onze Hoogleraar briefwisſeling met vele Geleerden van zijnen tijd; waar onder SALMASIUS, JOH. FRID. GRONOVIUS, ABR. BERKELIUS, HENNINIUS, JAC. LYDIUS en anderen, die gevonden worden in *de Sylloge Epiſt.* BURMANNI, Tom II. —— FABRICII, *Biblioth. Gr.* Lib. IV. C. 8. pag. 273. CRENII, *Animadv. Philolog.* Part. VI. p. 44--47. J. REGII, *Oratio fun.* E. L. VRIEMOET, *Athen. Friſ.* p. 504--511. *Catal. Bibl.* BUNAV. Tom. I. Vol. II. p. 1089. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars IV. p. 526, 527. BAILLET, *Jugemens.* Tom. II. p. 269. *Tegenw. ſtaat van Zeeland.* I. D. bl. 194.

BLANKAART (STEVEN), een zoon van den bovenſtaanden NIKLAAS en MARIA EVERSDYK, is geboren te *Middelburg* den 24 october 1650. Veel genegenheid voor de geneeskonst betonende, wierdt hij na het latijn geleerd te hebben, bij een Apotheker geplaatst, ten einde de kruid- en ſcheikunde te oeffenen; vervolgens begaf hij zig naar de Akademie, en wierdt

wierdt den 18 october 1674 tot Doktor in de wijsbegeerte en medicijnen aangeſteld. Vervolgens vestigde hij zijne woonplaats te *Amſteldam*, oeffende aldaar de praktijk, en overleed in die ſtad den 23 februarij 1702. De Digter en Med. Doktor LUDOLF SMIDS, maakte op hem het volgende vierregelig vers:

Vilis charta tibi BLANCARDUS *ſpirat in auro.*
Forma veri aterno cæſa adamante micet.
Audiit hæc, videnſque meo quis livet honori?
Gemmis an chartis notior, inquit, erit?

Behalven een *Lexicon Medicum*, heeft STEVEN BLANKAART nog in de latijnſe taal geſchreven: *Tractat. nov. de Circulatione Sanguinis per fibras nec non de valvulis in iis repertis. Amſt. in* 12*mo.* Voorts heeft hij een groot aantal werkjes over onderſcheidene onderwerpen der geneeskonst, in het nederduits geſchreven, welke nauwkeurig aangewezen worden, in het *Naamregister van* JOH. ARCOUDE, verbeterd door REINIER ARENBERG. *Rott.* 1773. bl. 52.; als mede nog: Beſchouwinge der Ruyſen en Wormen / met platen. Amſt. 1688. 8vo. Nederlandſche Herbarius. Ib. 8vo. Oefeninge en ongeſtuimheden van de Thee. 's Hage. 1686. 8vo. —— A. HALLER, *Bibliotheca Botanica.* Tom. I. p. 636. alwaar hij een groot Uitſchrijver wordt genoemd. *Biblioth. Anatomica.* Tom. I. p. 630, 631. *& Biblioth. Chirurgica.* Tom. I. p. 441–443. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars V. pag. 242. P. DE LA RUE, *Geletterd Zeeland.* bl. 12, 13.

BLANKENHEIM (FREDERIK VAN), was de LIfte Biſſchop van *Utrecht*, en wierdt in 't jaar 1393, in plaats van FLORIS VAN WEVELIKHOVEN, tot die waardigheid verkozen, op voorſtel en aanbevelinge van WILLEM, Hertog *van Gelder*, tegens genoegen van ALBRECHT, Grave *van Holland*, die ROGIER VAN BRONKHORST, gaarne tot die post hadt verheven gezien. Men vindt aangetekend, dat de *Gelderſe* Hertog door een hoofs compliment, de keur aan ALBRECHT hadt gegeven, wien dat hij begeerde verkozen te hebben; doch wanneer

Graav ALBRECHT den voornoemden ROGIER hadt voorgedragen, WILLEM met veel drift kwam aanſtuiven, en de Kanunnikken op deze wijze aanſprak: „ wij willen niet ſmeken „ noch bidden, maar wij begeren, dat gij mijnen neef FREDERIK VAN BLANKENHEIM, Bisſchop van *Straatsburg*, zult „ verkiezen, en daar voor zullen wij ulieden, en het bisdom „ uit zijnen naam, dankbaar zijn, en al ons leven goede buren blijven." Hier op wierdt FREDERIK ook met meerderheid van ſtemmen verkozen, en door Paus BONIFACIUS DEN XI, in het bisdom bevestigd.

De ſtad *Deventer* bragt ook niet weinig toe, om door hare Gezanten, ARENT UPPERHEEFT en HENDRIK TER BRUGGEN, de verkiezing op FREDERIK te doen vallen, en leverden daar te boven nog een afzonderlijk ſmeekſchrift aan den Paus, om zijne Heiligheids goedkeuren, voor dezen nieuw gekozen Bisſchop te erlangen; voor welke toegenegenheid, de Bisſchop de ſtad *Deventer*, eerst door een brief, en naderhand bij zijn intrede in gemelde ſtad, mondelijk bedankte, en naar gewoonte ſtads regten en privilegien bevestigde. Waar op hij ook nog in dit zelvde jaar, de ſteden *Deventer*, *Kampen* en *Zwol*, niet alleen in de pandſchap van het huis en de heerlijkheid *Diepenheim* bevestigde, maar daar te boven verklaarde, geen Kastelein over hetzelve te zullen aanſtellen, dan met voorkennisſe der drie genoemde ſteden. Zie DUMBAR, *Kerk. en Wer. Deventer.* bl. 623, 624.; alwaar het ſmeekſchrift aan den Paus, benevens den bevestigingsbrief, beide in hun geheel, worden gevonden.

De *Nederlandſe* Schrijvers getuigen eenparig, dat deze Bisſchop een zeer geleerd, kloekmoedig, voorzigtig en ſchrander man is geweest, die altoos een deftig voorbeeld van ene goede regeringe heeft gegeven, en zo lang hij leefde, om zijne goede dienſten aan 't Gemenebest bewezen, bij ieder een grotelijks geacht en bemind is geweest; daarenboven was hij dapper, en in den krijgshandel grondig onderlegd.

In het tweede jaar van zijne regering, toog hij met een goed aantal krijgsknegten over de *Lippe*, in het land van *Munſter*

en verbrandde aldaar het dorp *Oostdorp*, aan JAN en BITTER VAN RAESVELDT toebehorende; om reden, dat zij menigmalen groten last en ſchade aan onderdanen van het *Stigt* hadden toegebragt.

In het volgende jaar verklaarde hij, benevens de drie hoofdſteden van *Overijsſel*, *Deventer*, *Kampen en Zwol*, den oorlog aan den Heer van *Koeverden*, na dat aan denzelven vrugteloos, verſcheiden minnelijke vertogen en voorſlagen waren gedaan, om het landſchap *Drenthe*, benevens het huis te *Koeverden*, door des Biſſchops voorzaten aan de Heren VAN BRONKHORST verpand, ten dienſte van het *Stigt* wederom te laten inloſſen, ingevolge de brieven daar van voorheen gemaakt. Het gevolg van dezen oorlog was, dat het huis te *Koeverden* wierdt belegerd, en de Biſſchop zig daar van bij verdrag meester maakte. In aanmerking van de getrouwe dienſten, welke de drie genoemde ſteden hem, in dezen oorlog, zo kragtdadig hadden bewezen, bedankte hij dezelve bij den aftogt niet alleen opentlijk, voor hunnen bewezenen dienst; maar beloofde teffens ook, om hun ſommige voorregten zo in *Drenthe* als ten aanzien van het huis te *Koeverden*, te zullen ſchenken; welke belofte hij ook in het laatſt van 't jaar 1396 vervulde, ingevolge den brief daar van, te vinden bij DUMBAR, *Kerk. en Wer. Deventer*, bl. 626, 627., waar bij de burgers van *Deventer*, *Kampen* en *Zwol*, met hare goederen, zo wel te water als te land, tolvrij verklaard werden, door het gantſe land van *Drenthe* en *Koeverden*. Daar benevens werdt nog aan de voorzeide drie ſteden, het voorregt geſchonken, dat bij rade van haar en van de ſtanden van *Drenthe*, een Ambtman en Kastelein, uit *Drenthe* of uit *Zalland*, over voorſchreven landſchap en huis te *Koeverden*, door den Biſſchop zou werden angeſteld. Hier van daalt onbetwistelijk af, het nog voor korte jaren in wezen geweest zijnde voorregt, aan de provintie *Overijsſel* toekomende, dat ingevolge ene conventie, in den jare 1668 tusſen gemelde provintie en het landſchap *Drenthe* geſloten, zij het regt hadt, om bij vacature van de zeven, twee Drosten aan het landſchap te leveren, hebbende de der-

derde en vierde toerbeurt: zo nogthans, dat wanneer deze toerbeurten aan de provintie van *Overijsfel* vielen, dezelve gehouden waren, ingevolge vorige refolutien, twee gequalificeerde perfonen aan de landfchap voor te dragen, waar uit, in de Stadhouderloze Conftitutie, door de landfchap de electie gefchiedde, doch zedert het jaar 1748, namens de landfchap, door den Erf-Stadhouder plag te gefchieden, dan welk ambt zedert de revolutie van 1795 is vernietigd.

Ook floot hij in de lente van het volgende jaar, een verbond met de *Friefen*, het welk den 18den april getekend wierdt, en in zijn geheel te vinden is, bij E. v. MIERIS, *Groot Charterboek*. III. D. bl. 625. Jr. SCHWARTZENBERG, *Friesch Plakaatboek*. I. D. bl. 254., en A. MATTHÆUS, *de Reb. Ultraject.* p. 93, 94.

Dit verbond behelsde zaaklijk, deze voorwaarden: „ de „ Bisfchop beloofde *duyfend jaer ende dagh* enen vasten vrede „ te zullen houden, met de landen van *Stellingwerf*, *Schoter-* „ *werf*, *Upfaterland*, *Dodingwerffial*, *Oosterzee en de gemeene* „ *Friezen*, en de gerezen gefchillen, naar inhoud der oude „ Bisfchoppelijke vredebrieven, te zullen moeten afdoen. Die „ van *Drenthe* en *Groningen* zouden hun oud landrecht blijven „ behouden, en *Drenthe* met geen andere floten bezwaard „ werden, dan dat van *Koeverden*; 't welk ook niet fterker „ zou mogen gemaakt worden, dan het toen was, nog buiten „ rade des lands van *Friesland* en van *Drenthe*, aan enigen „ Ambtman werden toevertrouwd. De Bisfchop verbond zig, „ geen vreemd krijgsvolk, door *Koeverden* of *Drenthe*, te zul- „ len laten trekken, om *Friesland* of *Groningen* te befchadi- „ gen." Dit punt zag waarfchijnlijk op de hulpbenden, die Hertog ALBRECHT uit *Duitschland* verwagtte. Wijders verbond zig de Bisfchop, om „ den *Hertoge van Holland*, of an- „ deren uitheemfchen Heren, die *Friesland* den oorlog mogten „ willen aandoen, geene hulp te zullen bewijzen, noch „ doortogt door 't Stigt van *Utrecht*, te zullen vergunnen." Deze waren de voornaamfte punten van 't verbond, 't welk van 's Bisfchops zijde, door de vijf *Utrechtfe* kapittelen, door

de

de ſtad *Utrecht*, en door vier andere *Stigtſe* ſteden, *Amersfoort*, *Deventer*, *Kampen* en *Zwol*, bezegeld wierdt.

REINOLD VAN KOEVERDEN, geen kans ziende om zig in zijn vorig bezit te doen herſtellen, verzoende zig door tusſenſpraak van WILLEM, Hertog *van Gelre*, in 't jaar 1379, met den Bisſchop van *Utrecht*; bij welke zoen de eerstgemelde zig verbond, om alle de handſchriften en pandbrieven van de ſtad en het ſlot *Koeverden*, te zullen overgeven; daarentegen verbond zig de Bisſchop, om aan hem te geven, 15000 *oude Schilden*, te betalen over vijf jaren; ook zoude de Ambtman voor zig behouden, alle de goederen, die hem in het landſchap *Drenthe* toebehoorden. Deze 15000 *oude Schilden*, bij den voorſchreven zoen aan REINOLD VAN KOEVERDEN beloofd, namen de drie hoofdſteden van *Overijſſel*, op ernſtig verzoek des *Utrechtſen* Kerkvoogds, bij enen bezegelden brief aan, te zullen opſchieten, en aan gemelden REINOLD of zijne erfgenamen, op den 14 meij des jaârs 1402, te betalen, waar op de Bisſchop aan de gemelde ſteden, enen brief overhandigde, door hem en de kapittels te *Utrecht* verzegeld, waar bij zij aan de drie ſteden beloven, dezelve hier omtrent ſchadeloos te ſtellen. Alle die brieven, en de gemelde zoen, vindt men geboekt, bij G. DUMBAR, *Kerk. en Wereldl. Deventer.* bl. 637. enz.

Het was ook op den 3 meij in dit zelvde jaar, dat Bisſchop FREDERIK, met hulp der drie ſteden, *Deventer*, *Kampen* en *Zwol*, van HERMAN, Here *van Kuinre* en zijne twee zonen, het huis en de heerlijkheid *Kuinre* aankogt, ten gemenen behoeve en voordeel des *Utrechtſen* bisdoms, voor 6200 *oude Frankrijkſe Schilden*, doch de opdragt hier van geſchiedde niet voor het jaar 1407. DUMBAR, *ut ſupra.* bl. 641.

In 't jaar 1399, belegerde bij *Groningen*, willende deszelvs inwoonders dwingen, om zig volgens ouder gewoonte onder de kerk van *Utrecht* te begeven; dan de burgerij weerde zig dapper, en men ſloot eindelijk een verdrag, waar in de *Groningers* in de eerſte plaats erkenden, *mennich hondert jairen geſlain te hebben van des Keijſers wegen ende ghiffte, inne houden*

der

der Kercke van Utrecht; en nemen voorts aan, *ghienen Heere te fullen hulden ngh zich onderdaanig geeven, dat onſen lieven Heere van Utrecht te hinder of te ſchade komen mach &c.* De ſteden *Utrecht*, *Deventer*, *Kampen*, *Zwol* en *Amersfoort*, hongen mede, daar toe verzogt zijnde, hunne zegelen aan dit verdrag. DUMBAR, *ut ſupra.* bl. 646.

Op den 16 augustus van dit zelvde jaar, ſloot Bisſchop FREDERIK, een verbond met die van *Utrecht*, *Deventer*, *Kampen*, *Zwol* en *Amersfoort*, voor den tijd van twintig agtereenvolgende jaren, om binnen dien tijd eenparig te keer te gaan, de zulken, die den een of den ander hunner onregt of geweld aandeden, en dezelve, indien daar van in der minne geene vergoeding wilden doen, door de wapenen tot reden te brengen. DUMBAR, *ib.* 646.

Op den 20 meij 1406, gaf hij een merkwaardige *Landbrief* aan het land van *Vollenhove*, die voornamelijk het *Heijmaal* of lijfftraffelijk gerigt betrof: op den zelvden dag gaf hij nog enen anderen *Landbrief*, insgelijks wel voornamelijk het *Heijmaal* bedoelende, aan het land van *Zalland*; waar in onder anderen bepaald werdt: „ dat Ridderen en Knapen, benevens de „ hoofdſteden *Deventer*, *Kampen* en *Zwolle*, regt zoude weder„ varen na uitwijzinge van het landregt; en dat alle Rigters „ voor hem of zijnen Ambtman ten Heiligen zouden zweren, „ om ingevolge landregt te handelen." Inzonderheid heeft deze *Landbrief* betrekking op de doodſlagen en wondingen; voorts dat men niemand zal mogen vangen, die in den lande gezeten en gegoed is, enz.

Hij ſtilde voorts na vele aangewende moeite, op ene gelukkige wijze, een verſchrikkelijk oproer, door de Arkelsgezinden te *Utrecht* aangeregt, en na zig kloekmoedig uit de moeilijkheden, hem en 't *Stigt*, door de *Hollandſe* beroertens, onder Gravin JACOBA aangedaan, gered te hebben, is hij den 9 oct ber des jaars 1423, op het ſlot te *Vollenhove* in *Overijſſel* overleden, na dat hij het bisdom ruim dertig jaren agteréen, loffelijk hadt beſtierd; en hij is te *Utrecht* in den Dom aan de zuidzijde van het koor, op ene plegtige wijze begra-

ven.

ren. —— L. DE CASTILLION, *Chron. Sacr. Belg.* BEKA & HEDA, *Hiſt. Ultraj.*, *cum notis* BUCHELII; *in* HEDAM. pag. 265--277. G. DUMBAR, *Analect.* Tom. II. p. 380. C. SCHOTANUS, *Kerk. en Wereldl. Geſchiedenis van Friesland.* bl. 202. VAN HEUSSEN, *Kerk. Hiſt. en Oudh.* I. D. bl. 283, 284. K. BURMAN, *Utrechtſe Jaarb.* I. D. bl. 55. 83. 138. 277--279. J. W. RACER, *Overijſ. Gedenkſt.* III. D. bl. 113--118. VII. D. bl. 112. WAG., *Vad. Hiſt.* III. D. bl. 333, 334. 492. M. WINHOFF, *Landr. van Auerisfel*, *druk van* 1782. *met aant. van* J. A. DE CHALMOT, bl. 187. *aant.* (63).

BLANKHOF (JAN TEUNISZ.), Konſtſchilder, is geboren te *Alkmaar*, op koppertjes-maandag van het jaar 1628, de vader ons onbekend, doch de moeder was aldaar ſtads vroedvrouw geweest. Zijn eerſte leermeester in de teken- en ſchilderkonst was ARENT TEERLING, aan wien de bijnaam van *Sinceer* was gegeven; en ſchoon deze op de naamlijst van de *Alkmaarſe* Konſtenaars als meester ſtaat aangetekend, ſchijnt het egter, dat hij in die tijd een van de geringſte der broederen zal zijn geweest, en meerder gebruik van den verwkwast maakte om zijn kost te winnen, dan het konstpenſeel daar toe te bezigen. Hoe 't ook zij, BLANKHOF veranderde ſpoedig van meester, en geraakte bij PIETER SCHEVENBURG, en van daar bij den meer bekenden Konſtenaar CEZAR VAN EVERDINGEN, teffens ook leſſen nemende van GERRIT DE JONG; hier vorderde hij door konſtijver aangevuurd, zo ver, dat hij op eigen wieken kunnende drijven, en door reislust geprikkeld, zig naar *Rome* begaf, daar hij twee à driemalen op verſchillende tijden is geweest. Wel dra geraakte hij hier in het gezelſchap der Bentvogels, die hem JAN MAAT doopten, en bij die naam is hij ook best bekend bij de konstminnaars der zeeſchilderijen.

JAN MAAT was los en vrij ongebonden van leven, insgelijks los in 't ſchilderen, waar door zijn aart die woelig was zijn penſeel tot vaardig ſchilderen gewende; ook hebben de Konſtkenners opgemerkt, dat wanneer hij meerder moeite aanwende,

de, om zijn werk uitvoeriger en meer gepolijst te doen voorkomen, als dan die geestige losheid en ſtoute trekken daar in niet gevonden werden. Een van zijn beste ſtukken, is een ſtrandgezigt, dat buitengemeen konſtig en natuurlijk is geſchilderd; de zwalpingen of overbuitelende rolling der ebbende en aanvloeijende zeegolven op den oever, is daar verwonderlijk ſchoon en levend in vertoond.

Buitengemeen wispelturig van aart was BLANKHOF, dit maakte ook dat hij genoegzaam geen vast verblijf hadt; en hij zig in het voorjaar van 1669 onder anderen op de vloot begaf, die tot ontzet van *Kandia*, onder 't beſtier van den Graav VAN WALDEK, was beſtemd. In 't jaar 1674, bevond hij zig te *Hamburg*, en hij moet korte jaren daar na overleden zijn. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwb.* II. D. bl. 198--200.

BLANKVOORT, is de naam van een zeer oud adelijk geſlagt in *Overijſſel*, dat reeds voor verſcheidene verlopen eeuwen in genoemde provintie is beroemd geweest, en grote mannen zo in de raadzaal, als krijgsdienſt heeft opgeleverd; dan doordien het mannelijk oir hier van is uitgeſtorven, zullen wij 'er niet verder over uitweiden.

BLANKWALT (JUSTUS), is geweest Licentiaat in de godgeleerdheid en Kanunnik te *Antwerpen*; men beſchrijft hem, als ongemeen afkerig te zijn geweest, van alle uiterlijke pragt en opſchik; dit ſluit egter geene zindelijkheid uit, maar onze BLANKWALT was daar bij morsig, en een ongemeen ſlordig heertje, ten aanzien van zijne kleding en huishoudelijk bewind; en ſchoon onreinigheid, ingevolge het gemene ſpreekwoord geene *heiligheid* is, wordt egter deze knaap, als buitengemeen godvrugtig beſchreven, daar bij onvermoeid in het ſtuderen. Hij ſtierf te *Antwerpen* den 19 maart 1600, en wierdt in de kathedrale kerk aldaar begraven; na dat hij in 1588 door den druk hadt gemeen gemaakt het volgende voortbrengzel zijner lettervrugten: *Modus placandæ iræ Divinæ, ho. tumultuoſo tragico tempore. in 8vo.* —— F. SWEERTII, *Athen. Belg.* J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 783.

BLAN-

BLANSAART (ABRAHAM en JAN), geboortig van *Leijden*, waren in 1623 medepligtigen in den beraamden moord van Prins MAURITS; doch horende dat deze roekeloze aanflag ontdekt was, namen zij de vlugt uit *Holland*, en kwamen over *Vollenhove* te *Grol*, toen ter tijd door de *Spanjaards* bezeten; doch de vrees dat deze hen mogten vatten en losgeld afpersfen, deedt hen naar *Vollenhove* te rug keren, van waar zij door *Friesland* en *Groningen* naar *Delfzijl*, en vervolgens naar *Embden* trokken, daar zij des nagts in de herberg *den Helm* fliepen, en 's anderendaags den 18 februarij een wagen namen, om naar *Stikhuizen* te rijden; doch een nieuwe angst, zo eigen aan fchuldige gewetens, voerde hen naar *Embden* te rug; alwaar zij ene andere herberg namen, en door hunne ongefladigheid en vrees, nog dien zelvden dag in lijden geraakten. Eerst hadden ze den waard gezeid, dat zij drie of vier dagen dagten te blijven, en hem teffens een goede middagmaaltijd befteld; maar terwijl die in gereedheid werdt gebragt, fpraken ze met een' fchipper, die naar *Bojenne* in *Frankrijk* moest, hem vragende, of hij hen niet te *Calais*, of te *Duingres* aan land zetten kon; middelerwijl verliepen ze de maaltijd, voorgevende ergens in de ftad genodigd te zijn. Van dit gefprek met den fchipper kreeg de waard kennis, en hier op vermoeden, of zijne gasten ook mogten fchuldig zijn, aan den aanflag tegen den Prinfe VAN ORANJE; en dit vermoeden vermeerderde grotelijks, toen zij, terwijl hij over tafel zat, in allerijl kwamen vragen, wat zij verteerd hadden, en, bevende en bedeest, zo veel voor elk betalen wilden, als hij voor allen gevorderd hadt; welke verbaasdheid ontftaan was, op zijne vraag, waarom zij nu naar *Frankrijk* of *Engeland* wilden? Hij gaf dan den Schout kennis van zijn vermoeden, en deze, hen waarnemende, toen zij ter deure uit gingen, verzogt hen, met hem, bij den voorzittenden Burgemeester te willen gaan. Op deze vraag, ging ABRAHAM BLANSAART terftond door; doch JAN zeide, dat zij nog twee of drie dagen te *Embden* bleven, en dan bij den Burgemeester komen wilden; gaande hier op voorts naar *den Helm*, zijne eerfte

Leaberg; doch hier werdt hij door den Schout bewaard, tot twee uren na den middag, wanneer JAN VAN STAPPEN, Majoor van *Groningen*, en een Bode van 't landſchap, met den voerman, die hen naar *Delfzijl* hadt gebragt, op enig vermoeden door de Regering van *Groningen* afgezonden, te *Emden* en aan *den Helm* kwamen. JAN BLANSAART, dit volk en den voerman ziende, beleedt terſtond, de man te zijn dien men zogt; zijn broeder werdt wat later in een andere herberg gevonden, daar hij gekleed te bedde lag; deze zig gevangen ziende, verzogt terſtond, dat men GOD voor zijne ziel bidden zou. Zij bleven te *Emden* in bewaring tot den 22ſten, wanneer zij te ſchepe naar *Amſteldam*, en voorts naar *'s Hage* gevoerd werden, daar zij den 27ſten aankwamen; en tot den 4 meij in de gevangenis vertoefden, toen hun de dood aangezeid werdt, zo onverwagt, dat zij geene andere rekening maakten, of zij zouden eerſtdaags geſlaakt geworden zijn, wanende, dat het voornemen welke zij zeiden gehadt te hebben, om den aanſlag te ontdekken, voor de ontdekking zelve genomen zou worden. Zij werden verklaard de misdaad van gekwetſte hoogheid begaan te hebben, en hierom ten zwaarde verwezen, met verbeurdverklaring hunner goederen, welk vonnis ook des anderendaags aan hen wierdt uitgevoerd, en voorts de lijken begraven. ——— *Sententie van* ABR. *en* JAN BLANSAART *&c. gedrukt in* 1623. BAUDART, *Mem.* XV. B. bl. 36. BRANDT, *Hiſt. der Reformatie*, IV. D. bl. 960--964. WAG., *Vad. Hiſt.* X. D. bl. 451--456. 461--467. 469--477.

BLASERE (JAN), Raadsheer in het Hof te *Mechelen*; wierdt door den Landvoogd ALVA in 1567, tot lid van den *Raad der Beroertens*, met regt naderhand de *Bloedraad* genoemd, aangeſteld. —— WAG., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 251.

BLASIUS (ABRAHAM), Medicijne Doktor, een zoon van GERARD BLASIUS, wierdt geboren te *Amſteldam*, in 1650; even als zijn vader, leide hij zig inzonderheid op de praktijk der geneeskonst toe, en beoeffende die met een gewensten uit-

uitſlag in zijn vaderſtad, omtrent het einde van de laatstverlopene eeuw. Hij heeft uitgegeven: JOBI à MEEK'REN, *Chir. Amſt. Obſervationes Medico-Chirurgicæ, ex Belgico in Latinum translatæ ab* ABR. BLASIO. *Amſt.* 1682. *in* 8vo. Dit zelvde werk hadt hij reeds te voren in het hoogduits vertaald, zijnde te *Nuremberg* gedrukt in 1675. —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XVII. p. 233.

BLASIUS (GERARD), Medicijne Doktor, een zoon van LEONARD BLASIUS, zag het eerſte levenslicht te *Oostvliet*, een dorp in het land van *Cadſant*, omtrent den aanvang van de vorige eeuw. Na de gewone letteroeffeningen volbragt te hebben, ging hij ten einde de lesſen van GASP. BARTHOLINUS te horen naar *Koppenhagen*, in de geneeskonst ſtuderen, en kwam vervolgens te *Leijden*, om zig verder te bekwamen, alwaar hij ook tot Doktor wierdt gepromoveerd. Waar na hij zijn verblijf te *Amſteldam* nam, aldaar zijn konst uitoeffende, en in 1660 ſtads Doktor wierdt, ook benoemde hem de Regering korten tijd daar na, tot Doktor van 't hospitaal, en Bibliothekaris van de ſtad. In 1682 wierdt hij lid van de *Keizerlijke Akademie van Natuur en Konst*, en nam 'er den naam aan van PODALIRIUS SECUNDUS; dan zeer kortſtondig was het genot dat hij van deze eer ondervond, doordien nog dat zelvde jaar, de dood een einde aan zijnen ver gevorderden levensloop maakte. BLASIUS hadt een goed gedeelte van zijnen tijd beſteed, om de werken van enige ſchrandere Geneeskundigen van zijnen tijd in 't licht te geven; ook hadt hij 'er enigen van zijn eigen maakzel door den druk gemeen gemaakt. Van beiden vindt men de optelling bij PAQUOT, *Memoir. litter.* Tom. XVII. p. 222–233. —— MANGETI, *Biblioth. Script. Medicor.* Tom. I. p. 318, 319. GEORG. MATTHIÆ, *Conſpectus Hiſtoriæ Medicor.* p. 805, 806.

BLASSIERE (J. J.), Phil. Doct., lid van verſcheidene geleerde Genootſchappen, en Onderwijzer in het ſtigting-huis der vrouwe van *Renswoude*, overleed in *'s Hage* den 8 december 1791, na ene langdurige ziekte, in den ouderdom van 55

jaren en 6 maanden. Hij heeft geſchreven en door den druk gemeen gemaakt: 1. Grondbeginzelen der Werktuighunde / met pl. 's Hage. 1764. in 8vo. 2. Eerſte beginzelen der Geſchiedkunde. Rotterd. 1769. in 8vo. —— *Konst- en Letterbode.* VII. D. bl. 195.

BLAU (JERONIMUS of HIERONIMUS DE), Burgemeester te *Leeuwarden*, een kleinzoon van KRYN DE BLAU, die den 4 april 1633 in den ouderdom van 78 jaren te *Coeverden*, als Kommandeur van die vesting is geſtorven, en benevens zijne huisvrouw ANNA HARDENBERG ook aldaar is begraven; zijn vader was GERARDUS DE BLAU, Advokaat voor 't Hof van *Friesland*, en zijne moeder AUCKJEN POLMAN, dogter van den Advokaat AUGUSTINUS POLMAN, uit een aanzienlijk *Drents* geſlagt geſproten. Hij wierdt geboren in 1616, en na zijnen klaſſieken en akademiſen loop voleind te hebben, wierdt hij tot Dr. in de Regten gepromoveerd, en den 20 april 1637 als Advokaat voor 't Hof van *Friesland* geimmatriculeert; trouwde nog dat zelvde jaar met GERSKE BROUERIUS van *Zwolle*, bij wie hij 7 kinderen heeft verwekt, en welke in october 1665 is overleden. Eerst is hij geweest Penſionaris der ſteden *Leeuwarden* en *Harlingen*, vervolgens op den 18 januarij 1664 tot Landſchaps-Advokaat aangeſteld; den 22 october 1672 verkoor men hem tot Raad in de Vroedſchap te *Leeuwarden*, terwijl hij aldaar zedert den 1 januarij 1670 Burgemeester was, en ook in 1672 Volmagt ten Landsdage; door welke laatſte hoedanigheid hij in de verpligting geraakte, om wegens de ſtad *Leeuwarden* als Preſident te fungeren, in de aangeſtelde kommisie of vergadering van extraordinaris Gecommitteerden tot de Reformatie, uit alle de ſteden van *Friesland*, in ſeptember 1672 te *Leeuwarden* op het raadhuis gehouden. Het verhandelde aldaar, vindt men omſtandig vermeld, bij S. SYLVIUS, *Vervolg op* AITZEMA, *Zaken van St. en Oorl.* I. D. VIII. B. bl. 565--577; en welke onaangenaamheden BLAU en zijne Mede-Gecommitteerde G. HAGIUS, daar over hebben ondergaan, is vermeld in een boekje, te *Leeuwarden* in 1673 gedrukt, tot tijtel voerende:

de: Afgeparſte Waarheit / ofte nodige en nackte aanwijſinge / hoe dankbaarlijk de Magiſtraat / eenige uit de Vroedſchap / ende alle de præſente Bedienden van Leeuwarden / tracteren haare Gecommitteerden enz. Ingeſteld door G. Hagius. Hier in leest men onder anderen: „ dat de dwers dingen tegen vre- „ de en eenigheid, den here de Blau in zijne ziekte zodanig „ tot aan het harte bedroefden, dat om menſchelijker wijze te „ ſpreken, zulks een oorzaak van zijn dood zoude zijn geweest." Hij overleed den 13 december 1672, oud zijnde 56 jaren en ruim 10 maanden; en liet een testament na, niet naar keizerlijke wetten gemaakt, maar naar het regt der volkeren, *& ſecundum L.* 21. *ff. ex imperfecto, & auth. Quod ſine C. de Testam. atque est in L. ult. C. de famil. erciſc.*, zo als hij deze wetten daar in aanhaalt. Uit deze laatſte wil, zijnde van den 17 september 1670, blijkt ten klaarſten, welk een zagtzinnigen en vreedzamen inborst hem beheerschte, de uitmuntendſte zedelesſen, vermaningen en zegeningen daar in, aan zijne kinderen nalatende. Blau is een geleerd man geweest, geen onërvaren Regtsgeleerde, en maakte ook een goed latijns vers, blijkens het door hem uitgegeven ſtukje, tot titel voerende: *Querimonia & Deprecatio, quibus perpetratorum criminum non defenſio, ſed ignoſcendi cupiditas, & gratiæ postulatio continetur, nomine omnium veré pœnitentium, peſtilenti hac ac calamitoſa tempeſtate, effuſa ab* Hier. de Blau, *Cur. Friſ. Adv. Penſion. Leov. & Eccleſ. Sen. Leov.* 1656. ——— R. Neuhusii, *Talia. Alcmar.* 1664. Tom. I. p. 292. 440. Tom. II. p. 522. A. Ferwerda, *Nederl. Geſlagt-, Stam- en Wapenb.* I. D. *druk van* 1785.

BLAU (QUIRYN DE), Raadsheer in het Hof van *Friesland*, was een agterkleinzoon van den bovengemelden, en hadt tot vader Hieronimus de Blau, die eerst geweest is Monſter-Kommisſaris van *Friesland*, vervolgens Vroedſchap en Burgemeester te *Leeuwarden*, later Secretaris van de provintiale Rekenkamer, en na dit ambt gereſigneerd te hebben, in 1730, Vroedſchap en Burgemeester wierdt der ſtad *Sneek*, alwaar hij het volkomen beſtie. uitoefferde, en in die qualiteit ver-

vuldige provintiale en generaliteits commisſien heeft waargenomen; zijne moeder was MARIA JOHANNA VAN BRUNSVELT, dogter van THEODORUS VAN BRUNSVELT, Secretaris van de provintiale Rekenkamer van *Stad en Lande*. QUIRYN wierdt geboren te *Bergum*, alwaar zijne ouders destijds hunne buitenplaats hadden, op den 28 augustus 1726. Na de ſcholen doorloopen te zijn, ſtudeerde hij te *Franeker*, en wierdt aldaar den 22 april 1746 tot Doktor in de regten gepromoveerd, en den 7 julij daar aanvolgende tot Advokaat voor den Hove van *Friesland* geïmmatriculeerd. Den 20 meij 1747 wierdt hij aangeſteld tot Penſionaris der ſtad *Leeuwarden*, vervolgens op den 31 december 1749 van de ſtad *Workum*, den 9 november 1752 van de provintiale Rekenkamer, en den 8 april 1755 van de ſtad *Hindeloopen*; voorts wierdt hij op den 28 ſeptember 1762, bij vrijwillige reſignatie van EDUARD MARIUS VAN BURMANIA, door de Staten van 't kwartier van *Oostergoo* aangeſteld, tot Raad ordinaris in den Hove van *Friesland*, welke zwaarwigtige post hij met alle getrouwheid heeft waargenomen tot aan zijnen dood toe, welke voorviel in het jaar 1780. In 't jaar 1750 op den 9 augustus, huwde BLAU te *Groningen*, met BOUWINA JOHANNA VAN BULDEREN, bij wie hij vijf kinderen heeft verwekt, en welke geſtorven is den 20 april 1798, in den ouderdom van ruim 75 jaren.

Onze Raadsheer was een geleerd man, groot regtsgeleerde en vlijtig beoefenaar van velerleije wetenſchappen, daar bij ongemeen werkzaam. Hij bezat een door eerlijk karakter, was een getrouw vriend, ſtond een ieder gaarne met raad en daad bij, was een voorſtander van ongelukkigen, en daar bij zeer liefdadig jegens den armen; in een woord, hij zoude een allerbeminnelijkst karakter opgelevert hebben, ware het niet, dat hij ongemeen driftig van aart was geweest; als hij dagt verongelijkt te worden, viel hij op ene verregaande wijze uit, zonder in zijne oplopenheid wie het ook mogt zijn te ontzien, waar door hij zig meermalen onaangename ontmoetingen heeft op den hals gehaald; dan dit gebrek wierdt egter door zijne edelmoedigheid gelenigd, en zijne vlaag van drift

was

was niet over, of hij hadt deerlijk berouw, luisterde dan gaarne naar reden; en overtuigd zijnde ongelijk te hebben, schroomde hij niet zulks aan den beledigden te belijden, en hem zelfs verschooning te vragen; voorts was hij in geenen dele haatdragend tegens de genen die hem verongelijkt hadden.

Zijn jonger broeder THEODORUS BRUNSVELT DE BLAU, geboren te *Leeuwarden*, den 23 october 1729, wierdt na zijne akademise studien zo te *Franeker* als te *Utrecht* voleindigd te hebben, in het jaar 1755 met groten lof Proponent, en den 29 october van het zelvde jaar tot Predikant te *Oudeschoot* bevestigd; van daar in junij 1756 naar *Amersfoort* beroepen, en ten jare 1758 tot Predikant in de gemeente te *Groningen*, doende aldaar zijn intrêe-predikatie den 24 december; alwaar hij ook nog als oudste Herder en Leraar, met enen onvermoeiden ijver en vurige liefde, zijne hem aanbetrouwde kudde is bestierende. 's Mans bekende zedigheid, weerhoudt ons zijne verdere beminnelijke hedanigheden, die hem met het grootste regt zo geliefd en dierbaar bij zijne gemeente maken, te vermelden. Hij huwde den 10 julij 1759 te *Amsteldam*, met ANNA VISSCHER, geboren den 10 september 1729, onlangs overleden.

BLEEK (R.), Konstschilder, wierdt in 1670 in *'s Hage* geboren, zijnde zijne ouders deelgenoten van het nederduitse schouwburg in die hofplaats, die hem ook dat natuurlijk is, tot Toneelspeelder zogten op te kweken; doch de jonge hadt 'er weinig lust toe, en wilde liever een Schilder worden, als hebbende een natuurlijke geneigdheid voor die edele konst; ook besteedde hij al den tijd dien hij kost uitbreken, met veel ijver en naarstigheid, om eerst bij NIKLAAS HARING, en vervolgens bij THEOD. VAN DER SCHUUR, te leren tekenen. Groot behagen hadt hij in het historieschilderen, en oeffende zig om dien einde op het akademie naarstig naar het leven, maar de zwaarwigtigheid van dat gedeelte der konst, en de ruime tijd die 'er vereischt wordt om daar een meester in te worden, schrikten hem eendeels van dat voornemen af; het geen wel was door zijn vroegtijdig huwen, waar door zijne diegenoten meer-

aangroeiden als zijne winſten, ten enemalen agter de bank raakte; des begaf hij zig aan het portraitſchilderen, in hoop van met dit gedeelte der konst, meer voordeel te zullen doen; doch zulks ging in den *Haag* zo vlot niet, als hij wel wenschte, en dit was de reden dat hij naar *Engeland* vertrok, om aldaar zijn geluk te beproeven; zig te *Londen* neergezet hebbende, raakte hij onder de *Duitſe* kooplieden bekend, daar hij veel portraitten voor ſchilderde. Deze *engelſe* reis heeft hij dikwils herhaald, latende zijne vrouwe zo als hij voorgaf, om het duur leven te *Londen*, in den *Haag* blijven, doch de ware reden beſtond daar in, dat het een onvergenoegd en potig wijf was, zodanig zig de Ridder HOOFT, ten aanzien van ANNA VAN SAXEN uitdrukt, zie ons I. D. bl. 284.

In het jaar 1695 of 1696, was de reis naar *Londen* voor hem zeer rampſpoedig, want met de paketboot willende overſteken, wierdt dezelve aangetast door enen *Franſen* kaper, en zig niet willende overgeven, maar dapper verwerende, kreeg zij na enige ſchoten over en weer, een kogel onder water, die zo vinnig trof, dat zij met man en muis die niet zwemmen konden, zonk. BLEEK, die nevens anderen die konst verſtond, hield zig met hen boven, en zwom naar het kaperſchip toe, maar het ſcheepsvolk, even als waren het woeste en wrede tijgers; ſtiet en ſloeg die arme zielen van boord, tot dat het grootſte gedeelte verdronken of dood geſlagen was; na dat dit afgrijsſelijk ſchouwſpel langer dan een uur hadt geduurd, en BLEEK, die goed frans ſprak, daar bij roomsgezind was, en onder zijn bidden en ſmeken om lijfsgenade, alle de hem bekende Heiligen aanriep, ſcheen zulks de verſteende harten van deze monſters te vermurwen, en hen te bewegen, om hem benevens nog twee of drie anderen, uit het zilte nat op te nemen, en van enen anderzints gewisſen dood te verloſſen. Dus bragt hij te nauwer nood het leven van dezen hachlijken togt af, en kwam naakt en berooid te rug in *'s Hage*; daar hij ditmaal maar kort verbleef, en zonder door zijnen rampſpoed afgeſchrikt te zijn, wel dra de reize naar *Engeland* hervatte. Hier verbleef hij tot in 1705, wanneer hij op nieuw

naar

naar *Holland* overſtak, en ditmaal wel een jaar in *'s Hage* vertoefde, gedurende welken tijd hij een uitmuntend ſchoorſteenſtuk voor den Griffier FAGEL ſchilderde, en enige portraitten die uitgelezen ſchoon waren; hier op ging hij *Londen* weder opzoeken, en deedt nogmaals, doch voor de laatſte reize een overſprong naar *'s Hage*, daar hij ditmaal vele portraitten ſchilderde, en onder anderen, dat van den Konſtſchilder ROEPEL, 't welk buitengemeen wel getroffen, en in alle delen uitmuntend ſchoon uitviel, hoe wel zig het origineel, gants niet voordelig voor een konſtenaar opdeedt.

Eindelijk vertrok hij met zijn gantſe huisgezin naar *Londen*, daar hij tot zijnen dood toe verbleven is, en alwaar de Konſtſchilder JOHAN VAN GOOL, hem in 't jaar 1727 welvarende vondt, en hoorde dat zijn perſeel hem ruime bezigheid verſchafte, en hij met portraitſchilderen veel te doen hadt, zo dat hij zijn beſtaan daar reijn won, en 't geen zijn noeste ijver hem bezorgde, ſpaarzaam verteerde. Toen ter tijd hadt hij reeds twee dogters uitgetrouwd, waar van de ene met GEORGE DICTRY, een koopman, voordelig aan den man was geraakt: nog hadt hij enen zoon, die mede een konſtig Portraitſchilder was, op zig zelven woonde, en geheel en al naar de *Engelſe* zwier, dat is, vrij luisterrijk, leefde.

Onze BLEEK leefde integendeel zeer afgetrokken, zag weinig menſchen; en kwam op geene gezelſchappen, dan alleen, daar hij een groot liefhebber en kundig beoefſenaar der muzijk was, op een wekelijks concert; en niettegenſtaande zijne huisvrouw, door haar wrevelig en nors humeur, zijn leven in geenen dele vervrolijkte, droeg hij deze vreesſelijke huisplaag met geduld, en konde zig onder zijne kinderen met een vrolijk deuntje te ſpelen, vermaken. Voorts was hij bij uitſtek naarſtig en ſpaarzaam, daar bij een braaf mensch, die door allerlei geoirloofde middelen het welwezen van zijn huisgezin tragtte te bevorderen. ——— J. C. WEYERMAN, *Leven der Konſtſchilders.* IV. D. bl. 254. J. v. GOOL, *Nieuwe Schouwb. der Ned. Konſtſchild.* I. D. bl. 374-378.

BLEISWYK (DIRK VAN), geſproten uit een voornaam *Hollands* geſlagt, wiens voorzaten van onheuglijke tijden af, in de ſtad *Delft*, mede zijne vaderſtad, de aanzienlijkſte regeringsposten hebben bekleed. Hij wierdt geboren in 't jaar 1640, leidde zig vroegtijdig op de beoeffening der fraaije letteren toe, en ſtudeerde ten dien einde onder de geleerdſte mannen van zijnen tijd, eerst te *Leijden* en vervolgens te *Utrecht*; waar na hij zig aan 't reizen begaf, en alle de plaatzen van de XVII *Nederlandſe* provintien bezogt, en met grote nauwkeurigheid het merkwaardige daar van opmerkte. Te huis gekeerd, was zijn voornemen om ook verder afgelegene gewesten te gaan bezoeken; dan hier in wierdt hij verhinderd door een zware krankte, die hem aangreep en tot den rand van het graf bragt; na een langdurige zukkeling herſteld zijnde, veranderde hij van gedagten, en nam voor, zijne vaderſtad met al 't merkwaardige 't welk de geſchiedenis daar van oplevert, te beſchrijven. „ Hier toe ſtond ook voor den Here BLEISWYK „ meer gelegendheid open," getuigd de Eerw. A. PARS, „ als „ voor vele anderen: dewijl dat zijn Ed. de voorregten, ver„ ſcheide oude keuren, inzettingen, en andere oude ſtukken „ en gedenkſchriften, uit handen van zijn voorouders, met „ veel lof in de regering van deze ſtad en ſtaat, ontvangen, „ onder hem hadt berustende, en door verſcheide eerambten „ toegang tot vele geheime papieren, enz." Dit heeft hij ook loffelijk ten uitvoer gebragt, en aan het nageſlagt eene beſchrijving van *Delft* overgelaten, die zo wel in nauwkeurigheid als uitvoerigheid, voor geene ſtedebeſchrijving welke het licht ziet, behoeft onder te doen, maar zelvs de meesten overtreft; zijnde dit thans zo zeldzaam werk, gedrukt te *Delft* in het jaar 1667 in 4to., en met een goed aantal fraije prenten verciert. Ook hebben vele Digters dit werk tot een onderwerp van hunne lofverſen genomen; als onder anderen, JOACH. OUDAAN, NIC. HEINSIUS, DAN. F., THOM. MUNKERUS, VOLK. AB OOSTERWYK, JOH. VAN OUDENHOVEN, benevens de door hare geleerdheid zo geroemde *Dordſe* juffer MARGAR. GODEWYK, welke 'er dit vierregelig vers op heeft vervaardigd:

Cernite præclaro calamo depingere Delfum,
Mœnia, Fata, Duces parva papyrus habet,
Qui Patriam celebrat, justo moderamine flectit,
Sub tali merito Conſule civis ovat.

In 1729 kwam 'er ene beſchrijving van *Delft* in folio in 't licht, bijéén gebragt, zo als de tijtel getuigt, door *verſcheidene Liefhebbers en Kenners der Nederlandſe Oudheden*, daar toe bewogen door de ſchaarsheid van de bovengemelde; en ſchoon hier niet alleen alles in wordt gevonden, dat BLEISWYK heeft te boek geſteld, maar behalve dat nog vermeerderingen daar zijn bijgevoegd, wordt egter de eerstgemelde van de Boekbeminnaars het meeste geacht, en doorgaans op de verkopingen voor een zeer hogen prijs verkogt.

Uit het randſchrift, om het afbeeldzel van dezen Geſchiedſchrijver ſtaande, 't welk in zwarte konst uitgaat, blijkt het, dat hij in 1671, in den ouderdom van 30 jaar is overleden. Welke ſchone lettervrugten hadt men van dit ſchrander vernuft niet kunnen verwagten, indien een uitgeſtrekter leeftijd hem ten dele was gevallen? ——— D. v. BLEISWYK, *Beſchrijv. van Delft. Voorred.* A. PARS, *Naamrol van Batav. en Holl. Schrijvers.* bl. 166, 167.

BLEISWYK (KLAAS VAN), geboortig van *Delft*, uit het zelvde geſlagt als de bovenſtaande; was een geleerd en deftig man, die in de XIVde eeuw leefde. Hij is geweest Kanunnik van 't kapittel van *Hogelande* of *St. Pancras*, te *Leijden*, ingeſteld in 1366, volgens getuigenis van JOH. GERBRANDI A LEIDIS, GOUDHOEVEN, BOXHORN en ORLERS; ook was hij Doktor der kanonikale of geeſtelijke regten, hebbende zeer veel toegebragt tot de ſtigtinge van zijn kollegie ter eere van ST. PANCRAS, waar van hij ook het leven op geen onaartigen trant heeft beſchreven, dat aldaar ook vele jaren onder de kerkboeken is bewaard gebleven. ——— D. BLEISWYK, *Beſchrijv. van Delft.* bl. 753, 754.

BLEISWYK (JAN VAN), Priester, wierdt geboren te *Delft*, den

den 8 november 1483, en heeft zig door zijne geleerdheid beroemd gemaakt. In zijn jeugd heeft hij veel gereisd, inzonderheid in *Frankrijk* en *Spanjen*, en kwam van deze togten weder te huis, den 27 september 1507. Hij is overleden den 25 augustus 1565, den hogen ouderdom van 82 jaren hebbende bereikt, en den loffelijken roem nalatende, van een opregt, vroom en godvrugtig man te zijn geweest, goedaartig en minnelijk van karakter, zoekende te betragten 't gene hij leerde. Hij heeft een werkje nagelaten, tot tijtel voerende: *Den de Klejnacktinge bij tijtelijken Rijkdomme*; waar in hij op een ernstige en geestige wijze aantoont, het belachgenswaardige van zodanige menschen, die dag en nagt met een onophoudelijke drift zwoegen en woelen, om schatten te verzamelen, en voor een korten tijd een overvloed te genieten, waar van tog niemand leeft. ——— D. BLEISWYK, *Beschrijv. van Delft*. bl. 771, 772.

BLEISWYK (PIETER VAN), Raadpensionaris van *Holland*, is geboren te *Delft* in het jaar 1724, uit het zelvde aanzienlijk geslagt als de voorgaanden. Van zijne vroege jeugd af aan, ontwikkelden zig reeds bij hem de grote vermogens van zijnen geest, en vroegtijdig gaf hij zijne zugt voor geleerdheid, konsten en wetenschappen te kennen. Zeer geoeffend in de talen en letterkunde, beoefende hij zig aan het Hogeschool niet alleen in de staatkunde en regtsgeleerdheid, maar inzonderheid, ook in de wis- en natuurkundige wetenschappen, waar van hij 20 jaren oud zijnde eene voortreffelijke proeve gaf, door zijne uitmuntende latijnse verhandeling over de Dijken (*Disert. de Aggeribus*), welke hij te *Leijden* in 1744, met groten lof openlijk verdedigde. Deze verhandeling, welke in dien tijd geheel nieuw was, heeft nog tegenswoordig hare uitstekende verdiensten, en is voor weinige jaren nog waardig gekeurd, om in het hollands te worden vertaald. Na een geruimen tijd den post van Pensionaris in zijne vaderstad te hebben bekleed, wierdt hij op aanbeveling van den Erfstadhouder den 28 november 1772, door de Staten van *Holland* tot Raadpensionaris

over

over dat gewest benoemd; welke zwaarwigtige bediening BLEISWYK oirdeelde te moéten aanvaarden, mits de Staten hem de drie volgende voorwaarden vergunden. 1. „ Dat het „ hem geoirloofd zou wezen, om zig van dit ambt te ontslaan, „ wanneer hij gedurende het bekleden van 't zelve, zulks „ mogt goedvinden. 2. Dat hij den eed op de instructie hem „ overgeleverd zou mogen doen, op de zelvde wijze, als de „ vorige Raadpensionarisen gedaan hadden; naamlijk, dat hij „ zijne instructie zo nauwkeurig na zou komen, als een eerlijk „ en trouw Minister die kon nakomen, en als de vorige Raad- „ pensionarisen, en die, welken de nauwkeurigsten daar in „ zouden mogen geweest zijn. 3. Dat hem zou vergund wor- „ den, het Curatorschap van 's lands Hogeschool te *Leijden*, „ waar toe hij in den jare 1769 was aangesteld, te mogen „ behouden." Deze verzoeken op eene goedgunstige wijze door de hoge vergadering aan hem ingewilligd zijnde, werdt hij door den voorzittenden Edele BENTINK in den eed genomen, en door dien zelvden Heer, uit naam der Ridderschap, aan den nieuw verkoren Raadpensionaris, volgens oude gewoonte, de waardigheid van Pensionaris der Ridderschap toegekend. Twee jaren later, namelijk den 18 november 1774, werdt BLEISWYK ook op aanbeveling van den Erfstadhouder, tot Grootzegelbewaarder, als mede Stadhouder en Registermeester der Lenen van *Holland* en *West-Friesland* aangesteld, door den dood van BENTINK opengevallen, die dezelven zedert het overlijden van den Raadpensionaris PIETER STEYN hadt bekleed.

Den 28 november 1777 de vijfjarige dienst van BLEISWYK als Raadpensionaris ten einde gelopen zijnde, leide hij onder veelvuldige dankbetuigingen, dezen aanzienlijken post neder, met volkomen onderwerping aan het besluit, het geen door hunne Ed. Gr. Mog., bij derzelver beschikking, omtrent zijn persoon, ten aanzien van de nu opengevallen bediening, stondt genomen te worden. De vergadering uitgegaan zijnde, verklaarde men, met eenparige stemmen, 't genoegen en welgevallen genomen in zijn vijfjarigen dienst, zo ten aanzien van

de

de zaken des Staats in 't algemeen, als van *Holland* en *West-Friesland* in 't bijzonder, en viel voorts de keuze, om hem op nieuw deze waardigheid op te dragen, op den zelvden voet van wedde en beloning, als hij in 1772 was aangeſteld; en dat het hem zou vrij ſtaan, om, wanneer hij gedurende zijne bedieningmogt goedvinden, zig van 't gemelde ambt te ontſlaan, 't zelve altijd zou mogen doen; dat het hem zou mogen vergund wezen te mogen behouden de waardigheid van Curator van 's lands Hogeſchool te *Leijden*; als mede, dat hij aangezien de bedieningen van Bewaarder van het grootzegel, en van Stadhouder en Registermeesterſchap der Lenen van hun Ed. Gr. Mogenden, aan hem opgedragen geweest waren, uit bijzondere gunst en genegenheid tot zijn perſoon, deze ambten zou blijven behouden; wanneer hij van het Raadpenſionarisſchap zig ontſloeg, of ontſlagen werdt, en het jaargeld van 4000 guldens, hem bij zijne aanſtelling toegezegd, blijven trekken; e en gelijk dit toegeſtaan was aan de Raadpenſionarisſen FAGEL, HEINSIUS, HOORNBEEK en STEYN. Verzogt zijnde, weder in de vergadering te verſchijnen, werdt hem het genomen beſluit onder dankbetuiging van zijne gedane dienſten, medegedeeld; en hij verzogt, dezen gewigtigen en lastigen post, vijf jaren bekleed, op nieuw te aanvaarden; waar op hij verklaarde bereid te wezen, om zijn reikhalzende zugt tot een leven, ontheven van 't gewoel en de beſlommeringen, aan dit ſtaatsambt verknogt, inteugelende, de verbintenisſen, waar onder hij, bij den aanvang zijner bedieninge, was getre en, te vernieuwen; gelijk hij deed, door den eed af te leggen.

In 1782, op het tijdſtip dat de twede vijfjarige dienst van onzen BLEISWYK als Raadpenſionaris ten einde liefde, deed hij op den 1 november ter vergadering van *Holland* het voorſtel, om het pak dezer bedieninge in den ſchoot van hun Ed. Gr. Mogenden neder te leggen, ten einde het op jonger en ſterker ſchouderen mogt overgebragt worden, daar zijne klimmende jaren en afnemende lighaamskragten hem weinig hope overlieten, om veel langer naar behoren, een last te kun-

kunnen torſchen, waar toe gelijk een zijner voorgangeren in de vorige eeuw, zig ter dezer vergadering hadt uitgedrukt, „ meer dan gemene vigeur en alle kragten van een gezond „ en ſterk man vereischt werden." Ter eerstkomende Staatsvergadering verzogt hij de opregte en hartgrondige betuiging van zijn ernſtig verlangen na ontſlag, in gunſtige overweging te nemen. De Vroedſchap van *Amſteldam* hadt beſloten den Raadpenſionaris dit verzoek in te willigen; maar, ten bepaalden dage bij hun Ed. Gr. Mogenden over 't zelve geraadpleegd zijnde, viel het beſluit, VAN BLEISWYK andermaal te verzoeken, tot het weder aanvarden van dit hoogwigtig, nu tien jaren door hem bekleede ſtaatsambt; 't welk hij met het op nieuws afleggen van den eed, aanvaardde.

BLEISWYK, die altoos de belangen van het Oranjehuis was toegedaan geweest, zijnde ook, gelijk wij gezien hebben, door aanbeveling van den Stadhouder tot de waardigheid van Raadpenſionaris verheven; ſchijnt egter de maatregelen begunſtigd te hebben, welke door een groot gedeelte der Natie tot behoud van hare dierbare vrijheid verlangd wierdt, om namelijk het buiten de palen gerende gezag van WILLEM DEN V, te beteugelen; dit zou men ten minſten moeten beſluiten uit het antwoord, dat hij in december 1786 de Gecommitteerden gaf, die uit naam van enige duizenden, zo uit de gewapende als wagtvrije Burgers en Ingezetenen van *Amſteldam*, die hem een dankaddres aan hun Ed. Gr. Mogenden gerigt, ter hand ſtelden, waar in zij hunne erkentenis betuigen, over de beſluiten door dezelven genomen, zo tot voorkoming van enen burgeroorlog, beveiliging der provintie van *Holland* en de ſtad *Utrecht*, als tot ſuſpenſie van het Kapitein-Generaalſchap genomen. Het antwoord van den Raadpenſionaris was van dezen merkwaardigen inhoud: „ Edele Geſtrenge Manhafte „ Heren! Het is mij ten uiterſten aangenaam, uit handen „ van ene zo plegtige deputatie, uit den Burger-krijgsraad der „ magtige ſtad *Amſteldam* te mogen ontvangen een dankaddres, „ getekend door zo vele duizenden weldenkende Burgeren „ en Ingezetenen derzelve ſtad. Ik ben zeer gevoelig aan-

„ ge-

„ gedaan over de blijken van vertrouwen op hun Ed. Gr.
„ Mogenden, de eenige wettige Souverein dezer provintie.
„ Ik zal de eer hebben aan uwe begeertens te voldoen, om
„ 't zelve ter tafel van hun Ed. Gr. Mogenden te brengen,
„ en tragten een favorabel befluit daar op te doen nemen.
„ Ik zal zo veel in mij is in mijne miniſteriele kwaliteit, mijn
„ goedkeuring en genoegen deswegen betonen, en de Heren
„ kunnen verzekerd zijn, dat ik alles zal aanwenden, dat
„ zodanige verdere maatregelen genomen worden, als tot
„ behoud van onze vrijheid en welzijn van het lieve vader-
„ land kunnen ſtrekken."

Toen 'er in ſeptember 1787 bij de aannadering der *Pruisſiſche* krijgsbenden, beraadſlaagd wierdt, om de Statenvergadering uit *'s Hage* naar *Amſteldam* over te brengen, vindt men vermeldt, dat onze Raadpenſionaris ook druk bezig was, met op te pakken, en dat de Staten van *Holland*, vrezende dat hij, met de zegels, naar *Amſteldam* mogt vertrekken, hem door vier Staten-Bodens deden bewaren.

Op den 9 november dezes zelvden jaars, wierdt hij op zijn verzoek als Raadpenſionaris, als mede van de ambten van Grootzegelbewaarder en Stadhouder benevens Registermeester van de Lenen ontſlagen; met behoud van het penſioen van 4000 guldens, hem bij zijne primitive aanſtelling geaccordeerd. Het ſchijnt ook, dat hij den post als Curator van 's lands Hogeſchool tot aan zijnen dood toe heeft behouden, welke voorviel in *'s Hage* den 29 october 1790, na den ouderdom van 66 jaren bereikt te hebben. Toen aan dezen Staatsminister, de reſolutie van zijn ontſlag, door den Heer WASSENAAR VAN STERRENBURG in de volle Staatsvergadering was aangekondigd, nam BLEISWYK zijn affcheid met de volgende aanſpraak.

„ Daar het mij thans mag gebeuren, het lastig en drukkend
„ pak mijner bediening neder te leggen in den ſchoot van
„ U Ed. Gr. Mogenden, zij het mij veroirlooft, U Ed. Gr.
„ Mogenden voor het laatst te naderen, met ootmoedige
„ betuigingen mijner ſchuldpligtige dankerkentenis voor de
„ me-

„ menigvuldige gunstbewijzen, voor de herhaalde blijken van
„ bijzondere eer en vertrouwen, welke ik van U Ed. Gr.
„ Mogenden, in den loop van mijn ministerie, heb mogen
„ ontvangen, en voor de hoge goedkeuring, waar mede het
„ U Ed. Gr. Mogenden bij verscheiden gelegendheden be-
„ haagd heeft, mijne geringe arbeid en zwakke pogingen te
„ begunstigen."

„ Worden mijne wenschen vervuld, mijne gebeden ver-
„ hoord, dan zal de keur van 's Hemels beste zegeningen op
„ de aanzienlijke personen en familien van U Ed. Gr. Mogen-
„ den bestendig rusten, Hoogstderzelver raadslagen en beslui-
„ ten zullen met de gewenste successen bekroond worden,
„ en U Ed. Gr. Mogenden zullen in de dankbare toejuichin-
„ gen van 's lands getrouwe en welmenende ingezetenen, het
„ dierbaar- en glorierijk loon van hunne landsvaderlijke zorge
„ en onvermoeide ijver, tot bevordering van de waare be-
„ langens van den Staat, overvloediglijk genieten."

„ Dan zullen allen de takken van 's lands welvaart, onder
„ het hoogwijs bestuur van U Ed. Gr. Mogenden, gestadig
„ bloeijen. —— De *Commercie*, die vrugtbare bron van
„ 's lands bestaan, die hoofdzuil, met welke dit Gewest moet
„ staan of vallen, zal, door ene toereikende en welgeregelde
„ navale magt, beschermd en gehandhaaft worden. ——
„ Het *Finantie-wezen* van deze provintie, in de twee eerste
„ tijdperken van mijn ministerie, door *jaarlijkse aflossingen*,
„ niet weinig ontlast en verbeterd; doch zedert, ter zake van
„ de ontstane onlusten met twee magtige naburen, door on-
„ vermijdelijke geldnegotiatien bezwaard, zal, zonder invoe-
„ ring van nieuwe schattingen, in stand gehouden worden.
„ —— Het zo nodig politiek crediet van *Holland* ter Ge-
„ neraliteit, zal evenredig aan haar finantieel-vermogen, en
„ aan het overwigt van hare contributien in de lasten van
„ het Bondgenootschap, gestijfd en gesterkt worden. ——
„ Het volmaaktste verband, en de gedurige medewerking van
„ het *Staats-* met het *Erfstadhouderlijk* gezag, zullen de consti-
„ tutionele Regering dezer Landen, boven die van alle an-

„ dere Volken, doen uitmunten. —— Het *Erfſtadhouder-*
„ *ſchap*, met alle de regten en prærogativen daar aan verknogt,
„ zal in het Doorluchtige Huis van ORANJE en NASSAU, tot
„ het laatſte der dagen vereeuwigd worden. —— Zijne Door-
„ luchtige Hoogheid, de tegenwoordige Heer Erfſtadhouder,
„ zal onder het genot der dierbaarſte zegeningen over Hoogst-
„ deszelvs hoge Perſoon, Koninglijke Gemalinne en Vorſtelij-
„ ke Telgen, ſteeds zijn en blijven, het hoogstwaardig voor-
„ werp van de hoogachting en van het vertrouwen van
„ 's Lands Staten."

„ Aan zijne Hoogheid zal, tot aan de uiterſte eindpalen van
„ een' grijze ouderdom, het onwaardeerbaar voorregt en het
„ ſtrelend genoegen vergund worden, van te heerſchen, en
„ het aanminlijk gebied te voeren over de harten van eene
„ vrije Natie. —— En dit Gemenebest, altoos langs die
„ zelvde wegen, en door die zelvde middelen bewaard en
„ behouden, waar aan het zijn opkomst, zijn aanwas en zijn
„ grootheid is verſchuldigd, en praalde aan 't hoofd met een
„ onafgebroken reeks van Helden uit 't Hoogvorſtelijk Huis,
„ zal de roest der eeuwen verduren."

Zonder ons te vermeten de ſtaatkundige bedrijven van dezen eerſten Minister te beoirdelen, die zijnen zwaarwigtigen post in een tijdvak heeft bekleed, waar in de ſtaatshulk zo deerlijk door buiten- en inzonderheid binnenlandſe beroerten wierdt geſlingerd; zullen wij alleen zeggen, dat hij doorgaans voor een kundig en wel geoeffend Staatsman is gehouden, en zulks ſchijnt ook ten vollen te blijken; doordien hij tot tweemalen toe door de Staten van *Holland* als Raadpenſionaris is bevestigd, en dus vijftien jaren agteréen zijn vaderland in die waardigheid heeft ten dienſte geſtaan.

De nagelatene bibliotheek van onzen BLEISWYK, is ene der kostbaarſte, rijkſte en met den meesten ſmaak verzamelde, welke door bijzondere perſonen zijn bijëen gebragt, en toond in alleh opzigte, de uitgebreide kundigheden en voortreffelijke keuze van den gewezen bezitter duidelijk. Inzonderheid verloor de *Leidſe* Hogeſchool in hem eenen verlichten

en

en wetenſchapminnenden beſtuurder, wiens nagedagtenis haar nog lang waardig zal blijven, zo uit hoofde van vele nuttige inſtellingen, welke hij aldaar heeft helpen invoeren, als wegens verſcheidene kundige en bekwame Mannen, die, voornamentlijk door zijn toedoen, in de reije harer Hoogleraren zijn geplaatst geworden. Ook is hij Directeur van de *Hollandſe* maatſchappij der wetenſchappen te *Haarlem* geweest. ——— *Vad. Hiſt.* XXIV. D. bl. 283, 284. XXV. D. bl. 138. XXIX. D. bl. 78--80. XXXV. D. bl. 261. J. A. DE CHALMOT, *Verzam. van Staatsſtukken.* II. D. bl. 243. 245. *Alg. Konst- en Letterbode.* V. D. bl. 154.

BLENDECQ (KAREL VAN), te *Atrecht* geboren, is geweest Abt van een Benediktijner klooster. Hij heeft geſchreven: *Cinq Hiſtoires admirables de quatre Perſonnes poſſedées du Diable en la ville de Soiſſons, delivrées miraculeuſement par la vertu du St. Sacrement: receuillis des Actes du Notaire Roial & du Greffier: avec un Traité de l'Operation et energie des Diables & Demons, tant aëriens, que ſouterrains. Paris, chez* NICOLAS BUON, 1613. *in* 8vo. ——— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 149.

BLES (HENDRIK VAN DE), Konſtſchilder, welke omtrent 't midden der XVIde eeuw leefde, is geboren te *Bovines* nabij *Dinant*, en heeft een goed gedeelte van zijn leeftijd te *Amſtelodam* doorgebragt; zeer waarſchijnlijk was hij een navolger van JOACHIM PATENIER, en werd een meester zonder meester, volgens het getuigenis van den geleerden LAMPSONIUS.

Weinig berigt zijn wij in ſtaat van dezen HENDRIK te geven; wij kunnen 'er alleen van zeggen, dat zijne ſtukken welke op vele plaatzen bij de konſtminnaars gevonden worden, tot getuigenis verſtrekken, dat hij veel geduld, tijd en vlijt aan zijne werken beſteed heeft, die in landſchappen, bomen, rotzen, ſteden, een menigte beelden en doorgaans in kleine ſtukjes beſtonden. BLES was de zogenaamde *Meester van* of *met den Uil*, om dat men 'er niet zelden lang na meest zoeken. Onder vele anderen, is 'er inzonderheid een fraai en

net landſchap van hem voor handen, waar in een Kramer onder een boom ligt te ſlapen, terwijl een groot aantal Apen, zijn mars ontpakken, de kramerij daar uit halen, die aan de boomen hangen, en 'er zig lustig mede vermaken. —— K. v. MANDER, *Leven der Schilders*, I. D. bl. 111--113.

BLICT (ADRIAAN), is geweest Secretaris der ſtad *Antwerpen*, en wierdt in het jaar 1510 in die waardigheid opgevolgd door PIETER GILLIS, bij de geleerden bekend onder den naam PETRUS AEGIDIUS. Hij heeft geſchreven en door den druk gemeen gemaakt: *Collatio moralis ſuper his vulgaribus verbis Tirij mirij hoff*, in 8vo. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 10.

BLITTERSWYK (WILLEM VAN), van *Bruſſel* geboortig, is eerst geweest Schepen van die ſtad, vervolgens in 1643 tot Koninglijke Raad en Kancelier in het hof van *Gelderland*, aangeſteld, en laastelijk lid van den Raad te *Mechelen*, alwaar hij in 1680 overleden is, den roem nalatende, van zeer geleerd geweest te zijn, en inzonderheid in de redeneer- en digtkonst uitgemunt te hebben. Bij zijne huisvrouw WILLEMINA VAN ZINNICQ heeft hij een talrijk kroost verwekt; en door den druk gemeen gemaakt: 1. *Diſſertat. de Rebus publicis.* 2. *Rutundam vigentem, ardentem, renaſcentem.* Ook heeft hij uit het ſpaans in het latijn vertaald, het ſchoone werk van DIDAD. DE SAVEDRA, over de ſtaatkundige zinnebeelden, onder den tijtel van: *Sijmbola politica chriſtiana*, eerst te *Bruſſel* in 1649 uitgegeven, en vervolgens te *Amſteldam* herdrukt in 1652. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 392.

BLOCKHOVEN (GYSBERT VAN), geboren omtrent 't einde van de XVde eeuw, wierdt, waarſchijnlijk te *Keulen*, Karthuizer Monnik, in welke ſtad hij zig ook in 1537 ophieldt. Hij heeft uitgegeven: *Apologiæ pro Opuſculis* P. PETRI BLOMEVENNE *Leidenſis*, gedrukt agter de verhandeling van BLOMEVENNE, *de Bonitate Divina. Col.* 1538. Deze loffpraak is zeer kort, en hij heeft aan het hoofd van die zelvde verhandeling,

ling, een punt ligt geplaatst, uit vier koppelverzen beſtaande, waar van het eerſte dus luidt:

Qui cupis ætherei Bonitatem noſſe parentis,
Hunc librum digitis ſæpe revolve tuis.

Voor het overige, was BLOCKHOVEN, voor den tijd waar in hij leefde, niet misdeeld van kunde, en hij was voorbeeldig in godvrugt, en het beoefferen van goede werken. —— PETREI, *Biblioth. Cartus.* 105. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 366. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VII. p. 31.

BLOCKIUS (KORNELIS), een *Hagenaar* van geboorte, is geweest in 1532 regulier Kanunnik te *Utrecht*, hij ſtierf in december 1653. Hij heeft uitgegeven: 1. *Tractat. de Simonia Religioſorum. Utr.* 1553. 2. *Sermo de proprietatibus Religioſorum Utr. & Lov.* 1565. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 294.

BLOCKLAND (KORNELIS VAN), Med. Doktor en uitmuntend Muſikant, is geboren in het laatſt der XVIde eeuwe te *Montfoort* in de provintie van *Utrecht*; en verkoos *St. Aucia* een klein ſtedeken in *Frankrijk*, tot zijne verblijfplaats. Men heeft van hem in druk: 1. *Inſtruction fort facile pour apprendre la Muſique pratique ſans aucune gamme, ou la main. Lijon* 1578. 8vo. 2. *le ſecond Tardinet de Muſique, contenant pluſieurs belles chanſons françoiſes, à quatre parties. Lijon.* 1579. De ſchrijver draagt dit werk op aan GABRIELLE DE DUITEVILLE, en ieder bijzonder zangſtukje, aan enig meisje van zijn kennis. —— LA CROIX DU MAINE, p. 10. DU VERDIER, *Bibl.* p. 237, 238. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. IV. p. 122, 123.

BLOEMAART (ABRAHAM), Konſtſchilder en Plaatſnijder, is geboren te *Gorinchem*, omtrent kerstijd van het jaar 1567. Zijn vader KORNELIS BLOEMAART, was een konſtig Beeldſnijder, Bouwkundige en Ingenieur, binnen *Dordrecht* geboren, doch van waar hij, om zekeren eed te ontgaan, geweken was, komende na eenige onaangename ontmoetingen te *Gorinchem*. Van hier trok hij met zijn huisgezin naar *'s Hertogenbosch*, en wederom van daar naar *Utrecht*. In dezelfde

begon ABRAHAM, die van zijn eerſte levenslente af, tot het beoeffenen der ſchilderkonst ſchoen geroepen te zijn, in zijn vaders huis kleinigheden na te ſchilderen, uittekeningen van FRANS FLORIS, of dingen, die naar dezen gevolgd waren. Énigen tijd hier na, beſteedde hem zijn vader bij een' Kladſchilder GERRIT SPLINTER genaamd, om 'er de verwen te eren kennen. Deze zette BLOEMAART aan 't ſchilderen van beelden of posturen voor een' ſchermmeester, zeggende, dat ABRAHAM reeds beter meester was dan hij zelve, doch vermits zig deze SPLINTER dagelijks zeer onmatig in den ſterken drank verliep, toefde hij aldaar ſlegts veertien dagen, latende de ſchermposturen half gedaan ſtaan, de originelen hier van waren zeer aartig, en vervaardigd door den geestigen Schilder HENDRIK UITHOEK.

ABRAHAM, zijn dronken lap van een meester vaarwel gezegd hebbende, wierdt geplaatst bij JOOST DE BEER, een leerling van FRANS FLORIS, die mede te *Utrecht* de konst oeffende. Deze, hoewel hij juist de beste Schilder niet was, bezat egter in zijn huis verſcheidene fraije ſtukken van BLOKLAND, en andere goede meesters. Hier ſchilderde BLOEMAART met olieverwe naar een ſtuk van DIRK BARENDSZ., zijnde een feest of gastmaal naar de gewoonte dezer tijden, waar in een jongeling op de harp ſpeelt, en een vrouwtje dat natuurlijk ſchijnt te zingen, benevens andere voorwerpen, alle zeer konſtig en uitnemend uitgevoerd; dit hadt BLOEMAART, zijne jonkheid en begin in de konst in aanmerking genomen, zeer aartig nagevolgd. De vader dit ziende, nam hem van DE BEER af, met voornemen van hem zelvs te werk te ſtellen, met het navolgen van fraije ſtukken, doch ABRAHAM kon weinig van belang in huis uitvoeren, doordien zijn vader hem veelvuldig tot andere dienſten gebruikte. Vervolgens werdt hij bij den Drosſaart VAN HEEL, die liefhebberij hadt en ook een weinig ſchilderen kon, beſteld; deze beloofde aan den ouden BLOEMAART, om den jongeling in zijn leren veel dienst te doen, en hem bij BLOKLAND te zullen beſtellen; doch verre van zijne beloften te houden, gebruikte hij hem genoegzaam

als

als een lijfknegt, zo dat ABRAHAM in plaats van in de konst te vorderen, den kroeftengang daar mede ging; en na verloop van anderhalf jaar weder te huis kwam; als toen zond hem zijn vader naar *Parijs* bij enen JEAN BASSET, bij wien hij omtrent zes weken bleef; van daar geraakte hij bij een ander Schilder in de wandeling *Maitre* HERRY genaamd, hier verbleef hij omtrent derdehalf jaar, alles uit den geest ſchilderende, vermits hij weinig of geen onderwijs genoot, en oeffende zig tusſen beiden ook uit den geest in de tekenkonst. Van dezen Mr. HERRY, begaf hij zig nog enigen tijd bij JEROEN FRANKEN van *Herenthals*, die zig te *Parijs* hadt neergezet; van dezen affcheid nemende, ging hij *Utrecht* weder opzoeken, en verzelde vervolgens zijnen vader naar *Amſteldam* die aldaar tot ſtads Bouwmeester was aangeſteld. De oude man ten laatſten de tol aan de natuur betaald hebbende, verkoos BLOEMAART zig weder naar *Utrecht* te begeven, alwaar hij ook tot zijn dood is verbleven, welke voorviel in het jaar 1657.

BLOEMAART heeft zeer vele uitmuntend fraije ſtukken geſchilderd; en ſchoon hij ook wel groote hiſtoriſe taferelen heeft vervaardigd, zo viel egter zijne verkiezing meer op kleine ſtukjes; onder anderen is 'er van hem ene ANDROMEDA, die aan de rots gekluisterd, door PERSEUS van de verſlindende kaken des zeemonſters wordt verlost, zijnde dit konſtjuweeltje ongemeen wel behandeld en fraij gekleurd; ook heeft men vrolijke landſchappen van hem, met aartige drollige boerenwoningen en huismans gereedſchap, bomen, gronden enz. zo als dezelve in den omtrek van *Utrecht* van hem zijn nageſchilderd; voorts bezat hij een zeer goede manier van tekenen en trekken met de pen, 't welk hij dan door middel van enige dunne en zagte verwen, een' ongemenen luister wist toe te voegen. Ook bezat hij het vernuft om door zijn konſtpenſeel aan zijne taferelen, naar derzelver aart, een gepaste ſchoonheit bij te zetten, brengende daar in nu eens zonneſchijn, dan weder donkere of vurige lugten, naar dat het werk zulks vereiſte; ook vindt men 'er beeſtes in, koeijen, honden en an-

deren, zeer natuurlijk naar 't leven gedaan. Somtijds ziet men ook in zijne ſchilderſtukjes, enige poeltjes of watertjes met kroos, lieſen en kruiden bewaſſen, en met daar op drijvende plompe-bladen en bloemen. Zijne voorgronden zijn doorgaans geſtoffeerd met enige voor het oog bekoorlijke kruiden, of in 't wild groeijende breedbladige plantgewaſſen, buitengemeen wel behandeld. In een woord, BLOEMAART verdiend in de eerſte reije der Konſtſchilders eene aanzienlijke plaats te bekleden; en zulks te meer, om dat hij een zodanig groot meester is geworden, om zo te ſpreken zonder meester. Verſcheiden afbeeldzels zien van hem 't licht, onder een van welke men deze digtregels leest:

Pictor natura eſt, uſus vix ille magistro;
Arte eſt egregiis nec tamen inferior.
Pinxit aves, naves, homines, herbasque, ferasque,
Et lætos flores, Ecridus, innumeros.

ABRAHAM BLOEMAART, is tweemalen getrouwd geweest, en heeft drie zoons nagelaten, waar van ſtraks nader. Hij heeft een menigte Tekeningen vervaardigd, welke door het graveerijzer zijn vereeuwigd, en uit verſcheidene honderden van prenten beſtaande, in een werk verzamelt, meest door H. GOLTZIUS, J. SAENREDAM, W. J. SWANENBURG, P. GALLÉ, JAKOB MATHAN, zijnen zoon KORN. BLOEMAART, en anderen zijn geſneden en in plaat gebragt. Ook heeft hij verſcheidene brave leerlingen gekweekt; namelijk NIKLAAS KNUPFER, GERARD HONDHORST, JAN en ANDRIES BOTH en KORNELIS POELENBURG. —— C. SAXI, *Onom. liter.* Pars IV. p. 40. K. v. MANDER, *Leven der Schilders*, II. D. bl. 192--197. A. HOUBRAKEN, *Schouwburg*, I. D. bl. 43, 44. J. C. WEYERMAN, *Levensb. der Schilders*, I. D. bl. 224--229.

BLOEMAART (ADRIAAN), de tweede zoon van ABRAHAM, mede een Konſtſchilder, was zeer geestig, verſtandig, en ijverig in het beoeffenen der konst. Hij deedt een reis naar *Italien*, daar hij vele vorderingen maakte; waar na hij een togt door *Duitsland* deed, en te *Salsburg* komende aldaar

op

op ene treurige wijze zijn graf vondt; want hier in dienst geraakt zijnde van zekeren BENEDIKTUS, die een groot beminnaar van konſten en wetenſchappen was, en dat hij veel fraije ſtukken voor vervaardigde: geraakte hij in woorden met een Student, welk geſchil zo hoog liep, dat zij aan 't vegten geraakten, en ADRIAAN zodanig werdt geſteken, dat hij dood ter aarde viel. —— HOUBRAKEN, *Schouwburg*, I. D. bl. 45.

BLOEMAART (HENDRIK), de oudſte van de drie broeders, mede een Schilder, hadt zijn vader tot onderwijzer in de konst; doch weinig van deszelvs geest en minzaamen aart overgeërft, ook geene bekwaamheid om met de wereld te kunnen verkeren, waarom SANDRART, niet onaardig van hem zegt: „ Hij heeft zijn gelukskogel met vernuftig genoeg weten „ voort te ſchieten, en dus is het afzetzel van die ſchone „ bloem verſlikt." —— HOUBRAKEN, *Schouwburg*, I. D. bl. 44.

BLOEMAART (KORNELIS), de jongſte zoon van ABRAHAM, hadt zig mede tot het ſchilderen begeven, maar verwisſelde wel dra 't penſeel voor de graveernaald, waar van hij de behandeling leerde bij KRISPYN VAN DE PAS, en het binnen kort zo verre in die konst bragt, dat hij verſcheiden plaaten, zo naar tekeningen van zijnen vader als van anderen in 't koper ſneed, waar van de afdrukken onder de liefhebbers van prentkonst in achting zijn. Om gelegenheid te hebben tot het vervaardigen van grotere werken, ging hij eerst naar *Parijs*, en bezogt vervolgens *Rome*, daar hij veel heerlijke prenten naar ſchilderijen van de geachtſte *Italiaanſe* Konſtſchilders vervaardigd heeft. Zijn vader die grote geneigdheid hadt om hem voor zijn dood nog eens te zien, ontbood hem; dan het overkomen werdt van hem zo lang van den enen tot den anderen tijd uitgeſteld, dat de oude man ſtierf voor dat hij op reis was gegaan. Hij beſloot hier op te *Rome* te blijven, alwaar hij in een hogen ouderdom is overleden. —— HOUBRAKEN, *Schouwburg*, I. D. bl. 45.

BLOEMEN (JAN FRANCIS VAN), Konstſchilder, is geboren te *Antwerpen* in 1656, en heeft het grootſte gedeelte van zijn leven te *Rome* geſleten. Zijn bentnaam, dien de broeders hem aldaar hadden gegeven was *Horiſont*, om reden, dat hij een vernuftig landſchapſchilder was, die in hunne ſtukken den horiſont veelvuldig nodig hebben. Hij verkogt zijn meeſte ſtukken aan de *Engelſen*; zij beſtonden veelal uit gezigten bij en omtrent *Rome* en *Tivoli*, en onder anderen heeft hij een ſchoon tafereel vervaardigd, van het aangename gezigt, daar men in de val van het water altoos een regenboog ziet. VAN BLOEMEN, wiens ſchilderwijze veel zweemt na die van VAN DER KABEL, leefde nog in 1726, en was toen 70 jaren oud. —— J. v. GOOL, *N. Schouwburg*, I. D. bl. 121.

BLOEMEN (NOLBERTUS VAN), een broeder van JAN FRANCIS, was mede een Konſtſchilder; hij is te *Antwerpen* geboren in 1672, en daar de eerſte grondbeginzelen der konſt geleerd hebbende, ondernam hij eene reize naar *Rome*, ter verder voortzettinge zijner beoefening. De bentnaam, dien zij hem hier gaven was *Cefalus*; en hij ſchilderde 't meest portraitten, benevens moderne en anticque ordonnantien; een kraam te *Rome* niet zeer gewild, en daar hij dus niet breed op koste teren; des verliet hij die ſtad, en ondernam van 't ene klooster op 't andere den terugtogt te voet naar zijne geboorteſtad; daar hij op zijne apostels-paarden gelukkig aankwam, en zig voor enigen tijd ter nederzette; maar ziende dat het daar mede met de konst niet vlotten wilde, vertrok hij naar *Amſteldam*, daar hij met weinig voorſpoed de rest van zijn dagen geſleten heeft. —— J. v. GOOL, *N. Schouwburg*, II. D. bl. 463.

BLOEMEN (PIETER VAN), Konſtſchilder, een broeder van de beide voorgaanden; ſchilderde 't meest batailjes en beesten, daar hij nog al vrij wel in ſlaagde, doordien zij zeer rijk zijn van ordonnantien, doch wat verſägtig van kleur. Vele van zijne ſtukken, ziet men in *Holland*, *Braband* en *Engeland*. Zijn bentnaam was *Standaart*, en dit is al wat wij in

ſtaat

ſtaat zijn om van PIETER BLOEMEN aan onze lezers te berigten. —— J. v. GOOL, *N. Schouwburg*, I. D. bl. 122.

BLOEMENSTEIN (JAN VAN), een der *Kabbeljauwſe* Edelen, is geweest Bailjuw van *Kennemerland*, welke post hem door Hertog ALBREGT VAN BEYEREN in het jaar 1358 afgenomen werdt, om daar mede REINOUD VAN BREDERODE, oudſten zoon van DIRK VAN BREDERODE, een der voornaamſte Edelen van de *Hoeksſe* zijde te begiftigen. —— JOAN. à LEYDIS *van de Heren* VAN BREDERODE. Cap. XXXIII. p. 629.

BLOIS, zie TRESLONG.

BLOIS (JOHAN VAN), Raadsheer in het Hof van *Vlaanderen*, heeft benevens zijn Mederaad ÆGIDIUS STALINS, verzameld en uitgegeven, de twee eerſte deelen van het *Plakaatboek van Vlaanderen*, onder dezen tijtel: Tweeden Placcaet-Boeck / inhoudende diverſche Ordonnancien / Edicten / ende Placcaetten / van de Hon. Majeſteiten / ende haar Hooghheden / Graeven van Vlaenderen / mitsgaeders van heurlieden Provincialen Raede alhier gepubliceert in den voorſeyden Lande van Vlaenderen / 't ſedert het jaer 1560 / tot ende met den jaere 1629. Gedrukt te *Gent* 1629. in folio. Nog: Boeck der Ordonnancien / Statuten / Edicten &c. van Vlaenderen / mitsdeſen binnen Lants bermeerdert. Tweeden Deel. *Gent* 1639. in folio. — J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 582, 583.

BLOK (BENJAMIN), Konſtſchilder, van een *Utrechtſe* familie, de zoon van DANIEL, is te *Lubek* geboren in 1631. Hij redde als een tweede ÆNEAS zijn vader en moeder uit den brand, door het woeste krijgsvolk te *Schwerin* geſtigt. Dit huisgezin, uit man, vrouw en vier kinderen beſtaande, door deze treurige gebeurtenis tot de uiterſte armoede vervallen, vondt een medelijdend voorſtander in FREDERIK ADOLF Hertog van *Mekelenburg*, die BENJAMIN onder zijn opzigt en beſcherming nam, en hem op het tekenen en ſchilderen beſtelde, daar de jongman in korten tijd goeden voortgang in maakte. Het eerſte proefſtuk van zijn konst en vernuft 't welk hij ver-

vervaardigde, was het portrait van genoemden Hertog, ten voeten uit met de pen, dit viel zo konſtig en wel gelijkende uit, dat een ieder die het zag 'er zig over verwonderde. Dit proefſtuk van zijne bedrevenheid gaf hij in 1647, en kort daar na ſchilderde hij met levendige kleuren het gantſe hofgezin van *Saxen*; vervolgens heeft hij in *Hongarijen* voor den Graav FRANCISCUS verſcheiden taferelen en altaarſtukken geſchilderd, welke bijzonder geroemd worden.

In 1659 reisde hij met brieven van aanbeveling van gemelden Graav voorzien, naar *Italie*, alwaar hij toegang kreeg tot de beste konstkabinetten. Na dat hij nu te *Venetie*, *Florence* en *Rome*, enige jaren in het beoeffenen der konst had doorgebragt, en vele voorname mannen, onder welk getal ook de beeldtenis van den door zijne ſchriften zo vermaarden Jeſuit ATHANASIUS KIRCHERUS, geſchilderd hadt, keerde hij naar *Duitsland* te rug, en trouwde aldaar in 1664, met de konstminnende ANNA KATRINA, ene dogter van den beroemden JOHAN THOMAS FISSCHER van *Neurenburg*. Deze vrouwe muntte uit in het ſchilderen van bloemen, zo wel in olij- als waterverf, en hadt, voor haar huwelijk, volſtandig haar werk gemaakt, van de vorſtin met hare dogters daar in te onderwijzen. SANDRART getuigt, dat hij het geluk heeft gehad, dat zij tweemaal van hem is geſchildert geweest, en dat zij wanneer hij zijn boek van de Schilders ſchreef, nog in leven was. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwburg* II. D. bl. 258, 252. J. C. WEYERMAN, *leven der Schilders* II. D. bl. 287, 288.

BLOK (DANIEL), Konſtſchilder, de vader van BENJAMIN, zag het eerſte levenslicht te *Stettijn* in *Pommeren*; zijn vader was MARTEN, geboren te *Utrecht*. DANIEL die in zijn vroege jeugd reeds blijken gaf, dat hij grote trek tot het beoeffenen der ſchilderkonst, in zijnen boezem voedde; werdt te *Dantzig* beſteld bij JACOB SCHERER een groot meester, van wiens leſſen hij ook een nuttig gebruik maakte, en zig met een ongemene vlijt beijverde, inzonderheid in het ſchilderen van portraitten, waar in hij ook ongemeen ſlaagde. Van Schilder

werdt hij Hovelíng, en verloor in een noodlottig ogenblik in het jaar 1651, al wat hij bezat, door de baldadige woede der vernielende Oorlogsbenden, die zijn huis in den brand ſtaken; ter nauwernood wierdt hij benevens zijne huisvrouw door behulp van zijnen zoon BENJAMIN, uit de verterende vlammen gered, en ſtierf te *Roſlok* in den ouderdom van 80 jaaren, vier zoons nalatende, waar van drie, met namen EMANUËL, ADOLF en BENJAMIN, het penſeel hanteerden, en geen onberoemde Schilders geworden zijn. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwburg* I. D. bl. 88.

BLOK (JAKOB REUGERS), Konſtſchilder, is te *Gouda* geboren, en ſchoon de tijd van zijne eerſte verſchijning op dit wereldtoneel, en zijn ſterfuur, aan onze naſporing is ontſnapt, blijkt het dat hij in het middden der XVIIde euw, inzonderheid heeft gebloeid. Dat hij een voornaam Schilder is geweest blijkt, doordien de beroemde RUBBENS, ter tijd dat hij de *Nederlandſe* ſteden doorreisde, om de Konſtſchilders te bezoeken, hem ook niet vergat, maar hem te *Gouda* in zijn ſchilderkamer opzogt, en tot zijn roem heeft getuigd, dat hij onder alle de konstenaars in *Nederland*, geen een gevonden heeft, die hem in 't ſchilderen en tekenen van doorzigt- en bouwkunde, evenaarde. En doordien hij ook in de vestingbouw kundig was, geraakte hij in dienst van den Koning van *Polen*, die hem zeer veel achting en genegentheid toedroeg; doch de liefde van dien Vorst, haalde hem den haat van de nijdige Hovelingen op den hals, die hem den voet dwars zetteden en vele onaangenaamheden berokkenden, waar door hij wierdt bewogen zijn affcheid te verzoeken, en naar zijn vaderland te rug te keren; daar hij de gelegendheid aantrof, om den Overſten PERCIVAL, die in blakende gunst ſtondt, bij FREDERIK HENDRIK, Prins van *Oranje*, de wiskonst te onderwijzen. Deze verraste hij zekeren tijd op een aardige wijze, want een aantal linien en ſtrepen door malkander getrokken hebbende, deedt hij zijnen leerling een gat in 't beſchot boren, die daar door ziende, hem tot zijne verbazende verwon-

de-

dering, enen lastdragenden Ezel vertoonde. Vervolgens kwam hij in dienst van den Hertog LEOPOLD, die hem ook bijzonder wel lijden mogt, en hem boven zijne gewone foldij, in 't veld zijnde, 's daags daar te boven nog zeven guldens toeleide. In den omtrek van *Wijnoxbergen* over een plank willende rijden, ſtruikelde zijn paard, en hij hadt het ongeluk om door den val die hem zulks veroirzaakte, zig deerlijk te bezeren; waarop hij na de ſtad wierdt gebragt, en op bevel van den Hertog alle vlijt en zorgen aangewend, die tot zijne herſtelling hoste verſtrekken, doch alle de in 't werk geſtelde middelen waren vrugteloos, want na enigen tijd gezukkeld te hebben ſtierf hij, en wierdt te *Wijnoxbergen* in de kerk der Predikheren begraven, zijne weduwe GEERTJE DAVIDS, die met een jaarlijks inkomen gedurende haar leven lang was bezorgd, begaf zig haar man overleden zijnde, naar *Braband*, en zijn zoon die ook zeer bekwaam was, volgde hem in zijne bediening op, doch wierdt in een ſchermutzeling dodelijk gekwetst waar aan hij ſpoedig overleed. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwburg*, II. D. bl. 92-93. J. WALVIS, *Beſchr. van Gouda*, bl. 335, 336.

BLOK (JOHANNA KOERTEN), zie KOERTEN.

BLOK (SIMON), een dappere *Zeeuw*, die na meermalen zijn leven voor het vaderland gewaagd te hebben, ten laatſten als Zeekapitein onder het eskader van den Luit. Admiraal KORNELIS EVERTSEN, in den bloedigen ſlag tegen de *Engelſen* in 1666 gehouden, op het bed van eer ſtierf Zijne onverſchrokte heldenmoed, wordt door P. SURENDONK gedagt, in deszelfs latijns triomfdigt op de bevogtene overwinning van den Admiraal DE RUITER, in deze woorden:

Treslongia puppis,
Vulcano ſuperante perit, perit altera caſu
Me miſerum! ſimili, quam duxerat acer in armis
Blocquius, extinctum nunc omnis Patria luget.

Ook heeft zijn landgenoot, de zoetvloeijende Heldendigter J. AN-

J. ANTONIDES, zijne voornaamſte bedrijven, in een lijkzang aan de eeuwigheid toegewijdt. —— BRANDT, *leven van den Admiraal* DE RUITER, bl. 475. 496. J. ANTONIDES, *Gedichten*, bl. 235. P. DE LA RUE, *Heldhaftig Zeeland*, bl. 131.

BLOKLANDT (ANTHONY), is een vermaard Konſtſchilder geweest, geboren in 1532, die gedurende twintig jaren te *Delft* gewoond heeft, zig toen naar *Utrecht* begaf, en aldaar in 1583 is overleden. Hij hadt onder anderen een leerling PIETER genaamd, de zoon van een rijke ſmit te *Delft*, welke zo geestig was, en zo vaardig met het penſeel wist om te gaan, dat hadde hem de dood in zijn jeugd niet ontijdig weggerukt, hij denkelijk zijn meester in de konst zou overtroffen hebben. —— *Beſchr. van Delft, in folio.* bl. 774.

BLOM (KORNELIS), Predikant te *Leeuwarden*, is geboren te *Woubrugge* in het begin van januarij des jaars 1712. Zijn vader was CAROLUS BLOM, Predikant te *Woubrugge* onder de klasſis van *Leijden* en *Nederrhijnland*, en zijn moeder MARGRIET DUIVMEYER. KORNELIS na in de eerſte beginſelen der letteroeffeningen door zijn vader onderwezen te zijn, ſtudeerde vervolgens aan het Hogeſchool te *Leijden*, alwaar hij zig naarſtig inzonderheid in het beoeffenen der godgeleerdheid, bevlijtigde, waar van hij ook een blijk gaf, den 14 ſeptember 1732, door het in 't openbaar verdedigen van een godgeleerde verhandeling, *de Miraculo & Miſterio Rubi ardentis & non conſumti.* EXOD. III. vſ. 2. Proponent geworden zijnde, wierden hem in 1734 twee beroepen teſſens opgedragen, namelijk dat van *Blokzijl* en van *Zunderdorp* in *Noordholland*; hij verkoos het laatſte, en wierdt aldaar den 7 november bevestigd; doch niet langer als ruim een jaar was hij de geeſtelijke Herder van deze kudde, doordien in het laatst van november des volgenden jaars, door de gemeente van *Kralingen* zijnde begeert, aan die roepſtemme gehoor gaf, en den 8 januarij 1736 het heilig dienstwerk aldaar aanvaardde; alwaar hij verbleef tot in april 1740, toen hij als Predikant te *Zierikzee* werdt bevestigd; hier doorliep hij zijnen kring in ruim

vier

vier jaren, doende den 21 junij 1744 zijne intrêe-reden bij de bloeijende gemeente van *Leeuwarden*, alwaar hij een tijdvak van 36 jaren heeft geſleten, namelijk tot op den 28 ſeptember 1780, wanneer hij in den ouderdom van 68 jaren en 8 maanden is overleden. Hij huwde in 1751 te *Leeuwarden*, met A. C. VAN KUFFELER, uit een deftig *Friesch* geſlagt geſproten, wiens voorouders met de aanzienlijkſte ſtaatsambten zijn bekleed geweest, en waar van heden nog waardige telgen in wezen zijn. Bij deze vrouw heeft hij drie zoons verwekt, waar van 'er nog twee in leven zijn.

Wat het karakter van Do. BLOM betreft, dit was allerzonderlingst. Van natuur was hij goedaartig en ijverig dienstdoende, doch bemoeide zig gaarne met een ander zijne twistzaken; en wanneer het op de regtzinnigheid aankwam, of dat hij dagt enige inbreuk op het kerkelijke regt te zijn geſchied, dan ſchoot hij 't harnas ter verdediging aan, en kende geene vriendſchap meer. Doch hoe ijvervol en heldhaftig zijne pogingen hier toe ook waren, kreeg hij doorgaans door onbezonnenheid beſtierd, en aangevuurd door zijne zogenaamde vrienden, die zelvs agter het ſcherm zittende, hem 'er aan waagden, zo als men zegt, de bout op de kop, en wanneer dan de zaak kwalijk was uitgevallen, lieten zij de goede BLOM in de pekel zitten. De beide volgende gebeurtenisſen zullen hier van ten bewijze ſtrekken.

Toen op den 1 meij 1749, vijf nieuw aangeſtelde Hoogleraars te *Franeker*, hunne inwijdings-redevoeringen hadden gedaan, kort na dat den geleerden LUD. CASP. VALCKENAAR het Rectoraat van *Frieslands* Hogeſchool hadt afgelegd, door het doen van ene oratie, *de priſca & nupera rerum Belgicarum vicisſitudine*; ene redevoering, die door den beroemden E. W. HIGT waardig gekeurd wierdt, in het nederduits te vertalen; ruste zig onzen BLOM ter verdediging toe van de bij hem zo duurgeſchatte regtzinnigheid, ingevolge de leer der *Dordſe* vaderen, die hij waande, inzonderheid, zo men verzekert door een van zijn Collega's daar toe opgezet, dat door VALCKENAAR in zijne redevoering was aangerand. Zonderling waren

ren egter de wapenen die hij hier toe te werk ſtelde; die beſtonden in een allervuilaartigst paskwil daar geest noch konst in ſtak, onder dezen zonderlingen tijtel: VELDBLOEMEN *met een* PRIKNEUSJE *daar onder, aan* MOMUS *geſtroijd in en buijten de Academie-Kerk te Franequer. Ter eeren van vijf beroemde Heren Profeſſoren, wanneer hun Hoog Eerw. het Catheder nog nauwliks koud geworden, en opgedroogt van het ijvervuur, en zweet eener der grootſte Orateuren, op nieuw deden gloeijen en warm hielden, door hunne plegtige inwijdings Redenvoeringen, uitgeſproken den 1ſten van Bloeijmaand des jaars* 1749. In dit hatelijk doch zouteloos ſtuk, waar onder de naam van den Leraar BLOM geſpeld wierdt; betekend hij VALCKENAAR door MOMUS, die hij onder anderen dus aanſpreekt.

De *Nydigheit* geſchildert met haar eigen kleur en verf,
So wel als *Luy-* en *Gierigheit*, d'oorzaak van 's Lands verderf;
Die *Blauwe Nyd*, ligt van 't bovenſtaande kalt en zegt:
(Want wat is 'er by dat *Monſter Dier* dog goed of regt?)
Dit is ſlegts een *Caſus pro Amico*, en geſchied uit gunst:
Maar 'k wed, vraagt de Studenten, ja wie je wild, en vind
Dog geen Paaps, Socyns, Mennist, of Remonſtrants gezind
Bedorven Myſtiken, ik niet meld, ſchoonſte ſtout en ſlyf
My onlangs, (*Dog God dank, 't was een droom*) *vielen op het lyf.*
Sy zeggen, *Het is waar:* hoewel dit vers niet is na kunst,
Ook ken ik toe, een Schertzer, gy my ſoms zult vinden
Maar noyt; Verrader of een *Vleijer* van myn vrinden:
Want al ſtond daar ook galg en rad; ik ben en blyv *Cordaat*
Ik haat den *Scyn*, Ik liev 't *Zyn*, Ik verfoey al 't *Malgelaat.*
Hierom O! MOMUS wild dog niet, (Want 't zou my moeyen)
Myn vers, of hoe noem 'k 't best, myn kreupelrym beſnoeyen
'k *Houw* ſlegts *takken* af, en teeg ook wel aan 't *wortelkappen:*
Maar ligt g' dan 't *Scimp* of *Scelden* heet: 'k Schey dan uit met ſnappen
Te meer, om dat ſchoon 'k voor *lieve Muſen* niet ben ſtraf,
APOL my nooit dat *Coelest'* of *Goddelike Donum* gaf
Word dan niet quaad *Critijk* dat ik in ſlegt gebonden reen,
Ook eens dingtaal ſpreek, of ſchoon g'wierd getreden op u teen:
Ik zoek d'oorzaak maar, en tragt d'wortel te ontbloten
Van 't verfoeylik ſteken op Kleynen en op Groten.
Kerkelyk of Polityk (is niet zo?) het ſcheelt u niet
So hy by U geen *Tolerant* maar *Orthodoxe* hiet
En die is (gy weet 't zelvs best) dog gisſen ſtaat my vry,

Of nyd, of een bedorven ſmaak van ſin *Dei t'ry.*
Want, *ſo men zegt*, ontziet ge niet de braavſte Letterhelden;
Al was het BEZA zelvs voor een *gek* of *beest* te ſchelden,
Ja ook, gy mogelik ſo wel MENNO als SOCYN
En al wie maar niet is van den aanhang van CALVYN,
Houden zult voor goede, en brave *Reformateuren*
Voor wien men openzet, wyde *Libertynſe Deuren*,
(Want ſchoon 'k ſe als myn medemenſen agte en *bemin*
'k Wil dog met hun niet wonen in een *Kerklik huisgezin*)

Het ſlot van dit rampzalig Kreupelrijm is

Ik ſie *U* wel MOMUS, aardig Quantje, onder 't hoedje gluypen!
Dog al kreegje ook de Stuipen! Ik niet in myn *Sculp* zal kruipen;
Want ik laat 't aan allen, die *U* kennen, ja zelvs aan *U* gewiſſe
Of 'k al, of niet! in 't ſchild'ren van uw Portret, heb kunnen miſſen
Dog! ſo gy voortaan U houden wild, aan uw *Taal*, en eygen werck
Sonder dat gy ſchend de Godvrugt, en de Gereformeerde Kerk
En g' ook *G'leerde Lien*, en *Hoge Scholen* niet zult affronteren
Dan wil ik ook wel, ſo gy 't *zogt*, vriendelyk, met U verkeren.

Uit deze ſtalen zal men het gantſe ſchotſchrift kunnen beoordelen, waar in weinig anders dan kwaardaartige laster tegens den groten VALCKENAAR gevonden wordt. Doch de *Leeuwarder* Kerkleraar, bereikte geenzints het oogmerk dat hij 'er mede bedoelde, om namelijk dien Geleerden in een penneſtrijd te wikkelen. VALCKENAAR toonde door zijn ſtilzwijgen, dat hij het ſluk veragtte en de maker zijne gramſchap niet waardig was; ja hij hadt zelvs de grootmoedigheid, om de Curateuren van *Frieslands* Hogeſchool, waar onder zig een lid van 't Collegie der Gedeputeerde Staten bevondt, en zig zijne zaak wilde aantrekken, met hem behoorlijke vergoeding voor zijn geſchonden eer te bezorgen, te bewegen, om Ds. BLOM ongemoeid te laten. Het mangelde egter aan geen Schrijvers die hem ten toon ſtelden, en zijne dwaasheid op ene geestige wijze beſpotten; onder het getal hier van behoorde, een uitmuntend vaers, aan den beroemden Digter JAN DE KRUIF toegeſchreven, dat egter in deszelvs uitgegevenen bundel van Gedigten niet wordt gevonden. Het vangt dus aan:

Zoo

Zoo durft zig dan een zot, een ſchandvlek der Poëten
Door bittren haat vervoerd, baldadig zig vermeeten
Den wyzen VALCKENAAR te ſpuwen in 't gezigt
En wat nog erger is, zyn heilloos ſchimp-gedicht.
Op den naam van eenen Leeraar ſtellen
Als kwam het uit de hand van d'ongeveinsde BLOM
Dat hooggeliefde lid van 't Friesſche Priesterdom.

Maar hy, die 't opſchrift flegts van 't haatlyk ſtukje leest
Zegt, is een Ezelspoot weer aan den Lier geweest?

Toen dit geestig ſtukje in 't licht kwam, ſcheen Ds. BLOM te vrezen, dat het ſommige menſen in de waan mogt brengen, dat hij de wezentlijke Schryver van de *Veldbloemen met een Prikneusje* niet mogt zijn; ten minſten hij gaf een ſtukje in proſa uit, onder den tijtel van: *bericht wegens mijne onnozele Veldbloemen*, dat volgens getuigenis van dezen zelvden Digter, *zijn rijm in zotheid nog te boven ſtreeft.* Hier in betuigt zijn Eerwaarde wel ernſtig, de maker van het paskwil te zijn, en tragt den inhoud daar van op de best mógelijke wijze te verdedigen; maar op zulk een ongelukkige wyze, dat hij openlijk zijne onkunde in het vak der Geſchiedkunde in een helder daglicht ſtelde, met onder anderen den Hoogleraar ALEXANDER MORUS, voor den rampſpoedigen *Engelſen* Kanſelier THOMAS MORUS te willen doen doorgaan; het geen de bovengenoemde Digter in een tweede vaers, waar in betuigt, nu overtuigd te zijn, dat Ds. KORNELIS BLOM alleen de maker van het hatelijk ſtuk is, zegt:

Die THOMAS heet, die noemt hy ALEXANDER;
En dus hangt 't gantſche ſtuk van zotheid aan malkander.

BLOM, even als een dapper krijgsheld, wierdt door dezen tweeden aanval niet afgeſchrikt, maar gordde zig op nieuw ten ſtrijde, en gaf een *Tweede Bericht* in 't licht, ter beſcherming van zijne *Veldbloemen en Prikneusje*, dat teffens ter wederlegging verſtrekte, van ene brochure, door den *Leeuwarder* Geneesheer BERNARDUS IDEMA, ter verwelking van zijne geliefde *Veldbloemen* geſchreven. Van dit *Tweede Bericht* zullen

wij niets anders zeggen, dan dat het even min als het eerfte, de toets van gezond verftand kost doorftaan. Dit zo veel gerugt gemaakt hebbend geval liep ten einde, met ene ernftige vermaning aan den Eerw. BLOM in de klasficale vergadering van *Leeuwarden*, door monde van deszelvs Voorzitter, gedaan, zo men verzekert op bevel van het Collegie der Gedeputeerde Staten, da hij zig in 't vervolg van zulk een onbetamelijke handelwijze, zo weinig overeenkomftig met de leer van zijnen Goddelijken Meester, hadt te onthouden, of dat 'er tot zijn nadeel zou worden gedisponeert.

Erger gevolg hadt voor hem de twist, die ten jare 1763 over het beroepen van een Predikant te *Leeuwarden* ontftond. Een geval, waar in de zonderlinge gevoelens die onze BLOM over het kerkelijk regt en gezag voedde, zulk een merkwaardigen trek van deszelvs karakter oplevert, dat onze taak eist, dit geval nader te ontwikkelen, en het aan onze lezers in deszelvs ware gedaante zodanig het is voorgevallen, te fchetzen. Zie hier het bekort verhaal daar van.

De opengevallene Leraarsplaatze door het vertrek van den Eerw. PAULUS RUTGERS, zo zeer geliefd bij zijne *Leeuwarder* gemeente, naar *Utrecht*; ftondt in februarij des jaars 1763 vervuld te worden. De Magiftraat van *Leeuwarden* liet op eene vriendelijke wijze onder de hand, aan de leden des Kerkenraads weten, dat zij voor ditmaal gaarne de verkiezing zonden zien vallen op een inboorling van *Friesland*, en die teffens den *Coccejaanfen* leertrant was toegedaan. Voor het eerfte deel van hun regtmatig verlangen, pleitte een landswet, die, fchoon aan de vergetelheid fchijnende toegewijd, egter niet was afgefchaft, en bij deze gelegenheid wierdt ingeroepen; niets was ook billijker dan de vordering van het tweede deel hunner begeerte, van namelijk genoegen te geven, aan zodanige leden der *Leeuwarder* gemeente, die de leerwijze van COCCEJUS toegedaan waren, en welker aantal niet gering was; en zo veel te meer, doordien 'er reeds vier *Voetiaansgezinde* Predikanten van de zes gevonden wierden, allen vreemdelingen, en van buiten de provintie beroepen. 't Zij nu dat

de

de leden van den Kerkenraad in het begrip vie'en, dat het tegen hunne voorregten was aangekant, den Magiſtraat dat geen in te willigen, 't welk zij van goeder hand wisten, dat dezelve aangenaam zou wezen; 't zij ze andere redenen vermeenden te hebben, om zig tegen het verlangen van de Regeringe aan te kanten, en den aan hun medegedeelden wensch, van de even brave als godvrugtige MARIA LOUISA, Princes van *Heſſen-Kaſſel*, die zig aan hunne ſtad, door hare uitmuntende hoedanigheden en ruime giften en weldaden, zig voor eeuwig verpligt gemaakt heeft, en die gaarne den godvrugtigen en rijkbegaafden Leraar ERNST WILLEM SCHRADER, Predikant te *Sluis*, een zoon van den zo hooggeſchatten toen in wezen zijnde *Leeuwardens* oudſten Predikant, JOH. HENDR. SCHRADER, als Kollega zoude hebben toegevoegd, niet te vervullen. Ten minſten hoe het 'er ook mede gelegen zij, SCHRADER kwam niet eens op de nominatie, en zij leverden een drietal ter goedkeuringe in, waar op geenen dan vreemdelingen en *Voetianen* ſtonden.

Dit drietal zes maanden lang onafgedaan zijnde bijven liggen; beſloot de Kerkenraad eene bezending aan de Regering te doen, met laſt om op eene beſcheidene, vriendelijke, eerbiedige, maar tevens ernſtige, nadrukkelijke en kragtige wijze, den Magiſtraat de onvoegzaamheid en 't nadeel van het zo langdurig ophouden der beroepinge, onder 't oog te brengen, en afdoening van zaken te verzoeken. Ds. BLOM was aan 't hoofd van deze commisſie geplaatst, en volbragt zijnen bekomen laſt door eene zeer zonderlinge aanſpraak, waar in valſe welſprekendheid met geeſtlijken hoogmoed, een vreemd mengzel uitleverden. Dit ſtuk werdt, op des Redenaars verzoek, niet alleen in de handelingen des Kerkenraads woordelijk ingelaſt; maar het verſcheen ook wel dra in druk, en bleek als toen, dat het voor 't merendeelte afgeſchreven was, uit eene leerrede door den Eerw. WILH. à BRAKEL, in de voorgaande eeuwe uitgegeven. Die geenen, welke tot Ds. BLOM zijnen aanhang behoorden, roemden deze aanſpraak hemelhoog, en waar in mannen taal zonder dat 'er menſchen-

vrees onder gemengd was, doorſtraalde; anderen, waar onder de verſtandigſten, zagen 'er laag bij neder, en hielden het voor een honend ſtuk, waar in ſmaadlijke, en naar oproer ſmakende uitdrukkingen, het gezag van den Magiſtraat, ten hoogſten beledigden. Uit zulk een oogpunt beſchouwde de Regering van *Leeuwarden* dit ſtuk ook, en beſloot kragtdadige middelen ter hand te nemen, ten einde zijn Eerw. te leren, om zig ten aanzien van zijne Overheid met wat meerder eerbied en decentie te gedragen, en den Drukker tot meer omzigtigheid te vermanen. Ds. BLOM werdt verwezen in eene geldboete van 100 goudguldens, van de eerſtkomene vervallene penningen zijner wedde af te trekken, ten behoeve van ſtads armekamer, en voorts, om in de volle vergadering der Magiſtraat, zig te vervoegen; ten einde, daar op 't ernſtigſt beſtraft, en tot zijn pligt als Leraar, als Onderdaan van den Staat en als Ingezeten van de ſtad vermaand te worden. Den Drukker werdt eene boete van 50 goudguldens opgelegd, het gedrukte uit zijn huis gehaald, en 't verder verkopen van dat ſtukje, hem en de andere Boekverkopers daar ter ſtede, verboden. Dan deze, van begrip zijnde, dat de Magiſtraat tot het een en ander niet geregtigd was, vervoegde zig met een verzoekſchrift bij den Hove van *Friesland*, vergezeld van een betoog, dat in de door hem gedrukte aanſpraak, niets gevonden wierdt, 't welk hem het drukken zou hebben kunnen beletten. De Magiſtraat leverde een tegenbetoog in, en 's Drukkers verzoek werdt van de hand gewezen.

Na dat Ds. BLOM kennis gekregen hadt van het beſluit, ten zijnen nadele genomen, maakte hij voor dat het hem nog was voorgelezen, geen zwarigheid, voor de eerſtemaal dat hij na dien tijd den kanzel beklom, ene leerrede te doen, over SALOMONS woorden, *Pred.* III. *vſ.* 16 *en* 17. *Verder heb ik ook gezien onder de zonne, ter plaatze des Geregts, aldaar was Godloosheid, en ter plaatze der Geregtigheid, aldaar was Godloosheid. Ik zeide in mijn harte,* GOD *zal den Regtvaardigen en den Godlozen oordelen: want aldaar is de tijd voor alle voornemen en voor alle werk.* Tot welk ene leerreden zulk ene textkeuze, in

die

die omſtandigheden, aanleiding gaf, is gereedlijk te bevroeden; dezelve was een beroep op 't algemeen, en boezemde 't zelve in, dat 'er in de vergadering der *Leeuwardſche* Magiſtraat godloosheid heerste; ook zogt hij kleinachting voor hun in te boezemen, met te zeggen: dat men Regenten vondt, die beter in ſtaat waren, met elle en maten om te gaan, dan het zwaard der geregtigheid te zwaijen enz. Voor den Magiſtraat ontboden, weigerde hij onder verſcheidene voorwendzels, als onder anderen, het houden van catechiſatien, het doen van huisbezoeking, en meer gelijkſoortige reenen, aldaar te verſchijnen; zijne weigering zoekende te regtveerdigen, met de betuiging, dat men een dienst aan God verſchuldigd, verpligt was, boven de geboden van menſchen te eerbiedigen. Intusſen werden bij ieder dagvaarding de boeten verdubbeld; en zijn Eerw. middelerwijl van goeder hand vernomen hebbende, dat de Magiſtraat voornemens was, indien hij niet gewillig wilde komen, hem door dwang daar toe te noodzaken, bewilligde hij eindelijk op raad van zijn Advokaat en vrienden, te gehoorzamen; hij vervoegde zig dan naar 't Raadhuis, doch op een vrij zonderlinge wijze, die zeer geſchikt ſcheen om zijne zaak te verſlimmeren. Hij nam namelijk een grote quarto Bijbel, met een witten band, onder den arm, en koos een groten omweg, om in dit vreemd vertoon, naar 't Raadhuis te wandelen. Ene grote menigte menſchen vloeide zamen; want de mare was reeds verſpreid, dat hij met den Bijbel naar 't Raadhuis zou gaan. Op de raadkamer gekomen, begon hij, met grote verheffing van ſtem en gebaarden te ſpreken, en te zeggen, dat hij aan hunne Achtbaarheden de reden zou te kennen geven, waarom hij den Bijbel hadt medegebragt enz.; doch de Voorzitter beide hem ſtilzwijgen op, en gebood hem te gaan zitten; waar na hem door den Secretaris het beſluit ten zijnen opzigte genomen, wierdt voorgelezen. Het Raadhuis afgetre en zijnde, was de zamengeſchoolde menigte niet weinig aangegroeid; en onder dezen, bevonden zig vele van zijne aanhangelingen, die hem bij de mouw en hand vattende, naar zijne gezond-

heid vroegen, en hem GODS zegen en ondersteuning toewensten; hij bedankte voor hunne genegenheid, zeggende: *Ik ben wel; houdt u stil;* GOD *zal wel zorgen voor zijne Kerk, en mij bewaren!* wat men met dit uiterlijk vertoon beöogd hebbe, is wel te gissen, doch met geene zekerheid te bepalen; vast gaat het nogthans, dat alles in rust afliep, en 'er geen de minste zweem van oproerigheid plaats vondt.

Ds. BLOM, die alle mooglijke middelen scheen bij der hand te nemen, om zijn geval alomme rugtbaar te maken, liet een zogenaamd *Eenvoudig Verhaal* drukken: waar in men vindt, dat de Kerkenraad, die de *Aanspraak* overgenomen hadt, ene commissie benoemde, om de zaak te onderzoeken, en met meerderheid van stemmen besloot, zig in 't beroep op een hoger Regtbank, bij den Eerw. BLOM te voegen; gelijk geschiedde. Bij het verzoekschrift ten dien einde, zo aan de Gedeputeerde Staten van *Friesland*, als aan het Hof van Justitie, ingeleverd, werdt gevoegd en vervolgens in druk uitgegeven, een Betoogschrift ter verdediging der *Aanspraake*, en het verdere gedrag des Sprekers in deze zaak gehouden; onder den tijtel van: *Deductie op ordre van de Gecommitteerden van den Groten Kerkenraad enz.* Veel opziens baarde dit Betoogschrift of *Deductie*, men stond verstelt, dat men in openbaren druk, voor de vierschare van het hoge Hof van Justitie, en voor gants *Nederland*, de drie volgende stellingen beweren durfde. 1. *Dat den Kerkelijken de bestiering der Kerke, en het beroepen van Leeraren in dezelve, met uitsluiting van alle anderen, wie ze ook zijn, en bijzonderlijk der Overheid, alleen toekomt.* 2. *Dat zij in de bestiering van de Kerk, en alles wat zij tot dat einde zeggen of doen, aan niemand ter wereld rekenschap schuldig zijn, dan aan* GOD *en* CHRISTUS. 3. *Dat zij in de bediening van hun ambt, hoger en meerder zijn dan de Overheid.* Stellingen door allen die orde en vrede liefhebben, en der wettige Overheid behoorlijk ontzag toedragen, en Kerkelijke overheerching verfoeijen, hoogst gewraakt; en is deze *Deductie*, nog doormengd met honende en lasterlijke uitdrukkingen, ten opzigte van de Magistraat den stad *Leeuwarden.*

Dan

Dan verwonderde men zig, over den buitenſporigen inhoud van dit geſchrift, men ſtondt niet minder verbaasd, toen het bleek, dat in 't zelve de *Leden van den Groten Kerkenraad*, ten onregte als Deducenten wierden ingevoerd, daar het alleen een voortbrengzel was, 't welk de Eerw. BLOM, met enige weinige zijner aanhangeren, goedgekeurd en ter drukperſſe overgegeven hadt, en zulks zonder voorafgaande toeſtemminge van de andere leden, die het laten drukken volſtrekt hadden afgekeurd; zo dat de commiſſie geene vrijhe'd hadt, om daar in te bewilligen. Een aantal leden des Kerkenraads, maakten dit ten Hove, en in de *Leeuwarder* Courant, openlijk bekend, verklarende: „ zig met den inhoud van dat ge„ ſchrift, niet te kunnen vereenigen, geen deel daar aan, noch „ aan de gevolgen te nemen, van de beruchte regtsvorderin„ gen af te zien, en den Eerw. BLOM, daar in niet meer bij „ te ſtaan;" zo dat hem nu op nieuw wedervoer, 't geen hij in meer andere gevallen hadt ondervonden, van namelijk al te onvoorzigtig en voorbarig, zig tot een werktuig en ſlagtoffer te laten gebruiken, ten dienſte der genen, die zelve ſchroomden voor den dag te komen, en 'er hem aan waagden.

Terwijl deze zaak regtshangig was, kwamen 'er een menigte geſchriften ten voorſchijn, die daar betrekking op hadden, en wel van onderſcheiden aart waren; doch grotendeels, den Eerw. BLOM en de zijnen in het ongelijk ſtellende. Onder anderen verſcheen 'er een alleraartigſte brochure in 't frans, getijteld: *Deduction de Maitre* JEAN CHASSECOQUIN, *pour demontrer qu'il est auſſi Homme d'Egliſe, et a droit de jouir des priviléges ſouverains y attachez*; dat is: **Deductie van Mr. JAN HONDESLAGER, ten einde te betogen/ dat hij ook een Kerkelijk perſoon is/ en regt heeft tot het genot van dezelfs ſouvereine privilegien.** Dit ſtukje dat allergeestigst is, doch op ſommige plaatzen niet van te ver gedrevene ſpotternij kan vrij gepleit worden, toont egter de verregaande ongerijmdheden en 't gevaar, 't welk 'er in de drie ſtellingen van den Eerw. BLOM, ten aanzien van het Kerkelijk regt ligt opgeſloten. Een ieder was

reikhalzende, den uitſlag van deze zaak te vernemen, daar de Magiſtraat zig met een verzoekſchrift tot de Gedeputeerde Staten van *Friesland* gewend hadt, ten einde zij *het gezag der Regeringe, omtrent Kerkelijke zaken*, mogten handhaven, en zodanige bevelen geven, als zij naar hunne hoge wijsheid zouden verſtaan te behoren. Om te meer klem aan hun verzoekſchrift bij te zetten, voegden zij 'er drie ſtukken nevens. „Het „ *eerſte* beſtondt in een *Vertoog*, van het gebeurde omtrent de „ zaak van den Eerw. BLOM; met enige aanmerkingen daar „ op, en 't geen door hem in 't werk was geſteld, om op„ roer te verwekken, als mede, een aanwijzing van verſchei„ de onwaarheden, in zijn *Eenvoudig Verhaal*." Het *tweede* bevatte, „ een *Uittrekzel* van de voornaamſte buitenſporige „ ſtellingen, in het betoogſchrift, ſtrekkende tot wegneming „ van alle regten der hoge en mindere Overheden, zelvs van „ den Souverein, en tot volkomen onafhankelijkheid der Ker„ kelijken." Het *derde*, leverde eene lijst op, „ van de in 't „ oog lopende lasterlijke en honende *Uitdrukkingen*, omtrent „ den Magiſtraat, in het verzoekſchrift van den Eerw. BLOM." Dit alles was van een voor den Magiſtraat gewenste uitwerking: de Gedeputeerde Staten van *Friesland* keurden, bij een *Beſluit*, den 13 januarij 1764 genomen, niet alleen het gedrag der *Leeuwarderſe* Magiſtraat goed, in het boeten des Leraars en des Drukkers; maar wraakten daarenboven, het gedrag en de handelwijze van den Eerw. BLOM, dermate, dat zij hem, voor den tijd van zes weken, in zijne ambtsbediening en wedde ſchorsten; een vonnis waar aan hij zig meest onderwerpen, onder bedreiging, dat men anders, tot zijn leedwezen, nadere ſchikking zou maken.

Verkeerd zou dit onbehoorlijk en doldriftig gedrag eens Leraars, met zijnen aanhang, andere Leraars in verdenking hebben kunnen brengen, als of zij de verregaande ſtellingen, en verderflijke beginzelen, door hem beweerd, toegedaan waren, indien zij zulks ongemerkt hadden laten doorgaan; hierom werdt de *Klaſſis van Leeuwarden* te rade, om, op de eerſte gewone vergaderinge, na 't regterlijk afdoen

dezer zake, te verklaren: „ dat zij tot betoon van haren ver-
„ ſchuldigden eerbied en ontzag voor de weltige Overheden,
„ voor de wereld plegtig betuigden: de drie ſtellingen in de
„ *Deductie* vervangen, en hier boven opgenoemd, te *verfoeijen*,
„ *af te keuren*, en *ten eenemaal te verwerpen*; en die zij bondig
„ en onwederſprekelijk wederlegd oordeelden, in de Boeken
„ van een Liefhebber der Waarheid/ aan een zijner Vrien-
„ den." Deze uitmuntende Brieven, daar zo veel geest en kunde in doorſtraalt, is men te danken aan den geleerden Ds. PETRUS WIGERI, toen ter tijd waardig Predikant te *Oosthem* en *Abbega*.

BLOMMEVENNE (PIETER), is geboren te *Leijden* in 1467. Na in zijne jeugd de fraije letteren beoefſend te hebben, toog hij 22 jaren oud geworden zijnde, het monnikkenkleed aan, en begaf zig in het Karthuizer klooster te *Keulen*, alwaar hij gedurende een tijdvak van ruim 48 jaren, tot een voorbeeld van christelijke nedrigheid en voorbeeldigen wandel heeft verſtrekt; zijnde in den ouderdom van 70 jaren op den 1 october 1536 overleden. Men heeft van hem in druk: 1. *De bonitate Divina*, *Lib. IV.* 1538. 2. *De effuſione Cordis. Antv.* 1516. *in* 8*vo.* 3. *Directorium parvum*, *contemplari cupientium*; *ſive Libellus introductorius in vitam contemplativam.* 1527. *in* 8*vo.* 4. *Enchiridion Sacerdotum*, *ſive de SS. Euchariſtia ac Sacrificio Miſſæ. Colon.* 1532. 8*vo.* ——— PETREII, *Biblioth. Cartuſiana*, p. 256--266. *Ejusd. notæ ad Dorlandum*, p. 126. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 724. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belgica*, p. 955, 956. HARTZHEIM, *ex Variis*, *Biblioth. Colon.* p. 265. *& Prodr. Hiſt. Univ. Colon.* p. 22, 23. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VIII. p. 64--69.

BLOND (LAURENS LE), is een kundig en ſchrander *Genealogist* geweest, geboren te *Valenciennes*, omtrent het einde van de XVIde eeuw; hij ſleet zijn gantſe leven in die ſtad, trouwde aldaar, en maakte 'er in zijne jongſte ziekte zijn teſtament op den 15 ſeptember 1654; nalatende uit zijn huwelijk een zoon JAN BAPTIST LE BLOND genaamd, die zig

even

even als zijn vader op de beoeffening der Geſlagtregiſters toelei, en in 1670 ſtierf. JAKOB FRANS LE BLOND, zoon van JAN BAPTIST, verkogt in 1717 alle de Genealogiſe Gedenkſchriften van zijne voorouders, en een gedeelte daar van wierden gekogt door M. VAN BERCKEL, Wapenheraut van *Braband*, woonende te *Brusſel*, na wiens dood dezelve in handen kwamen van den Heer DE VISCHER, Baron *de Celles*. De hier bovengemelde Gedenkſchriften hebben de bouwſtoffe opgeleverd tot het werk, ten tijtel voerende: *Quartiers Genealogiques des illuſtres & nobles familles d'Eſpagne, d'Allemagne, d'Italie, de France, de Bourgogne, de Lorraine, & des XVII Provinces; avec leurs qualités & titres, les armes blaſonnées, les timbres, couronnes & comiers &c. par* LAURENT LE BLOND, *Genéalogiste célebre à Valenciennes. Brux.* 1721. *in* 4*to.* Men vindt uitmuntende zaken in deze verzameling, die vervolgt is tot in 1678; maar men diende 'er vele verbeteringen en vermeerderingen bij te voegen, ten einde die onder de klaſſe van volledige werken te kunnen rangſchikken. —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. IX. p. 91--93.

BLONDEL (ANTONY), zoon van JAKOB BLONDEL, Heer van *Cuinchij*, Gouverneur van *Doornik*, welke in 1576 te *Brusſel* ſtierf, en van MARIA LE BLANC, wierdt geboren te *Doornik*, omtrent 't jaar 1550. Zijne eerſte letteroeffeningen volëindigd hebbende, ging hij naar *Italie*, en nam zijn verblijf te *Milaan*, alwaar hij bijzonderlijk uitſtak door zijne bedrevenheid in alle de oeffeningen, waar in doorgaans de jonge adel onderwezen wordt. Inzonderheid muntte hij uit in het paardrijden, danſen, zingen, en het meesterlijk behandelen van velerleije muzijk-inſtrumenten, waar in hij ingevolge het getuigenis van SANDERUS, alle jongelingen van zijne jaren te boven ſtreefde. In zijn vaderland te rug gekeerd, bepaalde hij zijne vaste woonplaats op het kasteel van *Cuinchij*, een half uur van *Doornik* gelegen, en hij wijdde het aan de Zanggodinnen toe, met 'er ene Akademie van franſe digtkonst op te rigten, waar aan hij den naam gaf van *Digtkundig Ge-*

nootſchap van den Baron de Cuinchij. Een drom van Digters en Digtertjes, bazuinden den lof van dit Genootſchap en deszelvs inſteller. Onze BLONDEL fleet hier onder het waarnemen van velerlei letteroeffeningen en verlustigende uitſpanningen, op ene aangename wijze zijne dagen, ook vervaardigde hij digt- en zangſtukken, die de liefde en hare bekoorlijkheden ten onderwerp hadden, en ingerigt waren, om de bevalligheden van ene jeugdige ſchoonheid, waar naar hij aanzoek deedt, te roemen, en waar van SANDERUS als ene nieuwe LAURA ſpreekt, zeggende: *In patriam reverſum impotens ille deorum & hominum dominator (ut est in fabulis) Cupido transfixit, qui conceſti amoris ignes Carminibus Gallicis ſcriptis, & ad barbiton ſuum ſuavisſimè decantatis, magni nominis et illuſtrem puellam colens, alebat.* De liefdenshandelingen van PETRARCHA met de ſchone LAURA, zijn ten overvloede bekend; dan ik weet niet waar te zijne minnarijen zig bepaalden; maar zeker is het, dat hij na verloop van tijd huwde met MAGDALENA VAN BERCUS, weduwe van FRANÇOIS, Heer van *Banfremez*, bij wie hij drie zonen heeft verwekt, die hem alle hebben overleefd; hij ſtierf waarſchijnelijk in 1626. Ik weet niet dat zijne digtſtukken bijëen verzameld, gedrukt zijn. ——— SANDERUS, *de Claris Antoniis*, p. 149. CARPENTIER, *Hiſt. de Cambrai*, Tom. I. p. 237. 245. 249. *Hiſt. de la ville et cité de Tournai*, *Haye* 1750. Tom. II. p. 683, 684. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XVII. p. 154–157.

BLONDEL (DAVID), geboren te *Chalons* in *Champagne*, in het jaar 1591, heeft den roem verworven, van ongemeen bedreven te zijn geweest in de kennis van de kerkelijke en wereldlijke Geſchiedenisſen. In 1614 wierdt hij Predikant, en oeffende zijn leraarambt te *Houdan* nabij *Parijs*. Kort hier na ſchreef hij verſcheidene werken, tot verdediging der Gereformeerde kerken in *Frankrijk*. Hij heeft den lof tot zig getrokken, een man geweest te zijn van een wonderbaarlijk geheugen, die alles, wat hij in oude en nieuwe Schrijvers gelezen hadt, met ene onbegrijpelijke vaardigheid en nauwkeurigheid wist te pas te brengen. De Gereformeerde kerken in

Frank-

Frankrijk, leiden hem in 1626 de taak op, om tegens den Kardinaal BARONIUS te ſchrijven, doch hij heeft nimmer dit werk voltrokken. De *Jaarboeken* van BARONIUS op den rand van welken, hij enige aantekeningen geſchreven hadt, zijn, in later tijd, door de ſtad *Amſte dam*, ten dienſte haver boekerije gekogt, en zedert, op bevel van Burgemeesteren, gebruikt door enen Predikant, MAGENDIE genaamd, en uit *Bearn* naar *Amſteldam* gevlugt, die ene zogenaamde wederlegging van den Kardinaal in 't licht gegeven heeft, met welke hij kleine eer heeft ingelegd. Wat BLONDEL aangaat, hij werdt in 't jaar 1631 tot Profesſor te *Saumur* beroepen; doch 'er kwam iets tusſen beiden, waar door dit beroep geen voortgang hadt. BLONDEL ſchreef verſcheidene geleerde werken, bijzondere delen der kerkelijke hiſtorie beneffende, waar onder grotelijks uitmunt, *de la Primauté en l'Egliſe. Geneve.* 1641. *in fol.* Ook een', om te bewijzen, dat de hiſtorie van de Paufin JOHANNA een louter verdigtzel is; met het uitgeven van welk werk, hij meer elij en aanſtoot gaf aan enige Gereformeerden. Na den dood van GERARDUS VOSSIUS, werdt hij tot Profesſor in de Hiſtorien beroepen, in de doorluchtige ſchole te *Amſteldam*, alwaar hij in 1650 die post aanvaardde. Hier ſchreef hij, gedurende den oorlog met de republijk van *Engeland*, ten tijde van CROMWEL, enige *Godsdienſtige en Staatkundige aanmerkingen*, die velen in *Holland*, mishaagden, om dat 'er 't Parlement en de Parlementsgezinden, en derzelver gedrag omtrent KAREL DEN I, al te ſterk in verondeeld werdt; ook maakte zig BLONDEL bij ſommigen verdagt van Arminianerije. Hij hadt niet lang te *Amſteldam* gewoond, toen hij geheel blind werdt, 't geen men vindt toegeſchreven aan zijn geſtadig nagtblokken en al te onvermoeid ſtuderen, gevoegd bij de verandering van klimaat. Daar wordt verzekerd, dat deze ongelukkige toeſtand hem niet verhinderde, om zijn in het latijn uitgegeven werk, over de *Genealogien der Koningen van Frankrijk*, *tegens* CHIFLETIUS, uit zijn geheugen door een ander te doen ſchrijven; zijnde in twee delen in folio te *Amſteldam* in 1654 gedrukt. Hij ſtierf na ene kortſtondige ziekte den 6 april 1655,

in

in den ouderdom van 64 jaren. Hij hadt twee broeders, ouder dan hij, beide Predikanten; de een was MOSES, en de ander AARON genaamd. MOSES BLONDEL, was eerst Predikant te *Meaux* en vervolgens te *Londen*; op de eerstgemelde plaats gaf hij een werkje uit, getijteld: *Jeruſalem au ſecours de Geneve. Sedan.* 1624, het welk ten blijke verſtrekt, dat hij een geleerd man was.

BLONDEL hadt een zeer zonderlinge wijze om te ſtuderen, hij begaf zig op den vloer, leide zig op zijn buik neder, plaatſte rondsom hem heen de boeken, die hij tot het onder handen zijnde werk benodigd was; men verhaalt het zelvde van den beroemden CUJACIUS.

Aanmerkelijk is het geen de geleerde ANCILLON, in zijne *Melanges critiques de Litterature*, Tom. I. p. 407, 408. van BLONDEL verhaalt: „ dat hij namelijk van den Preſident DE „ MESMES, die zeer verkleefd was aan den *Roomſen* Godsdienst, een jaarlijks penſioen trok van 1200 livres, ten ein„ de hij tegens de opperheerſchappije van den Paus zoude „ ſchrijven; en dat een Raadsheer van het Parlement te *Parijs*, „ ingelijks den *Roomſen* Godsdienst ijverig toegedaan, hem ten „ zelvden einde jaarlijks 600 livres ſchonk, en dat hij, om „ aan die beide heren voldoening te geven, het lijvige boek „ in folio ſchreef, *de la Primauté du Pape*, het welk tot ant„ woord verſtrekt op het boek, dat de Kardinaal DU PERRON, „ tegens JAKOB DE I, Koning van *Engeland* heeft geſchreven." Waar op de geestige BAYLE, zeer vernuftig aanmerkt: „ dat „ die beide Magiſtraats perſonen, enkel den naam en het uit„ wendig voorkomen van *Roomsgezinden* moeten gehadt heb„ ben, of dat hun bezoldigde hen heeft om den tuin ge„ leid, doordien men op geen bondiger wijze de belangens „ van CALVYN's leerſtellingen in ſtaat is te verdedigen, „ dan BLONDEL in zijn werk over de *Opperheerſchappije*, ge„ daan heeft."

Behalven de hier boven aangehaalde werken van dezen geleerden man, heeft hij 'er nog vele anderen geſchreven en door den druk gemeen gemaakt, welke men bij NICERON op-

opgeteld en zeer verſtandig beoirdeeld vindt. Ook wordt van hem een zeer verdienſtelijk en loffelijk getuigenis gegeven, door den Hooglcraar J. P. D'ORVILLE, *in Oratione, in natalem centeſimum Athenæi Amſtelæd.* p. 34, 35. —— KONIGII, *Bibl. vet. & nov. voce.* P. BLOUND, p. 1012--1014. MORHOVIUS, *Polyhiſt.* Tom. II. p. 589. CRENII, *Animadv. Philol.* Part. XIII. p. 112, 113. & Part. XVI. p. 251--263. Jo. FABRICII, *Hiſt. Bibl.* Part. III. p. 393, 394. TOB. MAGIRI, *Eponymol. voce.* KRANTZIUS, *ad Conringium, Sæc.* XVI. p. 221. F. C. FREYTAG, *Analecta litteraria*, p. 130, 131. & *Apparat. Litter.* Tom. III. p. 99. *Catal. Biblioth.* BUNAV. Tom. I. p. 1091. C. SAXI, *Onom. litter.* Pars IV. p. 341, 342. P. BAYLE, *Dict. ed. de* 1730. Tom. I. p. 573--578. BAILLET, *Jug. des Scavans.* Tom. II. p. 83. D. CLEMENT, *Biblioth. cur.* Tom. IV. p. 297--310. NICERON, *Mem. des Hommes illuſt.* Tom. VIII. p. 44--54. J. WAGEN., *Beſchrijv. van Amſt.* XI. St. bl. 310--312.

BLONDEL (FRANS), wierdt te *Luik* geboren in 1613. Na dat hij zijne eerſte letteroefeningen volvoerd hadt, ging hij waarſchijnlijk te *Keulen* in de medicijne ſtuderen, in welke wetenſchap hij grote vorderingen gemaakt hebbende, zig naar 't Hof van FILIP KRISTOFFEL VAN SOTEREN, Aartsbisſchop en Keurvorst van *Trier* begaf, die hem met de hoedanigheid van Lijfartz vereerde. Die Vorst in januarij 1652 zijnde komen te ſterven, begaf BLONDEL zig met 'er woon naar *Aken*, alwaar hij ſtads Doktor wierdt. Hij deedt 'er zig niet alleen achten door vele gelukkige genezingen, maar ook door de vlijt die hij te werk ſtelde, om het gebruik der warme baden van die ſtad en derzelver omtrek, in roem te brengen; 't welk de Regering aldaar, ook bewoog, om hem tot Opperopziender van die baden te benoemen. BLONDEL vereerde zijn beroep als Medicus, door den ouderdom dien hij bereikte; want hij was 90 jaren, toen hij van een ieder zeer betreurd te *Aken* ſtierf, den 9 meij 1703. De volgende werkjes zien van hem het licht: 1. *Lettre de* F. BLONDEL *à* JACQ. DIDIER,

ton-

touchant les Eaux minérales chaudes d'Aix & de Borcet &c. Brux. 1662. 8vo. 2. *Thermarum Aquisgranenſium & Porcetanarum deſcriptio: congruorum quoque ac ſalubrium uſuum Balneationis & Potationis elucidatio. Aquisgr.* 1671. 12mo. *It. Traj. ad Moſam.* 1685. *It.* veel vermeerderd, *Aquisgr.* 1688. 4to. 3. Beſchrijvinge van de beroemde ſtad Aken; mitsgaders van alle derzelfs Fonteinen en minerale Wateren en Baden / ſo in als om de ſelve ſtad gelegen &c. met platen. Keijs. 1727. in 4to. —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 190–193.

BLONKEBYLE (JEROEN), een Scheepstimmerman, omtrent 1680 te *Vliſſingen* geboren, daar hij ook tot aan zijn dood toe, zijn handwerk heeft geoeffend; was geen onkundig man, ook beſteedde hij den tijd, die hem zijne bezigheden toelieten, zeer vlijtig met lezen. Men heeft van dien werkman een boekje, dat vrij wel geſchreven is, en waar in het niet ontbreekt aan hartige ſpreekwijzen, van 's mans kostwinning ontleend; het voert tot tijtel: Aanmerkingen bij maniere van wederlegginge op het *ſelvſtandig* of niet *ſelvſtandig* beſtaan der Satans van A. UYTTERSCHOUT, waar in des autheurs dwalingen / gehaald uit J. ADOLPHS, en andere *Dwaalgeesten* ontdekt en wederlegt; en het gebaelen der Gereformeerde Kerke verdedigd wordt. Vliſſ. 1715. 8vo. Zie hier met welk een ſcheepstimmermans ijver vuur bezield, onze Schrijver zig in de voorreden laat horen: „ Terwijlen dat de Leraaren met geleerde „ Predikatien hun pligt doen, zal ik ook met mijn Bijl toe„ hakken; is het zo glad niet of het geſchaafd was, ik ſal „ evenwel de linie en voorſchrift, bij den Oppermeester ge„ ſteld, tragten te houden, ſonder dat van lompers en vrem„ delingen te volgen, en onder GODS zegen, de knoesten en „ quasten die ik buiten deze linien vinde, ſoo lang hakken „ en kerven, dat 'er de ſpaanders van vliegen ſullen." —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VII. p. 360, 361. P. DE LA RUE, *Geletterd Zeeland*, bl. 114, 115.

BLOTIUS (HUGO), een *Delvenaar* van geboorte, naar alle waarſchijnlijkheid een afſtammeling van HUGO DE BLOOTE,

vader van FILIPS, welke laatstgenoemde een medepligtige was aan den moord van ALEID VAN POELGEEST, en in 't jaar 1413 in den *Hage*, in 't openbaar, een voetval heeft moeten doen, om zig naar landsgebruik, met de magen van die jonkvrouwe te verzoenen. Onze HUGO is Opziender geweest van de vermaarde keizerlijke bibliotheek te *Wenen*, onder de regeringen van MAXIMILIAAN en RUDOLF DE II, welk beroep hij tot zijnen dood toe welke in 1608 voorviel, heeft waargenomen. Men vindt van hem getuigt, dat hij een welsprekend Redenaar is geweest, vrolijk van geest, en met een uitnemend verstand was begaaft. De volgende latijnse redevoeringen zijn van hem in druk. 1. *Orationem in duorum Juvenem* ADRIANI *Frisii Tigurini & Laurentii Eisteri, Patricii Viennensis, heroidas.* 2. *Orationem paræneticam Lovanii habitam ad juventutem, an rectè parentes, liberos suos Lovanium, moribus studiisque instituendos mittant?* 3. *Oratiunculas de Elephante nuper in has regiones invecto, & de Horologiis Lovanienſibus. Antv.* 1564. 4to. ——— M. Z. BOXHORNII, *Theol. Holl.* p. 166. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 491. D. v. BLEISWYK, *Beſchrijv. van Delft*, bl. 771. *Goudſ. Chron.* bl. 119. MIERIS, *Charterb.* IV. D. bl. 248–250. WAG., *Vad. Hiſt.* III. D. bl. 322.

BLOXIUS (PIETER), Schrijver van de XVIde eeuw, is geboren te *Dieghem*, een *Brabands* dorp nabij *Vilvoorden* en *Brusſel* gelegen; hij was in 1562 Schoolmeester te *Leijden*, en een ijverig voorstander van CALVYN's leerstellingen. Hij heeft in druk uitgegeven: Een ſchichtelijcke ende ſchriftelijcke onderrichtinge van dat Sacrament ende Avontmael Christi Jesu; seer nut ende tot alle slechte menschen. T'Amsterdam bij JAN JANSSEN; 1566. 12mo. Eerst hadt hij dit boekske in 't latijn uitgegeven. ——— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. pag. 263, 264.

BLYENBURG (ADRIAAN VAN), Heer van *Schobbelandsambagt* en *Swijndregt*, gesproten zo wel als de volgenden uit een doorluchtig *Hollands* geslagt, een zoon van enen ADRIAAN en KLARA BOOGAART, kwam in zijn vaderstad *Dordrecht* in

1532

1532 ter wereld, en ſtierf in 1582, nalatende zes kinderen, bij zijne huisvrouwe KATRINA KOOLL verwekt, die ene dogter was van ADRIAAN KOOLL, Burgemeester van 's Heren wegen. Hij is geweest Waradijn van des Graavlijkheids munten van *Holland*, Kommisfaris-generaal van *Neerlands* krijgsvolk, Geheimraad van WILLEM DEN I, Prinſe van *Oranje*, en Lid van den Raad van State. Hij was een bedreven Staatsman en ijverig vaderlander, heeft ook verſcheidene gezantſchappen en andere aanzienlijke commisſien met zeer veel lof en ijver bekleed, en behoorde onder de klaſſe van die genen, welke het meest hebben toegebragt tot ſtigting en vestiging van *Neerlands* vrije Gemenebest. Dus S. VAN HOOGSTRATEN te regt in het bijſchrift op zijn afbeeldzel, bij VAN BALEN, van hem getuigt:

Dit's BLYENBURG, die tot, de zuivre Kristenheit,
Den aldereerſten ſteen in *Dordrecht* heeft geleijt:
Hij gaf zig in 't verbont met Prins en waeter-Leewen,
Om, tot verlosſing van 't verdrukte vaederland,
Te waegen goedt en bloedt, die trouw blijft nae 't vereewen,
Noch in de ſtam dié 't zaet der *vrijheijt* heeft geplant.

Want in 1572 oud Schepen te *Dordrecht* zijnde, het jaar in 't welk de grondſlag der *Nederlandſe* vrijheid, met het innemen van den *Briel* was gelegd, kwamen de *Watergeuſen* zeer onverwagt, met enige ſchepen te *Papendregt* voor *Dordrecht*, opdagen, en begaven zig aldaar ten anker, voorgevende de *Spanjaarden* uit *Rotterdam* te willen verdrijven; dan dit voorgeven verſtrekte ſlegts tot ene leus, doordien zij reeds bedektelijk met enige *Dordrechtenaars* in onderhandeling waren getreden, en met dezelven 's nagts buiten de ſtad raad hadden gepleegd. De zo beroemde JAKOB MUIS VAN HOLY, een der jongſte Raden, ſtondt aan de poort op ſchildwagt, toen de brief van WILLEM DEN I, aan de Magiſtraat van *Dordrecht* gerigt, door hem uit *Dillenburg* geſchreven, aldaar gebragt werdt; in welken brief zij bedankt werden, wegens hunnen warmen

ijver tot bevordering van de goede zaak, hem bij missive bekend gemaakt, met belofte van 's Prinsen zijde, zig ter harer hulpe met de uiterste spoed te zullen snellen. Deze brief aan den Raad gebragt zijnde, stonden Burgemeesters van deze gantse handeling onbewust, geheel bedremmelt, keken op malkanderen met opgespalkte ogen, en besloten na veelvuldig gehoudene redewisselingen, den Oudraad te doen vergaderen. Dezelve bijeengekomen en opening van de zaak gegeven zijnde, steeg de verbaasdheid van de *Spaansgezinde* leden ten top, toen onze ADRIAAN, ruiterlijk betuigde, dat hij de man was die aan den Prins geschreven hadt, teffens de copije daar van voor den dag halende en die doende voorlezen. Zijn vader die 'er tegenswoordig was, wierdt daar blijkelijk over ontzet, schoon die mede de zijde der hervormden was toegedaan, en om die reden ook 't ambt van Schout afgestaan hadt, doch die voor 't oog egter nog roomsgezind scheen te zijn, daar de zoon die *Geneve* bezogt hadt, 'er opentlijk voor bekend stondt. Na dat dit was voorgevallen, droop ADRIAAN stilletjes ten Raadhuize af, werdende gevolgd door MUIS VAN HOLY, en zij begaven zig gezamentlijk aan boord der schepen, in de bijstand der burgerije een vast vertrouwen stellende, waaromtrent zij ook geene verkeerde rekening hadden gemaakt; want weder aan land gekomen zijnde, kregen zij een gantse drom van volgers, die hun naar 't stadhuis verzelden; en een van hun hadt moeds genoeg, om in de raadzaal te treden, en daar stoutelijk zijn verlangen te kennen te geven, dat de *Watergeuzen* mogten binnengelaten worden; de toenmalige Schout DRENKWAARD hier op vragende, „ wie hem zo stout maakte, om „ zonder verlof binnen te komen?" kreeg ten antwoord: „ ik mij zelve en die daar buiten staan." De vergaderde Raden gants niet eenparig denkende, de toevloed van volk ziende, hielden zig stil; en de vergadering scheidde zonder enig besluit te hebben genomen. Intusschen naderden de *Watergeuzen*, op welke de Schout beval vuur te geven; waar op een der schutters hem toebeet: „ zo gij naar buiten vuur „ geeft, zullen wij het naar binnen doen;" dit antwoord bekoel-

koelde gants en al de moed van den Schout. Staande die verwarring, voer KORNELIS VAN BEVEREN, van de Overlieden der gildens verzeld naar boord, en trad met BARTEL ENTES in verdrag; zeer spoedig was men het eens, en na het beramen van enige artikels, gaf zig de ſtad aan ORANJE over, en verklaarde ALVA voor vijand. Deze aanmerkelijke gebeurtenis, waar van BLYENBURG een der voornaamſte uitvoerders was, hadt de gelukkigſte gevolgen. ——— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 85. M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 124. 993. WAGEN., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 367.

BLYENBURG (ADRIAAN VAN), de oudſte zoon van den voorgaanden en van KATRINA KOOLL, wierdt geboren te *Dordrecht*, in het jaar 1560; maakte in zijne jeugd grote voorgangen in de fraaje letteren, inzonderheid in de latijnſe digtkunde, en naderhand in de regtsgeleerdheid. Hij is even gelijk zijn vader geweest Waradijn van de *Hollandſe* munt, en wierdt den 21 november 1592 tot Hoofdſchout aangeſteld; maar hij hadt geen langer genot van deze waardigheid, dan het tijdvak van zes jaren, zijnde den 23 febr. 1599 in het 39ſte jaar zijnes levens geſtorven, zonder enig kroost bij zijne huisvrouwe ALIDA WYNTGES, verwekt te hebben. Zedert den dood van zijnen vader was hij Heer van *Schobbeland*. Zijne rijkdommen en aanzien, gevoegd bij zijne kundigheden en vriendelijke verkering, hadden hem de achting en eerbied van een menigte geleerde lieden verworven. Zijn zinſpreuk was: *Lætus lethale ſpero*. Hij heeft uitgegeven: *Poemata varia. Lugdb.* 1582. 12mo. Deze verzameling is in achting, en ſtrekt ten bewijze, dat de ſchrijver een gelukkig genie voor de digtkonst bezat. Het werkje is verdeeld in drie boeken: 1. *Parentalia*. 2 *Odæ*. 3. *Elegiæ*, benevens nog een aanhangzel, onder den tijtel van: *Liber adoptivorum*, bevattende verſcheidene lofverſen ter zijner ere door andere Digters vervaardigd. Enige van de zijne, zijn ook afzonderlijk of aan het hoofd der werken van zijne vrienden geplaatst, uitgegeven, zo als onder anderen voor de *Præcidanea in Catullum* van JANUS DOUSA, in 1583

gedrukt. ——— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 85-89. M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 993.

BLYENBURG (ADRIAAN VAN), een neef van den voorgaanden, en zoon van JAKOB VAN BLYENBURG en MARIA CARRÉ, wiens voorouders tot de reije van de voornaamſte Regeerders der ſtad *Namur* behoren, wierdt te *Dordrecht* geboren in 1599. Hij beoeffende van der jeugd af aan de fraije letteren, maakte daar aanzienlijke vorderingen in, en wierdt buitengemeen ervaren in de oude en latere geſchiedenisſen, als mede in de ſtaatkunde en de belangens der onderſcheidene Hoven van *Europa*, waarom hij ook tot het bekleeden van de aanzienlijkſte Staatsambten en Gezantſchappen is te werk geſteld. Hij volgde zijnen vader op als Heer van *Naaldwijk*, insgelijks als Waradijn van de *Hollandſe* munt, en was teſſens óók Ridder van de orden van *St. Michiel*. Zijn ſchoonvader POMPEJUS DE ROOVERE, Heer van *Hardinxveld* en Bailjuw van *Zuidholland*, in 1620 van zijn Hoofdſchoursambt te *Dordrecht* vrijwillige afſtand gedaan hebbende, wierdt BLYENBURG in deszelvs plaatze aangeſteld, en behield die poſt tot aan zijn dood, welke in 1630 voorviel, toen hij nauwelijks 41 jaren bereikt hadt.

Tweemalen is ADRIAAN getrouwd geweest, zijn eerſte vrouw was, KAROLINA DE BEVEREN, dogter van WILLEM DE BEVEREN, Heer van *Streefkerkhoek*, Raad en Theſaurier generaal van *Zuidholland*, benevens Burgemeester te *Dordrecht*; na dode van deze, huwde hij met SARA DE ROOVERE, dogter van POMPEJUS hier boven gemeld. Bij de eerſte heeft hij verwekt twee zoons en ene dogter: 1. JAKOB, geboren in 1612 en geſtorven in 1633. 2. ADRIAAN, waar van nader. 3. CHARLOTTE, geboren in 1625, en getrouwd aan THOMAS VAN SASBURG, Heer van *Mogarnie*, Reſident van hun Hoog Mogenden aan het Hof van *Bruſſel*. Bij zijn tweede vrouw heeft hij maar ene dogter geteeld, welke na zijnen dood ter wereld kwam, en gehuwd is geweest aan DANIEL FANNIUS, Raadſiſtaal van de Admiraliteit in *Zeeland*.

ADRI-

ADRIAAN BLYENBURG, was geleerd, en innemend welſprekend, vriendelijk in zijne verkering, grondig ervaren in de oudheden, en een goed latijns Digter. Hij heeft een groot aantal gedigten en brieven nagelaten, in gezonde taal geſchreven, maar die niet door den druk zijn gemeen gemaakt —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 89-91. M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 212. 237. 994. SOERMANS, *Simdaal Regiſter*, II. D. bl 162. 172.

BLYENBURG (ADRIAAN VAN), zoon van den voorigen en van KAROLINA DE BEVEREN, geboren in 1616 te *Dordrecht*, is geweest Burgemeester van zijne vaderſtad, en Waradijn van de *Hollandſe* munt. Hij is meer dan eens geweest Gecommitteerde Raad van de Staten van *Holland*; ook Gedeputeerde te velde, en was in die hoedanigheid tegenswoordig bij den bloedigen veldſlag te *Senef*; in 1666 wierdt hij aangeſteld tot Opziender over de opvoeding van den Prins van ORANJE. Hij is getrouwd geweest aan LEVINA DE VRIEZE, dogter van DINGEMAN DE VRIEZE, Oudraad der ſtad *Dordrecht*, bij wie hij elf kinderen heeft verwekt, waar van 'er zeven zeer vroegtijdig geſtorven zijn. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 994.

BLYENBURG (DAMAS VAN), was het agtſte kind van HEYMAN VAN BLYENBURG, verwekt bij zijne huisvrouwe KORNELIA VAN DROOGENDYK, dogter van VINCENT VAN DROOGENDYK, Rekenmeester van *Holland*, en van N. VAN MIEROP, dogter van VINCENT VAN MIEROP, Theſaurier generaal der *Verenigde Nederlanden*. Zijn vader in 1509 geboren en in 1579 geſtorven, was Heer van *Dordsmond*; en wierdt opvolgelijk Waradijn van de munt, in 1549 Heren-Burgemeester te *Dordrecht*, en was gedurende zeventien jaren Theſaurier van genoemde ſtad geweest. DAMAS zijn zoon wierdt in 1558 te *Dordrecht* geboren, en volgde zijn vader op in de bediening van Waradijn der munt; vervolgens wierdt hij eerſte Raad van den Onderkoning van *Virginien*, en hij huwde met MARIA VAN DER AA, Vrouwe van *Hefwegen*, welke voor hem ſtierf

zonder enig kroost na te laten. Dit verlies trof hem zo gevoelig, dat hij befloot ten einde zijne zielfmerte te lenigen, een reisje door *Duitsland* en andere gewesten te doen. In 1616 begaf hij zig op weg, en trok 't eerst naar *Bohemen*, daar hij naar alle waarfchijnelijkheid is geftorven. Schoon zijne familie 'er nimmer met zekerheid berigt van heeft ontvangen. DAMAS VAN BLYENBURG was wel geoeffend in de wetenfchappen, ongemeen bedreven in de fraije letteren, en wel inzonderheid in de latijnfe digtkunde. Daar is van hem in druk. 1. *Cento Ethicus, ex variis Poetis contextus. Lugdb.* 1599. 12*mo.* 2. *Veneres Blyenburgicæ; five Amorum hortus, in quinque areolas diftinctus, & fragrantiffimis CXLVIII celeberrimorum Poëtarum floſculis refertus, opera* DAMASI BLYENBURGII, *H. F., Batavi. Dordr.* 1600. 12*mo.* 3. *Epitome operum* B. FULGENTII, *in XXX. capita diſtributa. Amſt.* 1612. 12*mo.* —— F. SWEERTII, *Analect. Belg.* p. 202. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 82--85. M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 210. 992.

BOCHIUS (JAN), goed latijns Digter en Secretaris der ſtad *Antwerpen*, wierdt den 27 julij 1555 te *Brusfel* geboren. Hij volbragt zijne eerſte letteroeffeningen te *Lire* en te *Aath*, en ſtreefde zijne medeleerlingen in ijver en naarſtigheid voorbij. Na zijne ſtudien geëindigd te hebben, geraakte hij bij den Kardinaal GEORG RADZIVIL, en kreeg daar door gelegenheid om zig te *Rome* in de theologie te oeffenen, en de lesſen van BELLARMIN over de wederleggende Godgeleerdheid te horen, die hij zeer vlijtig bijwoonde. Vervolgens deedt hij verſcheidene reistogten; hij zag *Polen*, *Lithauwen* en *Rusland*; doch deze togten gingen niet zonder drukkende ongemakken en grote gevaren verzeld, want *Smolensko* doortrekkende om zig naar *Moskou* te begeven, leedt hij zo geweldig door de koude, dat zijne voeten ten enemalen bevroren raakten; men raadpleegde reeds om die af te zetten, toen een Heelmeester van den Czaar tot zijn geluk van begrip was, dat men van dat middel geen gebruik behoorde te maken; de Heelmeester die hem bediende zou waarſchijnlijk zijne genezing niet te wege gebragt

hebben

hebben, indien een ander ongeval niet was opgedaagt. Bochius hadt zig namelijk naar de wijk der *Livoniers* doen brengen, en bevond 'er zig nog, toen de Groothertog Basilides, 'er met zijn krijgsvolk kwam inftuiven om het te plunderen, voerende tot verfchoning van dit geweldadig bedrijf aan, dat de Patriarch zig aan den Czaar hadt beklaagd, dat de *Duitfers* onder welke de *Livoniers* ook begrepen wierden, de dapperheid en moed der *Rusfen* in verwijftheid deedt ontaarten, en hun veel geld deedt fpillen voor dranken die zij aan hen verkogten. Bochius door fchrik bevangen, ontvlugtte het zo goed hij kost, en na uitgefchud en deerlijk geflagen te zijn, ontkwam hij de handen der foldaten, en kwam 's anderendaags in zijn verblijf te rug; deze gedwongene lighaamsoeffening was het, die de heilzame uitwerkingen van de geneesmiddelen grotelijks bevorderde. In zijn vaderland terug gekeerd, vervaardigde hij een digtftuk, 't welk zo uitnemend wel aan den Hertog van Parma beviel, dat hij hem de bediening van Secretaris te *Antwerpen* bezorgde. Dit digtftuk beftond uit ene *loffpraak van den Hertog* van Parma, over het veroveren van die ftad. Hij ftierf den 23 januarij 1609, ene dogter nalatende. Franc. Sweertius, onderrigt ons, dat zijn goede vriend Jan Bochius een ongelukkig lot in de huwelijksklasfe hadt getrokken, 't welk, zegt hij, doorgaans aan grote Mannen te beurt valt. Zie hier zijne eigene woorden: *Matrimonio implicitus fuit non usquequaque felici ac concordi, quod ferè viris magnis commune.* Bochius fchoon in verfcheidene takken van geleerdheid ervaren, muntte inzonderheid in de digtkonst uit, zo dat hij de *Nederlandfe* Virgilius hadt kunnen genaamd worden. Men heeft van hem in druk: 1. *Hiftorica narratio profectionis & inaugurationis* Alberti & Isabellæ, *Antv.* 1602. *in folio.* 2. *Pfalmorum Davidis Parodia lercica. Ejusdem variæ in Pfalmos obfervationes phyficæ, ethicæ, politicæ & hiftoricæ. Antv.* 1608. 8*vo.* Zijn overige digtftukken, meestal uit puntdigten en treurzangen beftaande, zijn verzameld en uitgegeven door Fr. Sweertius, die 'er de digterlijke lettervrugten van deszelfs zoon, Jan Ascanius Bochius, heeft bijgevoegd, wei-

ke in een deeltje in 8vo., in 1615 te *Keulen* zijn gedrukt. —— Val. Andr., *Bibl. Belg.* p. 461. Melch. Adam, *in vita Philoſoph.* p. 498. Fr. Sweertii, *Ath. Belg.* p. 398. J. F. Foppens, *Bibl. Belg.* p. 533. *Catal. Bibl.* Bunav. Tom. I. p. 1091. C. Saxi, *Onom. liter.* Pars III. p. 528. P. Bayle, *Dict.* Tom. I. p. 587, 588. *ed. de* 1730. Baillet, *Jugemens des ſavans*, Tom. IV. p. 157.

BOCHIUS (JAN ASCANIUS), zoon van den bovenſtaanden, is te *Antwerpen* geboren, en drukte de voetſtappen van zijnen vader, in het beoefenen der wetenſchappen en geleerdheid; eerst ſtudeerde hij in de regten te *Leuven*, en naderhand te *Orleans*; vervolgens ondernam hij ene reize naar *Italien*, daar hij zijn graf vondt; want in *Kalabrien* gekomen zijnde, wierdt hij door een hevige koorts aangetast, die hem in de lente zijnes levens wegrukte, tot groe ſmerte van zijnen vader en alle die genen welke hem van nabij gekend hadden. Bochius was levendig en vaardig van geest en maakte een goed latijns vers, zo als blijkt uit de verzameling welke bij die van zijnen vader gevoegd, te *Keulen* in 1615 gedrukt zijn. —— Fr. Sweertii, *Athn. Belg.* p. 839.

BOCHORINC, zie BOXHORN (HENDRIK).

BOCHX (DOMINIKUS), geboortig van *Antwerpen*, is geweest Prior der abtdije van *St. Bernard ſur-l'Eſcaut*, alwaar hij in 1674 is geſtorven. Bochx had veel liefhebberij voor de nederduitſe poëzij, waar in hij ook tamelijk wel ſlaagde, en daar worden een menigte ſtukken van hem met eigen hand geſchreven te *St. Bernard* bewaard, waar onder een zeer ſchone uitbreiding over de *Diſticha* aan Cato wordende toegeſchreven. —— Paquot, *Mem. litter.* Tom. XIV. p. 33, 34.

BOCK (GEORG), deze Schrijver is geboortig van *Arlon*, een klein ſtedeken in het hertogdom *Luxemburg*, zijnde dit ook al wat wij in ſtaat zijn van dezen man te berigten, behalven nog dat hij door den druk heeft gemeen gemaakt: Georgii Eock.

BOCK, *Arlunenſis, lucubrationes, videlicet, Elegiæ, Epigrammata, & libellus de Virorum Romanorum notis & nominibus. Baſil. ap.* HENR. PETRI. 1540. 4*to.* —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. II. p. 405.

BOCKELMAN, zie BOECKELMAN.

BOCKENBERG (PIETER KORNELIS), geboren te *Gouda* den 25 december 1548, uit een treffelijk en eerlijk geſlagt, zijnde zijn vader KORNELIS DIRKSZ. Raad en Schepen te *Gouda* geweest, zo als ook zijn moeders ALEIDS vader, FLORIS MILNE, in zijn tijd geweest was. Deze ouders grótelijks aan het *Roomſe* geloof verkleefd, vertrokken, toen de verandering in den godsdienst en regering te *Gouda* in 1575 voorviel, uit hunne vaderſtad, hunne goederen agterlatende, en gingen naar *Utrecht*, en van daar als in ballingſchap naar *Schoonhoven*.

Intusſen was PIETER door zijne ouders te *Leuven* ter ſchóle beſteld: hier maakte hij ſpoedige voortgangen in de letterkunde, onder opzigt van PAULUS LEOPARDUS; en in de godgeleerdheid wierdt hij onderweezen, door den Hoogleraar AUGUSTINUS HUNNÆUS, onder wiens opzigt hij ook de beide eretrappen in die wetenſchap beklom, waar na hij tot Priester wierdt gewijd, nemende hier ook met den Pastoor beurtelings den dienst waar. Dan deze door den nieuw aangeſtelden Biſſchop RITHOVEN verplaatst zijnde, en het BOCKENBERG mislukkende die parochie te bekomen, vertrok hij naar *Leuven* om aldaar zijn geluk te beproeven: doch zijne pogingen daar toe, hem hier ook mislukt zijnde, begaf hij zig naar *'s Hertogenbosch* en *Nijmegen*, ter tijd dat zijne ouders reisvaardig ſtonden om van *Utrecht* naar *Schoonhoven* te trekken, daar zijn vader korte dagen na derzelver aankomst overleed, en zijne moeder in 1576, na de ſatisfactie van *Gouda*, tot hare geboorteſtad te rug keerde. Intusſen verkreeg hij ene prebende te *Thiel*, dan de inkomſten daar van waren zo ſchraal, dat hij daar van in geenen dele kunnende beſtaan, naar *Caſſel* trok, daar den Biſſchop RITHOVEN in 1577 hem tot Pastoor van *St. Niklaas* aanſtel-

ſtelde. Hier hieldt hij het ook niet lang, want met HENDRIK PELTANUS Opperbeſtierder der ſcholen aldaar, kennis gemaakt hebbende, beſloten zij een ſpeelreisje naar *Rome* te doen, en ten einde teerpenningen te beſparen, zulks te voet te ondernemen. Te *Ulm* gekomen zijnde, verſtonden zij, dat men ter oirzake van de beſmettelijke ziekte *Italien* niet kost intrekken; zij veranderden hier op van voornemen, begaven zig te ſcheep en zakten den *Donauw* af tot *Wenen* toe, alwaar zij hun verblijf namen bij FRANS MERGROT, 's Keizers Kapellaan. Een maand hier getoefd hebbende, trok BOCKENBERG *Hongarijen* in, om het aan hem opgedragene ſchoolbewind te *Erlau* te aanvaarden; dan voor ene inval der *Turken* bedugt, hieldt hij zig tot den 26 julij 1578, bij den Biſchop van *Erlau* te *Presburg* op, als toen naar *Wenen* te rug kerende. In ſeptember daar aan volgende, ging hij naar *Bruna* in *Moraviën*, ten einde zig alſlaar onder het genootſchap der Jeſuiten te begeven; waar na hij in maart 1580, voorzien van een getuigſchrift, wegens zijn goed gedrag van ALEXANDER HOLLERUS Rector van dat genootſchap, den weg over *Wenen* naar *Praag* nam, en vervolgens naar *Munchen* reisde, daar hij zig tot in 1582 aan het Hof van den Keurvorst WILLEM in de hoedanigheid van Huispriester onthield; als toen ging hij met brieven van voorſchrijving, hem door dezen vorst verleend, naar *Milaan*, om zig onder den Kardinaal BORROMEUS verder tot den predikdienst te bekwamen. Slegts enige weinige weken hier verbleven zijnde, beſloot hij naar zijn vaderland te reizen, doch in november van dit jaar te *Augsburg* gekomen zijnde, werdt hem aldaar door den Domheer JOH. HANNEGRAEFF op voordelige voorwaarden een leermeestersplaatze in de abtdij *Keisersheim* in *Swaben* aangeboden, die hij met genoegen aannam; doch deze nieuwe ſtand duurde ook niet lang, want enig verſchil gekregen hebbende, verliet hij op den 4 februarij 1584 zijnen post, en toog naar *Gouda*, ten einde zijne moeder, zusters en broeders een bezoek te geven, daar hij op den 19 maart aankwam. Na hier enige dagen getoefd te hebben, zette hij zig te *Leijden* neder, in hope van hier een beſtendige kostwinning

te zullen aantreffen, bogende op het groot aanzien dat zijn oom of vaders broeder ARENT DIRKSZ. BOCKENBERG in deze ſtad genoot, die aldaar Kommandeur der *Duitſe orden* en teffens Paſtoor was. Hij huisveſtte hier bij zijne nigte MARIA JANS, ene geeſtelijke dogter, en verrigte hier niet anders dan de leſſen van LIPSIUS te horen, zijne boekerij in orde te ſchikken, ijverig aan zijnen *Catalogus comitum Hollandiæ* te werken, en het *gebed van* AZARIAS, DAN. III. in 't nederduits te vertalen, om bij een Pſalmboek 't welk zijn gemelde oom in 't licht ſtond te geven, gevoegd te worden.

Intuſſen was het ſchraal met BOCKENBERG's finantien geſteld, doordien hij geen het minſte vast inkomen had, en al zijn uitzigt vestigde zig op zijn oom den Kommandeur, hopende daar bij inwoning te zullen krijgen, 't welk hem egter mislukte, zo wel als zijn ontwerp om door zijnen ſtadgenoot ADRIAAN DE BONSER, een beſtaan in *Vlaanderen* te bekomen. Hier op beſloot hij een kostſchool op te rigten, dat ook geheel en al niet wilde ſlagen, en hem het ontwerp deedt vormen, om andermaal zijn geluk te *Keulen* te gaan beproeven, hopende dat zijnen neef RAES welke aldaar woonde, iets voordeligs voor hem zoude kunnen uitwerken, blijvende intuſſen een getrouw voorſtander van de *Roomſe* geloofsbelijdenis. Hij vertrok dan in 1585 in ſtilte van *Leijden*, doch van ontwerp veranderende, ging hij naar *Varik*, en nam aldaar zijn intrek bij RENÉ VAN DEN BURCH, Heer van die plaats, en wierdt door deszelvs toedoen aldaar als Paſtoor aangeſteld. Hier ſcheen hij nu ene rustplaats bekomen te hebben, die hem een ordentelijk beſtaan opleverde; ook beſteedde hij thans zijne ſnipperuren in het beoeffenen der *Gelderſe* geſchiedenisſen, van welker Hertogen die dit landſchap aaneengeſchakeld beſtierd hadden, hij voornemens was ene geſlagtlijst uit te geven. Doch de geruste kalmte die hij daar genoot, was van korten duur; want de Bevelhebber van *Thiel* vernomen hebbende dat hij Priester was, deedt hem door zijne krijgslieden opligten, en in de ſtads gevangenis brengen, daar hij egter op voorſpraak der *Goudſe* Regering uit geſlaakt wierdt, waar op hij bij zij-

zijne oude moeder te *Gouda* kwam inwonen, daar hij zig ſo ber moest generen.

In dezen tijd, werdt hem door TRATIUS, Hoogleraar in de wiskunde te *Leijden* voorgeſteld, om een jongeling van aanzien, als Pedagoog, op deszelvs voorgenomen reize naar *Frankrijk* te verzellen, doch de beloning die men hem daar voor uitlooide, was zo gering, dat alſchoon hij 'er groten lust toe hadt, hij egter begreep zulks te moeten van de hand wijzen. Gedurende zijn verblijf bij zijne moeder, begost hij zijne *Chronologia ab orbe condito &c.* te vervaardigen, die egter nimmer gedrukt is, zo min als ene verklaring over PSALM XXXI. In 1586 werden te *Leijden* ter perſſe gelegd, zijne in het latijn geſchrevene *Naamlijſten der Utrechtſe Biſſchoppen en Abten van Egmond*, en in het volgende jaar die der *Heren van Brederode.*

Dit jaar bragt hij meest in *'s Hage* door, en maakte 'er kennis met JOHANNES LIGARIUS en ZEGER KONINSBERG, beide Predikanten te *Woerden*; waar mede hij inzonderheid met den eerstgenoemden in vriendſchap geraakte, en briefwisſeling onderhield; in welke brieven hij ook de verborgene neiging tot verandering van godsdienst te kennen geeft, en zijne zugt om aan ene vrouw te geraken, die middelen hadt, doordien hij genoegzaam niets bezat. LIGARIUS ſpoorde 'er ras ene voor hem op, het was de dogter van JOHANNES WYKERSLOOT, Rector der latijnſe ſcholen te *Woerden.* BOCKENBERG nam 'er genoegen in, maar het huwelijk moest in 't geheim geſlotén worden; dus ging LIGARIUS voor hem uit vrijen zonder zijnen naam te noemen. Hoe zeer nu ook die juffrouw door hare moeder wierdt aangeraden om in het huwelijk te treden, wilde zij hare toeſtemming niet geven zonder haren minnaar te zien. Het gevlel nu dat ze een reisje naar de *Kuinder* deed; BOCKENBERG volgde haar ſpoedig derwaarts, zag en ſprak haar; doch hij reeds 40 jaren zijnde, ſtond haar zulks tegen, egter ſloeg zij hem niet volkomen af, 't welk hem ook deedt aanhouden, en na enige tegenſtrevingen aan de zijde van zijne moeder en andere naastbeſtaanden, die hemel en aarde bewogen om hem Priester te doen blijven, trouwde hij het meisje,

na

na belijdenis van den Gereformeerden godsdienst gedaan te hebben. Dit huwelijk bragt een grote verbetering in zijnen finantiëelen ſtaat te wege; want hij die kort geleden, in *'s Hage* zijn kostgeld niet konde betalen, kogt nu te *Leijden* een huis op de Papegraft; en vervaardigde in 1589 in het latijn zijne *lijst der oude Bataviſe en Friesſe Koningen, geſlagtregisters der huizen van Wasſenaar en van Egmond*, en werkte verder met veel vlijt aan zijne *Hollandſe jaarboeken*, en zulks ten zelven tijd, dat JANUS DOUZA *de oude*, een gelijkſoortig werk in digt en proſa hadt ter hand genomen, waar van het ontbrekende in 1597 door zijnen zoon wierdt aangevuld, en door den druk gemeen gemaakt. Deze arbeid over een en het zelvde onderwerp door deze beide geleerde mannen, gaf aanleiding tot eene verregaande nijd en twist tusſen hen, die niet weinig aan de zijde van DOUZA wierdt aangevuurd, doordien het aan dezen, die Curator van 's lands Hogeſchool was, misdakte, om DOMINIKUS BAUDIUS tot Hiſtorieſchrijver van *Holland* en *Zeeland* te doen aanſtellen, waar toe onze BOCKENBERG door aanbeveling van den Raadpenſionaris OLDENBARNEVELD, in wiens gunst hij zig had weten te dringen, wordt benoemd. DOUZA verenigde zig met BAUDIUS om hem door ſtekelige puntdigten aan te vallen, waar in zij hem voor onkundig uitmaken, en met de wanzigtigſte kleuren geſchilderd ten toneele voeren; de digtkundige werken van beide deze Schrijvers, waar in zij BOCKENBERG onder de namen van TRAGORAS en HIRCIOMONTIUS aanduiden, ſtrekt hier van ten bewijze. Hij hadt egter het genoegen van zijn beide vijandelijke tegenſtrevers te overleven, doordien hij zijn levenstijdkring uitrekte tot ruim 78 jaren, en te *Leijden* ſtierf den 17 januarij 1617; nalatende een zoon die zonder kinderen verwekt te hebben overleden is. Hij wierdt begraven in de *St. Pieters* kerk te *Leijden* in de rustplaats van zijnen oom ARNOLD DIRKSZ. VAN BOCKENBERG, die in 1592 was overleden. Het graffchrift van onzen Schrijver is gefneden op een koperen plaat, in de volgende bewoordingen:

Quid

Quid fati invidiam queror,
Aud multis moror hospitem?
Nomen nobile ſi loquar,
Paucis omnia dixero:
BOCKENBERGIUS *hic jacet.*

PETRO BOCKENBERGIO *Hiſtoriographo Hollandiæ Zelandiæque &c. piæ conjugis officioſus in maritum dolor monum. poſuit. Natus Goudæ a. . M.D.XLVIII. Denatus Leydæ an. M.DCXVII. Januarii die XVII. egreſſus annum vitæ LXVIII.*

NE VITA SIT TRAGEDIA.

Dat BOCKENBERG een geleerd man is geweest, daar bij buitengemeen werkzaam, en ervaren in de geſchiedenisſen, bijzonder wat die der *Nederlanden* betreft, is iets dat de door hem uitgegeevene werken volledig bewijzen; maar men wil, dat het hem aan beſchaafd oirdeel en doorzigtig vernuft mangelde, waar door hij wel eens misſtellingen heeft begaan. Voor het overige is zijn levensloop een toneel van wisſelvallighe den geweest, waar van velen onaangenaam voor hem waren; inzonderheid zijn geſch l met J. DOUZA; dan wie daaromtrent gelijk of ongelijk heeft gehadt, laat BOXHORN onbeſlist; zeker is het nogthans, dat DOUZA hem op ene onheusſe wijze heeft behandelt.

De werken van BOCKENBERG door den druk gemeen gemaakt, zijn de volgenden: 1. *Catalogus, genealogia & brevis hiſtoria, regulorum Hollandiæ, Zelandiæ, & Friſiæ. Item alia quædam huc ſpectantia.* Lugdb. 1584. 12mo. 2. *Catalogus & brevis hiſtoria Pontificum Ultrajectenſium. Item Catalogus & brevis hiſtoria Antiſtitum Egmundanorum; additis paſſim non tam eruditis, quam lepidis ex ſepulchris eorum, primorumque Hollandiæ, Zelandiæ & Friſiæ Principum epitaphiis. Ib.* 1586. 12mo. 3. *Historia & Genealogia Brederodiorum illuſtriſſimæ gentis Hollandiæ. Ib.* 1587. 12mo. 4. *Egmondanorum, potentiſſimæ Hollandiæ gentis, hiſtoria & genealogia. Ib.* 1589. 12mo. 5. *Prisci Batavie & Friſiæ Reges. Item Lugduni Batavorum, & Waſſenariæ heroum, vetuſtiſſimarum Hollandiæ Gentium, hiſtoria & genealogia. Ib.*

1589

1589. 12*mo.* 6. *Ad nonnullas* JANI DOUSÆ *aspera ſcripta reſponſio, Ill. Hollandiæ & Weſtfriſiæ ordinibus reddita. Delph.* 1601. 12*mo.* 7. *Pro Annalibus ſuis, & priscis Patriæ Chronicæ conſervandis, contra* JANI DOUSÆ *nefarias calumnias. Ib.* 1603. Behalven deze, heeft hij nog een groot aantal andere ſchriften vervaardigd, waar van men de optelling bij PAQUOT vindt; doch die nimmer door den druk zijn gemeen gemaakt. —— F. SWEERT., *Annales Belg.* p. 609. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 732 BOXHORNII, *Theatr. Holland*, p. 277, 278. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 966--968. C. SAXI, *Onom liter.* P. III. p. 559, 560. PAQUOT, *Mem. litt.* Tom. III. p. 132--146. A. PARS, *Naamrol der Batav. en Holl. Schrijvers*, bl. 51--53. WALVIS, *Beſchrijving van Gouda*, bl. 292--308.

BODÆUS (JOHANNES) *à Stapel*, is geweest Geneesheer te *Amſteldam*. Hij was een geleerd man, zeer bedreven in de grieksſe en latijnſe litteratuur en andere wetenſchappen; ook was hij een ervaren kruidkundige. Door zijnen vroegtijdigen dood, welke in 1636 voorviel, wierdt hij verhinderd het volgende werk uit te geven, 't welk egter tot 's mans welverdienden roem, door zijn vader EGBERT naderhand is geſchied: THEOPHRASTI ERESII *Hiſtoriæ Plantarum libr. X. Notis, Commentariis, et variorum Plantarum plurimis Iconibus illuſtratos, una cum græco contextu. Amſt.* 1644. *in folio.* —— JOH. ARN. CORVINUS, *in Præfat. ad hanc edit.* FABRICIUS, *Biblioth. Græc.* Vol. II. p. 236, 237. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 583. C. SAXI, *Onomast. liter.* Pars IV. p. 374.

BODDAERT (PIETER), afkomſtig uit een aanzienlijk geſlagt in *Vlaanderen*, wierdt geboren den 6 augustus 1694 te *Middelburg*, zijnde de jongſte zoon van KORNELIS VAN DEN HELM BODDAERT, eerst Raadsheer en naderhand Preſident in 't Hof van *Vlaanderen* te *Middelburg*, en ANNA MARIA CAU. Nog geen drie maanden oud zijnde, hadt hij het ongeluk zijne moeder te verliezen, en hij bleef met nog twee andere kinderen, waar van het oudſte nog geen drie jaren ten vollen hadt

bereikt, de zorg zijns vaders alleen bevolen, en dus in de tederſte jeugd aan de beſtiering van dienstboden overgelaten. PIETER hadt het geluk ene goede en liefdragende zoogſter te bekómen, die hem met zo veel tederhartigheid en zorg gadeſloeg, als hij immer van een eigen moeder hadt kunnen genieten. Zijn eerſte kindsheid ſleet hij in duurzame zukkelingen, tot in 't begin van 1704, toen hij door de kinderziekte wierdt aangetast, waar door hij tot op den rand van 't graf geraakte, egter door een gelukkige criſis als 't ware uit de armen van den dood gerukt, herſtelde, en vervolgens van een gezonder geſteldheid is geworden.

Nauwlijks de vroegſte kinderjaren ontwaſſen zijnde, ſchepte hij reeds vermaak in het lezen van godgeleerde en hiſtoriſe boeken, en elf en een half jaar bereikt hebbende, wierdt hij in den aanvang van 1706, in zijne geboorteſtad ter latijnſe ſchole beſteld; hij maakte hier zulke aanzienlijke vorderingen, en oeffende zig met zodanig een ijverige luſt in de taal der Geleerden, dat hij na het houden van ene openbare latijnſe redevoering van zijn eigen opſtel, op den 10 februarij 1711, bekwaam wierdt geoirdeelt om met luister naar de Akademie te kunnen gaan. Voor dat wij egter hem hier heen verzellen, zullen wij twee merkwaardige gebeurtenisſen zijner jeugd aan onze lezers mededelen, waar in blijkbaar de bewarende hand van de Goddelijke Voorzienigheid, hem beſchermde. Het eerſte dier ontmoetingen beſtond hier in, dat hij in 1707 met zijn vader naar *Antwerpen* gereisd zijnde, ten einde den Heer GODIN aldaar te ontmoeten, met afſpraak dat indien die op den bepaalden tijd 'er niet mogt aanwezig zijn, zij hem dan met de gewone ſchuit te *Mechelen* zouden gaan opzoeken; maar wat wil 't geval? op 't ogenblik dat zij gereed ſtonden in de *Berge* te ſtappen, zagen zij GODIN van verre aankomen, waar door natuurlijk hunne reis naar *Mechelen* wierdt geſtaakt, en zulks tot hun groot geluk, doordien de *Berge* door *Franſe* partijgangers wierdt aangehouden, en JAN DE MAUREGNAULT daar uit wierdt geligt, en als een gevangene door hen weggevoerd, 't welk ontwijffelbaar ook

hun

hun lot zoude geweest zijn, indien zij waren medegevaren. Het tweede geval, dat angstvalliger was, doordien het op de kraag aankwam, was, dat hij in augustus 1710 van *Hulst* naar *Vlaanderen* te rug kerende, en op de *Hond* of *Westerſchelde* tot bij *Ellewoutsdijk* gevorderd zijnde, de wind geweldig beginnende op te ſteken, hij door zeeziekte benauwd, naar boven klom om friſſe lugt te ademen; doch aan 't ſtruikelen rakende, zoude hij over boord gevallen zijn, zo niet een der paſſagiers Seys genaamd, was toegeſchoten, hem ter gelukkiger ure bij het been gegrepen, en weer binnen boord hadt getrokken.

Het was in ſeptember 1711, dat Boddaert zig naar het Hogeſchool te *Leijden* begaf; en zig aldaar inzonderheid aan het beoeffenen der regtsgeleerdheid toewijdde, in welke wetenſchap hij het onderwijs van den zo beroemden Hoogleraar Joh. Voet genoot. Nauwlijks hadt hij hier twee jaren doorgebragt, of zijn vader overleed, namentlijk den 14 junij 1713; en dit gevoegd bij het overlijden van zijnen leermeester Voet, welke den 10 ſeptember daar aan volgende ſtierf, deedt hem beſluiten de Akademie te verlaten, na alvorens de waardigheid van Doktor in de regten bekomen te hebben, bij welke gelegenheid hij in 't openbaar, met zeer veel lof ene verhandeling: *de Querela inofficioſi Teſtamenti* in 't openbaar verdedigde. Te *Middelburg* wedergekeerd, beoeffende hij aldaar vijf jaren lang de praktijk als Advokaat, en wierdt inmiddels ook tot *Kommisſaris van het Landregt* aangeſteld. Vervolgens bekwam hij in augustus 1718, den post van Griffier van het Leenhof van *Vlaanderen* te *Middelburg*, en wierdt den 26 ſeptember van het zelvde jaar, tot Griffier van de Admiraliteit in *Zeeland* aangeſteld, welke bediening hij heeft bekleed tot aan zijn dood toe, welke voorviel den 28 januarij 1760, in den ouderdom van 65 jaren en ruim 6 maanden, na een kortſtondige ziekte van weinige dagen. Op de zark die zijn ſtoffelijk overblijfzel bedekt, werdt het volgende graffchrift gebeiteld, door hem zelven, ruim 20 jaren te voren gedigt:

Hier ligt BODDAERT, die van een eerlijk geslagt,
Noit roemde op adel, noit naar hoogheid heeft getracht;
Maar, in een lager stand, met Gods beschel te vreden,
Het hemelsch goed meer zocht dan schatten hier beneden;
Den godsdienst hield hij voor zijn hoofdwerk, voor zijn lust
De dichtkunst, tot dat God hem oprief in zijn rust.

BODDAERT is tweemalen gehuwd geweest; zijn eerste vrouwe was MARIA CONSTANTIA RADÆUS, waar mede hij zig op den 13 octobet 1722 in den egt verbond, en die hem tot zijn grievende smart, den 29 augustus 1731 door den dood ontviel, na dat hij drie zoons en ene dogter bij haar hadt verwekt. Voor de tweedemaal huwde hij den 4 maart 1732 met ELIZABETH DU BUISSON, die hem zes kinderen baarde, waar van twee zoons den vader hebben overleefd.

Dat BODDAERT een warme voorstander van konsten en wetenschappen was, daar bij zeer godvrugtig en grondig ervaren in de theologie; voorts een goed *nederduits* Digter, kunnen zijne door den druk uitgegevene werken getuigen; deze zijn: 1. Wolke van Getuigen voor de leere der Regtvaardigheid door en uit het Offer. Amst. 1759. 8vo. 2. Redige Verdediging der Wolke van Getuigen. Middelb. 1759. 8vo. 3. Stigtelijke Gedichten/ met het verbeterd/ 2 Delen/ Leyd. 1765. vierde druk. 4to. 4. Nagelaten Mengeldichten/ Middelb. 1761. 8vo. Voorts heeft hij in 1730, de *nagelatene Gedichten van vrouwe* ANNA REYHAAN, met ene korte levensbeschrijving van dezelve in 't licht gegeven; en in den jare 1745, de *Gedichten van Mr.* JOAN MOORMAN, met het leven des Digters daar voor. In de *Tegenswoordige staat der Vereenigde Nederlanden* komen ook verscheidene stukken van het opstel van BODDAERT voor, raakende de *Beschrijving van Staats-Vlaanderen en Zeeland.* —— *Leven van den Auteur voor zijne nagelatene Mengeldigten.* ARNOUDE en ARRENBERG, *Naamregister, druk van* 1773. bl. 54.

BODDAERT (PIETER), jongste zoon des voorgaanden, Medicijne Doktor, Ondraad der stad *Vlissingen*, Lid van de Kei-

Keizerlijke Akademie der Natuuronderzoekeren, van de *Hollandſe* Maatſchappij der Weetenſchappen te *Haarlem*, van het *Zeeuws* Genootſchap der Weetenſchappen te *Vliſſingen*, enz. heeft, langst, te *Utrecht* gewoond: is getrouwd geweest met ene juffr. RÖMER, wier vader Predikant was te *Utrecht*: was een groot Kenner der Natuurlijke Hiſtorie, en Lector in die weteníchap aan de *Utrechtſe* Akademie: heeft zig beroemd gemaakt door verſcheidene werken, die daar toe betrekking hebben: als, *Kort begrip van het zamenſtel der Natuur van den Heer* LINNÆUS; in 8vo.; overzetting van PALLAS *Dierkundig Mengelwerk*, verſcheidene ſtukjes, in quarto; en *Lijſt van Plantdieren*, van denzelvden, in 8vo.; van HUNTER, *over de Tanden*; in 4to.; van T. SHAW *Reizen door Barbarijen en het Oosten*, in 4to.; en Voorredens voor ENGELMAN *over de Sneeuwfiguren*; en voor WITSENS *Oost- en Noord-Tartarijen*; in folio. Hij is onlangs geſtorven, en heeft een zoon, insgelijks PIETER genaamd, nagelaten, welke zig reeds door dichtkundige werken heeft bekend gemaakt.

BODECHEM (BARTEL), een *Delvenaar* van geboorte, was geen onberoemd Regtsgeleerde in het tijdvak waar in hij leefde. HIER. OSORIUS in zijn werk, getijteld: *de Gloria mundi. Col.* 1577., ſpreekt met veel lof van hem, en roemt hem als een geleerd man; en PIETER OPMEER in zijn verhaal der *Hollandſe Martelaren*, draagt aan hem het IV. Boek daar van op, onder den tijtel: *Martyrium* D. JODOCI *Cartuſiani, ad clariſſ.* J. C. BARTHOL. BODO EMIUM, *Delphum.* —— *Beſchrijv. van Delft, in folio.* 1729. bl. 703. STEWECH. *ad* ARNOB. p. 130.

BODECHER BENNING (JOHANNES), was Profeſſor in de philoſophie in de vorige eeuw, te *Leijden*, alwaar hij, in 1631, in 12mo. een *Satyricon* uitgaf. —— BOXHORN, *Delic. diſſ. de diſtichis Catonis.*

BODECHER (NIKLAAS), een Remonſtrants Schrijver, wiens ſchriften gemeld worden in CATTENBURCHS *Biblioth. Scriptor. Remonſtr.* p. 65.

BODEKKER (N. N.), Konſtſchilder, is in 1660 gebooren

in 't land van *Kleef*, zijnde de zoon van den voortreffelijken Muzikant BODEKKER, die ene aaneenſchakeling van jaren, zig aan het Hof van *Brandenburg*, door zijne verhevenheid in de toonkonst, heeft doen bewonderen.

Onze BODEKKER was ook een groot meester in het behandelen van verleleije ſoorten van muzikale konsttuigen; en munt te niet minder uit in 't ſchilderen, inzonderheid in het portraitteren, wetende aan zijne afbeeldzels ene zo volkomene gelijkenis en teffens bevalligen zwier bij te zetten, dat men 'er door bekoord wierdt; ook waren de kleuren daar van zo levendig, en het licht en de ſchaduwen zo wel, inzonderheid in de kleding waargenomen, dat weinige meesters hem in dat vak hebben overtroffen.

Hij heeft zig enigen tijd in *'s Bosch* opgehouden, en daar verſcheidene portraitten geſchilderd, is voorts in 1711 naar *Breda* vertrokken, voorzien met brieven van aanbeveling aan den beroemden beeldhouwer en dierenſchilder FRANK PIETERZE VERHEYDEN, die hem in zijn huis nam, en gelegenheid verſchafte, om in kennis te geraken met den Burgemeester MATTHYS VAN OVEREEKEN, die hij benevens zijne huisvrouw ſchilderde, en daar zo veel roem door verwierf, dat hij vele afbeeldzels van de voornaamſte lieden uit die ſtad vervaardigde. Dan zijn patroon en huiswaard VERHEYDEN overleden zijnde, dat een groot verlies voor hem was, beſloot hij na het aan hem beſtelde werk afgedaan te hebben, naar *'s Hage* te trekken, ten einde aldaar zijn fortuin te beproeven, alwaar hij ook verſcheidene portraitten heeft geſchilderd. Vervolgens geraakte hij naar *Amſteldam*, daar hij zijne vaste woonplaats vestigde, en van tijd to tijd naar *Noordholland* reisde, daar hij vele lieden van allerleije rang en ſtaat heeft uitgeſchilderd. Hij is te *Amſteldam* in het jaar 1727 overleden, ruim 70 jaren oud zijnde. —— J. VAN GOOL, *Nieuwe Schouwburg*, I. D. bl. 147--150.

BODEMONT (FRANS), is eerst geweest Geheimſchrijver van WILLEM DEN I, en daar na Griffier van 't Hof van *Friesland*.

land. Hij koos in 1586 de *Spaanſe* zijde, en liet boekjes in *Friesland* ſtrooijen, waar in de Staten van dat gewest werden uitgemaakt „ voor baatzugtige luiden, die, om in 't bewind „ te blijven, 't volk ſteelden met de ſchone namen van *vrij-* „ *heid* en *godsdienſt*, en met *Naſſauſe* Hoofden, wien niet „ 's lands welvaart, maar eigen glorie ter herte ging. Voorts „ riedt men den Friesen, zig te houden van den handel met „ *Engeland*, daar eindeloze ſlavernij en gedurige oorlog uit te „ wagten ſtondt. Veeleer behoorde de Gemeente zig te ver- „ zoenen met haare Koning, daar meer niet toe vereist werdt, „ dan dat men enigen blooden boeven" (dien naam kregen de „ Staten) „ den kop kloofde." Enige honderden van deze ſchandelijke boekjes werden te *Oostmahorn*, in een *Emder* ſchip aangehaald, en Grave WILLEM LODEWYK, Stadhouder van *Friesland* toegezonden. —— REID, *Ned. Oorl.* IV. B. bl. 70. HOOFT, *Ned. Hiſt.* XXIV. B. bl. 1060. WAG., *Vad. Hiſt.* VIII. D. bl. 124, 125.

BODEN (JAN), wierdt in *'s Hertogenbosch* omtrent *'t* jaar 1570 geboren; hij beoeffende de Godgeleerdheid te *Leuven*, en verkreeg 'er de waardigheid van Licentiaat in; vervolgens wierdt hij Pastoor van *St. Katrijn* in zijn vaderſtad, en daar na Kanunnik van *St. Jan* of hoofdkerk. Men vindt van BODEN getuigd, dat hij een vroom man was, die rondelijk ſprak zo als hij dagt, en een opregt karakter bezat. Hij heeft door den druk gemeen gemaakt: *Conciones morales & doctrinales. Antw.* 1625--1631. 3 *vol. in* 12*mo.* —— F. SWEERTII, *Athen. Belg.* p. 398. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 463. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 584. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VIII. p. 61, 62.

BOECHOVEN (ANTONY VAN), een Regtsgeleerde te *Utrecht* geboren, heeft als Advokaat voor 't Hof provintiaal aldaar, gepraktiſeert, en het *Stadregt van Utrecht* uit het nederduits in 't latijn vertaald, en met enige weinig beduidende aantekeningen voorzien. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 62. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 70. C. BURMANNI, *Traj. erud.* p. 29.

BOECKELMAN (JOHAN FREDERIK), is geboren den 18 april 1632, te *Steinfurt*, de hofplaats des graavſchaps van dien naam. Van der jeugd af aan was hij ijverig in het beviijtigen der fraije letteren, en beoeffende aan het Hogeſchool de regtsgeleerdheid met zo veel vrugt, dat kort na dat hij tot Meester in die wetenſchap was verheven, tot Hoogleraar in het burgerlijk regt te *Heidelberg* werdt aangeſteld, en vervolgens door den Keurvorst van den *Paltz*, tot zijnen Hofraad benoemd. Doch het ſlaaffe hofleven moede, nam hij het beroep aan, dat op verzoek der Curatoren van de Hogeſchool te *Leijden* in 1670 op hem was gevallen als Hoogleraar in de regten, en heeft hier de jeugd eerst in 't *burgerlijk regt*, en zedert den 3 julij des volgenden jaars, in dat der *volken* onderwezen. In 1675 bekleedde hij de waardigheid van Rector der Akademie, en drie jaren later, deed hij ene geleerde latijnſe redevoering, over het afſterven van zijnen ambtgenoot ALBERT RUSIUS. Hij zelve is den 23 october 1681 overleden, en zijne uitvaart door den Hoogleraar ANT. MATTHÆUS, met ene latijnſe redevoering vereerd, ja ook is zijne gedagtenis op een fraijen gedenkpenning bewaard; zittende op de *voorzijde* daar van, de gemelde Hoogleraar in zijn boekvertrek, en houdende met zijne uitgeſtrekte regterhand een zwaar kuſſen, waar op de Keurvorſtelijke muts en wapenſchilden van den *Paltz* liggen; met den ſlinkeren arm leunt hij op ene tafel, naast verſcheidene zijner uitgegevene werken, wier tijtels daar op gelezen worden; om hoge houden twee blazende Engelen enen wimpel, voerende dit opſchrift in 't latijn: *Daar word ik vermoeid, hier rust ik.* En, daar hij een groot liefhebber van de muzijk was, zo zijn verſcheidene gereedſchappen dier konst op den voorgrond verbeeld, en is het tafelkleed voorts nog bezet, met de aankondiging van den dag zijner geboorte en afſterven. Op de *ruggezijde*, leest men onder zijn gekroond wapenſchild, 't gene door twee kindertjes, ieder met enen hamer in de hand wordt vastgehouden, in een uitgeſpreid kleed, dit opſchrift, mede in de latijnſe taal. *Op het wapenſchild. De hamer, waar mede een Vorst zijne rijken beſtierd, is*

twee-

tweevoudig. Zijne ſtaatkunde beveelt door de wetten, zijne oppermagt door het zwaard, vroom te zijn. Ter onſterfelijke gedagtenisſe van den zeer edelen en vermaarden man, den Heer JOHAN FREDERIK BOECKELMAN, *eertijds Raadsheer van het hoge Geregtshof van den Paltz, in de regtsgeleerdheid aldaar, en naderhand te Leijden, Hoogleraar.*

Dat BOECKELMAN zeer kundig is geweest, en ongemeen ervaren in regts- en ſtaatszaken, getuigen zijne werken, welke inzonderheid beſtaan, in: 1. *Commentariorum in Digesta, Libr. XXVII. et de Actionibus*, 2. *Tom. Ultraj.* 1694. 4*to.* 2. *Disputationes V. inaugurales. Heidelb.* 1664 4*to.* 3. *Compendioſa methodus Juris civilis Pandect. Cod. Novell. Ib.* 1684. 8*vo.* 4. *Compendium Inſtitutionum. Ultraj.* 1694. 12*mo.* 5. *Tractatus de Navi et Navigatione. Heidelb.* 1662. 12*mo.* Ook wordt hij gehouden voor den Schrijver te zijn van het boeksken, getiteld: *Medicus Romanus ſervus, Sexaginta ſolidis æſtimatus, ſive Tractatus de veterum Medicorum nominibus &c.* ——— C. SAXII, *Onomast. liter.* Pars V. p. 54. *Catal. Bibl.* BUNAV. Tom I. p. 777. J. F. JUGLER, Beytraege zur Juriſtiſchen Biegraphie. II. Th. bl. 274–301. G. v. LOON, *Nederl. Hiſtoriep.* III. D. bl. 297.

BOECOP (ARNOLD TEN), wierdt geboren uit een aanzienlijk en rijk geſlagt te *Zutphen*, in 't jaar 1585. Zijne eerſte letteroeffeningen ten einde gebragt, lei hij zig op de beoefſening der regtsgeleerdheid toe, aan het Hogeſchool te *Leijden*, alwaar hij een leerling van JUSTUS LIPSIUS ſchijnt geweest te zijn. Hij was een jongeling van uitmuntende zeden, en ijverig den roomſen godsdienst toegedaan. In 1610, den ouderdom van 25 jaren bereikt hebbende, begaf hij zig tot de orden der Jeſuiten, en ruim tien jaren daar na tot Priester geſchoren zijnde, kwam hij in de *Nederlanden* een bezoek bij zijne moeder afleggen, die weduwe was; van hier ging hij naar *Keulen*, alwaar hij in ene ſlepende ziekte verviel, en na vijf maanden gezukkeld te hebben, ſtierf hij den 19 ſebruarij 1622. Ingevolge getuigenis, was TEN BOECOP een braaf mensch,

zijnde nedrig, zedig, en van een zagtaartig karakter, die zijne jaren in aanmerking genomen, vele kundigheid bezat, en verheven in het latijn ſchreef. Men heeft van hem in druk: 1. JUSTUS LIPSIUS *Catholicus*; *ſive de vera* JUSTI LIPSII *religione catholica &c.* geplaatst in de *Fama poſthuma* J. LIPSII, druk van 1613. p. 271. en volgenden. 2. *Quæstio ſecunda de nomine* HUBERTUS; *atque eodem opera, de tot aliis, quæ ſimili fine cudunt &c.* —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 94. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 387--390.

BOECOP (ARNOLD of AREND TEN), Burgemeester te *Kampen*, in de XVIde eeuw, gebruikt in vele gezantſchappen, vlijtig Onderzoeker der geſchiedenis zijnes vaderlands, welke hij in ene, nog ongedrukte, Kronijk heeft beſchreven, veel gebruikt bij REVIUS, in zijne *Daventria illuſtrata*; als p. 16. 23. 170. 416. 425. 457.

BOEL (PIETER), Konſtſchilder, geboren te *Antwerpen* in 1725, was een tijdgenoot van den beroemden Zeeſchilder JAN PETERS, en ſchilderde zeer konſtig allerlei viervoetige dieren, vogelen, inſekten, planten, vrugten en bloemen. —— J. C. WEYERMAN, *Leven der Konſtſchild.* II. D. bl. 211, 212. A. HOUBRAKEN, *Schouwb.* II. D. bl. 141.

BOEL (TOBIAS), Advokaat te *Amſteldam*, heeft uitgegeven: *Amſteldams Privilegie, en Poorterrecht*, en aanmerkingen op de *Deciſien* van LOENIUS.

BOELE of BOELENS, een vermaard *Amſteldams* geſlagt, 't welk vele mannen van aanzien, die hun vaderland in 't algemeen en hun geboorteſtad in 't bijzonder, uitmuntende dienſten bewezen hebben, heeft voortgebragt. Op het jaar 1470 vindt men BOEL BOELENS DIRKSE gemeld, als Stigter van een Vikarij op *St. Pieters Altaar* in de *Oude Kerk*. Zijn zoon DIRK BOEL DIRKSE werdt in 1477 als Burgemeester gemeld. ANDRIES BOELEN DIRKSE, bekleedde in 1497, niet alleen de Burgemeesterlijke waardigheid, maar nam ook als voorzittend Burgemeester, FILIPS VAN BOURGONDIEN, als Graav van *Hol-*

land,

land, bij zijne huldiging den eed af. ANDRIES POELENSZOON, wierdt in 1566 geteld onder het getal der gezinden, die de hervorming toegedaan waren, en door de Regering als een der Bemiddelaars gekozen, tot het beramen en vastſtellen eener keure, op het bewaken der ſtad, gedurende de beroerten der beeldſtorming. Enen HENDRIK BOELENS, werdt met de verandering der regering in 1578 Schepen te *Amſteldam*; en JAN KLAAS BOELENS bekleedde in 1587 de waardigheid van Burgemeester, en moest met de andere Burgemeesters, allen mannen die om de waardigheid van den godsdienst die zij beleden, veel geleden hadden, tot hunne ſmarte zien en horen, dat ſommige Predikanten, die door LEICESTER om den tuin geleid waren, de vermetele ſtoutheid durfden nemen, om hen van den predikſtoel door te ſtrijken, en aan den volke als de zodanigen af te beelden, die zig luttel aan 't welvaren van 't land lieten gelegen liggen. In 't begin des jaars 1561, boodt HENDRIK PAULUSZOON BOELENS, een aanzienlijk burger, den Rade 3000 aan, mids daar voor een Dolhuis wierdt opgeregt. Volgens ene oude overlevering, in 't nageſlagt van den Stigter, zou zijne zwangere huisvrouw, STYNE BOELENS, door ene krankzinnige vrouw, die woedende de trappen opkwam, aangevallen, en bij de keel gegrepen wordende, van ſchrik vervuld, ene gelofte gedaan hebben, dat zij of haar man, indien zij ene gezonde vrugt ter wereld bragt, den Raad om een plek gronds verzoeken, en daar op een krankzinnigen-huis ſtigten zou; zij zou vervolgens inderdaad, van een welgeſchapen kind bevallen zijn, en hare gelofte volbragt hebben. Doch wat hier van zij; 't is zeker, dat men in 't volgende jaar, met het ſtigten van een krankzinnigen-huis, begonnen is; en dat HENDRIK PAULUSZOON, of liever zijne huisvrouw, alzo hij in julij des jaars 1562 reeds overleden was, daar over 't voornaamſte bewind gehadt heeft. Op de naamlijst der *Amſteldamſe* Regering, vindt men veelmalen de BOELENS opgetekend als Raden, Schepenen en Burgemeesters, beginnende met het jaar 1420 tot 1680. —— WAG., *Beſchrijv. van Amſt.* II. St. bl. 397. III. 183. IV. 67. VII. 329. VIII. 430.

BOELS (FRANS), Konstschilder, geboren waarschijnlijk te *Antwerpen*, omtrent 't midden der XVIde eeuw, hadt een vrij goede hand in het tekenen van landschappen in miniatuur; hij heeft tot leermeester gehadt HANS BOL, welke aan zijn moeder is gehuwd, kort na dat zij weduwe was geworden. FRANS is in 't laatst van genoemde eeuw overleden. —— K. v. MANDER, *Leven der Schilders*. I. D. bl. 325.

BOENER (JAN), geboren te *Roermonde*, voor het einde van de XVIde eeuw, begaf zig onder de orden van *St. Franciscus*, en wierdt Monnik bij de *Rekolletten*. Tot Priester gewijdt, zonden hem zijne oppersten om den predikdienst waar te nemen naar *Antwerpen*, *'s Hertogenbosch* en elders. Het schijnt dat hij nog omtrent 't jaar 1640 geleefd heeft. Daar is van hem in druk: 1. Waerachtige ende lebende Figueren van de H. Martelaers van Gorcum / met een cort verhael van hun leben ende sterben. 's Hertogenb. 1623. 12mo. 2. Handboecxje voor de Broederschap der seven sueren van de Heilige Maegd / opgerigt in de Kerk der Vaders Rekolletten der stad Antwerpen. Gheprent te Antw. 1634. 12mo. 3. Historische Afbeeldinghe der Minderbroeders van de Nederlandtsche Provincien / die om 't Gheloof wreedelijck van de Geusen ghedoodt zijn / &c. Antw. 1635. 4to. Dit werk is in twee kolommen gedrukt, latijn en nederduits, voorts met 20 fraaije platen verciert. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 464. FAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 392--394.

BOENER (MATTHIAS), geboren te *Venlo*, omtrent het jaar 1590, genoot het onderwijs in de beginzelen der letterkunde in zijn vaderstad, waar na hij te *Leuven* kwam om die te voleinden, daar hij ene der kwekelingen van ERYCIUS PUTEANUS was. Zig onder dien Hoogleraar in de fraaije letteren geoeffend hebbende, begaf hij zig tot de beoefening der regtsgeleerdheid, en wierdt Licentiaat in die wetenschap aan genoemde Hogeschool. Zig kort daar na naar *Keulen* begeven hebbende, stierf hij aldaar in den bloei van zijn jaren in 1614; zeer betreurd, doordien het een jongman van grote verwag-

ting

ting was. Gezamentlijk met zijn meester PUTEANUS, heeft hij door den druk gemeen gemaakt: *Sclopus Palladis; sive Declamationes duæ, quibus deliberatur an uti hoc armorum genere literatum studiosi debeant; habitæ Lovanii in collegio Trilingui Busleidiano. Lov.* 1609. 16*mo.* —— F. SWEERTII, *Athen. Belg.* p. 757. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 657, 658. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 392, 393.

BOERHAAVE (HERMANNUS), Hoogleraar in de geneeskunde te *Leijden*, een der grootste Mannen van zijnen tijd, en een der beroemdste Geneesmeesters, die 'er zedert HIPPOCRATES geweest zijn, wierdt geboren te *Voorhout* den 31 december 1668. Zijn vader was JAKOB BOERHAAVE, Predikant aldaar; en dezes vader ook JAKOB genaamd, met zijnen grootvader KAREL, en overgrootvader MARKUS BOERHAAVE, zijn allen fatzoënlijke Burgers en Kooplieden te *Leijden* geweest. MARKUS BOERHAAVE, oudoom van onzen HERMANNUS, was de eerste, die den roem der geleerdheid in zijne familie heeft ingebragt; hij is geweest Predikant te *Medenblik*, en heeft geheel *Nederland*, met den lieflijken geur zijner godsvrugt, die uit zijne voortreffelijke schriften uitwaasemt, vervuld. Dezer voorouderen herkomstig uit *Vlaanderen*, wierden DE RIVIERE genoemd. De moeder van onzen Hoogleraar was HAGAR DAELDER, dogter van HERMAN DAELDER, Koopman en vernuftig Konstenaar te *Amsteldam*, en van MAGDALENA DU BOIS, die behalven HERMAN nog vijf dogters baarde, waar van drie vroegtijdig zijn overleden; ook werdt deze volmaakte huismoeder in deugd, godsvrugt, naarstigheid en huislijke zorge, haren huize door een ontijdigen dood onttrokken in 1673. Om hetzelve van zo zwaren slag op te beuren, ging de teederhartige vader, in julij des volgenden jaars een tweede huwelijk aan, met EVA DU BOIS, dogter van JAKOB DU BOIS, Predikant te *Leijden*, en van ELANDINA GELDORP. Verwonderenswaardig zijn de onberispelijke zeden, ongemene deugd en aanminnige inborst van deze EVA DU BOIS geweest, die bij de vier overgeblevene van het eerste bed, nog vijf an-

andere kinderen gebaard hebbende, zig egter zo heeft gedragen, dat men nooit heeft kunnen onderſcheiden, over welken zij in naam, en van welken zij in der daad moeder was: hen met zo evengelijke liefde beminnende, dat ook zij, haar als haar eigen moeder met de allertederſte genegenheid wedergeliefd hebben, en malkanderen toen d'alleropregtſte liefde toegedragen, en naderhand nooit nagelaten die te onderhouden. d'Uitnemende deugd van deze ſtiefmoeder, was zo diep geprent in het hart van onzen BOERHAAVE, dat hij na 't overlijden van zijnen vader, haar nooit heeft willen verlaten, en altijd getragt hare opvoeding door een' dankbare en eerbiedige erkentenis te betalen; ook over haar ſterven in 1702 ware tranen geſtort heeft; en niets ſmertelijker geoirdeeld, dan dat hij zo grote weldaden niet heeft kunnen beantwoorden, hebbende daarom getragt, de weldadigheid der moeder, aan zijne broederen en zusteren uit haar voortgekomen, enigzins te vergelden.

Geboren in zo geregeld een huis, door zo gelukkig een' opvoeding tot de allervoortreffelijkſte deugden, welke zijn grote inborst als in zijne jonkheid 'voorſpelde, gemoedigt en ontvonkt, werdt hij als de bloem en eer van zijn' ſtamme, door zijnen vader GODE en den Heiligen dienst gewijdt. Ten dien einde onderwees hij hem zelve zeer jong in de eerſte beginzelen der latijnſe en grieksе tale, naar de regels van VOSSIUS; leide hem de *ſamenſpraken* van ERASMUS en de *blijſpelen* van TERENTIUS uit; bragt hem bij de zuiverſte bronnen der latijnſe ſprake, uit welke de tedere jeugd al vroeg gedrenkt moet worden, om een levenden ader van vloeijende welſprekendheid in hunne boezems te doen ontſpringen. Eene gedurige lezing en uitlegging van het *Nieuwe Testament*, bouwde hij, beneffens andere oeffeningen, op de gronden in het grieks gelcid; waar bij hij nog ging weiden in het vermaaklijk veld der *Algemene Geſchiedenisſen*. Dit alles was van zo een gewenschten uitflag, dat hij op zijn elfde jaar, met allen dezen aardig alleen kost omgaan; vaardig op de ſpraakkundige regels van beide talen; het duits in het latijn, het latijn in het duits, om

't even

HERMANUS BOERHAAVE.

't even overzettende; ja zelv' de boeken die de oirſprongen en afleidingen der woorden naſpeuren, en derzelver inwendige kragt en betekenis leren, vrij wel verſtaande.

In 1682 bragt hem zijn vader naar *Leijden*, om zijne letteroeffeningen aldaar op het latijnſe ſchool voort te zetten; na een ſtrikt onderzoek van den Rector WIGAARD WYNSCHOTEN, oirdeelde deze hem bekwaam, om in de vierde ſchool ene plaats te vervullen, van waar hij binnen een half jaar met den eerſten eere-prijs, naar de vijfde opgegaan zijnde, hij na andere zes maanden, met een nieuwen prijs, tot de bovenſte opklom, van daar reikhalzende naar de Akademie. Maar, ô vlugtige en ongeſtadige wisſelvalligheid der menſchelijke zaken! In dit laatſte half jaar, wordt hem, ſtaande op het punt van de vrije en ruime baan der *Muſen* met vollen ren in te draven, bijkans alle hoop van ooit de Akademie te bereiken, afgeſneden; want op den 12 november 1683 wordt zijn brave vader, door een zeer ontijdigen dood weggerukt, latende ene bedrukte weduwe, met negen kinderen, wier oudſte, ene dogter van 16 jaren, in een allernaarst rouwhuis over. De wakkere jongeling noghans van gloeijenden ijver naar geleerdheid blakende, en in het leven het leven niet vindende, wen hij van de borſten der *Muſen* moest afgeſcheurd worden, wist op zijn voogden te verwerven, dat hij voor zo verre zijne goederen kosten toeſtrekken, in de letteroeffeningen mogt voortgaan; het was dan ook met den aanvang van 't akademisch jaar van 1684, dat zijn naam op de rolle der ſtuderende jeugd wierdt aangetekend.

Terſtond maakte hij gebruik van het onderwijs des vermaarden SENGUERD in de *redeneerkonst*, *overnatuur-* en *natuurkunde*, beneffens het *gebruik der Globen*, en de *Staatkunde*. In het *latijn* en *grieks* oeffende hij zig onder den beroemden JAKOB GRONOVIUS: van gelijken onder den geleerden RYCKE in het *latijn*, de *welſprekenheid*, *tijdrekening* en *landbeſchrijving*. Het *hebreeuws* en *chaldeeuws* leerde hij van JAKOB TRIGLAND en KAREL SCHAAF, mannen in deze talen zeer ervaren. Alles met dit zuivere oogmerk, om de kennis der H. Schriften, aan wel-

welker onderzoek en doorgronding hij zig hadt gewijdt, uit de bronäder zelv' te ſcheppen, en geen ſlaafs gevoelen aan het gezag van anderen te onderwerpen. Nagt en dag bezig met deze oeffeningen, krijgt hij een gezigte, van het nut en de noodzaaklijkheid der *wiskonst*. Het jaar 1687 verleende hem daaromtrent enige beginzelen: maar ſtraks daar op door den zoeten ſmaak uitgelokt zijnde, dringt hij zig dieper in derzelver kennis in, door de *land-* en *driehoeksmeting*, en hare bewerking tot de *algebra* voortſlaande. Hier in door de wijze leſſen van den groten DE VOLDER, in het begin van 't jaar 1689, zeer verre gevorderd zijnde, ontſtak hij geheel in liefde, tot deze edele konst, met groten lust, de Geometriſche aanëenbinding *(Syntheſis geometrica)* der Ouden beoeffenende, ter ſcherping van de ſnede des verſtands: ook de ontbinding *(analyſis)* der later ſchrijvers, als zeer dienſtig tot nieuwe uitvindingen, vlijtig betragtende.

In dat zelvde jaar 1689, het 21ſte zijn's ouderdoms, gaf hij een blijk van zijne geleerdheid en welſprekendheid, in een *Akademiſe Redevoering*, ter bewering: *dat* CICERO *het gevoelen van* EPICURUS *over het hoogſte goed, wel begreepen en wederleid hadt.* De Bezorgers van het Hogeſchool beſchonken hem hier over, met enen gouden eerpenning. In 1690 zintwiste hij over het *onde-ſcheid van Ziel en Lighaam*, ter bevordering van Meester in de *wijsbegeerte*. In zijne verhandeling bij deze gelegenheid geſchreven, ſteekt hij EPICURUS en deszelvs voorvegter HOBBES, den hartädier af. Maar voornaamlijk velt hij hier ter neder, dien arglistigen vinder ener alleringewikkeldſte ongodisterij, SPINOSA, met zo ſcherp een ſnede, met zo hevig een' kragt van reden, dat men zig verwonderen moet, over den manlijken arm, waar mede hij al in zijn' jongelingſchap tegens zulke ſtrijdvoeringen gewapend was: als ook over de christelijke zalving, daar in doorſtralende.

Zie daar grondvesten gezonken op vasten bodem, om 'er het gevaarte der *Godgeleerdheid* veilig op te doen rusten. Ten einde dit verder op te bouwen, hoorde hij naarſtig de leſſen van JAKOB TRIGLAND, FREDERIK SPANHEIM en JOAN à MARCK,

gro-

grote lichten in Kerk en Akademie. Even ervaren in het *hebreeuws*, *chaldeeuws* en *grieks*, maakte hij zig door een gedurige lezing, den *hebreeuwſen* en *griekſen* text eigen, om zig niet op *overzettingen*, maar op het *oirſpronkelijke* zelven te gronden. Bij deze oeffeningen voegde hij nog een' dagelijkſe lezing der eerſte Kerkvaderen, beginnende met KLEMENS den *Romein*, en naar de orde des tijds langs de reije der Kerkſchrijveren afdalende; op dat hij de lere van JESUS CHRISTUS, in het *N. Testament* begrepen, naar d'uitlegging dier eerſte vaderen, doorgronden mogte; in dezen eerbiedde hij een' eenvoudigheid der onvervalste lere, een' ongekreukte tugt, en een onberispelijkheid van een Gode geheiligd leven. Met droefheid zag hij, dat de Goddelijke waarheden, door de ſpitsvinnigheid der ſcholen bevlekt waren. Niet minder ſmertte het hem ook, dat men de *H. Schrift* uitleide, naar de verſcheidene gezindheden der *Sophisten*: en, dat de overnatuurkundige beſpiegelingen van PLATO, ARISTOTELES, THOMAS AQUINAS, SCOTUS, en ten zijnen tijde van CARTESIUS, tot wetten geſtaafd wierden, naar welke men de gevoelens der *Heilige Schrijveren*, van GOD en Godlijke zaken, hadt te regelen. Uit ondervinding bleek hem, dat hier uit bittere ſcheuringe, hevige twisterijen van ſchrandere vernuften, haat, en onverzaadlijke eerzugt rezen en gevoedt wierden; zo zeer ſtrijdig tegens den vrede met GOD en menſchen. Ook was hem niets meer tegens de borst, dan dat allen erkenden, dat de *H. Schrift*, menſchelijker wijze ſprekende, Gode betamelijk moest worden uitgelegd, en dat nogthans een ieder de Godbetaamlijkheid, uit de bepalingen van zijn' overnatuurkunde opgaf. Afkerig verfoeide hij daarom, dat de partij toen ten tijde d'overhand hebbende, het voorſchrift, en het rigtſnoer der *regtzinnigheid*, enig regelden, naar het meesteragtig gezag der Overnatuurkundigen, geenzins naar de *H. Schrift*, waar van daan zo vele verſchillendheden, over de allereenvoudigſte lere.

Het is hier de plaats om te melden, wat toch dien edelen Geest, van hemelsvuur ontvonkt, langs verſcheiden trappen,

van de zorge der zielen, waar aan hij zig geheiligd hadt, tot de genezing der lighamen hebbe doen overgaan. Hij het naamlijk voor ene ſchennis des Heiligdoms aanziende, ongekookte ſtudien op den gewijden kanſel voor te brengen, oirdeelde niets edelmoediger, niets ene regtſchapene ziele beter betamende, dan, nadien zijn goederen door wat langer akademiſchen loop waren weggeſmolten, door eige vlijt zig van die hulpmiddelen te voorzien, die hem 't gewenschte einde van geleerdheid, en *Godgewijde wetenſchap* kosten doen bereiken: ten dien einde begost hij de *Wiskonst*, in welke hij doorverwt was, aan uitgelezene jongelingen te onderwijzen; en deedt die eerſte ſtralen blinken, welke naderhand niet alleen in de Akademie te *Leijden*, maar door de gantſe geleerde wereld zo groot een licht verſpreiden zouden. Dit verwekte hem aanſtonds enige beroemdheid gepaard met gunſtige toejuiching, en gaf aanleiding tot die warme vriendſchap, waar mede de Heer JAN VAN DEN BERG, Secretaris van Curateuren en Burgemeesteren, BOERHAAVE tot zijn levenseind toe vereerd heeft. Deze om zijn welvaart door meer dan een anker te veiligen, noodigt de vurigheid van zijn' geest, die als een blixem, alles wat hij aanraakte, doordrong, aan, om, beneffens d'oeffeningen in de *Wijsbegeerte* en *Godgeleerdheid*, zig mede der *Geneeskonſte* te bevlijtigen. Onder den gunſtigen invloed dan van dezen aanmaner, ſproot ten laatſten uit dat zaad, nog geſcholen in het diepſte van zijnen boezem; en dat *Artzenijkundig* vernuft, het welk zo helderen glans van zig zou geven, als tot nog toe de wereld ooit beſchenen hadt, door alle die voorafgegane wetenſchappen bereid, bevrugt, gerijpt, brak in volle kragt door. Dit hadt deze uitwerking, dat die grote geest tot de diepſte geheimenisſen van ESCULAAP, met een onnaarvolgelijk en nauwlijks geloofbaar voorbeeld, op eigene kragten zig begon in te boren. Hij begost dan dezen nieuwen vlugt met de *Snijkonst*, en las met onvermoeide naarſtigheid, VESALIUS, FALLOPPIUS, BARTHOLINUS: niemand dan zig zelven ten leidsman en gidſe hebbende. Dikwils ſneedt hij ook lighamen van dieren, met een wiskonſtig oog, op

deg-

derzelver lillende, en halflevende ingewanden ftarende. Van gelijken woonde hij vlijtig bij, d'opentlijke ontledingen van den vermaarden Nuck op de fnijkamer. Dus onderleit, aanvaard hij buiten hulp en leiding van anderen, de lezing der oude Geneeskundigen naar de orde des tijds, in welken ze geleeft hebben: en begost hebbende met Hippocrates, doorfnuffelt hij met grote oplettenheid, al wat 'er van voortreffelijke *griekfe* en *latijnfe* Schrijveren, in deze konst is overgebleven; in dezen koers bemerkte hij ras, dat de vroeger Schrijvers, al het goede, uit Hippocrates hadden overgenomen. Lange bleef hij daarom in dezen enen ftaan; dezen heeft hij doorlezen en herlezen, door uitziften, door in orde te fchikken, en tot een famenftel te brengen, eindlijk door geftadig overpeinzen, zig volkomen eigen gemaakt en tot zijn merg toe ingezogen. Met even vurige drift, daar na de later doorlopende, hieldt hij zig lang bij Sydenham, welken hij dikwerf, altijd gretiger heeft doorgelezen. Ja deze hevige en brandende ijver om het toppunt der *Geneeskonst*, door eigene kragten te vermeesteren, dreef hem ook aan tot de *Scheikunde*, den fleutel der nature, en den tolk van hare wonderen. Hier in werkte hij dag en nagt, en vestigde gelukkig de grondfagen, op welke die konst thans zo moedig hare kruin verheft. Ook lokte hem die welige en bloeijende toeftel der Artzenijgeleerden, de *Kruidkonst*; waar in hij dapperen voortgang maakte, door het boek van den Hoogleraar Herman, *Flora* genaamd. Het was hem niet genoeg de *Planten in de Akademietuin* geftadig met een opmerkzaam oog te bezigtigen; dikwils doorkruiste hij bosch, duin en veld, om het geen hij in de boeken met onophoudelijke vlijt las, met eigen oog en hand, bijgende van vermoeijenis, te betasten en te doorgronden.

Midden in al dezen zwaren arbeid van *Wis- Natuur- en Scheikunde*, midden in het vlijtig waarnemen van *Snij- en Geneeskonst*, liet hij niet na de *Godgeleerdheid* ijverig voort te zetten. Dezen loop geëindigd hebbende, wilde hij eerst tot de waardigheid van Geneesmeester gevorderd worden; daar na op den rang der genen komen, die naar ene kerkelijke bedie-

ning ſtaan, om zulk enen post te mogen erlangen. Ook hadt hij voorgenomen eer hij den H. dienst aanvaardde, ene redevoering in d'Akademie te doen, waar in hij de redenen zou naarvorſen: waarom oudtijds van ongeleerden zo velen, hedendaags van d'allergeleerdſten zo weinigen, tot Chriſtenen gemaakt zijn. Ondertuſſen begaf hij zig naar *Harderwijk*, om tot den eertrap van *Genceshoer* verheven te worden, den welken hij op den 15 julij 1693 erlangde; en bij welke gelegenheid hij een verſoog verdedigde, *over het nodig onderzoek van d'Uitwerpzelen der Zieken, als tekenen.*

Uit de *Gelderſe* Akademie te *Leijden* wedergekeerd, wierdt hij onverwagt en onſchuldig gewikkeld in een geval, waar uit hij voorzag, grote hinderpalen te zullen rijzen, om ooit ene kerklijke bediening te bekleden. Zie hier hoe het geval zig toedroeg: „ zig op een' tijd in ene trekſchuit bevindende, „ ontſtond 'er ene redekaveling over de gevoelens van Spi„ nosa, allen godsdienst om ver ſtotende. Van de zintwisters „ bragt 'er niemand enige kragt van bewijs tegens dezen ſpits„ vinnigen, en daar hij voor doorgaan wil, wiskonſtigen God„ verzaker voor den dag: men ſtapelde ſlegts wat ſcheldwoor„ den opëen, en deedt dus een ijver, enkel met onkunde ge„ wapend, uitkijken. Boerhaave, wiens manlijke geleerd„ heid zulk een verwijfde manier van twisten altoos hadt af„ gekeurd, kost zig niet bedwingen, van enen wat heviger „ opſtuivende, bedaardlijk te vragen, of hij wel ooit Spino„ sa's boeken hadt ingezien? Deze ijveraar dus tot zwijgen „ gebragt, begost te grijnzen, en onder het knarstanden, „ zijn' boezem met hevigen toorn en wraakzugt te laden. In „ een hoek van de ſchuit zat ook nog, buiten den ſtrijd, een „ zwijgend hoorder; die ſpijtig, dat de twist, door zo kort „ een vraagje, gedempt was, zig zagtjes voegt aan zijn buur„ mans oor, en vraagt den naam van den jongeling, die hem „ onbekend was; d'ander zegt hem dien; hij ſchrijft dien in zijn „ zakboekje, en voort wordt daar op, in alle gezelſchappen „ en zameningetjes te *Leijden* verſpreid, dat Boerhaave on„ der het vaandel van Spinosa diende." Dan hoe is het

mo-

mogelijk? zou men met reden kunnen vragen? dat ſchoon hij in zijne *Wijsgerige Verhandeling over het onderſcheid van ziel en lighaam*, het bolwerk der *Spinoſisterij* zelve overmeesterd, en de gantſe *Ongodisterij* ten gronde toe om ver geſtoten heeft, egter zo onzinnig ene aantijging, bij iemand, van gezonden verſtande heeft konnen hegten, om hem van een jongeling met zo grote en edele deugden begaafd te vervreemden. Dit is hem nogthans overgekomen, en hij heeft van dien tijd af ondervonden, dat veler gemoederen met ſlinkſe vermoedens tegens hem waren ingenomen, en als verkankerd. Zo dat hij het niet geraden vondt, zig verder aan deze barnende boren over te geven, te meer wijl hij een veilige haven voor oogen zag, welke hij met volle zeilen mogt invaren; dus hij van den dienst der Kerke af zag, om zig geheel en al aan de *Geneskonst* toe te wijden. Met verdubbelden ijver oeffende hij zig dan in die ongemeten velden van *Wis- Natuur- Snij- en Kruidkunde*; welke hij reeds zo gelukkig hadt bearbeid; maar voornaamlijk ſtak hij, en dompelde zig als geheel in de *Scheikonst*, naar het toppunt der volmaaktheid in HIPPOCRATES konst, op eigene kragten ſtrevende. Hij begost ook tot heil der kranken zijne konst te oeffenen; doch zo dat het begin geenszins GALENUS ſchatten beloofde.

Omtrent dezen tijd, werdt hij meer dan eens, op ruime voorwaarden en nog ruimer beloften van een zeer aanzienlijk Heer, die de blakendſte gunst van Koning WILLEM DEN III. genoot, aangezogt, om den zetel zijn's geluk in *'s Gravenhage* te vestigen; doch hij wees het ſtandvastig van de hand. Hij was vergenoegd naamlijk met een vrij en onbekommerd leven, afgezonderd van veel gewoel, en enig tot de letteroeffeningen geſchikt, daar hij niet genoodzaakt zou zijn anders te ſpreken en te veinzen, anders te gevoelen en te ontveinzen; daar hij door geene driften geſlingerd en geregeerd zou worden. In dezer voegen leefde hij toen: kranken bezoeken, voor daar op zig in zijne ſnijdeerkamer verſteken, VULKAANS oven ſtoken, alle de delen der *Geneeskonst* ſtadig voortzetten, anderen ook nog in de *Wiskonst* onderwijzen, de *H. Schrift* lezen,

benevens zodanige Schrijvers, die een veiligen weg aanwijzen, om God te leren beminnen.

Dus leefde hij tot den jare 1701 buiten enige bediening, als wanneer hij op den 18 meij van dat jaar, door Curateuren en Burgemeesteren wierdt aangeſteld tot *openbaar Voorlezer in de Geneeskonst*, in plaatze van den Hoogleraar DRELINCOURT; aanvaardende deze bediening met ene redevoering, waar in hij de *noodzaaklijkheid van* HIPPOCRATES *gronden aanprijst*. Het licht of liever de blixem van welſprekende geleerdheid, waar mede hij dit heeft uitgevoerd, geeft vastigheid van te verzekeren, dat deze *Vader der Artzen*, in de veilige en geruste bezitting van zijn rijk, waar uit hij door ſchenders en verachters der konst verſtoten ſcheen, zo herſteld en bevestigd zij, dat hij zig een eeuwigdurenden zetel in hetzelve kan beloven. Ook was BOERHAAVE gewoon, zijne *onderwijzingen in de Geneeskonst* met *ſcheikundige waarnemingen* te doorweven: waar door in zijne leerlingen een hevige lust, om die *geheimen* ook te leren, ontbrandde. Toen heeft BOERHAAVE aan deze *konst*, tot dien tijd toe, door verhaaste en onvaste proeven nog omzwervende, het licht, en de wetten ener wel geordende wetenſchap gegeven; en den nakomelingen enen helderen fakkel ontſteken, bij welken zij de wondergeheimen der Nature, uit hare ingewanden zouden kunnen opdelven.

De Gezaghebbers der *Groninger Akademie*, door 's mans naam, en aanwaſsende vermaardheid, getroffen, nodigden hem, in 1703, tot *openbaar Leraar der Geneeskonst* in hunne Hogeſchole. Hij betuigt volgens zijn gewoonte, voor die aangebodene eer, eenvoudig zijne dankbaarheid, zonder daar door voordeel te bejagen; dan de Bezorgers van *Leijdens Akademie*, hier van verwittigd, beſluiten hier op aanſtonds ene aanzienlijke vermeerdering zijner jaarlijkſe wedde, en wijl 'er toen vijf gewone Hoogleraren in de Medicijnen waren, wordt hem d'eerſte openvallende profeſſe toegezeid. Bij die gelegenheid, deedt hij den 24 ſeptember des zelven jaars ene *Redevoering, bewerende het gebruik van werktuigkundige Redeneringe in de Geneeskonst.*

On-

Onze BOERHAAVE hadt nu omtrent negen jaren, onder den tijtel van *Lector* of *Voorlezer* den post van Hoogleraar vervuld, wanneer door het overlijden van den geleerden HOTTON, de profesſie der *Geneés-* en *Kruidkonſt*, hem van zelvs ten deele gevallen is den 18 februarij 1709. Den 20 maart hier op volgende, hieldt hij zijne intreê-rede; waar in hij beweerde; *de ligte eenvoudigheid der gezuiverde Geneeskonſt.* De Akademie verheugde zig toen met volmaakte vreugde, dat ze BOERHAAVE, in welken ze een anderen HIPPOCRATES der wereld geſchonken zag, door zulke aangename banden aan zig verknogt vondt.

De ſierlijke *Akademiſche tuin* begost ook onder haren nieuwen Opziener, vrolijker gelaat te vertonen, en blijer te groenen, dan ooit te voren; ja zig ene aankweking te beloven, die alle voorgaande, hoe treffelijk ook, verre overtreffen zoude. En zeker niet te vergeefs, wijl er geen jaar voorbij gegaan is, waar in ze niet met nieuwen voorraad van uitheems groen, of liever met rijken buit, van *Oost* en *West* bijëen gebragt, hare kruin opheffende, zo verre in rijkdom en overvloed, onder BOERHAAVES zorge alleen is aangegroeid, dat het verdubbeld getal van planten en gewaſen, verdubbeling van ruimte en plaats vereiſcht hebben.

Beide deze bedieningen met groten lof bekledende, zag men in 1714, op zijne ſchouders geſchoven, al den last, en de moeilijkheden, waar mede het hoogſte eerambt der Hogeſchole omringd is. De kloekmoedigheid, regtvaardigheid, godsdienſtigheid, en alle de deugden, die in ene verhevene ziele plaats vinden, waar mede hij dit gewigtig en aanzienlijk ambt heeft waargenomen, zijn zo vele getuigen, dat deze hoge waardigheid BOERHAAVE zo zeer niet geëerd heeft, als zij wel luister van hem heeft ontvangen.

Grootlijks wierdt de *Geneeskonſt* in dat zelvde jaar nog onderſchraagd, wanneer hem op den 8 augustus opgedragen wierdt, om zijne Leerlingen, in plaatze van den geleerden G. BIDLOO, in de *oeffening van de kenst* voor te gaan. Twee-maal namelijk ter weke, wordt de oeffening dezer heilzame

konst, tot ongelooflijk nut der Artzenijminneren, voorgetoond in zieken, welke 's lands grootdadige mildheid in het *Gasthuis der Akademie*, in haren ſchoot kweekt, en ter genezing opneemt. Dat dit de ziel dezer wetenſchap zij, en de *regte leerwijze van* HIPPOCRATES, die de *kennis* door ene gedurige ondervinding ophoopt, en tot volmaaktheid voert, zal een ieder die geen vreemdeling in dit vak van wetenſchap is, geredelijk moeten toeſtemmen. Allen ook die de Medicijnen toen ter tijd aan *Leijdens Hogeſchool* beoeffenden, roemen uit enen monde, den groten aanwas, die de *Geneeskunde* ook in dezen dele genomen heeft, door het uitmuntende paar Ambtgenoten BOERHAAVE en OOSTERDYK, altoosdurende wonderen ener gelukkige konstoeffening.

In het volgende jaar 1715, leide deze uitmuntende man het opperbewind der Akademie plegtig neder, met ene *Redevoering, over het verkrijgen van vaste en zekere gronden der Natuurkunde.* Hier pleit hij ſterk tegens die Wijsgeren van alle eeuwen, die niet geduldig genoeg, om door ene langzame naarvorſching, met konstproeven de Natuur uit hare eigene kentekenen te doorgronden, en zeer hoog gevoelende van de doordringendheid hunnes vernufts, liever met dat zelve, omtrent de Natuurkunde, wilden raad leven, en in den winkel van eigen ſcherpzinnigheden, *hoofd- en grondbeginzel aller zaken* ſmeden, dan ene edelmoedige en openhartige belijdenis hunner onwetendheid ſlaken. Al wat de oudheid, al wat de later tijden, in dit foort van *Wijsbegeerte*, niet gevestigd op zekere ondervinding, ten toppe vijzelt, zinkt weg in deze redevoering, en verdwijnt bij de oneindigheid van het Opperwezen, uit het allerminſte haairtje zelv' doorblinkende; betogende hier verder op onwrikbare gronden, met kragt van heldere bewijsrederen: *dat de beginzels aller zaken voor ons te enemaal verborgen zijn, en dat alleen door waarneming der zinnen, die eigenſchappen derzelve verſtaan worden, die door ondervinding zijn te leren.*

In dat zelvde jaar 1715, heeft de *Akademie der Wetenſchappen in Frankrijk*, den Heer BOERHAAVE door een open eerbrief,

vrien

vriendelijk aangezogt, om zijne ſchrandere ontdekkingen in de *Natuur-* en *Kruidkonst*, door briefwisſeling aan haar mede te delen; en wanneer nu de Graav MARSIGLI, in 1718, der wereld verſcheiden was, is hij tot opvolger van dien groten naarvorſcher der *Nature* gekozen, en met de waardigheid van *uitheems Medelid*, in deze aanzienlijke vergadering van edele verſtanden ingelijfd. Ruim twee jaren later in 1720, namelijk, beeft de *Koninglijke Maatſchappij te Londen*, aan 's mans gadeloze verdienſten dergelijk ene eere opgedragen.

In 1718 overleedt de vermaarde LE MORT, Hoogleraar in de Genees- en Scheikonst, en wierdt door BOERHAAVE opgevolgd; ten einde hij die konst, reeds te voren door hem zo glad beſchaafd, nog veel fraijer zou polijsten, en dezen magtigen ſleutel der Nature, dezen getrouwen tolk van hare wonderen, allen roest afſchuren. Zijne nieuwe bediening aanvaardde hij, den 21 ſeptember, met ene welgepaste redevoering, over de *Scheikunde hare dwalingen uitzuiverende*. Deze ſtoffe te voren overladen met woorden van barsſe ſchorheid, meer met roet bekrozen dan de oven van VULKAAN zelv', en dus als buiten het bereik der *welſprekendheid*, ja der *geleerdheid* geplaatst, heeft hij nogthans door overaardige ſchranderheid, en lieffelijke bevalligheid van tale, en zaken, zo aangenaam verhandeld, dat men niets vrolijker ter genoegte, en teffens treflijker ter waardigheid vinden kan. Den 22 ſeptember 1721, deedt hij ene lijkreden over zijnen Ambtgenoot, en voortreffelijken Geneesraad, BERNARD ALBINUS.

Zig geheel aan al deze grote en zware posten overgevende, zijner gezondheid niet onagtzaam maar kwistig, en zig te zeer op de ijzerharde kragten zijnes ligbaams verlatende, werdt hij, omtrent midden in augustus 1722 van een gruwzame en zeer langſlepende ziekte overvallen, welke hem vijf gehele maanden, op zijn bedde genageld hieldt, en hem afgrijzelijke folteringen deedt ondervinden; veroirzaakt zo als hij zelve in een zijner Akademiſche Redevoeringen verhaalt, „ doordien de „ togtgaten van zijn lighaam, door de ſtoving van het bedde „ verwijderd, voor de ochtend koude en het zeer doordrin-

„ gend dauwvogt bloot ſtellende, hij daar door, zijn leven
„ bijna verloren hadt, begaande dus aan zig zelven onacht-
„ zaam dat gene, waar voor hij anderen trouwhartig waar-
„ ſchuwde, zig zorgvuldig te wagten. Waar op als met uit-
„ gezogte martelingen van jigt afgepijnd, hij eindlijk geheel
„ als ontſloopt lag, zo dat hij nauwlijks enig gevoel, ten
„ minſten enige beweging, aan zijne onderſte leden meer ove-
„ rig hadt." Te midden nu de onmenſchelijke pijnen, die nagt en dag zonder enige verpozing aanhielden, hadt hij, volgens eigen verhaal aan deszelvs hartvriend den beroemden ALB. SCHULTENS, geen beter middel gevonden om die te lenigen, dan door, met ingeſpannen gedagten, te doorlopen en te herzamelen in zijn geheugen, al wat hij ooit gelezen hadt; en dat hij door deze gruwzame jigt op de folterbank geleit, zig zelven van binnen een oeffenſchool opende, om deze martelingen als door den zang der Muſen, in ſlaap te ſuſſen.

Deze wrede kwale, die, te gelijk met ene andere, in welke hij door dezelve overdadige werkzaamheid, in 1727, wierdt ingewikkeld, op hem met vernieuwden aanval in 1724 dreigde te zullen woeden; noodzaakte hem, het Hoogleraarsambt der *Kruid-* en *Scheikonſt* neder te leggen. Deze ontſlaking van zijn' dienſt, gepaard met alle verſchuldigde tekenen van eer en achting, verzelde hij met ene Redevoering, den 28 april des zelven jaars uitgeſproken. In deze, zelv' een gezigte van zijn leven en bedrijf gevende, heeft hij de deftigheid zo met aardigheid getemperd, dat hij den lezer met een altoos vers vermaak, of liever met de verwondering van een' onvergelijklijken geest, ſtrele.

Maar alle voorgaande Redevoeringen worden als door een duistere wolk verborgen, door de laatſte, *de Eer des Geneesmeesters ſlavernij*, genaamd. Met deze den Akademiſchen ſcepter ten tweedenmale nederleggende, overtreft hij zig zelven. Daar ziet men enen man geſtegen ter hoogſte tinne van *wetenſchap* en *ondervinding*, die het den allerkragtigſten, en door kloeke naarſtigheid geſterkten verſtanden, gegeven is te bereiken, van boven uit de hoge kruinpunt van *wis-* *natuur-* en

ge-

geneeskundige Wijsheid, met den wereldwijzen SOCRATES uitroepen, en onwrikbaar ſtaven: *Niets*, *Niets wetende arme menſchjes!* *Niets* is het, dat zelvs d'allerervarenſte, in het verdrijven van ziekten en ongemakken kunnen uitwerken! d'Allervolmaakſte konst, is nauwlijks de kamenier der Nature! De ware en hoogſte eer van een Geneesmeester is, zig zelven aan de mogende en alleesgenezende kragt derzelve, ten *gedienſtig ſlaafje* over te geven.

In den jare 1707, gaf hij zijne *Onderwijzingen in de Geneekonst*, in 't licht; welke viermalen bij het leven van den Hoogleraar zijn herdrukt, en tot een volledig lighaam uitgedegen. Grootmeesters in de konst, verwonderen zig over de verheven kragt van een' overſijn geſlepen' geest, waar door hij ene zeer wijd uitgebreide wetenſchap door de wetten, en het licht van keurige orde, zo geregeld en verhelderd heeft, dat 'er nooit iets beſchaafder zal konnen uitkomen; zij verwonderen zig over de beknoptheid, zo vol van kragt, en merg, zo bondig inëen gedrongen, dat 'er niet een woord buiten zijn plaats, of buiten zonderlingen nadruk gebruikt zij. In den jare 1708, volgde op dit beſpiegelende gedeelte der konst, het *oeffenende*, behelzende *Beknopte Stellingen om den aart en genezing der Ziekten te leren kennen.* De voortreflijkheden, die in zijne *Onderwijzingen* uitblinken, ſtralen nog veel helderer uit dezen arbeid door; want al wat 'er uitnemend, uitgepuurd, wel beklonken, door rijpe ondervinding gemeukt, in HIPPOCRATES te vinden is, is hier met een *Hippocratiſchen* ſtijl zo net verklaard, en bijëen geſchikt, dat kenners der konst getuigen, dat 'er niets beknopter, en teſſens mergrijker in de *geleerde wereld* is geſchreven. Men weet, dat de beroemde Keizerlijke Lijfartz VAN SWIETEN, dit konstjuweel, tot een grondzuil heeft gebruikt, om zijnen keurigen latijnſen *Commentarius* over den aart en geneeswijze der ziekten op te ſtigten. Aan deze *korte ſtellingen* van BOERHAAVE, is het boeksken *over den teſtel der Geneeskundigen, en het voorſchrift der Geneesmiddelen*, zeer nauw verknogt; het is uitgegeven in 1719, en herdrukt in 1727.

In 1710, gaf hij, om zijne bediening in de *Kruidkonst* te ge-

ſeren, in het licht, zijne *eerſte Lijſte van Planten*, die in den Akademietuin gevonden wierden, wanneer hij tot die profeſſie werdt aangeſteld; en hier op volgde in 1720 een *tweede Lijſt*, in twee delen onderſcheiden, en met zeer fraije afbeeldingen opgehelderd. De Kruidminnaars ſtonden toen verbaasd, dat de voorraad van uitgeleezene Planten in de *Akademietuin* binnen zo kort een tijd verdubbeld was, ja dat, door BOERHAAVES zorge, hare rijkdommen zo toegenomen waren, dat ze boven alle openbare hoven, het hoofd mogt opheffen, ziende binnen haren nauwen omtrek, en perken, al wat *Europa*, *Aſia*, *Afrika* en *Amerika*, bezienswaardig uitlevert.

In het jaar 1732, kwam dat overdoorlugtige werk de *Beginzelen der Scheikonst*, in 't licht. Gedenkteken, duurzamer dan aller Koningen en Vorſten pragtige eernaalden! Gedenkteken, door *natuur* en *konst* met eigen handen voor BOERHAAVE opgerigt. Tot de Scheikonst behoren nog de *Waarnemingen over het Kwikzilver*, in 1734 door hem gezonden aan de *Koninglijke Engelſe*, en *Franſe Societeiten der Wetenſchappen*, en in derzelver werken ingelijfd.

Behalven de opgenoemde heeft BOERHAAVE nog in 1724 in 't licht gegeven, *de beſchrijving van een ſchriklijke, en te voren nooit beſchrevene ziekte*, waar door de *Baron* VAN WASSENAAR *Heer van Roſenburg en Admiraal der Republijk*, is weggerukt. Nog in het jaar 1728, de beſchrijving van *ene andere ſchriklijke en zeer zeldzame ziekte*, welker vreeslijk geweld den Marquis van ST. AUBAN gemarteld heeft; en na dat hij tien gehele maanden met een onverwinlijke verſtikking geworſteld hadt, onder vele benauwdheden en angſten den geest heeft gegeven. Verders nog een *Verhandeling over de Veneusziekten*, en eindelijk een *Brief aan den beroemden* RUISCH, waar in hij het gevoelen van MALPIGHI over de *Klieren*, dat al voor wederleid gehouden wierdt, met nieuw licht en kragt van bewijsredenen bijna weer d'overhand heeft doen bekomen, ſterker en gelukkiger om dat gevoelen te verweren, dan MALPIGHI, die grote Ontleedkundige, zelv'. Ook is het aan zijnen werkzamen ijver, dat wij de overrijke uitgave der *Ontleed-* en *Heelkonſtige werken*

van ANDRIES VESALIUS in 1725 gedrukt, verſchuldigd zijn. De voorrede ſchildert met een kunſtig-penſeel het leven van dezen uitmuntenden herſteller der *Snijkonst*. In 1731 wierdt de geleerde wereld door zijne bezorging verrijkt, met de heerlijke uitgave van ARETÆUS *den Cappadocier, over den oirſprong, tekenen, en genezing der ziekten*. Hij bekroonde en ſloot zijnen arbeid met aan de wereld het onſterfelijk werk van ZWAMMERDAM te ſchenken, dat wijl het de oneindigheid van den Schepper, door de wonderen van oneindige wijsheid en almagt, uit de gekorvene dierkens wiskonſtig betoogt, de *Bijbel der Nature* genoemd is; hier heeft de vermaarde Hoogleraar GAUBIUS tot nut der geleerde wereld, een ſierlijke latijnſe overzetting bij gevoegd.

Gelijk 'er niemand arbeidzamer dan BOERHAAVE geleefd heeft, zo heeft ook niemand in zijn leven meerder eere genoten. Zijn huis was de tempel van ESCULAAP, en het heiligdom der *Geneeskonst*, waar uit dagelijks *Hippocratiſche antwoorden* gegeven wierden, tot troost ener ontallijke menigte, uit alle oorden en rijken ſamenvloeiende. Niemand kwam daar, of hij wierdt aanſtonds door 's Mans gul en achtbaar wezen verkwikt, en door de lieffelijkheid ener welbeſpraakte tong, van de Ouden in SOCRATES en NESTOR, zo hoog geroemd, als dan met friſſen geur ener voorſpoedige genezing aangeblazen. Ontelbaar zijn de raadvragingen geweest, door brieven aan hem gedaan van Koningen, Prinſen en andere aanzienlijke perſonaadjen; ja gantſe vlagen van brieven, wierden hem van rondsomme als een ſneeuwjagt toegezonden. Het zal dus niemand mijner lezeren verwonderen, dat Vorſten, die zig in *Holland* bevonden, hem aan zijn huis kwamen begroeten. In 1715 lei de *Ruſſiſen* Monarch Czaar PETER ALEXOWITZ, in eigen perſoon een bezoek bij hem af; om, den nagt op zijn jagt in de graft voor d'Akademie doorgebragt hebbende, 's morgens van vijf tot zeven uren, deszelvs natuurwonderen met arendsogen te beſchouwen, en over dezelve geleerdelijk met hem te redekavelen; het zelvde deedt ook de Hertog VAN LOTTERINGEN, naderhand Groot-Hertog van *Toskanen*.

Zon-

Zonder grootſpraak kan men verzekeren, dat nooit mogelijk iemand van burgerſtand tot die hoogte van algemene achting gerezen zij, tot welke, zo de verwondering als d'eerbied van allen onzen BOERHAAVE heeft opgeheven. Gantſe drommen van uitgelezene jongelingen, kwamen uit alle oorden van *Europa* op den klank van zo groot enen naam, opdagen; ja elk der drie beroepen die hij waarnam, trok een troep, die kwam en ging, en zich alle jaar vernieuwden. Zij die van *Leijden* gekomen waren, gingen zijn naam en roem in hunne landen verbreiden, en zonden, of liever drongen anderen derwaarts, en de volgende overtroffen de voorgaanden dikwils in getal. O welk een brand! welk een liefde! die in zijne leerlingen, gretig naar alle voortreffelijke wetenſchappen, aan zijnen gadelozen mond geſnoerd, en over zijne gadeloze wijsheid opgetogen, wierdt ingeboezemd.

Lang heeft BOERHAAVE den ongehuwden ſtaat voor den gehuwden verkozen; naar de oude en loffelijke wijze der *Bataviren*, niet eer zijne gedagten op een egtgenote zettende voor dat hij zijn fortuin geankerd zag. Deze trof hij naar zijn wensch op zijn 42ſte jaar in MARIA DROLENVEAUX, begaafd met alle beminnelijke hoedanigheden van ziel en lighaam, enige dogter van ABRAHAM DROLENVEAUX, Vroedſchap te *Leijden* en MARIA DE QUINIS, een ſpiegel van deugdzame vrouwen, die haar man deze enige ſpruite op den 6 maart 1686 hadt gebaard, en naderhand met geen meerder kinderen wierdt begunſtigd. BOERHAAVE huwde met zijne MARIA den 17 ſeptember 1710. Met deze uitmuntende vrouw heeft hij 28 jaren gelukkig geleeft, en daar bij vier kinderen verwekt, waar van de eerstgeborene, JOHANNA MARIA, die den 19 maart 1712 ter wereld kwam, alleen hare ouders heeft overleeft: zij bezat een uitmuntend karakter, „ en heeft nooit voor wat „ groots aangezien, d'enige erfgename te zijn van ene rijke „ nalatenſchap, maar het als den grondſlag en de vervulling „ van haar geluk beſchouwt, de deugd en godsvrugt van ha„ ren vader geërft te hebben."

Omtrent midden in 't jaar 1737, zag men het voorſpel der-

laags.

laatſte kwale van dezen uitmuntenden Man, wanneer hij eene langzaam aanwasſende moeilijkheid van bezwaarde ademhaling begost te voelen; hier kwamen bij in 't jaar 1738, ongewone kloppingen der ſlagäderen, aan den regter kant van den hals, met zeer ongeregelde ſchietingen in de ſlagäders, te voren nooit gemerkt. Dit overwegende, geloofde hij, dat tuſſen het hart en de longen, bloedſtremmingen de dierlijke beweging hinderende, met verwijding der vaten, aangroeiden. Hoe het 'er mede gelegen mag zijn geweest, zeker is het dat hij ſchriklijke pijnen in zijne jongſte ziekte heeft geleden, doch even waaragtig is het, dat zijn moed hier door niet zo laag zonk en ter neergeſlagen wierdt, of hij verhefte zig hoe langer hoe meer boven dezelve; want hoe meer hij onder den bijna ondraaglijken laſt zijner ſmerten geprangd wierdt, hoe meer hij zig zelvs met verhevenen gemoede opbeurde, en in aanbiddingen ten hemel opſteeg, om de vaderlijke hand Gods te kusſen, zijne bedrukte huisvrouwe en familie te troosten, en door eene ſtille en onbenevelde gemoedsgeſtalte, den ontroerden geest zijner huisgenoten te verkwikken. Hoe groot de ſchrikkelijkheid zijner ſmerten geweest zij, kan men hier uit opmaken, dat zelvs die genen, wien hij zo lief als hun eigen was, voor Boerhaave godvrugtige wenſchen uitſtorteden, op dat hij, indien 't met Gods raad beſtaan mogt, haast een einde mogt vinden. Op het laatſte van augustus, deedt zig gedurende enige dagen eene redelijke hoop van herſtelling op; maar die verdween kort daar aan zodanig, dat liefde en godsvrugt eischte voor 's Mans einde te bidden; dit ſterk naderende, bleef hem de bezadigde helderheid des geestes bij. Ziet men op deze bijna ongelooflijke geruſtheid en meer dan menſchelijke zagtmoedigheid, men zou gezegd hebben, dat alle ſmerten en benauwdheden waren weggevloden, maar het was Gelove, verwinnaresſe van dezen laatſten ſtrijd, die dezen wreden vijand ontwapenende, en in triomf voerende, reeds de zalige onſterflijkheid, onder den laatſten ſlag des doods, gelukkig aanving. Tot dien heerlijken ſtaat, en de erfenis der Heiligen in het licht, wierd de zuivere ziele van

Her-

HERMAN BOERHAAVE *ingevoerd*, op den 23 ſeptember, zijnde toen 70 jaren oud, min drie maanden en agt dagen. Zijn ſtoffelijk overblijfzel wierdt te *Leijden* in de *St. Pieters* kerk begraven, en aldaar omtrent 24 jaren later, namelijk in ſeptember 1762, een grafteken tot vereeuwiging van zijnen onſterfelijken naam opgerigt. Het is zeer eenvoudig, en beſtaat uit een marmeren lijkbus, gezet op een voetſtuk van zwarten ſteen, zeer net doch zonder uitſtekende ſieraden; die men 'er aan toevoegde zijn zeer eigenaartig, verbeeldende de *vier Levensſtanden* in mannelijke en vrouwelijke gedaante, ter aanduidinge dat hij, ter wiens ere dit gedenkteken ſtrekte, in allerlei levensſtanden, aan de beide kunnen zijne konst wijdde, en genezing bevorderende hulp toebragt. Op een medailjon vertoont zig zijne beeldtenis in grijzen ouderdom, en onder dezelve 's Mans gewone zinſpreuk: SIMPLEX SIGILLUM VERI. *Het eenvouwdige is 't kenmerk der waarheid:* ene ſpreuk die hij altoos voor ogen hadt en opvolgde. Op 't midden des voetſtuks leest men: SALUTIFERO BOERHAVII GENIO SACRUM. *Aan den genezing bevorderenden geest van* BOERHAAVE *toegewijd.*

Ik zal dit levensverhaal beſluiten, met de karakterſchets van dezen voorbeeldigen Christen en edelen Menſchenvriend op te geven, en hier toe het penſeel te bate nemen, 't welk de grote ALB. SCHULTENS in de lijkrede op zijnen vriend heeft gebezigd; ook hebbe ik geen veiliger gids dan dezen weten aan te treffen, en dus van denzelven in het gantſe beloop dezes belangrijken artijkels, gebruik gemaakt.

Van lighaamsgeſtel was BOERHAAVE kloek, gezet, welgeſpierd en ongelooflijk ſterk; dit heeft hij van kindsbeen af, door weerzin van alle laffe ledigheid, zo gehard, en tegens den arbeid en de ongemakken der lugt, zo geſterkt; dat hij wind, regen, koude, hitte, vermoeidheid, pijnen; om 't even niets achtte. Van een rustige en rijzige geſtalte deedt hij onder ene eenvoudige gedaante in gang, in houding, in alle beweging, iets groots, iets deftigs, uitſtralen. In zijn wezen hadt hij veel gelijkenis met den allerwijsten der *Grieken*, zo door zijnen neus, van boven zagtkens ingezonken, als

voor-

voornamelijk door het uitgedrukte merk van aartige ſcherts, met bezadigde wijsheid fijn getemperd. In zijn levendig gezigt, flikkerde eene edele ſchranderheid en ſtandvastigheid van een' geest, niet gewoon zig onder de zaken te buigen, maar die aan zig te onderwerpen. Dit hadt hij ook met dien groten Wijsgeer gemeen, dat zijn wezen en ogen, de ſpiegels van de ziele, noch door blijdſchap te zeer uitgelaten, noch door droefheid en onaangename ontmoetingen te zeer bewolkt wierden. In SOCRATES huisvestte wat ſtrakker geſtrengheid, gelijk in BOERHAAVE wat vrolijker helderheid; die zelv' de wolkjes, het wezen van anderen betrekkende, kost verdrijven; deze helderheid, een teken van een geruste vrede en kalmte der ziele, is de gezelle en lijfwagt der deugd, zig in de bezitting van zig zelvs vergenoegende.

Voorzigtigheid, kloekmoedigheid, regtvaardigheid, matigheid, zijn woorden en grootſe klanken, waar mede zig de ſtervelingen vermaken, en d'een den anderen ten hemel verheffen: te vreden naamlijk met de flauwgetroffene ſchetſe dezer loſſijke deugden, hakenze nauwlijks naar derzelver levendig en uitgedrukt beeld. Met deze gedagten en op dit eindeel, heeft BOERHAAVE, meer dan eens geüit, dat hij velen den *Chriſtlijken* godsdienst zag belijden, weinigen op wien het ware merk van den grootſten Meester gedrukt was, en die het zelve door hun leven ook weder uitdrukten. Meer als eens hoorde men hem onder gemeenzame ſamenſpraken tusſen goede vrienden, zeggen: „ dat het eerſte gebod van CHRISTUS ſchi„ en, van de meesten zijner leerlingen over het hoofd wierdt „ gezien. *Leert van mij dat ik zagtmoedig ben, en nedrig van* „ *harten.*" De *christlijke nederigheid* naamlijk, die voor GODS oneindigheid zo wegzinkt, dat ze zig zelv' niet het allermin-ſte vezelken toeſchrijve, omhelsde hij eniglijk als de bloem en eer aller dergden; en erkende, dat ze niet het werk was van een' edeler aart, maar der genade, niet dan door aanhoudende vurige gebeden te verwerven. Het was daarom, door zijn' ganſchen levensloop, zijne eerſte en allerheiligſte zorge, dat hij zig zo ras hij uit zijn bed was opgeſtaan, verſch uit den

ſlaap, een gansch uur aan godvrugtige gebeden, en overdenkingen, afgezonderd van allen, zelvs van zijne huisvrouwe, geheel en al overgaf; en zijne ziele door het licht van de Zonne der Gerechdigheid verhelderde. En gelijk hij den zijnen beleed, dat hij hier door den lust, en de kragt tot waarneming van zijne zaken, en het volvoeren van zijne pligten, ontving, zo wilde hij hun dit zelve als het roer, en het anker enes levens, dat op eene holgaande zee moet dobberen, aanbevolen hebben. Dus verſtrekt het niet langer tot verwondering, hoe dat BOERHAAVE zo zeer door wijsheid beroemd, en een overtreffelijk voorbeeld van geleerdheid en deugd, altijd zo nedrig, zo zedig, van zig zelven gevoeld hebbe: hij naamlijk die met Gods geest vervuld is, hoe hoger hij tot God oprijst, hoe dieper hij in zig zelven wegzinkt; gelijk integendeel, hoe lediger iemand van Gods geest is, hoe meer hij tot alle ijdele verwaandheid, door windrige drift opgeblazen wordt; indien hij of om ſchatten van diepe geleerdheid, of om enige uitmuntender gaven en bekwaamheden, de toejuiching van allen wegdrage. Het was uit zulk een hart door Godes geest geraakt, dat hij dikwils inboezemde, hart en mond ſamenſtemmende, „ dat men door *goedheid* der Goddelijke natu„ re meest deelagtig wierd." Deze goedheid zeker, omhelsde hij als den wortel van allen troost en blijdſchap met al zijn hart, en ademde die weder uit: deze erkende hij voor de enige grootheid der ziele; voor de ware kloekmoedigheid, die zelve door geen kwaad te overwinnen, het kwaad door zagtmoedigheid en liefdepligten, of overwinne en dempe, of beſchame: door dit zelvde edele beginzel, hadt hij zijn toorn zo getemd, dat hij ſcheen niet vertoornd te kunnen worden. Zijn hartvriend SCHULTENS vroeg hem op zekeren tijd, met verwondering dikwils dat onbeweegd, en onverwinnelijk zagtmoedige, zelvs in norſige ontmoedingen, gemerkt hebbende, of hij wel kost vertoornd worden? of, door wat konst toch, hij zig boven het bereik van toorn geplaatst hadt? hij antwoordde hier op zeer openhartig, dat hij van natuur wel wat ſchielijks en ligt geraakt was, doch dat men door bidden, en dag-

daaglijks overdenken, dezen vijand, boven alle anderen verfchriklijk, niet alleen kost breidelen, maar zelvs ten enemaal te onderbrengen. Wie ziet hier niet een waarlijk grote ziel, niet alleen boven alle zaken, maar ook boven zig zelve geftegen? wien blijkt nu niet, van welke fchone wortels Boerhaave's deugden zijn voortgefproten, en tot alle pligten van zijn bijzonder en openbaar leven, met ftandvastige evenredigheid en gezetheid, zig uitgebreid hebben.

Laat ons nu tot enige bijzonderheden en karaktertrekken van dezen deugdzamen Menfchenvriend overgaan. Alles met een regt oog afmetende, kost hem het glansfige der fchijngoederen niet bekoren. Niets te begeren, in het tegenwoordige te berusten, met zijn lot vergenoegd te zijn, achtte hij een koningrijk en ware fchatten. Een fpiegel van fpaarzaamheid, zuinigheid, ingetogenheid, toonde hij dat de rijkdommen de eeuw niet bedorven hebben, maar dat weke zielen de rijkdommen met zig zelvs bederven, en die tot ftaving van ijdelheid, verwaandheid en weelde, als verweken.

In droefheid en vrolijkheid, even gelaten, heeft hij met enen tred, een wezen, alles aangezien, ontvangen, doorwandeld. Dankbaar tot overmate toe, was hem niets aangenamer, dan die genen aan welken hij verpligt was, in alle gelegenheden te roemen; en de dienften en weldaden hem bewezen, met woeker weder te geven. Zijnen vrienden dede hij zo dienst, dat ze nooit of lang daar na, en, zo 't geviel, van anderen gewaar wierden, hoe veel zij hem verpligt waren. Nooit gaf de aarde, nooit zalze opregter, vaster, tederer vriend geven.

Hij was onvatbaar voor alle wraakzugt, in zo verre, dat hij het orgelijk hem aangedaan, door weldaden wreekte: ja zelv' behouden heeft die genen, die hem hebben willen bederven. Mededeelzaam en mild was hij tegens de armen: nogthans niet onder trompet of uitroeper. De bewustheid van wel te doen, oirdeelde hij het fchoonfte en heerlijkfte toneel voor de deugd.

Een houder van het ftrakke regt, week hij nimmer daar van

af, noch leedt ook iemand, met welken hij te doen hadt, daar van af te wijken; en, in vierfchaar of raad was hij boven alle aanneming van perfonen. Geen Koning zelv, of het dreigend wezen eens dwingelands, zoude het onbeweeglijk fterke zijns gemoeds hebben kunnen fchudden. Niemands waardigheid nogthans wierdt door hem in 't allerminfte gekrenkt.

Wonder ervaren was hij, den aart en het levensgedrag der menfchen, met een gelaatkundig oog uit hun wezens in te zien, en te doorpeilen. Volkomen zuiver van argwaan, fchikte hij openhartig alles in de beste plooi, of verfchoonde het genegen. Niemand zo vaardig, getrouw, vreedzaam, in raadgevingen, en meer bekwaam om de eendragt te bewaren en te herftellen.

Van zijne eigene zaken of fchriften fprak hij nooit iets van zelv; daar over gevraagd, antwoordde hij zo, dat het klaar bleek, dat hij niet zijn lof, maar het nut des vragers zogte. Niemand laakte hij ooit, maar mild en verheugd in den lof van anderen, fcheen het als of hij dien zelv' genoot. Zijne beknibbelaars droeg hij zo zagtmoedig, dat zo 'er iets loflijks in hun was, hij dat zelvde prees, den flimmer kant voorbijgaande, oft ook wel bedekkende. Scheldwoordtjes van lasteraars, vergeleek hij bij fprankels, die ras uitgaan, ten zij men ze opblaze. Vrij dikwils getergd door wangunftige gefchriften, heeft hij nooit iets weergefchreven, oirdelende dat men der waarheid dus groter dienst doet; immers dat de *Nijd* door de geneesmiddelen zelvs gefard en aangehitst wordt; dat de *Domheid* buiten de grenzen der geleerdheid geplaatst is; dat de *Onwetendheid*, zonder domheid, zig zelve kan genezen zoze wil onderzoeken, en liever door zig zelv, daarze kan, dan door anderen, uit dwalingen wil gered worden. Hij hield nogthans veel van de fpreuk van HORATIUS:

——— *Een fchersend woord gefproken op zijn tijd*
Beflist veel fchielijker doorgaands een' zwaaren ftrijd,
Dan 't allerernftigfte.

Van

Van nature, naamlijk, zelv' een geestig en schrander schersser, bezat hij dat overaardig soort van boerterij, gevuld met deftigheid, doormengd met lieflijke zagtheid, het welk de Oudheid zo zeer in SOCRATES geroemd heeft. Hier mede besprengde hij niet alleen zijn boert, vol beschaafde snedigheid en aardigheden; maar op een aangename wijze zelvs zijn ernstige zinnidingen. Zijn stijl van spreken en schrijven, was door een verwonderlijke menging van overvloedig en beknopt, getemperd. Daar is 'er, die met vele woorden *niets* zeggen; daar is 'er, die iets zeggende, dat zelve in een stroom van woorden doen wegzinken; daar is 'er, die met weinig woorden *veel* zeggen, maar op een duistere wijze: BOERHAAVE spaarzaam in woorden, doet overal diepe en vrugtbare zinnen helder uitblinken.

Geene wetenschap nam hij bij der hand, en hij namze alle bij der hand, die hij niet, vatbaar voor alle, door en door begrepen heeft, door een overforsse kragt van geest, aanstonds den weg, dien men betreden moet, doorziende, en met even vurige drift den zelven doorslaande. Niemand hoorde hem, niemand zag hem, of hij betaalde den tol, die grootheid van geest, en uitmuntend vernuft, van zelv' verwerven. Ieder Konstenaar hoe schrander ook, erkende hem meer ervaren en vernuftiger in zijn konst, dan hij zelve.

De morgen- en avonduren, heeft hij zijne bijzondere letteroeffeningen standvastig gewijd; de middelstonden gaf hij ten dienste van 't gemeen. Na gedanen arbeid oeffende hij zig in 't paardrijden. Vermoeid, verfriste hij zig door lieflijk snarenaccoord, zijnde een overgroot liefhebber der musijk; de Guitarre behandelde hij konstig, een speeltuig zeer gunstig geschikt om de ernstige, en zelvs treurige bezigheden, daar hij mede overladen was, op te volgen, maar dat tevens eene zekere zagtheid van ziel onderstelt, welke lieden, aan die soorten van bezigheden overgegeven, niet altoos hebben, en vooral niet altoos behouden. Voornaamlijk schepte hij adem, en scheen eerst regt te leven, ja te heerschen, in zijn zeer aangename lustplaats, welker ruimen omtrek, bij in een *paradijs* der

natuur- en *geneeskunde* veranderd hadt; daar in verzamelende, alle uitheemſe Planten en Gewaſſen, die onder de *Hollandſe* lucht groeijen kunnen. Daar afgezonderd van alle gewoel en beſlommering, ſmaakte deez' Christen-Held de zoetigheden van de eerſte onnozelheid; en, genoot den voorſmaak der wellusten van *'t Hemelsch Paradijs.* —— A. SCHULTENS, *Oratio in obitum* BOERHAVII. A. HALLERI, *Biblioth. Anatom.* Tom. I. p. 756–761. *Biblioth. Chirurg.* Tom. I. p. 583–585. *Biblioth. Bot.* p. 96, 97. *Catal. Bibl.* BUNAV. Tom. I. Vol. II. p. 1654. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars V. p. 433, 650. JAC. GEORG. DE CHAUFEPIÉ, *Nouv. Diction.* Tom. II. p. 337–352. *Levensb. van enige voorn. Mannen en Vrouwen*, II. D. bl. 134–160. BJÖRNSTÂHL, *Reizen*, V. D. bl. 349. 393. 397, 398.

BOEST (FILIP), een geboren *Brabander* uit het ſtedeken *Helmont*, is geweest Paſtoor en Kanunnik te *Deventer*, in den tijd dat de vervolgingen tegens de Onroomſen op het bloedigſte aan 't woeden waren. Na het overgaan van *Overijſſel* aan der Staten zijde, vertrok hij naar zijn vaderſtad, en beſteedde zijnen verderen leeftijd, met welvloeijende leerredenen voor zijne medeburgers te doen. Ook heeft hij uitgegeven en in *'s Hertogenbosch* doen drukken: *Libellus Precum, ſive Precationes chriſtianæ pro impetranda fide, ſpe & charitate chriſtiana.* In de voorreden hier van meldt hij, dat hij gedurende een lange reeks van jaren GOD en de Kerk heeft ten dienſt geſtaan, met den volke zo in 't latijn als nederduits Gods woord van den kanſel te verkondigen, in *Leuven*, *Antwerpen*, *Mechelen*, *Zutphen*, *Deventer* en *Kampen*. De inhoud van 't werk zelve, verſtrekt ten duidelijken blijke, dat de Schrijver een alleronverdraagzaamſt mensch en vervolgziek Geeſtelijke is geweest, die in plaats van gebruik te maken van de zagtmoedige leſſen des Euangeliums, hadt het aan hem geſtaan, gaarne vuur en zwaard zou te bate genomen hebben, om alle die genen welke hij ketters noemde, met wortel en tak uit te roeijen en te verdelgen. —— F. SWEERTII, *Athen. Belg.* J. REVII, *Hiſt. Daventr.*

BOETIUS (EPO), geboren in 1529 te *Roodhuisum*, een dorp in *Friesland*; wierdt na het eerste schoolonderwijs, naar *Keulen* gezonden, ten einde verder in de latijnse-, griekse- en hebreeuwse talen, benevens andere wetenschappen onderwezen te worden. Hij was schrander en ijverig, en maakte dus goede voortgangen in zijne aangevangen studien, zo dat hij spoedig tot Meester in de wijsbegeerte wierdt bevorderd; waar na hij het ambt van Leraar in die wetenschap te *Zwolle* heeft bekleed; van daar trok hij naar *Leuven*, alwaar hij in 't openbaar lessen over HOMERUS en HESIODUS gaf; zedert wierdt hij tot Hoogleraar te *Nizza* in *Savoijen* aangesteld, en niet lang daar na in die zelvde waardigheid te *Parijs* geroepen; hier oeffende hij zig ook in de regtsgeleerdheid, en vervolgens nog in de kerkelijke geschiedenissen. In 1560, wierdt hij tot Doktor in de regten gepromoveerd, waar na hij *Leuven* weer ging opzoeken, daar eenigen tijd leraarde, en wierdt vervolgens aan de nieuw opgerigte Akademie te *Douai* beroepen, alwaar hij na 37 jaren de regten aan de studerende jeugd te hebben onderwezen, op den 15 novemb̃er, in den ouderdom van 70 jaren is overleden. Het volgende graffschrift heeft men volgens zijne begeerte, op de zark die zijn graf bedekte, gebeiteld: BOETHII CORPUS QUIESCIT HIC, EPONIS ANIMAM RESPICE, O JESU, BENIGNITER. BOËTIUS *ligjaam rust hier, gedenk der ziele van* EPO, *ô* JESUS, *gunstelijk.*

EPO is gehuwd geweest met MARIA KABELJAAU, van *Ypren* geboortig, en heeft bij haar 12 kinderen geteeld, waar van hem 8 overleefd hebben. BOËTIUS wierdt in zijn tijd voor een geleerd man gehouden, en zo wel ervaren in de regtsgeleerdheid, als wijsbegeerte en kerkelijke geschiedenissen. Veel heeft hij geschreven, als onder anderen: *Sententiæ Homericæ. Lov.* 1555. *De Romanæ perfectæque Jurisprudentiæ fructibus genuinis.* 1568. *Antiquitatum Ecclesiasticarum Syntagmata. Duaci* 1578.

BOETZELAAR (VAN), is de naam van een oud en hoog adelijk geslagt, dat eigentlijk zijnen oirsprong in het hertogdom

Kleef heeft genomen, daar nog het dorp en huis *ten Boetzelaar* in wezen is, en alwaar deze Heren al in de elfde eeuw in groot aanzien waren. Vervolgens heeft zig dit geſlagt mede verſpreid in *Gelderland*, het Stigt van *Utrecht*, en inzonderheid in *Holland*, in welkers Ridderſchap enige van die Heren van tijd tot tijd zijn beſchreven geworden, en nog hedendaags in die hoedanigheid leden van *Hollands* Staatsvergadering zijn geweest, tot op de jongſte revolutie van 1795. Het aanzien dat zij daar verworven hebben kan niemand verwonderen, wanneer men in aanmerking neemt, dat zij het land met goed en bloed hebben ten dienſte geſtaan. Zij trokken niet alleen met de Graven van *Holland* te velde, woonden veldſlagen en belegeringen bij, maar hebben vooral in de hervorming van den godsdienst zig dapperlijk tegens de *Spaanſe* geweldenarijen aangekant, zig met den Heer VAN BREDERODE, en overige Edelen des lands verbonden, en het bekende verzoekſchrift der Geuzen getekend, en aan de Hertoginne VAN PARMA, Gouvernante der *Nederlanden* overgelevert: waar over als naderhand onder het wrede beſtier van den Landvoogd ALVA, de meeste Edelen de vlugt moesten nemen, wilden zij niet op het moordſchavot ſterven, waren de Heren VAN BOETZELAAR mede genoodzaakt hunne altaren en haardſteden te verlaten, zo dat enige van hen buiten hun vaderland, zonder goederen, die alle verbeurd verklaard wierden, moesten zwerven, en, alles voor den godsdienst, de vrijheid en het vaderland, opofferende, bij den vreemden ene toevlugt zoeken. ——— Zie over dit geſlagt onder anderen, J. LE CARPENTIER, *Hiſtoire geneal. des Païs-Bas*, Part. III. pag. 767. 835. 910. Ook, een uitvoerig geſlagt-register daar van bij A. FERWERDA, *Nederl. Geſlagt-, Stam- en Wapenboek.* I. D. *druk van* 1785. Als mede bij J. KOK, *Vaderl. Woordenb.* VII. D. bl. 635–652.

BOETZELAAR (DANIEL VAN), was de zoon van WESSEL, en broeder van FLORIS, OTTO en RUTGER, die volgen. Hij verkreeg de heerlijkheden van *Merwede* en *Moerkerke* door uiterſten wille van MARGARETA VAN PRAET, weduwe van den Here

Here van *Heukelom*, GERRIT VAN ARKEL. Een tekenaar van het *Verbond der Edelen* zijnde, werdt hij om die reden, en om dat hij zig ſterk gemengd hadt in de nieuwe preke, bij vonnis van ALVA gebannen, en zijn goed verbeurd verklaard. In zijn vaderſtad wedergekeerd zijnde, was hij, enige jaren later, tegenwoordig op de begraafnisſe van WILLEM DEN I; en ſtierf in 't jaar 1591. —— J. LE CARPENTIER, *Hiſt. Geneal.* Part. III. p. 910. P. BOR, XVIII. B. bl. 57. S. VAN LEEUWEN, *Bat. ill.* bl. 768. MARCUS, *Sent. van* ALVA, bl. 131. 174. WAG., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 126. J. W. TE WATER, *Verb. der Ed.* II. D. bl. 240.

BOETZELAAR (FLORIS VAN), mede een zoon van WESSEL, Heer van *Langerak*, is door ALVA gebannen, na dat hij uit *Utrecht*, daar men hem zogt te knippen, gevlugt was. Behalven het ondertekenen van *'t Verbond*, de overleveringe van *'t Smeekſchrift*, en het bijwonen der *Vergaderinge* te *St. Truijen*, waar toe de *Hollandſe* Edelen hem afgezonden hadden; wordt hem daar te boven bij het vonnis van ALVA ten laste gelegd, dat hij in zijne heerlijkheid *Langerak*, de veroirdeelde ketterije invoerde, den ouden *Roomſen Godsdienst* vernietigde, en tot zulk einde, enige Predikanten, zo *Mennoniten* als *Calvijnſen*, derwaarts ontboodt: zo dat, zedert een half jaar, geen miſſen gedaan, noch andere gewone godsdienſtoeffeningen verrigt wierden. Hij hadt daarenboven toeſtemminge gegeven tot het beeldenbreken in de kerke en bij de kruisbroeders te *Asperen*, en de gezangboeken ook aldaar helpen ſcheuren. Hij overleedt buiten zijn vaderland, voor het jaar 1575; vier zonen nalatende, verwekt bij zijne huisvrouwe ODILIA VAN FLODORP, Vrouwe van *Odekerke*. —— S. VAN LEEUWEN, *Batav. ill.* bl. 874. MARCUS, *Sent. van* ALVA, bl. 106--109. WAG., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 125. 174. BRANDT, *Hiſt. der Reform.* I. D. *Bijvoegſelen*, bl. 54, 55. J. W. TE WATER, *Verb. der Ed.* II. D. bl. 241, 242.

BOETZELAAR (OTTO VAN), ook een zoon van WESSEL, en broeder van DANIEL, FLORIS en RUTGER, werdt door ALVA

beſchuldigd, dat hij *'t Verbond* hadt onderteekend, en deel gehadt in de raadſlagen en beſluiten der Edelen te *St. Truijen*. Ook zou hij de Geeſtelijken van *St. Anna* klooster te *Asperen* voorgeſchreven hebben, hoe zij zig moesten gedragen, en hun verboden, enige miſſen of andere gewone dienſten te doen. Hij hadt de heilige olie op de aarde gegoten, de altaren afgeworpen, de beelden gebroken. Zijne huisvrouw GHYSELIN of GYZELS, woonde de predikatien bij, en zong de pſalmen. Zware misdaden! zij werden, egter, om dezelve uit de *Nederlanden* gebannen, in wijnmaand 1568, en verbeurden, 't gene hier van toen bijna onafſcheidelijk was, alle hunne goederen. —— MARCUS, *Sent. van* ALVA. WAG., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 126. 174. J. W. TE WATER, *Verb. der Ed.* II. D. bl. 242.

BOETZELAAR (RUTGER VAN), Heer van *Langerak*, *Karniſſe*, en na zijn vaders dood, van *Asperen*, is mede door ALVA gebannen, om de zelvde of foortgelijke redenen, als zijne broeders DANIEL, FLORIS en OTTO: in welk lot zijne egtgenote, AGNES VAN BAILLEUL, delen moest, om dat zij, zedert vier jaren, in geene roomſe kerke geweest was, en haren man verleidde, eerst tot de Mennoniten, wier heimelijke bijëenkomſten buiten *Antwerpen* zij dikwils bijwoonde, en naderhand tot de Calviniſten. Schoon uit het vaderland gebannen, bleef hij evenwel getrouw aan deszelvs belangen. Hij keerde weder, zo ras mogelijk, en tragtte alles, wat hij kon, toe te brengen, tot verkrijginge van vrijheid. Hier toe ſtrekte zijne briefwisſeling met WILLEM DEN I; met dit oogmerk heeft hij zig ongetwijffeld naar *Engeland* begeven, welk rijk hem egter ontzegd werdt. In *Nederland* was hij zeer geacht: men maakte gebruik van hem in de gewigtigſte zaken. Dit zag men in de vredehandelingen, ten jare 1574 ondernomen; bij de Unie tuſſchen *Holland* en *Zeeland*, geſloten den 25 april 1576; en bijzonderlijk ten tijde van de *Utrechtſe* Unie. Hij was een der Gemagtigden, die naar *Utrecht* reisden, om te raadplegen over de voorwaarden en hoofdpunten van 't ver-

bond

bond der vereniginge, waar van meer dan een ontwerp aan de hand gegeven was, en 't gene hij vervolgens onderteken-de; hoewel zijn naam bij de openlijke afkondiginge van 't ver-bond niet gemeld wordt. In 't jaar 1581, onderſchreef hij wegens de Ridderſchap van *Holland*, de opdragt der hoogſte Overheid aan den Prinſe VAN ORANJE; die hem, wiens trouw genoeg beproefd was, de grootſte geheimen ontdekte; waar onder mag geteld worden, 's Prinſen oogmerk in den handel met den Hertog VAN ANJOU. Nog werdt hij gebruikt ten jare 1584, in de onderhandelingen over de opdragt der Graavlijk-heid van *Holland* en *Zeeland*, aan den Prinſe, waar van de uitſlag genoeg bekend is. Na dezen tijd vindt men niets van aanbelang nopens RUTGER VAN BOETZELAAR aangetekend, tot op het jaar 1604, wanneer hij overleedt, in den ouderdom van 70 jaren, en naliet twee zonen en drie dogters, gewon-nen bij zijne reeds gemelde huisvrouwe. Zijn oudſte zoon, WESSEL, was getrouwd met AMELIA, dogter van FILIPS VAN MARNIX van *St. Aldegonde:* wiens nakomelingen tot nu toe in groten luister zijn. Dit zelvde vindt plaats ten aanzien der afſtammelingen van RUTGERS tweeden zoon, GIDEON, uit wien de Heren van LANGERAK afkomen. Deze was een leerling van LIPSIUS, aan wien hij, in 't jaar 1592, een uitmuntenden latijnſen brief ſchreef, waar in hij zig noemt BOETZELAAR VAN ASPEREN, Baron van *Langerak*, en berigt geeft van zijne aan-ſtaande reize naar *Duitsland*, *Italien* en *Zwitserland*. Hij was enige jaren later, Ambasſadeur van dezen Staat aan het Hof van *Frankrijk*, en in grote achtinge bij GROTIUS, die ook brief-wisſelinge met hem gehouden heeft. ——— *Syllage Epiſt. a viris. ill. Scriptarum, cura* P. BURMANNI. Tom. I. p. 156. 604, 605. MARCUS, *Sent. van* ALVA, bl. 130. 134--137. E. VAN METEREN, *Ned. Hiſt.* III. Boek, bl. 66. BOR, *Ned. Oorl.* VII. Boek, bl. 43, 44. IX. B. bl. 140. XIII. B. bl. 79. 81. 87. XV. B. bl. 199. WAG., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 126. 174. BOXHORN, *op Reigersberg.* II. D. bl. 574. J. W. TE WATER, *Verbond der Ed.* II. D. bl. 243--246.

BOETZELAAR (WESSEL VAN), Heer van *Asperen*, zoon van RUTGER en BARTHA VAN ARKEL van *Heukelom*, was de vader der voorgemelde BOETZELAREN, welken hij gewonnen hadt bij FRANÇOISE VAN PRAET VAN MOERKERKEN, Vrouwe van *Kamisse*. Dat hij het *Verbond der Edelen* tekende, wordt met ronde woorden in de ſtamlijst gezegd. Doch ALVA, die hem bande, zwijgt hier van. Hij wordt alleenlijk met een' groten omſlag van woorden, in 't vonnis beſchuldigd, dat hij het roomſe geloof verzaakt en tegengeſtaan hadde, den nieuwen godsdienst aangehangen en voortgeplant, den beeldenſtorm te *Asperen* begunſtigd, en 't volk van BREDERODE binnen die ſtad laten komen. Zedert dien tijd zworf hij buiten 's lands, en ſtierf in den jare 1575, zijnde uitdrukkelijk van de algemene vergiffenisſe, in 't voorgaande jaar afgekondigd, uitgeſloten, nevens RUTGER, zijn zoon. —— Men zou egter ook kunnen denken aan WESSEL VAN BOETZELAAR, natuurlijken zoon van den Heer van *Asperen*, wien hij teelde bij JUDITH VAN HOLMONT. Deze werdt, met zijne moeder door ALVA gebannen, en mede van de algemene vergiffenisſe uitgeſloten. Deze laatſte omſtandigheid toont, dat deze WESSEL niet moet verward worden met WESSEL VAN BOETZELAAR, wettigen zoon des Heren van *Asperen*, die, in 't jaar 1567 in de nederlage der Geuzen, te *Oosterweel*, geſneuveld is, en die ook onder de Bondgenoten zou konnen behoord hebben. Zie HOOFT, *Ned. Hiſt.* IV. B. bl. 132, vergeleken met VAN LEEUWEN, *Batav. illuſtr.* bl. 275, die ſchrijft, dat hij ongetrouwd geſtorven zij. Doch, volgens aantekeningen des Heren VAN SPAAN *van Hardenſtein*, hadt hij in huwelijk ELIZABETH VAN BRONKHORST EN BATENBURG, bij welke hij egter, geene kinderen verwekte. Dan wat hier ook van moge zijn, het ſtrekt tot luisterrijken roem van dit geſlagt, waar van nog zo vele nakomelingen in de *Bataafſe Republijk* aanwezig zijn, dat vijf Heren uit hetzelve, 't *Verbond voor de Vrijheid* ondertekend hebben; waar van men zeer weinige voorbeelden in 's Lands geſchiedenisſen zal ontmoeten. —— BOR, *Nederl. Geſch.* VII. B. bl. 29. MARCUS, *Sent. van* ALVA, bl. 130-133.

139, 140. J. W. TE WATER, *Verbond der Edelen*, II. D. bl. 247, 248.

BOEUF (DANIEL DE), wierdt te *Yperen* geboren omtrent het midden van de XVIde eeuwe. Na enigen tijd zig met de beoeffening der geleerde wetenfchappen bezig gehouden te hebben, wierdt hij Monnik, en begaf zig in het klooster der Dominikanen, alwaar hij den 14 feptember 1613 ftierf. Deze Geestelijke was grotelijks in de geneeskunde ervaren, en wierdt zodanig door zijne medebroeders geliefd en geacht, dat zij een gedenkteken ter zijner eer oprigtten, 't welk in hun kerk ter zijde van 't graf geplaatst wierdt. Hij heeft twee delen in fchrift nagelaten, handelende over de Medicijnen en de Geneesmiddelen, welke in het klooster te *Yperen* bewaard worden. ——— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. IX. bl. 10. 90.

BOEXELAAR (PIETER A), een *Antwerper* van geboorte, is Monnik geweest van de Cistercienfer orden, en heeft gefchreven: *Viam Salutis, conferentias inter Pastorem & Ovem. Antv.* 1648. ——— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 956.

BOEY (TIMON), was in leven Doktor in de Regten en Secretaris van het *Hof van Holland*. Hij is gehuwd geweest met HENRIETTA ANTOINETTA HOP, welke hem lange jaren heeft overleefd, en op den 15 meij 1798 in *'s Hage*, in den ouderdom van 77 jaren en 4 maanden is overleden.

BOEY was een geleerd man, daarbij ongemeen kundig en bedreven in de gefchiedenisfen en oudheden van zijn vaderland. Door de volgende werken van hem in 't licht te geven, heeft hij zijne leergrage landgenoten, dank opgelegd. 1. Beoordeelingen over de oudheit, aanzien en gezag van den Hove van Holland onder de Graafelijke Regering. 's Hage 1760. 4to. 2. Oudheit van den Hove van Holland nader ontdekt uit de oppermagt der Staten met den Grave. Ib. 1761. 4to. 3. Woordenlijk of Regtsgeleerd Woordenboek. Ib. 1773. 4to. ——— Het eerstgenoemde ftuk wordt geprezen door den Raadsheer IDSINGA in zijn *Staatsrecht.* II. D. bl. 395.

BO-

BOGAARD (ADAM), is geboren te *Dordrecht* uit een aanzienlijk geſlagt, omtrent 't jaar 1413; hij was de zoon van WILLEM BOGAARD, die in 1423 Schout van *Dordrecht* is geweest, en vader van JAKOB die volgt. Hij verkreeg de waardigheid van Meester in de Wetenſchappen te *Leuven* in 1432; en die van Doktor in de Medicijnen aan het zelvde Hogeſchool in junij 1442. Men beſchonk hem den 29 januarij met een Hoogleraars ſtoel in de Geneeskunde, waar aan een Kanunnikaat van *St. Pieter* van den tweeden rang is gehegt. Hij bedankte voor die bediening in 1480, en ſtierf den 18 maart 1482; zijnde begraven in de *St. Pieters* kerk, alwaar men 't volgende graffchrift leest op de zark die zijne beenderen bedekt:

Hic ADAM BOGAARD, *celeberrimus ille magister*
Artibus in cunctis, nunc jacet, aſtra petens:
Qui ſeptem luſtris Medicinæ Interpres & anno
Publicus hic fuerat, Doctor & egregius.

Tot zevenmalen toe verkoor men hem als Rector van het Hogeſchool in 't tijdvak van 1442 tot 1474. —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XII. p. 69. not (*b*). M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 204.

BOGAARD (ADAM), derde zoon van JAKOB die volgt, wierdt te *Leuven* geboren omtrent het jaar 1486. Zijne eerſte letteroeffeningen doorgeworſteld zijnde, volgde hij het voorbeeld van zijnen vader en grootvader, met zig aan de beſtudering van de Medicijnen over te geven; in welke wetenſchap hij den 25 meij 1512 tot Doktor werdt bevorderd. Het was ook omtrent dezen tijd dat hij zig in 't huwelijk begaf; doch zijne vrouw geſtorven zijnde, toog hij het geestelijk kleed aan, en wierdt met een Kanunnikaat van *St. Pieter* begiftigd, en teffens op den 25 januarij 1552 tot Hoogleraar in de Medicijnen aangeſteld. ADAM BOGAARD, nam dien post gedurende drie jaren met ijver waar, dat is tot op den 23 november 1525, als wanneer hij zig ten enemalen van de wereld afzonderde, en Monnik wierdt in het klooſter der Re-

col-

collecten te *Leuven*. Vervolgens is hij Gardiaan van dat huis geworden, gaf 'er treffende voorbeelden van deugd, en ſtierf in een tamelijk gevorderden ouderdom den 23 maart 1550. In 1524 is ADAM ook geweest Rector van 't Hogeſchool te *Leuven*. Men heeft van hem: *Epiſtola ad* PETRUM BRUHESIUM. Deze brief handelt over de genezing van de jigt. HENDRIK GARET, heeft dien ingelijfd in zijne *Conſilia variorum de Arthritidis præſervatione ac curatione. Francof.* 1592. 8vo. —— VAL. ANDR., *Faſti Acad.* p. 41. 222. 230. 231. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XII. p. 73-75.

BOGAARD (ADRIAAN), geboren in junij 1691, is geweest Lakenwever te *Leijden*, en heeft die handtering tot in zijn 88ſte jaar uitgeoeffend. Hij ſtierf den 6 januarij 1795, oud zijnde 103 jaren, 6 maanden en 2 dagen, en genoot tot op zijn jongſten levenstijd, het volkomen gebruik van zijn verſtand. Toen hij 72 jaar oud was, hertrouwde hij en verwekte bij zijn vrouw een zoon en ene dogter. Van alle zijne kinderen, uit zijne beide huwelijken, zijnde zeven in getal, is ſlegts een dogter van hem overgebleven. —— *N. Alg. Konst- en Letterbode*, III. D. bl. 23.

BOGAARD (JAKOB), geboren te *Leuven* omtrent 't jaar 1446, was de kleinzoon van WILLEM BOGAARD, die in 1423, Schout was te *Dordrecht*, en zoon van ADAM WILLIAMS of ADAM BOGAARD, Doktor en Hoogleraar in de Medicijnen te *Leuven*. Na zijne eerſte letteroeffeningen volvoerd te hebben, omhelsde hij de wetenſchap die zijn vader uitoeffende, en den trap van Licentiaat daar in bekomen hebbende, gaf hij zig aan de praktijk van de geneeskonst te *Antwerpen* over. In 1480 keerde hij naar zijne geboorteplaats te rug, en ſloot den 24 meij van dat jaar een verdrag met de Regering van die ſtad, waar door hij zig verbond om gedurende 10 jaren, op eene jaarlijkſe wedde van 50 *Peters* of guldens, den Leraarsſtoel waar te nemen, die door den Licentiaat JAN D'INCHY was bedankt. Op den 13 junij van het zelvde jaar, wierdt hij bevorderd tot Doktor. Indien hij, volgens de melding van

zijn

zijn graffchrift, gedurende 36 jaren heeft geleraard, dan volgt hier uit dat hij in 1504 voor zijne profesfie moet bedankt hebben. Na den dood van zijne huisvrouw, die in 1501 voorviel, omhelsde hij den Geestelijken ftaat, en wierdt tot Priester gefchoren; hij volgde zedert den Dr. GASPAR ÆGIDII op, in deszelvs Kanunnikaat van *St. Pieter* van den tweeden rang, en in de profesfie der Geneeskonst, welke daar aan verbonden is. Zig gedurende den tijd van dertiende half jaar van dien post gekweten hebbende, ftierf hij in een hogen ouderdom, den 15 julij 1520; ingevolge dit graffchrift, gefchilderd op een tafereel, naast het altaar van de H. Drievuldigheid in genoemde kerk:

Abſtulit è vivis BOGARDUM *ſera* JACOBUM
Mors, ſed ab annoſo ſæpe vocata ſene;
Corpore quandoquidem jam fractus, pectore toto
Spirabat CHRISTUM, *Cœlicolumque choros.*
Sancta maritalis ſervavit fœdera lecti,
Civus ſuperæ prolis honore pater.
Conjuge defuncta thalamum tædasque peroſus,
Sacra ſacerdotis munia caſtus obit.
Annis triginta non ſex dogmate certo
Hic docuit Medicas Gymnaſiarcha Scholas.
Denique tam exactè virtutem percolit omnem,
Monus ut errati poſtulet. ipſe nihil.
Obiit anno Dom. 1520. *die* XVII *menſis julii*
Orate pro eo.

Hij is getrouwd geweest met ADRIANA LATHOUWERS, anders VAN DAEFDONCK, bij wie hij vijf zonen en twee dogters teelde: 1. WILLEM, Priester. 2. ARNOLD, Licentiaat in de regten, die in 1520 Raadsheer is geweest in den Hogen Raad van *Mechelen*. 3. ADAM, hier boven befchreven. 4. JAN. 5. JAKOB. 6. MARIA BOGAARD, getrouwd geweest aan EVERARD VAN WHINGA. 7. MARGRIET BOGAARD, die tot egtgenoot heeft gehadt JAN DE WINCKELE, Medicijne Doktor, die den 3 october 1545 is overleden.

JA-

JAKOB BOGAARD wierdt voor de eerſtemaal in februarij 1502 tot Rector van het Hogeſchool verkoren, vervolgens in 1504, 1507, 1509 en 1512. Hij heeft nagelaten *Collectorium in Avicennæ Practicam.* MS. het welk in vijf boekdelen te *Antwerpen* in de ſtads bibliotheek, wordt bewaard, alwaar VALER. ANDREAS het zelve gezien heeft. —— SWEERT., *Athen. Belg.* p. 356. BOXHORNII, *Theatr. Holl.* p. 114. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 402., & *Faſt. Acad.* 40, 41. 221, 222. 226, 227. 229. 231. & 317. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XII. p. 69–73. M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 204.

BOGAARD (JAKOB), zoon van ARNOLD, Raadsheer van *Mechelen*, en kleinzoon van voorſchreven JAKOB; is ook geweest lid van den Raad te *Mechelen*, en daar na Preſident van het Hof van *Flaanderen.* Hij ſtierf te *Mechelen*, en is aldaar in het Klariſſen-klooſter begraven, met dit graffchrift op de zark, die hem en zijnen vader bedekt: *D. O. M. Nobili clariſſimoque viro*, D. ARNOLDO BOGAARD, *Parlamenti Mechlinienſis Conſiliario. Itemq. nobiliſſimo ampliſſimoque viro* D. JACOBO BOGAARD, *Equiti aurato, primum Flandriæ Præſidi, deinde Magni Concilii Præſidi deſignato, obiit iste Idibus Aug. anno* 1545. *hic vero eodem die anno* 1597. —— M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 204. *Beſchrijv. van Mechelen.* 1770. II. D. bl. 196. *in 4to.*

BOGAARD (JAN WILLEMSZ.), geboren te *Wezel*, doch die reeds vroegtijdig te *Amſteldam* is komen wonen, en wiens naam in de verſchillen van de *Remonſtranten* en *Contrarremonſtranten*, van den jare 1620 tot 1632, zeer berugt geworden is, hebbende hij ſterk geijverd tegens de belangen der eerstgenoemden. In 1619, was hij aangeſteld tot Schepen van *Amſteldam.* Op den 16 januarij 1620, was den beroemden REMI BISSCHOP voor Schepenen ontboden, doch geveld vrezende, vondt hij niet raadzaam te verſchijnen. Zijne vrouw daar van de redenen te kennen gegeven hebbende, wierden zijne ſchriften door het Gerigt verzegelt en doorzogt, en verſcheidene papieren medegenomen; onder anderen het affchrift van enen

brief, door REM geſchreven, over de veranderinge der Regeringe in *Holland*, in 't jaar 1618, waar in gelezen werdt: *Is dit zestigjarige oudheid? 't is wel ene Calviniſche ſtoutheid.* Schepen BOGAARD wierdt weinige dagen daar na, naar *Leijden* en *'s Hage* afgevaardigd, om de ontdekkingen in 't comptoir van BISSCHOP geſchiedt, te vergelijken met de bekentenisſe, die zekere STOCHIUS gedaan hadt. De zaak van BISSCHOP weet men liep 't volgende jaar ten einde; ook is 't bekend, dat 'er meer gematigdheid bij de *Amſteldamſe* Regering begon plaats te krijgen, en dus de al te ijverige Gereformeerden van het kuſſen gewerd werden; 't geen dan ook de oirzaak was, dat BOGAARD in de volgende jaren niet weder tot Schepen wierdt aangeſteld. In 1624, ontmoeten wij hem als Luitenant der Schutterij, en hij was onder het getal der genen, die uittogen, ter verſterkinge van het Staten leger voor *Bommel*, alwaar de *Amſteldammers* zig dapper gedroegen; doch na verloop van nog geen twee maanden, naar huis keerden.

Het aanſtellen van gematigder Regenten, het verlenen van meerdere vrijheid aan de Remonſtranten, het ontwerp van de aanneming van Waardgelders in 1628; en vooral het aanſtellen van Remonſtrantsgezinden tot Burger-Officieren, waren zaken die de gemoederen van ſommigen grotelijks verbitterden, en tot aanſtoking van welk twistvuur, BOGAARD, geen geringe rol ſpeelde. Inzonderheid gaf de verkiezing van JAN KLAASZ. VLOOSWYK tot Kapitein der Burgerije, groot misnoegen; deze man was een ijverig voorſtander der Remonſtranten; en zo men voorgaf, in 't jaar 1618 om zijne onbezonnene uitdrukkingen, als Luitenant van de Burgerij afgezet. De twist hier over liep ver, vele Schutters wilden VLOOSWYK niet als Kapitein erkennen, dan de Krijgsraad hield vol, wordende door Burgemeesteren gerugſteund; die teffens met goedkeuring der Vroedſchap, middelen beraamden, om beroerte en oploop voor te komen. Na vele gebeurtens, te omſtandig om hier geplaatst te worden, beſloot men een verzoekſchrift aan de Staten van *Holland* te ontwerpen, waar in enen Doktor KAREL LENAARTS en BOGAARD, voornamelijk de hand hadden; het

het luidde op naam van de *Ingezetenen, Schutteren, Burgeren en Negotianten der ſtad Amſteldam*, waar in geklaagd werdt: „ over „ het buitengewoon getal der Waardgelderen, en over het „ geven van bedieningen aan zulken, die der Religie niet „ waren toegedaan;" en verzogt: „ dat de Waardgelders „ gebragt mogten worden op het getal, bij de voldoening „ uitgedrukt; dat daar over zulke Officiers mogten geſteld „ worden, waar in de goede Ingezetenen gerust konden zijn, „ en dat, voortaan, in alle bedieningen, perſonen die der „ Gereformeerde religie waren toegedaan, mogten worden „ gebruikt." Behalven dit werdt 'er nog een verzoekſchrift opgeſteld, op den naam van de klagende Schutters, uit het vendel, waar over VLOOSWYK als Kapitein was aangeſteld. Het was door 65 perſonen ondertekend. In hetzelve werdt geklaagd: „ dat men der Burgerije van *Amſteldam*, Kapiteins „ tragtte op te dringen, die berugt waren *Paaps* te zijn, en „ kwalijk ſpraken van de Religie en van de Regeringe, en „ dat men de Schutters, die zulke Kapiteins niet konden aan- „ nemen, dreigde te ontſchutteren." Wijders werdt begeerd: „ dat 's Lands Staten de verzoekers bij haar burger- „ regt, als Schutters, wilden handhaven, en voorts zodanige „ orde ſtellen, *dat de Regeringe van de ſtad, neffens andere ſte- „ den van Holland, mogt worden geconformeert, naar de orde en „ plakaten van 't Landt.*" Uit deze laatſte woorden, bleek niet duister, dat deze Schutters, en de genen die hen aanſtookten, verandering zogten in de Regeringe. Op den 13 december 1628, werden beide deze Requesten ter Staatsvergadering van *Holland* ingegeven, doch zij bragten de uitwerking niet te wege, die verzoekeren 'er zig van beloofd hadden; want na dat 'er op verzoek van Gedeputeerden van *Amſteldam* affchriften van de ingeleverde ſtukken was toegeſtaan, wierdt beſloten de verzoekſchriften ongelezen, aan de *Amſteldamſe* Burgers te rug te geven, en hen aan hunne Wethouderſchap te verwijzen, met vermaning, om zig, voortaan, als gehoorzame Ingezetenen te gedragen. Den Afgevaardigden uit de Regeringe werdt verzogt, dat men geen nauw onder-

zoek wilde doen op het voorgevallene: 't welk zij aannamen, gunſtelijk te zullen overdragen. Doch de Wethouderſchap bleidt zig zo zeer gehoond, door de voornaamſte drijvers van dit werk, dat men beſloot, enigen derzelve voor Schepenen te ontbieden; dit geſchiedde op den 5 januarij 1629, en BOGAARD, die 't eerst binnen ſtondt, maakte zwarigheid, om mondeling, op zekere vragen van den Schout, te antwoorden; hier op wierdt hem drie uren tijds gegund om zig te bedenken, en middelerwijl naar huis te gaan. Toen hij te rug kwam, en in zijne weigering volhardde, werdt hij agteraf gebragt: dit viel ook enige anderen te beurt. BOGAARD werdt bijzonderlijk kwalijk genomen, dat hij, ſchoon Oud-Schepen, de Staten op valſche gronden, hadt gezegt te bewegen, om de Regering te veranderen. Hij werdt den 29 januarij 1629 verwezen: „ in ene boete van 2000 guldens, en om, binnen „ 24 uren, in de kollegien van mijne Heren van den Geregte, „ bekentenis van zijne misdaad te doen, en GOD en 't Geregt „ om vergiffenis te bidden; of bij weigering hier van, twee „ jaren buiten de ſtad, derzelver vrijheid, en ene mijl in 't „ ronde te verblijven." Dit vonnis aangehoord hebbende, appelleerde hij daar van aan de Staten van *Holland*, ofte aan het Hof Provintiaal, daar hem zulks 't geraadſte zou dunken; met dit al verkoos hij, aan het tweede lid van zijn vonnis te gehoorzamen, want hij verliet *Amſteldam*, en ging beurtelings zijn verblijf houden te *Haarlem* en in *'s Hage*; terwijl zijne huisvrouw ELIZABETH ROETERS, zijnen handel, die in een zeepziederij beſtond, bleef waarnemen. Na dat de twee jaren van zijn bannisement verlopen waren, kwam hij weder te *Amſteldam*. ——— WAGEN., *Beſchrijv. van Amſteldam*, IV. St. bl. 325. 361. 406. 421. 491.

BOGAART (HENDRIK), Konstſchilder, van *Amſteldam* geboortig, leefde in 't laatſte gedeelte van de XVIIde eeuw, en was een wonderlijke ſnaak, vol grappen, die zijn tijd ook meer in kroegen en kitten, als op zijn ſchilder-kamer ſleet. Als ſommigen zijner gemeenzaamſte vrienden, hem het onbehoor-

ELF AMSTERDAMSCHE BURGERS, uit BOMMEL GETOGEN,
KWIJTEN zich DAPPER tegen den VIJAND.

hoorlijke van zodanig gedrag somtijds voor ogen hielden, en tot aandrang daar van, wel eens tot hem zeiden: „ foei Bo„ GAART, je behoort te denken, dat je ieder dag een dag ou„ der wordt, en wat zorg moest dragen voor den ouden of „ zieken dag;" als dan snauwde hij hun gewoonlijk toe: „ is „ 't Gasthuis dan voor de varkens gemaakt?" Ook viel het zo met hem uit, want oud en arm geworden zijnde, is hij in het Gasthuis te *Amsteldam* gestorven. —— HOUB., *Schouwb.* III. D. bl. 247.

BOGERMAN (JOHANNES), Hoogleraar in de Godgeleerdheid te *Franeker*, inzonderheid beroemd geworden door zijn Voorzitterschap van het berugte nationaal Sijnode in 1618 en 1619 te *Dordrecht* gehouden; wierdt in 't jaar 1576 geboren te *Oplewert*, een dorp in *Oostfriesland*, alwaar zijn vader, ook JOHANNES genaamd, was heen geweken om de vervolgingen der Roomsgezinden te ontgaan, en daar hij de Gereformeerde Kerk als Leraar bediende. Deze JAN zijn vader, REGNERUS BOGERMAN, was een vermaard Regtsgeleerde te *Dokkum*, welke door Keizer KAREL DEN V, in verscheidene zaken van aanbelang geraadpleegt en in aanzienlijke kommissien gebruikt is. JOHANNES BOGERMAN *de Oude*, schijnt 't eerst de wijk van *Kollum* naar *Steenwijk* genomen te hebben in 1567; van daar in 1574, verdreven zijnde, werdt hij Predikant te *Sennelt* in *Oostfriesland*, en in 1576 te *Oplewert*. Vervolgens in 1580 te *Bolsward* beroepen zijnde, ging hij daar heen, en was in 1582 Præses van 't Sijnode te *Franeker*; van *Bolsward* keerde hij in 1592 naar *Steenwijk* te rug, alwaar hij verbleef tot in 1593, dat hij te *Kampen* werdt beroepen; vervolgens in 1596 te *Appingadam*, en in 1598 te *Hasselt*, alwaar hij na verscheidene andere beroepen van de hand gewezen te hebben, overleden is.

JOH. BOGERMAN zijn zoon, wierdt te *Bolsward* opgevoed, alwaar hij in de beginzelen der letterkunde onderwezen zijnde, van daar naar *Franeker* ging, om zig verder in de wetenschappen te oeffenen, de godgeleerdheid tot zijne hoofdtaak nemende. Onderwijs in het hebreeuws genoot hij van JOHAN-

NES DRUSIUS, in het grieks van JOH. ARCERIUS, in de wijsbegeerte van LOLLIUS ADEMA, en in de godgeleerdheid van SYBRANDUS LUBBERTI, MARTINUS LYDIUS en HENDRIK ANTON. NERDENUS. Zijn akademiſen loop volvoerd hebbende, waar van de kosten door Curateuren uit 's Lands kasſe wierden bezorgt, reisde hij door dat zelvde hulpmiddel ondersteund, naar de buitenlandſe Hogeſcholen: hij bezogt die van *Heidelberg*, alwaar hij de lesſen van DANIEL TOUSSAINT hoorde; vervolgens te *Geneve*, die van ANTON. DE LA FAYE en van THEOD. BEZA, die toen reeds over de 80 jaren oud was. In *Friesland* te rug gekeerd, wierdt hij tot Predikant te *Sneek* beroepen, alwaar hij zijn eerſte leerreden deedt den 23 ſeptember 1599; hij benevens GOSUINUS VAN GELDORP, een zijner ambtgenoten, maakten veel beweging, om de Mennoniten, welke veelvuldig in die kleine ſtad zijn, hunne belijdenis te doen verzaken, en tot de hunne over te brengen; doch ſchoon zij door de Regering hier in gerugſteund wierden, ſlaagden zij egter gants en al niet in hunne pogingen. In 1602 wierdt BOGERMAN te *Enkhuizen* beroepen, hij verkreeg verlof om 'er naar toe te gaan, doch onder bepaling om naar *Friesland* te rug te keren, indien hij aldaar begeerd wierdt. Reeds in het volgende jaar, wierdt hij in de Gemeente van *Leeuwarden* beroepen; doch hij aanvaardde de oeffening daar van niet voor het jaar 1604. Benevens SYBRAND LUBBERTI wierdt hij naar *'s Hage* gezonden, op de vergadering welke aldaar den 22 meij 1607 ſtond gehouden te worden, ter voorbereiding van een nationaal Sijnode. Hij pleitte benevens dertien andere Afgevaardigden met vurigen ijver voor de *Nederlandſe Geloofsbelijdenis* en den *Heidelbergſen Catechismus*, welke naar zijn gevoelen de zuivere leer der Gereformeerde Kerken van *Nederland* bevatteden, en hij ontmoette hier omtrent ſlegts van de zijde van vier leden der vergadering, hevige tegenſtreving, zijnde den beroemden ARMINIUS, JAN UYTENBOGAARD, benevens twee Predikanten van *Utrecht*. BOGERMAN bevondt zig ook met zeven andere Afgezondenen in de vergadering, welke den 17 october deszelven jaars te *Amſteldam* wierdt gehouden, en waar dat gene be-

ves-

vestigd wierdt, het welk in den *Haag* was besloten. Den laatsten junij 1614, benoemden hem de Staten van *Friesland* tot Hoogleraar in de godgeleerdheid te *Franeker*, in plaats van den overledenen LYDIUS, dan hier kwam egter voor deze tijd niet van. Ook wierdt hij afgevaardigd naar de vergaderingen te *Amsteldam*, in september 1615 en 26 julij 1616 gehouden, over de zaak der *Arminianen*. In 1617 begaf hij zig naar *Sneek*, benevens den Hoogleraar JAN MACCOVIUS, om aldaar tegens den Remonstrantsen Leraar DANIEL JOANNIS te redetwisten; men kan niet zeggen, dat BOGERMAN hier de overwinning behaalde, maar met dit al moest DANIEL het slagtoffer zijn, en hij wierdt door het *Friesche* Sijnode, in 1618, van zijn leraarsambt ontzet. In dit zelvde jaar, wierdt hij benoemd om het nationaal Sijnode te *Dordrecht* bij te wonen, waar van hij op den 14 november, tot Præses of Voorzitter wierdt verkozen. Het is ten overvloede bekend, dat hij in dit bestier, een der strengste partijen van de Remonstranten is geweest; e dat hij in vele handelingen tegens hen, gants niet van partijdigheid is vrij te pleiten, beweren vele Schrijvers, daar anderen hem met uitbundigen lof overladen; men behoeft slegts de Kerkelijke Geschiedenissen van UITENBOGAARD en TRIGLAND te raadplegen, om hier van overtuigd te worden: hoe het hier ook mede gelegen zij, wordt egter genoegzaam eenparig de aanspraak afgekeurd, die hij tegens de Remonstranten bij het sluiten van 't Sijnode uitsprak, en die zelvs door vele van de tegenpartij, als gants niet liefdadig zijnde, wierdt gewraakt. Het vol ende jaar was BOGERMAN lid van het Sijnode dat te *Utrecht* wierdt gehouden, den 14 augustus een begin nam, en waar in de kerkelijke tugt wierdt geregeld. Het zelvde jaar begeerden die van *'s Hage* hem voor hunnen Predikant, doch hij bedankte voor die beroeping, als mede voor die van *Amsteldam*, welke den 9 maart 1622 op hem was uitgebragt. In 1628 werkte hij volgens besluit van hun Hoog Mogenden, benevens WILLEM BAUDART Predikant te *Zutphen*, en GERSONIUS BUCERUS, Predikant te *Vere*, aan eene nieuwe overzetting van den Bijbel uit den grondtext, doch bij

hadt meer deel als een der beide anderen, aan de vertaling en verklaring van het Oude Testament; 't welk deels verhinderd wierdt, door den ontijdigen dood van Bucerus. Den 9 augustus 1633, wierdt hij tot Hoogleraar in de godgeleerdheid te *Franeker* beroepen, en den 10 october daaraanvolgende, vermeerdering van wedde gegeven, met den tijtel van *Profesſor primarius;* doch doordien de overzetting van den Bijbel nog niet was afgewerkt, hieldt het tot den 7 december 1636 aan, eer dat hij de bezigheden van zijn beroep uitoeffende; wordende hem ook den 28 april 1637, de waardigheid van *Doktor Theologiæ* opgedragen. Den 1 junij hier opvolgende, wierdt hij tot Rector van de Akademie benoemd, en hij ſtierf gedurende den tijd dat hij met deze waardigheid bekleed was, den 11 ſeptember van het zelvde jaar, in den ouderdom van 61 jaren, en is in de *Martini* kerk te *Franeker* begraven, zijnde op de zark welke hem bedekt, dit graffchrift gebeiteld:

JOANNI BOGERMANNO, *ſ. F. Friſio, in exilio nato, Eccleſiaſtæ diſertiſſimo, Theologo doctiſſimo, Viro prudenti, Synodi nationalis Dordracenæ Præſidi graviſſimo, Vet. Testamenti Interpreti, ac interpretati recognitori accurato, Acad. Franeq. Profeſſori primario, de Eccleſ. et Repub. Belgica difficillimis temporibus optimé merito, eoque Patribus patriæ chariſſimo, Marito incomparabili. Vidua mœstiſſima* Margareta Petræa, *hoc monumentum ponendum curavit. Obiit M.DC.XXXVII. XI. ſeptemb. æt LXI.*

Men ontmoet het afbeeldzel van Bogerman geſchilderd, in de Senaatkamer van de Akademie te *Franeker*, ook is het meermalen in prent gedrukt, en zeer fraij te vinden, bij G. Brandt, *Hiſt. der Reformatie*, III. D. bl. 198., met dit vierregelig onderſchrift van J. Brandt.

Dit 's Bogermans gelaat, Voorzitter op 't Sijnode
Te *Dordrecht*, toen de twist den vrêe der Kerken doodde:
Beroemt helaas! want toen werdt *Neerlands* Kerk geſcheurt,
Daar 't vredelievend hart met naſmert noch om treurt.

Hij is getrouwd geweest met Margriet Petræus, uit een aanzienlijk burger geſlagt te *Leeuwarden*, waar van heden

BOG

nog afſtammelingen aanwezig zijn, doch voor zo veel men weet, heeft hij geen kinderen bij zijn vrouw verwekt.

Dat BOGERMAN, een geleerd, welſprekend en arbeidzaam man is geweest, getuigen zijne uitgevoerde daden en door den druk gemeen gemaakte werken; welken zijn: 1. *Theſes de Bacchanalibus & Jejunio Quadrageſimali contra Bellarminum. Heidelb.* 1596. 2. *Theſes Theologicæ de Prædeſtinatione, & mediis & ſubordinatis. Genev.* 1597. 3. Verhandeling over het Ketterdoden / uit het latijn vertaald van THEOD. BEZA, en met aantekeningen verrijkt. *Franek.* 1601. in 12mo. 4. Troostbrief aan eene Weduwe / over het afſterven haers Mans; met TERTULLIANUS en CYPRIANUS Tractaten van de Lydzaamheid. *Sneek.* 1602. in 12mo. 5. Spiegel der Jeſuiten / ofte Cathegismus van der Jeſuiten Secte ende Leere / met een kort begrip van een Poolsch Schrift tegen de Jeſuiten. En des Overzetters Naberigt van den Paus / de Orden der Mennisten / Kloosters beloften enz. *Leeuward.* 1608. 4to. Het eerſte gedeelte van dit werk is ene vertaling uit het frans, door STEVEN PASQUIER geſchreven, waar aan men het getuigenis niet kan geven, dat het met het zegel van onpartijdigheid is geſtempeld; en in het tweede gedeelte, toont BOGERMAN, in geenzints malſche uitdrukkingen, hoe hij denkt over de genen, die in godsdienſtige begrippen van hem verſchillen. 6. *Specimen conſcientiæ, candoris, &c.* D. VORSTII, *de Immenſitate ſive Omnipræſentia eſſentiæ Dei. Franeq.* 1612. 4to. *Commonefactio amplior. &c.* over dit zelvde onderwerp. BOGERMAN heeft deze geſchriften gezamentlijk met de andere *Leeuwarder* Predikanten in 't licht gegeven. 8. *Ad ſcripti* HUGONIS GROTII, *Partes priores duas, in quibus tractat cauſam* VORSTII *& Remonſtrantium, Annotationes. Franeq.* 1614. 4to. Dit is door BOGERMAN opgedragen aan Graav WILLEM LODEWYK VAN NASSAU, de Gedeputeerde Staten van *Friesland* en de Leden van het Hof Provintiaal. J. A. CORVINUS toen Predikant te *Leijden*, heeft hier ene wederlegging van gegeven, en GROTIUS verdedigd; ook in het volgende jaar 1615, tastte CASP. BARLÆUS 'er de voorrede van aan, door zijn' *Bogermannus* ἐλεγχόμενος

in 't licht te geven. 9. *Praxis vera Pœnitentiæ, ſive Meditationes in hiſtoriam lapſus Davidis. Herbornæ*, 1616. 12*mo.* 10. Heeft hij veel deel gehadt in de herziening en uitgave van de *Handelingen der Sijnode te Dordrecht* in 1620. 11. Het chriſtelijk overlijden van den Heer. Prince MAURITIUS VAN NASSAU, *Prince van Orangien.* Utr. 1625. 4to. BOGERMAN was in april 1625 naar *'s Hage* ontboden, om dien Prins in zijne jongſte ziekte geeſtelijken bijſtand te verleenen. Ook verliet hij hem niet voor dat hij den laatſten ſnik hadt gegeven. Het verhaal dat hij van zijn afſterven in dit boeksken geeft, waar in hij betuigd, dat de Prins met berouw over zijne zonden, met een voornemen ter verbeteringe, en met hoop op vergevinge, gevestigd alleen op de verdienſten des Heilands, de eeuwigheid inſtapte, wierdt niet van een ieder even goed gemaakt; zie L. v. AITZEMA, *Zaken van St. en Oorl.* I. D. bl. 975. en LE CLERC, *Hiſt. der Vereenigde Nederlanden.* II. D. bl. 441. 12. *Tractatus Theologicus de ſalutari uſu judiciorum Dei, Orationibus aliquot abſolutus. Franeq.* 1637. 4*to.*

JAN BOGERMAN heeft twee broeders gehadt, waar van de ene vroegtijdig is geſtorven, en de ander REINIER genaamd, te *Harlingen* is Predikant geweest, en op den 12 augustus 1636 is overleden, 54 jaren oud zijnde. ——— CRENII, *Animadv. Philolog.* Part. XIII. pag. 173. E. L. VRIEMOET, *Athen. Friſ.* p. 265--287. PHIL. TIMARETIS, *Collectio monum.* p. 412. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars. IV. p. 77, 78. DAV. CLEMENT, *Bibl. curieuſe.* Tom. IV. p. 450. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VII. p. 96--104.

BOIS (ENGELBERT DES), geboren te *Bruſſel* in het jaar 1577, uit een zeer oud en aanzienlijk geſlagt; is eerst geweest Kanunnik en Aartsdiaken te *Kamerik*, vervolgens Biſſchop van *Namen.* Hij was een man van een voorbeeldig gedrag en wandel, met veelvuldige christen deugden verſierd, en ſtierf in 1651. Daar is van hem in druk: *Praxis benarum intentionum. Duaci* 1619. *in* 12*mo.* 2. *Decreta Synodi Diœceſanæ Namurcenſis. Namurci.* 1620. *in* 4*to.* ——— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 262, 263

BOIS

BOIS (GODFRIED DU), Hoogleraar in de geneeskonst te *Franeker*, is geboren den 27 meij 1700 te *Kruiningen*, op het eiland *Zuidbeveland* in *Zeeland*, daar zijn vader insgelijks GODFRIED genaamd, Predikant is geweest, vervolgens te *Spijkenis*, en laatstelijk te *Schiedam*, alwaar hij in 1711 wierdt beroepen, en tot zijn dood toe, welke in 1721 voorviel, het Euangelium met veel ftigting heeft verkondigd. Zijne moeder was MARIA SUALM, ene dogter van PETRUS COUWENBURG SUALM, Predikant te *Leijden*.

Onze DU BOIS al vroegtijdig in de beginzelen der letterkunde onderwezen, en daar in naar zijne jaren goede voortgangen gemaakt hebbende, verliet in 1716, de lage fchoolen door het doen van ene redevoering in heldendigt, *de Muſica*, en genoot aan *Leijdens* Akademie het onderwijs in de matheſis en wijsbegeerte van JAK. BERNARD, JAK. WITTICHIUS, en inzonderheid van WILL. JAK. 's GRAVESANDE; dat in de medicijnen en de wetenſchappen die 'er aan verknogt zijn, van de beide ALBINUSSEN, vader en zoon, HERMAN OOSTERDYK SCHAGT, en voornamentlijk van den groten BOERHAAVE. In beide voornoemde wetenſchappen, verkreeg hij den 6 februarij 1725 de Doktorale waardigheid, na twee latijnſe verhandelingen in 't licht te hebben gegeven, als betrekkelijk de wijsbegeerte over *'t Gehuid*, en de medicijnen over *'t Gehoor*; waar na hij te *Haarlem* als Geneesheer de praktijk ging uitoeffenen.

In 1729 wierdt hij, inzonderheid door aanbeveling van BOERHAAVE, in de plaats van OOSTERDYK SCHAGT, tot Hoogleraar in de wijsbegeerte te *Francker* beroepen, en den 15 maart 1731 in die post bevestigd, door het doen van ene latijnſe redevoering, *over het nut en de noodzaakelijkheid van de Matheſis in de Natuurkunde*. Vervolgens gaf men hem de profeſſie in de medicijnen en ontleedkunde, in maart 1738; doende ter dezer gelegenheid, op den 20 febr. arij 1739, ene redevoering, *pro Anatomie*. Door den dood van WYER. WILL. MUIS, wierdt hem door Curateuren den 25 februarij 1744, mede de profeſſie in de kruidkunde opgedragen; en was hij niet door enen vroegtijdigen dood weggerukt, zoo hij de Aka-

de-

demie-tuin, ingevolge ene daar van reeds door hem ontworpene ſchets, in een beter orde gebragt, en met een aanzienlijk getal kruiden en planten vermeerderd hebben.

Enige jaren reeds was DU BOIS door ene leverkwaal aangetast, welke na geene geneesmiddelen willende luisteren, trapswijze zodanig verergerde, dat hij door enen daarbij komenden aanval van beroerte, op den 18 januarij 1747 is overleden, in den ouderdom van 46 jaren en 8 maanden. Hij was getrouwd in 1729, met ANTOINETTA WERNERS, van *Bremen* afkomſtig, en na verwand aan den beroemden Godgeleerden FR. AD. LAMPE; zij was de weduwe van DIDERIK SCHUKKING, Medicijne Doktor te *Haarlem*, en is den 13 julij 1749 voor de derdemaal getrouwd, met TIBER. LAMBERGEN, toen ter tijd Medicijne Doktor te *Leeuwarden*, vervolgens Profesſor eerst te *Franeker*, en naderhand te *Groningen*.

DU BOIS, was eén regt braaf en eerlijk man, even zeer de geveinsdheid hatende, als de vleijerij verachtende; voorts een warm en ſtandvastig vriend en menschlievend Christen. Regtvaardigheid en billijkheid, waren hoofdtrekken van zijn karakter, 't welk hem wel eens, doch zeldzaam, in een oplopende vlaag van toorn, kost doen ontſteken, wanneer hij menſchen aantrof, die daar tegens zondigden. In zijn praktijk was hij niet ongelukkig, en hij behandelde de zieken die zig zijne zorg hadden aanbevolen, met de uiterſte omzigtigheid en meewaardige liefde. Voorts was hij een man, ervaren in vele wetenſchappen, bezittende een fijn en vlug oirdeel, en ongemeen bedreven in de mathematiſche wetenſchappen. Hij heeft niets in druk uitgegeven als zijne beide *Inwijdings Verhandelingen*, waar van hier boven is geſproken. Verſcheidene ſtukken hadt hij onder handen, doch geene afgewerkt om ter perſſe te kunnen overgeven; 't welk inzonderheid door zijne menigvuldige bezigheden wierdt veroirzaakt. —— E. L. VRIEMOET, *Athen. Friſ.* p. 821--823.

BOIS (JOHANNES DU), is eerst geweest Penſionaris van de ſtad *Gent*, vervolgens in 1567, Raad en Prokureur-Generaal

zaal van den Hogen Raad te *Mechelen*. Hij wierdt door den Hertog VAN ALVA gebruikt, om de Graven van EGMOND en HOORN te actioneren, wegens de misdaad van gepleegde Majesteits-ſchennis, toen ter tijd gevangen zittende op het kasteel van *Gent*. De ſchrifturen zijne beſchuldigen en bezwaren bevattende, benevens de verdedigende antwoorden van beide de Graven, zijn bevat in een frans werk, tot tijtel voerende: *Supplément à l'Hiſtoire des Guerres civiles de Flandre du Pere* STRADA *& d'autres Auteurs, contenant les Procès criminels des Comtes* D'EGMONT *&* HORNES, *& autres pieces. II. Tom.* 1729. 120. Verzamelt door FRANC. FOPPENS, Boekdrukker te *Bruſſel*.

BOISOT, is de naam van een voornaam adelijk geſlagt, 't welk een edel broederpaar heeft voortgebragt, die gedurende de *Nederlandſe* beroertens, de zaak der vrijheid met warmen ijver en dappere heldenmoed, hebben beſchermd en verdedigd. De Hoogleraar TE WATER betuigt, zig niet te kunnen herinneren, ergens ene geſlagtlijst der BOISOTTEN gevonden te hebben. Zie hier 't geen die geleerde en in 's Lands Geſchiedenisſen doorervarene man, daar van heeft opgetekend. De eerſte die zijn E. van dit geſlagt voorgekomen is, was DIDIER BOISOT, die trouwde JOHANNA DE SALOME, en liet na KAREL BOISOT, Requestmeester en Raadsheer in den Geheimen Raad, overleden in *Duitsland* ten jare 1546. HOYNCK VAN PAPENDRECHT, *Anal. Belg.* Part. I. pag. 26. 145, 146. Part. III. pag. 293, 294. *Supplement aux Trophées de Brabant de* BUTKENS. Tom. I. pag. 108. 174. Hij verwekte bij MARIA DE TASSIS, een' zoon, ook KAREL BOISOT geheten, die zitting hadt in den Raad van Staat, en in den Geheimen Raad, zedert het jaar 1579. *Suppl. aux Troph. de Brab.* Tom. I. p. 276. De Heer TE WATER, zegt verder, te gisſen, dat eerstgemelde KAREL geweest zij een broeder van PIETER BOISOT, Ridder, Heer van *Roun*, *Buiſingen*, *Eijſinge*, *Tourneppe* en *Dorpe*; drie van welke heerlijkheden hij, in 't jaar 1534, bij koop verkreeg van LOUP D'ITTRE. CARPENTIER, *Hiſt. Geneal. des Païs-Bas.* Part. III.

pag.

pag. 710. Hij bekleedde de aanzienlijkſte ambten; en was Raad en Rekenmeester te *Bruſſel*, nadehand Theſaurier Generaal van de Finantien, mitsgaders Theſaurier van de orden der Vliesridderen. *Suppl. aux Troph. de Brab.* Tom. I. p. 201. 206. CHRISTIN. *Jur. Heroic.* Part. I. p. 503. Part. II. p. 164. Hij hadt in huwelijk LOUISE VAN TISNACQ, zuster van KAREL VAN TISNACQ, welke haren man, in 't jaar 1561 geſtorven, omtrent agt jaren overleefde. Zij nam het vonnis over haren oudſten zoon geveld, zo ter harte, dat het haar den dood verhaastte, gelijk VIGLIUS AB AYTA ſchrijft, *epist. LV. ad Hopperum*, p. 470. Zij liggen begraven in de kerke van *Huiſſingen*, met dit graffchrift: *Cy gist Meſſire* PIERRE BOISOT, *Chevalier, Seigneur de Roun, de Huyſſinghen, Buyſſingen, Eyſſinge, Dorpe, & Treſorier de l'ordre & des Finances du Roij, qui trépaſsa le* 28 *octobre* 1561. *et Dame* LOYSE DE TISNAC *ſa femme, qui trépaſsa le* 29 *de mars* 1569. *Stil. Rom.* Men zie *la Toiſon d'or, ou Recueil des Statuts & Ordonnances du noble Ordre de la Toiſon d'Or*, p. 109. Zijne zuster, MARIA BOISOT, was gehuwd met AREND DE JEUDE, Here van *Hardinxveld*. PIETER BOISOT verwekte verſcheiden kinderen, als 1. KAREL. 2. LODEWYK, twee hoogberoemde broeders, waar van ſtraks nader. 3. JENNE, eerst getrouwd met FILIPS COBEL, lid van den Geheimen Raad te *Bruſſel*, en daar na met DAVID VAN VALKENSTEIN. Zie VAN LEEUWEN, *Batav. illuſtr.* bl. 936. 4. Ene dogter die ten man hadt LEONARD MICAUT, aan wien zij, in 't jaar 1557, enige heerlijkheden van haren vader ten huwelijke medebragt, volgens LE CARPENTIER, *Hiſt. Geneal.* Part. III. p. 710, 711. 5. KATRYNA, getrouwd met KAREL VAN TISNACQ. 6. JULIANA BOISOT, die waarſchijnlijk ook zijne dogter was; deze hadt in huwelijk JAKOB TAYE, Here van *Coeijcke*, Burgemeester te *Bruſſel*, in de jaren 1575, 1579 en 1585. *Nobil. des Pais-Bas.* Tom. I p. 157. Wijders vindt men ADRIANA VAN BOISOT, dogter van JAN en KATRINA VAN OVERBEEK, welke trouwde FRANS GODIN, Secretaris van den Groten Raad te *Mechelen*, bij LE CARPENTIER, Part. III. p. 621. Van enen Abt KAREL BOISOT, bij FOPPENS gemeld,

ſtraks

ſtraks nader. Dient nog, dat ANNA BOISOT, geweest is de moeder van den *Middelburgſen* Hoogleraar en Predikant WILLEM MOMMA, aan wien men omtrent 100 jaren later, eene jammerlijke vergelding bewees voor alle de grote dienſten, die zijne doorluchtige bloedverwanten, KAREL en LODEWYK VAN BOISOT, aan *Zeeland* gedaan hadden. Zie G. ANSLAER, *in vita* WILHELMI MOMMA, p. 3, 4. —— J. W. TE WATER, *Hiſt. van 't Verbond der Edelen.* II. D. bl. 249, 250. *aant.* (*).

BOISOT (KAREL VAN), oudſte broeder van den *Zeeuwſen* Admiraal LODEWYK VAN BOISOT, waar van hier beneden geſproken wordt, is te *Bruſſel* geboren, uit PIETER BOISOT en LOUISE VAN TISNACQ. Hij werdt door ALVA ingedaagd, en, niet verſchijnende, gebannen uit de *Nederlanden*, als ſchuldig-ſtaande aan geſchonden Majeſteit. Met hem wierdt ook ingedaagd zijne huisvrouw, MARIA DE TONSECA, dogter van ANTHONIS, Ridder uit *Portugal*, welke hertrouwde na den dood van BOISOT, met WILLEM VAN CATS. Gedurende zijne ballingſchap, hieldt BOISOT door brieven verſtand met den Prins VAN ORANJE, die hem in 't jaar 1573, aanſtelde tot Gouverneur van *Vliſſingen*, in plaatze van den Heer VAN BAARLAND. Hij verkreeg groten roem, niet alleen als Krijgsheld, maar ook als Staatsman. Zijn toeleg om *Middelburg*, door overrompeling aan 's Prinſen zijde te brengen, mislukt zijnde, ondernam hij, met beter gevolg, het kasteel *Rammekens*, waar aan den *Naſſauſchen* veel gelegen lag, te belegeren; en de Prins gaf zijn genoegen over het innemen van 't zelve duidelijk te kennen. BOISOT zelve werdt 'er door aangemoedigd, tot meer gewigtige ondernemingen. Het is waarſchijnlijk, dat hij niets zal verzuimd hebben, om *Middelburg* meer en meer te benauwen, tot dat die ſtad zig genoodzaakt zag tot de overgave, waar van hij het verdrag, nevens anderen ondertekende. Gelijk zijn dienst den *Zeeuw* nuttig was, zo tragtte hij ook het belang van *Noordholland* te bevorderen; doch hier ſlaagde hij minder gelukkig. SONOY kon zig met hem

hem niet wel verſtaan, en zijn ontwerp der verſterkinge van *Alkmaar* ging traaglijk voort. De Prins, die zijn wijs beleid toonde, in het uitkiezen van vrienden en gunſtelingen, bediende zig veel van Boisot. Hij zondt hem naar *Engeland*, om aldaar, ten voordele van *Holland* en *Zeeland* te handelen, en beſtelde, dat hij onder de Gemagtigden behoorde, wien belast werdt, ene nieuwe ordonnantie op 't ſtuk van regeringe van *Holland* en *Zeeland* op te ſtellen, die vervolgens ter Staatsvergaderinge, goedgekeurd is; ook was Boisot een der Gemagtigden tot den vredehandel te *Breda*; doch men verzweeg in den lastbrief, voorzigtelijk, dat hij en VAN DORP, Bevelhebbers van ſteden waren. Omtrent ſeptember van 't jaar 1575, ging Boisot naar *Schouwen*, en te gelijk naar zijn' dood. Men hadt aan de *Spaanſe* zijde een ontwerp geſmeed, om een togt door 't water te doen, van *Filipsland*, op *Duiveland* en *Schouwen*. 't Schijnt, dat men iet van dit ſtout voornemen ontdekt hadde; althans, Boisot begaf zig reeds in augustus, naar *Schouwen*, waar zijne tegenwoordigheid bij het leger zo noodzaaklijk was, dat hij naar *Walcheren* niet konde overſteken. De *Spaanſen* waadden door 't water, en kwamen gedeeltelijk op den oever van *Oost-Duiveland*. Zij, die nauwlijks uit het water ontkomen waren, geraakten nu in 't vuur. Boisot, die den vijand wagtte aan den kant van *Zijpe*, en aldaar een klein fort hadt doen maken, was nu geplaatst met tien vaandelen krijgsknegten, agter den dijk, om den vijand te begroeten. Hier werdt hij, door enen van zijn eigen volk, 't zij bij ongeluk of uit moedwil, in zijn' regten arm en oxel zo geſchoten, dat hij ſtraks dood bleef. Men haalde hem egter, uit het midden der vijanden, onder welken hij zig bevondt, en bragt het lijk naar *Walcheren*. Doch dit verlies vervulde de *Staatſen* met ſchrik en verwarringe, en gaf den *Spaanſen* gelegenheid ter voortzettinge van hunne ondernemingen. De vrijheidminnaars betreurden zijn' dood; en 't vaderland verloor een groot ſieraad. ——— E. VAN METEREN, *Ned. Hiſt.* III. B. bl. 54. 66. IV. B. bl. 90. 's GRAVEZANDE, *Eeuwged. der Midd. Vrijheid*, bl. 330–344. 405–417. WAG., *Vad.*

Vad. Hiſt. VI. D. bl. 439. VII. D. bl. 16. 29. 72. J. W. TE WATER, *Hiſt. van 't Verb.* &c. II. D. bl. 248--255.

BOISOT (KAREL VAN), zeer waarſchijnlijk een bloedverwant van de vorigen, is te *Bruſſel* geboren, en eerst geweest reguliere Kanunnik in het *Groene Dal* nabij *Bruſſel*, vervolgens in 1608 door den Aartshertog ALBERT benoemd, tot Abt in het klooster *Sonnebeek*, onder het regtsgebied van *Ipcren*. Hij ſtierf den 27 augustus 1636, en heeft in druk uitgegeven: *Ordinationes & ſtatuta ad Regulam S. Augustini, pro ſui ordinis Religioſis. Col.* 1628. *in*-8*vo.* —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 149.

BOISOT (LODEWYK VAN), jongſte zoon van PIETER VAN BOISOT en LOUISE DE TISNACQ, is te *Bruſſel* geboren, en het is zeer vermoedelijk, dat hij onder de verbonden Edelen heeft behoort: doch doordien op enige naamlijsten derzelven alleen BOISOT ſtaat, blijft het onzeker, of daar gezien worde op LODEWYK, of op zijnen broeder KAREL; welke onzekerheid door het verzwijgen van den voornaam omtrent dit edel paar broeders, meermalen plaats vindt. Wat hier ook van mag zijn, zeker is het, dat hij ijverig de zaak van de Bondgenoten was toegedaan, en zijne grote verdienſten hem overwaardig maakten, om na den dood van BOUDEWYN EWOUTZ tot Admiraal van *Zeeland* verheven te worden, ook heeft hij het vaderland in deze hoedanigheid in den beginne der droevige *Nederlandſe* beroertens uitmuntende dienſten bewezen. De ſtad *Middelburg* in den jare 1573, door Prins WILLEM DEN I. belegerd, en tot den uiterſten nood gebragt zijnde, poogde LOUIS DE REQUESENS, die ſtad door alle mooglijke middelen te ontzetten. Ten dien einde rustte hij ene ſterke vloot uit, waar mede hij in den beginne des jaars 1574 voor *Rammekens* tusſen de belegerde ſtad en *Vliſſingen* gelegen, aankwam. BOISOT daar van verwittigd, beſloot, ſchoon op verre na zo ſterk niet als de *Spaanſen*, hen aan te tasten. Ten zelven tijd liet hem Prins WILLEM weten, dat hij zonder tijdverzuim vier ſchepen van zijne vloot moest zenden, om die van *Antwerpen*

zo veel te beter te kunnen beteugelen. Borsot durfde dit niet wel weigeren, maar hieldt zig ook verzekert, dat hij dus verzwakt zijnde, buiten ſtaat zou wezen, om met hoop van een goeden uitſlag, iets tegens de *Spaanſe* vloot te kunnen ondernemen. Hij beſloot dus zijne eerst bepaalde onderneming werkſtellig te maken, en vervolgens om het verlangen van den Prinſe te voldoen. Hij ſteevende dan op de *Spaanſen* regtſtreeks aan, en ontmoette hen bij de *St. Joris-hoek* aan het *Ledijſche* gat. Requesens ſtondt met zijn hofgezin op den dijk van *Sclakerlo*, om het gevegt te aanſchouwen. Schoon het niet lang duurde, was het egter zeer hevig, en het viel allergelukkigst voor de *Staatſen* uit, want de *Zeeuwen* die zo wel als Lam. Admiraal aan de dapperheid van leeuwen niets toegaven, veroverden tien *Spaanſe* ſchepen, waar van het grootſte, namelijk dat van den *Spaanſen* Admiraal verbrandde; van de overige negen, werden 'er vier te *Vliſſingen* en vijf te *Kampvere* opgebragt; doch Borsot hadt het ongeluk, dat hem gedurende 't gevegt, het ene oog wierdt uitgeſchoten. *Middelburg* ging na deze overwinninge, benevens *Arnemuiden*, aan den Prinſe over, benevens het gehele eiland *Walchéren*, ja gants *Zeeland* wierdt van de *Spanjaarts* verlost. Groten dienst deedt Borsot kort daar na de ſtad *Leijden*, in hare vermaarde tweede belegering door de *Spanjaarden*. Deze ongelukkige ſtad was tot het uiterſte gebragt, vele inwoners hadden in zeven weken geen brood geproefd: de aanzienlijkſten aten 't paardenvlees zo graag, als te voren of naderhand 't ſchapenvlees; 't gemeen behielp zig met gekapte huiden. Honden- en kattenvlees was lekkernij; vellen van droge ſchol, weggeworpen' beenderen, wèrden van de misthopen opgezogt, gekauwd en uitgezogen; 't geronnen bloed, uit de goten geſchept en ingeſlikt; koolsbladeren, bladeren van velerlei vrugt- en andere bomen, op meer dan ene wijze bereid en gegeten; in een woord, de ellende en kommer was ten top geſtegen. Het was in dezen benarden toeſtand, dat 'er geen ander middel overbleef om deze rampſpoedige ſtedelingen te hulp te komen, dan door het graven der ſluizen en doorſteken der dijken, om met galeijen

en

en ſchuiten over het ondergelopene land de ſtad te naderen; zulks werdt gelukkig onder het beleid van den Admiraal Boisot uitgevoerd, en de *Spanjaarden* daar door genoodzaakt het beleg op te breken. De Admiraal kwam met zijne vloot op zondag den 3 october 1574, 's morgens om agt uren, ter ſtad invaren. De vreugd op deze aankomst, was onbeſchrijvelijk en uitbundig; men overwelfde bijna de vaart met uitſtrekken van ſchouderen, armen en handen tot het bereiken, vangen en grabbelen, van de hen toegeſtokene of geworpene eetwaren; men drong ja ſprong in 't water, om te nader aan de voorraadſchepen te zijn; de ſtraten waren geſtopt en overkropt, doch allen kelen geopend tot het uiten der vreugdegalmen, die in de kerke door de ſamengeklepte ingezetenen en Regeerders met God voor hunne al- en ongemene verlosſing te danken, verdubbeld wierden. Boisot en de andere Opperhoofden der verlosſeren, wierden zo door de Staten van *Holland* als ſtads wegen, beſchonken met gouden ketenen en gedenkpenningen, op welke het ontzet van *Leijden* ſtondt afgebeeld. Op een ongelukkige wijze kwam deze grote zeeheld in 't jaar 1576 om 't leven, wanneer hij door de Staten en Prins Willem gezonden was om *Zierikzee*, door de *Spanjaarden* zedert october 1575 belegerd, te ontzetten. Hij hadt nevens den Grave van Hohenlo, door verſcheidene middelen meer dan eens gezogt, de belegerde ſtad van mondkost, waar van ze gebrek hadt, te voorzien, maar nimmer daar in kunnen ſlagen. Een nieuwe poging ſtelden zij ten dien einde te werk, op den 12 junij 1576 met een grote hulk, ruim van geſchut voorzien, en bemand met 5 a 600 ſoldaten en matroſen, aan wiens hoofd de Admiraal Boisot zig zelven bevond. Dit vaartuig tragtte men aan den dijk te *Borndam* te brengen, ten einde den vijand daar mede, als van ene ſchansſe, af te weren, om daar door zijn geſchut te doen zwijgen, en door dat middel de ſtad van leeftogt te voorzien. Maar doordien het ſchip bij leeg water op den grond vast raakte, borst het door zijn eigen zwaarte en de veelvuldige ſchoten, die 'er de *Spanjaarden* op deden, van een. Het water weder aan 't wasſen rakende, wierdt

het egter van zijne geledene ſchade zo veel doenlijk herſteld zijnde, op nieuw vlot; doch toen kreeg het door de *Spanjaarden* twee ſchoten onder water, waar door het ten enemalen zonk, en weinig minder als 300 menſchen verdronken, waar onder de Admiraal zelv was, die dus op ene ongelukkige wijze zijn heldhaftige loopbane eindigde, en den 15 junij 1576 in de golven ſmoorde. —— J. STRADA, *de Bello Belg. Decad.* I. p. 381. MEURSII, *Athen. Bat.* p. 63. BOR, VAN METEREN, HOOFT. WAGEN., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 460. 492--494. J. W. TE WATER, *Hiſt. van 't Verb.* I. D. bl. 261--263. *Levens van voorn. Mannen &c.* VII. D. bl. 228.

BOISSCHOT (KAREL VAN), van *Bruſſel* geboortig, is geweest Monnik van de orden der Heremijten van *St. Augustijn*, hij is Prior geweest van verſcheidene kloosters, en een welbeſpraakt en zoetvloeijend Prediker. Hij was benoemd tot Opperſte van de Abtdije der 1eguliere Kanunnikken te *Eekhout* bij *Brugge*, doch de dood, die hem den 18 maart 1641, in den ouderdom van 68 jaar in zijne geboorteſtad wegrukte, belette hem van die waardigheid bezit te nemen. Hij heeft in druk uitgegeven: *Ordinationes ſeu Ceremonias Ordinis Augustiani. Lovan.* 1639. *in* 8vo. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 149.

BOISSENS (KORNELIS), geboren te *Enkluizen*, was een buitengemeen konſtig Schrijver en treffelijk Plaatſnijder; ongemeen ſchoon was zijn ſchrift, en ſtout de trekken en figuren die hij met zijne pen wist uit te voeren. De geleerde JOH. IZAAK PONTANUS, heeft deze latijnſe digtregels onder zijne afbeelding geplaatst:

Aſpice quàm ſimili ſe pinxit imagine BOISSENS,
Cui penna & cælo eſt ingenioſa manus.
Mirabar faciles, ubi libera linea ductus,
Nunc magè felices miror in ære notas;
Mirabar varios hominum depingier actus,
Nunc etiam artifici vivere verba ſtylo.

Mas-

Maſte viris Enchuſa, illo tibi gloria clauſa
Purget ab Eoo, purget ab Heſperiis,
At tu parce aurem vates lacerare Batavam,
Quæ ſtupeas, præſtat ecce Batava manus.

BOISSENS heeft een Exemplaarboek van voorſchriften uitgegeven, tot dienst van de jeugd door hem zelven in plaat gegneden, dat zeer fraij is. —— J. J. PONTANI, *Poëmata.* Lib. IV. p. 103, 104. G. BRANDT, *Hiſt. van Enkhuizen*, bl. 319.

BOKELMAN (HENDRIK), is geweest Predikant in den *Ham* in het graavſchap *Mark;* behalven in de godgeleerdheid, was hij ook buitengemeen ervaren in de latijnſe, griekſe, hebreeuwſe en ſiriſe talen, daarbij was hij een ervaren wiskonſtenaar, en zoetvloeijend digter, uitwijzens zijne Mengeldigten bij voorvallende gelegenheden vervaardigd. Den 19 meij 1603 kwam hij in grote aanmerking als Kerklernar te *Deventer;* doch die beroeping liep in 't riet, door de onenigheden die 'er deswegens tusſen de Magiſtraat en den Kerkenraad in die ſtad ontſtonden. Hij liet twee wakkere zonen na, PATROCLUS en KAREL. —— J. REVII, *Daventria illuſtr.* Lib. V. p. 565. *ſqq.*

BOKELMAN (PATROCLUS), oudſte zoon van HENDRIK bovengemeld, ſchreef zig veeltijds BIBLIANDER, 't geen in de griekſe taal 't zelvde als zijn voornaam betekend. Zijne ſchool- en akademie-letteroeffeningen volëindigd hebbende, wierd hij Predikant te *Wije* of *Wijhe*, een dorp in het kwartier van *Zuidland*, tusſen de ſteden *Deventer* en *Zwol* gelegen; van hier naar *Wulfraat* in het hertogdom *Berg* gelegen, beroepen zijnde, wierdt zijn jonger broeder KAREL in zijn plaats te *Wijhe* beroepen, en na dezen, deszelvs zoon DANIEL BOKELMAN PATROCLUS, was een zeer geleerd man; hij bezat een waarëligen geest, vlug vernuft en fijn oirdeel; daarbij was hij in verſcheirlelije wetenſchappen en lighaamsoeffeningen bedreven; hij ſchilderde aardig, was een kender en beoeffenaar van de muzijk, verſtond de manegie en reed vlug te paard; voeg hier nog bij de digtkunde, daar hij zeer verre in gevorderd was, blijkens zijne uitgegeven latijnſe digtwerken, die onder de vol-

gende tijtels het licht zien: 1. *Paraphraſis poëtica Pſalmi Davidis CL. &c. acc. Threnodia in præmaturum obitum* ERNESTI, *Marchionis Brandenb. &c. Duſſeld.* 1614. 2. *Triumphus Groninganus. Fran.* 1614. Ook heeft men van hem in 't hoogduits ene *Uitlegging van Geneſis* III. *vſ.* 15. te *Duſſeldorp* bij BERNARD BUSIUS in 1616 gedrukt. De geleerde REVIUS getuigd ook in zijne *Daventria illuſtrata*, dat onder hem nog een goed getal ongedrukte digtwerkjes van BOKELMAN berusten, waar onder uitſtaken, zijn *Papomachia ad* SIBR. LUBBERTUM, en ene *Elegia ad* JANUM DOUZAM. —— J. REVII, *Dav. ut ſupra.*

BOKELSZOON (JAN), naar zijne geboorteplaats ook JAN VAN LEYDEN genaamd, was een dier befaamde geestdrijvers of bedriegers, die zig *Herdoopers* noemden, en welke, lang vóór het midden der zestiende eeuwe, in de *Nederlanden* en elders, vele ſchrikbarende ongeregeldheden pleegden. Te *Munſter* was, ten dezen tijde, de hervorming ingevoerd. Een aantal van heethoofdige Dwepers hadt die ſtad uitgezien, om 'er hunnen zetel te vestigen. JAN BOKELSZOON wierdt, nevens anderen, in ſeptember van het jaar 1533, derwaarts gezonden. Welhaast kregen zij een talrijken aanhang, van lieden van allerlei ſlag, meest uit de heffe des volks, die niets te verliezen hadden. Van voornemens om zig van de ſtad meester te maken, jaagden zij de zulken, die 't met hun niet eens waren, enen doodſchrik aan, met een oproerig gejuil langs de ſtraten: *Maakt u van hier, gij Godloozen, 't en zij gij allen te zamen wilt uitgeroeid worden: want allen, die zig weigeren te laten dopen, zal men doodſlaan.* BOKELSZOON bevondt zig mede aan het hoofd dier oproerkraaiers, die zig, welhaast, van de ſtad meester maakten. Thans begon hij nog meer de blijken te vertonen van, zal ik het dweepzugt of razernije noemen. Niet hoger dan den ouderdom van ſlegts 24 jaren bereikt hebbende, bevondt hij zig dus nog in 't vuur zijner jeugd. Volgens 't getuigenis van CORVINUS, die hem meermalen heeft geſproken, was hij geenzins misdeeld van verſtand; van welſprekendheid hadt hij, nog kleermaker zijnde te *Leijden*, dikmaals blij-

ken

ken gegeven, gedurende zijne verkering met de Rederijkers, welke hij, van tijd tot tijd, een tooneelſtuk hielp uitvoeren. Gaarne plagt hij toen voor Koning te ſpelen. Het jokken van dien tijd deedt hij nu, allengskens, in ernst verkeren. Eer hij daar toe kwam, gedroeg hij zig als een volkomen dolleman, als een verſmader van kuisheid en betamelijkheid. Voorgevende, met den Geest van God begaafd te zijn, liep hij moedernaakt langs de ſtraaten, onder het roepen *dat de Koning in Zion gekomen was.* Openlijk begon hij de veelwijverij te drijven, en nam drie vrouwen tevens. Daar na wendde hij voor, van boven bevel te hebben ontvangen, tot het aanſtellen van twaalf Regters in *Israël.* Om den moed te benemen aan degenen, die beſtaan zouden zijn gezag te loochenen, ſtelde hij enen ſcherpregter aan, om hen met den dood te ſtraffen; wel vijftig wierden het ſlagtoffer van dat beſtaan. Niet lang bleven de Regters in 't bewind; want geholpen door zekeren Goudſmid, JAN DUIZENDSCHOON, die voorgaf, last van den hemel te hebben ontvangen om JAN VAN LEYDEN tot Koning aan te ſtellen, zette hij de Regters af, en aanvaardde den tijtel van Koning van dit *nieuw Jeruzalem.* Nevens dien tijtel, matigde hij zig het gezag en de uitwendige tekens aan; voorts ſtelde hij twee Burgemeesters en 21 Raaden aan, en droeg eene kroon en *Diadema*, 't gewone hoofdverciersel der *Oosterſe* Vorſten. Gedurende zijn verblijf onder de *Leijdſe* Rederijkers een denkbeeld gekregen hebbende van de pragt der *Oosterſe* Vorſten, bootſte hij thans hunne praal na; want wanneer hij te paard door de ſtad reedt, hadt hij de voeten getooid met gouden ſporen, en verzelden hem, nevens den overigen ſtoet, twee knegts; de een droeg het Oude Testament, de ander een zwaard; al wie voor den voorbijrijdenden Koning niet op de knieën viel, moest zijn verzuim van eerebetoninge, op ſtaanden voet, met den dood boeten. Even ook als de wellustige Vorſten in het *Oosten*, nam hij, na de bovengemelden, nog verſcheiden vrouwen, ja tot veertien of vijftien in getal. Uit het zelvde beginzel voerde eene van deze, bij uitdeelendheid, den naam van *Koninginne*, en droeg mede een gouden

kroon op het hoofd. Deze was ene jonge en ſchone vrouw, een Brouwers dogter van *Haarlem*, en weduwe van MATHYSZOON, een der dwepers, weleer Bakker in de ſtraks genoemde ſtad. Behalven zijne willekeurige overheerſching over alle zijne onderdanen, niemand van welke het hart hadt om zig over hem te beklagen, zogt hij ook de *Oosterſe* dwingelanden te evenaaren, in het voeren van volſtrekt gezag over zijne vrouwen. Eene derzelve, die het beſtondt zijne handelwijzen af te keuren, onthalsde hij, in 't openbaar, met eigen handen. Om te toonen, dat zijn rijksgebied niet aan *Munſter* was bepaald, zondt hij enigen naar buiten, heel tot in *Holland* en *Friesland*, om 'er zijn gezag te ſtaven; zelv benoemde hij enen JAKOB VAN KAMPEN, tot Biſchop van *Amſteldam*.

Een koningrijk, intuſſen, dus ſlegt gevestigd, kon van geen langen duur zijn. De Biſchop van *Munſter* ſloeg het beleg om de ſtad, en maakte 'er zig, bij verraſſing meester van, in den nagt van den 23 junij 1535. JAN VAN LEYDEN, den overval te laat gewaar wordende, bragt wel enig volk in de wapenen, doch moest, eerlang, kamp geven. Hij viel in 's Biſchops handen, welke, na hem ten ſchouwſpel door het omliggende land gevoerd te hebben, op het ſlot *Bevergerne* in ſcherpe gevangenis liet zetten. Hier bezogt en ſprak hem, van tijd tot tijd, de bovengemelde CORVINUS, een Luthers Predikant, die zedert, van het voorgevallene te *Munſter*, een uitvoerig verhaal in 't licht gaf. In dit verhaal vinden wij tevens een verſlag van JAN VAN LEYDEN's bijzondere leerbegrippen. Volgens 's mans opgave, kwamen dezelve, hoofdzakelijk, hier op neder: „ Het duizendjarig Rijk moest in enen „ eigenlijken zin worden verſtaan. Wanneer de Overheid „ iets geboodt, ſtrijdig met de lere van CHRISTUS, mogt men „ haar wederſtaan. De doop mogt aan geene andere dan vol„ wasſenen worden toegediend. Wegens de Regtvaardigma„ king, hadt hij 't gevoelen der Roomsgezinden aangenomen. „ Het lighaam van CHRISTUS was niet genomen uit dat van „ MARIA, maar door hetzelve gegaan, even als de zonneſtra„ len door het glas. De veelwijverij, hoewel door de burger-

„ lijke

lijke wet verboden, hieldt hij in haar zelve voor geoirlofd." Meer dan zes maanden duurde zijne gevangenis. Na dat men hem den dood hadt aangezeid, gevraagd zijnde, of hij enen Priester begeerde, betuigde hij, in zijn uiterſte zig gaarne van verſtandigen raad te willen bedienen. Aan 's Biſchops Kapellaan beleedt hij, met de blijkbaarſte aandoeningen van berouw, *tienmalen den dood verdiend te hebben, indien hij tien levens hadt te verliezen.* Op een anderen tijd, egter, zeide hij, *wel tegen de wereldlijke Overheid, maar niet tegen* GOD *gezondigd te hebben.* Op den 23 januarij 1536, ruim het 25ſte zijns ouderdoms, wierdt in de ſtad *Munſter* zijn doodvonnis volvoerd. Het hieldt in, dat hem 't vleesch, met gloeiende tangen, uit het lichaam genepen, hij voorts met een dagge doorſtoken, en eindelijk het lijk aan, den *St. Lambertstoren*, benevens dat van KNIPPERDOLLING en KREGTING, in ijzeren korven ten toon gehangen zoude worden. —— A. CORVINUS, *de Monaſt. Obſid. in Collect.* S. SCHARDII, p. 315--319. *Anonym. Chron. Monaſt.* p. 154, 155. L. HORTENS., *de Anababt.* p. 313. *Epiſt.* FRANCISCI *Monaſt. Epiſc. ad* PAULUM III, *in* MIRÆI, *Opera Diplom.* Tom. I. p. 607--609. G. BRANDT, *Hiſt. der Reform.* I. D. bl. 111--123. WAGEN., *Vad. Hiſt.* V. D. bl. 71--73. 77--80. 84. 87.

BOKKELMAN (JOHAN FRED.), zie BOECKELMAN.

BOKKEMA (RIENCK), een *Fries* van geboorte, is een man van groot aanzien geweest, en alom beroemd wegens zijne dapperheid in den krijg; om welke reden ook, de Koning van *Engeland* hem tot Ridder ſloeg, toen hij met hem tegens de *Turken* trok. RIENCK was een zoon van BOKKE DOEDINGA, en hij nam ter vrouwe BOT, de dogter van FECKE SICKINGA, te *Donjum*, daar hij ene dogter bij teelde HIS genaamd, ſtervende zijne vrouw in 1386. Op den 3 februarij van het volgende jaar, toog hij naar *Jeruſalem*, en kwam van daar den 14 december te rug. In 't jaar 1390 reisde hij met Hertog WILLEM VAN GELDER, naar *Lithauwen*, en was tegenswoordig bij de belegering van het ſlot *Gaerde*. In 1398 ſtelde hem Hertog ALBREGT VAN BEYEREN aan, tot Bailjuw van

Wimbritzeradeel, toen *Wagenbruggerdeel* genaamd, *Gaasterland* en *Doniewarftal*, welk ambt hij bij den opftand verloor, wordende zelvs met den Hertog den lande uitgedreven, en zijn huis *Radenburg* genaamd, ftaande in de burgftraat te *Sneek*, ten eenemale vernield. Met den aanvang des beftands, in 1401, kwam hij in *Friesland* te rug, landde te *Stavoren*, en wierdt op ligtmisdag van 't jaar 1402, van daar door de *Snekers* afgehaald, en naar hunne ftad gevoerd. In dit zelvde jaar gaf hij zijne dogter His ten wijve aan AGGE HARINXMA van *Heegh*, door welk huwelijk AGGE de heerfchappij van *Sneek* verkreeg, na dat RIENCK in 't klooster was gegaan. AGGE verwekte in 't jaar 1403 bij haar een zoon, BOCKE HARINXMA genaamd, daar het geflagt van HARINXMA van *Sneek* uit gefproten is; ook een dogter, die den naam droeg van HYLK, en aan GERROLDT HEREMA te *Tzum* is gehuwd geweest. RIENCK BOKKEMA was een vroom en deugdzaam man, ingevolge de toen ter tijd heerfchende begrippen, zo dat hij voornam een klooster te ftigten van reguliere Kanunnikken, naar den regel van *St. Augustijn*, doordien deze orden te *Winfum* bij *Zwolle*, in dat tijdvak in grote naam was, wegens het deugdzaam leven van derzelver bewoonders. Hier toe verwierf hij hulp van goede vrome menfchen, en hij ftigtte in 1406, het klooster *Thabor* in *Isbrechtumer-Henrick*, op zijn eigen erf en goederen. De plaats was eerst genoemd *Abord*, begrijpende RIENCKS huis met nog enige andere huizen; maar de Bisfchop hetzelve wijende, noemde het *Thabor*. In 1410 wierdt hij aldaar Monnik, en fchoon hij niet tot Priester geordent werdt, om dat hij in den oorlog te veel bloed vergoten hadt, droeg hij egter 26 jaren lang het kleed van die orden, ftervende in 1436 in een hoog gevorderden ouderdom. ——— C. SCHOTANUS, *Gefch. van Friesland*, VII. B. bl. 228, 229.

BOKKENBERG, zie BOCKENBERG.

BOKSHOORN (JOSEF), Konstfchilder, is geboren in *'s Hage*, doch trok nog zeer jong zijnde in 1670, naar *Londen*, daar hij tot zijn dood toe is verbleven, zo dat hij beter in

in die uitgebreide ſtad en in *Engeland* bekend was, dan in zijne geboorteplaats en de *Vereenigde Nederlanden*. Hij was een braaf Schilder, en muntte inzonderheid uit, in het kopiëeren van Sir PIETER LELYS portraitten; welke konsttafereelen hij zo aardig wist na te volgen, dat zelvs toen ter tijd vele konstminnaars, 'er geen onderſcheid in wisten te ontdekken. Dan BOKSHOORN liet het hier niet bij ſteken, hij nam hoger vlugt, en volgde insgelijks de behandeling van den groten meester ANTHONY VAN DYK zo ijverig na, dat hij hem genoegzaam evenaarde; ten getuige hier van ſtrekt, dat Mijlord BOCKINGHAM in 1704, een konterfeitzel bezat, gekopiëert bij dien vernuftigen *Hagenaar* naar den Ridder VAN DYK, zijnde het afbeeldzel van den Graav VAN STRAFFORD, zo uitmuntend, zo heerlijk nagevolgd, dat het genoegzaam niet voor het oirſpronkelijke behoefde onder te doen. BOKSHOORN zou het zeer verre gebragt hebben, want hij paarde bij zijne bekwaamheid ene vlijtige werkzaamheid, zo niet de dood hem in den weinig gevorderden ouderdom van 36 jaren hadt weggerukt. Hij is te *Londen* in de *St. Martens* kerk begraven. —— J. C. WEYERMAN, *Leven der Konſtſchilders*. IV. D. bl. 305, 306.

BOL (FERDINAND), Konſtſchilder, is te *Dordrecht* geboren, in 't voorſte gedeelte van de XVIIde eeuw, doch te *Amſteldam* opgevoed, doordien hij twee of drie jaren oud zijnde, na deze grote wereldſtad wierdt gebragt. Tot redensgebruik geraakt, kreeg hij groten trek tot de ſchilderkonst, en hij oeffende zig daar in met de grootſte vlijt, onder den beroemden REMBRANT. De natuur en de fortuin waren hem beiden gunſtig; dus hij een groten roem en veel geld, tot dienst van zijn ouden dag overgewonnen hadt; want hij ſtierf in 1681 in een ver gevorderden ouderdom.

Behalven een groot aantal portraitten, die ongemeen natuurlijk en kragtig geſchilderd zijn, ziet men ook een menigte van zijne roemwaarde konſtſtukken, zo in Godshuizen als anderzins te *Amſteldam*, welke zijn roem wel zullen doen voortduren. Inzonderheid munt van hem uit, een der twee ſchoor-

ſteen-

ſteenſtukken in Burgemeesters-kamer op het raadhuis te *Amſteldam*: het vertoont FABRICIUS in 't leger van PYRRHUS, die hem vrugteloos, door geſchenken, of door 't gebriesch enes olijfants in zijnen pligt zoekt te doen wankelen. Onder 't ſtuk leest men dit vaers van VONDEL:

FABRICIUS houdt ſtant in PYRRHUS legertenten.
Het gout verzet hem niet, door ſchandelijcke zucht,
Noch elefants gebriesch en felle dreigementen.
Zoo zwicht geen man van ſtaet voor gaven, noch gerucht.

Verſcheidene andere allerſchoonſte ſtukken zijn 'er van hem op 't *Amſteldamſe* raadhuis: als een op de Raadkamer, boven den ſchoorſteen, waar in verbeeld ſtaat de verkiezing der oudſten in *Israël*, om neffens JETHRO, den ſchoonvader van MOSES, het volk te rigten. En in der Schepenen-kamer, daar MOSES de Wet in ſtenen tafe'en op *Sinaï* ontvangen hebbende, afbrengt, en die het volk voorhoudt, daar dit vaers insgelijks van VONDEL op ziet.

Hebreeuſche MOSES heeft de Wet van GODT ontfangen,
Waar mede hij naar 't volk van boven wederkeert:
Dat hem eerbiedig groet, en welkomt met verlangen.
De vrije Staat luikt op, als 't volk de wetten eert.

In het door de vlammen verteerde ſchoon Admiraliteits of Lands Magazijn op den zuidwesterhoek van *Kattenburg*, praalde in een der vertrekken boven de deur, een uitmuntend tafereel van dezen meester; het verbeeldde 's Lands hoge Regering, in de gedaante ener aanzienlijke vrouwe, den ſtaf van bevel aan enen zee-overſte toereikende. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwb.* I. D. bl. 301--303. WAG., *Beſchrijv. van Amſt.* VII. St. bl. 56. 64. 270. 445.

BOL (HANS), Konſtſchilder, uit een deftig geſlagt afkomſtig, wierdt te *Mechelen* geboren den 16 december 1534. De ouderdom van 14 jaren bereikt hebbende, wierdt hij bij een Schilder in zijn vaderſtad beſteld om de konſt te leren. Hij

verbleef bij dezen zijnen meester, die een groot brekeboen was, twee jaren; na verloop van welke hij een *Duitſe* reize in 't hoofd hebbende, zig naar *Heidelberg* begaf. Zig hier twee andere jaren geoeffend hebbende, keerde hij te rug naar *Mechelen*, daar hij zijn vast verblijf verkoos; voortaan op zijn eigen wieken drijvende, zonder enig verder onderwijs van meester of voorganger te genieten, alleen bij zig zelven, uitvindende verſcheidene ordonnantien van landſchappen en andere onderwerpen. Hij ſchilderde zeer vrolijk, bevallig en zuiver met waterverw op doek, in acht nemende een goede handeling, en een vaste en fikſe manier in het aanleggen en opmaken zijner werken; ook waren zijne ſchilderſtukken bij de kooplieden gewild, en werden wel betaald.

Bij de jammerlijke plundering van *Mechelen* in 1572, toen die ſtad door 't tomeloze krijgsvolk overrompeld werdt, kwam onze HANS beroofd en berooid te *Antwerpen*, en werdt daar, door een konstminnaar van *Belle* in *Flaanderen*, ANTHONI COUVREUR genaamd, zo wel ontvangen, en op nieuw uitgedost uit achting voor zijne konst, dat hem niets ontbrak. Onder andere konſtſtukken, gedurende zijn verblijf te *Antwerpen* vervaardigd, was een boek met allerhande ſoorten van gedierte, viſſen en gevogelte naar 't leven en met de kleuren afgetekend, overwaardig om gezien te worden. Daar zijnde begon hij 't doekſchilderen geheel ter zijde te ſtellen, om dat men zijne doeken kogt, namaakte en voor eigen werk uitgaf, waarom hij zig voortaan toelei op landſchappen en hiſtorien in *miniatuur*, zeggende, *laat ze nu op den duim fluiten, en mij dit eens nadoen.*

In 1584 vertrok hij van *Antwerpen*, om de aanſtaande beroerte en bittere gevolgen van den oorlog, geſlagen vijandinne van de konst; hij kwam te *Bergenopzoom*, van daar te *Dordrecht*, waar hij omtrent twee jaren woonde, vervolgens begaf hij zig naar *Delft*, en eindelijk naar 't bloeijende *Amſteldam*, daar hij verſcheidene ſchone tekeningen in *miniatuur* heeft gemaakt, onder anderen, die zelve ſtad naar 't leven afgemaald, van den *Tkant* met hare ſchepen te zien, ook van

de

de landzijde met gezigten van enige dorpen: hier mede won hij zeer veel geld. Eene menigte prenten ziet men in druk naar zijne tekeningen en vindingen uitgevoerd; ook hadt hij zelvs liefhebberij voor de graveerkonst, want hij heeft fraai in 't koper geëtst op eene tekenachtige manier, zo landschappen met boeren-kermissen, als bruiloften enz., die bij de liefhebbers met grote achting bewaard worden. Hij stierf te *Amsteldam*, den 20 november 1593, in den ouderdom van 59 jaren. Zijn afbeeldzel is op de wijze van een graffieraad in 't koper gebragt, door GOLTZIUS, ook gaat 'er nog een ander portrait van hem uit, waar onder dit vierregelig latijns vaers wordt gelezen.

Pictorum sedes dedit hunc Mechlinia BOLLUM,
Arte, nitore urbes quæ superat reliquas.
Rura, lacus, aqueo quamvis sint culta colore,
Non tamen hæc abeunt more fluentis aquæ.

HANS BOL heeft maar eene vrouw gehadt, met welke hij zig in den egt begaf terwijl zij weduwe was, doch verwekte geene kinderen bij haar; dan zij hadt een voorzoon, met name FRANS BOELS, leerling van onzen BOL, die al een vrij goede hand hadt in het tekenen van landschappen in *miniatuur*; hij overleed weinige jaren na zijn' behuwdvader. Nog hadt BOL tot discipel JAKOB SAVARY, van *Kortrijk* geboortig, die in 't jaar 1602 te *Amsteldam* door de pest wierdt weggerukt, zijnde wel zijn beste leerling geweest, vlijtig, net, opletend en onvermoeid in den arbeid. —— K. v. MANDER, *Leven der Schilders*, I. D. bl. 322–326.

BOLANDUS (PIETER). Deze Schrijver, zegt PAQUOT, is mij niet bekend dan door 't weinige 't welk SIMLER 'er van zegt. Zijn toenaam doet gissen, dat hij van *Bolland* geboortig was, een dorp in het hertogdom van *Limburg*, waar van de beroemde Jesuit BOLLANDUS ook zijnen naam ontleend heeft, schoon hij eigentlijk te *Tirlemont* is geboren. Dit dorp is twee uren ten noordwesten van *Luik* gelegen. PIETER BOLANDUS bloeide in 1485 en in 1495. De opschriften van zijne werken ge-

getuigen, dat de latijnſe digtkonst het voornaamſte vak van zijne letteroefeningen uitmaakte, en dat hij zijne pen inzonderheid aan ernſtige onderwerpen toewijdde, zie hier 't geen hij heeft vervaardigd: 1. *Hymni quidam.* Ik weet niet of dit gedrukt is; even onkundig ben ik ten dezen aanzien omtrent de volgende ſtukken. 2. *Carmen Sapphicum pro* FREDERICO *Imperatore III.* 3. *Carmen in mortem* RODOLPHI AGRICOLÆ. 4. *Epigrammata ex ſententiis* SENECÆ & PLATONIS. 5. *Carmen Sapphicum in B. Virginem.* 6. *Carmen heroïcum in Opus de triplici candore.* En ene menigte anderen die niet uitgedrukt worden. —— SIMLERI, *Epitome Gesneri, edit.* 1555., foliis 145 & 146. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XII. p. 33, 34.

BOLETUS (HUGO), een *Delvenaar* van geboorte, is eerst geweest Prior in de vermaarde Abdij van *Egmond*, en vervolgens bij de Karthuiſers tot *Keppelle* bij *Aldinghen* in *Henegouwen*. Hij leefde omtrent 't jaar 1465, en wordt onder de klaſſe van de Geleerden, gerangſchikt. —— *Beſchrijv. van Delft, in folio.* 1729. bl. 664.

BOLIUS (JAKOB), een geleerd man te *Utrecht* geboren in de XVIde eeuw, is geweest Meester in de vrije konſten en Doktor in de godgeleerdheid. Na dat hij enigen tijd de waardigheid van Kanunnik in de *St. Marij-kerk* te *Utrecht* had waargenomen, werdt hij Paſtoor in de *Buurkerk* aldaar, vervolgens Regent van 't *Hollands* kollegie te *Keulen*, en algemene Vikaris van 't *Utrechtſe* Bisdom. Hij ſtierf in 1631 in zijn geboorteſtad, na een hogen ouderdom bereikt te hebben. —— *Oudh. van Utr.* bl. 294.

BOLLAND (JOHANNES), een geleerde Jeſuit, wierdt den 13 augustus 1596 te *Tirlemont* geboren. Toen hij 16 jaren oud was, begaf hij zig in de Societeit der *Jeſuiten*, en verwierf niet alleen in *Braband*, maar ook in andere landſchappen enen zonderlingen roem; zijne grootſte vermaardheid heeft hij bekomen, door het ſchrijven van de levens der Heiligen. In het begin der XVIIde eeuw, hadt zig namelijk de Jeſuit HERI-

BERT

BERT ROSWEIDUS toegelegd, om de levens der Heiligen in 18 delen te beſchrijven en het licht te doen zien, doch de dood verraste hem, alvorens hij nog het eerſte deel hadt ten einde gewerkt, en niemand wierdt bekwamer dan BOLLAND geoordeelt, om deze uitgebreide taak weder aan te vatten. Dan deze ontwaar wordende dat 'er in 't ſtuk van zijnen voorganger vele gebreken ſchuilden, nam voor om van de meet af aan, het te onderzoeken en te verbeteren; ten dien einde nam hij tot zijn medehelper GODFRIED HENSCHENIUS, die ook een Jeſuit was; zij togen met zo veel ijver aan 't werk, dat 'er reeds in 1643 twee delen van in 't licht kwamen, te *Antwerpen* gedrukt in folio, bevattende de levens der Heiligen, wier nagedagtenis in de maand januarij gevierd wordt. In 1658 volgden in drie delen de levens der Heiligen van februarij, en terwijl hij met de naastvolgenden bezig was, overrompelde hem de dood op den 13 ſeptember 1665; waar op HENSCHENIUS, met behulp van zijnen medebroeder PAPENBROCHIUS, in 1668, de levens der Heiligen van maart in drie delen uitgaf, vervolgende met hun beiden dezen arbeid, ten aanzien van de maanden april en meij; de levens der eerstgenoemde maand in 1675 in drie delen, en der 16 eerſte dagen van meij in 1680, mede in drie delen, door den druk gemeen maakte. De levens der geneh, die in de overige dagen van meij gevierd worden, zijn in 1685 en 1688, door den arbeid der Jeſuiten FRANS BAERTIUS, en KOENRAAD JANINGUS, in drie delen in 't licht gekomen, waar bij nog een zevende ſtuk is gevoegd bevattende de drie laatſte dagen van meij. Voorts heeft BOLLAND nog verſcheidene andere werken in 't licht gegeven, doch meest zonder of onder een onbekenden naam: als 1. *Notitia Galliarum & Belgii ex Actis Sanctorum. Antv.* 1647. *in* 8vo. 2. *Brevem notitiam Italiæ ex Actis Sancti. Ibid.* 1648. *in* 8vo. 3. *Vitam S.* LIBORII *Episcopi, calculo laborantium Patroni. Ib.* 1648. *in* 8vo. Voorts nog een bundel latijnſe gedigten en redevoeringen. De geleerde Franſe Jeſuit RENATUS RAPIN, een beroemd Digter, heeft den lof van BOLLAND in de volgende heldenvaarſen vereeuwigd.

BOL-

BOLLANDUS *ſacrum Faſtis dum ſcriberet annum;*
Mors imperfectum barbara rupit opus.
Mandabat ſcriptis Divos, Divumque labores,
Et quâ quisque olim vénit ad aſtra viâ.
Scriptori Menſis procesſerat unus & alter;
Tertius inceptum cum male ſolvit iter.
Parce tuo BOLLANDE *queri de funere, Faſtis*
His demum ipſe tuis annumerandus eras.

BOLLAND zijne levensbeſchrijving is geplaatst voor het eerſte deel van de levens der Heiligen van de maand maart. —— KÖNIGII, *Bibl. Vet. & Nov. voc.* alwaar hij niet onder den voornaam van JOHANNES, maar onder dien van JAKOBUS voorkoomt. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 584, 585. J. M. GESNERUS, *ad Iſagogen.* Tom. I. p. 345. §. 410. *Catal. Bibl.* BUNAV. Tom. I. Vol. II. p. 1097. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars IV. p. 485.

BOLLAND (SEBASTIAAN), is geboren te *Maastricht*, voor het einde van de XVIde eeuw, doch waarſchijnelijk van oirſprong uit *Bolland*, een dorp in het *Limburgſe* gelegen. Hij wierdt *Recolletten* Monnik in de provintie, genaamd *Neder-Duitsland.* De gewijde ordens aan hem toegedeeld zijnde, belastten hem zijne Opperſten met de zorge, om aan jonge Geestelijken van zijne orden, de wijsbegeerte en de godgeleerdheid te onderwijzen. Hij ſtierf in het klooster te *Antwerpen*, den 13 october 1655; en heeft door den druk gemeen gemaakt. 1. *Hiſtorica, theologica, & moralis Terræ Sanctæ elucidatio; in qua pleraque ad veterem & præſentem ejusdem Terræ Statum ſpectantia, accuraté explicantur: varii errores refelluntur: veritas fideliter exactéque discutitur ac comprobatur. Opus non tantum ad Terram Sanctam proſciſcentibus, ſed etiam S. Scripturæ ſtudioſis, & Divini verbi Præconibus utiliſſimum. Auctore Fr.* FRANÇISCO QUARESMIO, *Laudenſi, Ordinis Minorum Theologo, olim Terræ Sanctæ Præſide, ac Commiſſario Apoſtolico. Cum triplice Indice, & Elencho Concionum. II. Tom. Antv.* 1639. *in folio.* 2. *Sermones aurei Fratris* PETRI AD BOVES, *in Dominicas & Feſta per annum. Antv.* 1643. *in folio.* —— WADDINGI. *Scriptores*

Ordinis Minorum, p. 133. 314, 315. Du Boulay, *Hiſtor. Univerſit. Paris.* V, 120. Paquot, *Mem. litter.* Tom. XVIII. p. 189-192.

BOLOGNINO (WILLEM), geboortig van *Antwerpen*, is geweest *S. Theol. Licent.* en Hoogleraar in de wijsbegeerte te *Leuven*; naderhand Kanunnik in de *Lieve Vrouwenkerk* en Onderzoeker van de Boeken. Hij ſtierf in 1650; en heeft in 't licht gegeven: 1. *Tract. de ementita antiquitate Fidei, ſeu ſectæ Calviniſticæ, adverſus Miniſtros Sylvæ-ducenſes. Antv.* 1630. 8vo. 2. *De Judice Controverſiarum in materia Religionis. Ib.* 1638. 8vo. 3. *Funus reformatæ Cœnæ. Ib.* 1632. 8vo. 4. *Alaudam ſpiritualem, ſive Cantilenas Flandricas, in honorem Chriſti & Sanctorum ejus. Ib.* 1645. 8vo.

BOLONGARI, geboortig van *Stresza* een *Italiaans* gehugt, in de landſtreek van *Arona* gelegen, was aldaar een boeren zoon, doch die meer verſtand en kundigheid bezat, dan men doorgaans in dien ſtand ontmoet. Hij beſloot zijn fortuin in *Holland* te gaan zoeken, kwam ten dien einde te *Amſteldam*, het middenpunt van alle gelukzoekers; kreeg gelegenheid zig op den koophandel toe te leggen, en won, in weinige jaren, met ſnuiftabak en andere waren, millioenen. Hij trouwde een van zijne dogters uit, aan den beroemden Crevenna, bezitter van de kostbare Bibliotheek, waar van de beredeneerde Catalogus gedrukt is; liet hem het huis en den koophandel over, en begaf zig met zijne vrouw en andere dogter weder naar zijn vaderland, om zijne dagen in een gerust genot zijner rijkdommen te mogen ſlijten. Hier bouwde hij naast zijne armelijke vaderlijke hut, die hij met zekere nauwgezette zorgvuldigheid onderhield, een rijk en pragtig huis, alwaar hij in rust en met welvoeglijkheid en gemak leefde. Hij was buitengemeen gastvrij, en alle die hem kwamen bezoeken, werden met de uiterſte vriendelijkheid ontvangen en wel onthaald. Dit pragtige en gemaklijke huis, dat 'er als een klein paleis uitziet; de wel onderhouden tuinen, die iets nieuws en vreemds in den aanleg hebben, wekken met regt de nieuwsgie-

gierigheid der vreemdelingen op; maar de herinnering van de zonderlinge omſtandigheden, die het begin en het einde van des bezitters leven kenſchetzen, maken, dat men dit alles met meer genoegen en deelneming aanſchouwt, dan de trotſe paleizen en pragtige tuinen, die hunne grootheid ſlegts als erfdeel voortplanten. BOLONGARI is omtrent het jaar 1793 geſtorven. —— *Cartas Familiares del Abate* JUAN ANDRES *a ſu hermano. Madrid* 1793. *in* 12*mo.* pag. 61. &c. GUIDO FERRARI, *Comment. de ſe, rebusque ſuis.*

BOLSWAART (PIETER VAN), was een zoon van JAKOB NAUPERUS, die deze naam droeg na zijne geboorteplaats de ſtad *Bolsward*. Hij wierdt lekebroeder te *Thabor*, waar van hij ook THABORITA is genoemd geworden; zijnde dit *Thabor* een vermaard klooster van reguliere Kanunnikken naar de regel van *St. Augustijn*, bij de ſtad *Sneek*, door RIENCK BOKKEMA in 1406 of daaromtrent geſtigt. PIETER was redelijk ervaren in de latijnſe taal, doch in de wiskonst was hij inzonderheid bedreven, en wel voornamelijk in de landmeetkunde: ook getuigt SUFFRIDUS PETRI, dat Keizer KAREL DE V, van zijnen dienst gebruik gemaakt heeft, benevens dien van MARTEN VAN DELF, om de *Biltlanden* in *Friesland* te doen opmeten. Zijne naarſtigheid en arbeidzame geest blijkt door de *Frieſe Kronijk*, die hij heeft vervaardigd, en welke tot een vervolg verſtrekt van die van VORPERIUS THABORITA, doch egter een weinig vroeger begint, namelijk van het jaar 781 en loopt tot 1550, ſchoon ſommigen willen, dat hij ſlegts tot het jaar 1527 geſchreven heeft; hij heeft egter omtrent het jaar 1550 nog geleefd. —— SUFFR. PETRI, *de Scriptor. Frif.* FR. SWEERTII, *Athen. Belg.* J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 956.

BOMALE (JAN DE), dus genaamd na zijne geboorteplaats, het dorp *Bomale* in *Waals Braband*, daar hij het eerſte levenslicht zag, in 't laatſt der XIVde of begin der XVde eeuw. In de orden der *Dominikanen* getreden zijnde, deedt hij profeſſie daar van te *Luik*. Enige jaren later kwam hij te *Leuven*, en wierdt hem aldaar 't Hoogleraarsambt in de godgeleerdheid opgedragen; vervolgens wierdt hij door Paus PAULUS II, of

SIXTUS IV, tot Inquiſiteur generaal van de *Nederlanden* aangeſteld, en hij was als lid tegenswoordig, bij het algemene Kapittel, 't welk in 1473 te *Bazel* wierdt gehouden. Tot *Leuven* te rug gekeerd, aanvaardde hij weder zijne akademiſche lesſen, daar hij mede aanhieldt tot op den 28 november 1476, als toen om zijnen ver gevorderden ouderdom daar voor bedankende. Hij ſtierf den 25 december 1477, in het grote Dominikaner klooster, daar hij twee of driemalen Prior van was geweest. Schoon deez' Geestelijke veel heeft geſchreven, is 'er egter niet anders van hem in druk, dan: *Tractatulus Quæstionis, M.* JOANNIS DE BOMALIA, *S. T. Dr. Ord. Præd. Utrum Prælatus alicujus religionis, vel monaſterii, ſive conventus, poſſit cum ſuis ſubditis diſpenſare ſuper hæc quæ concernunt regularem obſervantiam ſuæ religionis?* Dit klein traktaatje, maakt een gedeelte uit van de verzameling, welke tot tijtel heeft: *Contra Monachos Proprietarios, egregiorum virorum tractatus. Paris.* 1590. *in* 8vo. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 463. *& Faſt.* 88, 89. DE JONGHE, *Belgium Dominic.* p. 149, 150. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 585.

BOMBERG (DANIEL), beroemd Boekdrukker, van *Antwerpen* geboortig, begaf zig met 'er woon naar *Venetien*, alwaar hij 't eerst den Bijbel in 't *hebreeuws* drukte, die in 1511 in 4to. het licht zag. Hij vervaardigde 'er vervolgens verſcheidene andere drukken van, zo in folio als in 4to. en in 8vo. Hij hadt het *Hebreeuws* geleert van enen *Italiaan*, FELIX PRATENSIS genaand, die hem overhaalde om een druk van den *Rabbijnſchen* Bijbel te ondernemen, dat is met de uitbreidingen van de *Rabbijnen*, welke in 1517 in folio te voorſchijn kwam, en door den Drukker aan Paus LEO DEN X, wierdt toegewijd, maar de Joden hadden weinig achting voor deezen druk, en de Rabbijn JAKOB HAUM, deedt 'er een andere vervaardigen, door den zelvden BOMBERG in IV Delen in folio, welke in 1523 werdt uitgegeven. Ook maakte hij in 1520 een aanvang met den *Talmud* te drukken, die enige jaren later in XI Delen in folio voltooid werdt. Tot driemalen toe heeft hij dit werk

ge-

gedrukt, en men verzekert dat ieder oplage hem 100000 rijksdaalders gekost heeft. De beide laatste drukken van dit werk zijn volledíger en fraijer uitgevoerd dan de eerste; ook meerder geacht dan ene vierde, die naderhand door BRAGADIN te *Venetien* is uitgegeven; en vooral overtreffen zij die, welken BUXTORF te *Bazel* het licht deedt zien; doordien deze op verre na zo fraij niet is, en dat BUXTORF zig de vrijheid heeft gegund dikwijls de *chaldeeuwſe* uitbreidingen, naar zijne eigene begrippen te verbeteren. BOMBERG wil men dat voor vier millioenen boeken heeft gedrukt, en dat hij alle zijne goederen heeft verſpild, door het vervaardigen van een groot aantal drukken van *Hebreeuwſe* Bijbels en ſchriften van *Rabbijnen*, die hij in 't licht heeft gegeven; en tot vertaling, correctie en drukken daar van, hij enige honderden der geleerdſte Joden onderhieldt. —— BARTOLOCCI, *Biblioth. Rabbin.* Tom. I. p. 34. FABRICII, *Bibl. Lat.* Tom. I. p. 886. Tom. III. p. 859. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars III. p. 40. SIMON, *Hiſt. Crit. du V. Teſt.* p. 512, 513. CHEVILLIER, *Origine de l'Imprimerie de Paris*, pag. 267. SCALIGERANA, pag. 34. 121. L. MORERI, *Diction. ed. de* 1740. Tom. II. p. 333. P. BAYLE, *Diction. ed. de* 1730. Tom. I. p. 607.

BOMBERGEN (ANTHONY VAN), uit een zeer aanzienlijk geſlagt geſproten, waar van men vele bijzonderheden aantreft, bij LE CARPENTIER, *Hiſt. de Cambray*, pag. 427, 428, 925; behoorde ook tot het getal der verbonden Edelen. Hij ſtondt in bijzondere hoogachting bij BREDERODE, onder wiens hij dienst nam, en zig in *'s Hertogenbosch* wierp, doch welke ſtad hij genoodzaakt werdt eerlang met zijn volk te verlaten. Het Hof vondt goed in 't jaar 1567, hem openlijk te bannen, en al zijn goed verbeurd te verklaren ten behoeve van den Koning; doch dit weerhieldt hem niet, zig als Hopman te ſtellen aan 't hoofd van enige *Kalvinisten* in *Gelderland*, die voornamen *Nijmegen* in te nemen. Ook was hij Kollonel der burgerije te *Bruſſel*, en verdreef van daar het volk van FREDERIK VAN EGMOND, als deze in 1579, die ſtad aan 's Konings zijde wilde overbrengen, ten einde zig met PARMA te verzoenen.

Zijne ſtamgenoten KAREL en KORNELIS VAN BOMBERGEN waren, benevens anderen, ten jare 1566 gemagtigd van de nederduitſe Hervormde gemeente te *Antwerpen*, om met den Prins volgens zijn bevel, over hunne godsdienſtoeffeningen te handelen, en werden openlijk ingedaagd, om zig te *Bruſſel*, binnen drie weken, te komen verantwoorden, op verbeurte van lijf en goed, en niet verſchijnende door ALVA en zijnen Raad gebannen. —— VAN DER HAER, *de Init. tumult. Belg.* Lib. II. p. 261. 303–307. P. BOR, *Ned. Oorl.* III. Boek, bl. 106. E. v. METEREN, *Ned. Hiſt.* II. Boek, bl. 48. *Antw. Kronijk*, bl. 128., 129. 147. WAGEN., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 211. 214. J. W. TE WATER, *Verb. der Edelen.* I. D. bl. 263–265.

BOMBLE (FLORENTINUS), geboren uit aanzienlijke ouders te *Zutphen*, den 15 december 1665, werwaarts zijne moeder gevlugt was uit *Berkulo*, wegens den onverwagten vijandelijken inval des *Munſterſen* Biſſchop KRIST. BAREND VAN GALEN in *Twente*. In zijne dus toevallige geboorteſtad, leide hij den eerſten grond tot de kennis der geleerde talen, en volbragt zijne letteroeffeningen aan het Gijmnaſium te *Deventer*; van hier trok hij met zijne moeder die toen weduwe was, naar *Franeker*, daar hij in den tijd van twee jaren zijne ſtudien ten einde bragt; en, den ouderdom van 21 jaren bereikt hebbende, na een loffelijk examen te hebben ondergaan, Proponent wierdt. Zijne eerſte ſtandplaats was *Vianen*, van daar werdt hij in *Friesland* beroepen; eerst te *Ytens*, vervolgens te *Oudega*, in 1694 te *Sneek*, in 1697 te *Zwolle*, en eindelijk het jaar daar aan te *Amſteldam*, alwaar hij op zondag den 25 november 1722 op het onverwagtſte is overleden, menende dien morgen nog in de *Amſtelkerk* te prediken.

BOMBLE is een verſtandig man geweest, voorbeeldig in leven en wandel, en die zijn ambtsbezigheden met veel ijver en getrouwheid uitoeffende. Wijders zegt zijn lofverkondiger: Hij was geen vleijer noch pluimſtrijker, en trachtte zig nooit in te dringen in de huizen der aanzienelijken; dat hem wel,

wel, 't is waar, bij ſommigen minder gunſt en genegenheid verwekte; maar dat gaf hem ook des te meer vrijmoedigheid, om te ſtaan, en te ſpreken voor God daar het pas gaf; voors was hij een vijand van twisten, doch teffens waakzaam tegens de ſcheurmakers; dit toonde hij door zijnen Brief aan Leenhof wegens zijn Hemel op Aarde. Amſt. 1703. in 8vo. Ook heeft hij door den druk gemeen gemaakt in énen bundel met die van Rouse: Verzameling van Leerredenen. Leeuw. 1702. 4to. —— Joh. van Staveren, *Lijkreden op* F. Bovele. *Amſt.* 1721. *in* 4*to.*

BOMMELIUS (HENDRIK), is geweest Kloosterbroeder van *St. Hieronijmus* en Rector van St. Maria Magdalena Convent in de ſtad *Utrecht*. Hij ſtierf in het jaar 1542 en heeft geſchreven: *Bellum Ultrajectinum, inter Geldriæ Ducem* Carolum *&* Henricum Bavarum *Epiſc. Ultrajectinum. Marpurgi* 1542. *in* 8*vo.* —— J. F. Foppens, *Bibl. Belg.* p. 434.

BONAERT (NIKLAAS), geboren te *Bruſſel* in 1563, begaf zig 19 jaren oud zijnde in het Genootſchap der Jeſuiten; leraarde de wijsbegeerte te *Douai* en de godgeleerdheid te *Leuven*, ging vervolgens naar *Spanjen*, alwaar hij enigen tijd verbleef; op reis zijnde om naar *Vlaanderen* te rug te keren, overrompelde hem de dood te *Valladolid* den 9 maart 1610. Vader Bonaert, heeft een voorbeeldelijk leven geleid; hij hadt een ſtalen geheugen en doordringendheid van geest; Sweertius, die gemeenzaam met hem heeft verkeerd, en de Jeſuit Alegambe, betuigen niet te geloven, dat 'er iemand in zijn tijdvak heeft geleeft, die hem in vernuft te boven ſtreefde. —— Men heeft van hem in druk: 1. *Concio fun. in exeq. ſer.* Gregoriæ Maximilianæ, *Caroli Archiducis Auſtriæ filiæ &c. Brux.* 1529. *in* 4*to.* 2. *Mare non liberum, de jure Luſitanico ad Oceanum & Commercium Indicum, adverſus Batavicam* Hug. Grotii *Aſſertionem.* Foppens getuigd dat dit een geleerd en uitmuntend werk is, doch 't welk nimmer 't licht heeft gezien. 3. *Brieve Apologie d'eulte de N. D. de Montaigu*; dit is beide in 't fraus en duits gedrukt. —— Fr. Sweertii, *Ath. Belg.* p.

572. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 900. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VI. p. 28--30.

BONAERTS (OLIVIER), te *Yperen* geboren in 1570, begaf zig in 1599 in de Societeit der Jeſuiten. Vijf jaren heeft hij de lage ſchoolklaſſen beſtierd, vervolgens gedurende agt jaren de zedekundige godgeleerdheid onderwezen. Den ouderdom van 75 jaren bereikt hebbende, ſtierf hij in zijn geboorteſtad den 23 october 1655. Men vindt van OLIVIER getuigd, dat hij een geleerd man was en teder godvrugtig. ——— Hij heeft door den druk gemeen gemaakt: 1. *De inſtitutione, obligatione, & religione Horarum Canonicarum lib. IV. Duaci* 1625. 12*mo*. *Ib.* 1634. 12*mo*. 2. *In Eccleſiaſticum Commentarius. Antv.* 1634. *in folio.* 3. *In Eſtheram Commentarius litteralis & moralis. Col.* 1647. *in folio.* 4. *De horis Canonicis, & ſacroſancto Miſſæ ſacrificio. Antv.* 1653. *in* 4*to*. 5. *Concordia ſcientiæ cum Fide. Hagæ* 1665. *in* 4*to*. ——— WITTE, *Diarium biogr. ad annum* 1655. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 932. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XI. p. 136--138.

BONDT (NIKLAAS), Advokaat te *Amſteldam*, is den 5 julij 1732 te *Ooster-Blokker* in *Noordholland* geboren, alwaar zijn vader JOHANNES BONDT toen ter tijd Predikant was. Door zijnen vader tot den predikdienst geſchikt, leide hij de eerſte gronden van zijne kennis van de geleerde talen in *'s Gravenhage*, in de nabijheid van welke plaats, te *Voorburg* intusſen, zijn vader als Kerkleraar beroepen was. Vervolgens begaf hij zig ter voltoijing zijner ſtudiën naar *Utrecht*, alwaar hij zig onder den beroemden WESSELING, inzonderheid op de oude litteratuur toeleide, en reeds in den aanvang van 't jaar 1752, eene verhandeling ſchreef en verdedigde: *de Epiſtola Jeremiæ apocryphâ.*

In 1754 bezorgde hij, eene nieuwe uitgave der *Variæ Lectiones* van CONTARENI. Zijn zwak en ziekelijk lighaamsgeſtel was hem ondertusſen zeer hinderlijk in het geregeld voortzetten van zijne aangevangene loopbaan, daar het hem noodzaakte twee jaren zig niet alleen aan de ſtriktſte diëet te bin-

binden, maar zig ook van alle ſtudie of lectuur, die enige inſpanning van geest vorderde, of aandoening van hart opwekte, te onthouden. Mogelijk werkte deze rede mede om hem de beoefening der Godgeleerdheid voor die der Regten te doen verlaten: waar in hij den graad van Doktor verkreeg in 1758, hebbende kort te voren, in dat zelvde jaar ene openlijke proeve van zijne vlijt en ſchranderheid in dat vak gegeven, door de uitgave van enen latijnſen *Commentarius* over de voorafſpraak en de drie eerſte hoofdſtukken der *Unie van Utrecht*. Als Advokaat zig in *'s Hage* nedergezet hebbende, bleef hij nog beſtendig worſtelen met ongeſteldheid en zwakheid van ligchaam, onderhevig zijnde aan gevaarlijke toevallen van ziekte, die reeds hem toen geen lang leven beloofden, doch die hij vervolgens gelukkig te boven kwam. Weinige jaren daar na, in 1759 namelijk, verliet hij *'s Hage* om zig te *Amſteldam* te vestigen, alwaar hij nog in dat jaar de nagelatene *Oratien* van PETRUS BURMANNUS *Primus* bij een verzameld, in 't licht gaf, en aan zijnen vriend en voorſtander, den Burgemeester van *'s Gravenhage*, JAN HUDDE DEDEL, opdroeg. Sedert dien tijd is 'er niets van hem in 't licht gekomen; doch het is bekend, dat hij, gedurende de eerſte jaren van zijn verblijf te *Amſteldam*, een der ijverigſte mede-arbeideren geweest is aan verſcheidene toen uitkomende en ook thans nog hoog-geſchatte periodique ſchriften, onder anderen aan den *Philantrope* en aan den *Denker*, van welke beide werken de laatſte delen meest al van zijne hand zijn. Wel dra egter wijdde hij zig geheel toe aan de praktijk der Regten, en vondt zig dus in die loopbaan geplaatst, welke hij tot aan 't einde zijner dagen met ijver en luister betreden heeft. Hij genoot, gedurende al dien tijd, de volkomenſte achting zijner ſtadgenoten van alle ſtanden en klaſſen, en ondervond daar van, van tijd tot tijd, de openlijke blijken bij zijne verkiezing tot Kapitein der *Amſteldamſe* Schutterij, tot Regent van het ſpin- en werkhuis dier ſtad, tot Schepen der *Watergraavſe Meer*, en bij andere gelegenheden.

Ten jare 1762 gehuwd zijnde met KORNELIA DE BREE,

verloor hij die geliefde egtgenoot in 1784, en begaf zig in 1785 in een tweede huwelijk met J. S. NOËLL weduwe SIMONS, die benevens vijf kinderen, uit zijnen eerſten egt overgebleven, en enige aangehuwden, het onverwagte en treffende verlies van enen dierbaren gemaal en vader bitterlijk betreurden, 't welk voorviel op den 20 junij 1792. Schoon zijn van jongs op zwak en ziekelijk lighaamsgeſtel, door herhaalde aanvallen van bloedſpuwing, podagra en andere kwa'en geſchokt, dikwerf reden gegeven hadt, om voor zijne dagen te vrezen, bevondt hij zig egter in de laatſte jaren van zijn leven in geen ongunſtigen ſtaat van gezondheid, en zijn dood was ſchielijk en onverwagt. Vijf of zes dagen te voren hadt hij zig enigzins onpaſſelijk bevonden, doch ſcheen volkomen herſteld te zijn, hadt dingsdags avonds met zijne gewone vrolijkheid enen wekelijkſen vriendenkring bijgewoond, en den volgenden nagt gerust geſlapen, toen hij, 's morgens ontwakende, pijn van podagra in zijne hand gevoelde, die binnen weinige minuten tot de borst overſloeg, hem dodelijk benauwde, en binnen een uur tijds uit dit leven rukte.

Dit levensberigt van Mr. NIKLAAS BONDT, gevolgd naar het tafereel, dat 'er door den verdienſtelijken PIETER NIEUWLAND, des overledenen boezemvriend, en die door denzelven met een vaderlijke toegenegenheid, bemind wierdt, geſchetst is, en in de *Algemene Konst- en Letterbode*, VIII. Deel, bl. 202--204. ene plaats bekleed, bevat nog de volgende beſchrijving van het beminnelijk karakter, gemoed en zielshoedanigheden van dezen belangrijken Menſchenvriend.

Het reeds gemelde niets behelzende dat van den gewonen loop der menſchelijke bedrijven afwijkt, mag geſchikt zijn om de nieuwsgierigheid te voldoen van die genen, welke belang ſtellen in het kennen der lotgevallen des dagelijkſen levens van die perſonen, welke zij beminden of hoogachtten: maar hetzelve is niet geſchikt om enig denkbeeld der hoge waarde van Mr. NIKLAAS BONDT aan zulken mede te delen, welke die waarde niet door eigene ondervinding of geloofwaardige berigten leerden kennen. Ook de vrugten van zijnen letter-

arbeid, die onder zijnen naam bekend ſtaan, zijn te weinig in getal of gewigt, om 'er hem enigzints uit te beoirdelen. Zijne uitmuntende hoedanigheden van verſtand en hart, aangewend in de betrekkingen, waar in hij zig bevondt, zijne voortreffelijke dienſten daar door aan de menſchelijke maatſchappij veelvuldig bewezen, waren niet van dien aart, dat zij hem enen uitgebreiden roem, in afgelegene gewesten, of enen duurzamen naam in de volgende eeuwen, verzekeren. Maar zijne nagedagtenis zal in zegening blijven bij allen, die in enige betrekkingen hem kenden; bij ene egtgenote, die hij hartlijk beminde; bij kinderen, wier opvoeding en welvaart hij met de verſtandigſte en tederſte zorgen gadeſloeg; bij vrienden, die in zijne handelingen hartlijkheid en trouw, in zijne geſprekken onderrigting en genoegen vonden; bij allen eindelijk, en dat getal is zeer groot, die voor zig zelv' of anderen van zijne eerlijkheid, kunde, ſchranderheid en ijver, in onzekerheid of bekommernis, raad en hulp ontvangen hebben.

Als Regtsgeleerde, verdiende hij de hoogſte achting en bewondering. Niet alleen was hij doorkundig in alle takken van fraije wetenſchappen, die het menſchelijk verſtand tot ſieraad ſtrekken, en die hem, door zijn ſterk geheugen, allen voor den geest tegenwoordig waren; maar bijzonderlijk bezat hij ene uitgebreide *Regtkennis*, oneindig groter dan men wel doorgaands bij hen, die de praktijk oeffenen, aantreft. Dezelve bepaalde zig niet alleen tot het *Burgerregt*, maar ſtrekte zig ook uit tot het *Staatsregt*; waar van, om kort te zijn, zijne verklaring der eerſte artijkelen van de *Unie van Utrecht*, de doorſlaandſte blijk is. Dit werkje in zijne jeugd opgeſteld, is zo doordagt en volkomen, dat de ſchrandere Schrijver der *Verklaring van de Unie*, Mr. PIETER PAULUS, niets anders heeft kunnen doen dan hetzelve over te nemen, en zijne *Verklaring* op de andere artijkelen te vervolgen. Hier bij kwam ene grote ervarenheid en ondervinding, waar door hij niet alleen het vermogen hadt verkregen van ene vlugge toepaſſing der wetten op allerleie gevallen, maar ook ene bijzondere kennis van herkomſten en gebruiken, vooral in den *koophandel*, bij-

zon-

zonder van het *Wisselregt*, waaromtrent hij altijd bij alle gelegenheden de denkbeelden van de schranderste Kooplieden, als bij voorbeeld van wijlen den Heer JOSUA VAN DER POORTEN, en anderen, gewoon was ook zelvs in gemeenzame gesprekken uit te vorschen, en waaromtrent hij de moeijelijke tijdstippen, als in 1763 en 1773 hadt bijgewoond. Ook muntte hij uit in *schranderheid* en *doorzigt*, waar door hij niet alleen de ingewikkeldste gevallen tot die wetten en herkomsten bragt, waar toe zij betreklijk waren, en terstond bevroedde uit welke grondbeginzels zij moesten beslist worden, maar ook het gehele in alle zijne delen overzag; 't welk hem in staat stelde, om alles op orde te behandelen, en aan zijne geschriften, advijsen, memorien en andere opstellen, eene zeer grote klaarheid en duidelijkheid gaf; van het welk nog de jongste bewijzen en blijken voorhanden zijn, en te berde zouden kunnen gebragt worden. Voeg hier bij, 's mans bekend *vlug vernuft*, 't welk hem in staat stelde, om in ongewone gevallen, bij gebrek van wetten en gebruiken, niet alleen te doorzien, wat uit de *analogie* van het *regt* moest beslist worden, maar ook, wanneer zelvs de *analogie* zweeg; wat het natuurlijke regt en de billijkheid leerde, en wat dus de wetgever, indien hij nu deswegen eene wet moest maken, zou voorschrijven, of moest voorschrijven, indien het algemene belang hem voorlichtte. Voeg eindelijk bij dit alles eene ongekreukte eerlijkheid, een medegaand en menschlievend hart; en ieder beslisse nu zelv, welk een verlies de stad *Amsteldam*, hare Regeerders, de Koophandel en de gantse Burgerij, met het onverwagt ontijdig sterven van dien braven man geleden heeft, wiens nagedagtenis zeer zeker bij die van NOORDKERK, nog lang in de gedagten der *Amsteldammers* zal ingedrukt blijven, of veeleer daar nimmer zal worden uitgewist.

In veel andere opzigten, betuigd de verdienstelijken NIEUWLAND, het geluk gehad te hebben, van Mr. NIKLAAS BONDT van nabij te leren kennen. Vurige en werkzame zugt voor het welzijn der menschelijke maatschappij, bestierde altoos zijne daden en woorden. Eerlijkheid en rondheid, en onpar-

tij-

tijdige onverſaagde ijver tegen alles, van welken kant ook, wat hem onregtvaardigheid of onderdrukking ſcheen, waren hoofdtrekken van zijn karakter. Door zulk een gedrag behield hij in het midden der burgerlijke onëniglieden de achting, het vertrouwen en de genegenheid, der verſtandigen en braven van alle partijen. Door vastheid van oirdeel en vlugheid van geest, gepaard met een vaardig en gepast gebruik zijner uitgeſtrekte kundigheden, bezat hij de konst van in weinig tijds en met weinig moeite veel en wel af te doen. Elken aanbetrouwden post vervulde hij met de grootſte nauwkeurigheid en met het ſchranderſte beleid. Zijn deelgenoten in het beſtier bij het nieuwe ſpin- en werkhuis, achtten hem te hoog, om niet gaarne te erkennen, dat men ook in 't bijzonder aan zijn doorzigt veel te danken heeft van de voortreffelijke inrigtingen, die dat grootſe geſtigt, 't welk hij reeds bij deszelvs oprigting hielp beſtieren, kenmerken en alom beroemd maken.

In de dagelijkſe zamenleving, en bijzonder in den vertrouwelijken omgang met hartlijke vrienden, was hij een der vrolijkſte en aangenaamſte menſchen. Overmaat van dringende bezigheden, of afmatting, die daar op volgde, konde hem ſomtijds een kort ogenblik van opſtijgende drift of nederdrukkende dofheid veroirzaken, doch nimmer zag men die in enige duurzame ongeſteldheid van geest overgaan. Gaarne deelde hij in de genoegens der zamenleving, en nimmer verſmaadde hij den omgang met anderen, bij welke hij mindere geestvermogens of geringere kundigheden, doch braafheid en gulheid, ontmoette. Zijne uitgebreide lectuur, en zijne niet minder uitgebreide verkering met allerleie menſchen, hadden zijn geheugen voorzien met enen rijken voorraad tot onderrigting of verlustiging; en zijn juist en veilig oirdeel wist daar van altoos op de meest gepaste wijze gebruik te maken. Onder zijne geliefdſte uitſpanningen, behoorde de beoefeniing der Botanie en Hovenierskonst, waar aan hij gewoonlijk de laatſte dagen der week op zijn buitenverblijf beſteedde, en waar in hij merkelijke kundigheden bezat. Dus verdeelde hij zijnen tijd tusſen bezigheid en uitſpanning, tusſen letteren en vriendſchap,

ſchap, en leefde gelukkig voor zig zelven, ten beste van anderen, bemind van velen en geächt van allen.

Het gebeurde ten jare 1780, betrekkelijk het ontworpen traktaat van Koophandel der Nieuwe Republijk van *Noord-Amerika* met de ſtad *Amſteldam*, weet men dat aan Mr. R. M. VAN GOENS gelegenheid verſchafte, om zijn zo beroemd *Politiek Vertoog over het ware ſijstema van de ſtad van Amſteldam*, in 't licht te geven; ook verſcheen bijna ter zelver tijd, een zogenaamde *Rechtsgeleerde Memorie, aangaande het gedrag van de Regering der ſtad Amſteldam &c.*; beide ſtukken, die ingerigt zijn, om genoemde Regering in een allerhaatlijkst licht te ſtellen. Het mangelde ook aan geen bekwame Mannen die ter verdediging van zulk een goede zaak de pen opvatteden; onder anderen kwam 'er te voorſchijn, een allerverſtandigst geſchreven ſtukje, tot tijtel hebbende: *De eer der Regering van Amſteldam verdedigd tegen den laster van het Engelsch Miniſterie, en deszelfs Nederlandſche Vrienden en Begunſtigers; in eene Contra-Memorie, ingericht ter wederlegging van de Rechtsgeleerde Memorie, aangaande het gedrag van de Regering der ſtad Amſteldam: waar bij gevoegd zijn enige Aanmerkingen, op het onlangs verſpreide Geſchrift, ten tijtel voerende: Politiek Vertoog over het waar ſijstema van de ſtad Amſteldam enz.* Dit even bondig als gematigd geſchreven ſtukje, kunnen wij met zekerheid melden, dat uit de pen van onzen Advokaat BONDT, is voortgevloeit.

Wij beſluiten dit artikel met de digtregels, waar mede de uitmuntende HIERONYMUS DE BOSCH, het gedenkteken van dit brave Mensch voor de onſterffelijkheid heeft bewaart.

BONDTIUS *Astræae jacet hic dignissima proles,*
Busta rigant lacrymis Amſtela & Ta piis
Pupillis tutor fuit hic, viduisque patronus,
Ipſe ſui rector, veraque norma patris:
Complectens homines ſociorum in commoda vertit
Quas ſibi doctrina legerat artis opes;
Illud at hora brevis delevit amabile lumen,
Libera cordati clauſit & ora viri;
Civibus una fuit de quo ſententia discors,
An virtute foret major, an ingenio.

BONDT.

BONDT (NIKLAAS), Hoogleraar in de Kruidkunde te *Amſteldam*, hadt tot ouders JOHANNES BONDT, den jongſten broeder van den verdienſtelijken NIKLAAS BONDT hier boven gemeld, en KATRYNA WYNANDA HOLTIUS, en was geboren den 20 maart 1765 te *Wilsveen*, alwaar zijn vader toen ter tijd Predikant was. Met zijn agtſte jaar wierdt hij te *Delft* op ſchool beſteld, om de franſe, latijnſe en griekſe talen te leren. Al vroeg hadden zig de vermogens van zijnen geest ontwikkeld, en hij maakte weldra zulke vorderingen, dat hij niet alleen boven anderen uitmuntte, maar bragt het in de latijnſe digtkunde zo verre, dat hij voor velen zijner medeſcholieren de latijnſe vaarſen maakte. Bij het overlijden van zijnen vader, 't welk in 't laatst van 1779 te *Oostzaandam*, daar hij toen Predikant was, voorviel; trok hij in 1780, met zijne moeder, broeder en zuster, naar *Leijden*, alwaar hij, na nog enigen tijd de latijnſe ſchool te hebben bezogt, zig op de Geneeskunde toeleide. Ten jare 1788, verdedigde hij openlijk, en met geen geringen lof, bij het aanvaarden van de Doktorale waardigheid, zijne uitmuntende verhandeling *de Cortice Geoffræe Surinamenſis cum tab. Lugdb.* 1788. Van deze verhandeling heeft niet alleen MURRAY in zijne *Apparatus Medicaminum*, en andere Schrijvers, met veel ophef melding gemaakt, maar ook de Heer BAKE heeft de moeite genomen, om dezelve ten algemenen nutte in de nederduitſe taal over te zetten. In den jare 1788, wierdt 'er door het *Koninglijk Genootſchap van Geneeskunde* te *Parijs*, de volgende vraag voorgeſteld: *Om door vergelijkend onderzoek der natuur- en ſcheikundige hoedanigheden, den aart der verſchillende Melken, als die van de Vrouw, de Koe, de Geit, de Ezelin, het Schaap, en de Merrie, te bepalen.* Deze zeer moeilijke vraag ondernam onze BONDT met zijnen vriend STIPRIAAN, Geneesheer te *Delft*, te beantwoorden, aan welk antwoord, in den jare 1790, de gouden eerprijs wierdt toegewezen.

In 1793, wierdt hij door Curateuren van het *Athenæum* te *Amſteldam*, aangeſteld tot Hoogleraar in de Botanie, welken post hij, op den 24 februarij 1794, aanvaardde, met eene open-

openbare redevoering: *de utilitate illorum laborum, quos Recentiores in re Botanica exercenda poſuerunt, rite æstimanda.* Dan de ſtudeerende jeugd hadt een kort genot van de lesſen dezes deugdzamen en kundigen Wijsgeers, want hij overleedt in den aanvang van de rijpheid zijner jaren op den 17 augustus 1796, ſlegts den ouderdom van 31 jaren en ruim 7 maanden bereikt hebbende, tot grote ſmert van zijne nabeſtaanden en vrienden, bij wien hij en bij allen die hem gekend hebben, altoos in zegening zal blijven.

Zijn lighaamsgeſtel was zeer gezond, uitgezondert zijn borst, die uit hoofde zijner rijzige geſtalte, enigzins zwak was. Bij den aanval van zijne jongſte ziekte, gaf hij met zijne gewone bedaardheid van geest te kennen, dat hij zijne ziekte als zeer gevaarlijk beſchouwde: deze zijne tegenwoordigheid van geest bleef hem ook gedurende 't gantſe beloop daar van bij, uitgezondert in die oogenblikken, waar in de ziel onder den last der ziekte bezweek. BONDT was lid van het provintiaal *Utrechtſe* Genootſchap, en van het Geneeskundig Genootſchap (*Ægrotantibus*) te *Bruſſel.*

Zie daar, een korte en eenvoudige levensſchets van een man, die voor de maatſchappij en voor de wetenſchappen in het bijzonder, maar al te vroeg is geſtorven, en in wiens vroegtijdigen dood de Geneeskunde een doorkundigen beoirdelaar, de Botanie een egten kenner, de Scheikunde een ijverigen beoeffenaar, zijne Nabeſtaanden een trouwhartigen bijſtand, en zijne Vrienden en Bekenden, een warmen, ſtandvastigen, vriend verloren hebben; getuigen hier van alle die hem van nabij, en in zijnen gezelligen omgang zijnen vrolijken luim, zijn open karakter, en zijnen edelen inborst hebben leren kennen.

BONDT behoorde tot die weinige menſchen, die de natuur niet alleen met bijzondere vermogens hadt uitgerust, om voor zijne tijdgenoten nuttig te zijn, en den horizont der menſchelijke kennis te verwijderen; maar, wat nog zeldzamer is, de bijzondere vermogens van zijnen geest, en die van het lighaam, ſtonden tot elkander in eene gelukkige evenredigheid,

en

en gaven aan zijn karakter ene vastheid, die hem voor vele zwakheden bewaarde, waar aan niet zelden mannen van verdienſten onderhevig zijn.

Bij een helder verſtand, bezat hij een gelukkig geheugen, en doordien hij veel gelezen hadt, wist hij over alles te ſpreken, en was daar door zeer geestig en aangenaam in gezelſchappen. Zijn oirdeel was vaardig en zuiver, en wierdt door geene vooringenomenheid beſtierd, maar onderſteund door ene verbeelding, die niet verhit noch losbandig, maar geregeld en levendig genoeg was, om hem in voorkomende gevallen ten dienſte te ſtaan, en alles voor den geest te brengen, wat enigen invloed op de beoirdeling der zaak hadt; deze zijne vlugheid maakte wel eens, dat hij, in zaken van geſchil, wat ſtijf op zijn ſtuk ſtondt, en ſoms zijn gevoelen, met wat te veel drift verdedigde; doch zij, die hem kenden, wisten wel, dat dit bij hem niet voortkwam uit gevoel van eigen bekwaamheid, noch uit minachting voor de verdienſten van anderen, maar enkel uit zugt voor de waarheid, en uit ene wezentlijke overtuiging van de gegrondheid van zijn gevoelen.

In zijne vroege jeugd hadt hij niet alleen grote vorderingen in de latijnſe en griekſe talen gemaakt, maar ook in de levendige talen was hij bedreven. De zugt tot kennis was bij hem ene heerſchende neiging, aan welke hij vele andere vermaken opofferde; niet om zig daar door een naam te maken, maar enkel om aan zijne natuurlijke begeerte te voldoen.

Onder de bijzondere takken van wetenſchappen, waren behalven de geneeskunde, de botanie en de chijmie zijne geliefkoosde onderwerpen. In den jare 1791, wierdt hij verzogt tot medelid van een *natuur-* en *ſcheikundig Gezelſchap*, het welk kort te voren, door de Heren PAETS VAN TROOSTWYK, PIETER NIEUWLAND en J. R. DEIMAN, was opgerigt, met oogmerk om zig in deze wetenſchappen verder te oeffenen, en door nieuwe ontdekkingen der maatſchappije nuttig te zijn; hij nam deze aanbieding met zijne natuurlijke gulhartigheid met blijdſchap aan; en ingevolge getuigenis van den Heer DEIMAN, hebben de leden aan hem gedurende het tijd-

vak dat hij daar van medelid is geweest, enen aangenamen, opregten en gezelligen vriend en ijverigen medewerker gehadt, wiens ongemene vaardigheid van geest, de overige leden, in het ontwerpen van nieuwe proeven, en de daar uit afgeleide gevolgen, heeft voorgelicht, en zij dus in hunne gezellige verkering en werkzaamheden, aan hem enen vriend en medearbeider verloren hebben, wiens gemis voor hun ten enemalen onherſtelbaar wierdt.

Eerlijkheid, rondborſtigheid, en onpartijdige onvertzaagde ijver tegen alles, wat hem onregtvaardig en onderdrukking ſcheen, waren de hoofdtakken van zijn karakter; daar bij was hij zeer eenvoudig in alle zijne daden en bedrijven, en hadt enen natuurlijken afkeer tegen alles wat naar grootsheid of uiterlijke vertoning zweemde; dan met dit al, hadt hij grote achting voor wezentlijke verdienſten van anderen, maar niet dezelve nimmer na den gewonen maatſtok van rang of tijtel, om dat hij op dit ſtuk geheel onverſchillig was, en zig zelven op zijne eigen bevorderingen, niet het allerminſte liet voorſtaan. Zijn karakter was geenzins zo ongevoelig als zijn uiterlijk voorkomen wel ſcheen aan te duiden; integendeel, hij was gevoelig voor ware vriendſchap; doch hij hadt niets van dat aandoenlijke, dat weke en eigentlijk zogenoemde gevoelige, dat zig aan alles vast hegt, dat alles wil verwarmen, en ſomtijds in zig zelven geheel koud is, dat alle ogenblikken nieuwe banden van vriendſchap ſtrengelt, en ook even zo ſchielijk verbreekt. Hij was in den vertrouwden omgang van hartelijke vrienden zeer geestig en vrolijk, doch in grote en gemengde gezelſchappen, waar bij plegtigheden moesten in acht genomen worden, was hij ſtil en niet in zijn luim.

Zie daar lezer, de levens- en karakterſchets van den geleerden en deugdzamen Niklaas Bondt, die, ware zijne levensbloem niet zo vroegtijdig afgeſneden, van oneindig veel nut tot bevordering van konſten en wetenſchappen, ontwijffelbaar hadt medegewerkt; het een en ander is gemaald door het penſeel van zijnen hartvriend J. R. Deiman, beroemd en ervaren Geneesheer, en diep onderzoeker van de ſchei-

kun-

kunde en andere wetenſchappen; niemand kon den Man beter beoirdelen dan deze, doordien hij in een allergemeenzaamſte verkering met hem heeft geleeft; men vindt ze geplaatst in den *N. Konst- en Letterbode*, II. Deel, bl. 75–77; waar uit het als een waardig gedenkſtuk is overgenomen. De groote Oudheidkenner en zoetvloeijende Digter HIERONYMUS DE BOSCH, heeft ook den welverdienden roem van den overledenen door een allerſchoonst latijns gedigt aan de onſterfelijkheid toegewijd; te uitgebreid zijnde om hier in zijn geheel geplaatst te worden, zullen wij ons vergenoegen het ſlot daar van mede te delen: *ex ungue leonem.*

Nunc non ullus adest, dum Chloridis arva pererrat,
Qui ſua non lacrymis irriget ora piis:
Noster at ille dolor, queis non modo docta ſodalis
Lingua, ſed integri vita probata fuit.
Laetus ut intrabat placido coenacula vultu,
Signa voluptatis candida quisque dabat.
Ut verbis animoſus erat, quoque ſic ſine faſtu
Miſcebat blandis verba ſevera jocis.
In factis dictisque et in omni tempore vitae
Nativae enituit ſimplicitatis amor.
Officioque capax fungi, quod ſuadet honestas,
Pectus adornabat candor, et ora pudor.
Nos, dum fata ſinunt, memores vivamus amici
Atque pia maneat mente reposta fides:
Commemorare juvet ſuaves quos gratia mores
Finxit, et ingenii vera videntis opes:
Dulcis amicitiae quoties nos colligat ardor
De ſocio toties grata loquela cadat.
Sic, qui moesta ſui NIEUWLANDI *funera ſervat,*
Hoc tumulo BONDTI *molliter oſſa cubent.*

BONERUS (MATTHYS), een jongeling van een zeldzame geleerdheid en verheven vernuft, is geboren te *Venlo* in *Gelderland*, en verkreeg de doktorale waardigheid te *Leuven*. Door zijne verhevene kundigheden en vlug oirdeel, zou hij

het ver in de loopbane der fraije letteren gebragt hebben, was de dood niet ontijdig gekomen, om hem daar in te ſtuiten, welke hem te *Keulen* agterhaalde in 1614. Men heeft van hem een verſoog tot lof der Handbuſſe, geſtelt tegen den laſter der Handbuſſe van ERYCIUS PUTEANUS, beide te *Leuven* uitgeſproken, en onder den volgenden latijnſen tijtel gedrukt: *Declamatio pro Sclopo, oppoſita vituperio Sclopi* ERICII PUTEANI. *Utraque oratio Lovanii in Auditorio Trilingui publicè habita. Lovan. 1609. in 4to.* — F. SWEERTII, *Athen. Belg.* J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 870.

BONETUS (LAURENS), van *Artois* geboortig, heeft in 't licht gegeven: *Inſtitutiones Linguæ utriusque, Orthographiam, Etymologiam, Syntaxin, Proſodiam complectens. Antv.* 1572. 8vo. — Js. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 805.

BONFRERIUS (JAKOB), Jeſuit en geleerd Bijbelverklaarder, wierdt in 1573 geboren te *Dinant*, een ſtedeken in het prinsdom van *Luik*, aan den regter oever van de *Maas* gelegen. Zijne letteroeffeningen volvoerd hebbende, ging hij tot het gehootſchap der Jeſuiten over, nam verſcheidene bedieningen onder hen waar, als onder anderen die van Hoogleraar in de hebreeuwſe taal, welke hij gedurende een lange reeks van jaren met veel roem heeft waargenomen. Zijne jaren klimmende, verkoos hij tot genot van rust, te *Doornik* te gaan wonen, alwaar hij godsdienſtig ſtierf, den 9 meij 1643, in den ouderdom van 70 jaren.

BONFRERIUS, was bijzonder geregeld in zijne zeden; ook hinderden zijn diepdenkende ſtudien hem niet, om zig in de beſtiering van ſtaatszaken allerbekwaamst te maken. Het blijkt uit zijne ſchriften, dat hij het grieks en latijn volkomen magtig was, en meer dan ene middelmatige kundigheid in het hebreeuws bezat; verder, dat hij een goed Poëet en diepdenkend Godgeleerde was; ervaren in de tijdrekenkunde en de oudheden; voorts bedreven in het beoirdelen van Schrijvers, en uitgeleerd in de gewijde geographie. Een gelukkig geheugen, en een heldig en opgehelderd oirdeel, gevoegd bij uitgeſtrek-

te

te kundigheden, ſtelden hem in ſtaat, om de H. Schrift te verklaren, welker beoefening zijnen wellust uitmaakte. SWEERTIUS ſchildert hem in deze bewoordingen; *Non vulgari doctrinâ inſtructus, & raris virtutum ornamentis inſignitus, induſtriâ mirabili, incredibili in rebus agendis prudentiâ, acerrimi ingenii, ſolidiſſimi judicii.* En VALERIUS ANDREAS tijtelt hem: *Multiplicis vir eruditionis, ingenii ſagacitate, judicii maturitate, ſtyli facilitate ac nitore, memoriæ denique tenacitate in primis excellens.*

Zie hier ene optelling der vrugten door zijnen arbeid voortgebragt: 1. J. BONFRERII, *Societatis Jeſu Theologi, in totam Scripturam ſacram Prælogia. Antv.* 1625. *in folio*; herdrukt in de verzameling onder dezen tijtel uitgegeven: *R. P.* JOAN STEPH. MENOCHII, *Dr. Theol. è Societate Jeſu, Comment. ad totius S. Scripturæ intelligentiam facilè parandam. Lat. Paris.* 1719. *fol.* in het II. Deel, bl. 3--65. van het Aanhangzel; ook in de volgende uitgaven van MENOCHIUS, en bijzonder in den druk te *Venetien, ex tijpogr.* REMONDINIANA, 1758. *fol.* T. III. p. 1--61. 2. *Pentateuchus Moyſis Commentario illuſtratus &c. Antv.* 1625. *folio.* 3. *Joſue, Judices & Ruth, Comment. illuſtrati. Paris.* 1631. *folio.* 4. *Onomasticon urbium & locorum S. Scripturæ: ſeu liber de locis Hebraïcis, ab* EUSEBIO *græcè primum, deinde ab* HIERONYMO *latinè ſcriptus; in commodiorem nunc ordinem redactus, & variis additamentis auctus opera* JAC. BONFRERII *ſoc. Jeſu. Paris.* 1631. *folio.* 5. *Libri Regum & Paralipomenon, Comment. illuſtrati. Tornaci.* 1643. *folio.* 6. Twee latijnſe Digtſtukken, het ene aan 't hoofd van de verhandeling van LESSIUS *de Juſtitia & Jure*; en het andere voor het werk van JAN VERINGUS, *de Jejunio & Abſtinentia.* Deze digtſtukken ſtrekken ten waarborge, hoe verre BONFRERIUS reeds in dit vak van kundigheid gevorderd was. ——— F. SWEERTII, *Athen. Belg.* p. 356. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 402. KONIGII, *Bibl. Vet. & Nov.* J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 502. C. SAXII, *Onom. liter.* Pars IV. p. 325, 326. SIMON, *Hiſt. Crit. du V. Teſt. ed. de* 1680. p. 474, 475. DUPIN, *Bibl. des Auth. Eccléſ. ed. d'Amſt.* Tom. XVII. p. 132, 133. DAV. CLEMENT, *Bibl. curieuſe*, T. V. p. 70, 71. PAQUOT, *Mem. litter.* T. XI. p. x.

BONGA (JAN), een *Friesch* Edelman, was Grietman van *Westdongeradeel*, federt het jaar 1560, bij afftand van SAKE RINGIE, en werdt in dien post, waar van hij vrijwillig afftond, opgevolgd door REINIER FRITZMA of FRITEMA, een' Spaansgezinden in 't jaar 1567. Door zijn huwelijk met SYTSKE AYLVA, welke, na zijnen dood, hertrouwde met DOEKE AYSMA, Grietman van *Ferwerderadeel*, was hij nauw verbonden aan de AYLVA's, en meer andere vrijheidlievende geflagten in *Friesland*. Hij woonde te *Holwert* op *Bonga-State*, en ondertekende, na 't verdrag der Landvoogdesse met de Edelen, hun verbond; uit welken hoofde ALVA hem, twee jaren later, naar *Antwerpen* ontbood, om zig te verdedigen, en BONGA niet verfchijnende, fchreef de Hertog een vonnis van bannisfement en verbeurte der goederen tegen hem, 't geen ook in *Friesland* opentlijk afgekondigd is. Wel verre dat dit gedrag van ALVA hem den moed zou benomen hebben, was hij integendeel een der eerften, die de wapenen voor vrijheid en godsdienst, in *Friesland* bragten. Hier door verwierf hij veel roems. Zijne pogingen voor 's lands welvaart zijn ook, breedvoeriglijk geboekt door JOANNES CAROLUS. Zo lang BONGA Grietman van *Westdongeradeel* was, fchijnt hij niet bekend geftaan te hebben voor een der verbonden Edelen. Doch, toen Graav LODEWYK *van Nasfau*, ten jare 1568, met een leger in *Groningerland* kwam, voegde BONGA zig openlijk bij denzelven, en werdt Hopman van een vaandel voetknegten. Meest alle de *Friefen* die der *Nasfauíe* zijde aanhingen, dienden op zijne kosten. Het leger van Grave LODEWYK door ALVA, te *Jemmingen* geflagen wordende, ontvlugte BONGA ter nauwer nood, met agterlatinge van zijne wapenen en goederen; doch bleef ftandvastig in zijn voornemen, om *Friesland* den *Spaanfen* onnut te maken en te ontrukken. Bemerkende dat het oorlog te lande, bij gebrek der nodige middelen, niet kon gelukken, beproefde hij het ter zee; rustte fchepen uit; kreeg groten toevoer van volk; en werdt een der eerfte hoofden van de vrijbuiteren, die der *Friefen* kusten onttrusten, en de fchepen en goederen van zulken, die 't met ALVA en

de

de *Spanjaarden* hielden, wegnamen. Zijne verrigtingen te water, baarden wel groten fchrik en enige fchaden; doch zij waren niet toereikende ter verwerving van vrijheid. Hij verdubbelde dan zijne pogingen, na dat de *Briel* en *Enkhuizen* zig voor den Prinfe VAN ORANJE verklaard hadden. Hij wierf krijgsvolk, 't gene te *Embden* fcheep ging, met oogmerk om *Dokkum* in te nemen; dan dit mislukkende, wierdt hij genoodzaakt zijn fchepen te verlaten, en met zijn volk te lande de vlugt te nemen voor de *Spaanfen*, die hem, vrugteloos, vervolgden. Hij kwam behouden te *Enkhuizen*, van waar hij weder naar *Friesland* overftak; en hij nam aldaar *Sneek* in bezit, waar toe hem benevens HETTINGA en GABBEMA, bekwame gelegenheid gegeven was; men haalde hen hier in met alle eertekenen, en vele voorname Edelen kozen hunne zijde. Nu hadt hij een' vasten voet in *Friesland*, tot blijdfchap van de liefhebbers der vrijheid en van den Hervormden godsdienst; om welken te leren, een Predikant derwaarts geroepen en aangefteld werdt, gelijk reeds in 't jaar 1566, twee Hervormde Leraaren het woord der zaligheid, in die ftad verkondigd hadden. *Sneek* verzekerd hebbende, kreeg BONGA 'ook de ftad *Bolswárd*, door een ftout en welgelukt beftaan; en keerde te rug naar *Sneek*, in welke ftad hij, andermaal, met gejuig ontvangen wierdt. Welke lotgevallen hem naderhand, voor al toen de *Geuzen* genoodzaakt werden *Friesland* te ruimen, getroffen hebben, verzwijgt CAROLUS. Zeker is het, dat BONGA den *Nasfaerfen* getrouw bleef, en ijverig voor 's Lands heil. Schoon hij zig anders meest met oorlogzaken ophieldt, was hij egter een der Edelen, die, in *Friesland*, fterk aandrongen op 't fluiten der Unie te *Utrecht*. Hier toe werden de Volmagten van dat gewest fterk aangezogt door AUSONIUS VAN GALAMA en FLORIS THIN, tot dat einde derwaarts gezonden; en zij waren hier toe wel gezind. Doch alzo de Volmagten in dit ftuk niets wilden aanvangen, buiten goedvinden van den Grave VAN RENNENBERG, Stadhouder van *Friesland*, hebben zij hem een fmeekfchrift overgeleverd, en daar in verzogt, dat hij, zonder acht te flaan op de tegenkantingen van

anderen, de Unie wilde ondertekenen en door die van *Friesland* doen onderſchrijven. Dit verzoekſchrift was getekend, behalven meer anderen, door JAN BONGA, EPO DOUWMA, DOEKE MARTNA, WILCO VAN HOLDINGA, OENE VAN GROUSTINS, LAAS JONGEMA, IDZARDA, GALAMA, HEREMA, JULIUS en SYDS VAN BOTNIA, die ook allen tot de verbonden Edelen behoorden, en ongemeen veel toebragten tot het aannemen der *Utrechtſe Unie*. BONGA begaf zig in 't jaar 1579, naar *Bolsward* en *Sneek*, om deze ſteden met enig krijgsvolk, op laſt des Graven VAN RENNENBERG, te bezetten. De zijdgangen en verraderije van dezen Stadhouder openbaar wordende, bleef BONGA ſtandvastig en den Staten getrouw, op wier bevel hij *Leeuwarden* kwam bezetten, en tegen de aanſlagen der *Spaansgezinden* verzekeren. Ook begaf hij zig naar *Harlingen*, met oogmerk om het blokhuis of kasteel den *Rennenbergſen* te ontweldigen; doch geweld was onnodig, daar men door een' geestigen krijgslist volmaaktlijk zijn doelwit beſchieten kon: zie BAILLY. Wanneer de ſchans *Opſlag*, in 1580, door RENNENBERG belegerd was, werdt BONGA derwaarts gezonden, met mondbehoeften voor de belegerden; doch hij kwam te laat, en na dat het verdrag der overgave reeds gemaakt was. 't Kan zijn dat hij, omtrent dezen tijd overleden zij; om dat men na 't jaar 1580, nergens van hem iets gemeld vindt. —— J. CAROLUS, *de rebus Billaei in Friſ. geſtis*, p. 7, 8. 38. 69, 70. 73--76. WINSEM., *Kronijk*, 566, 577, 578. 628--633. J. W. TE WATER, *Verh. der Edelen*, II. D. bl. 255--263.

BONGA (WILLEM), ſtamgenoot van JAN, behoorde mede onder de verbonden Edelen; zeer waarſchijnlijk wierdt hij met de BATENBURGEN en enige *Frieſe* Edelen op de *Zuiderzee* gevangen genomen, en toen eerst naar *Harlingen* en van daar naar *Rupelmonde* gevoerd; wordende nevens anderen den 1 junij 1568, op last van ALVA te *Bruſſel* onthalsd, en in ongewijde aarde begraven. Betrekkelijk de gisſingen dat deze en WILLEM BUMA een en dezelvde perſoon zou geweest zijn, raadplege men J. W. TE WATER, *Verh. der Edelen*, II. D. bl. 263, 264.

BON-

BONGAERT (VAN DEN), **BONGARD**, **BOGARD** of **BOOMGAARD**, is de naam van een adelijk geſlagt, 't welk zig in de XVde eeuw in *Holland* onthieldt. Sommigen hier van, begaven zig naar *'t Valkenburgſe*; anderen naar *Utrecht*, in welk landſchap zij in de Ridderſchap beſchreven werden. Het ſchijnt dat 'er omtrent deze tijd meer dan een geſlagt van dien naam geweest zij, doch dat, waar van hier geſproken wordt, was zeer oud en adelijk. Het was naauw vermaagſchapt aan de geſlagten van TURK, SPANGEN, REEDE, BRONKHORST en anderen, en 't bezat de heerlijkheden van *Bongard*, *Nijenrode*, *ter Lucht* enz. ——— *Connoiſſance de la Nobleſſe d'Utrecht.* pag. 14, 15. VAN LEEUWEN, *Bat. illuſtr.* bl. 1104. GOUTHOEVEN, *Kronijk*, bl. 621. J. W. TE WATER, *Verbond der Edelen.* II. D. bl. 264, 265. *aant.* (*).

BONGAERT (BERNT VAN DEN), uit het bovengemelde geſlagt geſproten, 't welk afkomſtig was uit het huis van WASSENAAR, door FLORIS VAN DEN BOOMGAARD, zoon van KLAAS HORST, en kleinzoon van ARENT VAN DEN DAMME, die een broeder was van FILIPS VAN WASSENAAR, Burggrave van *Leijden.* Men vindt in de Leenregisters van den huize van WASSENAAR, dat DIRK VAN WASSENAAR, zijnen oom ARENT VAN DAMME met enig land beleende, in 't jaar 1367. BERNT hadt in huwelijk MARIA VAN REEDE, dogter van GODART, Here tot *Saesfeld*, en van GEERTRUID VAN NYENRODE, Vrouwe *ter Horst*; en na dezer overlijden, bezogt hij voor de tweedemaal het egt-altaar, en herhuwde met SANDERINA VAN BREDERODE, natuurlijke dogter van Here REINOUT, welke weduwe zijnde, overleedt den 5 maart 1617. ——— J. W. TE WATER, *Verb. der Edelen*, II. D. bl. 264, 265.

BONGAERT (JAN VAN DEN), ouder broeder van BERNT of BAREND, was Heer van *Bongard* in 't land van *Valkenburg*, en hadt in huwelijk eerst ANNA VAN MACHEREL, dogter van JOHAN, Here tot *Balgoij* en HILLE COCK van *Opijnen*; naderhand ALYD VAN REEDE. Hij werdt, boven de gewone Ridderſchap van *Utrecht*, verſchreven, om Keizer KAREL te ver-

welkomen. In 't jaar 1602 is hij, in hogen ouderdom overleden. —— J. W. TE WATER, *Verh. der Edelen*, II. D. bl. 265, 266.

BONICOLLIUS (JOHAN DRABEE), zie GOETHALS.

BONIERES (KAREL DE), Baron van *Auchij*, geboren te *Arrecht*, is Gezant geweest wegens den *Spaanſen* Koning FILIPS DEN IV, bij SIGISMUND en ULADISLAUS, Koningen van *Polen*; ook was hij lid van den Oorlogsraad te *Madrid*, en heeft te voren verſcheidene krijgs- en andere bedieningen waargenomen. Het was een buitengemeen zedig, voorzigtig en weldadig mensch, muntende inzonderheid uit in godsvrugt en beproefde trouwe voor zijnen Koning. Hij ſtierf te *Madrid* den 24 meij 1688, in den hoog gevorderden ouderdom van 88 jaren. Hij heeft in het ſpaans geſchreven: 1. *Arte Militar, deducta de ſos principios, Caſ. Aug.* 1644. *in 4to.* 2. *Epitome ſleveado de los commentarios de Caio Julio Ceſar. Varſav.* 1647. *in 4to.* —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* pag. 150.

BONIFACIUS, is geweest de tweede Biſſchop van *Utrecht* en de opvolger van WILLEBRORD. Hij was Monnik in *Engeland*, in de taal van dit volk WINFRID geheten, en kwam met de toeſtemming van zijnen Abt in het jaar 717 in gezelſchap van nog twee andere geloofsijverende Kloosterlingen, te ſcheep langs den *Rhijn* te *Dunſtede*, van waar hij naar *Utrecht* toog, ten einde van den *Frieſen* vorst RADBOUD, die zig toen ter tijd aldaar bevond, verlof te verzoeken, het Euangelium aan zijne Heidenſe onderdanen te prediken; dan RADBOUD meerder geneigd om de Christenkerken, welke onder 't opzigt van WILLEBRORD reeds in *Friesland* geſtigt waren, te verdelgen, dan den verderen voortgang van die leer te begunſtigen; keerde hij naar *Engeland* te rug, om de verkiezing van eenen nieuwen Abt van zijn klooster bij te wonen; zulks verrigt zijnde, toog hij naar *Rome*, en wierdt door Paus GREGOOR DEN II, met een volmagt voorzien, om als zijn zendeling het geloof aan de nog Heidens gebleevene onderdanen des *Franſen* rijks, te predi-

KEN

ken. Des begaf zig BONIFACIUS door *Tirol* naar *Beijeren*, alwaar hij enen aanvang maakte met prediken. Op gelijke wijze gants *Duitsland* doorreizende, kwam hij eindelijk te *Thuringen*. Hier was het dat hij den dood van den *Friesen* Koning RADBOUD verſtaande, terſtond beſloot tot een togt naar *Friesland*; en hij beſtondt, zo ten zuiden van *Alkmaar*, als te *Agtienhove*, gelegen aan de *Meije* bij de *Vegt*, even gelijk ook bij het *Vlie*, met enen vurigen ijver en de medehulp van enen GEMBERT, het geloof te prediken, de reeds bekeerde *Friesen* te doopen, en den afgodendienst zo veel in zijn vermogen was te ſtuiken. Hij ſlaagde hier in zo wel, dat WILLEBRORD zijne eigene zwakheid en den dagelijks toenemenden ouderdom, in aanmerking nemende, beſloot om zulk een ijverigen geloofsverkondiger als BONIFACIUS was, tot zijnen opvolger in het bisdom van *Utrecht* bij zijn leven in te wijen. Dan deze oirdelende om zijnes jeugdigen leeftijds wille, daar toe onwaardig te zijn, wees die aanbieding van de hand, en begaf zig na drie jaren het geloof in *Friestand* verkondigd te hebben, naar *Rome*, alwaar hij op den 30 ſeptember 723 door GREGOOR DEN II. tot Biſſchop gewijdt werdt, en om de door hem aangevangene geloofsbekering uitgebreider voortgang te doen hebben, voorzag hij hem met verſcheidene brieven van voorſchrijving, zo wel aan voorname geeſtelijke als wereldlijke perſonagien, ten einde hem bij alle gelegenheden de behulpzame hand, in 't voortplanten des geloofs te bieden; ook verhief hij hem tot de Aartsbisſchoppelijke waardigheid, na dat hij te voren reeds, te weten in 737, met het overgevallen bisdom van *Mentz*, door KAREL MARTEL was begiftigd.

BONIFACIUS woonde in de hoedanigheid als Biſſchop van *Mentz*, de Kerkvergadering van *l'Eſtine*, een ſtadje in *Henegouwen* gelegen, bij, welke zamengeroepen was door KAROLOMAN, die ook BONIFACIUS, tot Biſſchop van *Utrecht* aanſtelde, welk bisdom opengevallen was door het overlijden van WILLEBRORD. Na het bekomen zijner bevestiging, zakte hij in het gezelſchap van verſcheidene Geeſtlijken den *Rhijn* af, begaf zig langs de *Alkmaarſe* meiren naar het thans genaamde *Noordholland*, dat toen

ter

ter tijd nog door veelvuldige met de zee gemeen liggende wateren in verſcheidene eijlanden was verdeeld, die allen niet min onderſcheidelijk genaamd, dan derzelver inwoonders wild en woest van aart, voor het meeste gedeelte afgodendienaars waren. Dierhalven, ten hoogſten gevoelig wegens de blindheid dier volken, beſtondt hij hen met enen apostoliſchen ijver het Christengeloof te prediken; tot dat einde reisde hij nu na 't ene dan naar het andere eijland, deedt, zo veel maar in zijn vermogen was, den dus lang in zwang geweest hebbenden dienst der afgoden affchaffen, alom kerken tot het oeffenen van Christelijken godsdienst ſtigten, en dus verſcheiden duizenden, door het toedienen van den doop, het heilwerkend geloof aanvaarden. Niet weinig wierdt hij in zo zwaarwigtig werk door enen DOBAN, of gelijk hem anderen noemen EOBAN, ondersteund, welken hij, mids zijnen hogen ouderdom, tot zijnen *Coadjutor* of Medehelper te *Utrecht*, nevens verſcheidene Priesters en Diakens, hadt aangeſteld.

Op de zelvde wijze, ſedert ook in het over de zuiderzee liggende *Friesland*, zeer vele inwoonders tot het Christengeloof bekeerd, en hen gevolglijk den doop toegediend hebbende, begaf hij zig in het jaar 755 naar *Dokkum*, gelegen op de rivier *Borne*, die toen het Oost- van het *Westergouwe* ſcheidde, en omtrent welken ſtroom KAREL MARTEL, als die voorheen zig te ſcheep tegen den *Friesen* Koning POPPO naar dat gewest begeven hadt, zijne te land geſtapte benden deedt neerſlaan. Hier liet hij door zijn gevolg, mids ter dier plaatze nog geene kerken waren, de mede gevoerde tenten opregten, om als Bisſchop door 't opleggen der handen, de nieuwgedoopten in het door hen aanvaarde geloof te bevestigen. Als nu op den 5 junij de zon zig bereids boven hare kimmen verheven, en men des eerlang de terugkomst der voorheen naar huis gezondene nieuw gedoopten te verwagten hadt, wierdt integendeel aan den enen oord der betrokken legerſtede op het onverwagtst een zeer verward geluid, en te gelijk ene opgaande jammerkreet gehoord; doordien ene grote menigte te zamen gerotte Heidenſche inwoonders, de wapenen hebbende opgevat,

vat, met ene ongehoorde verwoedheid op de aldaar gelegerde Christenen aanviel, die ook ſtraks de wapenen opvatteden, om aldus het aangedane geweld met geweld te keer te gaan. Bonifacius nogthans, mids deze alom opgaande wapenkreet, verzeld van alle zijne bijëengeroepene Geestlijken, uit zijne tent zig bij die genen vervoegd hebbende, welken voor hem de wapenen hadden opgevat, beſtondt hen ſtraks het agtervolgen van het reeds aangevangen gevegt, met deze woorden te verbieden: „ Mijne kinderen, die ik in den Here geteeld „ heb, houdt tog op van ſtrijden, dewijl ons de Heilige Schrift „ te regt leert, dat men geen kwaad met kwaad, maar zelvs „ het kwaad met goeddoen vergelden moet. De lang gewens„ te dag onzer vrijwillige ontbindinge is nu voorhanden; des „ verſterkt u in den Heere, en ſtelt uwe hope nevens mij op „ hem, en hij zal uwe zielen verlosſen." Vervolgens zig naar zijne Priesters, Diakenen en verdere nevens hem ſtaande Geestelijken wendende, vermaande hij hen thans dapper van moed te zijn. „ Vreest niet," waren zijne woorden, „ die „ het lighaam wel doden, doch de onſterffelijke ziel niet be„ ſchadigen konnen, maar verheugt u integendeel in den „ Heere, en vestigt het anker uwer hope op God, die tot „ ene eeuwigdurende vergelding aan ulieden eerlang, ne„ vens de Engelen en Godzaligen, ook verblijf in zijn he„ mels hof zal verſchaffen. Des laten u de ijdele aanlokze„ len dezes levens niet bezwaren, maar wilt dezen korten „ doodſtrijd kloekmoedig uitſtaan, om met Christus eeuwig„ lijk in den hemel te heerſchen."

Terwijl hij hen op deze wijze met een hart brandende van liefde opwekte, en voorts bereid was, om hen nog meerderen moed bij te zetten, viel de verwoede menigte, mids zij nu geenen tegenſtand meer ontmoette, op Bonifacius en deszelvs gevolg aan, en hen ten getale van 53, van 't leven berovende, baande zij hun dus den weg tot enen beſtendigeren heilſtand. —— Baluzii, *Capitul. Reg. Franc.* Tom. I. p. 146. *Epiſtol. Bonif. apud* Miræum *in Cod. Dæn. piar.* Tom. I. p. 14. Othlonus, *vita Bonif.* Lib. I. cap. 38. Willibaldus, *vita Bo-*

Bonif. Cap. XI. p. 23--26. BEKA & HEDA, *de Episc. Ultraj.*, *cum notis* BUCHELII *in* HEDAM, pag. 33--38. A. MATTHÆI, *Vet. ævi Analecta edit. in* 4*to.* Tom. III. p. 22--27. G. v. LOON, *Aloude Holl. Hist.* I. D. bl. 332--346.

BONOMONTE (ROBBERT DE), geboortig uit *Henegouwen*, en misschien van de kleine stad *Beaumont*, is geweest een Dominikaner Monnik, die zijne geloften deedt in het klooster van die orden te *Valenciennes* omtrent het jaar 1497; vervolgens wierdt hij Prior van dit klooster, en daar na van dat van *Arras* en *St. Omer*. Hij stierf den 10 october 1557 in een hogen ouderdom; den lof in zijn graf wegdragende, dat hij een braaf man was, ijverig in het waarnemen van zijnen pligt, een vroom Geestelijke, en welsprekend Prediker. Hij heeft in druk uitgegeven: *Fundamentum aureum omnium anni Sermonum, tam de Tempore, quàm de Sanctis*, F. NICOLAI DE GARRAN, *Ordinis Predicatorum. Paris.* NICOL. DE LA BARRE, 1509. 12*mo.* —— *Scriptores Ord. Præd.* Tom. II. pag. 164. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. V. p. 168, 169.

BONSER (ADRIAAN), is geboren te *Gouda*, in, of omtrent het jaar 1533, uit een aanzienlijk geslagt. Na in de eerste gronden der letterkunde in zijn vaderstad onderwezen te zijn; voltrok hij zijne studien met veel roem te *Leuven*, oefenende zig eerst in de wijsbegeerte en vervolgens in de godgeleerdheid. Men wil dat hij den beroemden VIGLIUS als kopiist ten dienste gestaan heeft, en dat hij aan dezen Staatsman zijne bevordering hadt te danken, want Licentiaat in de godgeleerdheid zijnde, wierdt hij door zijn toedoen Deken en Pastoor van *Middelburg*; doch wanneer die stad in 1577 aan den Prins VAN ORANJE wierdt ingeruimd, moest hij die ruimen, en wierdt met de bezetting naar de *Vlaamse* kust overgevoerd, alwaar hij eerst Pastoor van *Dijcmuiden* wierdt, en kort daar op Pastoor en Kanunnik van *St. Martinus* hoofdkerk te *Yperen*, ten tijd toe dat deze stad ook in handen van de Prinsgezinden gevallen zijnde, hij naar *Gouda* bij zijn bloedverwanten te rug keerde; bij wien hij verbleef tot in 't laatst van 1584, als wanneer;

Hoe

Ypren weder in de magt der *Spanjaarden* geraakt zijnde, hij in zijn post wierdt herſteld, dien hij bekleed heeft tot zijn dood, welke voorviel in 1598, wanneer hij den ouderdom van 60 jaren hadt bereikt. Men vindt van hem getuigd, dat hij een uitnemend Prediker is geweest. ——— *Fasti Acad. Lovan.* BOCKENBERGH, *Epist.* XV. J. WALVIS, *Beſchrijv. van Gouda*, bl. 283-285.

BONSER (WILLEM), mede een *Goudenaar* van geboorte, wierdt in 1581 Hoogleraar in beide de regten te *Bologne*; en vervolgens Handſchrijver of *Amanuenſis* van den Kardinaal DE NAVARRE te *Rome*. In zijn vaderſtad te rug gekeerd, huwde hij aan N. ROSENDAAL, dogter van JAN JAKOBZ. ROSENDAAL, Burgemeester, en zuster van den Raadsheer ÆMILIUS ROSENDAAL, en overleed te *Gouda*, in 't jaar 1603. ——— J. WALVIS, *Beſchrijv. van Gouda*. bl. 285.

BONT (HUGO DE), is geweest een vermaard Regtsgeleerde, en van 1560 tot 1566, Penſionaris zijner geboorteſtad *Middelburg*; naderhand, namelijk in 1574, Gezant wegens het Hof van *Brusſel* op de vredehandeling.

BONT was niet alleen een geleerd man, maar ook een begunſtiger van allen, die de geleerdheid oeffenden; en hij muntte in zijnen tijd uit, in het maken van latijnſe vaerſen, waar van hij blijken gaf in zijne begroeting aan NIKLAAS DE CASTRO, bij deszelvs aanſtelling tot eerſten Biſchop van *Middelburg*. Hij is te *Antwerpen* overleden. ——— VIGLIUS *ad* HOPPERUM, *Epist.* CCXXIII. p. 794. *Lijst der Reg. van Middelburg*. WAG., *Vad. Hiſt.* VII. D. bl. 26.

BONT (JAN), een oom van WILLEM BONT, is geweest Doktor in de Regten, in 1427 Kancelier van *Braband*, Kanunnik en Treſorier van de hoofdkerk te *Kamerik*, Aartsdiaken van *Famenne* in het ſtigt van *Luik*. JAN BONT ſtierf in een hogen ouderdom in 1453, na veel goeds aan het Hogeſchool van *Leuven* bewezen te hebben. Hij was de neef van een anderen WILLEM, die Kanunnik was van *St. Gudula*, Secretaris en

Raad

Raad van JOHANNA, Hertogin van *Braband* en Stigter van het hospitaal der *twaalf Apostelen* te *Brusfel*. Men leest nog het volgende opfchrift in de kapelle van dat huis: Niet te bont. *Domum Apoſtolorum fundavit* WILHELMUS BONT, *Canonicus Eccleſiæ St. Gudulæ, Joannæ Ducisſæ Brabantiæ Conſiliarius, an.* 1394. *Patruum ſecutus, ditavit & auxit* JOANNES BONT, *J. U. D., Archidiaconus Famininæ in Eccleſia Leodienſi, Cameracenſis Theſaurarius, S. Gudulæ Cantor et Canonicus, Cancellarius Brabantiæ, anno* 1445. —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XII. p. 127. *not. (a).*

BONT (WILLEM), dien men ook WILLEM COSTER genoemd vindt, wierdt te *Leuven* geboren omtrent het einde van de XIVde eeuw. Hij volvoerde het grootſte gedeelte zijner letterkundige oeffeningen te *Parijs*, alwaar hij in 1427 Meester en Hoogleraar was in het vak der fraije letteren; ook wierdt hij op den 11 meij van het zelvde jaar, tot Meester in beide de Regten bevorderd. In de *Nederlanden* te rug gekeerd, wierdt hij ingevolge het gebruik van dien tijd, met verſcheidene voordelige kerkelijke ambten voorzien; want men maakte hem Aartsdiaken van *Antwerpen*, Kanunnik van *St. Gudula* te *Brusfel*, en van *St. Pieter* te *Andernach*, Kapellaan van Paus MARTINUS DEN V. of EUGENIUS DEN IV, en Auditeur van het gewijde paleis; vervolgens in 1440 Deken van de hoofdkerk van *St. Pieter* te *Leuven*. In het zelvde jaar volgde hij JAN DE REYSEN op, in de hoedanigheid van gewoon Hoogleraar in het kerkelijk regt aan het Hogeſchool te *Leuven*. Hij ſtierf den 10 julij 1454, en men vindt van hem getuigd, dat hij een der ſchranderſte Regtsgeleerden was, van het tijdvak waar in hij leefde. Men heeft van hem: *Quodlibetum de Uſuris, & emptione redituum vitalium ac perpetuorum.* Gedrukt te *Parijs* in 4to. en naderhand geplaatst in het VIIde Deel bl. 74. en volg. van den *Oceanus Juris*, te *Lijons* uitgegeven. Voorts heeft hij verſcheidene andere regtsgeleerde verhandelingen in geſchrift nagelaten, die ten dele te *Leuven*, en ten dele te *Aulx* bewaard worden. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 308.,

&

& *Fast. Acad.* 36, 37. 60. 155. 163. *Basilica Bruxell.* Tom. II. p. 29. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 393. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XII. p. 127--130.

BONTEBAL (KLAAS MICHIELZ.), Secretaris van *Zevenhuizen*, was in 1623 een der zamenzweerders, welke beſloten hadden om Prins MAURITS van 't leven te beroven. Hij verſchafte hier toe 2000 guldens, en wierdt te *Rotterdam* hier over, ingevolge vonnis van Schepenen en Mannen van *Schieland*, op den 3 julij 1623 onthalsd. Het ſchavot optredende, was hij in den beginne zeer ontdaan en bedremmeld; doch herſtelde zig ſpoedig, en deedt vervolgens een breedvoerige aanſpraak aan de omſtanders; zig beklagende, GODS weldaden zo ſchandelijk misbruikt te hebben; beſluitende zijne reden, met een groot leedwezen over het plegen van zijn misdrijf te betuigen; waar op hem de Scherpregter een rood mutsje voor de ogen ſtreek, en hem het hoofd affloeg; zijnde het lighaam in ſtilte ter aarde gebragt. —— B. DWINGLO, *Verantw.* I. D. bl. 142. 196. *Sententie van* KLAAS MICHIELZ. BONTEBAL, *gedrukt te Rott.* 1623. WAG., *Vad. Hiſt.* X. D. bl. 453. 478.

BONTEKOE (KORNELIS), is geboren te *Alkmaar* in 1647; hij is geweest Doktor in de medicijnen, Raad en Lijfartz van den Keurvorst van *Brandenburg*, en, volgens ſommigen, Hoogleraar in de geneeskonst te *Frankfort aan den Oder*. Hij was geen groot voorſtander van de *Carteſiaanſe* philoſophie, en heeft verſcheidene verhandelingen geſchreven; waar onder een, daar hij het gebruik van de koffij, thee, chocolade en tabak, als middelen tot behoud der gezondheid, ſterk aanprijst; ook heeft men van hem in 't latijn: *Demonſtratio, quod non detur annus Climactericus ſeu* 63 & 80, *nec alius fatalis.* Alle zijne werken zijn bijëen verzamelt in II Delen in 4to., gedrukt onder den tijtel: KORN. BONTEKOE, alle zijne Philoſophiſche / Medicinale en Chymiſche Schriften. Amſt. 1689. Hij ſtierf te *Berlijn*, in het begin van 1685, aan de gevolgen van een val, in het 38ſte jaar zijnes ouderdoms. —— REIMMANN, Einleitung in die Hiſtor. Liter. VI. Th. ſ. 633--641.

BONTEKOE (WILLEM YSBRANDSZ.), in het laatſte gedeelte van de XVIde eeuw te *Hoorn* geboren, is beroemd geworden door zijne rampſpoedige reistogten, en wel inzonderheid door dien, welken hij in 1618 naar de *Oost-Indiën* ondernam, welke allernoodlottigst uitviel. Op den 28 december van genoemde jaar ſtak hij in zee, met het ſchip *Nieuw-Hoorn*, waar over hij als Kapitein het bevel voerde; 't welk met 206 koppen was bemand, van alle proviand, benevens een goede ſom gelds voorzien, en verzeld van nog twee kleine vaartuigen. De eerſte ramp die hem wedervoer, was een vreesſelijke ſtorm, die hem op den 4 januarij 1619 beliep, en die gedurende 15 dagen met de felſte woede aanhield. Men raakte eindelijk na veel ſukkelens en grote ongemakken doorgeworſteld te hebben, den 19 november, op de hoogte van ſtraat *Sunda*, alwaar hem het jammervolſte ongeval trof, dat ooit een zeeman kan ontmoeten: de Botteliersmaat namelijk, volgens gewoonte, met de pomp brandewijn zullende tappen, hadt een kaars bij zig, en liet ongelukkig een vonk in het vat vallen, waar door de brandewijn vlam vatte, en het vat van één borst. Het brandende vogt liep onder in 't ſchip tuſſen de ſteenkolen, die ook in brand geraakten, en zulk een zwaren rook en damp verwekten, dat velen die 'er bij kwamen 'er door verſtikt wierden. Vervolgens ſloeg de brand over tot de olijvaten, en drong van daar voort tot in de kruidkamer; waar op het ſchip, daar zig nog 119 menſchen in bevonden, zijnde 'er 69 met de boot gevlugt, in de lugt vloog en in duizend ſtukken ſprong. BONTEKOE, werdt van het halve dek in zee geſmeten; hij was zwaar gekwetst, hebbende twee gaten in 't hoofd, en hij kost genoegzaam armen noch benen verroeren; doch de ſchrik, door den val in het water veroirzaakt, deed hem tot zig zelven komen, zo dat hij het geluk had, van op den in het water drijvenden groten mast te geraken, vervolgens op een ſtuk van het galjoen, en eindelijk wierd hij, door het volk, dat in de boot was, gered, en bij hun ingenomen. Hier in bevonden zig nu 72 zielen bijëen, zijnde alle de anderen verongelukt; dan bitter was de ellende dezer men-

menſchen, want hun ganſche voorraad beſtond in zeven of agt ponden brood; geen water dan 't geen uit den hemel regende, geen geweer, zeilen noch kompas, ja in een woord, zij bezaten niets, dan alleen de kunde van den Kapitein; doch deze was niet beſtand om hunnen honger te verzadigen, welke van dag tot dag toenam. De Voorzienigheid zond hun enige zeemeeuwen, en in den uiterſten nood enige kleine gevleugelde visſen, die zig met de hand lieten vangen, doch deze onderſtand hield ſpoedig op. Ook niet minder wierden deze ongelukkigen door den dorst gekweld; ſommigen dronken zeewater, enigen hun eigen water, anderen kauwden een kogel; kortöm de honger en dorst wierdt zo ſnerpend knellende, dat zij het wanhopig beſluit namen, om de jongens die zig onder hun bevonden, te doden, en zig met derzelver vlees te voeden; dan BONTEKOE verzette zig met alle kragt daar tegen, en door bidden en ſmeken verwierf hij nog drie dagen uitſtel; binnen dien tijd ontdekten zij een onbewoond eiland, op de kust van *Sumatra*, alwaar enige verversſinge wierd gevonden, en van daar kwamen zij op 't eiland *Sumatra* zelv', daar zij door een overmaat van druk, door de Wilden wierden overvallen, die enigen van hun om 't leven bragten; en de overigen ontkwamen met het grootſte gevaar hunne handen, door middel van de boot; en bereikten in de ſtraat *Sunda* de *Hollandſe* vloot, die 23 ſchepen ſterk was, waar over FREDERIK HOUTMAN van *Alkmaar*, het bevel voerde. Deze, die op den zelvden tijd met BONTEKOE uit *Texel* gezeild was, bragt hem in 1619 te *Batavia*; alwaar hij aan den Gouverneur-Generaal JAN PIETERSZ. KOEN, een verhaal van zijne rampſpoeden gedaan hebbende, deze hem het bevel gaf over een ſchip, 't welk met proviand geladen, naar de *Hollandſe* vloot moest zeilen, die zig bij de *Molukkiſe* eilanden bevond, ten einde een wakend oog op de *Spanjaarden* te houden.

Voorts deedt BONTEKOE nog verſcheidene kleine reizen binnen 's lands, ook een togt naar *China*; waar na hij den tijd uitgediend hebbende waar voor hij zig verbonden hadt, en geen lust hebbende om een nieuwe verbindtenis aan te

gaan, op zijn aanhoudend verzoek, ontflag verkreeg, om naar *Batavia* te rug te keren. Aldaar gekomen zijnde, deed hij nog enige kleine togten, en verkreeg met veel moeite van den Gouverneur CARPENTIER, verlof, om naar het vaderland te keren, wordende hem het bevel over de vloot gegeven, beftaande uit drie fchepen, als *Hollandia*, waar op hij zelv was, en *Gouda* benevens *Middelburg*, die op deze reize beide verongelukten. Zij vertrokken den 6 februarij 1625 van *Batavia*, en na veel fukkelens, en het doorftaan van hevige ftormen, liep BONTEKOE op den 15 november van dat zelvde jaar *Texel* binnen. —— Die omftandiger berigt van dezen noodlottigen reistogt verlangt, leze het bekende *Journaal of Gedenkwaardige Reize van* W. Y. BONTEKOE.

BONTEMPS (AUGUSTYN), wierdt te *Arras* geboren, omtrent het einde van de XVIde eeuw. Hij begaf zig onder de orden der *Benediktijners*, in de beroemde abtdij van *Lobbes* in *Luikerland*. Doordien hij wel geftudeerd hadt, en fmaak gekregen voor de fraije letteren, beoeffende hij in dat kloofter de latijnfe digtkunde; en ftelde 'er het volgende werk op, in heldenvaerfen: *Sancta Tetrarchia fanctorum quatuor Coenobiarcharum, five vitæ SS.* LANDELINI, URSMARI, ERMINI, DODONIS, *Abbatum & Pontificum Lobienfium.* Ook heeft hij nog enige andere digftukken nagelaten. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 94. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 112. GAZET, *Bibl. Sacrée.* p. 109. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VI. p. 296, 297.

BONTIUS (GERARD), Hoogleraar in de medicijnen te *Leijden*, is geboren te *Rijswijk*, een dorp in *Gelderland*, in het jaar 1536. Reeds vroegtijdig wierdt hij door zijn vader naar *Schoonhoven* gezonden, tot het leren van de latijnfe taal, en van daar naar *Leuven*, om zig in de geneeskunde te oefenen. Zig hier enigen tijd opgehouden hebbende, vertrok hij naar *Italien*, en te *Padua* tot Meester in de regten bevorderd zijnde, keerde hij naar *Holland* te rug, nam zijne woonplaats te *Leijden*, en beoeffende aldaar de praktijk der medicijnen. Met de oprigting van de Hogefchool in die ftad, in het jaar

1575,

1575, werdt hij tot Hoogleraar bevorderd. BONTIUS is vermaard geweest, wegens zijne uitſtekende geleerdheid, en wel bijzonder over zijne kundigheid in de griekſe taal. Ten aanzien van den godsdienst, was hij even zeer vervreemd van onverſchilligheid als van bijgeloof; zijn gewone zeggen daaromtrent was: „ dat de godsdienst noodzaaklijk is, maar dat hij „ geen erger kwaad kende, dan zulke ſnoodaarts, die met „ den uiterlijken grijns van godsdienst, hare affchuwelijke ge„ breken zogten te bedekken." Verder was hij in zijnen omgang gul en openhartig, zonder den minſten hoogmoed of verwaandheid. Zaken waar van hem de reden onbekend was en hij de waarheid niet koste doorgronden, verdienden geen geloof bij hem; doch van de verborgenheden van den godsdienst was hij gewoon te zeggen: *dat het voor 't menschdom een geluk was, dezelve niet te kunnen bevatten.* Hij ſtierf te *Leijden* den 15 ſeptember 1599, in den ouderdom van 63 jaren, nalatende vier zonen en vier dogters. ——— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* MELCH. ADAM., *in vit. Germ. Theol.*

BONTIUS (HUGO), van *Middelburg* geboortig, leefde in de XVIde eeuw, en was een doorkundig en ervaren Regtsgeleerde; wiens bekwaamheid en voortreffelijke begaafdheden, met zoetvloeijende geſchilderd vindt, in HENR. HARII, *Diſtichum Lib. I. Eleg. XV. p.* 59. door den *Arnhemſen* Hoogleraar HENR. CANNEGIETER in 1766 in 4to. uitgegeven.

BONTIUS (JAKOB), een zoon van GERARD BONTIUS, is geweest Medicijne Doktor op *Batavia*, alwaar hij ook is overleden. Hij heeft geſchreven de volgende latijnſe verhandelingen, die na zijnen dood door WILLEM PISO zijn verzameld, en met enige aantekeningen en bijvoegzelen van hem, benevens de nodige platen te *Leijden* in 4to. zijn gedrukt: 1. *De Conſervanda valetudine.* 2. *Methodus medendi.* 3. *Obſervationes in Cadaveribus.* 4. *Notæ in Garciam ab Orta.* 5. *Hiſtor. Animalium, & 6. Plantarum.* Ook is nog van hem bij het werk van PROSP. ALPINUS, *de Medicina Ægyptiorum. Paris.* 1718. in 4to.

gevoegd: *De Medicina Indorum. Lib. IV.* —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 502.

BONTIUS-(REINIER), Hoogleraar in de medicijnen en wijsbegeerte te *Leijden*, was de tweede zoon van GERARD BONTIUS. Hij is geboren te *Leijden* in 1567, en is niet minder ervaren geweest in de geneeskonst en talen dan zijn vader; daarenboven hadt hij zig met vlijt op het beoeffenen der wijsbegeerte toegelegd, en gaf reeds openlijke lesſen in die wetenſchap, nog maar 23 jaren oud zijnde. De roem van zijne ervarene kundigheid was zo groot, dat de Prinſen MAURITS en FREDERIK HENDRIK, hem op ene aanzienlijke wedde tot hunnen Lijfartz aanſtelden. Hij is den 12 junij 1623 in den ouderdom van 47 jaren overleden, en in de *St. Pieterskerk* begraven. Onder anderen heeft hij geſchreven: **Beſchrijving van het beleg en ontzet der ſtad Leijden**/ meermalen en voor de laatſtemaal gedrukt in 1730 in *'s Hage*, met platen in 4to. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg. Alma Acad. Leid.* J. ORLERS, *Beſchrijv. van Leijden, druk van* 1781. bl. 195. *druk van* 1641. bl. 347.

BONVOISIN (PIETER), te *St. Omer* geboren, begaf zig in 1570 in het genootſchap der Jeſuiten; hij is geſtorven te *Doornik* den 30 december 1626; en heeft in druk uitgegeven: *Veram effigiem charitatis Christianæ, à* S. PAULO *Apostolo* 1. *Corinth. XIII. ad vivum expreſſa Sententiis & Exemplis illuſtratam. Audomari.* 1621. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 956.

BONVOUST, is in het begin dezer eeuwe geweest Predikant in de walſe gemeente te *Utrecht*; hij was een geleerd man, die uitgegeven heeft: *Triomphe de la verité & de la vertu*; ingerigt tegens den beroemden JAQUES SAURIN, over dezes gevoelen betrekkelijk het *Mendacium officioſum*, of *de Leugen om best wil.*

BONZER, zie BONSER.

BOOM (DOMINIKUS), geboren te *Antwerpen* omtrent 't einde van de XVIde eeuw; toog in die zelvde ſtad het Mon-

likenkleed der Predikheren aan; wierdt vervolgens Onderprior van zijn klooster, en ſtierf 'er den 2 maart 1640. Deze Geestelijke hadt zig met veel ijver toegelegd om den eerdienst van den *Roozenkrans* te bevorderen; hij was Licentiaat in de Godgeleerdheid, en had ene reize naar het H. Land gedaan. Hij heeft geſchreven: **Corte verclaringhe van het Broederſchap des H. Roozenkrants.** Antw. 1617. in 16mo. Brugge 1626. 16mo. Ypren 1633. 16mo. —— De Jonghe, *Belgium Dominicanum*, p. 229. Paquot, *Mem. litter.* Tom. IX. p. 159.

BOOM (PIETER KORNELISZ.), geſproten uit een aanzienlijk geſlagt te *Amſteldam*, wiens voorouders en nazaten aldaar ook de voornaamſte regeringsposten hebben bekleed, en aan hunne vaderſtad vele dienſten bewezen, was in 1587 regerend Burgemeester en Kollonel van de Burgerij, toen Leicester den 3 october van *Utrecht* komende, zig ſchielijk op weg naar *Amſteldam* begaf; daar men geene kennis van zijn voornemen kreeg, dan na dat hij reeds van *Utrecht* vertrokken was. Nu moest men alles in der ijl beſchikken, ontbieden, horen, aanſpreken, order geven; 't welk niet zonder bekommering toeging. Met het vallen van den avond naderde Leicester de ſtad. Laurens Jakobsz. Reaal, Oud-Schepen en Burger-Kapitein, ſtond met zijn vendel aan de regulierspoort, om den Graav te ontvangen; doch hadt het hart vol zorg, doordien de duisternis niet toeliet te onderſcheiden, hoe groot een ſtoet Leicester medebragt, bij wien zig, onder weg, ſchielijk enig krijgsvolk zou kunnen gevoegd hebben, maar Reaal's Sergeant, Willem van Biel, die te voren gediend hadt, doch zig ſedert op den koophandel hadt toegelegd, toonde bij deze gelegenheid, dat hem het krijgsmans hart nog in den boezem ſtak: „ Laat mij," zeide hij, „ ter hameije uit, Kapitein, en ſluitze agter mij toe. Ik zal „ u, verneem ik iets ſlinks, waarſchuwen met ſluiten; mij „ kome 'er van, wat het wille." De uitbieding wierdt dankelijk aanvaard. De Graav, zonder dat van Biel enig teken van zwarigheid gaf, met een matig gevolg, voor de poort ge-

komen, werd heuſchelijk verwelkomd, in 't latijn, door den Preſident-Schepen, JAN KORNELISZ. VERHEE, een man van behoorlijk vernuft, en toen aangeſpoord door naarijver, die de aanſpraak te hoger deedt rijzen; want de Oud-Burgemeester MAARTEN KOSTER, een lieveling van LEICESTER, aangezogt tot het doen der aanſpraake, hadt zulks, zo getuigd wordt, uit krijgelheid, en om dat men zijn hoofd niet volgde, geweigerd, wanende dat niemand dan hij in ſtaat was, om de eer der ſtad te bewaren; waar na VERHEE 't werk op zig genomen hadt, welk hij treffelijk uitvoerde. De Landvoogd trekkende door de kalverſtraat, bij 't licht der lantaarnen, die ten allen huizen uithingen, werd in 't Prinſenhof geherbergd. Tegen over de poort van dit gebouw, in de Prinſenhofſteeg, hadt Burgemeester KOSTER, die in de doeleſtraat woonde, ene agterdeur; waar uit, volgens 't berigt van enen, gelast om acht op zijn bedrijf te geven, een man van zijne geſtalte, met enen tabbaard bekleed, des nagts, ten hove inſloop, ene wijl daar na te rug kerende; doch wat hij daar verrigt hebbe, is altoos een geheim gebleven. Des anderendaags hadt LEICESTER de Burger-Kolonellen, Kapiteins en Luitenants ten middagmaaltijd verzogt, met inzigt naar 't ſchijnt, om dezen te belezen tot bevordering zijner oogmerken. DANIEL DE BURGGRAAF, Secretaris van LEICESTER, een *Vlaming* van geringe afkomst, doch kloek verſtand, beſtond dan onder de maaltijd, en na 't omgaan van een hartigen dronk, den Burgerkrijgsraad wel niet met ronde woorden te vergen, maar genoegzaam in den mond te geven: „ dat men van deszelvs zijde enen voorſlag „ verwagtte, om de Burgemeesteren in verzekering te willen „ nemen;" gelijk de Luitenant, BARTHOLT KROMHOUT, die hier zelv' tegenwoordig was, naderhand, aan HENDRIK LAURENSZ. SPIEGEL, en deze aan den Hiſtorie-ſchrijver HOOFT, verhaald heeft. Om de Krijgsraad zulk een heilloos beſluit te doen nemen, bleef men niet in gebreke, de tegenwoordige Regering der ſtad ten ſnoodſten af te malen; doch niemand ondernam zig te verklaren op iet, dat hem niet duidelijk gewerpd was. De Secretaris verzogt nogthans ſtellig, dat men

alle

alle avonden, het parool of wagtwoord liete halen van den Landvoogd, zo lang hij in de ſtad zijn zou; en dit punt vergde hij, dat terſtond moest overwogen worden. 't Geviel, dat zig onder de leden van den Krijgsraad, ſchoon hij 'er geen lid van was, noch in deze bijëenkomst wettelijk beſcheiden, vervoegd hadt HERMAN BETSEN RODENBURG, een man, ſchrijft HOOFT, vol moeds, zonder middelen van gelang, en een driftig aanhangeling van LEICESTER; misſchien, om 't eerſte woord te ſlaken, 't welk anderszins in zulke hachgelijke gelegenheden, bezwaarlijk over de lippen wil. Terwijl men dan de hoofden bijëenſteekt, en raadpleegt, of men den Landvoogd ene eer zou kunnen ontzeggen, die doorgaans, den Groten, daar zij vernagten, gegund wordt, treedt Burgemeester PIETER KORNELISZ. BOOM, die als Opper-Kolonel, den degen op zijde gehangen hadt, onvoorziens, ter kamer in; en RODENBURG in 't oog krijgende, vraagt hij hem af, „ wat „ hij, die thans geene plaats in den Krijgsraad bekleedde, „ daar te doen hadt?" De ander bedremmeld, wist niet te antwoorden, „ dan dat hij daar ook als een getrouw Patriot, „ nevens anderen verſchenen was." BOOM, ſchoon nog onzeker van de gezindheid der overigen, gebood hem terſtond te vertrekken. RODENBURG hoe fors hij ook ware, zwigtende voor een woord, dat met beſtendig gelaat en burgemeesterlijke deftigheid uitgeſproken werdt, droop ſtilletjes heen zonder iet meer te zeggen. BOOM, voorts onderregt van BURGGRAAFS voorſtel, liet het hatelijke, welk van ter zijde diende, om den Krijgsraad op te hitzen tegen de Regeringe, onaangemerkt, en verklaarde op het punt van 't halen van 't wagtwoord, „ dat daar in niemand dan de Vroedſchap veran„ dering maken mogt; waarom elk wel toe te zien hadt, wat „ hij begon." Deze hartige taal deed elk agterwaarts denken, en den gantſen toeleg verdwijnen. Want 't was 'er wel verre van af, dat de Wethouders, onder welken MAARTEN KOSTER alleen met de *Engelſen* heulde, LEICESTER en enen hoop vreemdelingen, die zijne zijde hielden, middel verleend zonden hebben, om, met het uitſpreken van 't woord, alle

wagten weerloos te maken, de Burgerij te vermeesteren, de oude Regering af te danken, en den Raadhuize een nieuw aangezigt te geven. Men hieldt naamlijk, voor zeker, dat dit het minst was, welk LEICESTER voorhadt; want naderhand vernam men zelvs, dat hem ene lijst geleverd was van veertien van de wakkerſte voorſtanders der vrijheid, onder welken ook de Raad KORNELIS PIETERSZ. HOOFT was, welken hij beſloten hadt enen ſmadelijken dood aan te doen. Ook waren zij, die meest bij hem in 't oog liepen, zeer op hunne hoede zo lang hij in de ſtad was; onder anderen, ging de Oud-Burgemeester REINIER KANT met ene rusting onder zijn kazak, en kwam hem niet ſpreken, dan vergezeld van enen ſtoet gewapende ſchutters, die hem voor de deur opwagtten. De Landvoogd dan, beſpeurende dat hem te *Amſteldam* alles buiten zijne gisſing ging, keerde ten volgenden dage, ſchielijk naar *Utrecht*. Dus nam deze gevloekte aanſlag van den ſnoden LEICESTER op de vrijheid van de ſtad *Amſteldam* een einde, en daalde met ſchande op zijn eigen kop te rug, grotendeels door de dapperheid, onverſchrokken moed en wijs beleid van den Burgemeester PIETER KORNELISZ. BOOM, die zig hier door niet alleen aan zijne ſtadgenoten verdienſtelijk heeft gemaakt, maar bij gevolgtrekking het gantſe land van de dwingelandije der *Engelſe* factie bevrijdde; want hadt *Amſteldam* onder het hatelijk juk moeten bukken, de andere ſteden van *Holland* en naburige provintiën, zouden niet lange tegens het geweld van dezen ſchijnheiligen, die de dweepzieken onder de Geestelijkheid, welke het gemeen opruiden, op zijne zijde had, beſtand geweest zijn. —— HOOFT, *Nederl. Hiſt.* XXVI. Boek. WAG. *Vad. Hiſt.* VIII. D. bl. 243–246. WAG., *Beſchrijv. van Amſt.* IV. St. bl. 69–74.

BOOMS (MARINUS ADRIAANSZ.), een zoon van ADRIAAN BOOMS, geboren in de XVIIde eeuw te *Driewegen*, een Zeeuws dorp op *Zuidbeveland*. MARINUS was Schoenmaker van handwerk, en zette zig te *Middelburg* met der woon neder, alwaar hij het burgerregt bekwam, en zig tot lidmaat

bij

bij de Gereformeerde Gemeente liet aannemen; doch vervolgens van onregtzinnigheid verdagt en bij den Kerkenraad aangeklaagd zijnde, wierdt hij bij vonnis daar van, op den 1 januarij 1714 als lid van de Gemeente afgeſneden. Zonder dat zulks hem anders heeft kunnen baten, dan aan de gantſe wereld te doen zien, dat hij niet zonder drift en partijdigheid door de Kerkenraads-broeders is behandeld, heeft hij ter zijner verdediging uitgegeven: Apologie of Verantwoordinge; zijnde een waaragtigh verhaal van de Proceduren der Conſiſtorie van Middelburg/ met alle de ſtukken ſo beſchuldigingen als antwoorden daar toe behorende. 1714. 8vo. —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. V. p. 394, 395. C. TUINMAN, *Heilloze gruwelleer der Vrijgeesten*, bl. 114–232. P. DE LA RUE, *Gelett. Zeeland*, bl. 265, 266.

BOOMKAMP (GYSBERT), een zeer kundig en aanzienlijk Burger te *Alkmaar*, heeft omtrent 't midden dezer eeuwe uit de nagelatene papieren van SIMON EIKELENBERG, en vele andere egte ſtukken en beſcheiden, beſchreven en uitgegeven, Alkmaar en deszelfs Geſchiedenisſen/ met vele fraje Aſſcheidingen. Rotterd. 1747. 4to. Te voren hadt hij reeds uitgegeven: Beſchrijving van Egmond aan Zee. Amſt. 1741. 4to. en Aanmerkingen over Alkmaars Stede-recht/ Alkm. 1741. 4to.

BOON (DANIEL), Konſtſchilder, geboren in 1662 of 1663 te *Burgerhout* buiten *Antwerpen*, ging vroegtijdig, na zig enigen tijd in de konst geoeffend te hebben, naar *Londen* zijn fortuin zoeken, dat hem ook tamelijk wel zou gelukt zijn, hadt hij wat vlijtiger geſchilderd en minder de kroeg bezogt, want hij ſchilderde aardig en in een grappigen ſmaak in den trant van ADRIAAN BROUWER, en zijne ſtukjes waren vrij wel gewild. Hij ſtierf te *Londen* in het begin van deze eeuw. —— J. C. WEYERMAN, *Nederl. Konſtſchilders*, IV. D. bl. 307–314.

BOON VAN ENGELANT (KORNELIS), Bailjuw van *Heenvliet*, en Leenman van den lande van *Voorn*, was een geleerd man, en een vrijſierlijk nederduits Digter. De *Treurſpelen* die men van hem heeft, zijn deftig en zoetvlocijende;

voorts

voorts geeft hij de karakterſchetzen op van de *Romeinſe* Keizers, onder den tijtel van *Heidenſe Grootmoedigheden*; dan volgen zijne *Heldendigten*, die deftig van ſtijl en trant zijn; voorts de *Herders-* en *Viſcherszangen*, die natuurlijk zijn, naar den aart dier foort van gedigten geſchikt, en vol levendige ſchilderingen; de *Brieven* en *Mengeldigten* waar mede hij zijnen bondel van Poëzij beſluit, leveren den liefhebberen verſcheidenheid van fraaije zaken op. De eerſte druk van zijne werken is van 1724 te *Delft* in 4to., zijnde naderhand te *Amſteldam*, met bijvoeging van zijne *Toneelpoëzij*, in II Delen in 4to. herdrukt.

BOONEN (ARNOLD), Konſtſchilder, is geboren te *Dordrecht* den 16 december 1669, uit ARNOLD BOONEN en ELIZABETH GYZEN, brave lieden, en beide geſproten uit een treffelijk geſlagt, en de voornaamſte Kooplieden van die ſtad.

Van de jeugd af aan toonde ARNOLD dat 'er een verheven geest in hem ſtak, en iets groots van hem te wagten ſtond. Na een grondig onderwijs in de lees- en ſchrijfkonst genoten te hebben, als hij den ouderdom van 13 jaren hadt bereikt, gaf hem zijn vader ene vrije keur om een beroep te kiezen, daar zijne genegenheid meest toe overhelde. Zonder zig lang te bedenken, verkoor hij, uit een aangeborene zugt, de ſchilderkonst. Zijn vader beſtelde hem hier op bij enen ARNOLDUS VERBIUS, een portrait- en hiſtorieſchilder, die gants onhebbelijk in zijne manier van leven en ſchilderen was, uitſtekende in het verbeelden van bordeelen, en wel zo uitbandig, dat het van geene kuiſſe ogen, als met verontwaardiging kost gezien worden, en niet anders dat tot verleidinge en ontſtigtinge der ſchilderjeugd ſtrekken kon. Maar deze onbeſchaamde ſchilderboef vertrok weinig tijds daar na, met der woon, naar den *Haag*, daar hij zijnen verachtelijken levensloop geëindigd heeft; als toen werd onzen ARNOLD tot zijnen tweeden leermeester toegevoegd, de beroemde GODFRIED SCHALKEN, die wegens zijne vlezige en vleiende wijze van ſchilderen, weinig zijn weerga heeft gehadt. Hier zette hij zijne konst met veel

lust en ijver voort, boven alle zijne medeleerlingen van zijnen meester geacht. Na dat hij ruim zes jaren zijn onderwijs hadt genoten, en pas 20 jaren bereikt hadt, gaf zijn' Meester hem zelv' te kennen, dat hij nu bekwaam was om zig voorts naar 't leven te oeffenen; gelijk hij deedt, en van meet af aan, voor zijne jaren gelukkige proeven van zijn edel konstvermogen gaf; waar aan een konstkundig oog duidelijk kon zien, dat 'er een groot meester van hem te wagten ſtondt. Dit is ook door den tijd bevestigd, nadien hij, zo wel in 't ſchilderen van portraiten als kabinetſtukjes, heeft uitgemunt; maar de menigvuldige bezigheid, die hem, van tijd tot tijd, het portraitſchilderen verſchafte, en wel het profijtelijkſte was, gaf aanleidinge, dat hij daar geheel toe overhelde; dit is de reden, dat men maar weinig kabinetſtukjes van hem ziet.

Op zijn 25ſte jaar deedt hij ene reis naar *Duitsland*, en ſchilderde te *Frankfort* verſcheidene voorname perſonen, dat zodanig naar genoegen uitviel, dat hij een groten naam verwierf, en door LOTHARIUS FRANCISCUS VAN SCHOUBORN, Keurvorst van *Mentz*, aan zijn Hof wierdt verzogt, daar hij zig naar toe begaf, en dien Vorst tweemaal, eens levensgrote ten voeten uit, en eens in 't klein portraiteerde, nevens deszelvs broeder, en vele Heren van zijnen hofſtoet. In alle deze portraitſtukken vondt de Keurvorst zo veel genoegen, dat hij onzen puikſchilder verzogt enige kabinetſtukjes voor hem te ſchilderen; het geen hij deedt, tot tien in getal, alle kaarslichten, die den Vorst zo wel behaagden, dat onze Konſtenaar daar rijkelijk voor beloond en met veel eer overladen wierdt.

Deze voortreffelijke penſeelkonst maakte hem door gants *Duitsland* zo vermaard, dat ERNST LODEWYK, Landgraav van *Heſſen-Darmſtad*, hem op ene vriendelijke wijze verzogt aan zijn Hof te komen; het geen hij inwilligde, en dien Vorst, nevens zijne gemalinne, verſcheiden malen, zo in 't groot als in 't klein, ſchilderde; welke ſtukken verzonden wierden aan de vermaardſte Hoven van *Europa*. Hier bleef hij vier maanden, en wierdt, gedurende dien tijd, van die Hoogvorſtelijke perſonen op het allervriendelijkſte onthaald, voor zijne konst rijkelijk betaald,

en

en daar te boven, nog met kostbare geſchenken begiftigd.

Na dat BOONEN dus aan verſcheiden vorſtenhoven zijne konst geoeffend, en daar benevens vele aanzienlijke lieden geſchilderd hadt, vertrok hij naar zijne geboorteplaats *Dordrecht;* doch hier weinig werk vindende, begaf hij zig in den jare 1696 naar *Amſteldam*, daar hem zijne gunſtige konſtfortuin ook vriendelijk toelachte; want kort na zijne komst aldaar, werdt hij van de Regenten, die toen het Spinhuis beſtierden, verzogt hunne afbeeldzels te ſchilderen in een groot ſtuk, alle levensgroötte, het welk hij zo konſtig uitvoerde, en hem zo beroemd bij alle regtſchapen liefhebbers maakte, dat hij hier een kweekſchool van konstbezigheden vondt; niet alleen voor de aanzienlijkſte inwoners der ſtad, maar daar kwamen weinig Vorſten en Groten, deze vermaarde koopſtad zien en bezoeken, of lieten zig door hem ſchilderen. Onder anderen liet zig de Kroonprins van *Pruiſſen*, in 't jaar 1698 te *Amſteldam* zijnde, door hem portraitteren, het welk hij tot groot genoegen van dien Vorst en van alle konstkundige liefhebbers volbragt. Dit ſtuk is in koper gebragt door den beroemden Plaatſnijder PIETER VAN GUNST, en onder de liefhebbers van Prentkonst overvloedig bekend.

In 't jaar 1703, begaf BOONEN zig in huwelijk, met ANNA MARIA MATTHEUS, een zedig en deugdrijk meisje, geſproten uit een geſlagt, waar uit een goed aantal beroemde Mannen en Hoogleraars zijn voortgekomen.

Enigen tijd hier na verzogten hem de beſtierders van 's lands Munt te *Dordrecht*, om in een groot ſtuk hunne afbeeldzels te ſchilderen; het geen hij met roem volvoerde. In dit ſtuk zijn de voorſte perſonen levensgroötte ten knieën toe uit, en de anderen naar evenredigheid verbeeldt; alle op het konſtigst geſchilderd en geordonneerd, en is nog heden in de vergaderzaal van de Muntheren te zien.

Voorts heeft BOONEN verſcheidene Burgemeesters van *Amſteldam* en hunne familiën geſchilderd. Ook zijn 'er in zijnen tijd geen Regenten van Godshuizen, noch Dekens en Overlieden van Gildens, geweest, of zij zijn door zijn konſtpenſeel

feel afgemaald. In het jaar 1706 ſchilderde hij de zes Regenten van 't Huiszittenhuis aan de oude zijde. In 1707 de vier Regenten van 't Walen-weeshuis. In 't jaar 1710, den, door zijne krijgskunde en dapperheid, door gants *Europa* beroemden oorlogsheld den Hertog VAN MARLBOROUGH, die bij uitſtek voldaan was. In 't zelvde jaar de vier Overlieden van 't Wijnkuipersgilde, te zien op deszelvs gildekamer in de Bernhardſteeg. In 1712 de Overlieden van het Wijnkopersgilde; dit ſtuk bevat zes perſonen, en is geplaatst op de gildekamer in de Koeſtraat. In 't jaar 1714 vier Regenten van 't Spinhuis, en vier Regenten van 't Leprozenhuis. In 1716 zes Overlieden van 't Chrirurgijnsgilde, en zes Regenten van 't Burger-weeshuis. In het jaar 1717 was het voorwerp van zijn edel konstpenſeel, de wereldberoemde Czaar PETER *de Grote*, nevens deszelvs gemalinne en enige Prinſen van zijn gevolg, alle levensgrootte, en tot het hoogſte genoegen van dien Vorst. Voorts heeft hij nog een menigte aanzienlijke lieden gepoltraiteerd, te veelvuldig om hier alle te vermelden; zijnde alle door hem om 't ſchoonst geſchilderd en geordonneerd, en van een koloriet, kragt, en zagtheid, dat een konstkenner aanſtonds de manier van den groten SCHALKEN in dezelve ziet doorſtralen; want BOONEN hadt de ſmeltende en teffens fixe behandeling van zijnen groten Meester hem zo wel afgezien, dat niemand hem hier in heeft geëvenaart; dit ontdekt zig ook grotelijks in het afbeeldzel dat hij van JOHANNES VAN HUISSEM, den Fenix der Bloemſchilders, heeft vervaardigd: want dit portrait is in allen dele overkonſtig behandeld, en zo volmaakt in de manier van SCHALKEN, dat men het volſtrekt voor een ſtuk van dien Meester zou aanzien; ook geleek het VAN HUISSEM volmaakt en was tegen een Bloemſtukje van VAN HUISSEM konst om konst geſchilderd, en malkaar over en weer verëerd. Het Bloemſtukje heeft BOONEN naderhand verkogt voor 300 guldens.

Men kan uit 's mans gehelen levensloop zien, dat hem 't fortuin overal gunſtig bejegend heeft, en door zijn konstpenſeel veel goude aders heeft doen opdelven; maar hij hadt

ook

ook veel olijfplanten, die rondöm zijne tafel opgroeiden, en naar eisch van hunnen ſtaat en jaren, elk het zijne nodig hadden, en dus veel van onderhoud kostten. Hij was een deugdzaam en vriendelijk man, die met zijne kinderen altoos het best voor hadt. Ook heeft hij veel leerlingen in de konst onderwezen, als, QUINKHART, TROOST en VAN DYK, die alle brave Meesters zijn geworden. Het laatſte portraitſtuk der Regenten van de Leprozen was niet lang voltooid geweest, toen hem de dood wegrukte. Hij is tot groot verlies en droefheid van zijne uitgebreide familie, geſtorven den 2 octobre 1729, hebbende den ouderdom van 60 jaren nog niet volkomen bereikt. —— VAN GOOL, *Nieuwe Schouwburg*, I. D. bl. 294 cnz. WAGEN., *Beſchrijv. van Amſteldam*, VIII. St. bl. 260. 280. 448. IX. St. bl. 175. 196. 199.

BOONEN (JASPER), Konſtſchilder, geboren te *Dordrecht* den 7 ſeptember 1677, was een broeder van ARNOLD, die ook zijn leermeester is geweest. Onze JASPER heeft in zijne geboorteſtad en te *Amſteldam* vele portraiten geſchilderd, en was heel gelukkig in 't wel treffen. Hij is op den 20 octobre 1729, oud 52 jaren in zijne geboorteſtad overleden. —— VAN GOOL, *Nieuwe Schouwb.* I. D. bl. 414, 415.

BOORT (HENDRIK), is omtrent den aanvang van de XVIde eeuw geweest Rector der latijnſe ſcholen in *'s Hertogenbosch*. Daar is van hem in druk: *Fasciculus morum, ex approbatorum Poëtarum auctoritatibus collectus*. Men leest aan 't ſlot van dit werk: *Clariſſimi Magiſtri* HENRICI BOORT *Buscoducenſis Gymnaſii Moderatoris diligentiſſimi Fasciculus morum ſumma lucubratione ex approbatis Poëtarum auctoritatibus collectus felici ſidere finem capit. Impreſſum Antuerpiæ per me* HENRICUM EGBERT DE HOMBERCH. *in 4to.*, daar is nog een druk van *Sylvæd.* 1569. *in 8vo.* Het werkje bevat ene verzameling van zedekundige ſpreuken uit de oude latijnſe Digters getrokken, waar bij gevoegd zijn letterkundige verklaringen. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 434. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. II. p. 20.

BOOT (ANSELMUS DE), ook bekend onder den naam van ANSELMUS BOËTIUS, is geboren te *Brugge* in *Flaanderen*, en is Lijfartz geweest van Keizer RUDOLF DEN II. Hij heeft in druk uitgegeven. 1. *Symbola divina & humana Pontificum, Impp. Regum &c. Pragæ* 1600. *in folio.* 2. *Gemmarum & lapidum Hiſtoriam, cum fig. Francof.* 1609. Naderhand heeft ANDREAS TOLLIUS, Medicijne Doktor te *Leijden*, dit werkje overgezien, voorts met betere platen, veelvuldige aantekeningen en een behoorlijk register, in 1636 te *Leijden* in 8vo. doen drukken, en nog eens in 1647.

BOOT of BOOTH, is de naam van een aanzienlijk geſlagt in *Nederland*, dat aan vele voorname familiën zo in *Holland* als *Utrecht* verwand is, en nog heden ten dage aanwezenden van zijn, ook de luisterrijkſte ſtaats- en ſtads-ambten bekleed hebben, waar van men reeds gemeld vindt, in de XIIde eeuw, namelijk, dat GHISEBRECHT BOTHENSOON, Here van *Laar*, ſtierf binnen *Utrecht*, anno 1123, die nagelaten heeft bij vrouw GERFIRG zijnen wijve, zeven kinderen. AART BOOT van *Barendrecht*, Knape, getrouwd met MACHTELD VAN SLINGELAND, JANS dogter, woonde op *Druiveſtein* in 1421, doen hij met vijf onbegeven kinderen verdronk, zijnde te dier ſtond binnen *Dordrecht* en *Delft*, de vier verdere kinderen, te weten: 1. JAN BOOT, van wien komen de BOOTEN te *Utrecht*. 2. KORNELIS BOOT, Burgemeester in *Dordrecht*; van wien komen de BOOTEN in den *Hage*, en enigen in *Engeland*. 3. ELIZABETH BOOT, trouwde GODSCHALK OEM, Burgemeester te *Dordrecht* in 1440 en 1449, en komen van haar de OEMELINGEN, Heren van *Papendrecht*. 4. BEATRIX BOOT, Nonne te *Marienborn*, in *Dordrecht*, ſtierf hoog bejaard, den 13 februarij 1505. KORNELIS BOOT van *Almonde*, Kapitein, Leenopvolger van ANDRIES BOOT, zijnen broeder, ſtierf in 1491; hadt getrouwd tot zijn eerſte huisvrouw, ISELAND VAN FOREEST, waar bij hij verwekte GERARD BOOT, die in 't wederkeren van *Jeruſalem* in 1471, te *Famagosta* op 't eiland *Cijprus*, zonder oir geſtorven is. Hij huwde ten twedemalen met JOHANNA HAK

VAN BEESDE, die in 1497 ſtierf, nalatende vijf kinderen. AART BOOT, Meesterknaap van de wildernis in *Holland*, en Bailjuw van *'s Hage*; naderhand Drost en Kastelein te *Franeker*, en Grietman van het *Bildt* in *Friesland*; heeft met zijn huisvrouw GEERTRUID VAN LEEUWEN te *Jeruſalem* geweest, en teelden te zamen zes kinderen. ——— Zie verder de Artikels hier beneden, en de uitvoerige Geſlagtlijst, bij M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 997--1004.

BOOT (ARNOLD), geboren te *Gorcum* in 1606, was een zoon van GODEFROI BOOT, Ridder enz., geſtorven te *Londen* in 1625, en van KRISTINA VAN LOON. Hij ſtudeerde met zeer veel vlijt, en lei zig inzonderheid met de borst toe, op de grondige kennis van de geleerde talen; vervolgens beoeffende hij de geneeskonst, en wierdt Doktor in die wetenſchap; dan zulks belette niet dat hij ook voortging om zig met allen ijver in de grondige kennis der talen en oirdeelkundige opheldering der gewijde ſchriften te oeffenen. In 1630 ſtak hij naar *Engeland* over, beoeffende de geneeskonst enigen tijd te *Londen*, en wierdt Lijfartz van den Graav van LEICESTER, Onderkoning van *Ierland*, en teffens Lands- en Leger-Doktor van dat rijk. Deze bedieningen noodzaakten hem om zijn vast verblijf te *Dublin* te vestigen, alwaar hij met ene juffer huwde, MARGRIET DONGAN genaamd, bij wien hij ene dogter verwekte, die den naam droeg van MARIA ANNA BOOT, welke trouwde aan MARKUS BEVERMAN, Predikant te *Wognum*. De noodlottige beroerten en oorlogen die *Ierland* wat later zo deerlijk teisterden, en aan BOOT aanzienlijke verliezen deden ondergaan, noodzaakten hem in 1644 dat rijk te verlaten. Hij begaf zig naar *Parijs*, alwaar hij de beoeffening der geneeskonst ſtaakte, om zo veel te ongeſtoorder zijne letterkundige werkzaamheden waar te nemen, en hij ſtierf 'er in 1653, na de volgende werken door den druk te hebben gemeen gemaakt. 1. FRANC. TAYLOR & ARN. BOOTII, *Examen Præfationis* JOAN. MARINI *in Biblia Græca, de textus Ebraici corruptione, & Græci auctoritate. Lugd. Bat.* 1656. 12mo. 2. *Animadverſiones Sacræ ad textum Hebrai-*

braicum Vet. Test. Lond. 1644. 4*to.* 3. *Epistola de textus Hebraici Vet. Test. certitudine & authentia, contra* LUDOV. CAPPELLI *criticam. Paris.* 1650. 4*to.* 4. *Vindiciæ seu Apodixis apologetica pro Hebraica veritate, contra* JOH. MORINUM, & LUD. CAPPELLUM. *Paris.* 1653. 4*to.* 5. *Observationes Medicæ de Affectibus (à veteribus) omissis: videlicet de Abscessu hypocraneo, de Vomicâ hypocraneâ, de Vomica cerebri, de Suturarum discessione, de Capitis distortione, de Epilepsia procussivâ, de oris Hæmorrhagiâ periodicâ, de Linguæ ardore & siccitate extra febres, de Lippitudine mucaginosâ, de labrosulsio seu Cheilocase, de sterni dolore, de Tabe pectorea. Lond.* 1649. Herdrukt te *Helmstad* in 1664 in 4to. met ene voorreden van HENDRIK MEIBOOM. 6. Ook heeft hij zijn broeder GERARD geholpen, in de zamenstelling van deszelvs *Philosophia Naturalis reformata.* —— MERCKLINI, *Lindenius renov.* p. 88. TH. CRENII, *Animadv. Philol.* Parte V. p. 102. LE LONG, *Bibl. Sacr.* p. 185. 745, 746. J. C. ZELTNERI, *Theatr. Viror. erudit. &c.* pag. 90--95. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VI. p. 178--183. M. BALEN, *Beschrijv. van Dordrecht.* bl. 1002.

BOOT (EVERHARD), vijfde zoon van KORNELIS BOOT en van SOPHIA VAN WYCK, wierdt te *Dordrecht* geboren, omtrent 't jaar 1575. Zijn vader, zoon van JAN BOOT en KATRINA VAN DER HAER, stierf in 1596, en zijn moeder, dogter van ADRIAAN VAN WYCK en ANNA FRYDAG, in 1627. Na dat EVERHARD zijne school-letteroefeningen volvoerd hadt, leide hij zig inzonderheid op de godgeleerdheid toe, en na zig hier in gedurende den vereischten tijd met alle vlijt geoefend te hebben, wierdt hij Proponent, en in 1602 Predikant te *Utrecht.* Omtrent twee jaren later, huwde hij met ALIDA RUYSCH, bij wie hij drie kinderen verwekte. 1. KORNELIS BOOT, die in 1656 en 1657 Burgemeester te *Utrecht* was. 2. HENDRIKA BOOT. 3. ABRAHAM BOOT, die Secretaris is geweest van *Wijk te Duurstede*, en zonder kinderen in 1636 is overleden. EVERHARD stierf den 14 augustus 1610, en zijn huisvrouw ALIDA overleefde hem slegts zes jaren. Deze Kerkleraar heeft uit het latijn in 't nederduits vertaald, uitgegeven,

ene verhandeling van WILLEM PERKINS; onder den tijtel van: De Gereformeerde Catholijck; dat is een Verclaringe haer 't overeenstemminge ende 't verschil datter in 't stuck van de Religie tusschen de Gherefomeerde ende Roomsche Kercke nu ter tijd is/ enz. —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. IX. p. 65-67. M. BALEN, *Beschrijv. van Dordrecht.* bl. 1000.

BOOT (GERHARD), oudste broeder van ARNOLD BOOT, wierdt geboren te *Gorcum* in 1604; werdt na zijne studien volbragt te hebben Medicijne Doktor. In 't jaar 1630 of daaromtrent, begaf hij zig naar *Engeland*, en praktiseerde als Geneesmeester te *Londen*, alwaar hij Lijfartz wierdt van KAREL DEN I. Die rampspoedige Vorst, den 19 februarij 1649 het treurschavot hebbende moeten beklimmen, wierdt BOOT *Londen* wars, en hij stak naar *Ierland* over; zijnde te *Dublin* in het jaar 1650 overleden, enige kinderen nalatende, die hij bij zijne huisvrouw KATRINA MANNING hadt verwekt. Hij heeft de twee volgende werken door den druk gemeen gemaakt: 1. Stolijcke Uuren. 1630. in 4to. 2. *Philosophia Naturalis reformata, id est Philosophiæ Aristotelicæ accurata examinatio, ac solida confutatio, & novæ & verioris Introductio. Dubinii*, 1641. *in* 4to. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* pag. 345. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VI. p. 177, 178.

BOOT (KORNELIS), Predikant te *Middelburg*, een zeer waardig en geleerd man, stierf tot grote smerte van zijn huisgezin en gemeente, den 25 januarij 1752, nog geen 41 jaren hebbende bereikt. Hij heeft geschreven: Leerredenen over enige hoofdstukken des Ouden en Nieuwen Testaments/ 4 Delen. Middelb. in 4to. —— *Boeks.* 1752. *a.* bl. 216.

BOOT (J. VAN DER), is zekerlijk een Wiskonstenaar geweest, die waarschijnlijk in het begin van deze eeuw te *Amsteldam* heeft gewoond. Hij heeft geschreven: 1. Verkorte Bijnrocistunst. Amst. in 4to. 2. Merg der Teeckent. Amst. 1713. in 8vo. —— ABKOUDE en ARRENBERG, *Naamregister, druk van* 1773. bl. 59.

BOOTS-

BOOTSMA, is de naam van een adelijk Geſlagt in *Friesland*, vermaagſchapt geweest aan de aanzienlijkſte familien; doch dat thans is uitgeſtorven.

BOR (PIETER KRISTIAANZ.), is te *Utrecht* geboren in het jaar 1559. Zijn vader KRISTIAAN BOR, die Apotheker in gemelde ſtad is geweest, ſproot uit een deftig en aanzienlijk geſlagt. Aanmerkelijk is, dat in het jaar zijner geboorte de *Spaanſen* Koning het beſluit nam, om verſcheidene nieuwe Bisdommen in *Nederland* op te rigten, en de gevloekte Inquiſitie aldaar enen zetel te gunnen, en zulks regt ſtrijdig met 's lands aloude vrijheid en voorregten; 't welk ook als de eerſte en voornaamſte oirzaak moet aangemerkt worden, van de daar op gevolgde beroertens, inlandſe twisten en langdurige oorlogen geweest te zijn, die BOR zedert nauwkeurig en onpartijdig heeft beſchreven.

Zijne jeugdige jaren in zijn geboorteſtad doorgebragt hebbende, ging hij naar *Haarlem*, doch hier enigen tijd geweest zijnde, vertrok hij in den ouderdom van 19 jaren naar *'s Hage*, vervolgens naar *Rijswijk*, toen naar de *Beverwijk*, daar hij nu vier jaren gewoond te hebben, weder naar *'s Hage* trok, in welke plaats hij nog in 1617 woonde, en toen eindelijk naar *Haarlem* ging, daar hij tot zijn dood toe is gebleven. Geen andere talen verſtond hij dan de zijne, de *franſe* alleen uitgezonderd; doch dit gebrek beterde hij, door behulp van franſe en nederduitſe vertalingen. Zijne liefhebberij voor het wik der hiſtorien, wekte bij hem van jongs op, ene onvoorbeeldige naarſtigheid en ijver, om de waarheid der geſchiedenisſen in derzelver verborgenſte ſchuilhoeken op te ſporen; en veel inzonderheid vondt dit plaats, ten aanzien van de *Nederlandſche* waar in hem vele lieden van aanzien en kunde, die de zaken zelvs behandeld of uitgevoerd of bijgewoond hadden, op zijn verzoek behulpzaam geweest zijn. Dus bekwam hij ook de egtſte en zekerſte beſcheiden en bewijzen, die hij vervolgens ter behoorlijker plaatzen ingevoegt heeft, 't welk aan zijne ſchriften, zodanig aanzien, gezag en luiſter heeft bijgeſet,

dat wanneer hij in 1595 zijne drie eerſte, en in 1601 de drie volgende boeken der *Nederlandſe Hiſtorien* uitgegeven hadt, de Staten van *Utrecht* bij openbare brieven verklaarden en verzogten, dat een ieder, die enige geheime of andere papieren, tot vordering van de waarachtige beſchrijving der *Nederlandſe Geſchiedenisſen* dienende, onder zig hadt, dezelve zonder enige zwarigheid of nadenken aan hem, wilde mededelen, ten einde tot vordering van dat werk te kunnen gebruikt worden, waar door den algemenen vaderlande dienſt, en hun Ed. Mog. een welgevallen zou geſchieden. Door dit middel een groot aantal van egte beſcheiden bekomende, vervolgde hij van tijd tot tijd zijne Hiſtorieboeken, die een getal van XXXVII uitmaken, en eerst in VI Stukken in folio te *Leijden* en *Amſteldam* in 1621 gedrukt zijn, doch naderhand veel luisterrijker zijn te voorſchijn gekomen, met een bijvoegzel van oirſpronkelijke Stukken, te zamen in IV Delen in folio, met fraije platen verſiert in 1679 gedrukt, onder den tijtel van: Oorſprong / Begin en Verloop der Nederlandſe Oorlogen. Nog heeft hij geſchreven het VI Deel der Kronijke van *Carion*, beginnende met het jaar 1576 en eindigende met den 20 maart 1619. *Amſt.* 1632. in folio. Voorts: De oorſprong / begin en aanvang der Nederlandſche Oorlogen / gedurende de regeeringe van de Hertoginne van Parma / des Hertogs van Alba en groten Kommandeurs / in Liedekens vervat. Leijden 1617. in 4to. Gelegenheid van 's Hertogenbosch / en eindlijke overwinninge / verjaginge en inneminge van Wezel. Hage 1630. in 4to. Verder, twee Treur-Blijeindſpelen in proſa: als, Apollonius Pijning van Tijro en Apollonius en zijne dogter Tarſia. 's Hage 1617. in 4to.

Dat Bor een der getrouwſte en nauwkeurigſte *Nederlandſe* Geſchiedſchrijvers is, zal geen inwoonder van de *Bataviſche* Republijk betwisten, die zig in de Vaderlandſe Hiſtorie oefſent; ook wordt dit bewaarheid door 't getuigenis van vele beroemde en geleerde Mannen, van welke getuigenisſen wij hier enige laten volgen. Casp. Barlæus, noemt hem, *Clariſſ. Hiſtoriographus; maximus Scriba.* Ampsing, *Hiſtoriographus fide-*

fidelisſimus; 'er bijvoegende, *Sic vivet ſcriptis terra Batava tuis.* ARN. BOOT, *vir Clariſſ. & Hiſtoriographus celeberrimus.* G. VOETIUS, *in Polit. Eccleſ. Part. III. lib.* 4. *tract.* 2. *Cap.* 3. noemt hem: *eximium Belgarum Hiſtoricum*, en in de *Biblioth. Stud. Theol. Lib. II. p.* 662. vermaant die zelvde Schrijver zijne lezers, BORRIUM *& celeberrimum* HOOFTIUM, *Pontificios quidem non fuiſſe, nec tamen noſtram religionem in vita profeſſos.* PETR. BURMANNUS, *major*, *ad Syllogen Epiſtolar. Tom. I. p.* 364. *diligentiſſimum & verum Hiſtoricum* BORRIUM; en noemt hem elders, *Hiſtoricum Sincerum.* KORN. BOY, *de neerſtige, waarachtige en onovertreffelijke Geſchiedenis Schrijver.*

Magnaque ſat Borro meritorum præmia, vera
Narrando, Famae conſuluiſſe ſuae.
DOUSA.

Poſteritas Dominos admiratura Batavos,
Ducesque Ponti, Patriæque robora
Heroasque animos, & Nomina nata triumphis &c.
HEINSIUS.

Jam pridem aeternis ter ſena Volumina chartis
Edidit, & rerum nobis miracula pandit.
SCHREVELIUS.

Jactet Roma Titum, Criſpum ſuper aethera tollat,
Famoſumque colat Graecia Thucydidem,
Belga dato Docto meritorum praemia BORRO,
BORRO, *qui veſtra Primus in Hiſtoria.*
CHRIST. RODENBURG.

Een rijken BORN van alle groote ſaken/
En gij die van het Land een regt bemmaar ſijt/
Leest hier u eigen taal/ en leest hier uiten tijd.
CATS.

Een menigte andere getuigenisſen zouden wij kunnen bijbrengen, doch de aangevoerde zullen onzes dragtens voldoen, om den braven BOR, als Hiſtorieſchrijver na zijne regte ver-

welverdiende waarde te doen ſchatten. Wij voegen hier toe bij, dat hij door de gunſtige beſtiering der Staten van *Holland* tot ene beloning zijner verdienſten, van Notaris, welke bediening hij met lof uitoeffende, tot Raad en Rentmeester generaal van *Noordholland* aangeſteld wierdt.

In 1613, huwde hij met MARTINA BOOT, weduwe van WILLEM SAS, Prokureur voor den Hove van *Holland*, en dogter van GERARD BOOT, Rentmeester der abtdije van *Egmond*. Hare zuster GEERTRUID BOOT, was getrouwd met FRANÇOIS KRIEP, Griffier van het Hof van *Holland*, door wiens medewerking BOR vrije toegang tot 's lands papieren vergund wierdt. In 1615 legden hem de Staten van *Holland* ene jaarlijkſe wedde toe van 600 guldens, onder voorwaarde, dat hij zijne geſchiedenis moest vervolgen; dat hij niet alleen heeft gedaan, maar daar te boven ook op nieuw de zes eerſte boeken nauwkeurig overgezien en vermeerdert; in welke werkzame bezigheid hij aanhoudend heeft voortgevaren, tot dat de dood op den 16 meij 1635 een einde van zijn nuttig leven maakte; zijnde te *Haarlem* overleden in het 76ſte jaar zijnes ouderdoms. —— F. SWEERTII, *Athen. Belg.* p. 604. VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 725. WITTE, *Diar. Biograph.* Part. II. *ad annum* 1635. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 956. GASP. BURMANNI, *Traject. erud.* p. 30--32. C. SAXI, *Onomast. liter.* Pars IV. p. 74, 75. A. PARS, *Naamrol van de Batav. en Holl. Schrijvers*, bl. 258--261. *Leven van* WILLEM DEN I, *door* *** (BEAUFORT) I. D. *Voorred.* bl. 22, 23.

BORCH (HENDRIK VAN DER), de vierde zoon van JAN VAN DER BORCH, Heer van *Moerſeke* en van *Caſtéle*, Burgemeester van *Dendermonde*, en van ODILIA ROELANTS, Vrouwe van *Olmen*, dogter van MARTINUS ROELANTS, Burgemeester van *Mechelen*. Volgens ſommigen wierdt HENDRIK BORCH in deze ſtad geboren omtrent 't jaar 1585. Zijn vader hadt uitgemunt gedurende de beroertens in *Flaanderen*, door zijne verkleeftheid aan den Koning en den Roomſen godsdienſt. Zijn zoon het onderwerp van dit artikel, begaf zig na een behoor-

lij-

lijke opvoeding genoten te hebben, in den krijgsdienst, en wierdt Kapitein onder de Cavallerij in *Spaanſen* dienst; doch het krijgsleven geenzins met zijnen aart ſtrokende, verwisſelde hij den degen voor de tabbaard, en wierdt Schepen te *Mechelen*, vervolgens Burgemeester, en in 1643, 47 en 49, Treſorier van die ſtad. Hij trouwde MARIA VAN DEN NIEUWENHUYSEN, dogter van GASPAR VAN DEN NIEUWENHUYSEN, Koninglijke Geſchutgieter te *Mechelen*, bij wie hij verſcheidene kinders heeft geteeld.

VAN DER BORCH, was buitengemeen ervaren in de kennis van de Geſlaguregisters; tot de beoeffening hier van beſteedde hij zeer veel tijd, en hij ſpaarde geen moeite om een groot aantal ſtukken van dien aart, welke hij uit oude geſchiedenisſen, registers, documenten enz. getrokken hadt, te verzamelen, en in orde te brengen. Door den druk is niets anders van hem gemeen gemaakt, dan een Kaart van 15 bladen, die tot tijtel heeft: Gebooste-linie / ofte Geſlachts afcomſte der Heeren Hooghden van Mechelen; met die namen der Biſſchoppen van Luijdick / als te ſamen geregeert hebbende van wederzijde; met uitbreidinghe van hunlieder ſtam-huijs / aenkomen / ſterfdach / ende begraefenisſe: ooch hoe dezelve hooghde / heerlijckheijdt / jurisdictie ende landt van Mechelen ſijn gevallen in de handen van Hertogh KAREL VAN BOURGONDIEN, uijt wiens hoofde de ſelven beſeten worden van ſijne Keuninckliijke Majeſteijt van Spanjen &c. Mechelen 1638; en herdrukt met een vervolg in 1768 in 4to.

Onze VAN DER BORCH heeft drie oudere broeders gehadt; waar van de ene MATTHEUS genaamd, een kundig beoeffenaar der oudheden was; BUTKENS ſpreekt in deze bewoordingen van hem: MATTHEUS VAN DER BORCH, *Dominus de Moerſeke, ſtudio nobilitatis ingenuus, apud omnes Antiquitatum amatores ſummâ laude dignus habendus.* Hij huwde met JANNA VAN PEE, die hem geen kinderen heeft gebaard. Hij was den beroemden BUTKENS behulpzaam in zijne geſlagtkundige naſporingen.

——— D. LINDANI, *Teneræmunda ult. ed.* p. 78. BUTKENS, *Præface des Trophées de Brabant et Suppl.* T. II. p. 345-348.

PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XVI. p. 114. J. B. JEOFFROY, *Beſchrijv. van Mechelen*, bl. 69.

BORCKENS (MARTINUS), van *Tongeren* geboördig, is een latijns Digter geweest, die omtrent 't jaar 1500 gebloeid heeft. Men heeft van hem: *Chronographica, de Memorabilibus ſui temporis; et Epigrammata varia.* ——— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 851.

BORDET, een *Frans* Edelman, heeft zig door het wanhopig beſlnit, waar door zijn levensdraad werdt afgeſneden, berugt gemaakt. Na het hernemen van *Bergen* in *Henegouwen*, hadt hij zig aan den dienst van Prins WILLEM DEN I, verbonden. Toen *Haarlem* met ene belegering in 1573 gedreigd wierdt, werdt hij met zijne onderhebbende manſchappen naar die ſtad gezonden, en gedroeg zig bij de belegering daar van op de manhaftigſte wijze; dan bij de overgave van die ſtad aan de *Spanjaarden*; toen men de *Duitſe*, *Schotſe* en *Walſe* knegten in hunne keuze gaf, of zij ongewapend wilden uittrekken, of 's Hertogs genade afwagten, tot welk laatſte zij beſloten; hij aan de *Spaanſe* vergiffenis wanhopende; deedt zig volgens VAN METEREN, IV. Boek, fol. 80, door zijn knegt doorſchieten; egter verhaalt TASSIS, *Libr. I. p.* 176, dat zijn knegt hem dien wreden dienst weigerende, hij zig zelven met een kogel van het leven beroofde. Het gehouden gedrag van Don FREDERIK VAN ALVA, en de andere *Spaanſe* moordenaren, omtrent de ſoldaten, bewees dat BORDET geen verkeerde rekening op hunne genade gemaakt hadt. ——— WAG., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 430.

BORDING (JAKOB), zoon van NIKLAAS BORDING en ADRIANA ADRIAANSSEN, kooplieden te *Antwerpen*, wierdt in die ſtad geboren den 11 julij 1511. Negen jaren bereikt hebbende, plaatſte zijn vader hem in 't kollegie onder opzigt van NIKLAAS BUSCODUCENSIS, een bekwaam man, doch die om zijne verkleefdheid aan de gevoelens van LUTHER, te *Bruſſel* wierdt aangehouden, en in de gevangenis gebragt, daar hij

egter uit wist te ontſnappen. De jonge BORDING ging vervolgens naar *Leuven*, alwaar hij in 't kollegie van 't kasteel, het eerſte tijdvak zijner letteroefferingen vervulde; waar na hij zig met ijver op de beoeffening der wijsbegeerte en geleerde talen toelei. In de welſprekendheid en de latijnſe taal genoot hij het onderwijs van COENRAAD GOCLENIUS, in het grieks, dat van RUTGER RESCIUS en NIKLAAS CLENARD, die hem ook de gronden van het hebreeuws leraarde. In 1529, agttien jaren oud zijnde, ging hij naar *Parijs*, om ingevolge de begeerte van zijnen vader in de geneeskunde te ſtuderen, en gedurende twee jaren hoorde hij vlijtig de lesſen van den beroemden JAKOB SILVIUS over die wetenſchap. Intusſen wierdt een ſomme geld, die zijn ouders hem tot zijn onderhoud gezonden hadden, onderweg geſtolen; dit bragt hem in 't nauw. Als toen riedt JAN STURMIUS en enige andere zijner vrienden hem, om gebruik van zijne verkregene kundigheden te maken, en bezorgden hem een Regentsplaats in het kollegie van *Liſieux*, alwaar hij in 't openbaar de griekſe en hebreeuwſe talen leraarde, met goedkeuring van JAN DE TARTES, die opperſte van dat kollegie was. Hij hadt zig twee jaren met dit beroep bezig gehouden, toen hij vernam dat zijn vader was overleden. Als toen, namelijk in 1532, begaf hij zig in dienst van JAN DE LA ROUCHEFOUCAUT, die Biſchop van *Mendé* was. BORDING wist zig in de gunst van dezen Prelaat te dringen, bij wien hij genoegzaam twee jaren woonde. Op een dag dat de Biſchop hem zijn gevoelen vroeg, over een duistere plaats van PAULUS *brief aan de Romeinen*, betrekkelijk de zaligheid der Heidenen, gaf BORDING hem hier eene uitgebreide verklaring van, en hieldt zig inzonderheid op over het leerſtuk der regtveerdigmaking. De Biſchop verwonderd over zijne kundigheid, vroeg hem, of hij de ſchriften der *Wittenbergſe* Theologanten hadt gelezen; waar op BORDING de verklaring van MELANCHTON over dien Brief van PAULUS uit zijn zak haalde, en bewees, dat hij die met aandagt gelezen hadt. De Biſchop betuigde hem voldaan te zijn, maar riedt hem, dat ſoort van boeken geheim te houden, om zig zelven en zijn goede vrienden

den niet in gevaar te brengen. Vervolgens zondt hem de Bisschop naar *Montpellier*, daar hij hem op zijn kosten verder in de geneeskunde liet studeren. Hier hoorde hij de lessen van JAN SCHRONIUS, DÉNIS FONTANUS en ANTONY SAPORTA. Na den dood van zijn Patroon, welke op den 24 september 1538 voorviel, verlangde hij *Italien* te gaan zien. Maar zig enigen tijd te *Carpentras*, daar hij verscheidene kennissen vond, hebbende opgehouden, begiftigde hem de Bisschop SADOLET met het Opperregentschap van het kollegie dier stad, benevens een aanzienlijke wedde. BORDING leraarde 'er met veel roem de griekse en latijnse talen. In 1539, zevenëntwintig jaren oud zijnde, huwde hij met FRANÇOISE NEGRONI, dogter van TERMO NEGRONI, Patriciër te *Genua* en JANNA DE ROSCHELLE. Weinig tijds na de voltrekking van dit huwelijk, in het welk BORDING negen kinderen verwekte, die hem alle hebben overleeft, ging hij een togtje naar *Antwerpen* doen, ten einde zijne zaken in orde te brengen. Vervolgens keerde hij naar *Carpentras* te rug, en begaf zig in 't laatst van 1540 naar *Bologne*, om aldaar de doktorale waardigheid te bekomen. SADOLET hadt hem door een brief van den 28 september aan ROMULO AMASEO aanbevolen, die hem veel vriendschap bewees, zo wel als MATHEUS CURTIUS, een beroemd medicijne Doktor. BORDING keerde vervolgens naar *Carpentras* te rug: maar de Lutherse geloofsbelijdenis dien hij omhelsd hadt, hem alle hoop benemende, om 'er met rust te kunnen blijven, verkoos hij *Antwerpen* tot zijne woonplaats, alwaar hij vijf jaren lang als Doktor praktiseerde, 'er teffens lessen in de heel- en ontleedkunde bij gevende. Dan in deze stad ook nog al niet veilig zijnde ter oirzake van zijnen godsdienst, week hij naar *Hamburg*, en praktizeerde aldaar vijf jaren, na verloop van welken tijd, hij door HENDRIK, Hertog van *Meckelenburg*, te *Rostok* wierdt beroepen, tot zijnen Hofartz, en om ter zelver tijd als Hoogleraar lessen in het Hogeschool te geven. Zeven jaren bleef hij in deze bediening, wanneer CHRISTIERN I, Koning van *Denemarken* hem in 1566 naar *Koppenhagen* lokte, in welke gantse stad zig slegts een Medicijne Doktor bevondt

Hier

Hier fleet BORDING het overige van zijn leeftijd, zijnen tijd verdelende tusſen de Akademiſche oeffeningen, en den dienst aan het Hof. Hij hadt veel geld gewonnen, toen hij den 5 ſeptember 1560 ſtierf, algemeen betreurd, zijnde zijne lijkreden gedaan door JAN SPITHOVEN. BORDING was een man van een zeer goed karakter, een warm vriend, een braaf man, hij hield vriendſchap en briefwisſeling met verſcheidene verdienſtelijke mannen in *Duitsland*, in *Frankrijk* en in *Italien*. Behalven de wetenſchap die zijn eigentlijk beroep uitmaakte, verſtond hij grondig de muzijk, daar hij ook een bijzondere neiging voor hadt. Men heeft van hem de volgende werken, die eerst lang na zijn dood zijn uitgekomen: 1. JACOBI BORDINGI, *Phyſiologia, Hygiena, Pathologia; prout has Medicinæ partes in Academiis Roſtochienſi et Hafnienſi publicè enarravit. Roſtoch.* STEPH. MILIANDER, 1591. 8*vo.* 2. *Enarrationes in VI Libros* GALENI *de tuendâ ſanitate. Acceſſere Autoris Conſilia quædam, illuſtriſſimis Principibus præſcripta. Rostoch.* LAURENT. ALBERTUS, 1595. 4*to.* —— FREHERI, *Theatr. Hiſtor.* MOLLERI, *Hipomn. ad Alb. Bartholin. de Script. Danor.* MELCHIOR ADAM, *Vitæ Medicor. German. edit. Francof.* 1706. *in fol.* p. 44--49. J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 502. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XVI. p. 70--75.

BOREEL, 't welk men ook BOREL genoemd vindt, is de naam van een der oudſte, edelſte en voortreffelijkſte geſlagten van *Europa*, beroemd door een aantal doorlugtige telgen, die alle de hoge Staatsambten, zo van oudsher in het *Kamerrijkſe*, als in *Vlaanderen* en het graavſchap *Zeeland*, als in jonger tijden in *Holland* en inzonderheid binnen *Amſteldam*, waargenomen, en tot de jongſte revolutie van 1795 toe, bekleed hebben. JEAN LE CARPENTIER in zijne *Hiſt. geneal. des Païs-Bas.* Part. III. pag. 1009. &c., doet het geſlagt der BOREELEN afdaalen, hier in volgende, LAZIUS, *de Migrationibus Gentium. Lib. X. p.* 593. van BERENGARIUS BOREL, IXde Grave van *Barcelona*, *Urgel* en een gedeelte van *Kataloniën*, welkers afſtammelingen door zijnen oudſten zoon RAIMOND, zelvs tot Ko-

Koningen van *Arragon*, Graven van *Provence* en andere hoge waardigheden verheven zijn geweest. In de *Flaamſe* kronijken, komen de Heren van dit geſlagt alomme voor, als uit den eerſten adel zijnde geſproten, en die zig door huwelijken met de voornaamſte huizen hebben vermaagſchapt. Ook vindt men in de *St. Baafs-kerk* te *Gent*, een ſchone grafſtede van RUFFELAART BOREL of BOREEL, Stalmeesterr van *Flaanderen*, die in 1443 is overleden, en een zoon was van JAN BOREEL, Ridder, bijgenoemd VAN IXELE, uit hoofde van zijne moeder, en ENGUERRAND BOREEL en PHILIPPA VAN AXELE, zijne grootouders; zijnde deze ENGUERRAND wederom een zoon van BERENGER BOREEL, bijgenaamd *de Bourgignon*, en van AGNES DE BIERBISY. Hoedanig de *Hollandſe* en *Zeeuwſe* BOREELEN, van de hier gemelden zijn afgedaalt, kan men naſporen in het genealogisch werk, tot tijtel voerende: *Treſor des recherches et antiquitez Gauloiſes et Françoiſes*, in 1655 te *Parijs* in folio gedrukt. De Kronijkſchrijver SMALLEGANGE, deelt ons de optelling mede van enige ſpruiten van dit geſlagt in *Zeeland*, overgebleven uit de oude beſtierders der door de wateren verzwolgene ſtad *Reimerswaal*, die vele jaren binnen *Middelburg* de hoogſte eerambten bekleed hebben. Het bovenſtaande zal voldoende zijn, om aan onze lezers een denkbeeld te geven van de oudheid en luister van dit aanzienlijk geſlagt; nu gaan wij over, om enige waardige Mannen daar van, die zig aan den vaderlande verdienſtelijk hebben gemaakt, nader te doen kennen.

BOREEL (ABRAHAM), de jongſte zoon van JAKOB BOREEL en MARIA GREMMINCK, een broeder van ADAM die volgt, is geweest een voornaam Regtsgeleerde, benevens Raad en Muntmeester generaal der toen ter tijd *Verenigde Nederlanden*. Hij heeft geſchreven: *Miſſilia ſacra, ſive de mutuâ Chriſtianorum unione comparandâ, promovendâ, atque fraternè conſervandâ cum iis qui ſectantur pacem & charitatem. Item, de Judæorum converſione ad* JESUM CHRISTUM *Filium Dei &c. Traj. ad Rhen.* 1659. *in* 16*mo.* —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. I. p. 172.

BO-

BOREEL (ADAM), Heer van *Duinbeke*, een zoon van JAKOB BOREEL en MARIA GREMMINCK, is geboren te *Middelburg* in *Zeeland* in 1603. Vroegtijdig reeds gaf hij zig aan de beoefening der godgeleerdheid, grieksche en hebreeuwsche talen over, in welke wetenschappen hij goede vorderingen heeft gemaakt. Schoon Gereformeerd, kwamen egter vele van zijne begrippen niet overëen, met het gene men de regtzinnige leer van die belijdenis noemt, inzonderheid niet zijne denkbeelden over den staat der zigtbare Kerke. In 1646 of wat eerder, begaf hij zig met 'er woon naar *Amsteldam*, en was benevens GALENUS ABRAHAMS, MICHIEL KOMANS en DANIEL DE BREEN, een der oprigters van het Kollegie op het *Rokkin* over het *Rotterdammer Veer*, waar in, in navolging van dat te *Rhijnsburg*, vrijheid van leeren gegeven wordt aan een verstandig Christen. De laster, gewoon de deugdzaamste en beste inrigtingen met haren vergiftigen zwadder te bekladden, bleef niet in gebreke, om te verspreiden, dat 'er *Sociniaansche* dwalingen in dit Kollegie verspreid werden; zulks maakte enige Predikanten van de Gereformeerde gemeente te *Amsteldam* waakzaam, die zig bij de Regering vervoegden, en de leden van dat gezelschap als zodanige gevoelens toegedaan aanklaagden; doch dit hadt geen ander gevolg, dan dat Burgemeesteren, na behoorlijk onderzoek de ongegrondheid van deze beschuldiging gebleken zijnde, egter voorzigtigheidshalven, het Kollegie op het *Rokkin* deden sluiten, doch de leden daar van ongestoord naar hun welgevallen, elders lieten vergaderen; en 'er zijn nog tot op den huidigen dag, vergaderingen van dezen aart op verscheidene plaatzen van de *Bataafse* Republijk, onder den naam van *Kollegianten*.

Dan om tot onzen ADAM-weder te keren; men verzekert, dat zijn voornaamste doel was, een nieuwe Christen-Kerk op te rigten, afgezonderd van alle die dezen naam dragen. Hoe het 'er ook mede gelegen zij, zeker is het, dat zijne geschriften aanleiding gegeven hebben om hem van *Socinianerij* te beschuldigen, dusdanig ten minsten begroeten hem zijne tegenstrevers, de *Utrechtse* en *Groninger* Hoogleraars J. HOORNBEEK en S. MA-

MARESIUS; ja REIMMAN een Luthers Godgeleerde, laat zig zo onbezonnen door zijn liefdelozen drift vervoeren, dat hij hem een *Atheist* noemt. BOREEL ſtierf in 1666, in den ouderdom van 63 jaren.

De ſchriften die van hem door den druk zijn gemeen gemaakt, beſtaan uit de volgenden: 1. *Ad Legem et Teſtimonium, ſive erotematica propoſitio et deductio quorundam Conſcientiæ Caſuum; præcipuè de publico Novi Teſtamenti cultu, aliisque Chriſtianismo vel neceſſariis vel utilibus: exhibita Chriſtianorum Eccleſiis et Coetibus illis, qui ſolam Veteris et Novi Teſtamenti ſcripturam pro unico Fidei et Morum Canone profitentur.* 1645. 8vo. 2. *Ad* SAM. MARESIUM, *Autorem Mantiſſæ Libelli, cui titulus: Diſſertatio de uſu et honore S. Miniſterii in Eccleſiis reformatis, Protrepticon. Amſt.* 1664. 4to. 3. De Chriſten gulden ſchakel / of de kennisſe Gods / ende ons Heeren Jeſu Chriſti. Amſt. 1677. 4to. 4. *Scripta* ADAMI BORELLI *poſthuma. Quibus præfixus eſt ejusdem Tractatus ad Legem et Testimonium, olim editus, cum annexis in fine nonnullis aliis ad hæc ſpectantibus. Cosmopoli (Amſt.)* 1683. 8vo. 5. 't Euangelium belgens MATTHEUS, en de Brief van PAULUS aan de Romeinen in 't griecksch / met een nieuwe nederduitſche vertaling / van woord tot woord onder het griecksch gevoegd. Behalven dezen, heeft BOREEL nog verſcheidene andere ſtukken geſchreven, die GALENUS ABRAHAMS onder zig heeft gehad, en waarſchijnelijk in zijne *Opera poſthuma* zijn ingelijſd. —— CHR. SANDIUS, *Biblioth. Anti-Trinit.* 144. H. DE WITTE, *Diar. Biogr. ad Ann.* 1666. REIMMANNI, *Hiſt. Atheismi*, p. 477, 478. J. LE LONG, *Bibl. Sac.* p. 842, 843. NICERON, *Memoires*, Tom. XXVIII. p. 69, 70. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. I. p. 167--170. GODFR. ARNOLD, *Kerk en Ketterh.* III. D. bl. 117--120. P. DE LA RUE, *Gelett. Zeeland.* bl. 13--15. WAG., *Beſchrijv. van Amſt.* VIII. St. bl. 43--77. &c.

BOREEL (JAN), geboren te *Middelburg*, den 22 april 1557, de tweede zoon van JAKOB BOREEL en MARIA PASSCHIERS, is een zeer geleerd man geweest, en buitengemeen bedreven in de *Oosterſe* talen; hij wierdt in 1613 Penſionaris

van

van zijn vaderſtad, den 14 ſeptember 1615 Secretaris der Staten van *Zeeland*, en den 28 october 1625 Raadpenſionaris. Hij behield dezen aanzienlijken en werkzamen post tot op zijn dood, welke voorviel den 1 november 1629, in den ouderdom van 72 jaren, na uit zijn huwelijk met AGNES HAYMAN, verſcheidene kinderen verwekt te hebben.

JAN BOREEL heeft vele landen bezogt, als *Engeland*, *Frankrijk*, *Italien*, *Romanien*, *Sijrien* en het *Heiligeland*. Men leest van hem in de *Scaligerana*, *p.* 63. BOREL *est un gentil Garçon. S'il eut demeuré d'avantage en Syrie, il eut amaſſé toute la Bible*; en tot nader verſtand van welk gezegde, P. COLOMESIUS daar op aangeteekend heeft: *C'est* JEAN BOREL, *fort ſçavant dans les langues Orientales, loué par* VOSSIUS *dans ſa Harangue ſur la mort* D'ERPENIUS, *& par* CUNÆUS, *dans la Préface de la Republique des Hebreux*. Hij leefde in warme vriendſchap met vele Geleerden, inzonderheid met den beroemden HUIG DE GROOT; 't welk onder anderen blijkt, uit dezes fraai latijns bruiloftsdigt op zijn huwelijk; waar in hij ook gewaagt van des bruidegoms uitmuntende bedrevenheid, zo in Goddelijke als menſchelijke ſchriften, van zijne grote taal-, ſtaat-, hiſtorie-kunde en reizen. Zijne bibliotheek, na zijnen dood in 1632, benevens zijn kabinet van medailjen, te *Middelburg*, bij auctie verkogt, beſtond niet alleen uit ſchrijveren van allerlei *Europiſche* talen, maar muntte wel voornamelijk uit in treffelijke en zeldzame, zo gedrukte als geſchrevene, *Oosterſche* boeken. Hij heeft uitgegeven: *Commentarius in Danielem, primum anglicè ſcriptus ab* HUGONE BROUGHTONO, *nunc latinitate donatus per* JOANNEM BOREEL, *Mittelburgenſem. Baſil.* 1599 *in* 4*to.* Verkeerdelijk ſchrijft de geleerde BAYLE, (misleid door het zeggen van G. VOETIUS, *in Polit. Eccleſ.* Tom. III. pag. 772.) deze vertaling toe, aan ADAM BOREEL; doch dat zulks niet kan zijn, blijkt, doordien ADAM vier jaren na dat dit werk door den druk wierdt gemeen gemaakt, eerst ter wereld kwam, en behalven dat, nimmer Penſionaris van *Zeeland* is geweest. ——

P. CUNÆUS, *de Rep. Hebreor. in Proœm.* DRAUDII, *Biblioth.*

Vasfiel. p. 134. L. DE DIEU, *Prafat. in Hift. Christi Perfice.* POLYANDRI, *Orat. fun. Erpenii.* P. BURMAN, *Sen. Sylloge Epist.* Tom. II. p. 415, 416. BAYLE, *Dict.* Tom. I. *edit. de* 1730. p. 676. *not. A.* PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. I. p. 170--171. P. DE LA RUE, *Gelett. Zeeland*, bl. 295, 296.

BOREEL (JAN), Heer van *Westhoven*, de derde zoon van den voorgaanden en van AGNES HAYMAN, wierdt in den jare 1621 te *Middelburg* geboren. Na met lof zijne ſtudien, inzonderheid in de regtsgeleerdheid, ten einde gebragt te hebben, wierdt hij in 't jaar 1651 Schepen, vervolgens Raad en meermalen Burgemeester zijner geboorteſtad, en is ook wegens dezelve Gecommitteerde in de Staten van *Walcheren* geweest; en heeft, behalven zulks, de volgende luisterrijke Staatsbedieningen bekleed.

In 1656 werdt hij bij de Staten van *Zeeland* verkozen, tot het bekleden van de kommisſie bij de *Chambre de mie-partie* te *Mechelen*. In 1665 benoemde men hem, benevens RUTGERT HUIGENS, en den Raadpenſionaris JOHAN DE WITT, als Gevolmagtigde wegens hun Hoog Mogenden op 's lands vloot. In 1667, werdt hij benevens Mr. JOHAN MEERMAN, Burgemeester en Raad der ſtad *Leijden*, als extraordinaris Ambasſadeur naar *Engeland* gezonden, 't welk in 1668 wierdt verwisſeld, met den tijtel van ordinaris Ambasſadeur, welken post hij tot in 1672 bekleed heeft, als wanneer men andermaal het oog op hem liet vallen, om als Gedeputeerde op 's lands vloot te plaatzen, doch zijn kort daar op volgende dood verhinderde zulks. Nimmer is BOREEL getrouwd geweest; hij ſtierf den 30 maart 1673, na ene kortſtondige ziekte, en wierdt te *Middelburg* in de *Oude* of *St. Pieterskerk* begraven; lezende men in vergulde letteren het volgende graffchrift, aan enen pijlaar boven zijn graf opgehangen, en door Mr. MARKUS DE LA PALMA DE ST. FUENTES, Secretaris van *Middelburg*, vervaardigd:

DEO

DEO OPTIMO MAXIMO
ET
Manibus egregii & Nobilisſimi ac Genero-
ſisſimi Viri Dni
JOANNIS BOREEL, *dum viveret, Toparchæ in*
Westhoven, qui
Propter exiniam rerum humanarum peritiam
a Foederato
Belgio primum quidem ad Curiam Mechlinenſem
Miſſus est
Senator postea, Bello Britannico ſecundo,
A Præpot. D. D.
Ordinibus, ſumma auctoritate munitus, Batavam
Claſſem conſilio &
Prudentia fulciit. Mox ad Caroli
Britonum Regis
Aulam Orator extra ordinem miſſus, ac
deinde, pace cum
Anglis reſtituta, in eodem munere per
Annos aliquot
Titulo ordinarii Legati permanſit. Quo cum
honorifice
Eſſet defunctus & in Patriam reverſus
ilicet in
Senatum Walacrum est receptus
Atq. a S. P. Q. M.
Nec non celſisſimo Arauſionenſium Principe;
Urbis
Conſul creatus civibus ſummum ſui
Deſiderium
Relinquens in Conſulatu obiit. IIo. Kalendas
Aprilis
Anno M.D.C.LXXIII.

G. BRANDT, *Leven van* DE RUITER. AITZEMA, *Zaken van St. en Oorl.* III. D. *Notulen van Zeeland*, 23 *maart* 1656.

P. DE LA RUE, *Staatk. Zeeland.* bl. 5-8. WAG., *Vad. Hiſt.* XIII. D. bl. 154. 279. 390. 445. 479.

BOREEL (JAKOB), Heer van *Duinbeke*, *Weſthoven* enz., geboren te *Middelburg* den 28 october 1552, hadt tot vader PIETER BOREEL, en zijne moeder was KATRINA JOOSSE VAN REIMERSWAAL. De beroertens in het land en vervolginge welke de genen moesten ondergaan, die belijdenis van den Gereformeerden godsdienst deden, noodzaakte zijn vader de wijk naar *Engeland* te nemen, welken hij, als de oudſte zoon zijnde, verzelde; doch zijn vader den 9 januarij 1568 te *Norwits* overleden zijnde, kwam JAKOB te rug in *Zeeland*, juist op den tijd dat Prins WILLEM DE I, de ſtad *Middelburg* in den jare 1573 belegerd hieldt; ook is hij een van de eerſten geweest, die de wapens tot verdediging van 's lands vrijheid heeft gedragen, en de ſtad *Middelburg* benevens nog andere plaatzen, heeft helpen winnen. In 1576 wierdt hij Raad van zijne geboorteſtad, vervolgens in 1580 Waardijn van de Munt, en van 1584 tot 1601 Muntmeester aldaar. In 't jaar 1609 was hij Preſident ter vergaderinge van de Staten te *Bergenopzoom*, bij 't ſluiten van 't beſtand met *Spanjen*. In 1618, is hij wegens deze Republijk Afgezant geweest bij JAKOB DEN I. Koning van *Engeland*, die hem tot Ridder verhief. Eindelijk wierdt hij in 1620 wegens de ſtad *Middelburg*, Raad en Rekenmeester van 's Lands en Graavlijkheids Rekenkamer van *Zeeland*; ook is hij een der eerſte ſtigters van de *Oostindiſche Maatſchappij* geweest. Niets heeft hij geſpaart, wat dienſtig was om een goede opvoeding aan zijne menigvuldige kinderen te geven; zijne zonen heeft hij laten ſtuderen, en geene kosten ontzien om hen in ver afgelegene landen te doen reizen, achtende zulks voor jonge lieden zeer noodzaaklijk. Hij was van een gezond lighaamsgeſtel, en nam een zeer matige levenswijze in acht. Door een ongelukkigen val op ſtraat in het jaar 1629, geraakte hij verminkt, zo dat hij zedert dien tijd genoodzaakt was, op krukken te gaan tot aan zijn dood toe, welke voorviel den

den 19 december 1636, oud zijnde 84 jaren, en hebbende tot op den laatſten dag van zijn leven, het volkomen gebruik van zijn verſtand en zintuigen behouden. Hij is te *Middelburg* in de *St. Pieters* kerk begraven.

Tweemalen is JAKOB BOREEL getrouwd geweest, zijn eerſte vrouw, met wie hij den 8 october 1574 voor het egtaltaar trad, was MARIA PASSCHIERS, en bij haar verwekte hij vijf zonen en ene dogter; de tweede, waar mede hij den 29 augustus 1584 huwde, was MARIA GREMMINCK genaamd; deze baarde hem negen zonen en twee dogters; dus heeft hij bij zijne twee vrouwen 17 kinderen geteeld, waar van sommigen zijn getrouwd geweest, en anderen ongehuwd geſtorven. JAKOB heeft nog twee broeders gehad, beide ook te *Middelburg* geboren, waar van de oudſte JAN van 1575 tot 1577 Predikant in zijn vaderſtad is geweest; hij huwde met SUSANNA EEUWOUTS, doch is kinderloos geſtorven. Zijn jonger broeder PIETER, heeft ter vrouwe gehad, ABIGEL VAN DER VEER, bij wie hij een zoon heeft verwekt, MATTHYS BOREEL, die verder zijn geſlagt door het huwelijk heeft voortgeplant. —— P. DE LA RUE, *Staatk. Zeel.* bl. 3–5. WAGEN., *Vad. Hiſt.* 2e. D. bl. 70.

BOREEL (PIETER RESEN), oirſpronkelijk uit het zelfde geſlagt als de voorgaanden, heeft uitgegeven ene redevoering door hem zelven op den 6 november 1697 uitgeſproken, met tijtel hebbende: Compet of Lofrede over den Dood / en daar zelfs hoogmoedigheden / beneffens de wijsheid en gloed van Godtsvrucht / door dezelve. Middelb. 1697. in folio. —— PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. I. p. 172.

BOREEL (WILLEM), Baron van *Vreenhijke*, Heer van *Duinbeke*, in *Westhoven*, *Steeland*, *Peereboom*, Raad en eerſte Penſionaris van *Amſteldam*, de zoon van JAKOB bovengemeld, en van zijn tweede huisvrouw MARIA GREMMINCK, werd geboren te *Middelburg* den 2 maart 1592. Na de lage ſchoolen in zijn vaderſtad doorgeworſteld te zijn, lei hij zig aan de Hoogeſchool inzonderheid uit op de regtsgeleerdheid in 't algemeen,

meen, en de vaderlandſe wetten in 't bijzonder; welke wetenſchappen hij met zulk een aanhoudende vlijt beoeffende, dat men van hem kan zeggen, dat hij ten einde van zijnen akademiſchen loop, daar genoegzaam in doorleerd was. Ook wierdt hij kort na tot Meester in beide de regten te zijn gepromoveerd, tot Advokaat der *Nederlandſe Oostindiſche Maatſchappij* aangeſteld, en in deze hoedanigheid, benevens enige Bewindhebbers, in 1619 naar *Engeland* gezonden, ten einde enige ontſtane geſchillen met de Maatſchappij van dat rijk, uit den weg te ruimen. De bedrevenheid die hij bij alle gelegenheden in het waarnemen van zijnen post liet blijken, werkte uit, dat de Regering van *Amſteldam* hem in 1626 tot hunnen eerſten Penſionaris aanſtelde; en zedert dien tijd tot op de revolutie van 1795 toe, vindt men den naam van BOREEL, altoos met roem gemeld op de lijst der ſtads Regenten van *Amſteldam*.

De eerſte buitenlandſe bezending die WILLEM BOREEL ten dele viel, was in 't jaar 1639 naar *Bremen*, ter gelegenheid, dat 'er tusſen den Aartsbisſchop en Regering van die ſtad, geſchil was ontſtaan, over het invoeren van den *Lutherſen kerkdienst* in de Domkerken, waar voor de Aartsbisſchop ijverde, terwijl de ſtad beweerde, dat zulks volgens een oud verdrag, niet geſchieden mogt. Partijen de bemiddeling des Konings van *Denemarken* en van hun Hoog Mogenden verzogt hebbende, vertrok BOREEL hier op naar *Stade*, alwaar de twist in october, door een verdrag werdt bijgelegd.

De beroemde KRISTINA in het jaar 1640 door den dood van haren vader GUSTAVUS, den *Sweedſen* troon beklommen hebbende, wierdt 'er door hun Hoog Mogenden beſloten, een Gezantſchap wegens dit gemenebest naar *Sweden* te zenden, om de Koningin over die gebeurtenis geluk te wenſchen, en wel inzonderheid ook, om over de ſcheepvaart en koophandel in de *Oostzee* een verdrag te zien aan te gaan. BOREEL wierdt aan 't hoofd van dit Gezantſchap geplaatst, 't welk behalven hem beſtond, uit ALBERT SONK, Oud-Burgemeester en Hoofdofficier te *Hoorn*, en EPEUS VAN AYLVA tot *Jelsum*, Grietman van

Baar

Paarderadeel. Hun last hieldt in, om met de *Sweden* een geſchikt middel te beramen, tegen de verhoging der tollen aan de zijde der *Denen*, het zij door het uitvinden van een anderen weg voor den koophandel, over *Gottenburg* of over *Lubek* langs de *Trave*, 't zij door het ſluiten van een verbond met *Sweden.* Ook waren de Gezanten voorzien van een geſchenk voor de jonge Koningin, beſtaande in fijn lijnwaad, ter waarde van 10000 guldens. Den 3 augustus hadden zij hun eerſte gehoor, wierden allervriendelijkst ontvangen, en geduurende hun verblijf te *Stokholm* op rijkskosten onthaald. Na dat de Gezanten hun doel, door het ſluiten van een verbond bereikt hadden, namen zij hun affcheid, bij welke gelegenheid, een ieder van hun door de Koningin wierdt beſchonken, met haar portrait omzet met edelgeſteentens, benevens een gouden keten. In het begin van november kwamen zij in *Holland* te rug, en deden ter vergadering van hun Hoog Mogenden verſlag van hun wedervaren. In het volgende jaar, wierdt Boreel benevens nog twee andere Heren, naar *Stade* gezonden, bekleed met het karakter van gedeputeerde Kommisſariſſen, ten einde om met de Gemagtigden des Konings van *Denemarken*, de geſchillen over de tollen uit den weg te ruimen. Na dat men het hier over de voornaamſte punten was eens geworden, reisden de Gezanten naar *Koppenhagen*, om verder met den Koning zelve te handelen; en in ſeptember, namen zij de terugreize naar *Holland* aan.

Boreel zat niet lang ledig, maar werdt in 1644, benevens Jan van Rhede, Heer van *Renswoude*, en Albert Joachimi, Heer tot *Oostende* en *Hoedekenskerke*, als extraordinaris Ambasſadeurs naar *Engeland* gezonden, ten einde om hunne bemiddeling, in naam van hun Hoog Mogenden aan te bieden tot bijlegging van de hooggerezene geſchillen, tuſſen den Koning en zijn Parlement ontſtaan; dan men weet, dat deze pogingen vrugteloos afliepen, en die bittere geſchillen, ineenen treurtoneel voor Koning Karel uitliepen. Na dus een jaar en vijf maanden in *Engeland* te zijn geweest, zonder de minſte uitgave te hebben om iets nuttigs te kunnen uitvoeren, wierden zij

te rade, met toeſtemming van hunne principalen, naar huis te keren. Op den 5 april 1646 namen zij affcheid van den Koning, en op den 20 daar aanvolgende van 't Parlement. Zij hadden een openbaar gehoor verzogt, doch dit wierdt hun geweigerd; zij waren dus genoodzaakt het in geſchrifte te doen. Het Parlement verwaardigde zig niet eens om hun door een kommisſie uit derzelver midden ene goede reize te wenſchen, noch enige andere beleefdheden, bij dergelijke gelegenheden gebruikelijk, ten hunnen aanzien in acht te nemen. De *Nederlandſe* Kooplieden deden den Gezanten uitgeleide, die op den 4 meij in *'s Hage* te rug kwamen; en twee dagen later, ter vergadering van Hun Hoog Mogenden verſlag van hun gezantſchap deden.

Weinige jaren hadt BOREEL in 't vaderland getoefd, of daar werdt weder van hem, buitenlands gebruik gemaakt; en hij vertrok van wege de Staten in junij des jaars 1650 naar *Frankrijk*, als gewoonlijke Ambasſadeur, in de plaats van den Heer VAN OOSTERWYK, die, op zijn verzoek, ontſlagen was. BOREEL hadt last, om het oog te houden op de handelingen tuſſen *Frankrijk* en *Spanje*, en om der Staten bemiddeling aan te bieden; doch de handel hadt tragen voortgang. *Spanje* ſcheen de bemiddeling der Staten wel niet af te wijzen; doch zogt den vrede ook niet ernſtig, en ſtookte onder de hand het vuur der binnenlandſe onlusten in *Frankrijk*. Het *Franſe* Hof toonde zig daarëntegen, genegen, om de geſchillen tuſſen de twee Kronen te verblijven aan de bemiddeling der Staten; doch gaf den Ambasſadeur BOREEL, daarënboven te kennen, dat men iet meer van der Staten zijde, verwagtte, de voldoening en onderſtand namelijk, tot welken de Staten zig bij de vorige verdragen verbonden hadden.

BOREEL volhardde in zijn Gezantſchap aan het *Franſe* Hof tot in den jare 1668, en hadt dikwils harde kampen te ſtrijden met den Kardinaal Staatsdienaar MAZARIN. Met ene opſtopping van water gekweld, ſtierf hij aan de gevolgen van die kwaal den 29 ſeptember van genoemde jaar, in het 77ſte zijnes ouderdoms. Zijn oudſte zoon JAN BOREEL, hadt zo dra

de

de mare van zijns vaders dood niet ontvangen, of hij ſpoedde zig naar *Parijs*, om het ſtoffelijk overblijfzel van daar te halen; het lijk wierdt langs de *Seine* naar *Rouaan*, en verder naar *Havre de Grace*, en vervolgens met een oorlogſchip naar *Holland*, gevoerd; en kwam op den 23 december in *'s Hage*; alwaar het, uit aanmerking van 's mans langdurige en getrouwe dienſten, ingevolge beſluit van de Algemene Staten van den 7 januarij 1669, op 's Lands kosten met grote ſtaatſie op den volgenden dag, 's avonds om agt uren, in het koor van de Grote kerk in *'s Hage*, wierdt ter aarde beſteld. Boven zijn graf is het volgende opſchrift geplaatst:

Sepulture van
Heer WILLEM BOREEL *filius MHeer*
JACOBS.
Ridder Baron ende Heere van Steelant,
Duinbeeke, Perenboom, &c.
Na verſcheidene Ampten, Bezendingen ende Ambasſaden
aen Koningen, Republieken
en Princen, werde Ao. CIↃIↃC.L. *Ambas-*
ſadeur ordinaris van dezen Staet
in Franckrijck.
Sterft te Parijs 29 *Sept.* 1668.
Is hier begraven door den Staat,
8 *Januarij*
M.D.C.LXIX *Ende van*
Vrouwe JACOBA CAREL, *ſijn Echtgenote Filia* JANS,
Baronesſe ende Vrouwe als boven,
Sterft Ambaſſatriſſe in Franckrijk, tot
Parijs, den XVII *Junii*, M.DC.LVII. *en licht*
hier begraven.

De Heer BOREEL was niet alleen een voornaam liefhebber van alle fraije konſten en wetenſchappen, maar ook een ijverig beoeffenaar van ſommigen daar van, inzonderheid al wat het mechaniſche betrof; ook was hij een warme begunſtiger der Geleerden. De vernuftige PIETER BORELLUS Lijfartz van den

Franſen Koning LODEWYK DEN XIV, wijdde hem zijn werk toe, getijteld: *Centuriæ Hiſtoriarum & Obſervationum Medico-Phyſicarum*; in welke opdragt hij betuigd, dat de Heer BOREEL hem veel dienst gedaan heeft, in het opſtellen van zijn boek, genaamd: *Treſor des Recherches & Antiquitez Gauloiſes & Françoiſes*; noemende hem op bladzijde 93 van dat werk: *un Perſonnage d'une ſi haute vertu, ſavoir & amour pour les Belles lettres, qu'il merite les louanges des plus doctes plumes.* En vervolgens: *je ne m'amuſeray pas a le louër d'avantage, puisque les plus excellents Poëtes Hollandois l'ont fait dignement &c.* Zulks wordt ten vollen onder anderen bewezen, door een tweetal latijnſe digtſtukken, ter zijner ere opgeſteld door den vermaarden CASP. BARLÆUS, waar van wij alleen het volgende zullen overnemen.

Duinbeka gaude, quæque collibus jacet
Claresce Domino. Dic propinquæ Tiatyi,
Tibi imperare ſidus Inſulæ tuæ,
Columen bonorum, Patriæ lumen ſuæ,
Exemplar æquæ mentis, Amſtelæ jubar,
Et comitatis et gravis prudentiæ
Specimen ſeverum. Dic BORELIO *coli*
Illuſtre Phœbi nomen et Phœbëos
Myſtas amari. Dic alumnum Phocidis
Bivertieisque, montis atque Palladis
Regnare rivi. Dic vetusta ſecula
Grajumque gesta et auſa gentis Italæ
In hoc recondi. Dic Sacerdotem piæ
Themidis vocari conſcium Juris ſacri
Et quod profanum cauſa civilis facit.

Ook ſchetst hem de zelvde BARLÆUS in ſommige zijner Brieven, als een zeer uitmuntend man, en teffens zijnen groten MECENAS of begunſtiger. Men vindt 'er velen, die van hem ſpreken als van een zeer bekwaam Staatsdienaar, die, hierom zelvs, te *Amſteldam*, daar vele bekwame lieden in de regeringe waren, en daar men zelden, ſchrandere Penſiona-

riſen, lang agteréen plagt aan te houden, ligter geloosd werdt. Doch anderen roemen zijne eerlijkheid en opregtheid hoger, dan zijne ſchranderheid in het ſtaatkundige.

WILLEM BOREEL is gehuwd geweest met JAKOBA CARELS, die te *Parijs* geſtorven is den 17 junij 1657; en hij heeft bij haar verwekt drie zoons, en eene dogter, MARIA geheten, die getrouwd is geweest met den Marquis DE RUSSENT, Lt. Generaal der Ruiterij in dienst van *Frankrijk*, die in 1718 is geſtorven. De oudſte zoon van onzen Gezant, JAN genaamd, was Heer van *Urendijke* en *Steeland*, voorts Ruwaart van *Putten*, Lt. Kollonel en Kommandant van den *Briele* en *Heilevoet ſluis*; in 1665 Afgevaardigde op 's Lands vloot in den oorlog tegens de *Engelſen*, en in 1672 Afgezant bij KAREL DEN II, Koning van *Engeland*. De tweede zoon was JAKOB genaamd, Heer van *Dubbeldam* enz. In 1664 was hij Staatſe Gezant bij ALEXIS MICHAELOWITS Czaar van *Ruſland*, naderhand verſcheen hij als buitengewoon Gevolmagtigde te *Breuſel*, en op de vredehandeling te *Nijmegen*; na 't ſluiten van welke hij in Gezantſchap naar *Frankrijk* trok, en in in 1680 naar *Holland* te rug keerde. Zedert nam hij wegens de ſtad *Amſterdam*, zitting in het Kollegie van Gecommitteerde Raden der Staten van *Holland*; vervolgens bekleedde hij elf jaren het gewigtig ambt van Hoofdofficier, en naderhand viermaal de Burgemeesterlijke waardigheid van die ſtad. In 1697 was hij Afgezant op de vredehandeling te *Rijswijk*, alwaar hij, kort na het ſluiten van den vrede, tot welken hij grotelijks hadt medegewerkt, geſtorven is. —— RAPIN THOYRAS, *Hiſt. d'Anglet.* Tom. VIII. p. 513. WICQUEFORT, *Hiſt. des Prov. Un.* Liv. II. p. 82. AITZEMA, *Zaken van St. en Oorl.* II. D. bl. 609. 648--651. 970. 981. 993. 1010. *Brieven van den Raadp.* J. DE WITT I. D. *Voorr.* WAGEN., *Vad. Hiſt.* X. D. bl. 394. XI. D. bl. 287. 374--378. XII. D. bl. 49--52. 449. P. DE LA RUE, *Staatk. Zeel.* bl. 8--36. *Levens van Ned. Mannen en Vrouwen*, IX. D. bl. 249--263.

BORGESIUS (JAN), Hoogleraar te *Groningen*, is geboren den

den 13 junij 1618 te *Westerwijtwert*, een dorp drie uren ten noordwesten van *Groningen* gelegen. JOACHIM BORGESIUS, zijn vader, die toen Predikant aan genoemde plaats was, werdt zedert Rektor van de latijnse scholen te *Groningen*, en vervolgens Hoogleraar in de welsprekendheid en geschiedenisse aan het Hogeschool van die zelvde stad. Zijn moeder GEERTRUID HOUBING, was de dogter van HENDRIK HOUBING, Rektor te *Appingadam*. De jonge BORGESIUS genoot het onderwijs van zijn vader in de griekse en latijnse talen, de welsprekendheid en digtkonst; en kwam dus wel toegerust, in den ouderdom van 15 jaren, aan de Akademie; hier oeffende hij zig met veel ijver en lust in de wijsbegeerte onder MATTH. PASOR en FRANÇOIS MEYVAERTS, en maakte ook nog grote vorderingen in 't grieks, hier in geholpen door de lesen van TOBIAS ANDREAE; ook leide hij zig met de borst uit op de matheſis, en inzonderheid de sterrekunde, daar hij zulke grote vorderingen in maakte, dat men hem wel dra toestond, om lesen in die wetenschap te geven; ook vervaardigde hij reeds in zijne eerste jeugd een Almanach, op de meridiaan of middaglijn van *Groningen* berekend, waar van men verscheidene jaren gebruik koste maken. Dit alles waren nog maar voorbereidzels tot de beoeffening der geneeskunde, waar aan hij zig vervolgens toewijdde. Gedurende het tijdperk dat hij deze wetenschap beoeffende, verdedigde hij geneeskundige *theſes* of stellingen, onder den geleerden HENDRIK WELMAN, en hij genas zijn vader van een benauwde borst, waar mede hij reeds een halfjaar was bezet geweest. Na een zesjarig verblijf te *Groningen*, besloot hij, te gaan reizen, en de andere Hogescholen te bezoeken. Hij nam een aanvang met *Utrecht* en *Leijden*; en maakte op de eerste plaats, gebruik van de lesen van WILLEM STRATENUS in de geneeskunde; van ANT. ÆMILIUS Hoogleraar in de geschiedenisse, en van JAKOB RAVENSBERGER in de matheſis: en te *Leijden*, van die van OTTO HEURNIUS, EWALD SCREVELIUS, en ADRIAAN VAN VALCKENBURG, over de medicijnen, maar inzonderheid die van ADOLF VORSTIUS, over de kruidkunde, en van ANT. WALÆUS, over de ontleedkunde. Van

daar begaf hij zig naar *Frankrijk*, en hieldt zig enigen tijd te *Parijs* op, om 'er de ontleedkundige betogen bij te wonen, die toen ten tijd reeds veelvuldig in die ſtad gehouden wierden; vervolgens begaf hij zig naar *Angers*, alwaar hij met de vlijtigſte naarſtigheid de leſen van agt Profeſoren bijwoonde; die de geneeskunde onderwezen, ook hegtte hij zig in 't bijzonder aan Dr. BAILLIS, bij wien hij zijn intrek nam. Na aan deze Akademie de doktorale waardigheid verkregen, en zig de franſe taal eigen gemaakt te hebben, keerde hij in 't laatſte van 1645 naar *Groningen* te rug, en praktizeerde aldaar als Doktor. Reeds in het volgende jaar maakte men hem Hoogleraar in de matheſis, welken post hij met veel roem en nut bekleedde; niettegenſtaande hem kort daar na ene zware zinking op de ogen viel, die hem trapswijze van het gezigt beroofde. Niettegenſtaande deze rampſpoedige beproeving, vervolgde hij egter zijne openbare en bijzondere leſen, waar bij hij nog een kollegie over de *Nederlandſe geographie* voegde. Ten laatſten wierdt hij door een kwaadaartige koorts aangetaſt, die hem noodzaakte het ſtuderen te ſtaken; deze ziekte hadt tot nafleep, een langzaam verval van kragten, dat hem den 22 november 1652 in het graf rukte, in den ouderdom van 34 jaren en vijf maanden. In het laatſte gedeelte van 1646, huwde hij KATRINA NYENBORCH, dogter van den Koopman DANIEL NYENBORCH, bij wie hij een zoon heeft verwekt, ook DANIEL genaamd, die negen maanden oud was, toen zijn vader ſtierf. Men heeft niets anders van hem in druk, dan: 1. *Diſputatio de Catarrho. Andeg.* 1645. *in* 4*to.* 2. *Oratio de Mercurio. Gron.* 1646. *in* 4*to.* MERCKLIN, *in Linden. renov.* p. 545, ſchrijft zeer te onregte, de werken van den volgenden aan dezen BORGESIUS toe. ——— FREHERT, *Theatr. ill. Vir.* p. 1380, 1381. *ex Vitis Profeſſ. Groning.* PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. III. p. 65-67 L. BENTHEM, Holl. Kirch- und Schul-Staat. II. Th. bl. 267. cuſ.

BORGESIUS (JAN), Medicijne Doktor, wierdt geboren te *Houplines*, een dorp in *Frans-Vlaanderen*, den 8 november 1562.

1562. Zijn vader die den zelvden naam droeg, was een deugdzaam man, doch van een zwartgallig geſtel, die het ambt van Griffier in de ſtad *Armentieres* bediende. Onze JAN beoeffende de geneeskunde, en hij heeft te *Yperen* nog in 1618 als Medicijne Doktor gepraktizeert; ook lei hij zig op de aſtrologie toe, waar uit hij waande veel nut voor de beoeffening der geneeskunde te trekken; dan hij verviel eindelijk, tot de dromerijen van de ſteenewigchelarij. Men heeft van hem in druk: 1. *Præcepta & Sententiæ inſigniores de Imperandi ratione ex Operibus* FRANC. GUICCIARDINI *collecta. Antv.* 1587. *in* 12°. 2. LAUR. JOUBERTI, *Delphinatis Valentini, Henrici III, Gall. Regis Archiatri, & in Academia Monſpelicad Regii Medicinæ Profeſſoris & Cancellarii, de vulgi erroribus Medicinæ, Medicorumque dignitatem deformantibus, librum ſingularem. Latinitate donabat & ſcholiis illuſtrabat* JOH. BORGESIUS, *Houplinienſis, Medicinæ & Aſtrologiæ candidatus. Antv.* 1600. *in* 12°. 3. DEMETRIUS PEPAGOMENUS *redivivus, ſive Tractatus de Arthritide, cauſas & originem ejus enodans, viam et rationem ejus averruncandæ, contrahæque perſanandæ ſcientiam ſuo complexu coërcens. Græcè conſcriptus juſſu Michaëlis Palæologi, Imp. Conſtant., a Demetrio Pepagomeno, ejus Archiatro. Ex Gallico* FREDERICI LAMOTT, *Medicinæ Doctoris, Latinæ conſuetudini traditus à* JOANNE BORGESIO. *Audom.* 1619. *in* 12°. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 465. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. III. p. 62–64.

BORGESIUS (JAN), Jeſuit, is omtrent het jaar 1572 geboren te *Maubeuge*. Zijn vader was HUGO BORGESIUS, geboren te *Valenciennes*, uit een oud en zeer aanzienlijk geſlagt van die ſtad, en die als Gouverneur van *Beaumont* in *Henegouwen* ſtierf. Na in de eerſte gronden der geleerde talen onderwezen te zijn, begaf hij zig, 18 jaren oud zijnde, in het genootſchap der Jeſuiten, begost zijnen proeftijd te *Doornik*, en trok naar *Rome*, om dien te voleinden, alwaar hij zig ook in de wijsbegeerte en godgeleerdheid oeffende. Vervolgens wierdt hij zelv Meester in de wijsbegeerte, en onderwees die gedurende zes jaren, en daar na gedurende zes jaren de ſchool-

ge-

geleerdheid en zedekunde te *Douai*. Hier na heeft hij zes jaren als Rektor te *Valenciennes* de jeugd onderwezen, vervolgens drie jaren te *Maubeuge*, en hier na nog vijf jaren te *St. Omer*. Men gebruikte hem verders twee jaren tot de beftiering der Broeders van zijne orden, die tot den derden proeftijd waren toegelaten. Tweemalen wierdt hij naar *Rome* gezonden, om aldaar algemene *congregatiën* of vergaderingen van de Societeit bij te wonen. Hij ftierf te *Maubeuge* den 29 maart 1659, ruim 80 jaren oud zijnde; en verkreeg door zijn voorbeeldig levensgedrag, godsvrugt en liefdadigheid voor zijne behoeftige natuurgenoten, den roem van als een Heilige geftorven te zijn. Jammer is het, dat hij in fommige zijner nagelaten fchriften, die veelvuldig zijn, een geest van onverdraagzaamheid en vervolgzugt heeft verraden, tegens de Gezindheden, die niet tot zijne belijdenis behoorden; inzonderheid vindt men daar blijkbare trekken van in zijn werkje, getijteld: *Libri tres, de Continentia Christiana, adverfus Epicureos hujus temporis, impios Lutheri et Calvini aseclas. Duaci*, 1638. *in 4to.* Onder de oordeelkundigfte van zijne uitgegevene werken, telt men: 1. *Cato major Christianus; five de Senectute Christianâ, libellus. Duaci*, 1633. *in* 12°. 2. *De bono Sodalitatis Parthenia, et officio Sodalis erga Deiparam Patronam, lib. II. Antv.* 1622. *in* 12°. 3. *Lælius emendatus, five de amicitia Christiana. Duaci* 1637. *in* 12°. —— VAL. ANDR., *Bibl. Belg.* p. 465. LE LONG, *Bibl. Sacr.* p. 648. D'OULTREMONT, *Hift. de Valenciennes*, p. 381. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. III. p. 68--71.

BORGHT (HENDRIK VAN DER), *de Oude*, Konstfchilder, geboren te *Brusfel* in 1586; vertrok met zijne ouders nog maar drie jaren oud zijnde, naar *Duitsland*, om de hevige beroerten te ontwijken, waar door *Braband* inzonderheid in dien tijd gefchokt werdt. Tot jaren van onderfcheid gekomen zijnde, viel zijne genegenheid op de fchilderkonst, hierom beftelden hem zijne ouders bij den Konstfchilder GILLIS VALKENBORG, van wien affcheidende, hij de konst in *Italie* heeft voortgezet. Van daar naar *Duitsland* te rug gekeerd, bepaalde hij zig met 'er woon

woon te *Frankendaal*, alwaar hij verbleven is tot in 1627, wanneer hij die voor *Frankfort* verwisselde. Behalven het schilderen daar hij vrij wel in slaagde, was hij ook een groot kenner van oudheden en anticque medailjes, 't welk hem bijzonder bij den Graav van ARONDEL in achting bragt. Hij is in een goeden ouderdom gestorven. ——— A. HOUBRAKEN, *Schouwburg*, I. D. bl. 115.

BORGHT (PIETER VAN DER), Konstschilder, kunnen wij niet anders van melden, dan dat hij te *Brusfel* is geboren, een fijn meester is geweest, die zig in den beginne op het beeldenschilderen toelei; doch vervolgens meer lust kreeg tot het landschapschilderen, waar in hij zodanig toenam, dat hij naar verdienste op de naamrol der konstige Landschapschilders is geplaatst. —— A. HOUBRAKEN, *Schouwburg*, II. D. bl. 144. J. C. WEYERMAN, *Levensb. der Konstschilders*. II. D. bl. 217.

BORLUYT (WILLEM), geboren omtrent 't jaar 1535, afstamming van een der oudste en doorlugtigste familiën der stad *Gent*; was agter-kleinzoon van GERLINUS BORLUYT, gestorven in 1506, en van MARGRIET D'AILLY-FROMELLES, gestorven in 1516, kleinzoon van JERONYMUS BORLUYT en van KATRINA BOULENT, en zoon van JAN BORLUYT en MARGRIET CABELLIAU. Na zijne eerste letteroeffeningen volvoert te hebben, kreeg hij lust om *Frankrijk* te zien, en hij bevond zig in 1557 te *Lijon*, alwaar hij de volgende werken heeft uitgegeven, waar van de houtsneden staaij zijn. Zedert kwam hij in zijn vaderstad te rug, en oeffende de praktijk als Advokaat voor 't Hof provintiaal van *Vlaanderen*. Dit is 't weinige dat van zijn leven bekend is. 1. Ghesneden Figueren uuyten Ouden en Nieuwen Testamente naer 't leuen / met heurlieder bedietzelen / 2 Deelen. Lyons. 1557. in 12mo. 2. Excellente Figueren ghesneden uuyten opperste Poete Ouidius / uuyt diuersche boucken der Veranderinghen / met heurlieder bedietselen. Lyons. 1557. in 12mo. ——— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 393. SANDERUS, *Gandavensib.* p. 51 PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. XIII. p. 142, 143. C. ESPINOY, *Antiq. & Noblesse de Flandres*, p. 390, 391.

BOR-

BORRE (NIKLAAS VAN), denkelijk te *Luik*, of in deszelvs nabijheid geboren, in 't laatſte der XVIde eeuwe, was de eerſte Paſtoor van onze *Lieve Vrouwe*, in een voorgehugt van die ſtad. Hij geraakte tot deze bediening in 1617, nam die op een allezins lofwaardige wijze waar, gedurende het tijdvak van 53 jaren, en ſtierf den 7 meij 1670, in een hoog gevorderden ouderdom. Hij heeft geſchreven: 1. *Apologia pro Exorcistis, Energumenis, & ab incubis Dæmonibus moleſtatis, in IV partes divisa; in qua demonſtratur fuisse omni ævo & ubique, modoque esse, etiam apud nos, plurimos omnis ætatis et conditionis Energumenos, Maleficiatos, et ab incubis Dæmonibus moleſtatos; contra quosdam incredulos, obtrectatores, et temerarios Exorciſtarum Cenſores, qui asſertam veritatem pertinaciter inficiari non verentur etc. Lovan.* 1660. *in* 4to. 2. *Examen profani Exorcismi contra Dæmonem mendacii, ſub ementito* LAMBERTI DICÆI, *Theologi Medici nomine, in lucem nuper emiſſi. Lovan.* 1660. —— J. F. FOPPENS, *Bibl. Belg.* p. 901. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. VIII. p. 225--228.

BORREBACH (ADOLF VAN), Postmeester in *'s Hage*, was een van de vier deugenieten, die op den 21 junij 1672, den Raadpenſionaris JOHAN DE WITT 's nagts om twaalf uren uit de vergadering van *Holland* komende, op ene gewelddadige wijze aanrandden, op den grond ſmakten, en hem verſcheidene wonden toebragten; als toen in den waan zijnde dat hij was van kant geholpen, namen zij de vlugt; doch een van de vier, met name VAN DER GRAAF, wierdt gevat, en ontving eerlang loon naar werk; de drie overigen namen hunnen wijk naar 's Prinſen leger, en hielden zig aldaar ſchuil, tot dat het gevaar over was, 't welk eerlang gebeurde, en BORREBACH bleef in zijn ambt als Postmeester, als of 'er niets gebeurd was. —— P. A. SAMPSON, *Hiſt. de Guill. III.* Tom. II. p. 261. v. LOON, *Ned. Hiſtorip.* III. D. bl. 85. WAG., *Vad. Hiſt.* XIV. D. bl. 68--70.

BORREMANS (ANTHONY), geboren te *Gorcum*, was de zoon van NIKLAAS BORREMANS. Hij leide zig reeds vroegtijdig

op de beoefening der fraaije letteren en geleerde talen toe, en ſtudeerde vervolgens in de godgeleerdheid te *Amſteldam*, onder den Remonſtrantſen Hoogleraar STEVEN CURCELLÆUS. Tot den predikdienst toegelaten, verkreeg hij wel haast het beroep van *Gorcum* bij de Remonſtrantſe gezindheid, en na enigen tijd hier geſtaan te hebben, wierdt hij naar *Hoorn* verplaatst, en is aldaar in 1683 geſtorven. BORREMANS is een geleerd man geweest, inzonderheid ervaren in de griekſe en latijnſe oudheden, waar van hij gebruik maakte, tot verſtaanbaarheid van de H. Schrift. Men heeft van hem in druk: 1. *Variarum Lectionum liber, in quo varia utriusque linguæ Auctorum loca explicantur atque illuſtrantur, ritus priſci eruuntur, et multa non ubique obvia docentur. Amſt.* 1676. *in* 12*mo.* 2. *Vesperæ Goricheneenſes, in quibus varia loca, tam Scripturæ ſacræ, quam aliorum Auctorum explicantur, ritus priſci, aliaque non ubivis obvia eruuntur. Subjunguntur variæ Epiſtolæ mutuæ inter Auctorem, et Clariſſimum virum* PHILIPPUM LIMBORCHIUM. *Amſt.* 1687. 12*mo. Ibid.* 1713. 12*mo.* 3. *Dialogus literarius de Poëtis et Prophetis; in quo de nonnullis quæ tum ad ſacras, tum ad prophanas literas pertinent, diſputatur. Amſt.* 1678. 12*mo.* Ook heeft hij bij de uitgave van 1680, van M. VOSSIUS, *Annal. Hollandiæ Zelandiæque*, verſcheidene vermeerderingen uit een handſchrift van dien auteur bijgevoegd. —— LE LONG, *Bibl. Sacra*, p. 646. CATTENB., *Bibl. Remonſtr.* p. 18. CRENII, *Animadv. Philolog.* Part. I. p. 62--65. Part. IV. p. 202--204. Part. XIII. p. 253. C. SAXI, *Onom. liter.* Pars V. p. 622. PAQUOT, *Mem. litter.* Tom. IX. p. 225. BAILLET, *Jug. des Scavans.* Tom. II. p. 269. Tom. III. p. 65. A. PARS, *Naamrol der Bataviſe en Hollandſe Schrijvers*, bl. 95.

BORREMANS (JAN), wierdt voor het einde van de laatſte eeuw te *Hall*, een kleine ſtad in *Henegouwen*, geboren. Na zijne eerſte letteroeffeningen volvoert te hebben, begaf hij zig tot de beoefening der godgeleerdheid, omhelsde den geeſtelijken ſtaat, en wierdt Kanunnik van *St. Gudula* te *Bruſſel*; vervolgens Vikaris van genoemde parochie, en hij overleed in de-

dezen werkzamen post, den 22 ſeptember 1707, in een vrij gevorderden ouderdom. Daar is van hem in druk: 1. Kort begrijp van den Gzontregel ende verbeigh des Gheloofs / verbattende het Gheloof in eenen Godt / Wet van Moijſes / Comſte Meſſie: ende het Chriſtene Gheloof. Bruſſ. 1696. in 12mo. 2. Den Chriſtenen Elias / aenwijſende den eenigen en waeren Godt / de boorige waerheijt van de Wet Moijſes / den Meſſiam ende waere Chriſtene Kerck. Bruſſ. 1698. 12mo. 3. Antwoorde op de voorgeworpen Geloofs-Belijdenis van Michael Loeffius &c. Bruſſ. 1698. 12mo. —— P. Sweertii, *Necrolog.* p. 125. Paquot, *Mem. litter.* Tom. X. p. 152-153.

BORSALUS (WOLFERT), ontwijffelbaar behorende tot het geſlagt van Borsselens, heeft verſcheidene gedigten geſchreven aan Kornelis Musius, Pastoor van *St. Aagten klooster* te *Delft*; een oud en deugdzaam Grijsaart, die op bevel van den wreden Lumey, den 16 meij 1572, zeer ſchandelijk werdt mishandeld, en daar na ter dood gebragt; dus heeft Borsalus, als een tijdgenoot van dezen, in de XVIde eeuwe geleefd. —— M. Z. van Boxhorn, *Kronijk van Zeel.* I. D. bl. 466. Bleyswyk, *Beſchrijv. van Delft.* bl. 444. P. de la Rue, *Geletterd Zeel.* bl. 330. Wag., *Vad. Hiſt.* VI. D. bl. 434.

BORSSELE, is de naam, welke een der alleroudſte en aanzienlijkſte Geſlagten van ons *Nederland* draagt, en waar van nog heden afſtammelingen gevonden worden. Men beweerd dat het zijnen oirſprong haalt uit Lippold, Hertog van *Swaben*, die door het geweld des griekſen Keizers Nicephorus verdreven, in de omliggende landen van *Germanien* gekomen is, en aldaar om zijne vroomheid en deugden, tot zijne egtgenote verkreeg Elisabeth, dogter van den groten Maroth, Koning van *Hungarien*. Deze Lippold nu hadt drie zoons, waar van de jongſte Frank genaamd, Hertog van *Swaben* was, en als de ſtamvader moet aangemerkt worden van de Borsselens, die in *Zeeland* zijn gekomen. Want in 't jaar 838 ten tijde van Lodewyk, Keizer van *Rome*, Koning van *Frankrijk* &c. de *Denen* en *Noren*, in de *Zeeuwſe* landen vallende, en dezelve ver-

woestende, heeft de Keizer vele Heren uit *Duitsland* naar *Zeeland* gezonden, om het te verdedigen, die aldaar met zo veel moed en dapperheid gevogten hebben, dat zij de *Denen* en *Noren* hebben verjaagd. Onder het getal nu der genen die zulks tot uitvoer bragten, bevondt zig LIPPOLD, zoon van Hertog FRANK, die door den Keizer tot Kapitein-Generaal over zijn leger wierdt aangefteld, om *Zeeland* verder tegens de vijanden te befchermen; ook wierdt hij befchonken met grote goederen, landen en erven, bijzonder in *Zuidbeveland*, en in 't land van *Borsfelen*, daar hij eerst een ftad heeft geftigt, die den ftamnaam gegeven heeft aan alle zijne nakomelingen, en ingevolge het zeggen van JEAN LE PETIT, in zijne *Grande Chronique de Hollande & de Zelande*, *Livr. I. p.* 119., aan een zeer edele jongvrouwe van deze landen is getrouwd.

Hier houdt nu eensklaps de verdere opgave van het geflagt der VAN BORSSELEN op, en loopt een ruim tijdvak door van meer dan 300 jaren, zonder dat men 'er iets van vermeld vindt. Eindelijk geraakt men weder op het fpoor, in 1160, in welk jaar vermeld wordt, dat FLORIS DE VIII, Heer VAN BORSSELE, *Noordbeveland*, en veel andere polders meer, bedijkt heeft; en, dat alle de ftammen van dit geflagt door *Zeeland* en *Holland* verfpreid, van hem zijn afgedaalt. Men vindt een vrij uitgebreide genealogifche befchrijving van dit zo beroemde geflagt, in FERWERDA, *Nederlandsch Geflacht-, Stam- en Wapen-Boek*, I. Deel, *druk van* 1785; doch dit loopt niet verder dan tot in het laatfte gedeelte van de vorige eeuw. Betrekkelijk de branche, uit dit doorlugtig Huis, die Heren van *Vere* zijn geweest, heeft men een allernauwkeurigfte befchrijving te danken, aan den zo kundigen Heer JAKOBUS ERMERINS, die teffens ook ene befchrijving heeft gegeven van de Heren van *Vere*, uit den huize van *Bourgondien*; beide onder den titel van: Eenige Zeeuwfche Oudheden / uit echte ftukken opgehelderd en in het licht gebragt &c. 2 Deln. Middelb. met platen. 1786. in 8vo. ook zie men J. W. TE WATER, *Oratio in laudem Gentis Borfalia.* en J. LE CARPENTIER, *Hiftoire Genealogique des Pais-Bas* &c. pag. 395. 438. 468. 485. 827. Nu willen wij overgaan

gaan tot de beſchrijving van zodanige leden uit dit geſlagt, die zig 't meest in de geſchiedenis hebben beroemd gemaakt, en volgen hier in, naar onze aangenomen gewoonte, de alphabetiſche orde.

BORSSELE (ADRIAAN VAN), afkomſtig uit dien tak van dit geſlagt, welke naar zeker riddermatig ſlot digt bij *Middelburg* gelegen en nog in wezen is, VAN DER HOGEN gebijnaamd; waar uit vele onder de Edelen van *Zeeland* zijn beſchreven geweest, en wegens die provintie de aanzienlijkſte ambten in de *Bataviſche Republijk* bekleed hebben. Hij wierdt geboren den 6 meij 1658, en was de zoon van JAKOB VAN BORSSELE *van der Hoogen*, Here in *Kleverskerk* en *Geldermalſem*, en MARIA VAN VARIK. Na dode zijn's vaders, wierdt hij Heer van *Geldermalſem* en *Kleverskerke*, en in 1677 Edelman van den Stadhouder WILLEM DEN III, naderhand Koning van *Engeland*. Dezen vorst verzelde hij in zijne krijgstogten, als mede op zijne reizen naar *Londen*, *Berlijn*, *Zelle* en *Hanover*; verder volvoerde hij ten genoegen, verſcheidene bezendingen wegens gemelden Prinſe, naar *Engeland*, *Brunswijk*, *Lunenburg* en meer andere Hoven; ook verzelde hij zijne Hoogheid, in den zo zeer beroemden togt naar *Engeland* ten jare 1688, toen deze zijnen ſchoonvader JAKOB, van den troon bonsde, en 'er zelv' op ging zitten. Niet lang hier na, wierdt hij Edelman der bedkamer van dien vorst, en vervolgens gezonden aan den Gouverneur Generaal der *Spaanſe Nederlanden*, bij wien hij den veldtogt van 1689 bijwoonde; ook verzelde hij Koning WILLEM in het volgende jaar, op zijnen togt naar *Ierland*, en was aanwezig bij den veldtogt van 1691. Enige jaren vroeger, was hij reeds tot Schepen en Raad der ſtad *Vliſſingen* aangeſteld, en in 1686 wegens dezelve gecommitteerd in de provintiale Rekenkamer van *Zeeland*, nemende het volgende jaar wegens gemelde provintie, zitting in de Generaliteits Rekenkamer in *'s Hage*. In 1692 wierdt hij lid van den Raad van Staten, en fungeerde in die hoedanigheid, wegens hun Hoog Mogenden, van 1693 tot 1708, als Gedeputeerde te velde, en wan-

de in die waardigheid tien veldtogten bij. In 1699 ſtelde men hem aan, tot extraordinaris Envoijé aan het Hof van *Engeland*, daar hij enige jaren is verbleven, en toen aan verſcheidene *Duitſe* Hoven die zelvde waardigheid heeft bekleed. In 1714, was hij een der Afgevaardigden van hun Hoog Mogenden op 't congres van *Antwerpen*, tot het ſluiten van een Barriere-traktaat. Te midden van alle de voorſchreven ambtsbezigheden, zogt hij om ene gezellinne, en hij vondt die in jongvrouwe GEERTRUID VAN WELDEREN, dogter van den Baron BERNARD VAN WELDEREN, met wie hij in 1696 voor het egtaltaar verſcheen, en bij haar 15 kinderen verwekte, namelijk 10 zonen en vijf dogters, waar van hem ſlegts zes hebben overleefd. Hij ſtierf in *'s Hage* den 29 april 1728, en wierdt op zijne heerlijkheid in de kerk van *Geldermalſem* in *Gelderland* begraven. ——— P. DE LA RUE, *Heldh. Zeel.* bl. 36, 37. WAGEN., *Vad. Hiſt.* XV. D. bl. 312.

BORSSELE (ANNA VAN), dogter en bij gebrek van mannelijk oir, erfgename van WOLFERD VAN BORSSELE Grave van *Grandpré* en *Bouchain*, Here van *Vere*, en van CHARLOTTA VAN BOURBON, wierdt waarſchijnlijk in 1471 op het kasteel *Zandenburg* geboren. Zij verloor hare moeder vroegtijdig, namelijk in 1478, en in het volgende jaar, wanneer de *Hoekſe* en *Kabbeljauwſe* tweeſpalt, haren vader in *Holland* onedig hieldt, en hij voor hare zekerheid bedugt was, werdt zij derwaarts tot hem ontboden; zo dat zij al vroeg midden in de grootheid van haren ſtaat, ook de wederwaardigheden dezes levens is ontwaar geworden. Men vindt ANNA reeds in 1481 ondertrouwd met FILIPS VAN BOURGONDIEN, welk huwelijk denkelijk om hare jonkheids wille, enige jaren later zal voltrokken zijn; in 1488 vindt men dat zij ene dogter ter wereld bragt, en het jaar daar na een zoon, ADOLF genaamd, die haar opvolger is geworden. Voorts vindt men van vrouwe ANNA ſedert niets bijzonders aangetekend, voor den 17 augustus 1497, wanneer zij nevens haren gemaal, den Abt van *Middelburg*, en vrouwe ANNA VAN BOURGONDIEN, vrouwe van *Raveſteijn*,

als

als doopgetuige ſtondt, over drie bekeerde Joden, die met een *Spaanſe* vloot naar *Zeeland* waren overgevoerd. Kort hier op werdt zij in een diepen rouw gedompeld, door den doodvan haren gemaal FILIPS VAN BOURGONDIEN, die in 1498 te *Brugge* is overleden.

Weduwe zijnde, bevlijtigde zij zig met een warmen ijver om hare drie vaderloze kinderen ene goede opvoeding te geven, daar toe haar in 't bijzonder behulpzaam was, de oudſte der *Zeeuwſe* Schrijvers KORNELIS BATTUS, die ten dien einde op het ſlot *Zandenburg* huisvesting hadt, alwaar nog een wijl tijds zig bijvoegde, de vermaarde DESIDERIUS ERASMUS: zo dat deze edeldenkende vrouw betoonde, hoe zij in het beſtuur van zo vele heerlijke goederen, ook dagt om den genen, wien zij die nalaten moest, al vroeg de beste leermeesters toe te voegen.

In 1500 of daaromtrent, ſchijnt ANNA het eenzaam leven moede te zijn geweest, ook kan de beſtiering harer uitgeſtrekte bezittingen, den raad en het kloek beleid eenes mans gevorderd hebben; hoe het ook mag wezen, zij trad in het huwelijk met LODEWYK VAN MONTFOORT. Wie dezelve eigentlijk geweest is, het zij een zoon van den toen in leven zijnde JAN, Heer van *Montfoort*, welke een ſterk begunſtiger der *Hoekſen* was, en nu veel gerugts maakte; of wel dat hij van een zij-ſtam van dat aanzienlijk geſlagt oirſprong nam, is niet beſlist; dan het is ten minſten zeer waarſchijnlijk, dat hij een Edelman zonder goed was. Vrouwe ANNA deedt hem, even als zij haren vorigen gemaal toegeſtaan hadt, in 1503 tot Heer van *Vere* huldigen.

Twee zware rampen trof deze edelaartige Vrouwe, in het jaar 1505. Eerst op zondag van half vasten, verbrandde een aanzienlijk gedeelte van haar pragtig ſlot *Zandenburg*, dat een ongelooflijke ſchade aanbragt, en tot overmate van ſmert, waardoor zij op *St. Maartens* avond, haren tweden gemaal LODEWYK VAN MONTFOORT, wiens lijk naar *Montfoort* in het Stigt van *Utrecht*, wierdt gevoerd, en aldaar in het voorondelijke graf ter ruste geplaatst. Men vindt van Heer LODEWYK aangete-

kend, dat hij zig zeer beijverde om *Vere* aan de waterzijde te ſterken, door het doen bouwen van enen zwaren toren, die nog in wezen is, en den naam van *Montfoortſen Toren* draagt, voegende daar ene gallerij bij, die zig westwaards van dien toren uitſtrekt.

Deze verdubbelde ſlagen werden wel enigzins verzoet, door den toenemenden koophandel der *Verenaars*, die nu op *Noorwegen*, *Schotland*, *Engeland* en de *Oostzee* ene ſterke vaart hadden, met ſchepen die men *Clinkaarts* noemde, zo dat allerlei neringen in die ſtad zeer toenamen; dan dit jaar 1505 mogt niet eindigen, of vrouwe ANNA moest een nieuw hartenleed ondergaan, daar zij den tweden Kersdag binnen hare ſtad *Vere* 90 bezoldigde knegten, onder enen *Duitſen* Overſten, Graav WOLF VAN HABSBORCH, zag binnen trekken, om hier bezetting te houden, in naam van Koning FILIPS DEN I. van *Spanje*. De krijg met de *Gelderſen* die om dezen tijd hevig was, vorderde in die ſtad geen krijgsvolk; meerdere vijanden hadt de Landvorst op dezen tijd niet, gevolglijk moet men beſluiten, dat een andere rede zig opdeed, om de *Zeeuwſe* eilanden, en bijzonder *Vere*, te verzekeren. Ene nieuwe en zware Bede kon hier door te gemaklijker ingewilligd worden, en vrouwe ANNA andermaal weduwe geworden, mogt hare hand nog eens aan een vreemden Heer ſchenken, den vorst niet aangenaam, en die door de goederen van het *Borſels* huis geſterkt, te magtig zoude worden, om zig in alles naar 's Vorſten begeerten te ſchikken; gevolglijk zal men raadzaam hebben geacht, zig van de hoofdſtad van ANNA's gebied te verzekeren.

Hadt de dood, het vuur, en vorſtelijke overmagt, ANNA beurtelings gefolterd, het water moest haar ook nog ene ramp toebrengen. Op *Maria Magdalenen-dag*, (welke invalt den 22 julij) van het jaar 1506, bij ſtil en lustig weer, en lage ebbe, kwam een *val* of *grondbraak* opwellen ten einde de oude ſtraat te *Vere*. Zeer waarſchijnlijk is het, dat zulks deze ſtad, en bijzonder hare vrouwe, niet weinig kommer, en nog meer kosten zal hebben veroirzaakt.

On-

Onder zodanigen drom van tegenſpoeden, ſchijnt vrouwe ANNA ene grootheid van denken en handelwijze bijgebleven te zijn, die een zeer gunſtig denkbeeld van haar karakter ſchildert. Ook kwam te midden van zo vele wederwaardigheden, de zon der voorſpoed enigermate van agter die duistere wolken doorbreken, want in 1508 zag zij haare domeinen met een aanzienlijk goed vermeerderen, te weten *Duiveland*, haar aanbeſtorven van vrouwe ANNA, bastaard-dogter van Hertog FILIPS VAN BOURGONDIEN, in genoemden jare overleden, en welk haar bij vonnis des *Hofs van Holland* van 21 ſeptember werdt toegewezen. Hoe zeer nu dit ook de ſmerten van hare geledene rampen lenigde, was egter de kelk haarer tegenſpoeden nog niet tot den bodem toe geledigt; zij hadt de woede der pest nog niet gezien; dit akelig treurtoneel moest haar ook nog vertoond worden. Het was namelijk in ſeptember des jaars 1518, dat die verderfelijke plaag zig in *Zeeland* en bijzonder te *Vere* en *Arnemuiden* openbaarde, en in korten tijd meer menſchen ten grave zondt, dan in 20 jaren door gewone ſterfgevallen was geſchiedt. Zeer denkelijk heeft deze rampſpoedvolle bezoeking, de anderzins zo gelatene en ſtandvastige ziel dezer deugdzame vrouwe dermate geſchokt, dat zij 'er van overſtelpt wierdt; nogthans overleefde zij dien bitteren rampſpoed, ſchoon zij verpligt wierdt tot ontwijking van de beſmetting aan die vernielende ziekte gehegt, de vlugt naar *Domburg* te nemen; doch deze tugtroede hadt haar zo deerlijk getroffen, dat toen zij na 't ophouden der pest te *Zandenburg* te rug gekomen was, haar de kragten eensklaps begaven, en zij na ene kortſtondige ziekte, op den 8 december van dit zelvde jaar op haar kasteel overleed, in den ouderdom van 47 jaren, wordende haar ſtoffelijk overblijfzel, in de kapelle van *Zandenburg* in het voorouderlijke graf ter ruste bezorgd.

Dus eindigde de *Borſſelſe* ſtam van *ter Vere* in deze vrouwe ANNA, die de wereld verliet met den roem van heus, wijs en van zeer veel beleid te zijn geweest; voorts dat zij niet alleen een voorſtandſter der geleerdheid was, maar ook zelve de fraje letteren beoeffende; ook heeft ERASMUS haren lof be-

ſchreven, in *Epiſt. Lib. IV. Ep.* 14 & 24. *Lib. IX. Ep.* 38.

Zij heeft het genoegen gehad van kindskinderen te zien, want haar zoon en opvolger ADOLF die in 't jaar 1509 met ANNA VAN BERGEN huwde, doch welk huwelijk eerst twee jaren later door bijſlaap wierdt voltrokken, verwekte nog bij het leven van zijne moeder drie kinderen, namelijk FILIPS VAN BOURGONDIEN die den 1 october 1512 geboren werdt; MAXIMILIAAN den 28 julij 1514, en ANNA den 13 april 1516. Ook deden beide hare dogters nog gedurende haar leven voordelige huwelijken; want CHARLOTTE de oudſte, trouwde in 1511 met JAN VAN BERGHEN, Heer van *Walhain*, in *Wals Braband*; en de jongſte MAGDALENA in 1514, aan JOOST VAN CRUININGEN, Here tot *Cruiningen*, *Heenvliet*, *Hazerwoude*, *Steenkerken* enz., Borggrave van *Zeeland*. —— M. SMALLEGANGE, *Kronijk van Zeel.* bl. 323. 393. J. REYGERSB., *Kronijk* Kap. 57. BOXHORN *op* REIGERSB. II. D. bl. 379--391. *Tegenw. ſtaat van Zeel.* II. D. bl. 380. P. DE LA RUE, *Gelett. Zeel.* bl. 313--315. J. ERMERINS, *Zeeuwſche Oudheden, betreffende Vere.* bl. 118--133.

BORSSELE (FRANK VAN), geſproten uit dien tak van dit doorlugtig geſlagt, welke *St. Martensdijk* gebijnaamd werdt; was de zoon van FLORIS, Here van *St. Martensdijk*, *Zuilen* enz., en ODA, dogter van HENDRIK VAN BAUTERSHEM, Here van *Bergenopzoom*. FRANK was Graav van *Oostervand*, Heer van *Zuidbeveland*, *Zuilen*, *St. Maartensdijk*, *Everwijk*, *Voorn*, *Hoogſtraten* enz. Ridder van *'t Gulde Vlies*, en door FILIPS DEN GOEDEN, oom van JAKOBA VAN BEYEREN, in 1428 tot Stadhouder van *Holland* en *Zeeland* aangeſteld. Deze BORSSELE was een man van een buitengemeen fraije geſtalte, onvertzaagd dapper, en een bedreven krijgsheld; voorts vrolijk en gezellig van aart, en van een aangename verkering; voeg hier bij grote rijkdommen, waar van hij een edelmoedig en milddadig gebruik maakte; kortöm een man, die door de opgenoemde hoedanigheden, gevoegd bij zijne luisterrijke geboorte, de ongelukkige Gravin JAKOBA ter egtgenote overwaardig was. Het was dus geen wonder, dat zij, die genoegzaam van haar prilſte

ſte jeugd af aan, ene aanëenſchakeling van rampen hadt moeten verduren, en inzonderheid in hare huwelijken ongelukkig was geweest, op hem verliefde, en heimelijk met hem trouwde. Zonderling was het geval, dat hun gemeenzame kennis met elkanderen deedt krijgen. JAKOBA was ſober door de fortuin van middelen bedeeld; nu gebeurde het dat hare moeder haar in 1432, enige paarden en kleinoodjen zond; dit geſchenk wilde zij gaarne met een tegengeſchenk vergelden, doch het haperde aan geld, want hare inkomſten waren nauwlijks toereikende, tot haar onderhoud; dus zo dikwils als zij genoodzaakt was enige buitengewone kosten te doen, vondt zij zig in bekommering. Hare oude *Hoekſe* vrienden hadden haar meer dan eens, met geld ondersteund; doch ziende, dat zij geene vergoeding, veel min enige bevordering van de Gravinne te wagten hadden, ſloten zij eerlang ook de handen. Door WILLEM DE BEY, haren Stalmeester, of zo anderen hem noemen, GERARD VAN GODELIN, werdt haar geraden, de zaak aan den Heer VAN BORSSELE, wegens zijn edelmoedig karakter alomme beroemd, te openbaren. Node wilde JAKOBA hier aan, doordien FRANK de *Kabbeljauwſe* zijde toegedaan, altoos hare partij was geweest; doch geen ander middel kunnende uitdenken om gered te worden, beſloot zij 'er ten laatſten toe, en zij ontbood BORSSELE, die zig toen in *'s Hage* bevondt twee of driemalen bij zig, egter wanneer hij bij haar kwam, wierdt zij telkens, als 't ware door vrees of ſchaamte te rug gehouden, om hem de ware reden waarom zij hem wilde ſpreken te openbaren, ieder keer iets anders verzinnende. BORSSELE dagt dat de Gravin de ſpot met hem dreef, doch hij in hare houding enige verlegenheid menende te beſpeuren, vervoegde hij zig bij den Stalmeester, die hem het geheim openbaarde; 't welk hij zo dra niet verſtaan hadt, of hij bezorgde hem zo veel geld als de Gravin nodig was, en meer dan eens ondersteunde hij haar op de zelvde wijze. Het is dus geen wonder, dat een ſchoon, bevallig en vriendelijk jongman zo als hij, in de blakende gunst geraakte, van ene ſchone, jonge weduwe, die reeds driemalen ongelukkig getrouwd was geweest, en bij wie

nim-

nimmer een kind was verwekt; al hadt zij in 't geheel van geen verliefd temperament geweest, zou zulks nog geene verwondering hebben kunnen baren. JAKOBA dan, ingenomen door zijne edelmoedige handelwijs, niet ongenegen tot minnehandelingen, en verliefd op zijn perſoon, liet hem van tijd tot tijd bij haar ter maaltijd nodigen; BORSSELE bleef ook niet in gebreke om van die vriendelijkheid gebruik te maken, ſtellende dan ook alles te werk, om door vrolijke geſprekken en geestige boerterij, de treurigheid, die aanhoudende rampen in hare ziel wezenlijk hadden verwekt, zo veel mooglijk te verdrijven, waar toe het afzijn van den Hertog VAN BOURGONDIEN hem te ruimer gelegenheid gaf; zo dat alles zamenliep, om de Gravin nu ſmoorlijk op hem verliefd, te dezen aanziene te begunſtigen. Men ziet doorgaans dat vrouwen van haren rang, in dergelijke gevallen, genoodzaakt zijn den eerſten ſtap te doen, doordien geen man van minder karakter, een dergelijk aanzoek zou durven wagen. JAKOBA moet dit ook begrepen hebben, want hare gedane belofte aan FILIPS, van zonder zijne bewilliging zig in geen huwelijk te begeven, in den wind ſlaande, verklaarde zij aan BORSSELE, dat hij haar onëindig veel verpligt hadt, en dat zij hem niets ter vergeldinge konde aanbieden, dan alleen haar perſoon. Uit hoofde egter van de belofte of het verbond met FILIPS, moest het huwelijk, dat ſpoedig tusſen hen beide geſloten was, in het geheim geſchieden.

Dan zelden blijven zaken van dezen aart, lang verholen; FILIPS wierdt ook ſpoedig van dit trouwverbond onderrigt; hij kwam op die mare naar *Holland*, doch hieldt zig als of hij nergens van wist. De jonggetrouwden dagten aanhang ten overvloede te zullen vinden, om 'er hem buiten te kunnen houden; dan zij rekenden zonder den waard; zijne magt was te gedugt, en zijn aanhang te groot. 't Geen hun 't meeste kwaad deedt, was, dat de Edelen, BORSSELE zijn geluk en aanſtaande grootheid benijdende, zig liever aan den *Bourgondiër* wilden onderwerpen, dan een hùns gelijken boven zig verheven zien. FILIPS in *'s Hage* komende, hieldt zig nog al onwetend, en nodigde zijnen Stadhouder ten maaltijde, even als of 'er

niets

FRANK VAN BORSSELEN LEEST ZIJN DOODVONNIS.

niets gebeurd was. Maar nauwlijks was hij daar verſchenen, of de Hertog deedt hem vatten, en met een vaartuig, door *Delft*, *Rotterdam* en *Dordrecht*, naar het kasteel van *Rupelmonde* in *Vlaanderen*, voeren. Daar zijn 'er die zeggen, dat de wangunst zijner mede-Edelen, tot zulk ene verbazende hoogte was geſtoigerd, dat zij den Hertog geene rust gunden, voor dat hij een doodvonnis tegens BORSSELE hadt ondertekend. Anderen beweren, dat FILIPS alleen door een ſtaat- of heerszugtigen list, fleets deed uitſtroijen, dat BORSSELE met den dood geſtraft zou worden; vermoedelijk verſpreidde hij dit met geen ander oogmerk, dan om JAKOBA, wier hartelijke genegenheid tot Here FRANK hij kende, te ſterker te bewegen tot het afſtaan van haar regt op de landen, welken hij zig nu, zelvs bij haar leven, zogt toe te eigenen. Het zij hoe 't wil, het vonnis des doods werdt met enen brief aan den Slotvoogd van *Rupelmonde* gezonden, die toen hij het ontving, met zijnen Gevangene in het verkeerbord zat te ſpelen. Zijne vriendſchap wil men, ſpoorde hem aan, die zaak verborgen te houden, doch BORSSELE zijne ontſteltenis ontwaar geworden zijnde, drong hem zijnen last te openbaren; waar op de Slotvoogd hem de brief overreikte; doch BORSSELE hadt het ter nauwer nood gelezen, of hij borst in deze woorden uit: *zo heeft dan 'ten laatſten de bitterheid mijner vijanden 's Vorſten goedheid overwonnen.* Men wil dat de vriendſchap van den Gouverneur voor VAN BORSSELE, zo warm was, dat hij hem in een onderaards gat verſchool, en niet alleen het gerugt van zijnen dood verſpreidde, maar zelvs naar *'s Hage* trok, om den Hertog de tijding daar van te brengen; dat bij zijne verſchijning aldaar, FILIPS herdenkende wat hij bevolen hadt, uitriep: *Helaas! wat heb ik beſtaan!* dat de Slotvoogd zig hier op voor hem nederwierp en om genade bad; dat FILIPS hier op zeide: *Gij hebt uwen last volbragt en geen genade nodig;* waar op hem de ware toedragt der zake zoude zijn geopenbaard, daar hij zig hartelijk over verheugde.

Men begrijpt gemakkelijk, wat geweldigen ſchok, het eerſte ge-

gerugt van BORSSELE's gevangenneming, op het teder gemoed van JAKOBA uitwerkte; zij ijlde met enige ſchepen en manſchappen naar *Rupelmonde*, om, het koste wat het wilde, haren tederbeminden FRANK te verlosſen. FILIPS volgde haar; zij eiste volſlagen bewijs, of BORSSELE levende dan dood was, en begeerde ten bewijze van het eerſte, hem te zien en te ſpreken. De Hertog was haar ten wille, deedt BORSSELE aan een der venſteren te voorſchijn komen, en de beide gelieven ſpraken elkander, ſtaande hij aan het venſter, en zij op het ſchip. Dan, nauwlijks hadt zij enige woorden met hem geſproken, of zij ſtapte van het vaartuig aan land, en verzuimde geen tijd, om, door bemiddeling van FREDERIK Grave *van Meurs*, met haren oom FILIPS in onderhandeling te treden.

Bij den zoen in 1428 geſloten, was bepaald, dat JAKOBA, zig buiten toeſtemming van 's Lands Staten, van hare Moeder en van Hertoge FILIPS, in 't huwelijk begevende, zij hare onderzaten, ten behoeve des Hertogs terſtond van alle gehoorzaamheid ontſlaan zou. Uit kragte van dit beding, eiste FILIPS nu, dat hem de graavſchappen van *Henegouwen*, *Holland* en *Zeeland* werden afgeſtaan; in welk geval hij FRANK op vrije voeten ſtellen, het geſloten huwelijk bevestigen, en aan JAKOBA enige heerlijke goederen hier te lande, tot haar onderhoud zoude opdragen. JAKOBA geen voorutzigt hebbende, om door enig ander middel, haren beminden egtgenoot te verlosſen, moest deze harde brok, gedwongen verzwelgen. Zij bedong „ tegen den volkomen afſtand van *Henegouwen*, „ *Holland*, *Zeeland* en *Friesland*, en van den naam van Gra„ vinne, alleenlijk de heerlijkheden van *Voorne*, *Zuidbeveland* „ en *Tholen*, benevens de *tollen* van *Holland* en *Zeeland*, ge„ durende haar leven. Doch indien FILIPS voor haar ſtierf, „ werdt beſtemd, dat zij weder in 't bezit van hare graavſchap„ pen treden zou." Heer FRANK, ſedert uit zijne gevangenis geſlaakt zijnde, werdt door FILIPS nog met het graavſchap van *Ostervant* begiftigd, doch ook alleen voor zijn leven. Ten zelvden tijde, werdt JAKOBA bedeeld met het Houtvesterſchap

van

van alle de wildernisſen van *Holland*, benevens den *Haarlemmerhout*; welk ambt omtrent een jaar later, aan haren egtgenoot werdt overgedaan.

Sedert, voltrok zij met verlof van Hertoge FILIPS, haar huwelijk met Here FRANK in 't openbaar, te *St. Maartensdijk* in het eiland *Tholen*; en bragt het overige van haar rampvol leven grotendeels door, op het ſlot *Teilingen*, in *Rijnland*, 't welk zij als Houtvesterinne vrij bewonen mogt. De grootſte ſmart die haar nu kwelde, was dat zij bij BORSSELE, zo wel als bij hare vorige mannen, onvrugtbaar was, en dus van de hoop verſteken bleef, om immer haar kroost weder in 't bezit van hare landen te zien. Men wil, dat dit haar eene teringziekte veroirzaakte, waar aan zij op den 8 october 1436 overleed, in 't 36ſte jaar hares ouderdoms. Haar lijk werdt in 't graf van Hertoge ALBRECHT, in de Hof-Kapelle van den *Hage*, bijgezet. In de huwelijksvoorwaarden van Vrouwe JAKOBA, vindt men verſcheiden' uitdrukkingen, die hare tedere genegenheid voor FRANK VAN BORSSELE, ten klaarſten aan den dag leggen; zij noemt hem gedurig haren *lieven ende zeer gheminden ghefelle*; en zegt, onder anderen: dat zij dezen lijftogt maakt, *omme ſonderlinge liefde, rechte minne ende volcommen gunſten, die wij*, ſpreektze, *mit aller onzer herten dragen ende hebben tot onſen lieven ende zeer gheminden Heren* FRANCKEN VAN BORSELEN, *Grave van Oistervant* enz.

Heer FRANCK overleed den 19 november 1470, na dat hij lang in 't land van *Voorne* hadt ziek gelegen, en wierdt bij zijne voorvaders begraven, in de kerk van *St. Maartensdijk*. ELEONORA VAN BORSSELE, zijn enigſte zuster, die JAN VAN BUREN ten man hadt, erfde zijne voornaamſte goederen; doch aan zijnen bastaard-zoon FLORIS, bezorgde hij in eigendom, de heerlijkheden van *Cortgene*, *Emeliſe*, *Welle* en *Pamelen*. —— BOXHORN, *Kronijk van Zeeland*, II. D. bl. 198. 200. 202. 253. VELDENAAR, *Kronijk*, bl. 131, 132. M. BALEN, *Beſchrijv. van Dordrecht*, bl. 774, 775. MIERIS, *Charterb.* IV. D. bl. 1029. 1032. 1066. P. DE LA RUE, *Heldhaftig Zeeland*, bl. 133-136. WAGEN., *Vad. Hiſt.* III. D. bl. 510-515.

AD.

A D D E N D A

tot het I. *Deel, bl.* 148. *en* II. *Deel, bl.* 265.

ALEWYN (ABRAHAM), *Amſteldammer*, Regtsgeleerde, gaf in het begin dezer eeuw, uit: *Zede- en Harpzangen*, *in* 4*to.* —— Nog een digtſtukje van hem, *op enen onbedagtzamen Zeetogt*, is uitgegeven in de *Tweede Proeve van Oudheid- Taal- en Digtkunde*, door het Genootſchap *Dulces ante omnia Muſæ*, te *Utrecht*, 1782. 8*vo.* bl. 319. Aan hem is, in 1701, opgedragen de vertaling van LUCRETIUS, door JAN DE WITT, M. en P. L., Lid van het Kunstgenootſchap, *in magnis voluiſſe ſat est.*

BENEDICTI (GEORGIUS) VAN WERTELOOS, een geleerd jongman, geboortig van *Haarlem*, ſlaagde zeer gelukkig in de latijnſe digtkunde, waar van, onder anderen, ter proeve ſtrekken, de bijſchriften op de *Holiandſe* Graven in SCRIVERII, *Batavia illuſtrata.* Hij ſtierf te *Heidelberg*, in het jaar 1588, nog maar vijfëntwintig jaar oud, terwijl hij onder FRANCISCUS JUNIUS in de godgeleerdheid ſtudeerde. —— LIPSIUS, *Cent. I. Epist. Miſc.* 73. *Cent. II. Epist.* 14. BOXHORN, *Theatr. Holl.* p. 151. SCHREVELII, *Harlemum*, p. 267. BURMANNI, *Sylloge Epist.* Tom. I. p. 408. SAXI, *Onom. liter.* Pars III. p. 573. JÖCHER, Gel. Lexicon. op het woord WATERLOO.

Op bladz. 197. in BODECHER —— moet ſtaan: „ *Contra Remonſtrants.*"

REGIS-

REGISTER

VAN DE

PERSONEN

WAAR VAN IN DIT DEEL GEHANDELD WORDT.

Bladz.

Bertling (Michiel), *Hoogleraar in de Godgeleerdheid te Groningen.* . 1.

Bertholf (Gregorius), *Preſident in 't Hof van Friesland.* 1.

Berton (Leonard), *Geleerde Jeſuit.* . . 1.

Best (Willem), *Hoogleraar in de Regtsgeleerdheid te Harderwijk.* . . 2.

Bestbrugge (Ægidius), *voornaam Regtsgeleerde en Redenaar.* . . . 3.

Beth Jansz. (Jan), *Zeeſchuimer.* . . 3.

Bethune (Everhard), *een geleerd Geestelijke.* . 4.

Bets (Jan), *Raadsheer in den Hoogenraad in Holland.* 5.

Beukelaar (Joachim), *Konſtſchilder.* . . 5.

Beukelzoon (Willem), *Uitvinder van het kaken, zouten en in tonnen pakken van den Haring.* . . 6.

Beuningen (Koenraad v.), *Burgemeester te Amſteldam.* 6.

Beurs (Willem), *Konſtſchilder.* . . 32.

Bladz.

Beuville (Jakob), *Geleerd Jeſuit.* . . 32.

Beveren, *oud en aanzienlijk Geſlagt.* . . 33.

Beveren (Abraham de), *Schout van Dordrecht.* 33.

Beveren (Jakob de), *Burgemeester te Dordrecht.* 33.

Beveren (Johan de), *Kommandeur van Geertruidenberg.* . . . 34.

Beveren (Johan Siriacops de), *Hoogleraar in de Wijsbegeerte te Leuven.* 35.

Beveren (Kornelis de), *Burgemeester te Dordrecht.* 36.

Beveren (Kornelis de), *Raad en Rentmeester generaal van Zuidholland.* 37.

Beveren (Kornelis de), *Bailjuw en Dijkgraav van de Merwede.* . . 37.

Beveren (Lambertus de), *Predikant te Hoorn.* . 38.

Beveren (Michiel de), *Raad en Rentmeester generaal van Zuidholland.* 38.

Beveren (Pieter de), *Raad, Schepen en Burgemeester te Dordrecht.* . . 39.

Bladz.

Beveren (Theodorus Feltman de), *Predikant te Utrecht.* . . 39.

Beveren (Willem de), *Lid van de Magiſtraat te Dordrecht.* . . . 41.

Beveren (Willem de), *Gecommitteerde naar Vlaanderen en Braband.* . 41.

Beveren (Willem de), *Secretaris der ſtad Dordrecht.* 41.

Beveren (Willem de), *Raad en Rentmeester generaal van Zuidholland, benevens Baljuw en Dijkgraav van den lande van Strijen.* 42.

Beverland (Hadrianus), *Doktor in de Regtsgeleerdheid.* . . . 43.

Beverningk (Hieronimus van), *Burgemeester te Gouda.* . . 48.

Beverwyk (Barthel van). 57.

Beverwyk (Jan van), *Stads Doktor en Lector in de Heelkunde te Dordrecht.* 58.

Beverwyk (Vincent Dirk van), *Inquiſiteur van het Bisdom van Utrecht.* . 62.

Beyema (Bernardus), *Rector der latijnſe ſcholen in 's Hage.* . . . 63.

Beyeren (Jakoba van), *zie* Jakoba.

Beyeren (Jan van), *Graav van Holland.* . . 64.

Beyerlinck (Laurens), *Aartspriester te Antwerpen.* 66.

Beylia, *thoinaam Geſlagt in Friesland.* . . 68.

Bladz.

Beyma (Coert van), *Rentmeester der Domeinen in Friesland.* . . 69.

Beyma (Coert van), *Secretaris van de Admiraliteit te Harlingen.* . . 70.

Beyma (Julius van), *Raadsheer in het Hof van Friesland.* . . . 70.

Beyma (Sjoerd van), *Tekenaar van het Verbond der Edelen.* . . 72.

Beyſel (Joost van), *Raad van den Aartshertog* Maximiliaan. . . 74.

Bheem (Sebald), *Konſtſchilder en Plaatſnijder.* 75.

Bibaut (Willem), *Prior van het Kartuizer klooster te Geertruidenberg.* 76.

Bicker, *zie* Bikker.

Bideloz (Gillis), *Prieſter te Luik.* . . . 77.

Bidloo (Govert), *Hoogleraar in de Genees- en Ontleedkunde te Leijden.* 78.

Bidloo (Lammert), *Apotheker te Amſteldam.* 81.

Bie (Adriaan de), *Konſtſchilder.* . . 81.

Bie (Elias de), *Griffier van de Finantien te Bruſſel.* 82.

Bie (Joris de), *Theſaurier-Generaal.* . . 83.

Bie (Markus de), *Konſtſchilder.* . . 84.

Biel (Johan), *Sijndicus der ſtad Nijmegen.* . 84.

Bieſe (Bellin), *Lid van den Raad der Beroerten in* 1567. 85.

Bie-

Bladz.

Biesius (Niklaas), *Hoogleraar in de Medicijnen te Leuven.* . . 85.
Biesman (Kristoffel), *Burgemeester te Nijmegen.* 86.
Biezelingen (Krisiaan Jansz. van), *Konstschilder.* 87.
Bigato (Markus Antonius), *Abt van Tongerloo.* . 88.
Bikker, *oud en aanzienlijk Geslagt.* . . 88.
Bikker (Andries), *Burgemeester te Amsteldam.* 88.
Bikker (Boel), *Raad te Amsteldam.* . . 92.
Bikker (Gerard), *Drossaard van Muiden.* . . 92.
Bikker (Jakob), *Majoor van de stads Soldaten te Amsteldam.* . . . 92.
Bikker (Kornelis), *Burgemeester te Amsteldam.* 92.
Bikker (Pieter), *Brouwer te Amsteldam.* . . 93.
Bilius (Eduard), *Monnik te Antwerpen.* . . 94.
Binck (Jakob), *Konstschilder.* 95.
Binga (Willem), *Tekenaar van't Verbond der Edelen.* 96.
Binkes (Jakob), *Kommandeur ter Zee.* . . 96.
Binkhorst (Lodewyk), *Ambagtsheer van 's Gravezande.* . . 97.
Binsfeldt (Petrus van), *Bisschop van Azof.* . 98.
Bisbink (Barent), *Konstschilder.* . . 99.
Biset (Jan Baptist), *Konstschilder.* . . 99.

Bladz.

Biset (Karel Emanuel), *Konstschilder.* . . 100.
Biskop (Joan), *Advokaat voor 't Hof van Holland en Konstschilder.* . . 102.
Bisschop (Abraham), *Konstschilder.* . . 102.
Bisschop (Jakob), *Konstschilder.* . . 102.
Bisschop (Kornelis), *Konstschilder.* . . 102.
Bisschop (Rem Egbertz.), *Koopman te Amsteldam.* 106.
Bitter (Kristina), *Kloekmoedige Vrouw.* . . 112.
Bivoorde (Lodewyk van), *Kanunnik van Groenendaal.* 113.
Bize (Vedastus), *Pastoorte Fontenoij.* . . 113.
Blaauw (Joan), *Schepen en Boekdrukker te Amsteldam.* 114.
Blaauw (Willem Janszoon), *Boekhandelaar en Drukker te Amsteldam.* 115.
Blaauwhulk (Jan Simonsz.), *Raad en Schepen der stad Enkhuizen.* . . 116.
Blaer (Jan de), *Prior van St. Jakob te Luik.* 116.
Blankaart (Niklaas), *Hoogleraar in de Griekse taal en Geschiedenissen te Franeker.* . . . 117.
Blankaart (Steven), *Medicijne Doktor te Amsteldam.* 120.
Blankenheim (Frederik van), *Bisschop van Utrecht.* . . 121.
Blankhof (Jan Reuniers), *Konstschilder.* . . 122.

Bladz.

Blankvoort, *Adelijk geſlagt in Overijſſel.* . . 128.

Blankwalt (Justus), *Kanunnik te Antwerpen.* 128.

Blansaart (Abraham en Jan), *Medepligtigen in den beraamden moord van Prins* Maurits. . 129.

Blaſere (Jan), *Lid van den Raad der Beroerten in* 1567. . . 130.

Blaſius (Abraham), *Medicijne Doktor te Amſteldam.* 130.

Blaſius (Gerard), *Stads Medicijne Doktor en Bibliothecaris te Amſteldam.* 131.

Blasſiere (J. J.), *Onderwijzer in het Stigtinghuis der Vrouwe van Renswoude.* 131.

Blau (Jeronimus de), *Burgemeester te Leeuwarden.* 132.

Blau (Quiryn de), *Raadsheer in 't Hof van Friesland.* . . 133.

Bleek (R.), *Konſtſchilder.* 135.

Bleiswyk (Dirk van), *Hiſtorieſchrijver te Delft.* 138.

Bleiswyk (Klaas van), *Kanunnik van St. Pancras te Leijden.* . . 139.

Bleiswyk (Jan van), *Prieſter te Delft.* . . 139.

Bleiswyk (Pieter van), *Raadpenſionaris van Holland.* . . 140.

Blendecq (Karel van), *Abt van een Benediktijner klooster.* . . 147.

Bles (Hendrik van de), *Konſtſchilder.* . . 147.

Bladz.

Blict (Adriaan), *Secretaris der ſtad Antwerpen.* 148.

Blitterswyk (Willem van), *Koninglijke Raad en Kancelier in het Hof van Gelderland.* . . 148.

Blockhoven (Gysbert van), *Karthuizer Monnik.* 148.

Blockius (Kornelis), *Kanunnik te Utrecht.* 149.

Blockland (Kornelis van), *Medicijne Doktor en uitmuntend Muzikant.* 149.

Bloemaart (Abraham), *Konſtſchilder.* . 149.

Bloemaart (Abraham), *Konſtſchilder.* . 152.

Bloemaart (Adriaan), *Konſtſchilder.* . . 152.

Bloemaart (Hendrik), *Konſtſchilder.* . 153.

Bloemaart (Kornelis), *Konſtſchilder.* . 153.

Bloemen (Jan Francis van), *Konſtſchilder.* . 154.

Bloemen (Nolbertus van), *Konſtſchilder.* . 154.

Bloemenſtein (Jan), *Bailjuw van Kennemerland.* 155.

Blois, *zie* Treslong.

Blois (Johan van), *Raadsheer in 't Hof van Flaanderen.* . . 155.

Blok (Benjamin), *Konſtſchilder.* . . 155.

Blok (Daniel), *Konſtſchilder.* . . 156.

Blok (Jakob Reugers), *Konſtſchilder.* . 157.

Bladz.

Blok (Johanna Koerten), *zie* Koerten.

Blok (Simon), *Zee-Kapitein.* . . 158.

Bloklandt (Anthony), *Konstſchilder.* . 159.

Blom (Kornelis), *Predikant te Leeuwarden.* . 159.

Blommevenne (Pieter), *Karthuizer Monnik.* 171.

Blond (Laurens le), *Kundig Genealogist.* . 171.

Blondel (Antony), *een geleerd Man.* . 172.

Blondel (David), *Hoogleraar in de Geſchiedenisſen te Amſteldam.* . 173.

Blondel (Frans), *Stads Medicijne Doktor te Aken.* 176.

Blonkebyle (Jeroen), *Scheepstimmerman.* 177.

Blotius (Hugo), *Opziener van de Keizerlijke Bibliotheek te Weneu.* 177.

Bloxius (Pieter), *Schoolmeester te Leijden.* . 178.

Blyenburg (Adriaan van), *Waradijn van de Graavlijkheids Munten van Holland.* . . 179.

Blyenburg (Adriaan van), *Hoofdſchout van Dordrecht.* . . 181.

Blyenburg (Adriaan van), *Ridder van de orden van St. Michiel.* . 182.

Blyenburg (Adriaan van), *Burgemeester te Dordrecht.* . . 183.

Blyenburg (Damas van), *Theſaurier Generaal der Vereenigde Nederlanden.* 183.

Bochius (Jan), *Secretaris der ſtad Antwerpen.* 184.

Bochius (Jan Afcanius), *Regtsgeleerde.* . 186.

Bochorinc, *zie* Boxhorn.

Bochx (Dominikus), *Prior der Abtdije van St. Bernard.* . . . 186.

Bockelman, *zie* Boeckelman.

Bockenberg (Pieter Kornelis), *Hiſtoriéſchrijver van Holland en Zeeland.* 187.

Bodæus (Johannes), *Geneesheer te Amſteldam.* 193.

Boddaert (Pieter), *Griffier van de Admiraliteit in Zeeland.* . . 193.

Boddaert (Pieter), *Medicijne Doktor en Ordraad der ſtad Vliſſingen.* . 196.

Bodechem (Bartol), *Regtsgeleerde te Delft.* . 197.

Bodecher Benning (Johannes), *Hoogleraar te Leijden.* . . . 197.

Bodecher (Niklaas), *een Contra Remonſtrants Schrijver.* . . . 197.

Bodekker (N. N.), *Konſtſchilder.* . . 197.

Bodemont (Frans), *Griffier van 't Hof van Friesland.* 198.

Boden (Jan), *Kanunik van St. Jan in 's Hertogenbosch.* . . 198.

Boeckelman (Johan Frederik), *Hoogleraar in de Regten te Leijden.* 200.

Bladz.

Boecop (Arnold ten), *Jeſuiten Priester.* . 201.

Boecop (Arnold of Arend ten), *Burgemeester te Kampen.* . . 202.

Boel (Tobias), *Advokaat te Amſteldam.* . 202.

Boele, *een vermaard Amſteldams Geſlagt.* . 202.

Boels (Frans), *Konstſchilder.* . . . 204.

Boener (Jan), *Rooms Priester.* . . . 204.

Boener (Matthias), *Licentiaat in de Regten.* 204.

Boerhaave (Hermannus), *Hoogleraar in de Geneeskunde te Leijden.* . 205.

Boest (Filip), *Pastoor en Kanunnik te Deventer.* 230.

Boëtius (Epo), *Hoogleraar in de Godgeleerdheid te Douai.* . . 231.

Boetzelaar (van), *een oud en hoogadelijk Geſlagt.* 231.

Boetzelaar (Daniel van), *Tekenaar van 't Verbond der Edelen.* . 232.

Boetzelaar (Floris van), *Tekenaar van 't Verbond en groot Voorſtander der Vrijheid van zijn Vaderland.* . . . 233.

Boetzelaar (Otto van), *als voren.* . . 233.

Boetzelaar (Rutger van), *insgelijks.* . . 234.

Boetzelaar (Wesſel van), *even als de vorigen.* 236.

Bladz.

Boeuf (Daniel de), *Dominikaner Monnik.* . 237.

Boexelaar (Pieter a), *Monnik van de Cistercienſer Orden.* . . . 237.

Boey (Timon), *Secretaris van 't Hof van Holland.* 237.

Bogaard (Adam), *Hoogleraar in de Geneeskunde te Leuven.* . . 238.

Bogaard (Adam), *Rector van 't Hogeſchool te Leuven.* 238.

Bogaard (Adriaan), *Lakenwever te Leijden.* . 239.

Bogaard (Jakob), *Hoogleraar in de Medicijnen te Leuven.* . . 239.

Bogaard (Jakob), *Preſident van het Hof in Vlaanderen.* . . . 241.

Bogaard (Jan Willemsz.), *Schepen te Amſteldam.* 241.

Bogaart (Hendrik), *Konſtſchilder.* . . 244.

Bogerman (Johannes), *Hoogleraar in de Godgeleerdheid te Franeker.* 245.

Bois (Engelbert des), *Biſſchop te Namen.* . 250.

Bois (Godfried du), *Hoogleraar in de Geneeskonst te Franeker.* . . 251.

Bois (Johannes du), *Raad en Prokureur-Generaal van den Hogen Raad te Mecheleen.* . . . 253.

Boiſot, *voornaam Adelijk Geſlagt.* . . 253.

Boiſot (Karel van), *Krijgsheld en Staatsman.* 255.

Bladz.

Boifot (Karel van), *Abt van Sonnebeek.* . 257.

Boifot (Lodewyk van), *Admiraal van Zeeland.* 257.

Boisfchot (Karel van), *welbefpraakt Prediker.* . 260.

Boisfens (Kornelis), *konftig Schrijver en Plaatfnijder.* 260.

Bokelman (Hendrik), *Predikant in den Ham.* 261.

Bokelman (Patroculus), *Predikant te Wijhe in Overijsfel.* . . 261.

Bokelszoon (Jan), *Koning der Herdopers te Munfter.* 262.

Bokkelman (Joh. Fred.), *zie* Boeckelman.

Bokkema (Rienck), *dappere Fries.* . . 265.

Bokkenberg, *zie* Bockenberg.

Bokshoorn (Jofef), *Konftfchilder.* . . 266.

Bol (Ferdinand), *Konftfchilder.* . . 267.

Bol (Hans), *Konftfchilder.* . . . 268.

Bolandus (Pieter), *Latijns Digter.* . . 270.

Boletus (Hugo), *Prior van de Abtdij te Egmond.* 271.

Bolius (Jakob), *Vikaris van 't Utrechtfe Bisdom.* 271.

Bolland (Johannes), *geleerde Jefuit.* . . 271.

Bolland (Sebastiaan), *Rekolletten Monnik.* . 273.

Bolognino (Willem), *Hoogleraar in de Wijsbegeerte te Leuven.* . . 274.

Bladz.

Bolongari, *Snuifkoper te Amfteldam.* . . 274.

Bolswaart (Pieter van), *Schrijver van een Frieffche Kronijk.* . . 275.

Bomale (Jan de), *Hoogleraar in de Godgeleerdheid te Leuven.* . . 275.

Bomberg (Daniel), *beroemd Boekdrukker.* . 276.

Bombergen (Anthony van), *Tekenaar van 't Verbond der Edelen.* . . 277.

Bomble (Florentinus), *Predikant te Amfteldam.* 278.

Bommelius (Hendrik), *Rector te Utrecht.* . 279.

Bonaert (Niklaas), *beroemd Jefuit.* . . 279.

Bonaerts (Olivier), *geleerd Jefuit te Yperen.* . 280.

Bondt (Niklaas), *Advokaat te Amfteldam.* . 280.

Bondt (Niklaas), *Hoogleraar in de Kruidkunde te Amfteldam.* . . 287.

Bonerus (Matthys), *Doctor in de Regtsgeleerdheid.* 291.

Bonetus (Laurens), *Taalkundige.* . . 292.

Bonfrerius (Jakob), *geleerde Jefuit.* . . 292.

Bonga (Jan), *Grietman van Westdongeradeel.* . 294.

Bonga (Willem), *Tekenaar van 't Verbond der Edelen.* 296.

Bongaert (van den), *Adelijk Geflagt in Holland.* 297.

Bongaert (Bernt van den),

Bladz.

Tekenaar van 't Verbond der Edelen. . . 297.

Bongaert (Jan van den), *beſchreven in de Ridderſchap van Utrecht.* 297.

Bonicollius (Johan Drabbe), *zie* Goethals.

Bonieres (Karel de), *Gezant van Filips den IV.* 298.

Bonifacius, *Biſchop van Utrecht.* . . 298.

Bonomonte (Robbert de), *Dominikaner Monnik.* 302.

Bonſer (Adriaan), *Deken en Paſtoor van Middelburg.* . . 302.

Bonſer (Willem), *Hoogleraar in de Regten.* 303.

Bont (Hugo), *Penſionaris van Middelburg.* . 303.

Bont (Jan), *Kancelier van Brabant.* . . 303.

Bont (Willem), *Hoogleraar in het Kerkelijk Regt te Leuven.* . . 304.

Bontebal (Klaas Michielz.), *Secretaris van Zevenluizen.* . . . 305.

Bontekoe (Kornelis), *Medicijne Doktor.* . 305.

Bontekoe (Willem Ysbrandsz.), *rampſpoedig Reiziger.* . . 306.

Bontemps (Augustyn), *Benediktijner Monnik.* 308.

Bontius (Gerard), *Hoogleraar in de Medicijnen te Leijden.* . . 308.

Bontius (Hugo), *ervaren Regtsgeleerde.* . 309.

Bladz.

Bontius (Jakob), *Medicijne Doktor op Batavia.* . 309.

Bontius (Reinier), *Hoogleraar in de Medicijnen en Wijsbegeerte te Leijden.* 310.

Bonvoiſin (Pieter), *Jeſuit.* 310.

Bonvoust, *Predikant in de Walſe Gemeente te Utrecht.* 310.

Boom (Pieter Kornelisz.), *Burgemeester te Amſteldam.* . . . 311.

Booms (Marinus Adriaansz.), *Schoenmaker te Middelburg.* . 314.

Boomkamp (Gysbert), *Burger te Alkmaar.* . 315.

Boon (Daniel), *Konſtſchilder.* . . . 315.

Boon van Engelant (Kornelis), *Bailjuw van Heenvliet.* . . . 315.

Boonen (Arnold), *Konſtſchilder.* . . 316.

Boonen (Jasper), *Konſtſchilder.* . . 320.

Boort (Hendrik), *Rector der latijnſe ſcholen in 's Hertogenbosch.* . . 320.

Boot (Anſelmus), *Lijfartz van Keizer Rudolf den II.* 321.

Boot of Booth, *Aanzienlijk Geſlagt in Nederland.* 321.

Boot (Arnold), *Medicijne Doktor.* . . 322.

Boot (Everhard), *Predikant te Utrecht.* . . 323.

Boot (Gerhard), *Lijfartz van Karel den I. Koning van Engeland.* . 324.

Bladz.

Boot (Kornelis), *Predikant te Middelburg.* - 324.

Boot (J. van der), *Wiskonſtenaar.* . . 324.

Bootsma, *Adelijk Geſlagt in Friesland.* . . 325.

Bor (Pieter Kristiaanz.), *Hiſtorieſchrijver.* . 325.

Borch (Hendrik van der), *Burgemeester te Mechelen.* . . . 329.

Borckens (Martinus), *Latijns Digter.* . 330.

Bordet, *Krijgsman.* . 330.

Bording (Jakob), *Hoogleraar in de Medicijnen te Roſtok.* . . 330.

Boreel, *oud, adelijk en aanzienlijk Geſlagt.* . 333.

Boreel (Abraham), *Raad en Munteemeester Generaal der Vereenigde Nederlanden.* 334.

Boreel (Adam), *Godgeleerde en Taalkundige.* 335.

Boreel (Jan), *Raadpenſionaris van Zeeland.* 336.

Boreel (Jan), *Heer van Westhoven, Burgemeester te Middelburg.* . 338.

Boreel (Jakob), *Raad en Rekenmeester van 's Lands en Graavlijkheids Rekenkamer in Zeeland.* . 340.

Boreel (Pieter Refen). 341.

Boreel (Willem), *Baron van Vreendijke, eerst Penſionaris en vervolgens Hoofdofficier der ſtad Amſteldam.* . . 341.

Bladz.

Borgeſius (Jan), *Hoogleraar in de Matheſis te Groningen.* . . 347.

Borgeſius (Jan), *Medicijne Doktor.* . . 349.

Borgeſius (Jan), *Jeſuit.* 350.

Borght (Hendrik van der), *Konſtſchilder.* . 351.

Borght (Pieter van der), *Konſtſchilder.* . . 352.

Borluyt (Willem), *Regtsgeleerde.* . . 352.

Borne (Niklaas van), *Rooms Paſtoor.* . . 353.

Borrebach (Adolf van), *Poſtmeester in 's Hage* 353.

Borremans (Anthony), *Remonſtrants Predikant.* 353.

Borremans (Jan), *Kanunnik van St. Gudula te Brusſel.* . . 354.

Borſalus (Wolfert), *een geleerd Man.* . 355.

Borsſele, *oud en aanzienlijk Geſlagt.* . . 355.

Borsſele (Adriaan van), *voornaam Staatsman.* 357.

Borsſele (Anna van), *Vrouwe van Vere.* . 358.

Borsſele (Frank van), *Stadhouder van Holland en Zeeland.* . . 362.

ADDENDA.

Alewyn (Abraham), *Regtsgeleerde.* . . 368.

Benedicti (Georgius) van Werteloos, *Latijns Digter.* . . . 368.

BERIGT VOOR DEN BINDER,

De PLAATEN te plaatzen in het III. DEEL.

I. Pourtrait van H. BOERHAAVE. . . Bladz. 206.

II. Plaat van Elf Amſteldamſche Burgers &c. —— 244.

III. FRANK VAN BORSSELE leest zijn dood-vonnis. . . . . —— 364.